Cziffra György Alapfokú Művészeti Iskola

2377 Örkény, Nagykőrösi utca 1. | Tel./fax: (29) 311-035 | E-mail: cziffragyorgyzeneiskola@gmail.com | www.orkenyzeneiskola.hu

CZIFFRA GYÖRGY ALAPFOKÚ MŰVÉSZETI ISKOLA

PEDAGÓGIAI PROGRAM

Hatályos: 2026. 09. 01-től

Cziffra György Alapfokú Művészeti Iskola

TARTALOM

1. HELYZETELEMZÉS 5

1.1. Az intézmény neve: Cziffra György Alapfokú Művészeti Iskola 5
1.2. Az iskola múltja és jelene 6

2. NEVELÉSI PROGRAM 7

2.1. Az iskolában folyó nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai 7
2.1.1. Az otthoni felkészüléshez előírt feladatok meghatározásának elvei és korlátai 9
2.1.2. Eljárásrend a tanuló közismereti iskolájában az egyéb tanórai foglalkozások alóli felmentés esetén 9
2.2. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok 10
2.2.1. A környezettudatos életmódra nevelés támogatása 10
2.3. Közösségfejlesztési feladatok 11
2.3.1. A tanórán kívül igénybe vehető szolgáltatások 12
2.4. Az iskola kapcsolatrendszere, együttműködési formái 12
2.5. Tanulóink részvétele az intézményi döntési folyamatokban 14
2.6. A szociális hátrányok enyhítése 14
2.7. A tanuló tanulmányi eredményének, magatartásának, szorgalmának értékeléséhez, minősítéséhez kapcsolódó elvek 14
2.8. A tanuló jutalmazása, fegyelmi és kártérítési felelőssége, a nevelési-oktatási intézmény kártérítési felelőssége 15
2.9. Kiemelt figyelmet igénylő tanulók 16
2.10. Esélyegyenlőséget szolgáló intézkedések 17
2.11. További feladatok 17

3. EGYES MŰVÉSZETI ÁGAK OKTATÁSÁNAK CÉL- ÉS FELADATRENDSZERE 18

4. TANULÓI JOGVISZONY 20

4.1. Iskolaváltás, tanuló átvétele 20
4.2. A belépés és az iskola magasabb évfolyamára lépés feltételei 21
4.3. Az iskolai beszámoltatás, az ismeretek számonkérésének, a tanuló értékelésének, minősítésének követelményei és formái 21
4.4. Térítési díjak, tandíjak kiszámítása 23
4.5. A szakirányú továbbtanulás lehetséges irányai 23

5. A KÖVETELMÉNY ÉS A TANTERVI PROGRAM SZEREPE A MŰVÉSZETOKTATÁS TARTALMI SZABÁLYOZÁSÁBAN 23

6. A PEDAGÓGIAI PROGRAM VÉGREHAJTÁSÁHOZ SZÜKSÉGES NEVELŐ – OKTATÓ MUNKÁT SEGÍTŐ ESZKÖZÖK ÉS FELSZERELÉSEK 24

6.1. Az oktatásban alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elvei 24
6.2. Könyvtár 24

7. AZ ISKOLA HELYI TANTERVE 24

7.1. Az egyes tanszakok általános fejlesztési követelményei 25
7.2. Az iskola egyes évfolyamain tanított tantárgyak, a kötelező és választható tanórai foglalkozások és óraszámaik, a tanszakok, tantárgyak szakirányú feladatai, követelményei 29

ZENEMŰVÉSZET 29

Klasszikus zene ... *32*
FURULYA ... 32
FUVOLA ... 46
KLARINÉT ... 63
SZAXOFON ... 78
TROMBITA ... 94
HARSONA – TENORKÜRT – BARITONKÜRT ... 105
TUBA ... 120
HEGEDŰ ... 130
GITÁR ... 143
ZONGORA ... 154
MAGÁNÉNEK ... 169
SZOLFÉZS KÖTELEZŐ ... 175
SZOLFÉZS ... 194
ZENETÖRTÉNET-ZENEIRODALOM ... 212
KÓRUS ... 222
KAMARAZENE ... 224
ZENEKAR ... 230
Elektroakusztikus zene ... *234*
SZINTETIZÁTOR–KEYBOARD ... 234
Népzene ... *245*
NÉPI HEGEDŰ ... 245
NÉPI BRÁCSA ... 255
NÉPI BŐGŐ/CSELLÓ ... 266
NÉPI FURULYA ... 277
NÉPI ÉNEK ... 285
NÉPI KAMARAZENE ... 293
NÉPI ZENEKAR ... 298

TÁNCMŰVÉSZET ... 304

Néptánc ... *304*
NÉPI JÁTÉK ... 307
NÉPTÁNC ... 308
FOLKLÓRISMERET ... 319
TÁNCTÖRTÉNET ... 324
Társastánc ... *327*
GYERMEKTÁNC ... 328
TÁRSASTÁNC ... 329
TÁRSASTÁNC GIMNASZTIKA ... 337
TÁRSASTÁNCTÖRTÉNET ... 340
VISELKEDÉSKULTÚRA ... 343

KÉPZŐ- ÉS IPARMŰVÉSZET ... 344

ALKOTÓJÁTÉKOK ... 348
RAJZ-FESTÉS ALAPJAI ... 350
GRAFIKA ÉS FESTÉSZET MŰHELYGYAKORLAT ... 355
SZOBRÁSZAT ÉS KERÁMIA MŰHELYGYAKORLAT ... 368
VIZUÁLIS ALKOTÓGYAKORLAT ... 380
MŰVÉSZETTÖRTÉNET ... 401

SZÍN-ÉS BÁBMŰVÉSZET ... 409

Színjáték ... *410*
DRÁMA ÉS SZÍNJÁTÉK ... 411

BESZÉD ÉS VERS 439

8. ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK 453

8.1. A Pedagógiai Program elfogadása 453
8.2. A Pedagógiai Program felülvizsgálata 453
8.3. Legitimitási záradék 453

Cziffra György Alapfokú Művészeti Iskola

1. HELYZETELEMZÉS

1.1. Az intézmény neve: Cziffra György Alapfokú Művészeti Iskola

Az intézmény székhelye: 2377 Örkény, Nagykőrösi utca 1.
Az intézmény OM száma: 040058
Az intézmény típusa: alapfokú művészeti iskola
Tanított művészeti ágak: Zeneművészet
Táncművészet
Képző- és iparművészet
Szín- és bábművészet

Az intézmény fenntartója és működtetője: Monori Tankerületi Központ
A fenntartó címe: 2200 Monor, Petőfi Sándor utca 28.
A fenntartó vezetője: dr. Hrutkáné Molnár Monika Katalin

A Pedagógia Program a következő jogi szabályozások alapján készült:

- 2011. évi CXC. Törvény a nemzeti köznevelésről
- 229/2012.(VIII.28.) Kormányrendelet a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról
- 20/2012 (VIII.31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmény névhasználatáról
- 2023. évi LII. törvény a pedagógusok új életpályájáról
- 401/2023. (VIII. 30.) Korm. rendelet a pedagógusok új életpályájáról szóló 2023. évi LII. törvény végrehajtásáról
- Az alapfokú művészetoktatás alapprogramja
- az iskola Szakmai alapdokumentuma
- 2003.évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- az iskola fenntartójának határozatai

A pedagógiai programjának hatálya kiterjed valamennyi az intézménnyel jogviszonyban álló természetes és jogi személyre:

- az iskola vezetőire
- az iskola pedagógusaira
- az iskolával tanulói jogviszonyban álló tanulókra és törvényes képviselőikre
- az iskola fenntartójára

A pedagógiai program nyilvánossága:

a pedagógiai program megtekinthető:

- az iskola honlapján: www.orkenyzeneiskola.hu
- az iskola székhelyén kifüggesztve

1.2. Az iskola múltja és jelene

Az Örkényi Zeneiskola 1994-ben jött létre, 1995-ben vette fel a Cziffra György nevet.
2000-ben a zenei tantárgyak mellett bevezetésre került a tánc-, később a képzőművészet és a szín-és bábművészet oktatása, az iskola zeneiskolából művészeti iskolává alakult át.
Kezdetektől fogva térségi feladatot látott el, az örkényi tanulókon kívül oktatásban részesülhettek a környékbeli települések tanulói is.
2007-ben az iskola sikeresen átesett a minősítési eljáráson és **Kiválóra minősített alapfokú művészetoktatási intézmény** lett.
Jelenleg az örkényi Cziffra György Alapfokú Művészeti Iskola a környék egyik legnagyobb létszámú művészetoktatási intézménye, körülbelül ötszáz növendékkel. Telephelyeink működnek Hernádon, Inárcson, Újhartyánon, Újlengyelben, Táborfalván, Pusztavacson.
Oktatott művészeti ágak:
- zeneművészet: klasszikus zene, népzene, elektroakusztikus zene
- táncművészet: társastánc, néptánc
- képző- és iparművészet: grafika és festészet, kerámia és szobrászat
- szín- és bábművészet: színjáték

Iskolánk tanulói közül az elmúlt években közel húsz növendék került művészeti pályára, közülük többen már visszatértek az alma máterbe, és a tanári kart erősítik.
Növendékeink rendszeresen részt vesznek megyei és országos szakmai versenyeken, ahol szép eredményeket érnek el.
Oktató-nevelő munkánk legfontosabb része zene- és művészetszerető fiatalok nevelése, akik nemcsak szeretik, de művelik is a választott művészeti ágat. Tanulóink ott vannak, és aktívan részt vesznek a környék kulturális életében, mint zenekari tagok, tánccsoport tagok, egyéni szereplők (pl. kiállítás megnyitók).
Iskolánk fontosabb együttesei:
Garázs Band fúvószenekar, Friday Band, Fuvolazenekar, Cziffra Banda népi zenekar, Rézfúvós kamaraegyüttes, Fafúvós kamaracsoportok, Gitárzenekar, Kispipacs néptánc együttes, Tulipántos néptánc együttes, Rózsafa néptánc együttes, Társastánccsoportok.
Az utóbbi években, az évek óta jól működő tanszakok mellett évről évre erősödik a népzene és néptánc oktatás.

Személyi feltételek
Iskolánkban minden oktató-nevelő munkát végző tanár rendelkezik megfelelő képzettséggel és szakképesítéssel.
Ahhoz, hogy jó eredményeket érjünk el, a diplomán kívül szükség van elhivatottságra, humánumra, innovációs készségekre. A Cziffra György Alapfokú Művészeti Iskolában ilyen tanárok vannak, akik jól tudják, hogy milyen fontos a gyerekek számára a társas zenélés, a közösséghez tartozás, mert ezek az élmények meghatározóak egy életen át.

Az iskola dokumentumai
A Cziffra György Alapfokú Művészeti Iskola rendelkezik a jogszabályban előírt iskolai, fenntartó által jóváhagyott, dokumentumokkal:
Szakmai alapdokumentum, Pedagógiai Program, Szervezeti és Működési Szabályzat, Házirend.

Rendezvényeink

Az iskola programjaiban megvalósuló rendezvények egyrészről őrzik az elődök által alapított hagyományokat, másrészről – figyelve az igényekre – új formákat, új hagyományokat alakítanak ki. A hangversenyek, versenyek, vetélkedők maradandó élményt teremtenek növendékeink számára, egyben a lehetőséget adják a megszerzett tudás nyilvános bemutatására.
Iskolánk hagyományos rendezvényei:

- Zene világnapja alkalmából rendezett hangverseny
- Cziffra György Emlékhangverseny
- Mikulás hangverseny Hernádon
- „Ovis Mikulás" Örkényen
- Karácsonyi hangversenyek (minden kihelyezett tagozaton)
- Tanári hangverseny
- Helyi „Ki mit tud?" versenyek
- Zenei előkészítő foglalkozások
- Bemutatók óvodások és általános iskolások számára
- Cziffra György Művészeti Napok
- Örkényi Furulyaverseny
- Örkényi Fuvolaverseny
- Cziffra Kupa Táncverseny
- Kistérségi Néptánc és Népzenei Találkozó
- Violinkulcs Szolfézsverseny
- Részvétel a helyi rendezvényeken: Karéj Kistérségi Verseny, adventi hangversenyek, falunapok, kiállítás megnyitók.

2. NEVELÉSI PROGRAM

2.1. Az iskolában folyó nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai

A nevelő és oktató munka az iskolában a Pedagógiai Program szerint folyik. A Pedagógiai Programot az igazgató készíti elő a nevelőtestület bevonásával, majd az intézmény fenntartója hagyja jóvá. A nevelőtestület értekezletet keretében véleményezi a dokumentum tartalmát, melyet az iskola igazgatója készíti elő.
A Pedagógiai Program célja:

- Nyilvánosságot adni az iskola pedagógiai tevékenységének, az érdekeltekkel megismertetni az intézmény tevékenységét, oktatási követelményeit, cél- és feladatrendszerét.
- Megismertetni a művészeti nevelés eszközeit és hatását a gyermek fejlődésére.
- Bemutatni a Cziffra György Alapfokú Művészeti Iskola oktatási – nevelési céljait, feladatait.
- Az alapfokú művészeti iskola feladata, hogy kibontakoztassa a művészi képességeket, fejlessze a művészi tehetségeket, igényesetén felkészítsen szakirányú továbbtanulásra.
- Az alapfokú művészetoktatási intézmény a zeneművészet, táncművészet, képző– és iparművészet, valamint a színművészet és bábművészet területei iránt érdeklődő tanulók számára biztosítja készségeik, képességeik fejlesztését, alkotó és önkifejező képességeik kibontakoztatását, tehetségük gondozását. Az alapfokú művészetoktatás követelménye és tantervi programja (a továbbiakban: követelmény és tantervi program) a speciális művészeti

készségek és ismeretek fejlesztését képező tartalmakat és tudásszintet meghatározó alapdokumentum. A követelmény és tantervi program segítséget nyújt ahhoz, hogy az alapfokú művészetoktatás valamennyi hazai intézményében az alapvető nevelési és oktatási tartalmak egységesen és arányosan érvényesüljenek.

- A követelmény és tantervi program határozza meg azokat a kötelező és alapvető tartalmakat, amelyek adott művészeti ágon belül az alapfokú művészetoktatási intézmények közötti átjárhatóságot biztosítják. Az egységesítést szolgáló közös alapra építhetik az alapfokú művészetoktatási intézmények pedagógiai programjukat, azon belül helyi tantervüket, melyet a helyi igények és célok figyelembevételével fogalmazhatnak meg.
- Az alapfokú művészetoktatás olyan fejlesztőpedagógiát képvisel, amelyben a hangsúly a követelmények teljesítésével történő képesség– és személyiségfejlesztésen van.
- A tantervi szabályozás rugalmassága révén hozzájárul az integrált oktatás–nevelés megvalósításához, az esztétikai–művészeti tudatosság és kifejezőkészség kompetenciaterület fejlesztéséhez.
- A tananyag a különböző művészeti területek azon alapvető tartalmait foglalja magába, amelyek elengedhetetlenül szükségesek a zene–, a tánc–, a képző– és iparművészeti, valamint a szín– és bábművészeti műveltség megalapozásához, a különböző kompetenciák fejlesztéséhez.
- A tananyag eszköz a tanulók értelmi, érzelmi és kifejezőképességeinek fejlesztésében. A művészetoktatás a készség– és képességfejlesztést, az ismeretgazdagítást a személyiségformálás eszközeként kezeli, követelményeit a gyermek életkori fejlődési jellemzőihez igazítja.
- A művészetoktatás tantervi programja az egyes művészeti területek követelményeire, a művészeti ágak sajátos nevelési és oktatástörténeti értékeire, a művészeti nevelés tapasztalataira, a művészetpedagógiai és művészetpszichológiai kutatások eredményeire, a magyar művészeti értékek megismerésére és megőrzésére épül.
- Az alapfokú művészeti oktatás–nevelés a teljes emberré válást (az értelmi és érzelmi nevelés közötti összhangot), a közösségformálást, a szociokulturális hátrányok csökkentését, a kulcskompetenciák fejlesztését, a világ komplex befogadását, az önkifejezést és örömet jelentő alkotás lehetőségét, a tehetséggondozást segíti elő.
- A különböző művészeti területekkel összefüggő gyakorlati tevékenységek, kreatív feladatok által az ismeretek élményszerűvé, a tanulók sajátjaivá válnak, segítik a mélyebb megismerést, és fejlesztik a kreativitást. A művészetekkel való foglalkozás hozzájárul az észlelés érzékenységének, a kifejezés árnyaltságának fejlesztéséhez.
- A művészeti tevékenység magában hordozza a személyiségformálás specifikus lehetőségét. A művészeti nevelés biztosítja a tanulás személyes tapasztalati módját. A tanulók élményszerű tapasztalatokon keresztül ismerhetik meg a művészeti stílusok és irányzatok sokszínűségét, valamint azokat a kifejezési formákat, amelyek a zeneművészetben, táncművészetben, képző– és iparművészetben, valamint a szín– és bábművészetben ötvöződnek.
- Az alapfokú művészeti nevelés feltárja a művészet megörökítő, átörökítő szerepét, megérteti, hogy az alkotás az egyik legértékesebb emberi alapképesség.
- A művészeti nevelés megalapozza a tanuló esztétikai szemléletét, kommunikációs képességét, az alkotómunka iránti igényét. A rendszeresen átélt pozitív élmények alakítják ki azokat az emberi tulajdonságokat, magatartási szokásokat, melyek a művészetek területén az eredményesség összetevői.
- A művészeti nevelés az alkotó típusú tevékenységek megismertetése által járul hozzá az akarati, az alkotó–alakító cselekvőképesség fejlesztéséhez.

- A nemzeti, etnikai kisebbséghez tartozót segíti abban, hogy megtalálja, megőrizze és fejlessze identitását, vállalja önmagát, megmutassa a kisebbség értékeit, erősítse a közösséghez való kötődését.

2.1.1. Az otthoni felkészüléshez előírt feladatok meghatározásának elvei és korlátai

A házi feladat célja a tanult tananyag elmélyítése, gyakorlása. Otthoni felkészüléshez előírt feladat minden tanórán adható.
Formái:
- Otthoni gyakorlás (pl.: hangszeres egyéni vagy csoportos órák esetén, táncművészeti ágon): a tanuló feladata a tanórán megbeszélt, pedagógus által előírt feladatok, gyakorlatok mentén felkészülni a következő órára.
- Írásbeli, szóbeli feladatok (elméleti órák esetén, pl.: szolfézs, zenetörténet-zeneirodalom, táncművészeti ág elméleti tantárgyai): a tanuló feladata a tanórán feladott és az elkészítéshez szükséges magyarázatokkal ellátott feladatok megoldása, végrehajtása.
- Beadandó feladat (képzőművészeti ágon, elméleti órák esetén, pl.: zenetörténet-zeneirodalom): a tanuló feladata az előre meghatározott és tanári utasításokkal ellátott feladat határidőre történő elkészítése és beadása.
Ha a tanuló az otthoni feladatok elvégzése közben nehézségekbe ütközik, abban az esetben jeleznie kell a pedagógusnak a problémát. Az újabb egyeztetés során közösen megbeszélik a további feladatokat, teendőket.
Az otthoni felkészüléshez meghatározott feladatok mennyiségének igazodnia kell a növendékek életkori sajátosságaihoz, képességeihez, és a tantárgyi követelményekben előírt minimális elvárásokhoz.

2.1.2. Eljárásrend a tanuló közismereti iskolájában az egyéb tanórai foglalkozások alóli felmentés esetén

A tanulók óráit elsősorban úgy kell beosztani, hogy azok ne ütközzenek az általános és középiskolájuk tanítási óráival, illetőleg munkaidejével. Ha ez nem lehetséges, a 2011. évi CXC. törvény 55§ (1) szerint „Az igazgató az általános iskolában a tizenhat óra előtt megszervezett egyéb foglalkozás alól a szülő kérelmére felmenti a tanulót, ha másik köznevelési intézménnyel is tanulói jogviszonyban vagy vendégtanulói jogviszonyban áll, az ott szervezett tanórai és egyéb foglalkozásokon történő részvétel érdekében, egyéb esetekben - kivéve, ha az intézmény e törvény rendelkezéseinek megfelelően egész napos iskolaként működik - felmentheti.”
Fentiek alapján a tanuló közismereti iskolájában a 16 óra előtt megszervezett egyéb foglalkozások alól szülői kérésre fel kell menteni a tanulót annak érdekében, hogy alapfokú művészeti iskolában megszervezett foglalkozásokon részt tudjon venni. Ebben az esetben az általános iskola igazgatójának nincs mérlegelési lehetősége a felmentés megadása vonatkozásában, azaz, a szülő kérése, valamint az alapfokú művészeti iskolával fennálló tanulói jogviszony együttes feltételek megléte esetén a felmentés nem tagadható meg, a tanulók számára az alapfokú művészoktatásban való részvétel lehetőségét biztosítani kell.

2.2. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

Az alapfokú művészeti nevelés szerepe a tanulók személyiségfejlesztésében

- Az alapfokú művészeti oktatás–nevelés a teljes emberré válást (az értelmi és érzelmi nevelés közötti összhangot), a közösségformálást, a szociokulturális hátrányok csökkentését, a kulcskompetenciák fejlesztését, a világ komplex befogadását, az önkifejezést és örömet jelentő alkotás lehetőségét, a tehetséggondozást segíti elő.
- A különböző művészeti területekkel összefüggő gyakorlati tevékenységek, kreatív feladatok által az ismeretek élményszerűvé, a tanulók sajátjaivá válnak, segítik a mélyebb megismerést, és fejlesztik a kreativitást. A művészetekkel való foglalkozás hozzájárul az észlelés érzékenységének, a kifejezés árnyaltságának fejlesztéséhez.
- A művészeti tevékenység magában hordozza a személyiségformálás specifikus lehetőségét. A művészeti nevelés biztosítja a tanulás személyes tapasztalati módját. A tanulók élményszerű tapasztalatokon keresztül ismerhetik meg a művészeti stílusok és irányzatok sokszínűségét, valamint azokat a kifejezési formákat, amelyek a zeneművészetben, táncművészetben, képző– és iparművészetben ötvöződnek.
- Az alapfokú művészeti nevelés feltárja a művészet megörökítő, átörökítő szerepét, megérteti, hogy az alkotás az egyik legértékesebb emberi alapképesség.
-A művészeti nevelés megalapozza a tanuló esztétikai szemléletét, kommunikációs képességét, az alkotómunka iránti igényét. A rendszeresen átélt pozitív élmények alakítják ki azokat az emberi tulajdonságokat, magatartási szokásokat, melyek a művészetek területén az eredményesség összetevői.
- A művészeti nevelés az alkotó típusú tevékenységek megismertetése által járul hozzá az akarati, az alkotó–alakító cselekvőképesség fejlesztéséhez.
-A nemzeti, etnikai kisebbséghez tartozót segíti abban, hogy megtalálja, megőrizze és fejlessze identitását, vállalja önmagát, megmutassa a kisebbség értékeit, erősítse a közösséghez való kötődését.

A Cziffra György Alapfokú Művészeti Iskolába járó növendékeknek módjukban áll teljes személyiségüket fejleszteni. Ezt a fejlődést a gyerekek szükségleteinek, törekvéseinek és érdeklődésének mindenkori koherenciája is szabályozza.

A személyiség fogalma magában hordozza a képességek, készségek, az intelligencia és az etikai érzékenység összességét. A személyiség kialakulása folyamatos. Függ a genetikai adottságoktól, és befolyásolják bizonyos környezeti hatások – család, iskola, baráti kör. A gyermekkorban megalapozott személyiség összetevői mélyen beépülnek a tudatba.

A művészetoktatás intenzíven fejleszt számos képességet, transzferhatása más tudományokra és művészetekre egyértelmű, így az itt tanultak hatékonyan segítik az iskolai munkát, teremtik meg hosszútávon az életminőség pozitív változásának lehetőségét.

2.2.1. A környezettudatos életmódra nevelés támogatása

Alapfokú művészeti iskolaként fontos szerepet vállalunk a tanulók személyiségének fejlesztésében. Tevékenységünkkel kiegészítjük azon iskolák fenntartható fejlődéssel és környzettudatosságra történő neveléssel kapcsolatos feladatait, melyekbe a diákok elsődlegesen járnak, és ahol a tankötelezettségület teljesítik.

Intézményünk székhelyén és telephelyein rendelkezésre állnnak a szelektív szemétgyűjtéshez szükséges hulladékedények. Dolgozóink rendszeresen felhívják a növendékek figyelmét azok használatára.
Az széhely épületében különös hangsúlyt fektetünk az energiatakarékosságra, azon dolgozunk, hogy az erőforrások felhasználása minél takarékosabban történjen (világítás, vízfelhasználás stb.). Rendezvényeinkre a meghívókat és a plakátokat egyre nagyobb mértékben online, az internet segítségével terjesztjük, csökkentve ezzel is a papírfelhasználást és felesleges hulladék keletkezését.
Hiszünk abban, hogy a személyes példamutatásnak nagy hatása van ezen a területen a növendékek szemléletére, és pedagógusink ebben maximálisan elkötelezettek.

2.3. Közösségfejlesztési feladatok

A közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok
Az elsajátított tudást felhasználva a növendék tagja lehet egy életkorának megfelelő közösségnek (együttesnek), mely a figyelemmegosztó és alkalmazkodóképesség fejlesztésével hozzájárul személyiségének formálásához, az esetleges szorongás, gátlás feloldásához.
Az egyéni képzés különleges lehetőségeit kihasználva mód nyílik az individuális képességek maximális fejlesztésére, és a továbbtanulásra való felkészítésre. A hangszertanulás kezdetétől tanszakainkon növendékeink részére foglalkozásokat szervezünk közös órák, hangversenyek formájában, ahol a tapasztaltabb tanárok, szaktanácsadók, főiskolai tanárok foglalkoznak a növendékekkel.
Különösen eredményesen működő közösségek szerveződnek azokon a tanszakokon, melyeken csoportos oktatás folyik: társastánc, néptánc, képzőművészet.
A személyiségfejlesztés szorosan összefügg a tehetséggondozással. A tanulmányi versenyekre, fesztiválokra, közép-és felsőfokú intézményekbe való felkészítés, felkészülés célja minden esetben, hogy a tanuló képességei és készségei fejlődjenek.
Nagy gondot fordítunk a hátrányos helyzetű tanulók tudásának fejlesztésére, személyiségük megfelelő szintű fejlődésére. Ezért is tartunk szoros kapcsolatot a tanulók közismereti iskoláival, melyben a hátrányos helyzetű tanulók tehetséggondozása, felzárkóztatása tartozik a kiemelt feladatok közé.
„Az elődök kultúrája egykettőre elpárolog, ha minden nemzedék újra meg újra meg nem szerzi azt magának. Minden teendőnk egyetlen szóban foglalható össze: nevelés.”

(Kodály Zoltán)

Kodály Zoltán idézetének megvalósításával a hétköznapok kultúrája teremtődik meg: érzékenység, elfogadás, a másság tisztelete, odafigyelés a másik társra. Azoknak az írott és íratlan szabályoknak művelése, mely a mindennapokban igazítja el növendékeinket. Ezeknek a „szabályoknak” egy részét csak közösségben lehet átadni, megéreztetni. A közösségek alkalmasak arra, hogy túl saját működésükön, kapcsolatot teremtsenek az egyén és a társadalom között, együttműködés formájában. Az iskolában működő közösségek tanulóink számára a következők lehetnek:
- tanszaki közösség
- szolfézs-, zeneirodalom órai közösség
- különböző együttesek közösségei (zenekarok, kamaracsoportok)
- tánccsoportok
- zenei táborok
- versenyekre, fesztiválokra utazók iskolai közössége

Fontos, hogy a növendékek szinte a képzés kezdetétől részt vehessenek az iskola közös, nyilvános rendezvényein. Ezáltal segítséget kapnak szabadidejük egy részének hasznos eltöltéséhez is.
Az együttesek jó hangulatú közösségei, a minőségi munka végzése mellett szocializációs feladatokat is ellátnak. Rendkívül fontos közösségformáló szerepe van a kamarazenélésnek, zenekari munkának, tánccsoportok működésének.

2.3.1. A tanórán kívül igénybe vehető szolgáltatások

Az alapfokú művészetoktatási intézményben tanórán kívüli foglalkozás is szervezhető. Ezen foglalkozások lehetnek például: hangversenyek, nyári táborok, tanulmányi kirándulások.
A művészeti iskolában tanuló növendékek számára a szabadidő hasznos eltöltésére, és szakmai továbbfejlődésük céljából rendszeresen szervezünk hangversenyeket. Ezek tanulóink aktív részvételével, illetve meghívott volt növendékeink közreműködésével történnek.
Nyári táboraink is hasonló célt szolgálnak. Zenekari, kórus, kamarazenei és táncos táboraink a felkészítési munkán kívül erősítik a szakmai közösségek összetartozását, valamint lehetőséget biztosítanak tanulóinknak, hogy jobban megismerjék hazánk természeti és kulturális kincseit.
Tanulmányi és pedagógiai (továbbképzési célú) kirándulásokat is szervezünk különböző célokkal, pl.: más oktatási intézmények látogatása, hangverseny látogatás stb.
A tanórán kívül igénybe vehető programok költsége a szülőket terheli, amennyiben lehetőség van rá, úgy az intézmény művészeti egyesülete (Unisono Művészeti Egyesület) is anyagi segítséget nyújt.

2.4. Az iskola kapcsolatrendszere, együttműködési formái

A szülő, a tanuló, a pedagógus együttműködésének formái, továbbfejlesztésének lehetőségei
A Cziffra György Alapfokú Művészeti Iskola tantestülete kiemelt feladatának tartja az oktatási – nevelési feladatok eredményessége érdekében a szülő, a tanuló és a pedagógus együttműködését. A pedagógusok és szülők napi kapcsolatban vannak. A kapcsolattartás egyik lehetséges színtere a KRÉTA elektronikus napló rendszeren keresztül történő kapcsolattartás.

A kapcsolattartás formái:

együttműködés formái	érintett személyek	lehetséges ideje
kötetlen beszélgetés	tanuló, szülő, tanár	a tanítási órák előtt és után, előzetes egyeztetéssel
fogadóóra	tanuló, szülő, tanár, iskolavezetés	munkaterv szerint, illetve további lehetőség előzetes egyeztetés alapján
hangversenyek, rendezvények utáni kötetlen beszélgetés	tanuló, szülő, tanár, iskolavezetés, meghívott szakértők	bármikor
szülői értekezlet	szülő, tanár, iskolavezetés	előre meghirdetett időpontban

A tájékoztatás és a kapcsolattartás főbb formái, csatornái

Az iskola vezetősége és tanárai fontosnak tartják, hogy a velük kapcsolatban állók minél szélesebb körben kapjanak információt az intézmény működéséről, elért eredményeiről, tervezett programjairól. Ezért hoztuk létre az iskola honlapját (www.orkenyzeneiskola.hu). Rendszeresen jelennek meg cikkek az örkényi és környékbeli újságokban.

Kommunikációs csatorna	Típusa	Tartalom	Partnerek, célközönség
intézményi központi e-mail (cziffragyorgyzeneiskola@gmail.com)	hivatalos	hivatalos levelezés, ügyintézés	bárki, valamint az intézmény partnerei számára (fenntartó, dolgozók, szülők, önkormányzatok, telephelyek általános iskoláinak vezetői stb.)
KRÉTA e-napló felület	hivatalos	tanulmányi célok	tanulók, szülők, pedagógusok, iskolavezetés, fenntartó
KRÉTA e-ügyintézés felület	hivatalos	gazdasági célok (térítési- és tandíj befizetés), e-ügyintézés (BNTTJ)	szülők, iskolavezetés, iskolatitkár, fenntartó
intézményi honlap (www.orkenyzeneiskola.hu)	hivatalos, formális, informális	az intézmény kötelezően feltüntetendő adatai, hivatalos információk, közlemények, az intézmény életével kapcsolatos hírek, események (pl.: tanév rendje, tanulmányi versenyek eredményei stb.)	bárki (pl.: érdeklődők), valamint az intézmény partnerei számára (fenntartó, dolgozók, szülők, önkormányzatok, telephelyek általános iskoláinak vezetői stb.)
Facebook közösségi oldalon található felület (Cziffra György Alapfokú Művészeti Iskola)	informális	az intézmény életével kapcsolatos hírek, események (pl.: meghívók az intézmény eseményeire, koncertekre, tanulmányi versenyek eredményei stb.)	bárki (pl.: érdeklődők), tanulók, szülők
Facebook zárt csoportok minden pedagógus és tanítványaik, valamint szülők számára (Cziffra-tantárgy-pedagógus neve)	informális	zárt csoportban történő kommunikáció biztosítása a pedagógusok és az osztályukba járó tanulók és szüleik között (csoportosan, valamint egyénileg is)	az intézmény pedagógusai, tanulói és gondviselői

Jó kapcsolatokat ápolunk növendékeink közoktatási intézményeivel. Lehetőség szerint összehangoljuk programjainkat. Rendszeresen tartunk bemutatókat a környék általános iskoláiban, óvodáiban.

Minden oktató-nevelő munka eredményességének fő meghatározója a családi háttér. Eredményes pedagógiai munka elképzelhetetlen szülői segítség és támogatás nélkül. Az intézménynek ismernie kell a szülők elvárásait, igényeit és véleményét. De a szülőnek is ismernie kell az iskola elvárásait, igényeit. Ezeknek konzisztenciája teremti meg a tanulók számára az eredményes tanulás lehetőségét.

Fejlesztési területek, lehetőségek:

együttműködés formái	érintett személyek	lehetséges ideje
kapcsolattartás a tanuló közismereti tanárával	tanuló, szülő, iskolavezetés, tanár	előzetes egyeztetés alapján
a közoktatás tartalmi és szervezeti formáinak az alapfokú művészetoktatási intézményben kialakítható formái	szülő, tanár, iskolavezetés	előzetes egyeztetés alapján
a honlapon keresztüli kapcsolattartás formáinak kialakítása	tanuló, szülő, iskolavezetés, tanár	változó

2.5. Tanulóink részvétele az intézményi döntési folyamatokban

Az iskolában a tanulók a nevelés-oktatással összefüggő közös tevékenységük megszervezésére, a demokráciára, közéleti felelősségre nevelés érdekében – a Házirendben meghatározottak szerint – diákköröket hozhatnak létre, amelyek létrejöttét és működését a nevelőtestület segíti.
A diákkörök döntési jogkört gyakorolnak – a nevelőtestület véleménye meghallgatásával – saját közösségi életük tervezésében, szervezésében, valamint tisztségviselőik megválasztásában, és jogosultak képviseltetni magukat a Diákönkormányzatban.
A tanulók, diákkörök a tanulók érdekeinek képviseletére diákönkormányzatot hozhatnak létre.
A Diákönkormányzat munkáját e feladatra kijelölt, felsőfokú végzettségű és pedagógus szakképzettségű személy segíti, akit a Diákönkormányzat javaslatára az igazgató bíz meg ötéves időtartamra.
A Diákönkormányzat véleményét ki kell kérni:
a) az iskolai SZMSZ jogszabályban meghatározott rendelkezéseinek elfogadása előtt,
b) a tanulói szociális juttatások elosztási elveinek meghatározása előtt,
c) az ifjúságpolitikai célokra biztosított pénzeszközök felhasználásakor,
d) a Házirend elfogadása előtt.

2.6. A szociális hátrányok enyhítése

A hatályos jogszabályok szerint az oktatás a hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók számára ingyenes.
Együttműködve az iskola működési területén lévő általános iskolákkal, egyes csoportos foglalkozásokat az általános iskola tantermeiben tartunk.

2.7. A tanuló tanulmányi eredményének, magatartásának, szorgalmának értékeléséhez, minősítéséhez kapcsolódó elvek

A tanuló értékelése

A pedagógus a tanuló teljesítményét, előmenetelét a tanítási év közben havonta rendszeresen egy érdemjeggyel és egy szorgalom jeggyel értékeli – az adott hónap végén –, félévkor és a tanítási év végén osztályzattal minősíti. Az előképző 1. és előképző 2. évfolyam tanulóinak előmenetelét, valamint a kamarazene, zenekar, kórus, kötelező zongora tantárgyakat szöveges értékeléssel minősítjük: kiválóan teljesített, jól teljesített, megfelelően teljesített, felzárkóztatásra szorul. Az érdemjegyekről a tanulót és a kiskorú tanuló szülőjét rendszeresen értesíteni kell a KRÉTA elektronikus napló felületen keresztül, melyet a pedagógusok rögzítenek a KRÉTA e-naplóban a következő hónap legkésőbb 2. napjáig. Az alapfokú művészeti iskolában a tanuló magatartását nem értékeljük. A félévi és az év végi osztályzatot a havi érdemjegyek alapján kell meghatározni Az iskola az osztályzatról a tanulót és a kiskorú tanuló szülőjét félévkor értesítő, év végén bizonyítvány útján értesíti. Az érdemjegy és az osztályzat megállapítása a tanuló teljesítményének, szorgalmának értékelésekor, minősítésekor nem lehet fegyelmezési eszköz.
Az érdemjegyek és osztályzatok a következők:
a) a tanuló tudásának értékelésénél és minősítésénél: jeles (5), jó (4), közepes (3), elégséges (2), elégtelen (1),
b) a tanuló szorgalmának értékelésénél és minősítésénél: példás (5), jó (4), változó (3), hanyag (2).
A tanuló az iskola magasabb évfolyamába akkor léphet, ha az előírt tanulmányi követelményeket sikeresen teljesítette.
Ha a tanuló nem teljesítette az évfolyamra előírt tanulmányi követelményeket, tanulmányait az évfolyam megismétlésével folytathatja.
Az alapfokú művészeti iskola alapfokú évfolyamáról a továbbképző évfolyamba az léphet, aki művészeti alapvizsgát tett. A továbbképző évfolyamok elvégzése után művészeti záróvizsga tehető.
Összevont vizsga több évfolyam anyagából – megfelelő indolokoltság esetén – a főtárgytanár, valamint a tanszakvezető javaslatára, az igazgató engedélyével szervezhető.
A tanuló az egyes évfolyamok, a művészeti alapvizsga és a művészeti záróvizsga tanulmányi követelményeinek teljesítéséről bizonyítványt kap. A bizonyítvány és a bizonyítvány kiállításának alapjául szolgáló irat (törzslap) közokirat.
Az iskolában csak olyan bizonyítványnyomtatvány, valamint bizonyítvány kiállításához szükséges nyomtatvány alkalmazható, amelyet az oktatásért felelős miniszter jóváhagyott.
Az iskolai nyomtatványok – az év végi bizonyítvány és az állami vizsga teljesítéséről kiállított bizonyítvány kivételével – az oktatásért felelős miniszter által jóváhagyott rendszer alkalmazásával, a személyiségi, adatvédelmi és biztonságvédelmi követelmények megtartásával elektronikus úton is elkészíthetők és tárolhatók. A bizonyítvány kiállításának alapjául szolgáló nyomtatványt (törzslapot) ebben az esetben is elő kell állítani nyomtatott formában, és meg kell őrizni.
A tanuló félévi osztályzatáról a szülőt a KRÉTA e-napló rendszerből kinyomtatott félévi értesítőn keresztül kell tájékoztatni.
Az SNI tanulók értékelése nem tér el az általános értékelési módtól.

2.8. A tanuló jutalmazása, fegyelmi és kártérítési felelőssége, a nevelési-oktatási intézmény kártérítési felelőssége

Jutalmazás

A tanulót a tőle elvárhatónál jobb teljesítményéért az intézmény házirendjében foglaltak szerint jutalmazni kell. Az oktatásért felelős miniszter díjat, kitüntetést alapíthat az országos vagy nemzetközi jelentőségű eseményeken kiemelkedő teljesítményt nyújtó tanulók jutalmazása, elismerése céljából. A miniszter által alapított díj, kitüntetés kedvezményezettjeinek körére a köznevelési intézmény vezetője tehet javaslatot.
Részletes szabályozás a házirendben.

Fegyelmi eljárás
Ha a tanuló a kötelességeit vétkesen és súlyosan megszegi, fegyelmi eljárás alapján, írásbeli határozattal fegyelmi büntetésben részesíthető. A fegyelmi büntetés lehet megrovás, szigorú megrovás, meghatározott kedvezmények, juttatások csökkentése, megvonása.
A fegyelmi büntetés megállapításánál a tanuló életkorát, értelmi fejlettségét, az elkövetett cselekmény súlyát figyelembe kell venni. A fegyelmi büntetést a nevelőtestület hozza. Az iskolai diákönkormányzat véleményét a fegyelmi eljárás során be kell szerezni.
A fegyelmi eljárás megindításáról a tanulót és a kiskorú tanuló szülőjét értesíteni kell. A fegyelmi eljárás során a tanulót meg kell hallgatni, és biztosítani kell, hogy álláspontját, védekezését előadja. Ha a meghallgatáskor a tanuló vitatja a terhére rótt kötelességszegést, vagy a tényállás tisztázása egyébként indokolja, tárgyalást kell tartani. A tárgyalásra a tanulót és a kiskorú tanuló szülőjét meg kell hívni. Kiskorú tanuló esetén a fegyelmi eljárásba a szülőt minden esetben be kell vonni. A fegyelmi eljárásban a tanulót és a szülőt meghatalmazott is képviselheti.
A tanulóval szemben ugyanazért a kötelességszegésért csak egy fegyelmi büntetés állapítható meg. A gyakorlati képzés keretében elkövetett kötelességszegésért a fegyelmi eljárást az iskolában kell lefolytatni.
Végrehajtani csak jogerős fegyelmi határozatot lehet. Ha a végrehajtás elmaradása a többi tanuló jogait súlyosan sértené, vagy más elháríthatatlan kárral, veszéllyel járna, az elsőfokú határozat a fellebbezésre való tekintet nélkül végrehajtható.
Ha a tanuló tanulmányi kötelezettségeinek teljesítésével összefüggésben a nevelési-oktatási intézménynek jogellenesen kárt okoz, a Ptk. szabályai szerint kell helytállnia.

2.9. Kiemelt figyelmet igénylő tanulók

Kiemelt figyelmet, bánásmódot igénylő gyermek, tanuló:
- sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló
- beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló
- kiemelten tehetséges gyermek, tanuló
- a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek, tanuló.

Kiemelten tehetséges gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki átlag feletti általános vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkezik, és felkelthető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség.
Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003.évi CXXV. törvény alapján a fogyatékkal élő gyermekek nevelése, oktatása a többi gyermekkel együtt is folyhat.
A Köznevelési Törvény 16. § (3) bekezdése alapján minden esetben ingyenes a hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű tanuló-részére az első alapfokú művészetoktatásban való részvétel.
Az iskolába belépő növendékek mindegyike képességeihez igazodó képzésben vehet részt.

2.10. Esélyegyenlőséget szolgáló intézkedések

Iskolánk oktató-nevelő munkája során nagy figyelmet szentel az egyenlő bánásmód elveinek, követelményeinek betartására.
Ezek érvényesülnek:
- a felvételi kérelmek elbírálásánál
- a követelmények megállapításánál
- a teljesítmény értékelésénél
- az iskola eszközeinek használatánál
- az oktatáshoz kapcsolódó szolgáltatások igénybevételénél (hangszerhasználat).

Iskolánkban magas a hátrányos helyzetűek aránya, különösen Örkényen. A hátrányos helyzetű és a roma gyerekek bevonása a művészetoktatásba fontos feladata iskolánknak, évek óta erre külön odafigyelünk, és különféle intézkedéseket hozunk ez ügyben.
A helyi óvodákkal együttműködve bemutató órákat, nyílt napokat, zenei előkészítő foglalkozásokat szervezünk, bemutató órákat tartunk, megismertetjük a szülőkkel a művészetoktatás előnyeit.
Intézményünkben nagyszámú hátrányos helyzetű növendék kap lehetőséget a művészetoktatásban való részvételre.

2.11. További feladatok

A tehetség, képesség kibontakozását segítő tevékenységek
Az iskola tantestülete kiemelt feladatának tekinti a tehetséggondozást. Ez a feladat a művészeti nevelésben, a pedagógiai munka alapját képezi. Fontos, hogy a tehetséggondozás a gyermek egyéni képességeivel koherens legyen, személyiségének fejlődésében az egyén adottságai, a „másság” szempontjai érvényesüljenek.
A tehetség készség formájában mutatkozik meg a tanulás előtti korban. Ezt a készséget kell felismernünk, felmérnünk, megvizsgálva közben a gyermek egész egyéniségét, értelmi, kombinációs és asszociatív képességét, kreativitását, érzelmi reakcióit, fantáziáját, temperamentumát, kitartását, memóriáját, akaraterejét, aktivitását, mozgáskészségét stb..
Csak a pedagógus, a család és a diák közös igyekezetével bonthatók ki maximálisan a képességek. Az ő együttműködésük alapozza meg hosszútávon a tehetség kibontakozását.
Iskolánkban jelentős a hátrányos helyzetű növendékek száma. A Cziffra György Alapfokú Művészeti Iskola tantestülete hangsúlyozottan törekszik arra, hogy növendékei szociokulturális hátterüktől függetlenül részesüljenek tehetséggondozásban. Ezért fontos feladat, hogy a hátrányos helyzetű gyermekek számára, olyan nevelési program működjön az iskolában, mely egyrészről megerősíti azokat a nevelési-oktatási eszközöket, melyek már jelen vannak az intézményben, illetve további programokkal lehetőséget biztosít a tanári – szülői együttműködésre, hogy a képzésben résztvevő gyermekek integrációja még jobb - hosszú távú - eredményt mutathasson. Az iskolának egyszerre kell megerősítéseket és megoldásokat biztosítani, a képzést adó és a képzésben részvevők számára.
Feladatunk, hogy a művészeti - zenei, táncművészeti, képzőművészeti - pályát választó növendéket a szakirányú továbbtanulásra felkészítsük.
Feladatunk továbbá a növendékek rendszeres, céltudatos, igényes és hatékony munkára nevelése. A törvényben biztosított főtárgyi, kötelező és kötelezően választható foglalkozási időkeretet maximálisan használja ki az iskola.

Feladatunk a tanuló aktív társas muzsikálásra nevelése. Feladatunk az amatőr zenekarokban, kamaraegyüttesekben, kórusban, tánccsoportokban történő aktív részvételre való előkészítés, felkészítés, ösztönzés.
Különösen nagy feladatnak tartjuk a népzene és néptánc tanszak fejlesztését, népzenei, néptánc együttesek támogatását, a magyar népi kultúra hagyományainak megőrzését, terjesztését.

Tehetséggondozó foglalkozás
A 2011. évi CXC. a nemzeti köznevelésről szóló törvény 29§ (1) alapján:
„Az alapfokú művészeti iskolában a főtárgy elméleti és gyakorlati oktatása, valamint a konzultációs tanórai foglalkozás egyéni foglalkozás keretében is folyhat. Az alapfokú művészetoktatás zeneművészeti ágában a tehetséggondozás érdekében egy-háromfős foglalkozás tartható. Az egyéni foglalkozást az intézmény az alapfokú művészetoktatás zeneművészeti ágában a hangszeres és énekes főtárgyi óra esetén egy-egy tanuló részére biztosítja.”
A pedagógusok részt vesznek a tanulók versenyekre, szereplésekre, szakirányú továbbtanulásra történő felkészítésében.
A foglalkozásra való kiválasztás során figyelembe kell venni a pedagógus véleményét, valamint a tanuló iskolai teljesítményét, versenyeredményeit, zenei pályán történő továbbtanulási szándékát.
Az órai foglalkozások és a tanulók eredményességét az igazgató, illetve az általa megbízott személyek (pl.: tanszakvezetők) rendszeresen ellenőrzik, értékelik.
A foglalkozás időtartama 60 perc.
A tehetséggondozó foglalkozás feladatai:
- A tehetség felismerése, és a tehetség kibontakoztatásához egyénre szabott képzés, segítség biztosítása.
- A tehetség fejlesztése a tanuló személyiségét figyelembe véve sokoldalúan, egyénre szabottan.
- A tanuló munkájának elismerése, motiválása személyre szabottan történik.
- Zenei olvasás és írás, elméleti tudás fejlesztése egyéni vagy kiscsoportos formában.
- Egyéni oktatás keretében, személyre szabott hangszeres és vokális fejlesztés, a pedagógus döntése alapján egyedi módszerek alkalmazásával.
- A szülők folyamatos bevonása a tanuló fejlesztésének folyamatába: rendszeres konzultáció, gyakorlás módszertanának megismertetése, folyamatos kapcsolattartás.
- Részvétel országos, regionális, megyei tanulmányi versenyeken, fesztiválokon, mesterkurzusokon, szakmai találkozókon stb.
- Rendszeres szereplési lehetőség biztosítása iskolai, városi és más rendezvényeken.
- Rendszeres meghallgatások.

3. EGYES MŰVÉSZETI ÁGAK OKTATÁSÁNAK CÉL- ÉS FELADATRENDSZERE

Az alapfokú művészetoktatási intézmény a zeneművészet, táncművészet, képző- és iparművészet, valamint a szín- és bábművészet területei iránt érdeklődő tanulók számára biztosítja készségeik, képességeik fejlesztését, alkotó és önkifejező képességeik kibontakoztatását, tehetségük gondozását. Az alapfokú művészetoktatás követelménye és tantervi programja (a továbbiakban: követelmény és tantervi program) a speciális művészeti

készségek és ismeretek fejlesztését képező tartalmakat és tudásszintet meghatározó alapdokumentum. A követelmény és tantervi program segítséget nyújt ahhoz, hogy az alapfokú művészetoktatás valamennyi hazai intézményében az alapvető nevelési és oktatási tartalmak egységesen és arányosan érvényesüljenek.
A követelmény és tantervi program határozza meg azokat a kötelező és alapvető tartalmakat, amelyek adott művészeti ágon belül az alapfokú művészetoktatási intézmények közötti átjárhatóságot biztosítják. Az egységesítést szolgáló közös alapra építhetik az alapfokú művészetoktatási intézmények pedagógiai programjukat, azon belül helyi tantervüket, melyet a helyi igények és célok figyelembevételével fogalmazhatnak meg.
Az alapfokú művészetoktatás olyan fejlesztőpedagógiát képvisel, amelyben a hangsúly a követelmények teljesítésével történő képesség– és személyiségfejlesztésen van.
A tantervi szabályozás rugalmassága révén hozzájárul az integrált oktatás–nevelés megvalósításához, az esztétikai – művészeti tudatosság és kifejezőkészség kompetenciaterület fejlesztéséhez.
A tananyag a különböző művészeti területek azon alapvető tartalmait foglalja magába, amelyek elengedhetetlenül szükségesek a zene–, a tánc–, a képző– és iparművészeti, valamint a szín– és bábművészeti műveltség megalapozásához, a különböző kompetenciák fejlesztéséhez.
A tananyag eszköz a tanulók értelmi, érzelmi és kifejezőképességeinek fejlesztésében. A művészetoktatás a készség– és képességfejlesztést, az ismeretgazdagítást a személyiségformálás eszközeként kezeli, követelményeit a gyermek életkori fejlődési jellemzőihez igazítja.
A művészetoktatás tantervi programja az egyes művészeti területek követelményeire, a művészeti ágak sajátos nevelési és oktatástörténeti értékeire, a művészeti nevelés tapasztalataira, a művészetpedagógiai és művészetpszichológiai kutatások eredményeire, a magyar művészeti nevelés nemzetközileg is elismert gyakorlatára épül.
Az alapfokú művészetoktatás megalapozza és fejleszti a műveltséget. Célja az egyetemes kultúra, a nemzeti, népi hagyományok értékeinek megőrzése. Az alapfokú művészetoktatás legszélesebb körben ható feladata a kultúra iránti igény felkeltése, illetve ösztönzés a kulturális életben való aktív részvételre. Iskolánk a helyi adottságokat figyelembe véve, a mikrotársadalmi igényeket is figyelve, sajátos eszközeivel alapfokú művészetoktatási szolgáltatást végez. A minket körülvevő változó világban, a változó értékek mellett különösen fontos, a régi hagyományokon alapuló értékek megőrzése, átmentése az utókor számára. Ebben a folyamatban felértékelődött a művészet „oktatásán” túli, nevelési ereje. A képzésben rejlő tanár-diák közötti közvetlen kapcsolattartás, mely az eredményes nevelési tevékenységben módot teremt a másság elfogadására, a kulturált magatartási minták elsajátítására, az értékteremtés tiszteletére, az értékes műalkotások helyes felismerésére, kiválasztására.
A művészetek semmihez nem fogható embernevelő szerepe fontos az országnak, helyi közösségeknek, a szülőknek, a gyerekeknek. Iskolánk nem csak azokat a gyerekeket alakítja, akik óráinkat látogatják, hanem rajuk keresztül a környezetükre is hatással van. Felemelkedni, sikereket elérni csak kiművelt emberfővel lehet.
A művészeti iskola olyan terület a gyermek nevelésében, mely sokrétűen formálja, és többféle értékkel színesíti a személyiségét. Ne csak alkalmazkodjon a világ változásaihoz, hanem maga igyekezzen a világ változását előidézni, illetve a nem kívánatosnak elejét venni. A művészet - mint intellektuális tevékenység - csak így tudja igazán szolgálni, és nem kiszolgálni az emberi közösséget. Kötelességünknek tartjuk, hogy az eddig megteremtett értékeket gondosan megőrizzük, a megújulás pedig folyamatos és hosszútávra tekintő legyen.
Az iskola vezetősége maximálisan törekszik a demokratikus és igazságos vezetésen alapuló munkára. Alapvetően dominál a bizalom, a tantestület tagjai és a tanszakok egymás közötti

viszonya a kölcsönös megértésen és megbecsülésen nyugszik. Az őszinte légkör - amely erre a pedagógus közösségre jellemző - igen nagy értéket képvisel, és lényeges momentum az iskola eredményes munkájában.
A művészetoktatás általános célja, hogy kiegészítése legyen a közoktatásnak, fejlessze az alapműveltségre építve az egyén képességeit, tehetségét, amely teljesedjen ki a közösségi formákon belül.
Ezek a képességek: aktivitás, együttműködés, kreativitás, belső koncentráció, minőség felismerése, szereplési készség stb.. Célunk, hogy a magas színvonalú képzés eredményeként növendékeink képességeiket sikeresen bizonyíthassák szűkebb és tágabb környezetükben (iskolai, regionális, nemzeti és nemzetközi fesztiválokon, versenyeken, rendezvényeken).

4. TANULÓI JOGVISZONY

A tanulói jogviszony létesítésének feltételét a 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet határozza meg. Az alapfokú művészeti iskolába minden tanévre be kell iratkozni.
A tanuló jogviszonya megszűnik abban az esetben, ha:
- a tanév folyamán a tanítási órák egyharmadánál többet mulaszt.
- a tanév folyamán tíz tanítási óránál többet mulaszt igazolatlanul, feltéve, ha az iskola a szülőt legalább kettő alkalommal írásban figyelmeztette az igazolatlan mulasztás következményeire.
- fizetési kötelezettségeit (beiratkozási díj, térítési díj, hangszer karbantartási díj) határidőre - felszólítás ellenére - nem teljesítette.
- fegyelmi vétségéért kapott, fegyelmi határozata jogerőre emelkedik.
- az intézmény utolsó évfolyamát követően a művészeti záróvizsgát letette.
- ha felvételt nyert magasabb szintű művészeti iskolába.
- másik alapfokú művészetoktatási intézményben átvétellel folytatja tanulmányait.
- a szülő kérésére befejezi alapfokú művészeti iskolai tanulmányait az intézményben (kimarad).

4.1. Iskolaváltás, tanuló átvétele

A tanuló joga, hogy kérheti az átvételét másik nevelési-oktatási intézménybe. A 20/2012. (VIII.31.) 23.§ (6) értelmében a más művészeti iskolából átvételét kérő tanulót, a tanítási év során bármikor át lehet venni a megfelelő dokumentumok bemutatása után.
A másik nevelési-oktatási intézményből átvett tanulót a bizonyítvány alapján kell osztályba sorolni. Ha szükségesnek látszik, az iskola bizottság előtt meghallgathatja a tanulót, és joga van a saját követelményinek megfelelő osztályba sorolni.
Előtanulmányokkal rendelkező új tanuló kérheti magasabb osztályba való besorolását. Ebben az esetben is bizottság dönt az ügyében, előzetes meghallgatás alapján.

Vendégtanulói jogviszony létesítése
A 20/2012. EMMI rendelet (VIII.31.) 49§ (3) és (7) bekezdése alapján „Az alapfokú művészeti iskola tanulója az előírt követelményt - az iskolák közötti megállapodás alapján - a másik alapfokú művészeti iskolában is elsajátíthatja.” Ebben az esetben „a vendégtanuló teljesítményének értékelését a fogadó iskola végzi, és írásban értesíti a tanulóval jogviszonyban álló iskolát.”

4.2. A belépés és az iskola magasabb évfolyamára lépés feltételei

A hangszeres és a csoportos előképző osztályokba (előképző 1., előképző 2.), az általános iskolák első, második osztályában, valamint az óvodák nagycsoportjában végzett felmérés alapján is történik felvétel.
A belépés feltétele: az egyéni és a csoportos előképzős növendékek számára az általános iskolai tanulmányok megkezdése.
A beiratkozás módja: az erre a célra kiállított jelentkezési lapon, szülői beleegyezéssel történik.
Továbbhaladás az alapfokú évfolyamra: az előképző évfolyam elvégzése után – minimum a megfelelően teljesített értékelés és a hangszerre való alkalmassági vizsga alapján – a növendék felvehető az alapfok 1. évfolyamába. Az előképző évfolyamok elvégzése nem kötelező.
Az egyes zenei tárgyak évfolyamonkénti minimális vizsgakövetelményeit a tantervi programok tartalmazzák. Bizonyítványt az a tanuló kaphat, aki a tanítási órák 2/3 részén (min. 44 óra) megjelent. Első osztálytól legalább elégséges érdemjegy kell a továbbhaladáshoz. Az osztály elvégzését igazoló hitelesített bizonyítvánnyal jelentkezhet a tanuló a következő évfolyamba.
Elégtelen érdemjegy esetén a tanuló javítóvizsgát tehet, melynek időpontját az igazgató állapítja meg augusztus 23-31. között. A javítóvizsga nem nyilvános, nem megismételhető. Ha a gyermek a vizsgán nem jelenik meg, illetve nem felel meg a minimális követelményeknek, csak osztálya ismétlésével folytathatja tanulmányait.
A magasabb osztályba lépésnek formai feltételei, illetve követelményei vannak. Az érdemjegyeket, értékelést és a mulasztások számát tartalmazó bizonyítványt és törzslapot a megfelelő záradékkal kell ellátni.
Összevont vizsga több évfolyam anyagából – megfelelő indolokoltság esetén – a főtárgytanár, valamint a tanszakvezető javaslatára, az igazgató engedélyével szervezhető.

4.3. Az iskolai beszámoltatás, az ismeretek számonkérésének, a tanuló értékelésének, minősítésének követelményei és formái

A tanév két lezáró szakasza a félévi beszámoló és az év végi vizsga, melynek anyagát a szaktanár állítja össze a tantervi anyagokban osztályonként előírt követelmény alapján. A lehetséges beszámoltatási formák a tanterv ajánlásai szerint történnek.
A vizsgákon kívül a beszámoltatás formái lehetnek zártkörűek és nyilvánosak, melynek tényét a tanszakok határozzák meg a tanévi munkatervükben.
Iskolánkban az alábbi formákban értékelhető a tanulók tudása és szorgalma:
- évközi és év végi beszámolók
- közös órák
- hangversenyek
- versenyek
- fesztiválok.

Értékelni kell a tanulót a felsoroltakon kívül órai munkája és az együttesekben való részvétele alapján is. Ezekben a formákban teljesítményét, tudását, kitartását, szorgalmát és aktivitását értékeljük.

Az értékelés célja
- Visszajelzés a tanár és a tanuló részére.
- A tanulás hatékonyságának ellenőrzése.

- A teljesítmény alapján korrekció kijelölése.
- A tanuló teljesítményének viszonyítása korábbi eredményéhez.

Iskolánk elsődleges nevelési célja a gyerekeket sikerélményhez juttatni. A tanuló teljesítményének és szorgalmának értékelése a következetes pedagógiai tevékenység alapja, visszajelzésként szolgál. A művészeti nevelésben rejlő didaktikai eszközök azonban a pedagógus számára a folyamatos interaktív kapcsolatot feltételezik a tanulóval. Ezért tantestületünk előtérbe helyezi a folyamatos, szóbeli (szöveges) értékelést, melyet adott esetben írásban is megerősít. Az ellenőrzőben a szülő számára a tanuló teljesítményéről havonta, ill. félévkor ad jelzést (tudás és szorgalom jegy), amelyet az órai leckék bejegyzéseinél is kiegészíthet.

A szülővel a pedagógus folyamatosan konzultál a tanuló fejlődéséhez szükséges gyakorlási és tanulási folyamatokról.

Az értékelés módja

Az értékelés az alapfok és továbbképző minden évfolyamában, minden tanszakon osztályzással történik.

Az érdemjegyek és osztályzatok a következők:

a) a tanuló tudásának értékelésénél és minősítésénél: jeles (5), jó (4), közepes (3), elégséges (2), elégtelen (1),

b) a tanuló szorgalmának értékelésénél és minősítésénél: példás (5), jó (4), változó (3), hanyag (2).

Kivételt képeznek az előképző évfolyamok, és a kamarazene, zenekar, kórus tantárgyak. Ezekben az esetekben szöveges értékelés van: kiválóan teljesített, jól teljesített, megfelelően teljesített, felzárkóztatásra szorul.

A tanuló tudásának értékelése

5 – Jeles: Ha a tantervi követelményeknek kifogástalanul eleget tesz: technikai biztonság, pontos kivitelezés, esztétikus, stílusos előadásmód, zene és technikai tudás összhangja érvényesül.

4 – Jó: Ha a tantervi követelményeknek csak néhány hibával tesz eleget, hasonló az ötöshöz, de apró bizonytalanságai vannak.

3 – Közepes: Ha a tantervi követelményeknek pontatlanul, hibákkal tesz eleget, de alapvető anyagát jól elsajátította. Kisebb bizonytalanságot mutat, de a tanár és csoport segítségével korrigál.

2 – Elégséges: Ha a tantervi követelményeknek súlyos hiányossággal tesz eleget, de a továbbhaladáshoz szükséges minimális ismeretekkel, jártassággal rendelkezik.

1 – Elégtelen: Ha a tantervi követelményeknek nem tud eleget tenni. Még a minimumot sem teljesíti.

A tanuló szorgalmának értékelése

5 - Példás: Céltudatosan törekvő, megbízható, pontos, kitartó, érdeklődő.

4 - Jó: Figyelmes, többnyire önálló, időnként ösztönzésre szorul.

3 - Változó: Ingadozó a tanulmányi munkája, önállótlan, felkészültsége gyakran felületes.

2 - Hanyag: Tanulmányi munkája hanyag, gondatlan, felkészültsége állandóan felületes.

4.4. Térítési díjak, tandíjak kiszámítása

A térítés díj és a tandíj kiszámításának alapja az érdemjegyek átlaga. A szorgalomjegyek, valamint a szöveges értékelések az átlagba nem számítanak bele.

4.5. A szakirányú továbbtanulás lehetséges irányai

A továbbtanulás irányai a következők lehetnek:
- Középfokú szakirányú továbbtanulási lehetőség: az alapfok befejezése után (általános iskola 8. osztály) a tanuló felvételt nyerhet valamelyik művészeti szakközépiskolába.
- Felsőfokú szakirányú továbbtanulási lehetőség érettségi után: a tanuló felvételt nyerhet valamelyik felsőfokú művészetoktatási intézménybe, művészeti főiskolára, egyetemre.
- Felsőfokú, nem szakirányú továbbtanulásnál számíthat a zeneiskolában szerzett művészeti alapvizsga és a művészeti záróvizsga igazolás.

5. A KÖVETELMÉNY ÉS A TANTERVI PROGRAM SZEREPE A MŰVÉSZETOKTATÁS TARTALMI SZABÁLYOZÁSÁBAN

Az alapfokú művészetoktatás a művészi kifejezőkészséget alapozza meg, elősegíti a szakmai orientációt, valamint a szakirányú továbbtanulásra történő felkészülést. A művészetoktatás fontos szerepet tölt be a nemzeti hagyományok ápolásában, a nemzeti értékek megőrzésében, a különböző kultúrák iránti nyitottság kialakításában, a kortárs művészet értő befogadásában.
Az alapfokú művészetoktatás követelménye és tantervi programja a művészeti–kulturális műveltség azon elemeit, továbbépíthető alapjait tartalmazza, amelyeket ezekben az intézményekben elsajátíthat minden tanuló. A követelmények és tantervi programok tartalmazzák azokat a követelményszinteket és feltételeket, melyeket minden alapfokú művészetoktatási intézménynek teljesítenie, biztosítania kell.
A követelmény és tantervi program a tartalmi szabályozást úgy valósítja meg, hogy az egységes alapra az iskolák, a pedagógusok, a tanulók sokféle, differenciált tevékenysége ráépülhessen.
Lehetőséget ad az iskolafenntartók, a szülők, a tanulók érdekeinek, a pedagógusok szakmai törekvéseinek érvényesítésére, valamint az adott körülmények, feltételek figyelembevételére.
Lehetővé teszi, hogy az iskolák és a tanulók a tananyag feldolgozásához, elmélyítéséhez és kiegészítéséhez, a követelmények teljesítéséhez, sajátos szükségleteik, igényeik kielégítéséhez megfelelő idővel rendelkezzenek. E célok érdekében a tantervi program és óraterve az egységes követelményeket úgy állapítja meg, hogy azok teljesítéséhez – átlagos feltételek mellett – a jogszabályokban meghatározott képzési idő keretében lehetőség nyíljon kiegészítő tartalmak és követelmények meghatározására is.
A követelmény és tantervi program lehetővé teszi különböző tankönyvek, segédletek és taneszközök alkalmazását, illetve az iskolai pedagógiai programok, ezen belül a helyi tantervek kidolgozását, melyeket a tartalmi szabályozás elengedhetetlen részeiként kezel.

6. A PEDAGÓGIAI PROGRAM VÉGREHAJTÁSÁHOZ SZÜKSÉGES NEVELŐ – OKTATÓ MUNKÁT SEGÍTŐ ESZKÖZÖK ÉS FELSZERELÉSEK

Iskolánk a 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet melléklete szerint biztosítja a nevelő-oktató munkát segítő eszközöket és felszereléseket.
A tanított művészeti tantárgyak oktatásához szükséges eszközök állapota és mennyisége megfelelő.
Valamennyi hangszer folyamatos karbantartása, javítása fontos. Csak így biztosítható a megfelelő állapot megőrzése.

6.1. Az oktatásban alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elvei

A tanulók magas tudásszintjének eléréséhez nélkülözhetetlen az igényes tankönyv és kottaanyag kiválasztása. Az anyagot metodikailag következetesen építkezve, a növendék életkori sajátosságaihoz igazodva választjuk meg, hogy az maximálisan segítse a növendék hangszerjátékának fejlődését.
A játszott anyagnak tartalmaznia kell a gyermek korához igazodó, és a már meglévő tudására épülő technikai, előadásbeli és stiláris elemeket. A tantervi programok minden hangszeres és elméleti tárgy minden évfolyamára tartalmazzák a javasolt felhasználható irodalmat, melyből a tanár a növendék adottságainak megfelelően választhat. Nem hagyható figyelmen kívül az a körülmény sem, hogy a választott kották, tankönyvek - a tanulók számára - elérhető áron beszerezhetők legyenek. Küllemük és tartósságuk is segítse használatukat. Az elméleti tantárgyak kotta- és tankönyvválasztásánál szintén a tantervi programok az irányadók, azokat a főtárgytanár a tanszakvezetővel egyeztetve választja ki az oktatáshoz.
A pedagógus és a tanszakvezető tanár munkaköréhez tartozik, hogy figyelemmel kísérje az új kiadványokat. Köztük kiemelten - az iskola pedagógiai programjához igazodva - a kortárs, elsősorban magyar zeneművek megjelenését.
Iskolánk tanárai folyamatosan figyelik a kottaújdonságokat, melyeket lehetőség szerint be is szerzünk.

6.2. Könyvtár

A művészeti iskola könyvtárának használata mindenki számára ingyenes. Célunk elsősorban, hogy az ott lévő zenei és hangzóanyag minél szélesebb körben válhasson ismertté.
Iskolánkban nincs alkalmazásban könyvtáros. A könyv- és kottaállományt tanév végén a szaktanárok ellenőrzik.

7. AZ ISKOLA HELYI TANTERVE

Az alapfokú művészetoktatás alapprogramja szerint

7.1. Az egyes tanszakok általános fejlesztési követelményei

ZENEMŰVÉSZET

A zeneoktatás általános fejlesztési követelményei
Kiemelt kompetenciák a zeneoktatás területén:
Bemeneti kompetencia:
– Azok az adottságok és képességek, amelyek alkalmassá teszik az oktatásba bekapcsolódó tanulót arra, hogy elsajátítsa a zenetanuláshoz szükséges kompetenciákat.
Szakmai kompetencia:
– A zenei képességek és készségek fejlesztése (hallás, ritmusérzék, intonációs érzékenység, fogékonyság a dinamika és a hangszín különbségeire, zenei memória és fantázia, előadói és manuális készség, a zenei karakterek iránti érzékenység).
– A zenei olvasás és írás készségének megalapozása és fejlesztése.
– A hangszeres technikai készség, az improvizációs készség fejlesztése.
Személyes kompetencia:
– Érzelmi intelligencia, művészi kifejező készség, szorgalom, önfegyelem, elhivatottság, kreativitás, ötletgazdagság, az alkotói magatartás, lelkiismeretesség, önbizalom.
Társas kompetencia:
– Együttműködés képessége (közös munka, alkalmazkodás, irányíthatóság, tolerancia, kommunikációs készség) azon viselkedési formák tanulása, amely alapján konstruktívan be tud illeszkedni és aktívan részt tud venni a társas zenélésben.
– Esélyegyenlőség
Módszertani kompetencia:
– Tanulás tanulása, a tanulók rendszeres, céltudatos, igényes munkára, hatékony gyakorlásra nevelése.
– Rendszerezett zenei ismeretek, általános zenei műveltség megalapozása.
– A zene logikájának, a harmóniai szerkezet és a forma összefüggéseinek megismertetése.
– A főbb zenei műfajok, stílusok sajátosságainak, a zeneirodalom nagy korszakainak, népünk zenéjének, a zene történetének, az előadóművészet és a zeneirodalom nagy egyéniségeinek megismertetése.
– A kortárs zene befogadására nevelés.
– A tanulók zenei ízlésének formálása, a tanuló rendszeres zenehallgatásra nevelése.
A társművészetek iránti nyitottság kialakítása.

Az alapfokú népzeneoktatás célrendszere, funkciói
Az alapfokú művészetoktatás tantervi programja keretében folyó zenei nevelés lehetőséget ad népzenei tanszakok működtetése révén a nemzeti, népi hagyományok átadására, az egyetemes kultúra, az európai műveltség közvetítésére, az értékmegőrzés formáinak kialakítására, a klasszikus zene és népzene egymást gazdagító, organikus kapcsolatának kiteljesítésére. Tantervünkkel szeretnénk hozzájárulni nemzeti és etnikai kisebbségi közösségeink zenei önismeretének megalapozásához, e közösségek hagyományos zenei megnyilvánulásainak megőrzéséhez, szakmai fejlesztéséhez is.
Az alapfokú népzeneoktatás az életkori sajátosságok figyelembe vételével a hagyományos kultúra értékeinek egységes szemléletű feldolgozására nevel, fejleszti az alkotó magatartást, a variációképző–rögtönzőkészség kialakítását, az önkifejezést, megalapozza az általános zenei műveltséget.

Az énekes és hangszeres népzene anyanyelvi szintű elsajátíttatásával a hagyományos kultúra értékeinek tiszteletére, őrzésére, gyarapítására, továbbadására nevel, lehetőséget nyújt a zene megszólaltatásához szükséges hangszeres és énektechnikai készségek megszerzésére, a zenei ismeretek tudatosítására, a kreativitás az esztétikai érzékenység alakítására.
Az oktatási folyamat – kihasználva a még élő tradíció nyújtotta pedagógiai lehetőségeket – megismerteti a tanulókkal a népzene sajátos gondolkodásmódját, a dallam– és harmóniavilág és a formai szerkezet összefüggéseit, a ritmus és intonáció értelmezésének a nyelvi sajátosságokkal is összefüggő hangsúlyviszonyait, a különböző zenei műfajok sajátosságait. Célja az is, hogy felkészítsen a zene emocionális és intellektuális befogadására, a társas zenei aktivitásra.
A népzene – és hagyományos közegében tanulásának folyamata is – alapvetően közösségi megnyilvánulás, ezért tanításában a kamarazenének, a hangszeres–énekes együttmuzsikálásnak kiemelt jelentősége van. A társas zenélés, valamint az ehhez gyakran társuló néptánc elmélyíti, megerősíti a tanulók megszerzett egyéni tudását, közösségformáló ereje által hat az emberi interakciók fejlődésére, megteremti a kapcsolatot a hagyomány és ennek a mindennapi életben történő alkalmazása között.

Az alapfokú elektroakusztikus zeneoktatás célrendszere és funkciói
Az alapfokú művészetoktatás követelménye és tantervi programja keretében folyó elektroakusztikus zenei nevelés alkalmat ad az érdeklődő és fogékony tanulók képességeinek fejlesztésére, biztosítja a különböző szakterületeken való jártasságok megszerzését és gyakorlását.
A képzés figyelembe veszi az életkori sajátosságokat, a tanulók érdeklődésére, tehetségére építve alakítja készségeiket és gyarapítja ismereteiket.
Lehetőséget ad az egyetemes kultúra, az európai műveltség, a nemzeti, népi hagyományok, értékek átadására, az értékmegőrzés formáinak kialakítására a digitális technika modern eszközeivel.
A program lehetőséget nyújt az esztétikai érzékenység – nyitottság, igényesség, fogékonyság – alakítása mellett a zene megszólaltatásához szükséges készségek megszerzésére, a zenei ismeretek átadására és minden zenei tevékenység tudatosítására.
A zeneoktatás a különböző zenei műfajok sajátosságait, a művészi megjelenítés módjait ismerteti meg a tanulókkal, miközben célja az is, hogy az önkifejezés eszköztárának gazdagításával a zene alkalmazására, befogadására készítsen fel.

TÁNCMŰVÉSZET

Az alapfokú néptáncoktatás célrendszere és funkciói
A néptánc közérthetősége révén felbecsülhetetlen mértékű segítséget jelent a kultúrák közti kapcsolatteremtésben és az egészséges emberi kapcsolatok kialakításában. Oktatása elősegíti néphagyományunk megismerését, tovább éltetését és újraalkotását, kulturális örökségünk megbecsülését. A kárpát–medencei tánchagyomány sokszínűsége tükröződik vissza az alapfokú művészetoktatás tantervében. A tanórai keretek mellett fontos szerepet játszik a tánc színpadi megjelenítése is, amely egyrészt a művészi megtapasztalás élményét teszi lehetővé a tanulók számára, másrészt kulturális szerepvállalása révén a nagyközönség számára is hozzáférhetővé teszi táncos hagyományainkat. A néptáncoktatás célrendszerében jelentős szemléletmód változás következett be, középpontba került a tanulók technikai felkészültségének megalapozása, amely során alkalmassá válnak a különböző táncok újraalkotására, szabad és kötött formákban történő megjelenítésére. Előtérbe került a helyi

táncanyag, tánchagyomány tanításának elsődlegessége, amely végigkísérheti az egész oktatási folyamatot. Nagyobb szabadságot biztosít a pedagógus számára a képzés megtervezésében, ugyanakkor biztosítja az intézmények közötti átjárhatóságot. A spirális elrendezés elősegíti, hogy a különböző képességű tanulók a képzési szintek végére azonos módon rendelkezzenek az elvárt ismeretekkel, képességekkel, kompetenciákkal, megteremti az összevont osztályokban történő oktatás kereteit, lehetőségét. A néptánc oktatása során a kulturális értékek közvetítése nem elsősorban a képességek függvénye, hanem a képességek fejlesztésének lehetséges színtere. Lehetővé teszi mindenki számára – beleértve a kisebbségeket valamint a hátrányos helyzetű gyermekeket is – az önkifejezés és azonosulás esztétikai útjának elérését, segítve ezzel a személyes kreativitás kibontakozását és az egyéniség fejlődését.

Az alapfokú társastáncoktatás célrendszere és funkciói

A táncművészeti ágak közül a legrégebbi hagyományokkal rendelkező társastáncoktatás nagy utat tett meg az ifjúság kulturált szórakozási formájától a művészetoktatásig. Az értékeket megtartva a tantervi program további lehetőséget nyújt az alapos, mélyebb tudás megszerzésére, a rendszeres munka igényének kialakítására, a megfelelő munkafegyelemre, az önkontroll alkalmazására.

Az alapfokú oktatás célja a társastánc iránt érdeklődő és fogékony tanulók képességeinek szakirányú fejlesztése. A főtárgyak és kötelező tantárgyak tanulása során a tanulók jártasságot szereznek a különböző társastáncokból. Megismerik azok történetét, a hozzátartozó viselkedés szabályait és a mindennapok magatartásformáit. A szabadon választható tantárgyak előkészítik a társastáncok tanulását, megismertetik a főtárgy előzményeivel a tanulót és bekapcsolódást biztosítanak a táncművészet más ágába valamint a társművészetekbe. A korán elkezdett testképzés előkészíti a társastánc tantárgy tanulását, majd a historikus táncokon keresztül a főtárgy előzményeivel ismerkedhetnek meg a tanulók.

A kötelezően választható tantárgy órái az összevont osztályokban történő tanulást segítik.

A tanszak komplex ismeretet adó, készségfejlesztő tanterve motiválja a tanulót az újabb tudás megszerzésére és ösztönzi a tanultak gyakorlati alkalmazására az élet minden területén. Közelebb viszi a tanulót a művészetekhez, ugyanakkor választott művészeti ágának értő művelőjévé, közönségévé válik.

KÉPZŐ- ÉS IPARMŰVÉSZET

Az alapfokú képző– és iparművészeti oktatás célrendszere és funkciói

Az alapfokú művészetoktatás célja, hogy hozzásegítse a tanulókat a külvilág tudatos érzékeléséhez, tanulmányozásához, valamint a belső látás és a képzelet finomításához, tudatosításához. A tanulók belső világának gazdagítása teszi lehetővé, hogy egész személyiségük használni és hasznosítani tudja az összegyűjtött és egyre tudatosabban lehetőségét. Figyelembe veszi az életkori sajátosságokat; a tanulók érdeklődésére, a kézműves hagyományokra, valamint a klasszikus és kortárs képző–és iparművészeti, médiaművészeti értékekre építve gyarapítja ismereteiket, s alakítja készségeiket. Az alapfokú és továbbképző évfolyamokon fejleszthetik vizuális műveltségüket, és különféle szakirányú területeken szerezhetnek jártasságot.

A vizuális művészeti oktatás megismerteti a tanulókkal az adott művészeti ág műfaji sajátosságait, a művészi kommunikáció megjelenítési módjait, szelektált vizuális információkat. Az élményszerű tapasztalások és képzetek teremtik meg az önmeghatározások és önkifejezések egyre differenciáltabb formáit.

Az alapfokú művészetoktatás követelménye és tantervi programja lehetőséget nyújt az esztétikai érzékenység – nyitottság, igényesség, ízlés, erkölcsi fogékonyság – alakítására, a látás kiművelésére és tudatosítására. A követelmény és tantervi program bővíti a képi műveltséget, a képi emlékezetet és képzeletet. A tervező, konstruáló, anyagformáló, eszközhasználó, tárgykészítő és környezetalakító tevékenységek gyakorlata finomítja a kézügyességet, technikai érzékenységet, valamint erős érzelmi–motivációs bázist teremt, mely fejleszti a gondolatok, érzések, elképzelések, tapasztalatok vizuális eszközökkel való megjelenítésének képességét is. A program keretében folyó vizuális nevelés alkalmat ad a képző– és iparművészeti tevékenységek iránt érdeklődő tanulók szellemi és gyakorlati képességeinek fejlesztésére, biztosítja a különböző művészeti szakterületeken való jártasságok megszerzését. A képzés nagymértékben elősegíti a tanulók személyiségfejlődését és biztosítja a tehetséggondozás A képzés célja az is, hogy a múlt értékeit megszerettesse és tovább éltesse, segítsen a hagyománytisztelet megteremtésében.

SZÍN- ÉS BÁBMŰVÉSZET

Az alapfokú színművészeti – bábművészeti oktatás célrendszere és funkciói

Az alapfokú művészetoktatás keretében folyó színházi-bábszínházi nevelés - figyelembe véve a tanulók érdeklődését, életkori sajátosságait, előzetes színházi-dramatikus tapasztalatait - lehetőséget biztosít a színművészet-bábművészet iránt vonzódó tanulók képességeinek fejlesztésére; ismereteik gyarapítására, művészeti kifejező készségeik kialakítására, a művészeti szakterületen való jártasság megszerzésére és gyakorlására.

A képzés lehetővé teszi a színművészet területén:

- minél változatosabb dramatikus tevékenységformákban való részvételt;
- a színpadi megjelenítés törvényszerűségeinek megismerését;
- differenciált feladatokon keresztül a dramatikus technikák és a színházi konvenciók megismerését, azok széles körű alkalmazását;
- az alapvető színpadtechnikai eljárások megismerését;
- a színjáték kulturális tradícióinak megismerését;
- a tanulók drámával és színházzal kapcsolatos fogalmi készletének, aktív szókincsének bővítését;
- azt, hogy a tanulók az élet más területein elsajátított ismereteiket, készségeiket a színjátékban is alkalmazni tudják;
- minél több élő és felvett színházi előadás, köztük társaik által készített produkciók megtekintését;
- a színházi-drámai formával való kísérletezést, továbbá a színjátéknak, mint művészi kommunikációs formának megtapasztalását;
- azt, hogy a tanulók egyénileg és csoportosan előadást tervezhessenek, létrehozhassanak, illetve a létrejött előadást bemutathassák; a közös alkotómunka örömteli együttlétét;
- az önkifejezést;
- az önértékelést annak érdekében, hogy a tanulók képessé váljanak saját eredményeik felismerésére, és azokat a színházi tanulmányaik során hasznosítani is tudják.

7.2. Az iskola egyes évfolyamain tanított tantárgyak, a kötelező és választható tanórai foglalkozások és óraszámaik, a tanszakok, tantárgyak szakirányú feladatai, követelményei

ZENEMŰVÉSZET

Képzési idő
(2)+6+4 évfolyam (Óraterv 1.):
Klasszikus zene: furulya, fuvola, klarinét, szaxofon, trombita, harsona-tenorkürt-baritonkürt, tuba, hegedű, gitár, zongora
Elektroakusztikus zene: szinteizátor-keyboard
Népzene: népi hegedű, népi brácsa, népi bőgő/cselló, népi ének, népi furulya
(1)+6 évfolyam (Óraterv 2.):
Klasszikus zene: magánének

Az „A" tagozatos óratervek magukba foglalják az előképző, az alapfokú és a továbbképző évfolyamokat. Az első (zárójelben levő) számjegy az előképző, a második számjegy az alapfokú, a harmadik számjegy a továbbképző évfolyamainak számát jelenti. Az előképző évfolyamokat nem kötelező elvégezni.

Óraterv 1.

	Évfolyamok											
Tantárgy	**Előképző**		**Alapfok**						**Továbbképző**			
	(1.)	**(2.)**	**1.**	**2.**	**3.**	**4.**	**5.**	**6.**	**7.**	**8.**	**9.**	**10.**
Főtárgy	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy	(2)	(2)	2	2	2	2						
Kötelezően választható tantárgy							2	2	2	2	2	2
Választható tantárgy	(0-2)	(0-2)	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2
Összesen	**(2-6)**	**(2-6)**	**4-6**	**4-6**	**4-6**	**4-6**	**4-6**	**4-6**	**4-6**	**4-6**	**4-6**	**4-6**

Óraterv 2.

	Évfolyamok						
Tantárgy	**Előképző**	**Alapfok**					
	(1.)	**1.**	**2.**	**3.**	**4.**	**5.**	**6.**
Főtárgy	(2)	2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy	(2)	2	2	2	2		

Kötelezően választható tantárgy						2	2
Választható tantárgy	(0-2)	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2
Összesen	**(4-6)**	**4-6**	**4-6**	**4-6**	**4-6**	**4-6**	**4-6**

A tanítási órák időtartama
Főtárgy: „A” tagozaton 2x30 perc (egyéni)
Kötelező tantárgy: „A” tagozaton a 4. évfolyam végéig 2x45 perc (csoportos)
Kötelezően választható tantárgy**:** „A” tagozaton 5–10. évfolyamig 2x45 perc (csoportos)
Választható tantárgy: az előképző 1. évfolyamától a képzés teljes idejében 1 vagy 2 tantárgy.
Egyéni foglalkozás: minimum 1x30 perc, csoportos foglalkozás: minimum 1x45 perc.
Korrepetíció ideje: hangszeres tanszakok (minimum):
Előképző 1 – 2. és 1. évfolyam 5 perc
2–3. évfolyam 10 perc
4. évfolyamtól 15 perc
Vokális tanszak: A teljes képzési időben 20 perc

Főtárgyak
Fafúvós tanszak tantárgyai: furulya, fuvola, klarinét, szaxofon
Rézfúvós tanszak tantárgyai: trombita, harsona-tenorkürt-baritonkürt, tuba
Vonós tanszak tantárgyai: hegedű
Akkordikus tanszak tantárgyai: gitár
Billentyűs tanszak tantárgyai: zongora (klasszikus zene), szinteizátor-keyboard (elektroakusztikus zene)
Vokális tanszak tantárgya: magánének (klasszikus zene), népi ének (népzene)
Vonós és tekerő tanszak tantárgyai: népi hegedű, népi brácsa, népi bőgő/cselló
Fúvós tanszak tantárgyai**:** népi furulya

Főtárgyként nem választható tantárgyak
Zeneismeret tanszak tantárgyai: szolfézs ((2)+4. évfolyamon kötelező, 5. évfolyamtól választható), zenetörténet - zeneirodalom (5. évfolyamtól)

Kötelezően választható tantárgyak (5. évfolyamtól)
Szolfézs, zenetörténet - zeneirodalom, kamarazene, zenekar, kórus, népi kamarazene (a tantárgy magába foglalja a hangszeres és vokális társas zenét), népi zenekar

Szabadon választható tantárgyak
Zongora (1x30 perc)

Csoportlétszámok
Szolfézscsoport, zenetörténet-zeneirodalom csoport: 6-15 fő
Kamarazene, népi kamarazene csoport: minimum 2 fő
Zenekar, népi zenekar, kórus: minimum 10 fő
Intézményünk nem él a csoportbontás lehetőségével.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga általános követelményei

A művészeti alapvizsgára és záróvizsgára bocsátás feltételei
Művészeti alapvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó alapfokú évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett.
Művészeti záróvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó továbbképző évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményei, feladatai meghatározásának módja
A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményeit, vizsgafeladatait – valamennyi vizsga tantárgy tekintetében – az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja figyelembevételével az iskola helyi tantervében kell meghatározni.
A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a követelmények alapján a vizsgát szervező intézmény állítja össze oly módon, hogy azokból mérhető és elbírálható legyen a tanuló felkészültsége és tudása. A művészeti alapvizsgát és záróvizsgát háromtagú vizsgabizottság előtt kell letenni. A vizsgabizottság elnökét és tagjait a vizsga szervezője bízza meg.
A művészeti alapvizsga és záróvizsga lebonyolítása a vizsgáztató intézmény feladata.
Vizsga tantárgynak csak az a tantárgy választható, amelyet az intézmény pedagógiai programja szerint biztosít, valamint a tanuló a tantárgy tanításának utolsó évfolyamán az előírt tantárgyi követelményeknek eleget tett.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga vizsga tantárgyai
Alapvizsga tantárgyai
Az alapvizsga gyakorlati, valamint elméleti vizsgarészből áll. Az elméleti rész számonkérési formája: írásbeli és/vagy szóbeli vizsga.
Gyakorlati tantárgy: hangszeres főtárgy
Elméleti tantárgy: szolfézs vagy zenetörténet - zeneirodalom

Záróvizsga tantárgyai
A záróvizsga gyakorlati, valamint elméleti vizsgarészből áll. Az elméleti rész számonkérési formája: írásbeli és/vagy szóbeli vizsga.
Gyakorlati tantárgy: hangszeres főtárgy
Elméleti tantárgy: szolfézs vagy zenetörténet - zeneirodalom
A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményeinek részletes ismertetése az adott tantárgy tantervi programjának végén található.

Előrehozott vizsga
Az alapfokú művészetoktatási intézmény tanulói számára előrehozott vizsga is szervezhető. Előrehozott művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga az egyes tantárgyra előírt iskolai tanulmányi követelmények teljesítése után, a tanulói jogviszony fennállása alatt, az iskolai tanulmányok teljes befejezése előtt szervezhető.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga egyes részei alóli felmentés
Mentesülhet az adott tantárgyból a művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga letétele alól az a tanuló, aki az országos művészeti tanulmányi versenyen – egyéni versenyzőként – az adott tanévben döntőbe került.
Ha a tanuló már rendelkezik a zeneművészeti ág valamelyik tanszakán megszerzett művészeti

alapvizsgával vagy záróvizsgával, akkor az adott tantárgyakból a vizsga alól felmentés adható.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga minősítése
A tanuló teljesítményét a művészeti alapvizsgán és záróvizsgán vizsga tantárgyanként külön – külön osztályzattal kell minősíteni.
Amennyiben az intézmény előrehozott művészeti alapvizsgát vagy záróvizsgát szervez, úgy annak eredményét a művészeti alapvizsgán és záróvizsgán figyelembe kell venni.
A művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga eredményét a vizsga tantárgyakból kapott osztályzatok számtani közepe adja. Ha az átlagszámítás eredménye öt tizedre végződik, a végső eredmény meghatározásában a főtárgyból kapott osztályzat a döntő.
Eredményes művészeti alapvizsgát, illetve záróvizsgát tett az a tanuló, aki valamennyi előírt vizsga tantárgy vizsgakövetelményeit teljesítette.
Sikertelen a vizsga, ha a tanuló valamely vizsgarészből, illetve vizsga tantárgyból elégtelen érdemjegyet kapott.
Sikertelen vizsga esetén a tanulónak csak abból a vizsgarészből, illetve vizsga tantárgyból kell javítóvizsgát tennie, amelynek vizsgakövetelményét nem teljesítette.

Klasszikus zene

FURULYA

„A” tagozat

Az alapfokú művészetoktatás furulya tantárgyának hangszere a barokk (angol) fogású hangszer.

A furulyatanítás általános céljai, feladatai
Ismertesse meg a tanulókkal (életkoruknak megfelelő szinten):
– a furulya lehetőségeit, saját irodalmát és a furulyán is játszható egyéb művek minél szélesebb körét;
– hangszerük történetét, akusztikai sajátosságait, a furulyairodalom legkiemelkedőbb alkotó– és előadóművészeit,
– a furulyacsalád egyéb tagjait és a rokon hangszereket.
Alakítson ki könnyed hangszerkezelést:
– megfelelő légzéstechnikát, helyes befúvásmódot, test–, hangszer– és kéztartást, billentést és tudatosítsa ezeket,
– dinamikailag árnyalt, telt, színes, kifejező furulyahangot,
– differenciált hangindítást és hanglezárást,
– megfelelő tempójú repetíciót,
– laza, egyenletes ujjtechnikát,
– pontosan összehangolt nyelv– és ujjmozgást.
A fentiek eléréséhez gyakoroltasson rendszeresen:
– tartott hangokat állandó és változó dinamikával, az intonáció lehetőség szerinti megtartásával,
– hangsorokat, fokozatosan táguló hangterjedelemben, különböző figurációkkal,
– a felmerülő technikai problémáknak megfelelő mozdulatsorokat, ujjgyakorlatokat.
– tegye jártassá a tanulót a furulyairodalom javát képező reneszánsz és barokk művek díszítésében.
Fordítson figyelmet:

– a furulyázni tanulók alapfunkcióinak gondos megalapozására,
– a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,
– a lapról olvasási készség fejlesztésére,
– a különböző alaphangú furulyák használatakor az abc–s névvel történő helyes (nem transzponáló) olvasásra,
– a tudatos zenei memorizálásra,
– a művek zeneileg igényes kidolgozására,
– az eredeti furulyairodalom mellett más zenei korszakok műveinek megismertetésére
– a rendszeres társas muzsikálásra.
Tanítsa meg a tanulót a hangszer ápolására.

Előképző
1. évfolyam
Az alapfok 1. évfolyamának tanterve a 8 éves tanulók (általános iskola 3. évfolyam) életkori sajátosságainak figyelembevételével készült. Az ennél fiatalabb tanulókkal szemben nem támaszthatók ugyanazok a követelmények.
Fejlesztési feladatok:
A tanulók értelmi, érzelmi és fizikai fejlettségéhez alkalmazkodva az előképző célja a tanuló hangszeres készségének, zenei érzékének felmérése.
Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
– A hangszer részei, összeállítása.
– Egyszerű ritmusértékek és ütemsúlyok
– Különböző játékmód és hangindítások
– A játszott anyagban előforduló tempó– és karakterjelzések, előadási utasítások.
A hangszerkezelés fejlesztése:
– A helyes légzéstechnika elsajátítása, fejlesztése.
– Játék a hangszer fejével.
– Helyes test–, hangszer– és kéztartás kialakítása, a bal hüvelykujj megfelelő helyzeteinek mielőbbi pontos begyakorlása
– A helyes gyakorlás és memorizálás módjai kottával és kotta nélkül.
Ajánlott tananyag:
- Lőrincz–Paragi: Furulya ÁBC (EMB 14090)
- Béres: Furulyaiskola I. (EMB 5406)
- Markovich J.: GRADUS a barokk furulyához 1.
- Gyermekdalok, népdalok
Követelmények:
- Jól megalapozott testtartás, légzés, hangindítás, hüvelykujjtechnika.
- A tanult hangkészlet biztonságos olvasása és fogásainak ismerete.
- Gyermekdalok, népdalok és egyszerűbb táncok értelmesen tagolt megszólaltatása.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Négy gyermekdal, illetve egyéb dallam a tanult hangterjedelemben kotta nélkül.

2. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
- A tanulók értelmi, érzelmi és fizikai fejlettségéhez alkalmazkodva az előképző célja a hangmagasság, ritmus iránti fogékonyságának, zenei memóriájának fejlesztése, aktivitásának, kreativitásának kibontakoztatása, az életkornak megfelelően játékos formában ritmikus mondókák, ütőhangszerek, esetleg táncmozgások segítségével.

- Feladata olyan alapokat adni, melyekre az 1. évfolyam tananyaga szilárdan támaszkodhat.
Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
– A hangszer részei, összeállítása.
– Egyszerű ritmusértékek és ütemsúlyok.
– Különböző játékmód és hangindítások.
– A játszott anyagban előforduló tempó– és karakterjelzések, előadási utasítások.
A hangszerkezelés fejlesztése:
– A helyes légzéstechnika elsajátítása, fejlesztése.
– Helyes test–, hangszer– és kéztartás kialakítása, a bal hüvelykujj megfelelő helyzeteinek mielőbbi pontos begyakorlása.
– Az ismert hangterjedelmen belül lehetőleg intenzív, lebegésmentes hang elérése.
– A helyes gyakorlás és memorizálás módjai kottával és kotta nélkül.
Ajánlott tananyag:
- Lőrincz–Paragi: Furulya ÁBC (EMB 14090)
- Béres: Furulyaiskola I. (EMB 5406)
- Markovich J.: GRADUS a barokk furulyához 1.
- Gyermekdalok, népdalok
Követelmények:
- Jól megalapozott testtartás, légzés, hangindítás, hüvelykujjtechnika.
- A tanuló kizárólag helyes beidegződésekkel rendelkezzen.
- A tanult hangkészlet biztonságos olvasása és fogásainak ismerete.
- Gyermekdalok, népdalok és egyszerűbb táncok értelmesen tagolt megszólaltatása.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Négy gyermek– vagy népdal, illetve egyéb dallam a tanult hangterjedelem minél teljesebb igénybevételével, kotta nélkül.

Alapfok
1. évfolyam
Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
– A hangszer részei, összeállítása.
– Különböző ritmusértékek, pontozások, ütemsúlyok, felütés.
– A játékmód és az artikuláció alapfogalmai, különböző hangindítások és hanglezárás nyelvvel.
– A játszott anyagban előforduló tempó– és karakterjelzések, előadási utasítások stb.
– A szerkezet és tagolás alapfogalmai (motívum, zenei sor stb.).
A hangszerkezelés fejlesztése:
– A helyes légzéstechnika elsajátítása és állandó fejlesztése.
– Helyes test–, hangszer– és kéztartás kialakítása, a bal hüvelykujj megfelelő helyzeteinek mielőbbi pontos begyakorlása (a tartófunkció kialakulásának elkerülése érdekében).
– Hangképzés, különböző hosszúságú hangok.
– A dü és tü hangindítások, valamint hanglezárás nyelvvel.
– A helyes gyakorlás és memorizálás módjai.
– A társas muzsikálás kezdetei, esetleg a tanár vagy zongorakísérő közreműködésével is.
Ajánlott tananyag:
- Lőrincz–Paragi: Furulya ÁBC (EMB 14090)
- Béres: Furulyaiskola I. (EMB 5406)
- Markovich J.: GRADUS a barokk furulyához 1.
- Gyermekdalok, népdalok
Követelmények:

- A hangszer helyes összeállítása és ennek önálló ellenőrzése.
- Jól megalapozott testtartás, légzés, hangindítás, hüvelykujjtechnika.
- A tanult hangkészlet és ritmusok biztonságos olvasása, valamint a hangkészlet fogásainak ismerete.
- Gyermekdalok, ritmikus népdalok és egyszerűbb táncdarabok értelmesen tagolt megszólaltatása (kotta nélkül is).

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Két–három népdal, kotta nélkül.
– Egy–két könnyű tánctétel kísérettel, lehetőleg kotta nélkül.

2. évfolyam

Hangszeres és zenei ismeretek:
– Az eddig tanult hangkészlet bővítése, főfogásokkal is könnyen játszható trillák.
– Az artikulációk szerepe a furulyajátékban.
– Tizenhatodok, nyolcad szünet, nyújtott ritmus, nyolcad felütés.
– Régi és új stílusú magyar népdalok.
– A játszott anyag formai elemzése az életkornak megfelelő szinten: azonosság, hasonlóság, különbségek felismerése stb.

A hangszerkezelés fejlesztése:
– Az alapfunkciók (testtartás, légzéstechnika, kéztartás) állandó ellenőrzése és fejlesztése.
– Tartott hangok gyakorlása minimális crescendo–decrescendo–val.
– A hangindítás és hangismétlés gyorsítása a nyelv lazaságának megőrzésével.
– Társas zenélés: furulya kísérettel, duók.

Ajánlott tananyag:
- Markovich J.: GRADUS a barokk furulyához 2.
- Bali J.: Furulyaiskola I.
- Béres J.: Furulyaiskola I., II. (EMB 5406, 7062)
- Keuning, Hans P.: 30 simple studies
- Giesbert, F. J.: 77 Daily Exercises
- Anonymus: Allemande (EMB 4303)
- Anonymus: Angol tánc (EMB 7888)
- Anonymus: Hajdútánc (EMB 7888)
- Anonymus: Rondo (EMB 7888)
- Bach, J. S.: Menuett (EMB 14090/118)
- Purcell, H.: A pásztor (EMB 8959)

Követelmények:
- Jól értelmezhető beintés a kamarapartner felé.
- Jól megalapozott testtartás, légzés, hangindítás, hüvelykujjtechnika.
- A tanult hangkészlet biztonságos olvasása és fogásainak ismerete.
- A tü–dü hangindítások zökkenőmentes, de megszólalásában határozottan megkülönböztethető alkalmazása.
- Dúr skálák gyakorlása.
- Rövidebb lélegzetű etűdök.
- Egyszerűbb táncdarabok értelmesen tagolt megszólaltatása a már megismert artikulációk és trillák alkalmazásával, kotta nélkül is.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Skála lehetőleg figurációkkal kotta nélkül.
– Egy népdal, kotta nélkül.

– Egy etűd.
– Két különböző karakterű tánctétel, kísérettel lehetőleg kotta nélkül.

3. évfolyam
Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
– A furulyacsalád tagjai és hangterjedelmük.
– Az eddig tanult hangkészlet bővítése.
– A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla– és egyéb segédfogások.
– A játszott anyagban előforduló új ritmusértékek, ütemfajták, tempó– és karakterjelzések, előadási utasítások stb.
– A játszott anyagban előforduló táncok jellegzetességei (pl. pavane, allemande, chorea, menüett stb.).
A hangszerkezelés fejlesztése:
– A tü, dü, rü artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások állandó gyakorlása.
– Hanglezárás a száj kinyitásával.
– Dúr és moll skálák c1–c3 hangterjedelemben.
– Hosszabb zenei gondolatok egy levegővel játszása, szopránfurulyán.
– Társas zenélés: furulya kísérettel, duók, triók.
Ajánlott tananyag:
- Markovich J. GRADUS a barokk furulyához 3.
- Oromszegi O. 101 etűd, népdalvariáció és karakterdarab
- Sellner, J. Etüden für Oboe / I., II., III.(EMB 12002)
- Hinke, G. Praktische Elementarschule für Oboe (Peters 2377)
- Keuning, H. P. 20 studies
- Rodgers, Ph. Sight reading exercises 118–150. (SM 1479)
- Giesbert, F. J. 77 Daily Exercises
- Anonymus: Lassú tánc (EMB 7888)
- Bach, J. S.: Menuett (EMB 14090/142)
- Bach, J. S.: Menuett (EMB 2750)
- Bach, J. S.: Polonaise (EMB 14090/130)
- Pepusch, J. Chr.: C–dúr szonáta III–IV. tétel (6 szopránszonáta/1.) (EMB 14071)
- Purcell, H.: Bourrée (EMB 6106)
Követelmények:
- Jól megalapozott testtartás, légzés, hangindítás, hanglezárás, hüvelykujjtechnika.
- A tanult hangkészlet biztonságos olvasása és fogásainak ismerete.
- Egyszerűbb szabad díszítések a kottakép alapján.
- Társas zenélésnél hangolás tanári segítséggel.
- Parlando népdalok (szöveggel is) és egyszerű tánctételek értelmesen tagolt megszólaltatása, a már megismert artikulációk és trillák alkalmazásával, hangsorok, mérsékelt tempójú rövidebb etűdök (kotta nélkül is).
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Skála figurációkkal (tercek, hármashangzat), kotta nélkül.
– Egy etűd.
– Két különböző karakterű előadási darab, trillákkal, kísérettel lehetőleg kotta nélkül.

4. évfolyam
Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
– A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla– és egyéb segédfogások.

– A hangmagasság és az artikulációs magánhangzók összefüggéseinek tudatosítása.
– A megfelelő artikuláció megválasztásának szempontjai.
– Könnyebb ékítések a trillákon kívül: mordent, parántrilla, előkék.
– A játszott anyagban előforduló új tempó– és karakterjelzések, előadási utasítások stb.
– A játszott anyagban előforduló táncok jellegzetességei (pl. gagliarda, gavotte, siciliano stb.).
– „F" alapú furulya bevezetése, fogásai és olvasása hangzó magasságban.
A hangszerkezelés fejlesztése:
– A t, d, r artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások állandó gyakorlása.
– Staccato–játék nyelvzárással.
– Dúr és moll skálák c1–d3 tercekkel, hármashangzat–felbontásokkal, az eddig tanult artikulációkkal.
– Az „F"–alapú furulya használatának gyakorlása.
– Kézfunkciók (különösen a bal hüvelykujj) fokozott ellenőrzése az altfurulya bevezetésekor.
– A „rekesz"–légzés és támasz állandó ellenőrzése, különös tekintettel az altfurulya megnövekedett levegő–szükségletére.
- Társas zenélés: furulya kísérettel, duó, trió.
Ajánlott tananyag:
- Giesbert, F. J.: 77 Daily Exercises
- Hinke, G.: Praktische Elementarschule für Oboe
- Keuning, H. P.: 20 studies
- Keuning, H. P.: 10 difficult studies
- Keuning, H. P.: 25 studies
- Keuning, H. P.: 40 simple studies
- Linde, H. M.: Die kleine Übung (Tägliche Studien für ….)
- Markovich J.: GRADUS a barokk furulyához 3.
- Oromszegi O.: 101 etűd, népdalvariáció és karakterdarab
- Sellner, J.: Etüden für Oboe / I., II. (EMB 12002)
- Fesch, W. de: G–dúr szonáta III., IV. tétel (Dobblinger Musicverlag)
- Pepusch, J. Chr.: d–moll szonáta III–IV. tétel (6 szopránszonáta/4.) (EMB. 14071)
- Telemann, G. Ph.: G–dúr Partita VI. Aria (Tempo di Minuet) (EMB 14071)
- Telemann, G. Ph.: Menuett (EMB 13100)
- Vivaldi, A.: Largo (EMB 14090/167)
- Händel, G. Fr.: F–dúr szonáta III., IV. tétel
- Lavigne, Ph. de: Gaiment (EMB 13100)
- Loeillet, J. B. John: op. 3/2 d–moll szonáta III., IV. tétel (EMB 13100)
- Somis, G. B.: Allegro (EMB 14095)
Követelmények:
- A összetett hangindítások gördülékeny alkalmazása a tanár útmutatása alapján.
- „F"–alapú furulya használata.
- Melodikus vagy összhangzatos moll hangsorok gyakorlása.
- A fogástáblázat önálló használata.
- A tanuló alkalmazzon minimális dinamikát a zenei motívumok és kisebb zenei egységek megformálására, a tanár útmutatásai alapján, legyen képes változó nyomáserősségű levegővezetésre.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Skála: figurációkkal (tercek, hármashangzat), kotta nélkül.
– Egy etűd.
– Két szonátatétel trillákkal, kísérettel lehetőleg kotta nélkül.

5. évfolyam

Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
– A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla– és egyéb segédfogások.
– A trillatáblázat használata.
– Inégal játék fogalma, szerepe a furulyajátékban.
– A játszott anyagban előforduló új tempó– és karakterjelzések, előadási utasítások stb.
– A játszott anyagban előforduló új tánctípusok jellegzetességei (pl. gigue, rigaudon stb.).
A hangszerkezelés fejlesztése:
– Gyakorlás szoprán– és altfurulyán is.
– Az artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások állandó gyakorlása.
– Hangsorok gyakorlása lehetőleg altfurulyán.
– Hosszabb zenei gondolatok egy levegővel való játéka altfurulyán.
– Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon, szoprán– és altfurulyán.
– Társas zenélés: furulya kísérettel, duó, trió, furulyanégyes.
Ajánlott tananyag:
- Kállay G. Hangnemgyakorló szopránfurulyára (EMB14071)
- Keuning, H. P. 10 difficult studies
- Keuning, H. P. 25 studies
- Keuning, H. P. 12 difficult studies
- Kölz, E. M. l Essercizi per il Flauto dolce
- Sellner, J. Etüden für Oboe/ IV. V. (EMB 12002)
- Winterfeld, L. Höffer v. Zwölf Etüden für Altblockflöte
- Corelli, A.: Sarabande (EMB 7888)
- d'Hervelois, L. de Caix: La Tubeuf (EMB 14071)
- Loeillet, J. B.: e–moll szonáta I., II. tétel op. 3/7
- Loeillet, J. B.: F–dúr szonáta (szopránkiadásból 3/2.)
- Pepusch, J. Chr.: G–dúr „altszonáták" 6/3. szopránon
- Telemann, G. Ph.: II. G–dúr Partita – tételek
- Lavigne, Ph. de: Rondeau – Tambourin I., II. (EMB 13100)
- Marcello, B.: B–dúr szonáta op. 2/7 III., IV., V. tétel
- Marcello, B.: d–moll szonáta op. 2/2
- Telemann, G. Ph.: F–dúr szonáta II., I. tétel
Követelmények:
- Az egyszerűbb hangnemekhez tartozó fontosabb trillák ismerete.
- Mordent, parántrilla, előkék alkalmazása.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Skála figurációkkal (tercek, hármashangzat), kotta nélkül.
– Egy etűd.
– Két szonáta– vagy szvittétel trillákkal és egyéb egyszerűbb ékesítésekkel, kísérettel, lehetőleg kotta nélkül.

6. évfolyam

Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
– A furulya története és különböző stíluskorszakokban betöltött szerepe.
– A népi furulya és a furulya (blockflöte) közti különbség.
– A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla– és egyéb segédfogások.
– A játszott anyagban előforduló új tempó– és karakterjelzések, előadási utasítások stb.

A hangszerkezelés fejlesztése:
– Hangsorok gyakorlása altfurulyán.
– Kromatikus skála.
– Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon szoprán– és altfurulyán.
– Társas zenélés: furulya kísérettel, duó, trió, furulyanégyes, triószonáták.
Ajánlott tananyag:
- Kállay G. Hangnemgyakorló szopránfurulyára (EMB 140719)
- Keuning, H. P. 10 difficult studies
- Keuning, H. P. 25 studies
- Keuning, H. P. 12 difficult studies
- Kölz, E. M. l Essercizi per il Flauto dolce
- Sellner, J. Etüden für Oboe/ IV. V. (EMB 12002)
- Winterfeld, L. Höffer v. Zwölf Etüden für Altblockflöte
- Bach, J. S.: Gavotte, Bourrée D–dúr (EMB 14071)
- Fesch, W.: G–dúr szonáta I., II. tétel
- Händel, G. Fr.: Menuett (EMB 7888)
- Loeillet, J. B.: h–moll szonáta op. 3/10 (EMB 13160–3)
- Telemann, G. Ph.: I. B–dúr Partita – tételek
- Bellinzani, P. B.: C–dúr szonáta op. 3/3
- Händel, G. Fr.: C–dúr szonáta III., IV. tétel
- Telemann, G. Ph.: B–dúr szonáta III., IV. tétel
- Veracini, Fr. M.: G–dúr szonáta I., II. tétel (12/2)
Követelmények:
- A trillatáblázat önálló használata.
- Egyszerűbb trillák forgódíszítéssel.
- A tanuló alkalmazzon önállóan minimális belső dinamikát zenei motívumok és kisebb zenei egységek megformálására.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Skála figurációkkal (tercek, hármashangzat), kotta nélkül;
– Egy etűd,
– Két szonáta– vagy szvittétel, trillákkal és egyéb egyszerűbb ékesítésekkel illetve dallami díszítésekkel, kísérettel, lehetőleg kotta nélkül.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után
A tanuló:
– legyen képes a zenei anyagot életkorának, egyéni képességeinek és készségeinek megfelelő hangszerkezeléssel, kotta– és stílushűen, értelmesen tagolva, kifejezően megszólaltatni,
– rendelkezzék a játszott zenei anyag megszólaltatásához szükséges koncentrálóképességgel,
– legyen tisztában a hangszerkezelés alapvető tudnivalóival, alkalmazza tudatosan a helyes légzéstechnikát, befúvásmódot, billentést stb.,
– legyen képes a hangok biztonságos megszólaltatására a furulya klasszikusan értelmezett hangterjedelmében f1 g3–ig (in F),
– legyen jártas mind a C, mind az F alaphangú hangszer használatában
– tudjon dinamikailag árnyalt, kulturált, kifejező hangot képezni,
– alkalmazza játékában a hangindítás, elválasztás és hangbefejezés különböző módjait, többek között a t, r, d hangindításokat és ezek különböző kombinációit,
– törekedjék játékában a tiszta intonációra, javítsa tudatosan hangszere intonációs hibáit,
rendelkezzék az alapfokon játszott zenei anyag megszólaltatásához szükséges ujjtechnikával,

– tudjon önállóan hangolni,
– a tanár útmutatásai alapján legyen képes a különböző zenei kifejezőeszközök alkalmazására (artikuláció, agogika, díszítés, lassítás, hangsúlyozás stb.), az új darabok egyszerűbb dallami díszítésére,
Ismerje:
– az f1– g3 (in F), hangterjedelem valamennyi hangjának fogását, a leggyakoribb segédfogásokat,
– a hangszer ápolásának karbantartásának alapvető feladatait, és végezze ezeket önállóan,
– a tanult anyagban előforduló tempo– és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
– a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat,
– a furulya történetét, rokon hangszereit,
– a furulya szerepét különböző zenei korszakokban.

A művészeti alapvizsga követelményei
Művészeti alapvizsga részei: a vizsga gyakorlati és elméleti vizsgarészből áll.
A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama: furulya főtárgy, minimum 10 perc.
A vizsga tartalma:
– Egy etűd vagy technikai jellegű mű szoprán– vagy altfurulyán; Kállay G.: Hangnemgyakorló (EMB14071), Baroque Solo Book–ból könnyebb darabok, Giesbert: Furulyaiskola 2. rész (Schott) nehézségi szintjén.
– Előadási darab két különböző karakterű tétele, az egyik tétel választható kamaraműből is; Anon: Greensleeves to a Ground, Marcello szonáták (EMB13476–7), Loeillet de Gant: Szonáták, op. 1 és op. 3 (EMB 13160–3), Vivaldi: F–dúr szonáta RV 52, d–moll RV 36 (Ricordi Nr13322300), Telemann: F–dúr szonáta (EMB 13542), kamaraművek: Boismortier: Leichte Duos (Schott), 6 Suite, Loeillet: 6 szonáta 2 furulyára, Naudot: Triószonáta, Czidra: Régi magyar táncok (EMB 14283) nehézségi szintjén.
A vizsgaanyagot az etűd és a kamaramű kivételével lehetőleg kotta nélkül kell játszani.
A vizsga értékelése:
– megfelelés az előírt követelményeknek,
– technikai felkészültség,
– helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
– hangképzés,
– intonáció,
– hangszerkezelés,
– artikulációk és díszítések alkalmazása,
– helyes ritmus és tempó,
– előadásmód,
– a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
– memória,
– alkalmazkodóképesség,
– állóképesség.

Továbbképző
7. évfolyam
Hangszeres és zenei ismeretek átadása:

– A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla– és egyéb segédfogások.
– T–l, d–l artikulációk szerepe a furulyajátékban.
– Nehezebb trillák forgódíszítéssel, kettős ékesítések (doppelschlag).
– A vibrato szerepe a zenében; vibrato, mint a barokk díszítés eszköze.
– A játszott anyagban előforduló új tempó– és karakterjelzések, előadási utasítások stb.
– A fa hangszerek tisztítása, karbantartása.
A hangszerkezelés fejlesztése:
– Összetett hangindítások, valamint az inégal játék állandó gyakorlása.
– Hangsorok gyakorlása altfurulyán.
– Különböző vibratok állandó gyakorlása, alkalmazása.
– Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon, a feltételezhető kamaraegyüttesben alkalmazott hangszeren.
– Társas zenélés: furulya kísérettel, duó, trió, furulyanégyes, triószonáták.
Ajánlott tananyag:
- Quantz, J. J.–Nagy Frigyes 100 Tägliche Übungen für Flöte
- Winterfeld, L.: H. v.: 40 Studien für Altblockflöte
- Linde, H. M.: Der Kunst des Blockflötenspiels
- Sellner, J.: Etüden für Oboe/ VI.– (EMB 12002)
- Staeps, H. U.: Das Tägliche Pensum
- Staeps, H. U.: Das Tägliche Pensum (átírta: Báthori Béla)
- Brüggen, F:. 5 etűd
- Collette, J.: 12 melodikus gyakorlat
- Staeps, H. U.: Methodische Übungen
- Veilhan, J.–C.: La flute à bec baroque
- Winterfeld, L.: Höffer v. Technische Studien für Altblockflöte
- Eyck, J. v.: Der Fluyten Lust–hof I–III.
- Thomas, B.: The Baroque solo book
- Anonymus: Greensleeves to a Ground
- Bach, J. S.: Menuett h–moll (EMB 13100)
- Fesch, W.: G–dúr szonáta I., II. tétel
- Telemann, G. Ph.: I. B–dúr Partita – tételek
- Bellinzani, P. B.: op. 3/3 C–dúr szonáta
- Händel, G. Fr.: a–moll szonáta III., IV. tétel
- Marcello, B.: op. 2/4 e–moll szonáta I., II. tétel
- Telemann, G. Ph.: „kis” C–dúr szonáta I., II. tétel (TWV 41: C 2)
- Telemann, G. Ph.: Andante (EMB 14095)
- Veracini, Fr. M.: a–moll szonáta (12/6)
- Vivaldi, A.: g–moll szonáta op. 13/6 III., IV. tétel
Követelmények:
- Zárlati hemiolák önálló felismerése.
- Önálló hangolás.
- Az artikulációs magánhangzók tudatos, önálló alkalmazása a hangmagasság függvényében.
- Hosszabb lélegzetű etűdök technikailag pontos megoldása.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Skála: (tercek, hármashangzat), kotta nélkül.
– Egy etűd.
– Két különböző karakterű előadási darab, vagy egy tételpár; lehetőleg kotta nélkül.

8. évfolyam

Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
– A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla– és egyéb segédfogások.
– A tanult ritmusértékek, ritmusképletek, ütemfajták átfogó rendszerezése.
– Egyszerűbb szabad díszítések önállóan.
– A játszott anyagban előforduló új tempó– és karakterjelzések, előadási utasítások stb.
A hangszerkezelés fejlesztése:
— Az eddig tanult artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások, valamint a (t–) t–r–t–r–t inégal játék állandó gyakorlása.
– Hangsorok gyakorlása altfurulyán.
– Különböző vibratok állandó gyakorlása, alkalmazása.
– Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon, a feltételezhető kamaraegyüttesben alkalmazott hangszeren.
– Társas zenélés: furulya kísérettel, duó, trió, furulyanégyes, triószonáták.
Ajánlott tananyag:
- Quantz, J. J.–Nagy Frigyes 100 Tägliche Übungen für Flöte
- Winterfeld, L. H. v. 40 Studien für Altblockflöte
- Linde, H. M. Der Kunst des Blockflötenspiels
- Sellner, J. Etüden für Oboe/ VI. (EMB 12002)
- Staeps, H. U. Das Tägliche Pensum
- Brüggen, F. 5 etűd
- Collette, J. 12 melodikus gyakorlat
- Staeps, H. U. Methodische Übungen
- Veilhan, J.–C. La flute à bec baroque
- Winterfeld, L. Höffer v. Technische Studien für Altblockflöte
- Eyck, J. v. Der Fluyten Lust–hof I–III.
- Thomas, B. The Baroque solo book
- Anonymus: Greensleeves to a Ground
- Bach, J. S.: Menuett h–moll (EMB 13100)
- Fesch, W.: G–dúr szonáta I., II. tétel
- Telemann, G. Ph.: I. B–dúr Partita – tételek
- Bellinzani, P. B.: op. 3/3 C–dúr szonáta
- Händel, G. Fr.: a–moll szonáta III., IV. tétel
- Marcello, B.: op. 2/4 e–moll szonáta I., II. tétel
- Telemann, G. Ph.: „kis” C–dúr szonáta I., II. tétel (TWV 41: C 2)
- Telemann, G. Ph.: Andante (EMB 14095)
- Veracini, Fr. M.: a–moll szonáta (12/6)
- Vivaldi, A.: g–moll szonáta op. 13/6 III., IV. tétel

Követelmények:
- A t–d, t–r, d–r artikulációk egységes tempójú alkalmazási képessége.
- Inégal játék gördülékeny alkalmazása a tanár útmutatásai alapján.
- Jelzetlen kötelező díszítések önálló alkalmazása.
- Barokk szonáták élményszerű előadása a tanult zenei kifejezőeszközök felhasználásával.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Skála figurációkkal (tercek, hármashangzat), kotta nélkül.
– Egy etűd.
– Két különböző karakterű előadási darab vagy egy tételpár, lehetőleg kotta nélkül.

9. évfolyam

Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
– A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla– és egyéb segédfogások.
– Új ritmikai elemek megértése az eddig tanultak alapján.
– A t–r–l–r összetett hangindítás szerepe a furulyajátékban.
– A hangindítások tempójának fokozását szolgáló artikulációk.
– A játszott anyagban előforduló új tempó– és karakterjelzések, előadási utasítások stb.
– A különböző barokk szonátatípusok tételeinek jellegzetességei.

A hangszerkezelés fejlesztése:
– Az eddig tanult artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások, valamint a (t–) t–r–t–r–t inégal játék állandó gyakorlása.
– A t–r–l–r összetett hangindítás bevezetése és gyakorlása.
– Hangsorok gyakorlása altfurulyán.
– Különböző vibratok állandó gyakorlása, hajlékony, változatos alkalmazása (tempó, amplitúdó).
– Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon, a feltételezhető kamaraegyüttesben alkalmazott hangszeren.
– Társas zenélés: furulya kísérettel, duó, trió, furulyanégyes, triószonáták.

Ajánlott tananyag:
- Linde, H. M. Der Kunst des Blockflötenspiels
- Staeps, H. U. Das Tägliche Pensum
- Brüggen, F. 5 etűd
- Collette, J. 12 melodikus gyakorlat
- Eyck, J. v. Der Fluyten Lust–hof I–III.
- Thomas, B. The Baroque solo book
- Staeps, H. U. Methodische Übungen
- Veilhan, J.–C. La flute à bec baroque
- Winterfeld, L. Höffer v. Technische Studien für Altblockflöte
- Boeke, K. Three exercises for alto recorder
- Loeillet, J. B. de Gant: 12 szonáta op. 1 (EMB 13160–3)
- Loeillet, J. B. John: 12 szonáta op. 3 (EMB 13160–3)
- Marcello, B.: 12 szonáta
- Telemann, G. Ph.: 6 partita (szoprán)
- Telemann, G. Ph.: B–dúr szonáta
- Telemann, G. Ph.: F–dúr szonáta
- Valentine, R.: 12 szonáta op. 2
- Vivaldi, A.: F–dúr koncert op. 10 no. 5
- Vivaldi, A.: a–moll koncert RV 108 (+ 2 hegedű + bc.)

Követelmények:
- A (t–) t–r–t–r–t inégal játék önálló alkalmazása.
- Nehezebb trillák forgódíszítéssel.
- Kettős ékesítések problémamentes alkalmazása.
- Ujjvibrato, rekeszvibrato.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Skála figurációkkal (tercek, hármashangzat), kotta nélkül.
– Egy etűd.
– Két különböző karakterű előadási darab, vagy egy tételpár lehetőleg kotta nélkül.

10. évfolyam

Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
– A játszott anyaghoz kapcsolódó trilla– és egyéb segédfogások.
– A barokk „duplanyelv”, a di–dll di–dll.
– A játszott anyagban előforduló új tempó– és karakterjelzések, előadási utasítások stb.
– A fa hangszerek „block”–jának tisztítása.
A hangszerkezelés fejlesztése:
– A tanult artikulációk és a belőlük alkotott összetett hangindítások, a (t–) t–r–t–r–t inégal játék, valamint a „duplanyelves” hangindítások állandó gyakorlása.
– Hangsorok gyakorlása altfurulyán.
– A különböző vibratok tudatos és változatos alkalmazása.
– Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon, a feltételezhető kamaraegyüttesben alkalmazott hangszeren.
– Társas zenélés: furulya kísérettel, duó, trió, furulyanégyes, triószonáták.
Ajánlott tananyag:
- Linde, H. M. Der Kunst des Blockflötenspiels
- Staeps, H. U. Das Tägliche Pensum
- Brüggen, F. 5 etűd
- Collette, J. 12 melodikus gyakorlat
- Eyck, J. v. Der Fluyten Lust–hof I–III.
- Thomas, B. The Baroque solo book
- Staeps, H. U. Methodische Übungen
- Veilhan, J.–C. La flute à bec baroque
- Winterfeld, L. Höffer v. Technische Studien für Altblockflöte
- Boeke, K. Three exercises for alto recorder
- Loeillet, J. B. de Gant: 12 szonáta op. 1 (EMB 13160–3)
- Loeillet, J. B. John: 12 szonáta op. 3 (EMB 13160–3)
- Marcello, B.: 12 szonáta
- Telemann, G. Ph.: 6 partita (szoprán)
- Telemann, G. Ph.: B–dúr szonáta
- Telemann, G. Ph.: F–dúr szonáta
- Valentine, R.: 12 szonáta op. 2
- Vivaldi, A.: F–dúr koncert op. 10 no. 5
- Vivaldi, A.: a–moll koncert RV 108 (+ 2 hegedű + bc.)
Követelmények:
- A t–k t–k, d–g d–g „duplanyelves” hangindítások alkalmazása.
- Egyszerűbb szabad díszítések önálló alkalmazása.
- Összetett ornamensek.
- Az előző években tanult artikulációk stílusos alkalmazása.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Skála: tercek, hármashangzat, kotta nélkül.
– Egy etűd.
– Két különböző karakterű előadási darab, vagy egy tételpár, lehetőleg kotta nélkül.

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanuló legyen képes:
– a hangok biztonságos megszólaltatására a furulya XX. századi elvárásainak megfelelő hangterjedelemben

– a hangindítás és zárás különböző módjainak önálló alkalmazására
– a segédfogások önálló megválasztására,
– az előadandó mű stílusának, jellegének megfelelő zenei kifejezőeszközök önálló megválasztására
– a játszott zenei anyagot stílushű értelmes tagolt, kifejező megszólaltatására
– az új darabok egyszerűbb, de önálló dallami díszítésére,
– megszerzett ismereteinek és hangszerkezelési szintjének megfelelő előadási darabok, kamarazenei szólamok önálló, technikailag és zeneileg igényes elsajátítására, a hibák önálló javítására,
Ismerje a furulya történetét, fizikai sajátosságait, irodalmát, különböző műfajokban betöltött szerepét.
Rendelkezzék:
– az egyéni és társas muzsikáláshoz szükséges koncentrálóképességgel, lapról olvasási készséggel,
– egyenletes, laza ujjtechnikával,
– zenei képzelőerővel.

A művészeti záróvizsga követelményei
Művészeti záróvizsga részei: a vizsga gyakorlati és elméleti vizsgarészből áll.
A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama: furulya főtárgy, minimum 10 perc.
A vizsga tartalma:
– Egy technikai jellegű mű vagy szólódarab; Brüggen: Etűdök, Linde: Neuzeitliche Übungsstücke (Schott), Winterfeld: Technische Studien, (Hofmeister), Telemann: Fantáziák (Bärenreiter), Eyck: Der Fluyten Lust–hof I–III. (Amadeus) nehézségi szintjén.
– Egy teljes szonáta vagy concerto (kettősverseny)
– Egy korabarokk, vagy XX. századi illetve kortárs mű, vagy tétel; Telemann: vagy Händel szonáták, Telemann: Metodikus szonáták 1–6., (Bärenreiter), nehézségi szintjén.
A vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.
A vizsga értékelése:
– megfelelés az előírt követelményeknek,
– technikai felkészültség,
– helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
– hangképzés,
– intonáció,
– hangszerkezelés,
– artikulációk és díszítések alkalmazása,
– helyes ritmus és tempó,
– előadásmód,
– a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
– memória,
– alkalmazkodóképesség,
– állóképesség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
- Megfelelő hangolású és minőségű hangszerek
- Egy billentyűs hangszer
- Tükör
- Két vagy több állítható magasságú kottaállvány

- Metronóm

FUVOLA

„A tagozat”

A fuvolatanítás általános céljai, feladatai

– a helyes légzés kialakítása,
– a kifejező fuvolahang elsajátíttatása,
– a kéz–, test–, fej–, hangszertartás lazaságának tudatosítása,
– a megismert mozgásmechanizmusok automatikussá tétele,
– a biztonságos hangszerkezelés kialakítása,
– a belső hallás fejlesztése,
– a ritmus alapérzetének biztonságos alkalmazása,
– rendszerezett zenei ismeretek átadása.

Ismertesse meg a tanulókkal:
– a fuvola történetét,
– a fuvola társhangszereit (fafúvós hangszercsalád),
– a hangszer irodalmát,
– a jelentősebb alkotó– és előadóművészek munkásságát.

Tudatosítsa:
– a helyes légzéstechnikára épülő ideális befúvási mód (ansatz) együttes használatát,
– a hangminőség, dinamika és intonáció összefüggéseit,
– a hangszer könnyed kezelését, a laza mozgásérzetek kialakítását,
– a fuvola hangképzésének fizikai törvényszerűségeit,
– a rendszeres és helyes gyakorlási módszer alapelveit,
– a kottahű játék – mint legfontosabb alapelv – pontos betartását.

Fejlessze a tanuló zenei képességeit:
– hangszeres technikáját,
– improvizációs tevékenységét (kreativitását),
– lapról játszási készségét.
– zenei memóriát

Ösztönözze a tanulót:
– a lapról olvasási készség folyamatos, aktív művelésére.

Előképző

1. évfolyam

Az általános iskola második évfolyamos tanulóinak nagy része alkalmas a fuvolatanulás megkezdésére a fizikai adottságok figyelembevételével. A hangszeres előkészítő évfolyam a képességek kibontakoztatását, a készségek felmérését szolgálja.

Ismeretek:
– Rövid ismertetés a fafúvós hangszerekről.
– A fuvola részei, összeállításának helyes módja, tisztítása.
– A törzshangok olvasása
– A negyed, nyolcad, fél, pontozott fél és egész értékek valamint az ezeknek megfelelő szünetjelek ismerete.
– A 2/4, 4/4 –es ütemek.
– Egyszerű ritmusértékek és ütemsúlyok

– A szerkezet, a tagolás alapfogalmai: ismétlőjel, korona, záróvonal, a levegővétel jele, motívum, periódus, prima volta, seconda volta.
– Gyermek– és népdalok szöveg szerinti értelmezése, szövegtudása.
A hangszerkezelés fejlesztése:
– Különböző légzésgyakorlatok
– A test– és kéztartás ismertetése és lépésről–lépésre való megvalósítása a gyakorlatban.
– A játékmód és az artikuláció alapfogalmai: nyelv nélküli (rekesz) hangindítás (huhogás), később nyelvvel kombinálva, rövid és hosszú hangok (tenuto, staccato, legato).
– A helyes gyakorlás és memorizálás módjai.
Ajánlott tananyag:
- Bántai – Sipos: Fuvola ABC (EMB 14005)
- Jeney Zoltán: Fuvolaiskola I. (EMB 5457)
- Kodály Zoltán: 333 olvasógyakorlat (EMB 3741)
- Kodály Zoltán: Ötfokú zene I. (EMB 2809)
- Józsefné Szmrecsányi Magda: Előképzős olvasókönyv (EMB 5725, 6102, 6573)
- Házimuzsika gyermekeknek (EMB 13846)
- Béres János: Furulyaiskola I. (EMB 5406)
- Lőrincz – Paragi: Furulya ABC (EMB 14090)
- Czidra László: Furulyamuzsika kezdők számára (EMB 7888)
Követelmény:
- Kétféle ritmusértéket tartalmazó gyermekdal (népek dalai) eljátszása.
- A 2/4, 4/4 –es ütem pontos ritmikai ismerete.
- A törzshangok biztonságos olvasása és azok fogásai.
- Bántai – Sipos: Fuvola ABC gyermekdalok, vagy ennek megfelelő szintű darabok.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Két gyermekdal vagy magyar népdal kotta nélkül.
– Két gyakorlat a tanult hangterjedelem minél teljesebb használatával.

2. évfolyam
Ismeretek:
– Hangszerismeret
– A fuvola részei, összeállításának helyes módja, tisztítása.
– A törzshangok biztosabb olvasása
– A nyújtó pont ismerete, nyújtott és éles ritmus
– A 2/4, 3/4, 4/4 –es ütemek ütemsúlyok.
– A szerkezet, a tagolás alapfogalmai: ismétlőjel, korona, záróvonal, a levegővétel jele, motívum, periódus, prima volta, seconda volta.
A hangszerkezelés fejlesztése:
– Különböző légzésgyakorlatok a helyes légzéstechnika kialakítása érdekében.
– A test– és kéztartás ismertetése és lépésről–lépésre való megvalósítása a gyakorlatban.
– Koncentrált figyelem a tiszta intonáció kialakításához
– A játékmód és az artikuláció alapfogalmai: nyelv nélküli (rekesz) hangindítás (huhogás), később nyelvvel kombinálva, rövid és hosszú hangok (tenuto, staccato, legato).
– A helyes gyakorlás és memorizálás módjai.
– A hallás útján történő önkontroll fejlesztésének megalapozása.
Ajánlott tananyag:
- Bántai – Sipos: Fuvola ABC (EMB 14005)
- Jeney Zoltán: Fuvolaiskola I. (EMB 5457)

- Kodály Zoltán: 333 olvasógyakorlat (EMB 3741)
- Kodály Zoltán: Ötfokú zene I. (EMB 2809)
- Józsefné Szmrecsányi Magda: Előképzős olvasókönyv (EMB 5725, 6102, 6573)
- Házimuzsika gyermekeknek (EMB 13846)
- Béres János: Furulyaiskola I. (EMB 5406)
- Lőrincz – Paragi: Furulya ABC (EMB 14090)
- Magic Flute (Die Flötenschule von Anfang an Band 1 (Barbara Gisler–Haase UE 30370)
- Spiel und Spass mit der Blockflöte I. (Schott 7770)

Követelmény:
- A tanult ritmusértékek pontos játéka, hallás és kottakép alapján.
- A 2/4, 4/4 –es ütem pontos ritmikai ismerete.
- A törzshangok biztonságos olvasása és azok fogásai.
- Biztos hangindítás.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Két gyermekdal vagy magyar népdal kotta nélkül,
– Két gyakorlat a tanult hangterjedelem minél teljesebb használatával.

Alapfok
1. évfolyam

Ismeretek:
– A fafúvós hangszerek jellegzetességeinek ismerete (külső megjelenés, hangmagasság, hangszín stb.).
– A fuvola részei, összeállításának helyes módja, tisztítása.
– Egyszerű ritmusértékek és ütemsúlyok.
– A végzett anyagban szereplő törzshangok, valamint a módosított hangok olvasása és fogása.
– A módosítójelek ismerete.
– Hangsorok tudatosítása, abszolút hangnévvel is.
– Ütemmutatók és tempójelzések, amelyek a végzett anyagban előfordulnak.
– Szerkezet, tagolás: dalforma (ABA), triós forma, Tempo I.
– A jó gyakorlási módszer és emlékezőkészség megalapozása.
– A lapról olvasási készség fejlesztése az előző tanév nehézségi fokán.

A hangszerkezelés fejlesztése:
– A helyes test–, hangszer– és kéztartás folyamatos ellenőrzése.
– Az alapvető légzéstechnika megalapozása (rekeszlégzés).– A helyes szájtartás és a befúvási szög beállítása és állandó ellenőrzése. A hangindítás és –befejezés igényének felkeltése és fokozatosan történő megvalósítása.
– A tanult hangterjedelmen belül lehetőleg tisztán intonált, szép hang elérése, kitartott hangok segítségével.
– A megismert hangsorok gyakorlása különböző artikulációval: legato, tenuto, nyelv nélküli rekesz (huhogás), staccato.
– A jó gyakorlási módszer és emlékezőkészség megalapozása.
– A lapról olvasási készség fejlesztése az előző tanév nehézségi fokán.

Ajánlott tananyag:
- Bántai – Sipos: Fuvola ABC (EMB 14005)
- Jeney Zoltán: Fuvolaiskola I. (EMB 5457)
- Bántai – Kovács: Skálaiskola I. (EMB 8233)
- Csupor László: Ujjgyakorlatok (EMB 7266)
- Gariboldi: Gyakorlatok kezdő fuvolásoknak (EMB 8519)

- Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvolára I. (EMB 8591)
- Abracadabra Flute (Malcolm Pollock) (A&C Black, London ISBN7136–5685–9)
- Bántai – Sipos: Könnyű előadási darabok fuvolára (EMB 8959)
- Bántai – Kovács: Kis előadási darabok fuvolára (EMB 2791)
- Czidra László: Furulyamuzsika kezdők számára (EMB 7888)
- Lőrincz – Paragi: Furulya–ABC (EMB 14090)
- Házimuzsika gyermekeknek (EMB 13846)
- Szokolay Sándor: (Bántai Vilmos) Magyar gyermekdalok két és három furulyára vagy fuvolára
- Papp Lajos: Magyar karácsonyi dalok 2–3 furulyára kezdőknek (EMB 14080)
- Petrovics Emil: Magyar gyermekdalok fuvolára és zongorára (EMB 7373) (EMB 7768)

Követelmény:
- Egész, fél (pontozott fél), negyed, nyolcad értékeket tartalmazó rövid gyakorlatok, népdalok két oktáv hangterjedelemben.
- A törzshangok és a tanult módosított hangok olvasása
- Legalább 8 ütemes előadási darabok kotta nélkül, kísérettel.
- Pl. Jeney Zoltán: Fuvolaiskola I. 60–61. vagy ennek megfelelő szintű etűdök, darabok.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy szabadon választott hangsor (staccato, legato), csak alapskála,
– Két különböző karakterű gyakorlat (pl. Jeney Z.: I. 61–ig vagy más, azonos szintű, nehézségű gyakorlatok).
– Egy előadási darab (zongorakísérettel)

2. évfolyam

Ismeretek:
– A hangterjedelem kibővítése.
– Az enharmónia fogalma.
– Újabb ütemfajták és tempójelzések.
– A ritmikai ismeretek bővítése.
– Dúr és moll hangnemek ismerete 2#, 2b előjegyzésig, abszolút hangnévvel is.
– A hármashangzat és felbontásának fogalma.
– Szerkezet, tagolás: Da Capo, triós forma.
– A tanult művek formai elemzése (Azonosság, hasonlóság, szekvencia, különbségek felismerése, a periódus kérdés–felelet viszonya).

A hangszerkezelés fejlesztése:
– A légzéstechnika állandó fejlesztése.
– Hangképzés: fokozott törekvés a helyes technikával képzett, kifejező fuvolahangra.
– A rekeszizom szerepének tudatosítása (huhogás).
– A hangindítás gyorsítása, repetíció a torok és nyelv lazaságának megőrzésével. Hangsorok gyakorlása különböző kötésvariációkkal.
– A helyes tartás állandó ellenőrzése.
– A játékmód, artikuláció további differenciálása. (non legato, portato, marcato).
– Dinamikai árnyalás: f, mf, p.
– Memóriafejlesztés készségfejlesztő gyakorlatok segítségével.
– Társas zenélés.
– Lapról játék.

Ajánlott tananyag:
- Jeney Zoltán: Fuvolaiskola I. (EMB 5457)

- Bántai – Kovács: Skálaiskola I. (EMB 8233)
- Csupor László: Ujjgyakorlatok (EMB 7266)
- Platonov: A fuvolajáték iskolája (Moszkva 11672)
- Gariboldi: Gyakorlatok kezdő fuvolásoknak (EMB 8519)
- Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvolára I. (EMB 8591)
- Renate Unger: Die Querflöte (VEB Deutsche Verlag für Musik BN 30040)
- Rieger – Unger: Das Querflöten Spiel I. (Hofmeister 8060)
- M. Moyse: Le debutant Flutiste (Leduc 18802)
- Bántai – Kovács: Kis előadási darabok fuvolára (EMB 2791)
- Bartók és Kodály művei fuvolákra és zongorára I. (Bántai – Sipos, EMB 7958)
- Bartók és Kodály művei fuvolára és zongorára II. (Bántai – Sipos, EMB 8940)
- Bántai – Kovács: Fuvolamuzsika I. EMB 6587
- Abracadabra Flute Repertoire (Malcolm Pollock) (A&C Black, London ISBN7136–3527–4
- Classical Album for Flute and Piano (Rudall C. 730)
- Klassisches Spielbuch (Peters 12295)
- Händel: Menüette (Hofmeister B.144)
- Mozart: Themes I–II. (Fentone F 413–A, B)
- Dolzsikov: Gyűjtemény fuvolára és zongorára (Muzika 12389)
- Leichte Spielmusik des Rokoko (Schott 5248)
- Das Notenbüchern des 18. Jahrhunderts I. (Hofmeister 1006)
- Das Notenbüchern des 18. Jahrhunderts II. (Hofmeister 1498)

Követelmény:
- Egy adott technikai feladatot tartalmazó 8–16 ütemes gyakorlat eljátszása.
- Mérsékelt tempójú, egyszerűbb ritmusképletekből álló etűdök.
- Könnyebb előadási darabok kotta nélkül.
- Pl. Jeney Zoltán: Fuvolaiskola I. kötet 102., vagy ennek megfelelő szintű etűdök; Bántai – - - Kovács: Válogatott etűdök I. 22., vagy Gariboldi: Etűdök, továbbá hasonló nehézségű zongorakíséretes darabok.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy szabadon választott skála (alap + hármashangzat),
– Két különböző karakterű gyakorlat (pl. Jeney Z.: I. 102–ig vagy más, azonos szintű, nehézségű gyakorlatok),
– Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

3. évfolyam

Ismeretek:
– A hangterjedelem bővítése kromatikusan.
– Elemi tudnivalók a felhangokról (átfújások).
– Nehezebb ritmusképletek ismerete: tizenhatod és harmincketted érték és szünetjelei, kis éles és kis nyújtott ritmus.
– Dúr és moll hangnemek a megismert hangterjedelemben, abszolút hangnévvel is.
– Kromatika.
– Újabb tempójelzések (largo, larghetto, meno mosso, marcia stb.).
– Szerkezet, tagolás: a tempo, dal Segno, Vi–de, Coda, G. P.
– A játszott zenei anyagban előforduló barokk és klasszikus táncok főbb jellegzetességeinek ismerete.

A hangszerkezelés fejlesztése:
– A kialakult mechanizmusok helyes alkalmazása, esetleg javítása.

– Törekvés a hangtalan és egyre gyorsabb levegővételre, a támasz automatikussá tételére. A dinamika határainak szélesítése, a szép hang és a tiszta intonáció megtartása mellett.
– Differenciált hangindítás és a hang befejezésének gyakorlása.
– Egységes hangszín kialakítása az alsó és felső regiszterben egyaránt.
– A skálázás tempójának mérsékelt fokozása különböző variációkkal: éles és nyújtott ritmusok, különféle artikulációk, repetíció.
– Hármashangzat–felbontások és terclépések.
– Játékmód, artikuláció: az eddig tanult ismeretek készségszintre emelése.
– Memóriafejlesztés: előadási darabok zenei igényű, kontrollált gyakorlása.
– Társas zenélés: Lapról játszás.
Ajánlott tananyag:
- Jeney Zoltán: Fuvolaiskola I. (EMB 5457)
- Jeney Zoltán: Fuvolaiskola II. (EMB 5458)
- Bántai – Kovács: Skálaiskola I. (EMB 8233)
- Csupor László: Ujjgyakorlatok (EMB 7266)
- Platonov: A fuvolajáték iskolája (Moszkva 11672)
- Gariboldi: Gyakorlatok kezdő fuvolásoknak (EMB 8519)
- Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvolára I. (EMB 8591)
- Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvolára II. (EMB 8592)
- Tomaszewski: Wybor Etuid na Flet I. (PWM 6464)
- Tomaszewski: Wybor Etuid na Flet II. (PWM 6246)
- M. Moyse: Le debutant Flutiste (Leduc 18802)
- Werner Richter: Schule für die Querflöte (Schott ED 4777)
- Bartók és Kodály művei fuvolákra és zongorára I. (Bántai – Sipos) (EMB 7958)
- Bartók és Kodály művei fuvolára és zongorára II. (Bántai – Sipos) (EMB 8940)
- Bartók Béla: Este a székelyeknél (Pröhle) (EMB 8317)
- Kocsár Miklós: Saltus Hungaricus (EMB 6744)
- Bántai – Kovács: Fuvolamuzsika I. (EMB 6587)
- Bántai – Kovács: Fuvolamuzsika II. (EMB 8732)
- Bántai – Kovács: Könnyű kamarazene fuvolára (EMB 6387)
- Barokk táncok fuvolára és zongorára (Nagy) (EMB 13272)
- Classical Music for Flute (B.&H. 20342)
- Forty little Pieces (L. Moyse) (Schirmer 43191)
- Der junge Flötist (Zimmermann 1394)
- J. Hook: Szonatina (F–dúr) (Schott 10138)
Követelmény:
- A hangok olvasása és fogásainak ismerete c1–g3 –ig, kromatikusan.
- Különböző karakterű és tempójú etűdök biztonságos eljátszása 2#, 2b előjegyzésig.
- Egy stílusosan előadott, tisztán intonált előadási darab eljátszása kotta nélkül, zongora– vagy egyéb hangszerkísérettel.
- A tanult művek formai elemzése az életkornak megfelelő szinten.
- Pl. Jeney Zoltán: Fuvolaiskola II. 22., vagy Bántai – Kovács: Válogatott etűdök I. 14., továbbá hasonló nehézségű zongorakíséretes darabok.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy szabadon választott skála (tercmenet, hármashangzat–felbontás is),
– Két különböző karakterű gyakorlat (pl. Jeney Z.: II. 22–ig vagy más, azonos szintű, nehézségű gyakorlatok),
– Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

4. évfolyam

Ismeretek:

– Az egyszerűbb felhangok ismerete.

– Aszimmetrikus ütemek, a hangjegyértékek és ritmusképletek átfogó rendszerezése, tizenhatod–triola, kettős nyújtópont.

– Dúr és moll hangnemek 4#, 4b előjegyzésig a hangszer teljes hangterjedelmében

– A könnyebb ékesítések (előke, parányzó, trilla) írásmódja és ritmusa.

– A moduláció fogalma.

– A játszott anyag zenei formáinak elemzése, stílusjegyeinek tudatosítása (pl. tánctípusok).

A hangszerkezelés fejlesztése:

– A felhangok szerepének tudatosítása és használata, a támasz és a helyes szájtartás összefüggésében (egyszerűbb átfújások: oktáv, kvint).

– A laza, könnyed ujj– és a nyelvtechnika fejlesztése.

– A kettős nyelvütés használata (dupla staccato), először lassú tempóban.

– A skálázás tempójának fokozása különböző dinamikával, ritmikával és artikulációval.

– A megfelelően kialakított légzéstechnika elsajátítása lehetővé teszi a vibrato tanítását (nem évfolyamhoz kötötten!).

– A dinamikai árnyalás fejlesztése (crescendo, diminuendo).

– Az önálló hangolásra való törekvés.

– Memóriafejlesztés a megszerzett formai, szerkezeti ismeretek alapján.

– Rendszeres társas zenélés vagy kiszenekari játék.

– A lapról játszási készség továbbfejlesztése.

Ajánlott tananyag:

- Jeney Zoltán: Fuvolaiskola II. (EMB 5458)
- Bántai – Kovács: Skálaiskola II. (EMB 8625)
- Csupor László: Ujjgyakorlatok (EMB 7266)
- Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvolára II. (EMB 8592)
- Gariboldi: 30 etűd (EMB 8007)
- M. Moyse: De la Sonorité (Leduc 18166)
- M. Moyse: Cinquante Études Mélodiques op. 4 I–II. (Leduc 19480 19481)
- Towarnicki: Szkola na Flet I. (PWM 5706)
- Tomaszewski: Wybor Etuid na Flet I. (PWM 6464)
- Tomaszewski: Wybor Etuid na Flet II. (PWM 6264)
- Fuvolamuzsika II.(Bántai – Kovács) (EMB 8732)
- Romantikus album (Bántai – Sipos) (EMB 12350)
- 3 Gavotte (Bántai – Sipos) (EMB 13099)
- 3 Minuetti (Bántai – Sipos) (EMB 13196)
- Barokk táncok fuvolára és zongorára (Nagy) (EMB 13272)
- Album of Sonatinas for young Flutists (Schirmer 44374)
- Conte: Impromtu (G.Billaudot 3433)
- Heinrich Funk: Kleine Sonata (VEB Hofmeister– Leipzig 7237)
- Der Junge Flötist (Zimmermann 1394)
- Salon–Stücke II. (Kunzelmann GM 903 b)
- Bárcsak volna fuvolán! (Csetényi) (AKKORDA–1019)
- Hangversenydarabok fuvolára (Szebenyi – Nagy) (EMB 6958)
- Népszerű előadási darabok fuvolára (Kovács L.) (EMB 12654)
- Bononcini: Táncok és szonáták I. (Máriássy) (EMB 13612)

- Valentine: 12 szonáta (Kalmár) (EMB 12054)
- Csupor László: Fuvoladuók II. (EMB 14043)

Követelmény:
- Folyamatos, egyenletes tempójú skálázás 3#, 3b előjegyzésig a tanult variációkkal.
- Közepes terjedelmű, mérsékelt tempójú, többféle technikai feladatot tartalmazó etűdök megszólaltatása.
- Barokk tánctétel vagy egyszerűbb előadási darab eljátszása.
- Társas zenélés: kíséretes előadási darabok, duók, triók.
- Pl. Jeney Zoltán: Fuvolaiskola II. 64., vagy Bántai – Kovács: Válogatott etűdök II. kötetből - - 28–32. közül egy, továbbá hasonló nehézségű zongorakíséretes darabok.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy szabadon választott skála (duplanyelvvel is),
– Két különböző karakterű gyakorlat (pl. Jeney Z.: II. 70–ig vagy más, azonos szintű, nehézségű gyakorlatok),
– Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

5. évfolyam

Ismeretek:
– Az eddig tanult ismeretek összefoglalása és elmélyítése.
– Az ütemfajták, hangjegyértékek és ritmusképletek átfogó, rendszerezett ismerete.
– Dúr és moll hangnemek ismerete 5#, 5b előjegyzésig, a hangszer teljes terjedelmében.
– Tudnivalók a vibratóról a zenei kifejezés érdekében.
– A hangszeres és elméleti órákon tanult formai és harmóniai elemzés a tanár irányításával.
– A bonyolultabb ékesítések (trilla utókával vagy a nélkül)
– A különböző népek zenéje ritmikai és hangzásvilágának megismerése.

A hangszerkezelés fejlesztése:
– A levegő megfelelő vezetésével és irányításával az egységes hangszín kialakítása az alsó és a felső regiszterekben egyaránt.
– A hangminőség és vibrato összefüggésének tudatosítása
– Különböző hangindítások és hangbefejezések gyakorlása.
– A nyelv differenciált szerepének tudatosítása.
– A dupla staccato sebességének mérsékelt fokozása.
– Hosszabb zenei gondolatok egy levegővel történő összefogása.
– Skálázás egyenletes, gyorsabb tempóban, bonyolultabb variációkkal (pl. hangról hangra, visszafordulás oktolákkal, duplanyelv stb.).
– Önálló hangolás (javasolt a játszott mű hangnemében).
– A zenei anyagban előforduló díszítések pontos megszólaltatása.
– Szélsőséges dinamikák (pianissimo, fortissimo stb.).
– A memória fejlesztése hosszabb terjedelmű műveken keresztül.
– Társas zenélés, lehetőség szerint más hangszerekkel is (vonós, fúvós, gitár stb.).
– Lapról játszás: az előző év anyagának megfelelő nehézségi szinten.

Ajánlott tananyag:
- Jeney Zoltán: Fuvolaiskola II. (EMB 5458)
- Bántai – Kovács: Skálaiskola II. (EMB 8625)
- Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvolára II. (EMB 8592)
- E. Köhler: Etűdök fuvolára op. 33I. (Pröhle) (EMB 8513)
- E. Köhler: Etűdök fuvolára op. 33I. (Zimmermann ZM 1090)
- Tomaszewski: Wybor Etuid na Flet II. (PWM 6246)
- M. Moyse: De la Sonorité (Leduc 18166)

- Flöten Studien in alten und neuen Stil I. (E. List) (VEB Hofmeister 7352)
- Das Flötenbuch Friedrich des Grossen (Breitkopf 5606)
- Romantikus Album (Bántai – Sipos) (EMB 6958)
- 3 Tambourin (Bántai – Sipos) (EMB 12574)
- 3 Polonaise (Bántai – Sipos) (EMB 13446)
- Hangversenydarabok fuvolára és zongorára (Szebenyi – Nagy) (EMB 6958)
- Népszerű előadási darabok fuvolára (Kovács L.) (EMB 12654)
- Bononcini: Táncok és szonáták I. (Máriássy) (EMB 13612)
- Marcello: 12 szonáta fuvolára op. 2 I. (Máriássy) (EMB 13476))
- D. Scarlatti: Három szonáta (EMB 8958)
- Járdányi Pál: Szonatina (EMB 1371)
- Bárcsak volna fuvolán! (Csetényi Gyula) (AKKORDA–1019)
- Album of Sonatinas for young Flutists (Schirmer 44374)
- Telemann: F–dúr szonáta (Amadeus GM 666)
- Debussy: A kis néger (EMB 7933)
- Jeney Zoltán: Fuvoladuók II. (EMB 6640)
- Zempléni: Fuvolatrió (EMB 12807)

Követelmény:
- A hangok olvasásának és fogásának ismerete c1–h3 –ig, kromatikusan.
- Egyenletes tempójú skálázás 4#, 4b előjegyzésig, a tanult variációkkal.
- Különböző karakterű etűdök megszólaltatása, zenei megközelítése jellegüknek megfelelő tempóban.
- Barokk tánc vagy könnyebb szonáta tételpár stílusos, intonált előadása, kísérettel.
- Pl. Jeney Zoltán: Fuvolaiskola II. 68–78., vagy Bántai – Kovács: Válogatott etűdök II. 21., továbbá hasonló nehézségű zongorakíséretes darabok.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy szabadon választott skála (alap + hármashangzat + felbontás + tercmenet),
– Két különböző karakterű gyakorlat (pl. Jeney Z.: II. 87. vagy más, azonos szintű, nehézségű gyakorlatok),
– Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

6. évfolyam

Ismeretek:
– Dúr és moll hangnemek 6#, 6b előjegyzésig.
– A kromatikus hangsor.
– A tanuló tudja hangszerének intonációs hibáit és korrigálja azokat.
– Önálló gyakorlási módszerek ismerete a felmerülő problémák megoldására.
– Értelmes tagolás, kisebb előadási darabok önálló megformálása.
– A tanuló ismerje a különböző korok zenéjének díszítésrendszerét. (Barokk lassú tételek egyszerűbb díszítésekkel való előadása).
– Tájékozódjon a különböző korok stílusainak jellemző jegyeiről.
– A vibrato szerepe a zenei megvalósításban.

A hangszerkezelés fejlesztése:
– Törekvés a kiegyenlített és kifejező hang elérésére.
– Biztonságos hangindítás minden regiszterben.
– A befúvás szélsőséges helyzetei (ki– és befordítás).
– A laza, könnyed ujjtechnika fejlesztése.
– Trilla és egyéb díszítő elemek magasabb szintű, önálló alkalmazása.

– Skálák és etűdök tempójának fokozása.
– Szimpla és dupla staccato, gyorsaságfejlesztő gyakorlatokon keresztül.
– A vibrato fokozatos fejlesztése (sebesség, amplitúdó).
– A tudatos zenei memorizálás fejlesztése.
– Rendszeres társas zenélés
– A lapról játék készsége fokozott mértékben fejlődjön.
Követelmény:
- Az eddig tanult skálák biztonságos tudása több figurációval (terc, hármashangzat stb.).
- A három regiszter összekapcsolása rövid és könnyű gyakorlatokon keresztül.
- Nagyobb lélegzetű, összetett feladatot tartalmazó etűdök eljátszása (pl. Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvolára II. 12.).
- A fuvola több regiszterét összefogó gyakorlat.
- Előadási darabok tisztán intonálva, kotta nélkül.
- Pl. Jeney Zoltán: Fuvolaiskola II. 84–85., vagy E. Köhler: Etűdök op. 33 I. kötet első három etűdjének egyike, továbbá hasonló nehézségű zongorakíséretes darabok.
Ajánlott tananyag:
- Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvolára II. (EMB 8592)
- Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvolára III. (EMB 8593)
- Eördögh J.: Középfokú technikai és olvasógyakorlatok I. (EMB 1801)
- Fuvolaetűdök középfokra (Jeney Zoltán) (EMB 12062)
- E. Köhler: 25 Romantische Etüden für Flöte op. 66 (ZM 12240)
- M. Moyse: De la Sonorité (Leduc 18166)
- M. Moyse: Exercises Journaliers pour La Flûte (Leduc 16638)
- M. Moyse: Cinquante Études Mélodiques op. 4 I. (Leduc 19480)
- M. Moyse: Cinquante de Demerssemann II. (Leduc 19481)
- M. Moyse: Vingt–QuatreÉtudes Mélodiques avec variations (Leduc 18026)
- Taffanel: 17 GrandsExercices Journaliers de Mécanisme (Leduc 17204)
- Platonov: 30 etűd (ASMP 36)
- Towarnicki: Szkola na Flet II. (PWM 1989)
- Hangversenydarabok fuvolára és zongorára (Szebenyi – Nagy) (EMB 2791)
- Népszerű előadási darabok fuvolára (Kovács L.) (EMB 12654)
- Romantikus album (Bántai – Sipos) (EMB 12350)
- 3 olasz arietta (Cseténvi) (AKKORD A–1006)
- Bárcsak volna fuvolán! (Cseténvi) (AKKORD A–1019)
- Händel: Hallei szonáták (Bántai – Máriássy) (EMB 5739)
- Händel: Hallei szonáták (Peters 4554)
- Händel: Hallei szonáták (EMB 7217)
- Händel: Elf Sonaten (DVfM 4003)
- Händel: 6 szonáta fuvolára és basso continuóra I–II. (Malina – Máriássy) (EMB 13404 13405)
- Telemann: C–dur Sonata (Amadeus GM 666)
- Telemann: Sechs Sonaten in Kanon (Hofmeister B.124)
- Boismortier: Sechs Suiten (Schott ED. FTR15)
- Boismortier: Sechs Sonaten I–II. (Schott 5056, 5057)
- Boismortier: 6 szonáta op. 9 (Máriássy) (EMB 13350)
- Marcello: 12 szonáta fuvolára és basso continuóra I–II. (EMB 13476, 13477)
- Loeillet: 12 szonáta op. 4 I–IV. (EMB 12989– 12992
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy szabadon választott skála + variációi,

– Egy etűd (pl. E. Köhler: op. 33 I. kötetből) vagy más, azonos nehézségű gyakorlat,
– Egy tételpár vagy kamaramű.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után
A tanuló ismerje:
– a fuvola és a fafúvós hangszerek múltját, irodalmát,
– a hangszer teljes hangterjedelmét,
– a tudatos és helyes légzéstechnikát,
– a fuvola intonációs hibáit (és tudatosan korrigálja azokat),
– a dúr és moll hangnemeket 4 #, 4 b előjegyzésig,
– az egyszerűbb díszítések írásmódját és ritmusát,
– a vibrato szerepét a zenei megvalósításban,
– ismerje a tanult anyagban előforduló tempó– és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
– ismerje a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat,
– a jelentősebb fuvolás előadóművészeket.
Legyen képes:
– a kiegyenlített és kifejező hang elérésére a tiszta intonáció megtartásával,
– a különböző hangindítások és hangbefejezések megvalósítására,
– a különböző nyelvütések (szimpla és dupla staccato) gyorsaságának fejlesztésére,
– az önálló hangolásra,
– a könnyebb technikai problémák elemző gyakorlására,
– a kottahű játékra és folyamatos, mérsékelt tempójú lapról olvasásra,
– hosszabb zenei gondolatok egy levegővel történő összefogására,
– a különböző artikulációs előírások megszólaltatására (staccato, tenuto, legato, marcato stb.),
– egyenletes, pergő–technikához vezető ujjgyakorlatok fokozatos gyorsítására.

A művészeti alapvizsga követelményei
A vizsga részei: a vizsga gyakorlati és elméleti vizsgarészből áll.
A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama: fuvola főtárgy, minimum 10 perc
A vizsga tartalma:
– Egy etűd vagy szólódarab, vagy technikai jellegű mű (Jeney: Fuvolaiskola II. kötet/56–85., Bántai: Válogatott etűdök II. kötet/12., Köhler: Etűdök op. 33 no. 1/1–3. nehézségi szintjén).
– Egy barokk szonátatétel; Marcello: d–moll szonáta, Telemann: F–dúr szonáta valamelyik tétele nehézségi szintjén.
– Egy előadási darab; Romantikus album, 3 Menüett, 3 Tambourin, Népszerű előadási darabok nehézségi szintjén.
Az etűd kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.
A vizsga értékelése:
– megfelelés az előírt követelményeknek,
– technikai felkészültség,
– helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
– hangképzés,
– intonáció,
– hangszerkezelés,
– artikulációk és díszítések alkalmazása,
– helyes ritmus és tempó,

– előadásmód,
– a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
– memória,
– alkalmazkodóképesség,
– állóképesség.

Továbbképző
7. évfolyam
Ismeretek:
– A ritmusértékek, ritmusképletek, ütemfajták, ütemjelzések átfogó, rendszerezett ismerete.
– Dúr és moll hangnemek 7#, 7b előjegyzésig.
– Eltérő, sajátos stílusjegyek felismerése, ezek megvalósítása (stílusismeret).
– Különböző korhű díszítésfajták megismerése.
– A zenei anyag kiválasztása az életkori sajátosságok figyelembevételével.
– Zenekari művek fuvolaszólamainak megismertetése.
– A játszott művek formai, szerkezeti elemzése.
A hangszerkezelés fejlesztése:
– Az eddig megszerzett készségek állandó karbantartása és tökéletesítése.
– Skálák különböző kötésvariációkkal.
– A hallás és ritmusérzék fejlesztése, a dinamikai és hangszínbeli érzékenység és igényesség kialakítása.
– Az önállóság fejlesztése a gyakorlás módszerességében, az etűdökben és előadási darabokban felmerülő problémák gyorsabb megoldása érdekében.
– Különböző díszítések korhű és stílusos alkalmazása.
– Memóriafejlesztés: a kotta nélküli játék gyakorlása.
– Társas zenélés: kamarazene.
Ajánlott tananyag:
- Eördögh J.: Középfokú technikai és olvasógyakorlatok I. (EMB 1801)
- Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvolára III. (EMB 8593)
- E. Köhler: 25 Romantische Etüden für Flöte op. 66 (ZM 12240)
- Fuvolaetűdök középfokra (Jeney Zoltán) (EMB 12062)
- M. Moyse: De la Sonorité (Leduc 18166)
- Flötenetüden II. (Immanuel Lucchesi) (DVfM 31057)
- Fr. Vester: 50 weitere klassische Studien (UE 14672)
- Szemelvények zenekari művekből (Gyöngyössy) (EMB 12949)
- Boismortier: Sechs Suiten (Schott FTR 15)
- Telemann: Zwölf methodische Sonaten (Peters 13069)
- Kuhlau: 12 Caprices I–II. Ger. (Billaudot 1801, 1802)
- Das Frühbarokk (Máriássy) (EMB 13533)
- Das Italianische Barokk (Máriássy) (EMB 13534)
- Marcello: 12 szonáta fuvolára és basso continuóra I–II. (EMB 13476, 13477)
- Loeillet: 12 szonáta op. 4 I–IV. (EMB 12989– 12992)
- Loeillet: 12 szonáta op. 1 I–IV. (EMB 12638– 12641)
- Loeillet: 12 szonáta op. 3 I–IV. (EMB 13160– 13163)
- Vivaldi: D–dúr fuvolaverseny op. 10 (Il Cardellino) (EMB 7226)
- J. S. Bach: Suite no. 2 (h–moll) tánctételek (EMB 13185)
- Händel: Elf Sonaten (DVfM 4003)
- Pergolesi: Fuvolaverseny (G–dúr) (B.&H. 17502)

- Gluck: G–dúr fuvolaverseny (Amadeus BP 2061)
- Corelli: La Follia (Schott 43236)
- Czerny: Rondo facile et brillant (G–dur) (Kunzelmannn GM 831C)
- Benda: Sonata C–dur (Hofmeister 742)
- Mozart: D–dúr szonáta K. 285 (EMB 13009)
- Mozart: A–dúr szonáta K. 298 (EMB 13010)
- Telemann: Largo e vivace (4 fuvolára) (Edizioni Berben E. 1954 B.)
- Barokk mesterek variációi II. (Kállay) (EMB 14137)
- Boccherini: Menüett és variációk 4 fuvolára (BA 6888)

Követelmény:
- Az eddigi évfolyamokban elért színvonal megőrzése.
- Különböző karakterű etűdök megszólaltatása a jellegüknek megfelelő tempóban.
- Előadási darab (vagy kamaramű stb.) értelmes, tagolt, árnyalt megszólaltatása.
- E. Köhler: Etűdök op. 33 I. 5., 7., 9., vagy Bántai – Kovács: Válogatott etűdök II. 12–14., továbbá hasonló nehézségű zongorakíséretes darabok vagy kamaraművek.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy skála,
– Egy etűd (pl. romantikus: Köhler op. 66–ból vagy Platonov: 30 etűdből) vagy más, azonos nehézségű gyakorlat,
– Egy szonáta tételpár
– Egy előadási darab vagy kamaramű.

8. évfolyam

Ismeretek:
– A bonyolultabb felhangok ismerete.
– Kromatikus és egészhangú skálák.
– A játszott művekben előforduló tempójelzések, karakterjelzések, dinamikai és előadási jelek, zenei műszavak.
– Differenciáltabb hangnemi kitérések (pl. tercrokonság) felismertetése a tanár segítségével.
– Improvizáció különböző műfajokban (pl. 1–2 ütemes rövid zárlati kadenciák – futamok, hármashangzatok – rögtönzése).
– Ismerkedés a kortárs zenei irányzatokkal.

A hangszerkezelés fejlesztése:
– Kromatikus és egészhangú skálák mérsékelt tempóban.
– Hármas nyelvütés (tripla staccato).
– A trillázás fejlesztése.
– Fokozott figyelem a hang szépségére, a hangminőség és vibrato összefüggésére.
– A nehezebb átfújások gyakorlása.
– A halk és gyors belélegzés továbbfejlesztése.
– A skálázás tempójának fokozása; a különböző figurációk egy levegőre (tudatos gazdálkodás a levegővel).
– Kortárs zenei irányzatok, technikai megoldások.
– A tudatos zenei memorizálás fejlesztése.
– Társas zenélés: kamarazene, zenekari játék.

Ajánlott tananyag:
- Eördögh J.: Középfokú technikai és olvasógyakorlatok II. (EMB 1838)
- Andersen: 24 etűd fuvolára (Kovács L.) (EMB 8520)
- E. Köhler: Etűdök fuvolára II. op. 33 (Pröhle) (EMB 8514)

- E. Köhler: 25 Romantische Etüden für Flöte op. 66 (ZM 12240)
- Tomaszewski: Wybor Etuid na Flet III. (PWM 6465)
- Fürstenau: 24 Etüden für Flöte (Hofmeister 7293)
- M. Moyse: De la Sonorité (Leduc 18166)
- Bellinzani: 4 szonáta (EMB 12792)
- Blavet: Szonáták (Fleury) (Rudall 585, 594, 597, 626, 632)
- Vanhal: G–dur Sonata (Panton 876)
- Veracini: 12 Sonaten I–IV. (Kolneder) (Peters 4965a, 4965b, 4965c, 4965d)
- Quantz: Flötenkonzert g–moll (Peters 12885)
- Telemann: f–moll Sonata (Amadeus GM 666)
- Kuhlau: 12 Capries I– II. (G. Billaudot 1801, 1802)
- Fiocco: Allegro (P. Paubon) (G. Billaudot G. 3190/b)
- Mozart: Rondo, D–dúr (Pröhle) (EMB 8521)
- Die zweite Halfte des 18. Jahrhunderts (Máriássy) (EMB 13536)
- Mozart: A–dúr Szonáta (Homolya) (EMB 13010)
- Rösler – Rosetti: D–dúr fuvolaverseny (Szebenyi) (EMB 3949)
- Hajdu M.: Magyar pásztordalok (EMB 1670)

Követelmény:
- Rendelkezzék a tanuló olyan bejátszási módszerrel, amelynek birtokában a jó befúvási érzetek rövid időn belül elérhetők.
- Technikai felkészültségének megfelelő etűdök kiválasztása és azok, lehetőleg hibátlan megszólaltatása.
- Képességeihez mért zenei anyag (kamaraműű) igényes előadása.
- E. Köhler: Etűdök op. 66 kötetből, vagy Bántai – Kovács: Válogatott etűdök II. 46., vagy III.
- 9–10., továbbá hasonló nehézségű zongorakíséretes vagy kamaraművek.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy skála,
– Egy etűd (pl. Köhler: op. 33 II. kötetből, Bántai – Kovács: Válogatott etűdök III. kötetből) vagy más, azonos nehézségű gyakorlat,
– Egy tételpár vagy kamaraműű.

9. évfolyam

Ismeretek:
– Az egészhangú és a kromatikus skála ismerete és ezek kombinációi.
– A művek lassú tételeinek zenei összefogása, zenei ívek felépítése, illetve lekerekítése.
– Romantikus zenei előadásmód.
– A zenei stílusérzék és a zenei fantázia fogalma.
– Tájékozódás a XX. század különböző stílusaiban.

A hangszerkezelés fejlesztése:
– Nagyobb, nehezebb hangközök kötésének gyakorlása.
– A mély regiszter intenzitásának továbbfejlesztése.
– A hármas nyelvütés gyorsítása.
– Hangképzés nagy dinamikai különbségekkel.
– A memória szinten tartása.
– Társas zenélés: kamarazene, zenekari játék.

Ajánlott tananyag:
- E. Köhler: Etűdök fuvolára op. 33 II. (Pröhle) (EMB 8514)
- Andersen: 24 etűd fuvolára (Kovács L.) (EMB 8520)

- J. Chr. Bach: Sonata F–dur per flauto e cembalo (EMB 8977)
- Mozart: D–dúr szonáta (Homolya) (EMB 13009)
- M. Haydn: Fuvolaverseny (Vécsey) (EMB 2297)
- Hoffmeister: D–dúr fuvolaverseny (EMB 4274)
- Vivaldi: La notte (g–moll) op. 10 (EMB 1822)
- Boccherini: Concerto in D major (Rampal) (IMC 10017)
- Schubert: Téma variációkkal, B–dúr (Bántai – Sipos) (EMB 12573)
- Schumann: Három románc op. 94 (EMB 12841)
- Debussy: Syrinx, En bateau (Szebenyi) (EMB 8290)
- Farkas Ferenc: Bihari román táncok (EMB 958)
- G. Fauré: Pièces Cèlebres pour Flûte et Piano (Leduc 29002)
- Mozart: Sechs Duette op. 75 I–II. (Zimmermann 2260, 11340)
- Doppler: Duettino americain (Adorján) 2 flûte+piano (Billaudot G 3104B)
- Jean–Jean: Modern etüdök

Követelmények:
- Dúr és összhangzatos moll hangsorok, hármas– és négyeshangzat–felbontásokkal, tercmenetekkel kotta nélkül.
- Különböző karakterű etűdök megszólaltatása jellegüknek megfelelő tempóban;
- Lassú–gyors szonáta–, koncert– (vagy egyéb műből kiemelt) tételpár vagy hasonló terjedelmű más előadási darab ízléses, igényes előadása, kísérettel.
- Jártasság nehezebb ritmusképletekben
- Rendszeres társas zenélés más hangszerekkel, lehetőség szerint zenekari játék.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy skála,
– Egy etűd (pl. Köhler: op. 33 III. kötetből, vagy a Fuvolaetűdök középfokra című kottából) vagy más, azonos nehézségű gyakorlat,
– Egy tételpár vagy kamaramű.

10. évfolyam

Ismeretek:
– Az eddig tanult ismeretek összegzése.
– Modern zenei effektusok.
– Pergőnyelv.
– Bevezetés és ismertetés az újabb légzéstechnikák (körkörös légzés) fogalmáról, használatáról.
– A fuvola társhangszereinek és transzponálási módjainak ismerete (piccolo, altfuvola, basszusfuvola).
– Kitekintés a jazz és az értékes könnyűzene irányába.
– Alakuljon ki a tanulóban egy olyan értelmi és érzelmi kapcsolat a zenével, hogy a mindennapi zenélés életszükségletévé váljék.

A hangszerkezelés fejlesztése:
– Az elsajátított hangszertechnikai ismeretek alárendelése az egyes művek zenei igényeinek.
– Az improvizációs készség lehetőségének kihasználása a játék örömének fokozására.
– Nehezebb kamaramű (vagy zenekari anyag) technikai problémáinak megoldása transzponálási lehetőségek kihasználásával.
– A tanuló lapról játék során érje el, hogy első látásra mind zeneileg, mind technikailag megfelelően játsszon el nem túl nehéz műveket.
– Társas zenélésnél az intonálás tisztaságában és az együttjátszás precizitásában tudjon magas színvonalon fuvolázni.

– Legyen alkalmas arra, hogy különböző együttesekben mindenki számára örömöt szerző játékot produkáljon.
Ajánlott tananyag:
- E. Köhler: Etűdök fuvolára op. 33 III. (Pröhle) (EMB 8515)
- E. Köhler: Virtuóz etűdök fuvolára op. 75 I. (EMB 8516)
- E. Köhler: Virtuóz etűdök fuvolára op. 75 II. (EMB 8517)
- Ittzés Gergely: Kettősfogások fuvolára (táblázat) saját kiadás
- Quantz: Capricien (Amadeus BP 2050)
- Ph. E. Bach: Szólószonáta fuvolára (Hofmeister 7141)
- A bécsi klasszikusok (Pröhle) (EMB 13537)
- Romantikus fuvolavirtuózok I–II. (EMB 13538, 13539)
- Fauré: Fantázia (Jeney Zoltán) (EMB 7675)
- Vivaldi: Concerto in do minore (Hartay – Nagy) (EMB 3770)
- F. Mendelssohn–Bartholdy: Rondo capriccioso (Bántai – Sipos) (EMB 13195)
- Quantz: Flötenconcerto G–dur (Peters 12981)
- Borne: Carmen–Fantasie (Kunzelmann GM 890)
- Schubert: Bevezetés és variációk az „Elszáradt virágok” témájára (EMB 13286)
- P. Csillag: Kavicsok szólófuvolára (EMB 13949)
- Devienne: Sechs Sonaten (Kunzelmann GM 877/a, b)
- Kuhlau: Three Trios op. 13 (Rampal) (IMC 2787)
- Devienne: Trio D–dur (Eulenburg 10005)
- E. Bozza: Trois pièces (pour 4 flûtes) (Leduc 25584)
- F.–K. Doppler: Magyar Fantázia op. 35 (Adorján) (2 fuvola, zongora) (Musica Rara 1275)
- Grieg: Ausgewählte Stücke aus Peer Gynt für 2 Flöten und Klavier (UE 30350)
- S. Joplin: The Entertainer für drei Flöten und Klavier (Amadeus BP 2411)
- J. Castérède: Flûtes en Vacances Quatre Pièces pour 3 flûtes (ad libitum 4 flûtes) (Leduc 23296)
- J. Haydn: Die Jahreszeiten für zwei Flöten (UE 18036)
- Mozart: Die Hochzeit des Figaro für 2 Flöten (UE 16773)
- Láng: Duo (EMB 4532)
- Bozza: Kvartett (Leduc 21318)
Követelmény:
- A tanuló a zenei anyagot életkorának, évfolyamának, egyéni képességeinek és készségeinek megfelelő szinten, kotta– és stílushűen, értelmesen tagolva, a zene folyamatát és összefüggéseit érzékeltetve, kifejezően szólaltassa meg.
- Jean–Jean: Modern etűdök, vagy Fuvolaetűdök középfokra, vagy Hangversenyetűdök fuvolára (Kovács L.), továbbá hasonló nehézségű zongorakíséretes darab vagy kamaramű.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy skála,
– Egy etűd (pl. Andersen: 24 etűdből vagy Jean–Jean: Modern etűdökből) vagy más, azonos nehézségű gyakorlat,
– Egy tételpár vagy kamaramű.

Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után
A tanuló legyen képes:
– a szép, kifejező hang tudatos megteremtésére,
– a tiszta intonációra,
– a hangszerét könnyedén kezelni,

– a levegő tudatos beosztására,
– hosszabb zenei gondolatok egy levegővel történő összefogására,
– a nagyobb lélegzetű, összetett feladatokat tartalmazó etűdök eljátszására,
– a vibrato sűrűségének fokozására, az amplitúdó nagyságnak változtatására és helyes alkalmazására,
– a különböző zenei korok megkomponált stílushű díszítéseinek önálló alkalmazására,
– a technikai és zenei szempontból tudatos, elemző gyakorlásra, a pontos ritmus feltétel nélküli megtartására,
– az értelmes, tagolt, árnyalt előadásra,
– a legfontosabb zenei karakterek megjelenítésére,
– egyszerűbb javítási műveletek elvégzésére (pl. csavar meghúzása, rugó visszatétele, a hangolódugó folyamatos ellenőrzése stb.).
A tanuló rendelkezzék:
– megfelelő hangszeres technikával
– olyan lapról olvasási készséggel, amely a kamarazenei és zenekari játékhoz szükséges,
– olyan bejátszási módszerrel, amelynek birtokában a jó befúvási érzetek rövid időn belül elérhetők,
– a tudásszintjének megfelelő önállósággal a játszandó művek kiválasztásánál.
A tanuló tudja alkalmazni
– a hang képzésének fizikai törvényszerűségeit (légzés, rekesz, felhangok stb.),
– a különböző artikulációs előírásokat (staccato, legato, tenuto, marcato stb.).

A művészeti záróvizsga követelményei
A vizsga részei: a vizsga gyakorlati és elméleti vizsgarészből áll.
A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama: fuvola főtárgy, minimum 10 perc
A vizsga tartalma:
– Egy etűd vagy szólódarab, vagy technikai jellegű mű; Bántai: Fuvolaetűdök III. kötet (EMB 8593, vagy Köhler: Etűdök op. 33 no. II. kötet (EMB 8514) nehézségi szintjén.
– Egy barokk szonáta két tétele, vagy egy barokk kamaramű; Marcello: a–moll szonáta, (EMB 12534), Telemann: C–dúr szonáta (EMB 13535), Händel: F–dúr szonáta nehézségi szintjén.
– Egy karakterdarab, vagy XX. századi mű; Fauré: Siciliano (EMB 7583), Doppler: Berceuse (EMB 12350), Mező Imre: Szvit (EMB 3358), Szervánszky Endre: Szonatina (EMB 1372) nehézségi szintjén.
A vizsgaanyagot az etűd és a kamaramű kivételével lehetőleg kotta nélkül kell játszani.
A vizsga értékelése:
– megfelelés az előírt követelményeknek,
– technikai felkészültség,
– helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
– hangképzés,
– intonáció,
– hangszerkezelés,
– artikulációk és díszítések alkalmazása,
– helyes ritmus és tempó,
– előadásmód,
– a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
– memória,
– alkalmazkodóképesség,
– állóképesség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
– Jó minőségű és állapotú, lehetőség szerint sima fejrésszel ellátott tanuló–hangszerek
– Jól hangolt zongora, vagy pianínó
– Legalább 2 db állítható magasságú kottaállvány
– Teljes alakot visszaadó tükör
– Metronóm

KLARINÉT
„A" tagozat

A klarinéttanítás általános célja, feladatai
– a helyes légzés kialakítása,
– a kifejező klarinéthang elsajátíttatása,
– a kéz–, test–, fej–, hangszertartás lazaságának tudatosítása,
– a megismert mozgásmechanizmusok automatikussá tétele,
– a biztonságos hangszerkezelés kialakítása,
– a belső hallás fejlesztése,
– a ritmus alapérzetének biztonságos alkalmazása,
– rendszerezett zenei ismeretek átadása.
Ismertesse meg a tanulókkal:
– a klarinét történetét,
– a klarinét társhangszereit (fafúvós hangszercsalád),
– a hangszer irodalmát,
– a jelentősebb alkotó– és előadóművészek munkásságát.
Tudatosítsa:
– a helyes légzéstechnikára épülő ideális befúvási mód (ansatz) együttes használatát,
– a hangminőség, dinamika és intonáció összefüggéseit,
– a hangszer könnyed kezelését, a laza mozgásérzetek kialakítását,
– a klarinét hangképzésének fizikai törvényszerűségeit,
– a rendszeres és helyes gyakorlási módszer alapelveit,
– a kottahű játék – mint legfontosabb alapelv – pontos betartását.
Fejlessze a tanuló zenei képességeit:
– hangszeres technikáját,
– improvizációs tevékenységét (kreativitását),
– lapról játszási készségét.
Ösztönözze a tanulót:
– a lapról olvasási készség folyamatos, aktív művelésére.

Előképző
1. évfolyam
A hangszeres előkészítő elsősorban a képesség kibontakozását, a készségek felmérését szolgálja.
Ismeretek:

– A hangszer részei, összeállításuk helyes módja, tisztítás, karbantartás. Nád felhelyezése.
– A helyes légzéstechnika ismertetése.
– A törzshangok olvasása és fogásai.
– Egyszerű ütemsúlyok, ritmusértékek.
– Módosítójelek, ismétlőjel, korona, a levegővétel jele.
– A játékmód és artikuláció alapfogalmai, kivéve staccato.
– A helyes gyakorlás és memorizálás módszereinek tanítása.
A hangszerkezelés fejlesztése:
– A helyes légzéstechnika gyakoroltatása.
– Helyes test–, hangszer– és kéztartás kialakítása.
– A helyes befúvás, hangindítás és befejezés begyakorlása, a nyelv helyzete és szerepe.
– A megadott hangterjedelmen belül lehetőleg tisztán intonált, egészséges hang elérése.
– A helyes gyakorlás és memorizálás, fejlesztése.
Ajánlott tananyag:
- Kovács: Klarinétozni tanulok I. (EMB Z 12282)
- A szeretet dalai kl.–zg. „Alkotó Muzsikusok Társasága”
- Gallai Attila: A klarinétzene alapjai (Editio Tatabánya PZ 001)
Követelmény:
- A légzés, befúvás, hangindítás állandó ellenőrzése.
- A törzshangok biztonságos olvasása és fogásainak ismerete a tanult terjedelemben.
- Gyermekdalok, népdalok és egyéb dallamok megszólaltatása.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Négy gyermekdal vagy népdal, illetve egyéb dallam kotta nélkül, a hangterjedelem minél teljesebb igénybevételével.

2. évfolyam
Ismeretek:
– A hangszer részei, összeállításuk helyes módja, tisztítás, karbantartás.
– A nád szerepe és beállítása.
– A törzshangok ismeretének bővítése.
– A helyes légzéstechnika ismertetése.
– Egész, fél, negyed, nyolcad értékek és szünetjeleik. Nyújtópont, pontozott ritmusok.
– Módosítójelek, ismétlőjel, korona, a levegővétel jele.
– Alapvető játékmódok ismeretének bővítése, kivéve staccato
A hangszerkezelés fejlesztése:
– A helyes légzéstechnika állandó gyakoroltatása.
– Helyes test–, hangszer– és kéztartás rögzítése.
– A helyes befúvás, hangindítás és befejezés gyakorlása, a nyelv helyzetének állandó kontrollja, rögzítése és szerepe.
– A megadott hangterjedelmen belül lehetőleg tisztán intonált, egészséges hang elérése.
– A helyes gyakorlás és memorizálás módjai.
Ajánlott tananyag:
- Klarinét ABC (Arany – Bakos – Meizl) OPI 1982
- Kovács: Klarinétozni tanulok I. (EMB Z 12282)
- A szeretet dalai kl.–zg. „Alkotó Muzsikusok Társasága”
- Gallai Attila: A klarinétzene alapjai (Editio Tatabánya PZ 001)
Követelmény:
- A légzés, befúvás, hangindítás állandó ellenőrzése.

- A törzshangok biztonságos olvasása és fogásainak ismerete a tanult terjedelemben.
- Gyermekdalok, népdalok és egyéb dallamok megszólaltatása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

– Négy gyermekdal vagy népdal, illetve egyéb dallam kotta nélkül, a hangterjedelem minél teljesebb igénybevételével.

Alapfok

1. évfolyam

Ismeretek:

– A fafúvós hangszerek ismertetése, külső megjelenés, hangszín, hangmagasság (kezdőknél).
– A klarinét részei, összeállításuk helyes módja, tisztítás, karbantartás. Nád helyes felhelyezése.
– A törzshangok olvasása és fogásai.
– Egyszerű ütemsúlyok, ritmusértékek.
– Ismétlőjel, korona, levegővétel jele, módosítójelek.
– A dúr és moll érzet kialakítása, a hangsorok tudatosítása abszolút hangnévvel.
– A játékmód és artikuláció alapfogalmai, jelei, kivéve staccato.
– A szerkezet, tagolás alapfogalmai.
– A helyes gyakorlás és memorizálás különböző módjainak megismertetése.

A hangszerkezelés fejlesztése:

– A helyes légzéstechnika állandó megalapozása, gyakoroltatása.
– A helyes test–, hangszer– és kéztartás kialakítása és folyamatos ellenőrzése.
– A helyes befúvás, hangindítás és elválasztás.
– A megadott hangterjedelmen belül lehetőleg tisztán intonált, szép hang elérése, kitartott hangok mf dinamikával.
– Dúr hangsor kotta nélkül,
– Társas zenélés.

Ajánlott tananyag:

- Balassa: Klarinétiskola I. (EMB Z 5503)
- Kovács: Klarinétozni tanulok I. (EMB Z 12282)
- Dudás L.: Klarinétiskola I. (Music Trade M 06)
- Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok I. (PWM 4550)

Követelmény:

- Jól beállított légzés, befúvás, hangindítás.
- A törzshangok olvasása és fogásainak ismerete a tanult terjedelemben.
- A hangsor ismerete és megszólaltatása kotta nélkül.
- Rövid, előjegyzést nem tartalmazó gyakorlatok, népdalok, gyermekdalok fél, negyed, nyolcad értékekkel, Kovács B.: Klarinétozni tanulok I/58; 68., Balassa – Berkes: Klarinétiskola I/21, 48 stb. nehézségi fokán.
- Előadási darabok (vagy népdalok), lehetőleg kísérettel. Pl. J. S. Bach: Parasztkantáta, W. A. - Mozart: Francia gyermekdal (Klarinétalbum I.–Edition Music–Soft)

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

– Egy szabadon választott hangsor kotta nélkül,
– Két gyakorlat a tanult hangterjedelem minél teljesebb igénybevételével,
– Négy népdal, illetve egyéb dallam kotta nélkül, lehetőleg zongorakísérettel.

2. évfolyam

Ismeretek:

– A hangterjedelem bővítése.

– Éles és nyújtott ritmus, nyújtópont, szinkópa.
– Felütés, csonkaütem.
– A dúr és moll hangsor szerkezete, a természetes, összhangzatos és dallamos moll. A hármashangzat fogalma.
– Az enharmónia fogalma.
– A szerkezet, tagolás alapfogalmai; (pl. motívum, sor, ütemsúly).
– A tanult művek formai elemzése a periódus kérdés–felelet viszonya.
A hangszerkezelés fejlesztése:
– A légzéstechnika állandó ellenőrzése, tökéletesítése.
– Tartott hangok dinamikával.
– A hangindítás gyorsítása, repetíció a torok és nyelv lazaságának megőrzésével.
– A kéztartás és billentés állandó ellenőrzése, javítása.
– Dúr és összhangzatos moll hangsorok, valamint hármashangzat–felbontásaik kotta nélkül, a tanult hangterjedelem határáig.
– Hangsorok gyakorlása repetícióval.
– Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon.
– Társas zenélés.
Ajánlott tananyag:
- Balassa: Klarinétiskola I. (EMB 5503)
- Kovács: Klarinétozni tanulok I. (EMB 12282)
- Dudás L.: Klarinétiskola I. (Music Trade M 06)
- Perényi É: Klarinét–etűdök. (EMB 14300)
- Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok I. (PWM 4550)
- Pèrier: Le débutant clarinettiste (Leduc A. L. 19075)
Követelmény:
- Helyes alapon nyugvó légzés, befúvás, hangindítás.
- A hangok olvasása és fogásainak ismerete a tanult terjedelemben.
- A tanult hangsorok, valamint hármashangzat–felbontásaik ismerete és megszólaltatása kotta nélkül.
- Előjegyzés nélküli vagy 1 előjegyzésű gyakorlatok, népdalok, műzenei példák fél, negyed, nyolcad értékekkel, éles, nyújtott ritmussal vagy szinkópával, páros és páratlan lüktetéssel; a fenti hangterjedelem teljes igénybevételével; Perényi: Klarinét–etűdök: 17; 19. nehézségi fokán.
- 16–32 ütemes előadási darabok kulturált hangon, tagoltan, törekedve a tiszta intonációra, kísérettel. Pl. J. Brahms: Álommanó; M. Glinka: Air (Perényi: Repertoire 4., 5.)
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy szabadon választott hangsor kotta nélkül,
– Két gyakorlat a hangterjedelem minél teljesebb igénybevételével,
– Két különböző karakterű előadási darab kísérettel, lehetőleg kotta nélkül (vagy egy előadási darab, és egy kamarazenei mű, lehetőleg tanuló közreműködésével).

3. évfolyam
Ismeretek:
– A hangterjedelem bővítése a kisujj–billentyűknél mindkét fogásvariáció ismerete és alkalmazása.
– A tizenhatod érték és szünetjele, nyújtópont a nyolcad érték mellett, triola.
– A tanult művek formai elemzése: azonosság, hasonlóság, különbségek felismerése, a periódus kérdés–felelet viszonya.

A hangszerkezelés fejlesztése:
– A légzéstechnika állandó javítása, a megfelelő támasz kialakítása.
– A játékmód, artikuláció további differenciálása, finomítása (portato, staccato stb.).
– A dinamika határainak kiterjesztése a tiszta intonáció megtartása mellett.
– A regiszterváltások finomítása a levegő megfelelő vezetésével; az egységes hangszín kialakítása.
– Differenciált hangindítás és a hang szép befejezésének gyakorlása.
– Dúr és összhangzatos moll hangsorok a tanult hangterjedelem alsó és felső határáig, hármashangzat–felbontások és tercmenetek, kotta nélkül.
– A skálázás tempójának fokozása különböző kötésekkel, repetíció. A belső hallás fejlesztése.
– Lapról játék az előző év anyagának nehézségi fokán.
– Társas zenélés.
Ajánlott tananyag:
- Balassa: Klarinétiskola I. (EMB 5503)
- Dudás L.: Klarinétiskola II. (Music Trade M 07)
- Kovács: Klarinétozni tanulok I. (EMB 12282)
- Perényi É.: Klarinét–etűdök (EMB 14300)
- Delécluse: 20 könnyű etűd (Leduc A. L. 2124)
- Giampieri: Raccolta di esercizi e studi (Ricordi ER 2183)
- Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok I. (PWM 4550)
- Périer: Le débutant clarinettiste (Leduc A. L. 19075)
- 100 Studien (G. Joppig – S. Trier) (Universal UE 18264)
Követelmény:
- A már megszerzett ismeretek és készségek helyes alkalmazása.
- A hangok olvasása és fogásainak ismerete a tanult terjedelemben.
- Dúr és összhangzatos moll hangsorok, valamint hármashangzat–felbontásaik ismerete és megszólaltatása, kotta nélkül.
- Mérsékelt tempójú, egyszerű ritmusképletekből álló, különböző karakterű gyakorlatok, műzenei példák biztonságos eljátszása a fenti hangterjedelemben, Perényi É.: Klarinét–etűdök 26; 32. nehézségi fokán.
- Több regisztert érintő előadási darabok stílusosan, tisztán intonálva, zongora– vagy egyéb hangszerkísérettel. Pl. Ch. W. Gluck: Boldog lelkek tánca (Klarinétalbum II.– Edition Music Soft), P. I. Csajkovszkij: Régi francia dal (Perényi: Repertoire 24)
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy szabadon választott hangsor kotta nélkül,
– Két különböző karakterű etűd,
– Két különböző karakterű előadási darab kísérettel, lehetőleg kotta nélkül (vagy egy előadási darab, és egy kamarazenei mű, lehetőleg tanuló közreműködésével).

4. évfolyam
Ismeretek:
– A hangterjedelem bővítése
– A legegyszerűbb segédfogások.
– A klarinét szerepe a különböző zenei műfajokban.
– A harmincketted és szünetjele, tizenhatod triola, többütemes szünetek.
– A legegyszerűbb díszítések: rövid és hosszú előke, paránytrilla.
– Dalforma (ABA), triós forma.
– Tempo I, dal Segno, Vi–de.

– A játszott előadási darabok stílusjegyeinek megismerése (pl. tánctípusok).
A hangszerkezelés fejlesztése:
– A légzés–, nyelv– és ujjtechnika területén megszerzett ismeretek és készségek elmélyítése, tökéletesítése.
– Minden regiszterben kiegyenlített, telt hang kialakítására való törekvés.
– Hosszabb zenei gondolatok egy levegővel történő összefogása.
– Dúr és összhangzatos moll hangsorok a tanult hangterjedelem alsó és felső határáig, kotta nélkül; hármashangzat felbontásokkal, tercmenetekkel.
– Skálázás különböző variációkkal: éles, nyújtott ritmusok, különféle kötések, repetíció.
– Az eddig megszerzett formai és szerkezeti ismeretek alkalmazása a művek előadásában.
– A lapról játék formailag és zeneileg igényes megvalósítása.
– Rendszeres társas zenélés vagy zenekari játék.
Ajánlott tananyag:
- Balassa: Klarinétiskola II. (EMB 5727)
- Kovács: Klarinétozni tanulok II. (EMB 13291)
- Perényi É.: Klarinét–etűdök (EMB 14300)
- Beekum: Upscale, Downscale 26 etűd (Harmonia H. U. 3465)
- Delécluse: 20 könnyű etűd (Leduc A. L. 21242)
- Giampieri: Raccolta di esercizi e studi (Ricordi ER 2183)
- Klosé: 45 artikulációs gyakorlat (Leduc A. L. 17089)
- Kratochvil: 66 etűd
- Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok II.(PWM 4594)
- Müller (I.): Etűdök (Ricordi 001 32700)
- Périer: Le débutant clarinettiste (Leduc A. L. 19075)
- 100 Studien (G. Joppig – S. Trier) (Universal UE 18264)
Követelmény:
- Az eddig megszerzett ismeretek és készségek önálló alkalmazása.
- A hangok olvasása és fogásainak ismerete kromatikusan a tanult terjedelemben.
- Dúr és összhangzatos moll hangsorok hármashangzat–felbontásaikkal, tercmeneteikkel együtt, kotta nélkül.
- Nagyobb lélegzetű, különböző karakterű és tempójú, többféle technikai feladatot feldolgozó etűdök, műzenei példák megszólaltatása; Kovács: Klarinétozni tanulok II/9; 15. Balassa: Klarinétiskola II/ 7; 13. nehézségi fokán.
- Nagyobb terjedelmű előadási darabok, tisztán intonálva, a mű stílusát és hangulatát tükröző előadásban, kísérettel. Pl. F. Schubert: Menuetto, G. Marie: Dal régi stílusban (Perényi: Repertoire 27., 19.)
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy szabadon választott hangsor kotta nélkül,
– Két különböző karakterű és tempójú etűd,
– Egy tételpár vagy két különböző karakterű előadási darab kísérettel, lehetőleg kotta nélkül (vagy egy előadási darab, és egy kamarazenei mű, lehetőleg tanuló közreműködésével).

5. évfolyam
Ismeretek:
– A klarinét kialakulása, fejlődése, sajátosságai (furata, átfúvása, transzponáló jellege stb.).
– A hangterjedelem bővítése a kisujj–billentyűknél mindkét fogásvariáció ismerete és alkalmazása.
– Bonyolultabb segédfogások, tisztítófogások.

– További díszítések: a trilla, utóka, kettős ékesítés (mordent) írásmódja.
– A négyeshangzatok fogalma, domináns– és szűkített szeptim–felbontások. A tanuló ismerje fel és játékában alkalmazza a különböző stílusjegyeket.
– Rondóforma, variációs forma, szonátaforma.
A hangszerkezelés fejlesztése:
– A légzés–, nyelv– és ujjtechnika területén megszerzett ismeretek és készségek további elmélyítése.
– Minden regiszterben kiegyenlített, telt hang kialakítása.
– Hangindítások és hangbefejezések gyakorlása.
– Hosszabb zenei gondolatok egy levegővel történő összefogása.
– Dúr és összhangzatos moll hangsorok a tanult hangterjedelem alsó és felső határáig, kotta nélkül; hármashangzat–, valamint domináns–, illetve szűkített szeptim–felbontásokkal, tercmenetekkel.
– Skálázás a korábban megismert módokon, különböző dinamikával, ritmikával és artikulációval.
– További díszítések: a trilla, utóka, kettős ékesítés (mordent) gyakorlása.
– A dinamikai árnyalás fejlesztése (crescendo, diminuendo).
– Az eddig megszerzett formai és szerkezeti ismeretek alkalmazása a művek előadásában.
– A lapról játék formailag és zeneileg igényes megvalósítása.
– Rendszeres társas zenélés vagy zenekari játék.
Ajánlott tananyag:
- Balassa: Klarinétiskola II. (EMB 5727)
- Kovács: Klarinétozni tanulok II. (EMB 13291)
- Perényi É.: Klarinét etűdök (EMB 14300)
- Beekum: Upscale, Downscale 26 etűd (Harmonia H. U. 3465)
- Delécluse: 20 könnyű etűd (Leduc A. L. 21242)
- Giampieri: Raccolta di esercizi e studi (Ricordi ER 2183)
- Klosé: 45 artikulációs gyakorlat (Leduc A. L. 17089)
- Kratochvil: 66 etűd
- Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok II.(PWM 4594)
- Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok III. (PWM 4905)
- Müller (I.): Etűdök (Ricordi 00132700)
- Périer: Le débutant clarinettiste (Leduc A. L. 19075)
- 100 Studien (G. Joppig – S. Trier) (Universal UE 18264)
Követelmény:
- Az eddig megszerzett ismeretek és készségek önálló alkalmazása.
- A hangok olvasása és fogásainak ismerete kromatikusan a tanult terjedelemben.
- Dúr és összhangzatos moll hangsorok kotta nélkül; hármashangzat–felbontásokkal, tercmenetekkel.
- Nagyobb lélegzetű, különböző karakterű és tempójú, többféle technikai feladatot feldolgozó etűdök, műzenei példák megszólaltatása; Kovács: Klarinétozni tanulok II/13., 28., illetve Balassa: Klarinétiskola II/ 40., 56. nehézségi fokán.
- Nagyobb terjedelmű előadási darabok, tisztán intonálva, a mű stílusát és hangulatát tükröző előadásban, kísérettel. Pl. Beethoven: Sonatine; Ch.Dancla: Romance (Perényi É.: Repertoire 35., 39.)
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy szabadon választott hangsor kotta nélkül,
– Két különböző karakterű és tempójú etűd,

– Egy tételpár vagy két különböző karakterű előadási darab kísérettel, lehetőleg kotta nélkül (vagy egy előadási darab és egy kamarazenei mű, lehetőleg tanuló közreműködésével).

6. évfolyam

Ismeretek:
– A klarinét kialakulása, fejlődése, sajátosságai (furata, átfúvása, transzponáló jellege stb.)
– A klarinét szerepe a különböző zenei műfajokban.
– A hangok olvasása és fogásainak ismerete kromatikusan.
– Bonyolultabb segédfogások, tisztítófogások önálló alkalmazása.
A hangszerkezelés fejlesztése:
– A légzés–, nyelv– és ujjtechnika területén megszerzett ismeretek és készségek további elmélyítése, tökéletesítése.
– Minden regiszterben kiegyenlített telt hang kialakítása.
– Ismerje a tanuló hangszerének intonációs hibáit és törekedjen javításukra.
– A megfelelő nád kiválasztásának szempontjai.
– Különböző hangindítások és hangbefejezések tökéletesítése a nyelv differenciált alkalmazásával.
– Hosszabb zenei gondolatok egy levegővel történő összefogása.
– Dúr és összhangzatos moll hangsorok a tanult hangterjedelem alsó és felső határáig, kotta nélkül; hármashangzat–, valamint domináns–, illetve szűkített szeptim–felbontásokkal, tercmenetekkel.
– Kromatikus skálák.
– A lapról játék formailag és zeneileg további fejlesztése, igényes megvalósítása.
– Rendszeres társas zenélés és zenekari játék.
Ajánlott tananyag:
- Balassa: Klarinétiskola II. (EMB 5727)
- Kovács: Klarinétozni tanulok II. (EMB 13291)
- Perényi É.: Klarinét etűdök (EMB 14300)
- Beekum: Upscale, Downscale 26 etűd (Harmonia H. U. 3465)
- Delécluse: 20 könnyű etűd (Leduc A. L. 21242)
- Giampieri: Raccolta di esercizi e studi (Ricordi ER 2183)
- Klosé: 45 artikulációs gyakorlat (Leduc A. L. 17089)
- Kratochvil: 66 etűd
- Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok II.(PWM 4594)
- Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok III. (PWM 4905)
- Müller (I.): Etűdök (Ricordi 00132700)
- Périer: Le débutant clarinettiste (Leduc A. L. 19075)
- 100 Studien (G. Joppig – S. Trier) (Universal UE 18264)
- Gabucci: 60 Divertimenti (Ricordi E.R. 2541)
Követelmény:
- Az eddig megszerzett ismeretek és készségek önálló alkalmazása.
- A hangok olvasása és fogásainak ismerete kromatikusan a tanult terjedelemben.
- Dúr és összhangzatos moll hangsorok hármashangzat–felbontásaikkal, tercmeneteikkel együtt, kotta nélkül.
- Nagyobb lélegzetű, különböző karakterű és tempójú, többféle technikai feladatot feldolgozó etűdök, műzenei példák megszólaltatása; Kovács: Klarinétozni tanulok II/36., 75., illetve Balassa: Klarinétiskola II/ 55., 71; 81. nehézségi fokán.

- Nagyobb terjedelmű előadási darabok, tisztán intonálva, a mű stílusát és hangulatát tükröző előadásban, kísérettel. Pl. Donizetti: Concertino (Edition Music–Soft); Weber: Szonatina; Bärmann: Romance (Perényi: Repertoire 42.)
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy szabadon választott hangsor kotta nélkül,
– Két különböző karakterű és tempójú etűd,
– Egy tételpár vagy két különböző karakterű előadási darab kísérettel, lehetőleg kotta nélkül (vagy egy előadási darab, valamint egy kamarazenei mű, lehetőleg tanuló közreműködésével).

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után
A tanuló ismerje:
– a klarinét és a fafúvós hangszerek múltját, irodalmát,
– a hangszer teljes hangterjedelmét,
– a tudatos és helyes légzéstechnikát,
– a klarinét intonációs hibáit (és tudatosan korrigálja azokat),
– a dúr és moll hangnemeket 4 #, 4 b előjegyzésig,
– egyszerűbb ékesítések írásmódját és ritmusát,
– a tanult anyagban előforduló tempó– és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
– a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat,
– a jelentősebb klarinétos előadóművészeket.
Legyen képes:
– a kiegyenlített és kifejező hang elérésére a tiszta intonáció megtartásával,
– a különböző hangindítások és hangbefejezések megvalósítására,
– a különböző nyelvütések gyorsaságának fejlesztésére,
– az önálló hangolásra,
– a könnyebb technikai problémák elemző gyakorlására,
– a kottahű játékra és folyamatos, mérsékelt tempójú lapról olvasásra,
– hosszabb zenei gondolatok egy levegővel történő összefogására,
– a különböző artikulációs előírások megszólaltatására (staccato, tenuto, legato, marcato stb.),
– egyenletes, pergő–technikához vezető ujjgyakorlatok fokozatos gyorsítására.

A művészeti alapvizsga követelményei
A vizsga részei: a vizsga gyakorlati és elméleti vizsgarészből áll.
A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama: klarinét főtárgy, minimum 10 perc.
A vizsga tartalma:
– Két különböző karakterű etűd vagy technikai jellegű mű; Perényi Éva: Klarinétetűdök 60–tól (EMB14300), Kovács Béla: Klarinétozni tanulok II: 13., 28. (EMB13291) nehézségi szintjén.
– Két különböző stílusú és műfajú előadási darab, melyek közül az egyik lehet kamaramű is; Dancla: Románc (Perényi Éva–Perényi Péter: Repertoár 39 EMB14406.), Weber: Sonatina Perényi Éva–Perényi Péter: Repertoár 44 (EMB14406), Haydn: Szent Antal korál (200 év klarinétmuzsikája – Barokk– EMB 13971) nehézségi szintjén.
Az etűd és a kamaramű kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.
A vizsga értékelése:
– megfelelés az előírt követelményeknek,

– technikai felkészültség,
– helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
– hangképzés,
– intonáció,
– hangszerkezelés,
– artikulációk és díszítések alkalmazása,
– helyes ritmus és tempó,
– előadásmód,
– a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
– memória,
– alkalmazkodóképesség,
– állóképesség.

Továbbképző
A továbbképző évfolyamok eléréséig a tanulók tudásszintje között képességeik, teherbírásuk és szorgalmuk alapján jelentős különbség alakulhat ki. Ez a különbség a továbbképző évfolyamokon egyéb elfoglaltságaiktól, gyakorlási idejüktől, érdeklődési körüktől függően tovább növekedhet. Zenetanulásuk iránya és célja is eltérhet; vagy az egyéni hangszertudás tökéletesítése, vagy a kamarazenei, illetve zenekari játék fejlesztése kerül előtérbe.

7. évfolyam
Ismeretek:
– A hangterjedelem további bővítése.
– A ritmusértékek, ritmusképletek, ütemfajták átfogó, rendszerezett ismerete.
– Ismerje a tanuló hangszerének intonációs hibáit és tudatosan javítsa azokat.
– A megfelelő nád kiválasztásának szempontjai és a nád alakításának legalapvetőbb módjai.
– Különböző díszítések korhű és stílusos alkalmazása.
– Az önálló muzsikáláshoz szükséges tájékozottság megszerzése a klarinét szóló– és kamarazene–irodalmában.
A hangszerkezelés fejlesztése:
– Az alsó fokon megszerzett készségek állandó karbantartása és tökéletesítése.
– Az önálló játék fejlesztése a megtanulandó etűdök, előadási darabok gyakorlásakor felmerülő problémák megoldására.
– Hangolás lehetőleg önállóan.
– A tanuló igényének felkeltése a tudatos hangképzésre.
– Dúr, összhangzatos és dallamos moll hangsorok hangzatfelbontásokkal, hangközmenetekkel, kotta nélkül.
– A technikai készségek állandó fejlesztése.
– Rendszeres társas zenélés más hangszerekkel is; lehetőség szerint zenekari játék.
Ajánlott tananyag:
- Balassa: Klarinétiskola II. (EMB Z 5727)
- Kovács: Klarinétozni tanulok II. (EMB Z 1329)
- Beekum: Upscale, Downscale 26 etűd (Harmonia H. U. 3465)
- Delécluse: 20 könnyű etűd (Leduc A. L. 21242)
- Gabucci: 20 studi di medio difficolta (Ricordi ER 2169)
- Gambaro: 20 caprices (Leduc A. L. 20942)
- Jean–Jean: Progresszív és melodikus etűdök I.(Leduc A. L. 17348)
- Klosé: 30 etűd (Leduc A. L. 7233)

- Klosé: 45 artikulációs gyakorlat (Leduc A. L. 17089)
- Klosé: Napi gyakorlatok (Leduc A. L. 6400)
- Kratochvil: 66 etűd
- Kröpsch: Etűdök I. (C. F. Sshmidt Musicverlag, Heilbronn 457–460)
- Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok II. (PWM 4594)
- Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok III. (PWM 4905)
- Müller (I.): Etűdök (Ricordi 001 32700)
- Périer: 20 könnyű etűd (Leduc A. L. 18845)
- Périer: 331 mechanikus napi gyakorlat (Leduc A. L. 18035)
- 100 Studien (G. Joppig – S. Trier) (Universal UE 18264)
- Baermann (C.): Napi gyakorlatok (Skálaiskola) (Hofmeister 6018)

Követelmény:
- Hangok olvasása és fogásainak ismerete kromatikusan a tanult terjedelemben.
- Dúr és összhangzatos moll hangsorok, hármas– és négyeshangzat–felbontásokkal, tercmenetekkel kotta nélkül.
- Különböző karakterű etűdök megszólaltatása jellegüknek megfelelő tempóban; Klosé: Napi gyakorlatok (15 etűd)/1., Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok I/42. nehézségi szintjén.
- Lassú–gyors szonáta–, koncert– (vagy egyéb műből kiemelt) tételpár vagy hasonló terjedelmű más előadási darab ízléses, igényes előadása, kísérettel; kamaramű klarinétszólamának biztonságos eljátszása. Pl. Telemann: Szonatina no. 3, Debussy: A lenhajú lány (Kocsis – Berkes: Későromantika), J. E. A. Koželuch: Esz–dúr klarinétverseny nehézségi szintjén.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy etűd,
– Két különböző karakterű előadási darab kísérettel, lehetőleg kotta nélkül (vagy egy előadási darab, valamint egy kamarazenei mű, lehetőleg tanuló közreműködésével).

8. évfolyam

Ismeretek:
– A hangterjedelem további bővítése.
– A ritmusértékek, ritmusképletek, ütemfajták átfogó, rendszerezett ismerete.
– A megfelelő nád önálló kiválasztása és alakítása.
– Különböző díszítések korhű és stílusos alkalmazása.
– Az önálló muzsikáláshoz szükséges tájékozottság megteremtése a klarinét szóló– és kamarazene–irodalmában.
– Dúr, összhangzatos és dallamos moll hangsorok hangzatfelbontásokkal, hangközmenetekkel, kotta nélkül.
– Kromatikus skálák.
– A tanuló önállóságának fejlesztése a megtanulandó etűdök, előadási darabok gyakorlásakor.

A hangszerkezelés fejlesztése:
– A hangszeres készségek állandó karbantartása és tökéletesítése, valamint fejlesztése a megtanulandó etűdök, előadási darabok gyakorlásakor felmerülő problémák megoldására.
– Hangolás a tanár segítsége nélkül.
– Ismerje a tanuló hangszerének intonációs hibáit és tudatosan javítsa azokat.
– A tanuló igényének felkeltése a tudatos hangképzésre.
– A skálák és etűdök tempójának fokozása.
– Rendszeres társas zenélés más hangszerekkel is; lehetőség szerint zenekari játék.

Ajánlott tananyag:
- Balassa: Klarinétiskola II. (EMB Z 5727)

- Kovács: Klarinétozni tanulok II. (EMB Z 13291)
- Beekum: Upscale, Downscale 26 etűd (Harmonia H. U. 3465)
- Delécluse: 20 könnyű etűd (Leduc A. L. 21242)
- Gabucci: 20 studi di medio difficolta(Ricordi ER 2169)
- Gambaro: 20 caprices (Leduc A. L. 20942)
- Jean–Jean: Progresszív és melodikus etűdök I.(Leduc A. L. 17348)
- Jean–Jean: Progresszív és melodikus etűdök II. (Leduc A. L. 17446)
- Klosé: 45 artikulációs gyakorlat (Leduc A. L. 17089)
- Klosé: Karakterisztikus etűdök (Leduc A. L. 5963)
- Klosé: Napi gyakorlatok (Leduc A. L. 6400)
- Kratochvil: 66 etűd
- Kröpsch: Etűdök I. (C. F. Sshmidt Musicverlag, Heilbronn. 457–460)
- Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok III. (PWM 4905)
- Müller (I.): Etűdök (Ricordi 001 32700)
- Périer: 20 könnyű etűd (Leduc A. L. 18845)
- Périer: 331 mechanikus napi gyakorlat (Leduc A. L. 18035)
- Wiedemann: Gyakorlatok IV. (Breitkopf EB 4234)
- Baermann (C.): Napi gyakorlatok (Skálaiskola) (Hofmeister 6018)

Követelmény:
- Hangok olvasása és fogásainak ismerete kromatikusan a tanult terjedelemben.
- Dúr és összhangzatos moll hangsorok, hármas– és négyeshangzat–felbontásokkal, tercmenetekkel kotta nélkül.
- Különböző karakterű etűdök megszólaltatása jellegüknek megfelelő tempóban; Klosé: Napi gyakorlatok (15 etűd)/1., Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok I/42. nehézségi szintjén.
- Lassú–gyors szonáta–, koncert– (vagy egyéb műből kiemelt) tételpár vagy hasonló terjedelmű más előadási darab ízléses, igényes előadása, kísérettel; kamaramű klarinétszólamának biztonságos eljátszása. Pl. Telemann: Szonatina no. 3, Debussy: A lenhajú lány (Kocsis – Berkes: Későromantika), J. E. A. Koželuch: Esz–dúr klarinétverseny nehézségi szintjén.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy etűd,
– Két különböző karakterű előadási darab kísérettel, lehetőleg kotta nélkül (vagy egy előadási darab, valamint egy kamarazenei mű, lehetőleg tanuló közreműködésével).

9. évfolyam

Ismeretek:
– A hangterjedelem további bővítése
– Különböző díszítések.
– Az eddig megszerzett ismeretek átfogó rendszerezése.
– A hangszer intonációs hibáinak ismerete.
– A klarinét irodalmának minél szélesebb körű ismerete, tájékozódás korunk zenéjében.

A hangszerkezelés fejlesztése:
– A már megszerzett készségek állandó karbantartása és tökéletesítése.
– A tanuló hangszeres játékának önálló kontrollálása, javítása.
– Hangolás a tanár segítsége nélkül.
– Különböző díszítések korhű és stílusos alkalmazása.
– A hangképzés fejlesztése a zenei karakterek minél kifejezőbb megszólaltatásához.
– Állandó törekvés a tiszta intonációra.
– Önálló nádválasztás és alakítás.

– Dúr, összhangzatos és dallamos moll hangsorok hangzatfelbontásokkal, hangközmenetekkel, kotta nélkül.
– Kromatikus és egészhangú skálák.
– A skálák és etűdök tempójának fokozása.
– Rendszeres társas zenélés más hangszerekkel is; lehetőség szerint zenekari játék.
Ajánlott tananyag:
- Balassa: Klarinétiskola II. (EMB Z 5727)
- Kovács: Klarinétozni tanulok II. (EMB Z 13291)
- Beekum: Upscale, Downscale 26 etűd (Harmonia H. U. 3465)
- Delécluse: 20 könnyű etűd (Leduc A. L. 21242)
- Gabucci: 20 studi di medio difficolta (Ricordi ER 2169)
- Gambaro: 20 caprices (Leduc A. L. 20942)
- Jean–Jean: Progresszív és melodikus etűdök II. (Leduc A. L. 17446)
- Klosé: Karakterisztikus etűdök (Leduc A. L. 5963)
- Klosé: Napi gyakorlatok (Leduc A. L. 6400)
- Kratochvil: 66 etűd
- Kröpsch: Etűdök I. (C. F. Schmidt Musicverlag Heilbronn 457–460)
- Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok IV. (PWM 4906)
- Müller (I.): Etűdök (Ricordi 001 32700)
- Périer: 20 könnyű etűd (Leduc A. L. 18845)
- Périer: 331 mechanikus napi gyakorlat (Leduc A. L. 18035)
- Wiedemann: Gyakorlatok V. (Breitkopf EB 4235)
- 100 Studien (G. Joppig – S. Trier) (Universal UE 18264)
- Baermann (C.): Napi gyakorlatok (Skálaiskola) (Hofmeister 6018)
Követelmény:
- Hangok olvasása és fogásainak ismerete kromatikusan a tanult terjedelemben.
- Dúr és összhangzatos moll hangsorok, hármas– és négyeshangzat–felbontásokkal, tercmenetekkel kotta nélkül.
- Különböző karakterű etűdök megszólaltatása jellegüknek megfelelő tempóban; Klosé: Napi gyakorlatok (15 etűd)/1., Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok I/42. nehézségi szintjén.
- Lassú–gyors szonáta–, koncert– (vagy egyéb műből kiemelt) tételpár vagy hasonló terjedelmű más előadási darab ízléses, igényes előadása, kísérettel; kamaramű klarinétszólamának biztonságos eljátszása. Pl. Telemann: Szonatina no. 3, Debussy: A lenhajú lány (Kocsis – Berkes: Későromantika), J. E. A. Koželuch: Esz–dúr klarinétverseny nehézségi szintjén
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy etűd,
– Két különböző karakterű előadási darab kísérettel, lehetőleg kotta nélkül (vagy egy előadási darab, valamint egy kamarazenei mű, lehetőleg tanuló közreműködésével).

10. évfolyam
Ismeretek:
– Korunk zenéjében előforduló bonyolultabb ritmusképletek ismerete.
– A helyes vibrato fogalma.
– Kromatikus és egész hangú skála.
– Különböző díszítések korhű és stílusos alkalmazása.
– A különböző transzpozíciók ismertetése.
A hangszerkezelés fejlesztése:
– Tökéletes alapfunkciók megszerzése, automatizálása.

– A vibrato gyakorlása.
– Önálló hangolás.
– A tanuló igényének felkeltése a minél árnyaltabb, kifejezőbb hang megvalósítására.
– A hangszer intonációs hibáinak tudatos javítása.
– Dúr, összhangzatos és dallamos moll hangsorok hangzatfelbontásokkal, hangközmenetekkel, kotta nélkül, egyénileg kialakított figurációkkal, a technika további fejlesztése érdekében.
– Kromatikus és egészhangú skálák gyakorlása.
– Társas zenélés, zenekari gyakorlat.
Ajánlott tananyag:
- Balassa: Klarinétiskola II. (EMB Z 5727)
- Kovács: Klarinétozni tanulok II. (EMB Z 13291)
- Beekum: Upscale, Downscale 26 etűd (Harmonia H. U. 3465)
- Delécluse: 20 könnyű etűd (Leduc A. L. 21242)
- Gabucci: 20 studi di medio difficolta (Ricordi ER 2169)
- Gambaro: 20 caprices (Leduc A. L. 20942)
- Jean–Jean: Progresszív és melodikus etűdök I. (Leduc A. L. 17348)
- Jean–Jean: Progresszív és melodikus etűdök II. (Leduc A. L. 17446)
- Klosé: Karakterisztikus etűdök (Leduc A. L. 5963)
- Klosé: Napi gyakorlatok (Leduc A. L. 6400)
- Kratochvil: 66 etűd
- Kröpsch: Etűdök I. (C. F. Schmidt Musicverlag Heilbronn 457–460)
- Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok IV. (PWM 4906)
- Müller (I.): Etűdök (Ricordi 001 32700)
- Périer: 20 könnyű etűd (Leduc A. L. 18845)
- Périer: 331 mechanikus napi gyakorlat (Leduc A. L. 18035)
- Wiedemann: Gyakorlatok IV. (Breitkopf EB 4234)
- Wiedemann: Gyakorlatok V. (Breitkopf EB 4235)
- Wiedemann: Gyakorlatok VI.(Breitkopf EB 4236)
- 100 Studien (G. Joppig – S. Trier) (Universal UE 18264)
- Kovács: Mindennapi skálagyakorlatok (EMB Z 8852)
- Baermann (C.): Napi gyakorlatok (Skálaiskola) (Hofmeister 6018)
Követelmény:
- Dúr és összhangzatos moll hangsorok, hármas– és négyeshangzat–felbontásokkal, tercmenetekkel, kromatikus skála kotta nélkül.
- Különböző karakterű etűdök megszólaltatása jellegüknek megfelelő tempóban; Klosé: Napi gyakorlatok (15 etűd)/1., Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok I/42. nehézségi szintjén.
- Lassú–gyors szonáta–, koncert– (vagy egyéb műből kiemelt) tételpár vagy hasonló terjedelmű más előadási darab ízléses, igényes előadása, kísérettel; kamaramű klarinétszólamának biztonságos eljátszása. Pl. Telemann: Szonatina no. 3, Debussy: A lenhajú lány (Kocsis – Berkes: Későromantika), J. E. A. Koželuch: Esz–dúr klarinétverseny nehézségi szintjén.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy etűd,
– Két különböző karakterű előadási darab kísérettel, lehetőleg kotta nélkül (vagy egy előadási darab, valamint egy kamarazenei mű, lehetőleg tanuló közreműködésével).

Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után
A tanuló legyen képes:
– a szép, kifejező hang tudatos megteremtésére,

– a tiszta intonációra,
– a hangszerét könnyedén kezelni,
– a levegő tudatos beosztására,
– hosszabb zenei gondolatok egy levegővel történő összefogására,
– a nagyobb lélegzetű, összetett feladatokat tartalmazó etűdök eljátszására,
– a különböző zenei korok megkomponált, stílushű díszítéseinek kottából való lejátszására,
– a technikai és zenei szempontból tudatos, elemző gyakorlásra, a pontos ritmus feltétel nélküli megtartására,
– az értelmes, tagolt, árnyalt előadásra,
– a legfontosabb zenei karakterek megjelenítésére,
– egyszerűbb javítási műveletek elvégzésére (pl. csavar meghúzása, rugó visszatétele).
A tanuló rendelkezzék:
– megfelelő hangszeres technikával,
– olyan lapról olvasási készséggel, amely a kamarazenei és zenekari játékhoz szükséges,
– olyan bejátszási módszerrel, amelynek birtokában a jó befúvási érzetek rövid időn belül elérhetők,
– a tudásszintjének megfelelő önállósággal a játszandó művek kiválasztásánál.
A tanuló tudja alkalmazni
– a hang képzésének fizikai törvényszerűségeit (légzés, rekesz, felhangok stb.),
– a különböző artikulációs előírásokat (staccato, legato, tenuto, marcato stb.).

A művészeti záróvizsga követelményei
A vizsga részei: a vizsga gyakorlati és elméleti vizsgarészből áll.
A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama: klarinét főtárgy, minimum 10 perc.
A vizsga tartalma:
– Két etűd, vagy technikai jellegű mű; Klosé: Karakterisztikus etűdök (Leduc 05963), Jean–Jean: Etűdök I. (Leduc) nehézségi szintjén;
– Két különböző stílusú és műfajú zongorakíséretes előadási darab, vagy kamaramű; Wagner: Adagio, Barat: Szláv dal, Donizetti: Concertino I–II. tétel (Peters), Niels Gade: Fantáziadarab op. 43., Draskóczy: Korondi táncok (EMB 12064); kamaraművek: Pleyel: Duók: I–II., Devienne: Concertino 2 klarinétra és zongorára (EMB 8687) Stamitz: Kettősverseny(EMB 6046) nehézségi szintjén.
A vizsgaanyagot az etűd és a kamaramű kivételével lehetőleg kotta nélkül kell játszani.
A vizsga értékelése:
– megfelelés az előírt követelményeknek,
– technikai felkészültség,
– helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
– hangképzés,
– intonáció,
– hangszerkezelés,
– artikulációk és díszítések alkalmazása,
– helyes ritmus és tempó,
– előadásmód,
– a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
– memória,
– alkalmazkodóképesség,
– állóképesség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
- Megfelelő minőségű hangszerek, fúvókák
- Havonta és fejenként egy nád
- Megfelelően hangolt zongora vagy pianínó
- Teljes alakot visszaadó tükör
- Metronóm

SZAXOFON

„A" tagozat

A szaxofontanítás feladatai

– a helyes légzés kialakítása,
– a kifejező szaxofonhang elsajátíttatása,
– a kéz–, test–, fej–, hangszertartás lazaságának tudatosítása,
– a megismert mozgásmechanizmusok automatikussá tétele,
– a biztonságos hangszerkezelés kialakítása,
– a belső hallás fejlesztése,
– a ritmus alapérzetének biztonságos alkalmazása,
– rendszerezett zenei ismeretek átadása.

Ismertesse meg a tanulókkal:
– a szaxofon történetét,
– a szaxofon társhangszereit (fafúvós hangszercsalád),
– a szaxofon irodalmát,
– a jelentősebb alkotó– és előadóművészeinek munkásságát.

Tudatosítsa:
– a helyes légzéstechnikára épülő ideális befúvási mód (ansatz) együttes használatát,
– a hangminőség, dinamika és intonáció összefüggéseit,
– a hangszer könnyed kezelését, a laza mozgásérzetek kialakítását,
– a hangképzés fizikai törvényszerűségeit,
– a rendszeres és helyes gyakorlási módszer alapelveit,
– a kottahű játék – mint legfontosabb alapelv – pontos betartását.

Fejlessze a tanuló zenei képességeit:
– hangszeres technikáját,
– improvizációs tevékenységét (kreativitását),
– lapról játszási készségét.

Ösztönözze a tanulót:
– a lapról olvasási készség folyamatos, aktív művelésére.

Előképző

1. évfolyam

A szaxofontanulást az életkorra, a fizikai és termeti adottságokra való tekintettel általában 10–12 éves kortól lehet megkezdeni a hangszercsalád kisebb méretű fajtáival. 10 éves kor előtt a szaxonett (chalumeau) vagy klarinéttanulás a legmegfelelőbb előkészület a szaxofon–tanulmányokhoz.

Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
– A szaxofon formájának és hangjának megismertetése.
– A szaxofon keletkezése, fejlődése, sajátosságai.
– A hangszer összeállítása, tisztítása, karbantartása.
– A nyakló helyes beállítása.
– A fúvóka, a nád szerepe és beállítása.
– Zenei alapfogalmak: törzshangok, módosítójelek, alapvető ritmusképletek, levegővételi jel(ek), tempójelzések.
A hangszerkezelés fejlesztése:
– Helyes test– és hangszer–, fej– és kéztartás, az ujjak szerepe, a hangszer egyensúlyban tartása.
– A helyes légzéstechnika (mélylégzés) megtanítása játékos úton: bemutatása lehetőleg hangszerrel, illetve érzékelhetővé, érthetővé tétele a tanuló számára (légző gyakorlatok, levegővételi játékok).
– Befúvás, hangindítás, hangképzés, a szaktanár ellenőrzésével a megfelelő nád kiválasztása.
– A nyelv szerepének tisztázása a hangindításban és a hangképzésben. Az egyenes, lebegésmentes hang kialakítása.
– A kotta nélküli játék fejlesztése könnyű darabokkal.
– Népdalok, rövid zongorakíséretes darabok megtanulása.
Ajánlott tananyag:
- Schuster Gy.: Szaxofoniskola I. (Edit. Simonffy 026)
- Londeix: Szaxofoniskola I. (Schultz Blasmusik–verlag A/847)
- Perényi É.&P.: Szaxofon ABC1 (EMB 14289)
- Béres J.: Furulyaiskola I. (EMB Z. 5406)
- Ormándlaky P. Gyakorolni jó! (Edit. Simonffy)
- Sipos A.: Süss fel nap (Rózsavölgyi)
Követelmény:
- Helyes test– és hangszertartás.
- Helyes légzés, hangképzés, hangindítás.
- Tiszta intonálás c1d1–c2–ig, valamint fisz1.
- Népdalok, gyermekdalok, könnyű darabok.
Az év végi beszámoló anyaga:
– Négy gyermek– vagy népdal, illetve más könnyű darab, lehetőleg kotta nélkül.

2. évfolyam
Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
– A szaxofon hangjának megismertetése.
– A hangszer összeállítása, tisztítása, karbantartása.
– A nyakló helyes beállítása.
– A fúvóka, a nád szerepe és beállítása.
– Zenei alapfogalmak: törzshangok, módosítójelek, alapvető ritmusképletek, levegővételi jel(ek), tempójelzések.
– Kottaolvasás
A hangszerkezelés fejlesztése:
– Helyes test– és hangszer–, fej– és kéztartás, az ujjak szerepe, a hangszer egyensúlyban tartása.
– A helyes légzéstechnika (mélylégzés) megtanítása játékos úton: bemutatása lehetőleg hangszerrel, illetve érzékelhetővé, érthetővé tétele a tanuló számára (légző gyakorlatok, levegővételi játékok).
– A rekeszlégzés megalapozása és fejlesztése.

– Befúvás, hangindítás, hangképzés, a szaktanár ellenőrzésével a megfelelő nád kiválasztása.
– A nyelv szerepének tisztázása a hangindításban és a hangképzésben. Az egyenes, lebegésmentes hang kialakítása.
Ajánlott tananyag:
- Schuster Gy.: Szaxofoniskola I. (Edit. Simonffy 026)
- Londeix: Szaxofoniskola I. (Schultz Blasmusik–verlag A/847)
- Perényi É.&P.: Szaxofon ABC1. (EMB 14289)
- Béres J.: Furulyaiskola I. (EMB Z. 5406)
- Ormándlaky P. Gyakorolni jó! (Edit. Simonffy)
- Sipos A.: Süss fel nap (Rózsavölgyi)
Követelmény:
- Helyes test– és hangszertartás.
- Helyes légzés, hangképzés, hangindítás.
- Tiszta intonálás d1–c2–ig
- Kottaolvasás, alapvető ritmusképletek biztos játéka
- Népdalok, gyermekdalok, könnyű darabok.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Négy gyermek– vagy népdal, illetve más könnyű darab, lehetőleg kotta nélkül.

Alapfok
1. évfolyam
Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
– A szaxofon formájának, hangjának és szerkezetének megismertetése.
– A szaxofon keletkezése, fejlődése és sajátosságai.
– A hangszer összeállítása, tisztítása, karbantartása.
– A nyakló helyes beállítása.
– Zenei alapfogalmak: törzshangok c1–c2–ig (vagy c3–ig, esetleg d3–ig), módosított hangok: fisz, b (esetleg cisz, esz, gisz), egész, negyed, fél, nyolcad érték és szünetjeleik, nyújtott ritmus, dinamikai és agogikai alapfogalmak, tempójelzések, ismétlőjelek, korona, levegővételi jel(ek).
– A tanult művek formai elemzése az életkornak megfelelő szinten. (Azonosság, hasonlóság, szekvencia, különbségek felismerése, a periódus kérdés–felelet viszonya).
– A törzshangok olvasása és fogása c1–től d3–ig, valamint a végzett anyagban szereplő módosított hangok.
A hangszerkezelés fejlesztése:
– A rekeszlégzés megalapozása és fejlesztése.
– A hangképzés és hangindítás napi gyakoroltatása kitartott hangokkal, helyes nyelvhasználattal.
– Törekvés a tiszta intonációra és a tömör, lebegésmentes hang elérésére.
– A szaktanár figyeljen arra, hogy a fúvóka optimális helyen legyen, hogy a hangszer önmagán belül a lehető legtisztább intonációban szólaljon meg.
– A helyes gyakorlási módszerek kialakítása.
– Skálák: dúr és moll hangsorok (összhangzatos és természetes moll).
– A skálák és könnyebb darabok, népdalok memorizálása.
– Duók és zongorakíséretes darabok játszása.
Ajánlott tananyag:
- Schuster Gy.: Szaxofoniskola I. (Edit. Simonffy 026)
- Herrer P.: Szaxofoniskola (EMB)
- Londeix: Szaxofoniskola I. (Schultz Blasmusik–verlag A/847)

- Bumeske: Etűdök szaxofonra I. (Elite Edit. 350)
- Perényi É.&P.: Szaxofon ABC 1 (EMB 14289)
- Béres J.: Furulyaiskola I–II. (EMB Z. 5406)
- Schuster Gy.: Szaxofoniskola I. (in Es)
- É.&P. Perényi: Saxophone methode (in Es, in B)
- Lilo: Könnyű darabok I. (in Es) (Coppelia 266451 0523)
- Magyar népdalok (harmóniajelzéssel) (in B) (Edit. Simonffy 012)

Követelmény:
- Helyes tartás, légzés, hangképzés.
- A törzshangok ismerete, skálák: C–, G– és F–dúr (esetleg a–moll), módosított hangok: fisz, b.
- Hangterjedelem: c1–g2–ig.
- Népdalok, kisebb előadási darabok.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy szabadon választott hangsor kotta nélkül,
– Két gyakorlat (lehetőleg különböző karakterű),
– Két előadási darab zongorakísérettel, legalább az egyik kotta nélkül.

2. évfolyam

Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
– A dallamos moll hangsor megismerés.
– A háromféle moll hangsor különbségeinek megértése.
– Dúr és moll hangnemek ismerete 2#, 2b előjegyzésig, abszolút hangnévvel is.
– A metrumismeret bővítése : 3/8, 4/8, 6/8 ütembeosztás.
– Az éles ritmus, a triola, esetleg a tizenhatodok.
– A hármashangzat és felbontásának fogalma.
– Szerkezet, tagolás: Da Capo, triós forma, dalforma.
– A tanult művek formai elemzése az életkornak megfelelő szinten. (Azonosság, hasonlóság, szekvencia, különbségek felismerése, a periódus kérdés–felelet viszonya).

A hangszerkezelés fejlesztése:
– A legato és tenuto játék fejlesztése.
– A hangterjedelem bővítése c1–c3–ig (vagy h–e3–ig, esetleg b–f3–ig).
– A crescendo–decrescendo alkalmazása.
– A levegőbeosztás gyakorlása az intonáció megváltozása nélkül.
– A hangindítás fejlesztése, változatos lehetőségei.
– Dúr és moll skálák.
– Hármashangzatok, tercskálák.
– Lapról játék 1#, 1b előjegyzésig, vagyis az első év nehézségi fokán. Előadási darabok játszása kotta nélkül; kamarazenélés a tanár vagy magasabb szinten játszó tanuló közreműködésével; zenekari előkészítő gyakorlatok.

Ajánlott tananyag:
- Schuster Gy.: Szaxofoniskola II. (Edit. Simonffy 027)
- É.&P. Perényi: Saxophone Methode (EBP 1996)
- Herrer P.: Szaxofoniskola (EMB)
- Bumcke: Etűdök szaxofonra I. (Elite Edit 350)
- Mule: 24 könnyű etűd (Leduc A1 20455)
- É.&P. Perényi: Szaxofon ABC 1. (EMB 14289)
- É.&P. Perényi: 222 Etüd szaxofonra (EMB)

- Schuster Gy.: Szaxofoniskola II. (in Es)
- É.&P. Perényi: Saxophone Methode (in Es in B)
- Lilo: Könnyű darabok II. (in Es) (Coppelia 266451 0523)
- Magyar népdalok (harmóniajelzéssel) (in B) (Edit. Simonffy 012)
- Kraszna L. Szaxofonmuzsika (in Es in B) (EMB)
- Klarinétmuzsika kezdőknek (Kuszing) (EMB Z. 6851)

Követelmény:
- Helyes tartás, légzés, hangindítás, befúvás.
- Hangterjedelem c1–c3–ig, módosított hangok: fisz, cisz, b, esz, gisz.
- A megadott dúr és moll hangsorok ismerete (a dallamos moll ismerete nem kötelező).
- Skálák, lehetőleg kotta nélkül.
- Az évfolyamnak megfelelő ritmusképletek és ütemmutatók.
- Dinamikai jelek ismerete az évfolyamnak megfelelően.
- Tiszta intonáció, muzikális hang.
- Előadási darabok, lehetőleg kotta nélkül.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy szabadon választott hangsor, kotta nélkül,
– Két gyakorlat (lehetőleg különböző karakterű),
– Két előadási darab zongorakísérettel, legalább az egyik kotta nélkül.

3. évfolyam

Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
– Az új kromatikus hangok megismertetése.
– Az alsó regiszter hangjai és fogásai.
– A kromatikus skála bevezetése.
– A segédfogások.
– A tizenhatodok, a szinkópák fajtái, a kis éles és nyújtott ritmusok beiktatása.
– Dúr és moll hangnemek 3#, 3b előjegyzésig a megismert hangterjedelemben, abszolút hangnévvel is.
– Az alla breve fogalma.
– Az alapvető formai ismertek bővítése.
– A memorizálás fejlesztése.

A hangszerkezelés fejlesztése:
– A hangképzés és befúvás továbbfejlesztése, a hangindítások finomítása a légzés segítségével.
– A légzéstechnika továbbfejlesztése.
– A rekeszizom és a támasztás erősítése.
– Hangterjedelem: h–e3 (esetleg b–f3).
– A dinamika és az agogika további bővítése.
– A nyelvtechnika gyakoroltatása.
– Dúr és moll (mindhárom fajta) skálák, hármashangzat, terc indítva és kötve.
– A gyors játék fejlesztése.
– Előkék és egyszerűbb trillák.
– Lapról játék 2#, 2b előjegyzésig, vagyis a második év nehézségi fokán. Kamarazenélés, zenekari előkészítő gyakorlatok alkalmazása.

Ajánlott tananyag:
- Schuster Gy.: Szaxofoniskola III. (Edit. Simonffy 028)
- É.&P. Perényi: Saxophone Methode (EBP 1996)
- Londeix: Szaxofoniskola II. (Schultz Blasmusik–verlag A/848)

- Bumcke: Etűdök szaxofonra II. (Elite Edit. 350)
- Mule: 24 könnyű etűd (Leduc A1 20455)
- É.&P. Perényi: Szaxofon ABC1 (EMB 14289)
- É.&P. Perényi: Szaxofon ABC2 (EMB 14299)
- É.&P. Perényi: 222 Etüd szaxofonra (EMB)
- Beekum: Studies (HU 37994)
- Verroust 24 Études I (Billaudot G.2138 B)
- Kraszna L. Szaxofonmuzsika (in Es in B) (EMB)
- Schuster Gy.: Szaxofoniskola III. (in Es)
- Előadási darabok I szaxofonra és zongorára (Edit. Simonffy 053/A)
- Előadási darabok II szaxofonra és zongorára (Edit. Simonffy 053/B)
- Händel: Largo (in Es) (Edit. Simonffy 053/A)
- Gluck: Boldog lelkek tánca (in Es) (Edit. Simonffy 053/A)
- Mozart: Ave verum corpus (in Es) (Edit. Simonffy 053/A)
- Brahms: Bölcsődal (in Es) (Edit. Simonffy 053/B)
- Csajkovszkij: Szomorú dal (in Es) (Edit. Simonffy 053/B)
- Schumann: Álmodozás (in Es) (Edit. Simonffy 053/B)
- Lilo: Könnyű darabok III.(in Es) (Coppelia 266451 0523)
- Schubert: Keringő (in Es, in B) (Edit. Simonffy 070–071)
- Chopin: Mazurka (in Es, in B) (Edit. Simonffy 070–071)
- Saint–Saëns: A hattyú (in Es, in B) (Edit. Simonffy 070–071)
- Zsoldos B.: I love blues (in B) (Edit. Simonffy 025)

Követelmény:
- Tiszta intonáció az adott hangterjedelmen belül.
- Skálák 2#, 2b előjegyzésig.
- Az alapvető dinamikai és agogikai jelek ismerete.
- Kisebb előadási darabok előadása kotta nélkül.
- Könnyű kamaradarabok és egyszerűbb zenekari szólamok eljátszása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy szabadon választott hangsor kotta nélkül,
– Két gyakorlat (lehetőleg különböző karakterű),
– Két előadási darab zongorakísérettel, legalább az egyik kotta nélkül.

4. évfolyam

Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
– Az összes hang és fogásaik ismerete b–f3–ig.
– A 2/2, 3/2, 4/2, 5/4, 6/4–es ütem. Bonyolultabb szinkópák.
– Dúr és moll hangnemek a hangszer teljes hangterjedelmében (f3–ig), abszolút hangnévvel is.
– Díszítések: előkék, mordentek, bonyolultabb trillák használata.
– Domináns– és szűkített szeptimakkordok és akkordfelbontás.
– A stílusismeret elmélyítése.
– Az elméleti, hangnemi, formai ismeretek bővítése, pl. a moduláció, alteráció megismertetése és bemutatása a gyakorlatban.

A hangszerkezelés fejlesztése:
– A légzés szerepének állandó kontrollja, csak zenei indíttatásból, nem mechanikusan.
– A hangképzés állandó gyakoroltatása, a hangideál keresése.
– Hangindítás, a nyelvtechnika differenciált alkalmazása, fejlesztése.
– Kromatikus skála legalább két oktávon keresztül.

– Az ujjtechnika fejlesztése, az ujjak lazítása.
– A staccato játékmód.
– A lapról olvasás állandó gyakorlása a 3. évfolyam anyagának megfelelő színvonalon.
– A formai ismeretek tudatos alkalmazása.
– Kamarazene, zenekari gyakorlat.
Ajánlott tananyag:
- Schuster Gy.: Szaxofoniskola IV. (Edit. Simonffy 029)
- Londeix: Szaxofoniskola III. (Schultz Blasmusik–verlag A/849)
- Bumcke: Etűdök szaxofonra III (Elite Edit. 350)
- Demler: Zenekari részletek I–II. (Edit. Simrock Eg 5187)
- É.&P. Perényi: 222 Etüd szaxofonra (EMB Z 14371)
- É.&P. Perényi: Szaxofon ABC 2 (EMB Z 14299)
- É.&P. Perényi: Répertoire zeneiskolásoknak – szaxofon szóló (EMB 14449)
- Beekum: Studies (HU 37994)
- Verroust: 24 Études I. (Billaudot G.2138 B)
- Verroust: 24 Études II. (Billaudot G.2057 B)
- Kraszna L.: Szaxofonmuzsika (in Es in B) (EMB Z 14251)
- Schuster Gy.: Szaxofoniskola IV.(in Es) (Edit. Simonffy 029)
- Grieg: Solvejg dala (in Es) (Edit. Simonffy 053/C)
- Dvořák: Humoreszk (in Es) (Edit. Simonffy 053/C)
- Muszorgszkij: Ódon kastély (in Es) (Edit. Simonffy 053/C)
- Rimszkij–Korszakov: Hindu dal (in Es) (Edit. Simonffy 053/C)
- Albéniz: Granada (in Es) (Edit. Simonffy 053/C)
- Joplin: The easy winners (in Es) (Edit. Simonffy 053/C)
- Vivaldi: Der Winter (Largo) (in Es) (Edit. Simonffy 004)
- Szabó S.: Blues is Blue (in Es) (Edit. Simonffy 016)
- Bizet: Agnus Dei (in Es) (Edit. Simonffy 006)
- Massenet: Elégia (in Es in B) (Edit. Simonffy 072–073)
- Mendelssohn: Velencei gondoladal (in Es) (in B)(Edit. Simonffy 072–073)
- Händel: Arie (in B) (Edit. Simonffy 009)
- Kis előadási darabok (Berkes) (EMB Z 2101)
Követelmény:
- Az első három év anyagának ismétlése, összefoglalása.
- A hangterjedelmen belüli hangok és fogásaik ismerete.
- Skálák3#, 3b előjegyzésig, hármas–hangzat felbontásokkal, terc–skálák.
- Előadási darabok megszólaltatása kotta nélkül.
- Nehezebb etűdök eljátszása.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy szabadon választott hangsor kotta nélkül,
– Két különböző karakterű etűd,
– Két előadási darab zongorakísérettel, legalább az egyik kotta nélkül.

5. évfolyam
Hangszeres és zenei ismeretek:
– A vibrato.
– Az összes hang és fogásaik ismerete b–f3–ig (esetleg fisz3–ig).
– A 2/2, 3/2, 4/2, 5/4, 6/4–es ütem. Bonyolultabb szinkópák.
– Dúr és moll hangnemek a hangszer teljes hangterjedelmében (f3–ig), abszolút hangnévvel is.

– Díszítések: előkék, mordentek, bonyolultabb trillák használata.
– Domináns– és szűkített szeptimakkordok és akkordfelbontás.
– A stílusismeret elmélyítése.
– Az elméleti, hangnemi, formai ismeretek bővítése, pl. a moduláció, alteráció megismertetése és bemutatása a gyakorlatban.
A hangszerkezelés fejlesztése:
– A légzés szerepének állandó kontrollja, csak zenei indíttatásból, nem mechanikusan.
– A hangképzés állandó gyakoroltatása, a hangideál keresése.
– Hangindítás, a nyelvtechnika differenciált alkalmazása, fejlesztése.
– A helyes ajakvibrato kialakítása.
– Kromatikus skála legalább két oktávon keresztül.
– Az ujjtechnika fejlesztése, az ujjak lazítása.
– A staccato játékmód fejlesztése.
– A lapról olvasás állandó gyakorlása a 4. évfolyam anyagának megfelelő színvonalon.
– A formai ismeretek tudatos alkalmazása.
– Kamarazene, zenekari gyakorlat.
Ajánlott tananyag:
- Schuster Gy.: Szaxofoniskola IV. (Edit. Simonffy 029)
- Londinex: Szaxofoniskola III. (Schultz Blasmusik–verlag A/849)
- Bumcke: Etűdök szaxofonra III (Elite Edit. 350)
- Demler: Zenekari részletek I–II. (Edit. Simrock Eg 5187)
- É.&P. Perényi: 222 Etüd szaxofonra (EMB)
- É.&P. Perényi: Répertoire szaxofon szóló (EMB 14449)
- Beekum: Studies (HU 37994)
- Verroust: 24 Études I. (Billaudot G.2138 B)
- Verroust: 24 Études II. (Billaudot G.2057 B)
- Kraszna L.: Szaxofonmuzsika (in Es in B) (EMB)
- Schuster Gy.: Szaxofoniskola IV.(in Es)(Edit. Simonffy 029)
- Előadási darabok III szaxofonra és zongorára (Edit. Simonffy 053/C)
- Grieg: Solvejg dala (in Es) (Edit. Simonffy 053/C)
- Dvořák: Humoreszk (in Es) (Edit. Simonffy 053/C)
- Muszorgszkij: Ódon kastély (in Es) (Edit. Simonffy 053/C)
- Rimszkij–Korszakov: Hindu dal (in Es) (Edit. Simonffy 053/C)
- Albéniz: Granada (in Es) (Edit. Simonffy 053/C)
- Joplin: The easy winners (in Es) (Edit. Simonffy 053/C)
- Vivaldi: Der Winter (Largo) (in Es) (Edit. Simonffy 004)
- Szabó S.: Blues is Blue (in Es) (Edit. Simonffy 025)
- Bizet: Agnus Dei (in Es) (Edit. Simonffy 006)
- Massenet: Elégia (in Es in B) Edit. (Simonffy 072–073)
- Mendelssohn: Velencei gondoladal (Edit. Simonffy 072–073)
Követelmény:
- Az első három év anyagának ismétlése, összefoglalása.
- A hangterjedelmen belüli hangok és fogásaik ismerete.
- Skálák 4#, 4b előjegyzésig, hármas– és négyeshangzat–felbontásokkal, tercskálák.
- Előadási darabok megszólaltatása kotta nélkül.
- Nehezebb etűdök eljátszása.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy szabadon választott hangsor kotta nélkül,

– Két különböző karakterű etűd,
– Két előadási darab zongorakísérettel, legalább az egyik kotta nélkül.

6. évfolyam

Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
– A vibrato.
– Az összes hang és fogásaik ismerete b–f3–ig .
– A 2/2, 3/2, 4/2, 5/4, 6/49/8–, és a 12/8 –es ütem. Bonyolultabb szinkópák.
– Dúr és moll hangnemek a hangszer teljes hangterjedelmében, abszolút hangnévvel is.
– Díszítések: előkék, mordentek, bonyolultabb trillák használata.
– Domináns– és szűkített szeptimakkordok és akkordfelbontás.
A stílusismeret elmélyítése.
Az elméleti, hangnemi, formai ismeretek bővítése, pl. a moduláció, alteráció megismertetése és bemutatása a gyakorlatban.
A hangszerkezelés fejlesztése:
– A légzés szerepének állandó kontrollja, csak zenei indíttatásból, nem mechanikusan.
– A hangképzés állandó gyakoroltatása, a hangideál keresése.
– Hangindítás, a nyelvtechnika differenciált alkalmazása, fejlesztése.
– A helyes ajakvibrato fejlesztése.
– Kromatikus skála legalább két oktávon keresztül.
– Az ujjtechnika fejlesztése, az ujjak lazítása.
– A staccato játékmód fejlesztése.
– A lapról olvasás állandó gyakorlása a 5. évfolyam anyagának megfelelő színvonalon.
– A formai ismeretek tudatos alkalmazása.
– Kamarazene, zenekari gyakorlat.
Ajánlott tananyag:
- J. Harle : Easy Classical Studies (Universal Edition UE 17770)
- Schuster Gy.: Szaxofoniskola IV. (Edit. Simonffy 029)
- Londeix: Szaxofoniskola IV. (Schultz Blasmusik–verlag A/850)
- Bumcke: Etűdök szaxofonra IV. (Elite Edit. 350)
- Mule: 24 könnyű etűd (Leduc AL 20455)
- Mule: 53 etűd (Leduc 20 441)
- Demler: Zenekari részletek I–II. (Edit. Simrock Eg 5187)
- É.&P. Perényi: 222 Etüd (szaxofonra EMB)
- É.&P. Perényi: Szaxofon ABC2 (EMB 14299)
- Beekum: Studies (HU 37994)
- Verroust 24 Études I (Billaudot G.2138 B)
- Verroust: 24 Études II (Billaudot G.2057 B)
- Perényi É&P: Répertoire szaxofon szóló (EMB 14449)
- J . S. Bach: Gavottes (A. Leduc AL 19664)
- B. Marcello: Adagio Schuster–Perényi: Szaxofoniskola III/5., (Simonffy 028)
- A. Corelli: Adagio (A. Leduc AL 25707)
- Dancla: Románc Szaxofonmuzsika kezdőknek Kraszna L. (EMB 14251)
- Fr. Schubert: Sérénade (A. Leduc AL 25708)
- Glinka: Vocalise (Simonffy 014)
- Debussy: A lenhajú lány (Hofmeister FH 2136)
- Teal Larry Solos (Schirmer 45722)
Követelmény:

- Az első öt év anyagának ismétlése, összefoglalása.
- A hangterjedelmen belüli hangok és fogásaik ismerete.
- Skálák, hármas– és négyeshangzat–felbontásokkal, tercskálák.
- Előadási darabok megszólaltatása kotta nélkül.
- Nehezebb etűdök eljátszása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy szabadon választott hangsor kotta nélkül,
– Két különböző karakterű etűd,
– Két előadási darab zongorakísérettel, legalább az egyik kotta nélkül.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

A tanuló ismerje:
– a szaxofon és a fafúvós hangszerek múltját, irodalmát,
– a hangszer teljes hangterjedelmét,
– a tudatos és helyes légzéstechnikát,
– a szaxofon intonációs hibáit (és tudatosan korrigálja azokat),
– a dúr és moll hangnemeket 4#, 4b előjegyzésig,
– a egyszerűbb díszítések írásmódját és ritmusát,
– a vibrátó szerepét a zenei megvalósításban,
– ismerje a tanult anyagban előforduló tempó– és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
– ismerje a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat,
– a jelentősebb szaxofonos előadóművészeket.

Legyen képes:
– a kiegyenlített és kifejező hang elérésére a tiszta intonáció megtartásával,
– a különböző hangindítások és hangbefejezések megvalósítására,
– az önálló hangolásra,
– a könnyebb technikai problémák elemző gyakorlására,
– a kottahű játékra és folyamatos, mérsékelt tempójú lapról olvasásra,
– hosszabb zenei gondolatok egy levegővel történő összefogására,
– a különböző artikulációs előírások megszólaltatására (staccato, tenuto, legato, marcato stb.),
– egyenletes, pergő–technikához vezető ujjgyakorlatok fokozatos gyorsítására.

Művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei: a vizsga gyakorlati és elméleti részből áll
A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama: szaxofon főtárgy, minimum 10 perc
A vizsga tartalma:
A vizsga bármilyen hangolású szaxofonon teljesíthető.
– Egy etűd vagy etűd–jellegű egyéb mű; J.Harle: Easy Classical Studies (Universal Edition UE 17 770) 50., Perényi É.–P.: 222 etűd (EMB Z.14371) 158., 178., 182., M.Mule: 24 könnyű etűd (A. Leduc AL 20455) 5., 13., 35 J.v.Beekum: Studies (Harmónia HU 3794) Valsette (in a), Tiroler Landler (in Esz). nehézségi szintjén.
– Két különböző stílusú és karakterű előadási darab; J.S.Bach: Gavottes (A.Leduc AL 19 664), B.Marcello: Adagio (Schuster–Perényi: Szaxofoniskola III/5., Simonffy 028), A.Corelli: Adagio (A. Leduc AL 25 707), Dancla: Románc (Szaxofonmuzsika kezdőknek – Kraszna L. EMB 14 251), Fr.Schubert: Sérénade (A.Leduc AL 25 708), Glinka: Vocalise (Simonffy 014), Debussy: A lenhajú lány (Hofmeister FH 2136). nehézségi szintjén.

Az egyik előadási darab lehet szólómű, vagy kamaramű.
Az előadási darabot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.
A vizsga értékelése:
– megfelelés az előírt követelményeknek,
– technikai felkészültség,
– helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
– hangképzés,
– intonáció,
– hangszerkezelés,
– artikulációk és díszítések alkalmazása,
– helyes ritmus és tempó,
– előadásmód,
– a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
– memória,
– alkalmazkodóképesség,
– állóképesség.

Továbbképző
7. évfolyam
Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
– A hangterjedelem fokozatos bővítése a tanuló adottságai szerint
– Az eddig megismert ritmusképletek rendszerezése.
– A vibrato.
– A többi szaxofonfajta megismerése és lehetőség szerint oktatása.
– Transzponálási alapismeretek.
– A zenei műveltség bővítése (pl. zenehallgatás, hangverseny–látogatások, szakmai beszélgetések stb.).
– Hangszerjavítási alapismeretek és nádfaragás.
A hangszerkezelés fejlesztése:
– Skálák,.
– A helyes ajakvibrato fejlesztése.
– Az önálló gondolkodás és kifejezésmód, valamint az igényes és tudatos gyakorlás továbbfejlesztése. – Igényesebb előadási művek megszólaltatása.
– Kamarazene, zenekari munka.
Ajánlott tananyag:
- Harle: Scale and Arpeggios (Universal)
- J. Harle: Easy Classical Studies (Universal UE 17770)
- Klosé: Méthode Compléte 1. 2. (Leduc AL 3186/6023)
- 25 Exercices Journaliers (Leduc AL 6402)
- 15 Études Chantantes (Leduc AL 6404)
- Mule: 24 Études Faciles (Leduc AL 20 455)
- Exercices Journaliers (Leduc AL 20 211)
- Mule: 53 Études 1. (Leduc AL 20 441)
- Blémant: 20 Études Melodiques 1.2. (Leduc AL 15 801/802)
- Bernhards: 24 Virtuosen Etüden (Zimmermann)
- Szabó F.: Etűdök szaxofonra (Edit. Simonffy 042)
- É.&P. Perényi: Répertoire szaxofon szóló (EMB 14449)
- Rózsa P.: Három szólódarab szaxofonra (Edit. Simonffy 041)

- Albéniz: Tango (in Es) (Schott 33 749)
- Bach: Aria (in Es) (Leduc AL 19 576)
- BachCopin: Nocturne (in Es) (Leduc AL 1965)
- Dukas: Alla Gitana (in Es) (Leduc AL 19 995)
- Fauré: Pièce (in Es) (Leduc AL 16 152)
- Ibert: Aria (in Es) (Leduc AL 19 675)
- Leclair: Adagio et Allemande (Leduc AL 20 830)
- Mozart: Adagio (Klar. v. II. t.) (Leduc AL 19 595)
- Soproni: Four Pieces for Saxophon (in Es) (EMB 8811)
- Telemann: Sonate (in Es) (Leduc AL 25 008)
- Go down Moses (Vincze P.) (in Es, in B) (Edit. Simonffy 022)
- Joplin: Ragtimes (in Es, in B) (Noetzel 3693)
- Ravel: Pièce en Forme de Habanera (in Es) (Leduc AL 17 680)
- Händel: Sonate en Sol Mineur (in B) (Leduc AL 21 144)

Követelmény:
- Az összes hang és fogási ismerete b–f3–ig.
- Skálák
- Tiszta intonáció, egészséges hang.
- Az előadási darabok stílusos megszólaltatása.
- Alapos zenei műszóismeret, megbízható kottaolvasás.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy szabadon választott skála kotta nélkül,
– Két ellentétes karakterű etűd,
– Két különböző tempójú darab zongorakísérettel, legalább az egyik kotta nélkül (valamelyik kamarazenei mű is lehet).

8. évfolyam

Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
– A hangterjedelem fokozatos bővítése a tanuló adottságai szerint
– Az eddig megismert ritmusképletek rendszerezése.
– A vibrato.
– A többi szaxofonfajta megismerése és lehetőség szerint oktatása.
– Transzponálási alapismeretek.
– A zenei műveltség bővítése (pl. zenehallgatás, hangverseny–látogatások, szakmai beszélgetések stb.).
– Hangszerjavítási alapismeretek és nádfaragás.

A hangszerkezelés fejlesztése:
– Skálák, kromatikus hangsor gyors tempóban.
– A helyes ajakvibrato fejlesztése.
– Az önálló gondolkodás és kifejezésmód, valamint az igényes és tudatos gyakorlás továbbfejlesztése.
– Igényesebb előadási művek megszólaltatása. Kamarazene, zenekari munka.

Ajánlott tananyag:
- Harle: Scale and Arpeggios (Universal)
- J. Harle: Easy Classical Studies (Universal UE 17770)
- Klosé: Méthode Compléte 1. 2. (Leduc AL 3186/6023)
- 25 Exercices Journaliers (Leduc AL 6402)
- 15 Études Chantantes (Leduc AL 6404)

- Mule: 24 Études Faciles (Leduc AL 20 455)
- Exercices Journaliers (Leduc AL 20 211)
- Mule: 53 Études 1. (Leduc AL 20 441)
- Blémant: 20 Études Melodiques 1.2. (Leduc AL 15 801/802)
- Bernhards: 24 Virtuosen Etüden (Zimmermann)
- Szabó F.: Etűdök szaxofonra (Edit. Simonffy 042)
- É.&P. Perényi: Répertoire szaxofon szóló (EMB 14449)
- Rózsa P.: Három szólódarab szaxofonra (Edit. Simonffy 041)
- Albéniz: Tango (in Es) (Schott 33 749)
- Bach: Aria (in Es) (Leduc AL 19 576)
- BachCopin: Nocturne (in Es) (Leduc AL 1965)
- Dukas: Alla Gitana (in Es) (Leduc AL 19 995)
- Fauré: Pièce (in Es)(Leduc AL 16 152)
- Ibert: Aria (in Es) (Leduc AL 19 675)
- Leclair: Adagio et Allemande (Leduc AL 20 830)
- Mozart: Adagio (Klar. v. II. t.) (Leduc AL 19 595)
- Soproni: Four Pieces for Saxophon(in Es) (EMB 8811)
- Telemann: Sonate (in Es) (Leduc AL 25 008)
- Go down Moses (Vincze P.) (in Es, in B) (Edit. Simonffy 022)
- Joplin: Ragtimes (in Es, in B) (Noetzel 3693)
- Ravel: Pièce en Forme de Habanera (in Es) (Leduc AL 17 680)
- Händel: Sonate (?. 1) (in B) (Leduc AL 25 143)
- Händel: Sonate en Sol Mineur(in B) (Leduc AL 21 144)

Követelmény:
- Az összes hang és fogási ismerete b–f3–ig.
- Skálák
- Tiszta intonáció, egészséges hang.
- Az előadási darabok stílusos megszólaltatása.
- Alapos zenei műszóismeret, megbízható kottaolvasás.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy szabadon választott skála kotta nélkül,
– Két ellentétes karakterű etűd,
– Két különböző tempójú darab zongorakísérettel, legalább az egyik kotta nélkül (valamelyik kamarazenei mű is lehet).

9. évfolyam

Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
– A hangterjedelem fokozatos bővítése a tanuló adottságai szerint
– Az eddig ismeretlen ritmusképletek megismertetése.
– A vibrato.
– A többi szaxofonfajta megismerése és lehetőség szerint oktatása.
– Transzponálási alapismeretek.
– A zenei műveltség bővítése (pl. zenehallgatás, hangverseny–látogatások, szakmai beszélgetések stb.).
– Hangszerjavítási alapismeretek és nádfaragás.
– A jazz elemeinek megismertetése a zeneelmélet tantárgy által szerzett ismeretekre támaszkodva.

A hangszerkezelés fejlesztése:

- Skálák teljes hangterjedelemben, kromatikus, hangsorok
- A vibrato sűrűségének fokozása, az amplitúdó nagyságnak változtatására és helyes alkalmazása.
- Az önálló gondolkodás és kifejezésmód, valamint az igényes és tudatos gyakorlás továbbfejlesztése. Igényesebb előadási művek megszólaltatása. Kamarazene, zenekari munka.

Ajánlott tananyag:
- Harle: Scale and Arpeggios (Universal)
- J. Harle: Easy Classical Studies (Universal UE 17770)
- Klosé: Méthode Compléte 1. 2. (Leduc AL 3186/6023)
- 25 Exercices Journaliers (Leduc AL 6402)
- 15 Études Chantantes (Leduc AL 6404)
- Mule: 24 Études Faciles (Leduc AL 20 455)
- Exercices Journaliers (Leduc AL 20 211)
- Mule: 53 Études 1. (Leduc AL 20 441)
- Blémant: 20 Études Melodiques 1.2. (Leduc AL 15 801/802)
- Bernhards: 24 Virtuosen Etüden (Zimmermann)
- Szabó F.: Etűdök szaxofonra (Edit. Simonffy 042)
- É.&P. Perényi: Répertoire szaxofon szóló (EMB 14449)
- A. Corelli: Gigue (Muzika 13672)
- G. Fr. Händel: Allegro, Largo et Final (Leduc AL 20835)
- Bach: Badinerie(Leduc AL 19511)
- Bach: Esz–dúr szonáta Hresztomatyija 5–6. (Muzika 14103)
- Singelée: Solo de concert (Lemoine 26260)
- Bozza: Aria (Leduc 19714)
- Ravel: Darab Habanera formában (Leduc 17679)
- Götz Nándor: Koncertetűdök (Fon–Trade)

Követelmény:
- Az összes hang és fogási ismerete b–f3–ig.
- Skálák
- Tiszta intonáció, egészséges hang.
- Az előadási darabok stílusos megszólaltatása.
- Alapos zenei műszóismeret, megbízható kottaolvasás.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy szabadon választott skála kotta nélkül,
– Két ellentétes karakterű etűd,
– Két különböző tempójú darab zongorakísérettel, legalább az egyik kotta nélkül (valamelyik kamarazenei mű is lehet).

10. évfolyam

Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
– A hangterjedelem fokozatos bővítése a tanuló adottságai szerint.
– Az eddig ismeretlen ritmusképletek megismertetése.
– A vibrato.
– A többi szaxofonfajta megismerése és lehetőség szerint oktatása.
– Transzponálási alapismeretek.
– A zenei műveltség bővítése (pl. zenehallgatás, hangverseny–látogatások, szakmai beszélgetések stb.).
– Hangszerjavítási alapismeretek és nádfaragás.

– A jazz elemeinek megismertetése (ahol mód és lehetőség van rá), kizárólag hozzáértő tanár vezetésével, és ha lehetséges, a zeneelmélet tantárgy által szerzett ismeretekre támaszkodva.
A hangszerkezelés fejlesztése:
- Skálák teljes hangterjedelemben, kromatikus hangsor gyors tempóban.
- A vibrato sűrűségének fokozása, az amplitúdó nagyságnak változtatására és helyes alkalmazása.
- Az önálló gondolkodás és kifejezésmód, valamint az igényes és tudatos gyakorlás továbbfejlesztése. Igényesebb előadási művek megszólaltatása. Kamarazene, zenekari munka.
Ajánlott tananyag:
- J. Harle: Easy Classical Studies (Universal UE 17770)
- Perényi É.–P: 222 etűd (EMB Z 14371)
- Schuster–Perényi: Szaxofoniskola III. (Simonffy 028)
- Mule: 24 könnyű etűd (A. Leduc AL 20455)
- Beekum: 35 Studies (Harmónia HU 3794)
- Klosé: 25 napi gyakorlat (A. Leduc AL 6402)
- Klosé: 25 mechanikus gyakorlat (A. Leduc AL 6403)
- Klosé:15 dallamos gyakorlat (A. Leduc AL 6404)
- Ferling: 48 etűd (A. Leduc AL 20402)
- A. Corelli:Gigue (Muzika 13672)
- Fr. Händel: Allegro, Largo et Final (A. Leduc AL 20)
- Fr. Händel: 4. szonáta (A. Leduc AL 20828)
- Bach:Badinerie (A. Leduc AL 19511)
- J. B. Singelée: Rondo Op. 63.
- Perényi: Szax. ABC II/84 (EMB 14299)
- J. B. Singelée: Solo de concert (H. Lemoine 26 260 H.L.)
- A. Chailleux:Andante és Allegro (A. Leduc AL 22177)
- E. Bozza: Aria (A. Leduc AL 19714)
- Götz Nándor: Koncertetűdök (Fon–Trade)
- Ravel: Darab Habanera formában (A. Leduc AL 17679)
Követelmény:
- Az összes hang és fogási ismerete b–f3–ig.
- Skálák 6#, 6b előjegyzésig.
- Tiszta intonáció, egészséges hang.
- Az előadási darabok stílusos megszólaltatása.
- Alapos zenei műszóismeret, megbízható kottaolvasás.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy szabadon választott skála kotta nélkül,
– Két ellentétes karakterű etűd,
– Két különböző tempójú darab zongorakísérettel, legalább az egyik kotta nélkül (valamelyik kamarazenei mű is lehet).

Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után
A tanuló legyen képes:
– a szép, kifejező hang tudatos megteremtésére,
– a tiszta intonációra,
– a hangszerét könnyedén kezelni,
– a levegő tudatos beosztására,
– hosszabb zenei gondolatok egy levegővel történő összefogására,

– a nagyobb lélegzetű, összetett feladatokat tartalmazó etűdök eljátszására,
– a vibráto sűrűségének fokozására, az amplitúdó nagyságnak változtatására és helyes alkalmazására,
– a különböző zenei korok megkomponált stílushű díszítéseinek kottából való lejátszására – a technikai és zenei szempontból tudatos, elemző gyakorlásra, a pontos ritmus feltétel nélküli megtartására,
– az értelmes, tagolt, árnyalt előadásra,
– a legfontosabb zenei karakterek megjelenítésére,
– egyszerűbb javítási műveletek elvégzésére (pl. csavar meghúzása, rugó visszatétele stb.).
A tanuló rendelkezzék:
– megfelelő hangszeres technikával,
– olyan lapról olvasási készséggel, amely a kamarazenei és zenekari játékhoz szükséges,
– olyan bejátszási módszerrel, amelynek birtokában a jó befúvási érzetek rövid időn belül elérhetők,
– a tudásszintjének megfelelő önállósággal a játszandó művek kiválasztásánál.
A tanuló tudja alkalmazni
– hangszerének transzponáló jellegét,
– a hang képzésének fizikai törvényszerűségeit (légzés, rekesz, stb.),
– a különböző artikulációs előírásokat (staccato, legato, tenuto, marcato stb.).

Művészeti záróvizsga követelményei
A vizsga részei: a vizsga gyakorlati és elméleti részből áll.
A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama: szaxofon főtárgy, minimum 10 perc.
A vizsga tartalma:
A vizsga bármilyen hangolású szaxofonon teljesíthető.
– Egy szabadon választott dúr vagy harmonikus és melodikus moll skála legalább három előjegyzéssel, hármashangzat–felbontással, tercmenettel, domináns–, ill. szűkített szeptim–felbontással, minél teljesebb hangterjedelemben, kotta nélkül.
– Egy etűd vagy etűd–jellegű egyéb mű; J.Harle: Easy Classical Studies (Universal Edition UE 17 770) 49., 66.; Perényi É.–P.: 222 etűd (EMB Z 14 371) 210., 211., 221.; Schuster–Perényi: Szaxofoniskola III. (Simonffy 028) 9.; M.Mule: 24 könnyű etűd (A.Leduc AL 20 455) 9., 15.; J.v.Beekum: 35 Studies (Harmónia HU 3794) Musette (in G); Klosé: 25 napi gyakorlat (A.Leduc AL 6402) 13–tól; Klosé: 25 mechanikus gyakorlat (A.Leduc AL 6403) 9–től; Klosé: 15 dallamos gyakorlat (A Leduc AL 6404) bármely etűd; Ferling: 48 etűd (A Leduc AL 20 402) nehézségi szintjén.
– Két különböző stílusú és karakterű előadási darab; A.Corelli: Gigue (Muzika 13 672); G.Fr.Händel: Allegro, Largo et Final (A.Leduc AL 20 835); G Fr.Händel: 4. szonáta (A.Leduc AL 20 828); J.S.Bach: Badinerie (A. Leduc AL 19 511); J. S. Bach: Esz–dúr szonáta (Hresztomatyija 5–6. Muzika 14 103 v. G.Schirmer 45 722); J.B.Singelée: Solo de concert (H.Lemoine 26 260 H.L.); A.Chailleux: Andante és Allegro (A.Leduc AL 22 177); E.Bozza: Aria (A.Leduc AL 19714); M.Ravel: Darab Habanera formában (A.Leduc AL 17 679); Götz Nándor: Koncertetűdök (Fon–Trade); nehézségi szintjén
Az egyik előadási darab lehet szólómű, vagy kamaramű.
Az etűd és a kamaramű kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.
A vizsga értékelése:
– megfelelés az előírt követelményeknek,
– technikai felkészültség,
– helyes légzés, testtartás, hangszertartás,

– hangképzés,
– intonáció,
– hangszerkezelés,
– artikulációk és díszítések alkalmazása,
– helyes ritmus és tempó,
– előadásmód,
– a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
– memória,
– alkalmazkodóképesség,
– állóképesség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
- Megfelelő mennyiségű és minőségű, többfajta hangolású hangszer és tartozékok (fúvóka, nyakló)
- Fejenként és havonta 1 db nád
- Zongora, vagy pianínó
- Nagyméretű falitükör
- Kottaállvány
- Metronóm

TROMBITA

„A” tagozat

A trombitatanítás feladatai

– a tanuló egyéni adottságához, képességéhez igazodó módszerek kialakítása, kiemelt figyelmet fordítva az egyéni hangszeroktatásban rejlő pedagógiai lehetőségek kihasználására,
– a helyes légzés, befúvás, testtartás, hangszertartás beállítása, kialakítása,
– a hangszeres játékhoz szükséges motorikus reflexek, motivációs bázis, a naponkénti gyakorlás szükségletének kialakítása,
– a hangszeres játék megvalósításában részt vevő izmok lazaságának, terhelhetőségének tartósabb igénybevétel teljesítéséhez szükséges készségek kialakítása,
– a zenei memória fejlesztése, gyakorlati alkalmazásához szükséges jártasságok kialakítása,
– az egyéni hangszeres tanórákra, kamarazenei, zenekari foglalkozásokra történő önálló felkészülés képességének kialakítása.
Ismertesse meg a tanulókkal:
– a trombita történetét,
– a trombitának a rézfúvósok családjában és különféle együttesekben betöltött szerepét,
– a hangszer irodalmának, tananyagban megjelenő részét,
– a hangszer irodalmának, tananyagban megjelenő részét
– a tananyagon keresztül a főbb zenei stílusokat,
– a trombita hazai és külföldi művészeinek munkásságát.
Tudatosítsa:
– a helyesen beállított légzéstechnika állandó ellenőrzésének fontosságát,
– a helyes szájtartás, mint a jó befúvási mód (ansatz) alapfeltételének fontosságát,
– a mindennapi gyakorlás didaktikai és fiziológiai szempontok szerinti szükségességét,
– a könnyed, felszabadult hangszeres játékmód kialakításának fontosságát.
Fejlessze a tanuló:

– hallását, belső hallását, „intonációs” képességét,
– hangszeres adottságait,
– hangszertechnikai tudását,
– megformáló– és előadói képességét.
Tegye képessé a tanulókat:
– rendszeres, hatékony, igényes gyakorlásra,
– a gyakorlás során felmerülő hibák önálló kijavítására,
– a beállított alapfunkciók önellenőrzésére,
– a tiszta intonációra,
– folyamatos hangszerjátékra, árnyalt stílusos előadásra,
– a pontos kottaolvasásra, a ritmus, valamint a zenei kifejezések előadásmódjára, illetve a tempóra vonatkozó utasítások megvalósítására.

Előképző
1. évfolyam
Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
– A hangszer felépítése, részeinek megismerése.
– A kottaolvasás alapfogalmainak megismerése.
– A helyes be– és kilégzés alapjainak elsajátítása.
– A helyes testtartás kialakítása. A helyes szájtartás gyakorlása. Fúvókázás, ajakrezgés.
– Hangterjedelem az egyvonalas C–től az egyvonalas G ig.
Ajánlott tananyag:
- Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola I. kötet
- Colin: Trombitaiskola kezdőknek
- Gyermekdalok, népdalok
Követelmény:
- A helyes be– és kilégzés ismerete.
- Hangterjedelem az C’ – G’–ig.
- Hangjegyek, ritmusértékek szünetjelek ismerete a tananyag által megkívánt szinten.
- Egyszerű népdalok és gyermekdalok eljátszása.
Év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy gyakorlat
– Egy népdal vagy gyermekdal

2. évfolyam
Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
– A helyes testtartás rögzítése.
– A helyes légzés további tudatosítása.
– Fúvókával végzett gyakorlatok a trombitaiskola alapján.
Ajánlott tananyag:
- Varasdy – Nagyiván – Sztán Trombitaiskola I.
- Colin: Trombitaiskola kezdőknek
- Gyermekdalok, népdalok
- Brodszky: Májusköszöntő
- Régi francia dal
Követelmények:
- Az egészséges, szép trombitahang kialakítása.
- Hangterjedelem a kis h–tól az egyvonalas a–ig.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy gyakorlat,
– Egy előadási darab.

Alapfok
1. évfolyam
Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
– A hangszer felépítése, részei.
– Az egész, fél, negyed és nyolcad hangjegyérték és a megfelelő szünetjelek.
– Nyújtópont a fél érték mellett.
– Módosítójelek.
– A 4/4–es, 2/4–es, 3/4–es ütem.
– Az előforduló hangok fogásai.
– Memóriafejlesztés: gyermekdalok, népdalok és az előadási darabok megtanulása kotta nélkül.
– Motívumok, dallamok azonosságának, különbségének felismerése.
– A helyes testtartás, hangszertartás kialakítása.
– A rekeszlégzés alapjainak elsajátítása, a levegővezetés megalapozása.
– A helyes szájtartás kialakítása ajakrezgés és fúvókázás segítségével.
– A hangindítás megalapozása.
– A legato játékmód alapjainak elsajátítása, szekundkötések (ajakrezgéssel, fúvókával, hangszerrel).
Ajánlott tananyag:
- Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola I.
- Colin: Trombitaiskola kezdőknek
- Susato: Rondo (Trombitamuzsika)
- Gyermekdalok, népdalok
Követelmény:
- Legyen képes egy oktáv hangterjedelmen belül a tanult ritmusértékeket tartalmazó gyakorlat egészséges, szép hangon való eljátszására.
- Hangterjedelem a kis a–tól a kétvonalas c–ig.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy gyakorlat,
– Egy előadási darab.

2. évfolyam
Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
– A dúr és a moll hangsor hangközei, hármashangzatai.
– A tizenhatod érték és szünetjele.
– Nyújtópont a negyed és a nyolcad érték mellett, valamint a szinkópa.
– A tanult művek formai elemzése.
– A periódus két felének kérdés–felelet viszonya.
– A magyar népdal jellemzői, formái, valamint a dalforma.
– A testtartásban és hangszertartásban előforduló hibák korrigálása.
– A rekeszlégzés gyakorlása.
– Az egészséges, szép hang létrehozása, a változó sebességű hangindítás megalapozása (nyolcad–, tizenhatodjáték).
– A természetes kötések megalapozása, kvint– és kvartkötések.
– A dinamikai árnyalás alapjai, visszhanghatás (f–p).

Ajánlott tananyag:
- Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola I.
- Colin: Skálatanulmányok
- Krumpfer: Trombitaiskola I.
- Fischer: Induló
- Cole: Granit
- Barnes: A kis géniusz
- Barnes: A kis művész

Követelmény:
- A tanuló legyen képes nyolcadokat, tizenhatodokat, valamint kvint– és kvartkötéseket tartalmazó gyakorlat eljátszására.
- Hangterjedelem a kis g–től a kétvonalas d–ig.
- Hangsorok, terclépések, hármashangzatok a megadott hangterjedelmen belül (1#, 2b előjegyzésig).

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy skála első képlete,
– Egy gyakorlat,
– Egy előadási darab.

3. évfolyam

Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
– A dúr és a moll hangsor szerkezete.
– A 3/8–os, a 6/8–os és a változó ütem; különböző ritmusképletek, a triola.
– A zenei anyagban szereplő darabok, táncok főbb jellegzetességei.
– A társas zenélés megismertetése duókon keresztül.
– A funkciók ellenőrzése, a hibák korrigálása a mindennapi gyakorlatok segítségével.
– A bordaközi légzéssel kibővített rekeszlégzés elsajátítása, a légoszlop megtámasztása, a levegővezetés gyakorlása, fokozott figyelemmel a szép hangra.
– Az ajaktechnika és a nyelvtechnika továbbfejlesztése a mindennapi, illetve a skálagyakorlatok segítségével.
– A dinamikai skála szélesítése fokozott figyelemmel a hangképzés minőségére (crescendo, diminuendo).
– A legato játékmód fejlesztése a természetes kvint– és kvartkötésekkel.

Ajánlott tananyag:
- Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola I. II.
- Davidson: Befújási gyakorlatok
- Krumpfer: Trombitaiskola I.
- Krumpfer: Téma és variációk egy Ph. E. Bach–témára
- Hammerschmied: Csókdal
- Susato: Rondo és saltarello
- Bogár: Régi magyar táncok
- Barnes: A kis virtuóz
- Barnes: A kis mester
- Charpentier: Prelűd
- Kamprath: Három epizód
- Scselokov: Mese
- Scselokov: Tréfa
- Scselokov: Ifjú gavallér

Követelmény:
- A tanuló legyen képes a tanult ritmusokra épülő, gyorsabb technikai gyakorlat eljátszására.
- Hangterjedelem a kis g–től a kétvonalas e–ig.
- Hangsorok, terclépések, hármashangzatok egy oktávon keresztül, 3#, 3b előjegyzésig.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy skála első képlete,
– Egy gyakorlat,
– Egy előadási darab.

4. évfolyam
Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
– A dúr és a moll hangsor szerkezete és összehasonlításuk.
– A meglévő hangterjedelmen belül a teljes hangkészlet ismerete, az eddig tanult ritmusképletek átfogó, rendszerezett ismerete.
– A zenei anyagban szereplő darabok stílusjegyeinek és tempójelzéseinek ismerete.
– A társas zenélés művelése különböző összeállítású együttesekben, vagy zenekarban.
– A teljes légzés elsajátítása, a kiegyenlített hanganyag és a tiszta intonáció kialakítása, a könnyed fúvástechnika megalapozása.
– A nyelv– és ujjtechnika továbbfejlesztése, a manuális készség kialakítása a technikai jellegű gyakorlatok segítségével.
– A legato játékmód gyakorlása a természetes kvint–, kvart– és nagy terc–kötésekkel.
– A dinamikai határok tágítása (p–mf–f).
Ajánlott tananyag:
- Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola II.
- Davidson: Befújási gyakorlatok
- Arban: Díszítés– és trillaelőkészítő gyakorlatok
- Bach: Ária
- Fitzgerald: Angol szvit
- Telemann: Szvit (1. és 2.)
- Albinoni: F–dúr concerto (FAM)
- Tornyos: Scherzo
- Tornyos: Változatok
- Scselekov: Ballada
- Scselekov: Gyermekkoncert
Követelmény:
- A tanuló legyen képes melodikus jellegű és igényes ritmikájú gyakorlatok eljátszására.
- A hangterjedelem kibővítése a kis fisz–től a kétvonalas f–ig.
- Hangsorok, terclépések, hármashangzatok egy oktávon keresztül, 4#, 4b előjegyzésig.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy skála első képlete,
– Egy gyakorlat,
– Egy előadási darab.

5. évfolyam
Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
– Egyoktávos skála, tercskála, a hangnem fő hármashangzatai (I, IV, V), a dominánsszeptim–akkord ismerete.
– Az 5/8, 7/8, 9/8–os ütemfajták és különböző ritmusképletek ismerete.

– A zenei anyagban szereplő darabok formai elemzése, hangnemi kitérések felismerése.
– Az előforduló tempójelzések ismerete.
– A kamarazenélés előtérbe helyezése.
– A légzéstechnikában előforduló hibák korrigálása, a játék biztonságának fejlesztése.
– Az ujj– és nyelvtechnika tökéletesítése, különös tekintettel a művek zenei megoldására.
– Az ajaktechnika fejlesztése az eddig tanult természetes kötések gyakorlásával, a kvint–, kvart– és nagy terc–kötések összekapcsolásával.
– Törekvés a teljes dinamikai skála megvalósítására (pp–ff) különös figyelemmel a szép hangra.
Ajánlott tananyag:
- Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola III.
- Peters: Gyakorlatok kezdőknek
- Colin: 100 Warm Ups
- Arban: Skálatanulmányok
- Clodomir: Petits exercises
- Clodomir: Etűdök I.
- Arban: Trombitaiskola
- Baldassari: Szonáta
- Barat: Orientálé
- Händel: Hallei szonáta
- Händel: B–dúr szonáta
- Diabelli: Szonatina
- Botti: Románc
- Rangers: Velencei karnevál
- Tornyos: Szonatina
- Tornyos: 3 sárpilisi népdal
- Clerisse: Téma és változatok
- Telemann: B dúr szvit (FAM)
Követelmény:
- A tanuló legyen képes zeneileg és ritmikailag igényesebb, differenciáltabb technikát kívánó gyakorlat eljátszására.
- A hangterjedelem kialakítása a kis fisz–től a kétvonalas g–ig.
- Dúr és moll hangsorok egy oktávon keresztül, 2#, 2b előjegyzésig, terclépések, hármashangzat–felbontások (I, IV, V) hangköztanulmányok.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy skála első képlete,
– Egy gyakorlat,
– Egy előadási darab.

6. évfolyam
Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
- Egy oktávos skála, tercskála, a főhármasok és a dominánsszeptim–akkord hangjainak ismerete és összehasonlításuk.
- A tonika, szubdomináns, domináns funkciók ismerete.
- A hangszeres és az elméleti órákon szerzett ismereteken alapuló formai és harmóniai elemzés.
- A légzés és a levegővétel terén eddig tanultak következetes alkalmazása a gyakorlatban.
- Az előírt hangterjedelmen belül szép, kiegyenlített hanganyag és a tiszta intonáció kialakítása, könnyed fúvástechnika birtoklása.

- A technikai jellegű gyakorlatok és nehezebb fordulatok megoldása, az előírt tempójelzések következetes betartása.
Ajánlott tananyag:
- Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola IV.
- Peters: Gyakorlatok
- Stamp: Warm Ups+Studies
- Collin: Warm Ups, Lip flexibilites
- Arban: Trombitaiskola
- Clodomir: Petits exercises Etűdök I.
- Arban: Trombitaiskola (ritmustanulmányok, trillák, díszítések)
- Albinoni: Esz–dúr concerto III–IV. tétel
- Albinoni: F–dúr concerto I. tétel
- Händel: c–moll concerto I. tétel
- Händel: B–dúr szonáta
- Händel: Asz–dúr szonáta
- Telemann: F–dúr szonáta
- Telemann: d–moll szonáta
- Balay: Adante et allegro
- Scselokov: Koncert no. 3
- Hanus: Impromtus
- Thome: Fantázia
- Bogár: Concertino I.
- Bogár: Concertino II.
- Desportes: Introductions
- Hidas: Concerto no. 2, I. tétel
- Cimarosa: F–dúr concerto (FAM)
Követelmény:
- A tanuló legyen képes egy nagyobb terjedelmű, zeneileg és technikailag igényesebb darab eljátszására.
- Az ajakizomzat rugalmasságának és erejének fokozása a természetes kis terc–kötésig, fokozott figyelemmel a helyes funkciókra, szép hangra.
- A hangterjedelem kibővítése a kétvonalas a–ig.
- Dúr és moll hangsorok egy oktávon keresztül, 4#, 4b előjegyzésig.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy skála első képlete,
– Egy gyakorlat,
– Egy előadási darab.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után
Ismerje a tanuló:
– a helyes test– és hangszertartást,
– a helyes légzéstechnikát,
– a hangszere irodalmát a tanult anyag alapján
– a dúr és moll hangnemeket 4 #, 4 b előjegyzésig,
– a tanult anyagban előforduló tempó– és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
– a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.

Legyen képes:
– a helyes légzéstechnika alkalmazására, fejlesztésére,
– az alapvető funkciók helyes alkalmazására, a szájizomzat fejlesztésére a mindennapi gyakorlatok segítségével: fúvóka nélkül, csupán ajakrezgéssel, csak fúvókával, hangszerrel,
– az előírt hangterjedelmen belül g2–ig kiegyenlített, szép hang elérésére a tiszta intonáció megtartásával,
– a könnyebb technikai problémák elemző gyakorlására,
– a tanult darabok stílushű megszólaltatására,
– folyamatos, mérsékelt tempójú lapról olvasásra,
– a különböző artikulációs előírások (staccato, tenuto, legato, marcato) megszólaltatására,
– skálázni egy oktávon keresztül 4# 4 b –ig.

Művészeti alapvizsga követelményei
A vizsga részei: a vizsga gyakorlati és elméleti vizsgarészből áll.
A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama: trombita főtárgy, minimum 8 perc.
A vizsga tartalma:
– Egy másfél oktávos skála első képlete.
– Egy etűd; Varasdy–Nagyiván–Sztán: Trombitaiskola III./1–65. (EMB13492), Clodomir: Petits exercices 1–21. (Leduc), nehézségi szintjén.
– Egy előadási darab; Varasdy–Nagyiván–Sztán: Trombitaiskola III./66–74. (EMB13492), Baldassari: Szonáta, Händel: Hallei szonáta, Rangers: Velencei karnevál, Tornyos: Szonatina nehézségi szintjén.
Az etűd kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.
A vizsga értékelése:
– megfelelés az előírt követelményeknek,
– technikai felkészültség,
– helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
– hangképzés,
– intonáció,
– hangszerkezelés,
– artikulációk és díszítések alkalmazása,
– helyes ritmus és tempó,
– előadásmód,
– a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
– memória,
– alkalmazkodóképesség,
– állóképesség.

Továbbképző
7. évfolyam
Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
– A hangterjedelem további bővítése fokozott figyelemmel a szép hangra, és a tiszta intonációra.
– A játszott művek alaposabb ismerete, a zenei műveltség elmélyítése.
– A ritmusértékek, ütemfajták átfogó, ismerete.
– A kamarazene és a zenekari játék előtérbe helyezése.
Ajánlott tananyag:
- Stamp: Warm–ups+studies

- Colin: Lip Flexibilities
- Clarke: Technical Studies
- Maggio: Mindennapi Gyakorlatok
- Fekvéstágító skálák
- Arban: Trombitaiskola
- Előkészítő gyakorlatok a trillához
- Tripla nyelv előtanulmányok.
- Kromatikus skálák
- Clodomir: Petits exercises Etűdök I.
- Keller: Szonáta
- Albinoni: F–dúr Concerto
- Esz–dúr Concerto
- Barat: Fantázia
- Haendel: c–moll Concerto
- Vivaldi: d–moll Concerto I.–II. tétel
- Richter: Concerto I. tétel
- Cimarosa: Concerto

Követelmény:
- A tanuló legyen képes zeneileg és ritmikailag igényesebb darabok eljátszására.
- Dúr és összhangzatos moll skálák tercmenetben és hármashangzat felbontással.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy skála három képletben
– Egy gyakorlat
– Egy előadási darab zongorakísérettel, vagy kamaramű, lehetőleg tanuló részvételével.

8. évfolyam

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése:
– A hangterjedelem bővítése a – lehetőségek szerint, figyelemmel a szép hangra és a tiszta intonációra.
– A játszott darabok alapos ismerete.
– A tanuló önállóságának fejlesztése a gyakorlás során felmerülő nehézségek megoldására.
– A könnyed játékmód megőrzése, fejlesztése.
– Nagyobb terjedelmű etűdök tanulása – állóképesség javítás

Ajánlott tananyag:
- Stamp: Warm–ups + studies
- Colin: Lip Flexibilities
- Clarke: Technical Studies
- Maggio: Mindennapi Gyakorlatok
- Davidson: Napi Gyakorlatok Fekvéstágító skálák
- Arban: Trombitaiskola
- Clodomir: Petits exercises Etűdök I.
- Purcell: B–dúr szonáta
- Neruda: Esz–dúr trombitaverseny I.
- Albinoni: g–moll trombitaverseny
- Sahov: Scherzo
- Bach: Passacaglia
- Tartini: Largo és Allegro
- Veracini: Concerto

Követelmény:
- Skálák három képletben, kromatikus skála biztos játéka, nagyobb terjedelmű etűdök eljátszása.
- Koncert, vagy szonáta gyors és lassú tételének ízléses és karakteres eljátszása kísérettel.
- Kamaramű szólamának előadása.
Év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy skála 3 képletben
– Egy etűd
– Egy előadási darab zongorakísérettel, vagy kamaramű, lehetőleg tanuló részvételével

9. évfolyam
Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
– a hangterjedelem bővítése a lehetőségek szerint, az ajánlott napi gyakorlatok közül válogatva.
– a technikai készség megőrzése, továbbfejlesztése (előke és duplanyelv)
– a zenei kifejezőkészség fejlesztése.
– skálák öt képletben.
Ajánlott tananyag:
- Stamp: Warm–ups + studies
- Clarke: Technical Studies
- Colin: Lip Flexibilities
- Maggio: Mindennapi Gyakorlatok
- Quinque: Atmung Stütze Ansatz Methode
- Davidson: Napi gyakorlatok
- Arban: Trombitaiskola
- Varasdy – Nagyiván – Sztán Trombitaiskola IV.
- Corelli: e–moll Szonáta
- Albinoni: C–dúr Concerto
- Hidas: Concerto no.2
- Bozza: Capriccio
- Gedike: Koncertetűd
- Manfredini: B–dúr Concerto két trombitára
Követelmények:
- Skálák öt képlettel.
- Tripla és dupla nyelv ismerete, és egyszerűbb esetekben használata.
- Szonáta, vagy koncert gyors és lassú tételének ízléses és karakteres eljátszása kísérettel, kamaramű szólamának előadása.
- A játszott művek zenei és zenetörténeti összefüggéseinek vázlatos ismerete.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy skála öt képlettel
– Egy etűd
– Egy előadási darab, vagy kamaramű, lehetőleg tanuló közreműködésével

10. évfolyam
Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
– A megszerzett hangterjedelem és állóképesség megőrzése, a megtanult technikai elemek összefüggő alkalmazása.
– A zenei kifejezés fejlesztése.
– A tanult darabok zenei és zenetörténeti összefüggéseinek vázlatos ismerete.

– Az önállóan ismerje fel a hangszer problémáit és tudja ezeket kezelni.
– A tripla és a dupla nyelv ismerete, a díszítések, trillák ízléses használata.
Ajánlott tananyag:
- Stamp: Warm–ups + Studies
- Clarke: Technical Studies
- Colin: Lip Flexibilities
- Maggio: Mindennapi Gyakorlatok
- Quinque: Atmung Stütze Ansatz Methode
- Davidson: Napi gyakorlatok
- Skálák a Varasdy – Nagyiván – Sztán Trombitaiskola IV. kötete alapján.
- Arban: Trombitaiskola
- Hummel: Trombitaverseny I. tétel
- Haydn: Trombitaverseny II.–III. tétel
- Arutjunjan: Trombitaverseny
- Hindemith: Szonáta I.
- Valentino: Szonáta
- Vivaldi: B–dúr Concerto két trombitára
- Händel: Szonáta két trombitára
Követelmények:
- A tanuló legyen képes egy versenymű vagy szonáta gyors és lassú tételének ízléses előadására, a tanult technikai és zenei elemek önálló alkalmazására.
- Egy kamaramű szólamának eljátszására.
- Legyen képes önállóan megtanulni és eljátszani egy előadási darabot.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy skála öt képlettel
– Egy etűd
– Egy előadási darab, vagy kamaramű, lehetőleg tanuló részvételével

Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után
Ismerje a tanuló:
– a hangszere múltját, a jelentősebb alkotó– és előadóművészek munkásságát,
– a rézfúvós hangszerek közötti azonosságot, különbséget.
Legyen képes a tanuló
– az előforduló légzéstechnikai és funkcionális problémák korrigálására a mindennapi gyakorlatok segítségével,
– a játszott művek hangterjedelmén belül kiegyenlített és kifejező hang elérésére,
– a különböző hangindítások, hangbefejezések megvalósítására,
– a különböző nyelvütések (szimpla, dupla, tripla) gyorsaságának fejlesztésére,
– önálló hangolásra,
– a hosszabb zenei gondolatok egy levegővel történő összefogására,
– skálázni másfél oktávon keresztül valamennyi hangnemben,
– az adott zenei anyagot egyéni képességei, illetve készségei szintjének megfelelően, kotta– és stílushűen, értelmesen tagolva, kifejezéssel megszólaltatni.

Művészeti záróvizsga követelményei
A vizsga részei: a vizsga gyakorlati és elméleti vizsgarészből áll.
A vizsga tantárgya és időtartama: trombita főtárgy, minimum 10 perc.
A vizsga tartalma:

– Egy másfél oktávos skála öt képlettel.
– Egy etűd; Clodomir: Petits exercices (Leduc) 22–70., Clodomir: Etűdök (Leduc) II., III., IV., VI., és Arban: Trombitaiskola (Hofmeister) etűdjeinek nehézségi szintjén.
– Két különböző karakterű előadási darab, melyből az egyik lehet kamaramű is; Albinoni: Esz–dúr, g–moll, C–dúr concerto, Barat: Fantázia (Leduc), Gedicke: Koncertetűd ; kamaraművek: Borst: Trombitaduók (EMB 6870), Mező Imre: Variációk (EMB 4687), Clodomir: Six petits duo és Six duo faciles, Reschofsky: Trió (EMB 6819), Farkas Ferenc: Régi magyar táncok nehézségi szintjén.
Az etűd és a kamaramű kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.
A vizsga értékelése:
– megfelelés az előírt követelményeknek,
– technikai felkészültség,
– helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
– hangképzés,
– intonáció,
– hangszerkezelés,
– artikulációk és díszítések alkalmazása,
– helyes ritmus és tempó,
– előadásmód,
– a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
– memória,
– alkalmazkodóképesség,
– állóképesség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
- Megfelelő minőségű, trombiták, tartozékokkal (tok, fúvóka)
- Jól felhangolt zongora (pianínó)
- Legalább 2 db, állítható magasságú kottaállvány
- Metronóm
- Lehetőleg a teljes alakot visszaadó tükör

HARSONA – TENORKÜRT – BARITONKÜRT

„A” tagozat

A harsona és rokon hangszerei, a tenorkürt– és a baritonkürt– tanítás szakirányú feladatai

A képzés legeredményesebb módjának az tekinthető, ha a tanuló 8–9 éves korában tenoron vagy baritonon kezdi a mélyrézfúvós hangszerek tanulását és csak a tanulmányok során amikor erre alkalmassá válik, tér át a harsona tanulására. A tenoron vagy baritonon megszerzett készségek birtokában a továbbtanulást megelőző két évben elegendő a harsonatanulást megkezdeni a zeneművészeti szakközépiskolai felvételi követelmény eléréséhez.

A harsonatanítás szakirányú feladatai:

– ismertesse meg a tanulóval (életkoruknak megfelelő szinten) a hangszerek lehetőségeit, irodalmát; történetét, akusztikai sajátosságait, az irodalom legkiemelkedőbb alkotó– és előadóművészeit.
Alakítson ki könnyed hangszerkezelést:

– megfelelő légzéstechnikát, helyes befúvásmódot, test–, száj–, hangszer– és kéztartást, tolókezelést és tudatosítsa ezeket,
– dinamikailag árnyalt, telt, színes, kifejező zenei hangot,
– differenciált hangindítást és hanglezárást,
– megfelelő tempójú repetíciót,
– laza, egyenletes kartechnikát,
– pontosan összehangolt nyelv– és karmozgást.
A fentiek eléréséhez gyakoroltasson rendszeresen:
– tartott hangokat állandó és változó dinamikával, az intonáció lehetőség szerinti megtartásával,
– hangsorokat, fokozatosan táguló hangterjedelemben, különböző figurációkkal,
– a felmerülő technikai problémáknak megfelelő mozdulatsorokat, ujjgyakorlatokat.
Fordítson figyelmet:
– a helyes légzés kialakítására, gyakorlására, fejlesztésére intenzív légzésfejlesztési gyakorlatokkal,
– a helyes szájtartás kialakítására, a szájizomzat fejlesztésére a mindennapi gyakorlatok segítségével:
– fúvóka és hangszer nélkül csupán ajakkal,
– csak fúvókával,
– hangszerrel,
– mindezek ellenőrzése fúvóka karikával,
– a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,
– a lapról olvasási készség fejlesztésére,
– a tudatos zenei memorizálásra,
– a művek zeneileg igényes kidolgozására,
– a rendszeres társas muzsikálásra.
Tanítsa meg a tanulót a hangszer karbantartására.

Előképző
1. évfolyam
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése:
– A hangszer felépítése, részei.
– A kottaolvasás alapfogalmai, illetve kulcs.
– Az egész, fél, negyed, nyolcad hangjegyértékek és az ezeknek megfelelő szünetjelek.
– A 4/4–es, 2/4–es és 3/4–es ütemek.
– Az előforduló hangok fogásai.
– A helyes test– és hangszertartás kialakítása.
– A rekeszlégzés alapjainak elsajátítása, a levegővezetés megalapozása.
– A helyes szájtartás kialakítása ajakrezgés és fúvókázás segítségével.
– A hangindítás megalapozása.
Ajánlott tananyag:
- Steiner: Harsona ABC (ajak– és fúvókagyakorlatok)
- Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola I.
- Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola I.
- Steiner–Völgyi–Zilcz: Harsonaiskola I.
- Steiner: Bariton ABC
- Steiner: Harsona ABC
- Colin: Trombitaiskola kezdőknek
- Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola I.

- Ujfalusy – Steiner: Előadási darabok rézfúvókra,
- Sztán: Repertoire Trombita–
- Előadási darabok gordonkára I,
- Manfred Schmitz: Trompeten spiele 1.
- Gyerekdalok, népdalok

Követelmény:
- Az egészséges, szép hang kialakítása.
- Hangterjedelem: maximum B–g–ig (hangzó).

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Két gyakorlat,
– Egy előadási darab.

2. évfolyam

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése:
– A hangszer felépítése, részei.
– A kottaolvasás alapfogalmai, illetve kulcs.
– Az egész, fél, negyed, nyolcad hangjegyértékek és az ezeknek megfelelő szünetjelek.
– A 4/4–es, 2/4–es és 3/4–es ütemek.
– Az előforduló hangok fogásai.
– A helyes test– és hangszertartás kialakítása.
– A rekeszlégzés alapjainak elsajátítása, a levegővezetés megalapozása.
– A helyes szájtartás kialakítása ajakrezgés és fúvókázás segítségével.
– A hangindítás megalapozása.
– A legato játék alapjainak elsajátítása ajakrezgéssel, fúvókával, hangszerrel.

Ajánlott tananyag:
- Steiner: Harsona ABC
- Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola I. vagy a tanuló képességeinek ismeretében a tanár belátása és tapasztalata szerinti gyakorlatok
- Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola I.
- Steiner–Völgyi–Zilcz: Harsonaiskola I.
- Steiner: Bariton ABC
- Steiner: Harsona ABC
- Colin: Trombitaiskola kezdőknek
- Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola I.
- Ujfalusy – Steiner: Előadási darabok rézfúvókra,
- Sztán: Repertoire Trombita
- Előadási darabok gordonkára I.
- Manfred Schmitz: Trompeten spiele 1.

Követelmény:
- Az egészséges, szép hang kialakítása.
- Hangterjedelem: maximum G–b–ig (hangzó).

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Két gyakorlat,
– Egy előadási darab.

Alapfok

1. évfolyam

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése:

– A hangszer felépítése, részei.
– Az egész, fél, negyed és nyolcad hangérték és a megfelelő szünetjelek.
– Nyújtópont a félkotta mellett.
– A módosítójelek.
– A 4/4–es, 2/4–es, 3/4–es ütem.
– Az előforduló hangok fogásai.
– Memóriafejlesztés: gyermekdalok, népdalok, és az előadási darabok kotta nélkül.
– Motívumok, dallamok azonosságának, különbözőségének megismerése.
– A helyes test– és hangszertartás kialakítása.
– A rekeszlégzés alapjainak gyakorlása, a levegővezetés megalapozása.
– A helyes szájtartás fejlesztése ajakrezgés és fúvókázás segítségével.
– A hangindítás megalapozása.
– A legato játék alapjainak elsajátítása ajakrezgéssel, fúvókával, hangszerrel.
Ajánlott tananyag:
- Steiner: Bariton ABC
- Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola I.
- Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola I.
- Steiner: Bariton ABC–ből válogatva
- Perényi Péter: 347 etűd–ből válogatva
- Krumpfer: Trompeten schule für anfanger–ből válogatva
- Colin: Trombitaiskola kezdőknek
- Colin: Modern Method for Trombon
- Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola I. (zongorakíséretes darabok)
- Steiner: Harsonaiskola (a zongorakíséretes darabokból)
- Ujfalusy – Steiner: Előadási darabok rézfúvókra,
- Sztán: Repertoire Trombita
- Manfred Schmitz Trompeten spiele 1.
- Lengyel–Pejtsik: Gordonkamuzsika I.
- Csáth: Előadási darabok gordonkára I.
Követelmény:
- A tanuló legyen képes egy oktáv hangterjedelmen belül a tanult ritmusértékeket tartalmazó gyakorlat előadására egészséges, szép hangon.
- Hangterjedelem: G–b–ig (hangzó).
Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Két gyakorlat,
– Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

2. évfolyam
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése:
– A kottaolvasás továbbfejlesztése: szinkópa, nagy és kis nyújtott és éles ritmusok ismertetése, a tizenhatod érték és szünetjele.
– A 3/8–os, 6/8–os, ütem és alla breve.
– Ritmusképlet: a triola és a 6/8–os ütem különböző képletei.
– A játékmód további differenciálása (staccato nyolcad mozgásban).
– Dinamika: a pianótól a fortéig.
– Memóriafejlesztés: hangsorok és előadási darabok (3–4) kotta nélkül.
– Hangterjedelem: G– d'–ig.
– Hangképzés: tiszta szép intonáció kialakítása fúvóka– és hangképző gyakorlatokon keresztül.

– A légvezetés, nyelvtechnika továbbfejlesztése.
– Hangsorok a tanuló hangterjedelmi képességeinek függvényében
Ajánlott tananyag:
- Steiner: Harsonaiskola ABC (ajak– és fúvókagyakorlatok)
- Steiner: Mindennapi gyakorlatok (felhangkötések)
- Colin: Kötésgyakorlatok
- Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola
- Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Harsonaiskola II.
- Steiner: Bariton ABC
- Perényi Péter: 347 etűd
- Steiner: Harsona ABC
- Lubik: Kantilénák
- Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola
- Steiner: Harsona ABC (a zongorakíséretes darabokból)
- Ujfalusy–Steiner: Előadási darabok rézfúvósokra
- Sztán: Repertoire – Trombita,
- Manfred Schmitz: Trompeten spiele 1 –2.
- Lengyel – Pejtsik: Gordonkamuzsika I.
- Csáth: Előadási darabok gordonkára I.
- Steiner: Repertoire – Rézfúvók
- Charpentier: Te Deum (Edition Simonffy)
- Négy régi olasz dal (Edition Simonffy)
- Borst – Bogár: Trombitamuzsika kezdők számára
- Lengyel – Pejtsik: Gordonkamuzsika kezdők számára
Követelmény:
- A tanuló legyen képes nyolcadokat, tizenhatodokat, tartalmazó darabok lejátszására.
- Egy dúr skála és párhuzamos mollja kotta nélkül.
- Különböző karakterű és ritmikájú gyakorlatok.
- Évfolyamának megfelelő hangterjedelmű előadási darab előadása kotta nélkül
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy skála kotta nélkül,
– Két gyakorlat,
– Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

3. évfolyam
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése:
– A dúr és moll hangsor szerkezete.
– A 9/8–os, 12/8–os ütem.
– Ritmusképletek: az eddig elsajátított ritmusképletek kombinációi.
– A zenei anyagban szereplő előadási darabok stílusjegyeinek ismerete.
– A társas zenélés alapjai, két–háromszólamú gyakorlatok eljátszása.
– A funkciók ellenőrzése, a hibák korrigálása a mindennapi gyakorlatokon keresztül.
– Hangképzés: az előírt hangterjedelmen és dinamikán belül kiegyenlített hanganyag és tiszta intonáció kialakítása.
– A manuális készség továbbfejlesztése.
– A legato játék kifejlesztése, kvart– és kvintkötések lefelé és felfelé.
Ajánlott tananyag:
- Steiner: Harsonaiskola ABC (ajak– és fúvókagyakorlatok)

- Steiner: Mindennapi gyakorlatok (felhangkötések)
- Colin: Kötésgyakorlatok
- Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola (63–118)
- Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Harsonaiskola II.
- Steiner: Bariton ABC
- Perényi Péter: 347 etűd
- Steiner: Harsona ABC
- Lubik: Kantilénák
- Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola
- Steiner: Harsona ABC (a zongorakíséretes darabokból)
- Ujfalusy–Steiner: Előadási darabok rézfúvósokra
- Sztán: Repertoire – Trombita,
- Manfred Schmitz: Trompeten spiele 1 –2.
- Lengyel–Pejtsik: Gordonkamuzsika I.
- Csáth: Előadási darabok gordonkára I.
- Steiner: Repertoire – Rézfúvók
- Charpentier: Te Deum (Edition Simonffy)
- Négy régi olasz dal (Edition Simonffy)
- Borst – Bogár: Trombitamuzsika kezdők számára
- Lengyel – Pejtsik: Gordonkamuzsika kezdők számára

Követelmény:
- A tanuló legyen képes a tanult ritmusokra épülő gyorsabb technikai gyakorlat eljátszására.
- Felhangkötéseket tartalmazó gyakorlatok.
- Barokk vagy klasszikus szonátatétel előadása.

Az év végi beszámoló ajánlott anyaga:
– Egy skála,
– Két gyakorlat,
– Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

4. évfolyam

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése:
– Ütemfajták: váltakozó ütemek.
– Ritmusképletek: különböző kevert ritmusok.
– Kottaolvasás: a tanuló legyen képes az évfolyamának megfelelő szinten lapról olvasni. Vegye figyelembe a dinamikai és artikulációs előírásokat.
– Hangképzés: az előírt hangterjedelmen és dinamikán belül kiegyenlített hanganyag és tiszta intonáció kialakítása, könnyed fúvástechnika birtoklása.
– A nyelv– és ujjtechnika továbbfejlesztése, a manuális készség kialakítása technikai gyakorlatok segítségével.
– A technikai jellegű gyakorlatok és nehezebb zenei fordulatok virtuóz megoldása, az előírt tempójelzések következetes betartása.
– Kötéstanulmányok: kis terc–, nagy terc–, kvint–, kvart– le és felfelé.

Ajánlott tananyag:
- Steiner: Mindennapi gyakorlatok
- Steiner: Harsona ABC (mindennapi gyakorlatok)
- Lubik: Kantiléna
- Colin: Complete Modern Method for Trumpet or Cornet
- Colin: Kötésgyakorlatok

- Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola II. (skálatanulmányok)
- Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola II. (1–51)
- Clodomier: Petits Exercices.
- Robert Müller: Technische studien I.
- Steiner: Harsona ABC
- Perényi Péter: 347 etűd
- Ujfalusy – Pehl – Perlaki: Harsonaiskola II.
- Arban: gyakorlatok válogatva a hangterjedelemnek megfelelően
- Steiner: Harsona ABC
- Ujfalusy – Steiner: Előadási darabok rézfúvókra,
- Sztán: Repertoire Trombita
- Előadási darabok gordonkára I
- Manfred Schmitz Trompeten spiele 1–2.
- Lengyel–Pejtsik: Gordonkamuzsika I–II
- Csáth: Előadási darabok gordonkára I–II
- Steiner: Repertoire Rézfúvók
- Magyar szerzők előadási darabjai trombitára és zongorára
- Sugár: Dal és tánc
- Hasse: Két tánc
- Purcell: Szvit

Követelmény:
- Nagyobb terjedelmű, igényes ritmikájú etűd eljátszása.
- Kantiléna jellegű nagy íveket átfogó etűd előadása.
- Barokk vagy klasszikus előadási darab stílusos előadása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy skála,
– Két gyakorlat,
– Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

5. évfolyam

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése:
– Ütemfajták: váltakozó ütemek.
– Ritmusképletek: különböző kevert ritmusok.
– Kottaolvasás: a tanuló legyen képes az évfolyamának megfelelő szinten lapról olvasni. Vegye figyelembe a dinamikai és artikulációs előírásokat.
– Hangképzés: az előírt hangterjedelmen és dinamikán belül kiegyenlített hanganyag és tiszta intonáció kialakítása, könnyed fúvástechnika birtoklása.
– A nyelv– és ujjtechnika továbbfejlesztése, a manuális készség kialakítása technikai gyakorlatok segítségével.
– A technikai jellegű gyakorlatok és nehezebb zenei fordulatok virtuóz megoldása, az előírt tempójelzések következetes betartása.
– Kötéstanulmányok: kis terc–, nagy terc–, kvint–, kvart– le és felfelé.

Ajánlott tananyag:
- Steiner: Mindennapi gyakorlatok
- Lubik: Kantiléna
- Colin: Complete Modern Method for Trumpet or Cornet
- Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola II. (skálatanulmányok)
- Arban: Skálagyakorlatok

- Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola II. (52–116)
- Clodomir: Petits Exercices.
- Robert Müller: Technische studien I.
- Steiner: Harsona ABC
- Ujfalusy – Pehl – Perlaki: Harsonaiskola II.
- Arban: gyakorlatok válogatva
- Steiner: Harsona ABC
- Ujfalusy – Steiner: Előadási darabok rézfúvókra,
- Sztán: Repertoire Trombita
- Előadási darabok gordonkára I
- Manfred Schmitz: Trompeten spiele 1–2.
- Lengyel–Pejtsik: Gordonkamuzsika I–II
- Csáth: Előadási darabok gordonkára I–II
- Steiner: Repertoire Rézfúvók
- Magyar szerzők előadási darabjai trombitára és zongorára
- Sugár: Dal és tánc
- Hasse: Két tánc
- Purcell: Szvit
- Diabelli: Sonatina

Követelmény:
- Nagyobb terjedelmű, igényes ritmikájú etűd eljátszása.
- Kantiléna jellegű nagy íveket átfogó etűd előadása.
- Barokk vagy klasszikus előadási darab stílusos előadása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy skála,
– Két gyakorlat,
– Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

6. évfolyam

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése:
– Ütemfajták: váltakozó ütemek.
– Ritmusképletek: különböző kevert ritmusok.
– Kottaolvasás: a tanuló legyen képes az évfolyamának megfelelő szinten lapról olvasni. Vegye figyelembe a dinamikai és artikulációs előírásokat. Sajátítsa el a tenorkulcs olvasását és használatát.
– Hangképzés: az előírt hangterjedelmen és dinamikán belül kiegyenlített hanganyag és tiszta intonáció kialakítása, könnyed fúvástechnika birtoklása.
– A nyelv– és ujjtechnika továbbfejlesztése, a manuális készség kialakítása technikai gyakorlatok segítségével.
– A technikai jellegű gyakorlatok és nehezebb zenei fordulatok virtuóz megoldása, az előírt tempójelzések következetes betartása.
– Kötéstanulmányok: kis terc–, nagy terc–, kvint–, kvart– oktáv kötések le és felfelé.

Ajánlott tananyag:
- Steiner: Mindennapi gyakorlatok
- Steiner: Harsona ABC
- Arban: Vollstandige schule für trompete – válogatott gyakorlatok
- Lubik: Kantiléna
- Colin: Complete Modern Method for Trumpet or Cornet

- Borst: Skálagyakorlatok trombitára
- Arban: Technikai gyakorlatok – skálagyakorlatok (violin és basszuskulcsban, szükség szerint)
- Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola III.
- Clodomir: Petits Exercices.
- Robert Müller: Technische studien I–II
- Kopprasch: Technikai etűdök I.
- Ujfalusy – Pehl – Perlaki: Harsonaiskola II.
- Makovecz: Válogatott etűdök I.
- Arban: gyakorlatok válogatva
- Steiner: Harsona ABC
- Ujfalusy – Steiner: Előadási darabok rézfúvókra,
- Sztán: Repertoire Trombita–
- Előadási darabok gordonkára I,
- Manfred Schmitz Trompeten spiele 1–2.
- Lengyel–Pejtsik: Gordonkamuzsika I–II
- Csáth: Előadási darabok gordonkára I–II
- Steiner: Repertoire Rézfúvók
- Magyar szerzők előadási darabjai trombitára és zongorára
- Sugár: Dal és tánc
- Hasse: Két tánc
- Diabelli: Szonatina
- Händel: B–dúr sonata
- Vivaldi: Sechs violoncello sonaten – válogatva
- Purcell: Szvit
- Telemann: F–dúr sonata
- Fitzgerald: Angol szvit
- Marcello: Hat szonáta csellóra

Követelmény:
- Nagyobb terjedelmű, igényes ritmikájú etűd eljátszása.
- Kantiléna jellegű nagy íveket átfogó etűd előadása.
- Barokk vagy klasszikus előadási darab stílusos előadása.

Az év végi beszámoló ajánlott anyaga:
– Egy skála
– Két gyakorlat,
– Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

A tanuló:
– a zenei anyagot életkorának, egyéni képességeinek és készségeinek megfelelő hangszerkezeléssel, kotta– és stílushűen, értelmesen tagolva, kifejezően szólaltassa meg,
– rendelkezzék a játszott zenei anyag megszólaltatásához szükséges koncentrálóképességgel,
– legyen tisztában a hangszerkezelés alapvető tudnivalóival, alkalmazza tudatosan a helyes légzéstechnikát, befúvásmódot,
– sajátítsa el az ajak és a kéz összehangolt munkáját; harsonánál a helyes tolókakezelést,
– legyen képes a hangok biztonságos megszólaltatására az előírt hangterjedelemben,
– tudjon dinamikailag árnyalt, kulturált, kifejező hangot képezni,
– alkalmazza játékában a hangindítás, elválasztás és hangbefejezés különböző módjait,

– törekedjék játékában a tiszta intonációra,
– rendelkezzék az alapfokon játszott zenei anyag megszólaltatásához szükséges technikával,
– tudjon önállóan hangolni,
– ismerje a hangszer karbantartásának alapvető feladatait, és végezze ezeket önállóan,
– ismerje a tanult anyagban előforduló tempó– és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
– a tanár útmutatásai alapján legyen képes a különböző zenei kifejezőeszközök alkalmazására (artikuláció, agogika, díszítés, lassítás, hangsúlyozás stb.),
– a tanár útmutatásai alapján legyen képes az új darabok egyszerűbb dallami díszítésére,
– ismerje a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat,
– ismerje a használt hangszer történetét, rokon hangszereit,
– ismerje az adott hangszer szerepét különböző zenei korszakokban.

Művészeti alapvizsga követelményei
A vizsga részei: a vizsga gyakorlati és elméleti vizsgarészekből áll.
A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama: harsona – tenorkürt – baritonkürt főtárgy, minimum 8 perc.

Harsona:
– Egy dúr hangsor másfél oktávon keresztül, a hozzá tartozó hármashangzat–felbontással.
– Egy etűd; Steiner: Harsona–ABC 16/2. Andante, 17/1. Andantino, 18/2. Allegretto, 19/2. Allegretto (EMB Z 14144) nehézségi szintjén.
– Egy előadási darab; Steiner: Előadási darabok rézfúvósokra c. gyűjteményből (EMB Z 13114) F. Schubert: Bölcsődal 20., L. Mozart: Trombitaszó 22., Anonymus: Hornpipe 24., H. Purcell: Induló 26., Corelli: Gavotta 28., Rimsky–Korsakov: Mazurka 35., vagy hasonló nehézségű előadási darabok.
Az etűd kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

Tenorkürt:
– Egy másfél oktávos skála első képlete.
– Egy etűd; Varasdy–Nagyiván–Sztán: Trombitaiskola II. 51–116. (EMB12657) nehézségi szintjén.
– Egy előadási darab; Ujfalusi–Steiner: Előadási darabok rézfúvósokra c. gyűjteményből (EMB13114). Schubert: Bölcsődal 20., L. Mozart: Trombitaszó 22., Anonymus: Hornpipe 24., H. Purcell: Induló 26., Corelli: Gavotta 28., Rimsky–Korsakov: Mazurka 35., vagy hasonló nehézségű előadási darabok.
Az etűd kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

Baritonkürt:
– Egy másfél oktávos skála első képlete.
– Egy etűd; Varasdy–Nagyiván–Sztán: Trombitaiskola II. 51–116. (EMB12657) nehézségi szintjén.
– Egy előadási darab; Ujfalusi–Steiner: Előadási darabok rézfúvósokra c, gyűjteményből (EMB13114) F. Schubert: Bölcsődal 20., L. Mozart: Trombitaszó 22., Anonymus: Hornpipe 24., H. Purcell: Induló 26., Corelli: Gavotta 28., Rimsky–Korsakov: Mazurka 35., vagy hasonló nehézségű előadási darabok.
Az etűd kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése:
– megfelelés az előírt követelményeknek,
– technikai felkészültség,
– helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
– hangképzés,
– intonáció,
– hangszerkezelés,
– artikulációk és díszítések alkalmazása,
– helyes ritmus és tempó,
– előadásmód,
– a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
– memória,
– alkalmazkodóképesség,
– állóképesség.

Továbbképző
7. évfolyam
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése:
– Kottaolvasás: baritonkürtön a tenorkulcs használatának megismerése, elsajátítása és gyakorlása.
– Díszítések és trillák.
– Az előadott művek levegővel való önálló tagolása.
– Gyors tánctételek karakterisztikus megoldása.
– Közepesen nehéz etűdök és előadási darabok lapról játszása.
– Az ajkak rugalmasságának és erejének fejlesztése, különböző kötés– és intervallumgyakorlatokkal.
– A zenei anyagban szereplő művek formai elemzése, hangnemi kitérések felismerése.
– Az előforduló tempójelzések ismerete.
– A kamara– és zenekari játék előtérbe helyezése.
– Törekvés a teljes dinamikai skála megvalósítására (*pp–ff*–ig), különös figyelemmel a szép hangra.
Ajánlott tananyag:
- Steiner: Mindennapi gyakorlatok
- Rolf Quinque: ASA method
- Colin: Kötésgyakorlatok
- Arban: Gyakorlatok
- Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola III.
- Arban: Skálatanulmányok
- Clodomir: Etűdök I–II.
- Arban: Ritmustanulmányok, díszítés– és trilla–előkészítő tanulmányok, intervallumgyakorlatok
- Kopprasch: Technikai etűdök I.
- Makovecz: Válogatott etűdök I
- Müller: Technikai gyakorlatok II–III.
- Couillaud: 20 etűd
- Marcello: Szonáták
- Paudert: Berühmte Arien

- Kurpiński: Kavatina
- Baldassari: Szonáta
- Barat: Orientale
- Händel: Hallei szonáta
- Teleman: B–dúr szonáta
- Rouger: Velencei karnevál

Követelmény:
- A díszítések stílusos alkalmazása a gyakorlatokban és előadási darabokban.
- Dúr és moll hangsorok másfél oktávon keresztül, hármashangzat–felbontásokkal.
- Intervallumgyakorlatok másfél oktávon keresztül.
- Barokk, klasszikus vagy romantikus darab stílusos előadása díszítésekkel.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy skála,
– Egy gyakorlat,
– Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

8. évfolyam

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése:
– Két oktávos skála, tercskála; a főhármasok, a dominánsszeptim hangjainak ismerete és összehasonlításuk.
– Az ütemfajták, hangjegyértékek és ritmusképletek átfogó és rendszerezett ismerete.
– A teljes hangterjedelem birtoklása, kiegyenlített hangerővel és hangszínnel.
– Az ajkak rugalmasságának és erejének fokozása.

Ajánlott tananyag:
- Steiner: Mindennapi gyakorlatok
- Rolf Quinque: ASA method
- Colin: Lip flexibilites (válogatva)
- Slokar: Hangképző gyakorlatok
- Arban: Skálatanulmányok, kromatikus gyakorlatok, hármashangzat–felbontások
- Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola IV.
- Clodomir: Etűdök II.
- Arban: Ritmustanulmányok, trillák, díszítések
- Kopprasch: Technikai etűdök I.
- Makovecz: Válogatott etűdök
- Bordogni: Vocalises
- Müller: Technikai etűdök III
- Blazevich: Etűdök harsonára
- Ujfalusy – Steiner: Előadási darabok
- Marcello: Szonáták
- Vivaldi: Szonáták

Követelmény:
Zenei ismeretek:
- A tanuló legyen képes egy nagyobb terjedelmű, zeneileg és technikailag igényesebb darab eljátszására.
- Tudja megvalósítani az előírt dinamikát (*pp–ff*–ig) az egész hangterjedelemben.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy skála,
– Egy gyakorlat,

– Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

9. évfolyam

A hangszerkezelés fejlesztése:
- Az eddig elsajátított készségek megőrzése, fejlesztése.
- A légzés és levegővezetés terén eddig tanultak elmélyítése, következetes alkalmazása, az előforduló hibák korrigálása.
- A további hangszeres fejlődés mellett a zenei műveltség elmélyítése, a zenélési kedv ébrentartása.
- A kamarazenélés és a zenekarban való játék előtérbe helyezése.

Ajánlott tananyag:
- Steiner: Mindennapi gyakorlatok
- Slokar: Hangképző gyakorlatok
- Rolf Quinque: ASA method
- Stamp: Warm Ups
- Colin: Warm Ups
- Maggio: Befúvási gyakorlatok
- Colin: Skálatanulmányok
- Arban: Skálatanulmányok
- Arban: Famous Method for Trombone
- Colin: Modern Method for Trombone
- Müller: Technikai etűdök III
- Kopprasch: Technikai etűdök I–II
- Bordogni: Vocalises
- Lafosse: Complete Method III
- Couillaud: 20 etűd
- Vobaron: Etűdök I–II.
- Clodomier: Etűdök II–III.
- Makovecz: Válogatott etűdök I–II.
- Corelli: Szonáták
- Marcello: Szonáták
- Vivaldi: Szonáták
- A trombita– és harsonairodalom szólóművei

Követelmény:
- Díszítések.
- Tripla– és/vagy duplanyelv előkészítés.
- Rövid előke, dupla előke.
- Trilla előkével, utókával.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy skála,
– Egy gyakorlat,
– Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

10. évfolyam

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése:
– Az eddig elsajátított készségek megőrzése, fejlesztése.
– A légzés és levegővezetés terén eddig tanultak elmélyítése, következetes alkalmazása, az előforduló hibák korrigálása.

– A további hangszeres fejlődés mellett a zenei műveltség elmélyítése, a zenélési kedv ébrentartása.
– A kamarazenélés és a zenekarban való játék előtérbe helyezése.
– A záróvizsga sikeres letétele érdekében a lehető legtöbb egyéni szereplési lehetőség kihasználása.
Ajánlott tananyag:
- Steiner: Mindennapi gyakorlatok
- Slokar: Hangképző gyakorlatok
- Rolf Quinque: ASA method
- Stamp: Warm Ups
- Colin: Warm Ups
- Maggio: Befúvási gyakorlatok
- Colin: Skálatanulmányok
- Arban: Skálatanulmányok
- Arban: Famous Method for Trombone
- Colin: Modern Method for Trombone
- Müller: Technikai etűdök III
- Kopprasch: Technikai etűdök I–II
- Bordogni: Vocalises
- Lafosse: Complete Method III
- Couillaud: 20 etűd
- Vobaron: Etűdök I–II.
- Clodomier: Etűdök II–III.
- Makovecz: Válogatott etűdök I–II.
- Corelli: Szonáták
- Marcello: Szonáták
- Vivaldi: Szonáták
Követelmény:
- Díszítések.
- Ttripla és duplanyelv gyakorlatok.
- Rövid előke, dupla előke.
- Trilla előkével, utókával.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy skála
– Egy gyakorlat,
– Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után
- A légzés, levegővezetés terén tanultak elmélyítése, következetes alkalmazása, az előforduló hibák korrigálása.
- A hangterjedelem további bővítése, fokozott figyelemmel a szép hangra és a tiszta intonációra.
- A kamarazenélés és a zenekari játék előtérbe helyezése.
- A tanuló ismerjen különböző díszítéseket, trillákat, előkéket, tripla– és duplanyelves megoldásokat.

Művészeti záróvizsga követelményei
A vizsga részei: a vizsga gyakorlati és elméleti vizsgarészekből áll.
A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama: harsona – tenorkürt – baritonkürt főtárgy,

minimum 10 perc

Harsona:
– Egy etűd; Makovecz: Válogatott etűdök harsonára I.: (EMB14143) 20. Andante con moto, 27. Allegretto, 28. Mazurka, 30. Allegro moderato, 31. Allegretto, 32. Allegro moderato nehézségi szintjén.
– Két különböző karakterű zongorakíséretes előadási darab, melyből az egyik lehet kamaramű is (barokk szonáta, vagy egy versenymű két tétele, vagy egy gyors és egy lassú tempójú előadási darab).
Az etűd és a kamaramű kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

Tenorkürt:
– Egy skála másfél oktávon keresztül, különböző képletekkel
– Egy etűd; Varasdy–Nagyiván–Sztán: Trombitaiskola IV. (EMB13493)1–30. nehézségi szintjén.
– Két különböző karakterű zongorakíséretes előadási darab, melyből az egyik lehet kamaramű is: barokk szonáta, vagy egy versenymű két tétele, vagy egy gyors és egy lassú tempójú előadási darab; Corelli: Szonáták, Marcello: Szonáták, Vivaldi: Szonáták nehézségi szintjén.
Az etűd és a kamaramű kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

Baritonkürt:
– Egy skála másfél oktávon keresztül, különböző képletekkel
– Egy etűd; Kopprasch: Technikai etűdök I füzet (Hofmeister) nehézségi szintjén.
– Két különböző karakterű zongorakíséretes előadási darab, melyből az egyik lehet kamaramű is: barokk szonáta, vagy egy versenymű két tétele, vagy egy gyors és egy lassú tempójú előadási darab; Corelli: Szonáták, Marcello: Szonáták, Vivaldi: Szonáták nehézségi szintjén.
Az etűd és a kamaramű kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése:
– megfelelés az előírt követelményeknek,
– technikai felkészültség,
– helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
– hangképzés,
– intonáció,
– hangszerkezelés,
– artikulációk és díszítések alkalmazása,
– helyes ritmus és tempó,
– előadásmód,
– a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
– memória,
– alkalmazkodóképesség,
– állóképesség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
- Megfelelő mennyiségű és minőségű hangszer.
- Jó minőségű zongora, vagy pianínó.
- Lehetőleg teljes alakot visszaadó tükör.
- Metronóm.

- Legalább 2 darab állítható magasságú kottatartó.

TUBA

„A” tagozat

A tubatanítás célja, feladatai

– a tanuló egyéni adottságához, képességéhez igazodó módszerek kialakítása – kiemelt figyelmet fordítva az egyéni hangszeroktatásban rejlő pedagógiai lehetőségek kihasználására,
– a helyes légzés, befúvás, testtartás, hangszertartás beállítása, kialakítása,
– a hangszeres játékhoz szükséges motorikus reflexek, motivációs bázis, a naponkénti gyakorlás szükségletének kialakítása,
– a hangszeres játék megvalósításában részt vevő izmok lazaságának, terhelhetőségének tartósabb igénybevétel teljesítéséhez szükséges készségek kialakítása,
– a zenei elképzelések fejlesztése, a zenei előrelátás, a folyamatos kottaolvasás kialakítása,
– a zenei hallás átfogó fejlesztése,
– zenei memória fejlesztése, gyakorlati alkalmazásához szükséges jártasságok kialakítása,
– az egyéni hangszeres tanórákra, kamarazenei, zenekari foglalkozásokra történő önálló felkészülés képességének kialakítása.
Ismertesse meg a tanulókkal:
– a tuba történetét, legalább elméletben a különböző hangolású hangszereket
– a tuba a mélyrézfúvósok családjában és különféle együttesekben betöltött szerepét, szakmai lehetőségeit,
– a hangszer irodalmát, a hangszer zenekari–, kamarazenei– és szóló–irodalmának legalább a tananyagban megjelenő részét,
– a tananyagon keresztül a főbb zenei stílusokat,
– a segédfogásokat, alkalmazásuk lehetőségeit a tiszta intonáció és az előforduló díszítések könnyebb megvalósítása érdekében,
– a tuba hazai és külföldi művészeinek munkásságát.
Tudatosítsa:
– a helyesen beállított légzéstechnika állandó ellenőrzésének fontosságát,
– a helyes szájtartás, mint a jó befúvási mód (ansatz) alapfeltételének fontosságát,
– a mindennapi gyakorlás – didaktikai és fiziológiai szempontok szerinti – szükségességét,
– a könnyed, felszabadult hangszeres játékmód kialakításának fontosságát.
Fejlessze a tanuló:
– hallását, belső hallását, intonációs képességét,
– hangszertechnikai tudását,
– megformáló– és előadói képességét.
Tegye képessé a tanulókat:
– a gyakorlás során felmerülő hibák önálló kijavítására,
– a beállított alapfunkciók önellenőrzésére, szinten tartására és javítására
– a tiszta intonációra,
– folyamatos hangszerjátékra, árnyalt és stílusos előadásra,
– a pontos kottaolvasásra, a ritmus, valamint a zenei kifejezések előadásmódjára, illetve a tempóra vonatkozó utasításainak megvalósítására.
– társas muzsikálásra.
Fejlessze és ellenőrizze a különböző funkcionális készségek kialakítását:
– a helyes légzést intenzív légzésfejlesztő gyakorlatokkal (hangszerrel és hangszer nélkül);

– a szájizomzatot

Előképző
A tuba oktatásának megkezdésekor kiemelt figyelmet kell fordítani a tanulók fizikai, alkati fejlettségére, alkalmasságára. Általában 9–10 éves korban éri el testi fejlődésük a hangszeroktatás elkezdéséhez kívánatos szintet.
A hangszeres előképző évfolyamok az általános zenei érzék és a hangszeres készségek felmérését, a képességek kibontakoztatását szolgálják.

1. évfolyam
Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
– A törzshangok olvasása basszuskulcsban.
– Az egész, fél, negyed hangjegyértékek és az ezeknek megfelelő szünetjelek ismerete.
– Az ismétlőjel, záróvonal, korona, a dinamikai jelek, módosítójelek ismerete.
– A helyes test– és hangszertartás kialakítása.
– A helyes szájtartás beállítása, a fúvóka helyének kialakítása.
Ajánlott tananyag:
- Jakab G.: Tubaiskola I. (Ed. Simonffy)
- Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola (EMB Z 2550)
- Sára J.: Tubaiskola
Követelmény:
- Az ideális tubahang igényének kialakítása.
- Hangterjedelem: E–f–ig a hangok fogásai.
- A kottaolvasás basszuskulcsban.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy gyakorlat,
– Egy előadási darab.

2. évfolyam
Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
– A törzshangok olvasása violin– és basszuskulcsban.
– Az egész, fél, negyed, nyolcad, tizenhatod hangjegyértékek és az ezeknek megfelelő szünetjelek ismerete.
– Az ismétlőjel, záróvonal, korona, a dinamikai jelek, módosítójelek ismerete.
– A rézfúvós hangszerek – ezen belül a tuba – felépítésének, megszólaltatási módjának ismerete.
– A helyes test– és hangszertartás kialakítása.
– A helyes szájtartás beállítása, a fúvóka helyének kialakítása.
Ajánlott tananyag:
- Jakab G.: Tubaiskola I. (Ed. Simonffy)
- Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola (EMB Z 2550)
- Sára J.: Tubaiskola
Követelmény:
- Az ideális tubahang igényének kialakítása.
- Hangterjedelem: E–f–ig a hangok fogásai.
- A biztos, folyamatos kottaolvasás basszuskulcsban.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

– Egy gyakorlat,
– Egy előadási darab.

Alapfok
1. évfolyam
Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
– A 4/4–es, 2/4–es és 3/4es ütem
– Az előjegyzések ismerete.
– Az egész, fél, negyed, nyolcad értékek és az ezeknek megfelelő szünetjelek.
– A tananyagban előforduló tempójelek, zenei műszavak ismerete.
– A jó gyakorlási módszer és emlékezőkészség megalapozása.
– Memóriafejlesztés: népdalok és előadási darabok kotta nélkül játszása.
– A hangszer felépítése, részei, a megszólaltatás módja.
– A helyes test– és hangszertartás kialakítása.
– A helyes légzés beállítása, a rekeszlégzés alapjainak elsajátítása, a légvezetés megalapozása.
– A helyes szájtartás beállítása, a fúvóka helyének kialakítása, fúvóka–gyakorlatokkal.
– A hangindítás megalapozása.
– A nyelvtechnika megalapozása.
– A legato játékmód alapjainak elsajátítása ajakrezgéssel, fúvókával, hangszerrel.
– A nyújtópont alkalmazásának ismerete.
Ajánlott tananyag:
- akab G.: Tubaiskola I. (Ed. Simonffy)
- Sára József: Tubaiskola
- Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola (EMB Z 2550)
- Lengyel – Pejtsik: Gordonkamuzsika kezdők számára (EMB Z 6312)
- Brodszky: Régi zene gordonkára (előadásai darabok) (EMB Z 2452)
Követelmény:
- A megadott hangterjedelmen belül tanult hangszeres gyakorlatok, előadási darabok egyenletes, folyamatos előadása, helyesen kialakított légzés és szájtartás mellett.
- A tananyagban előforduló tempójelzések, zenei műszavak ismerete.
- A jó gyakorlási módszer és emlékezőkészség megalapozása.
- Hangterjedelem: D–a–ig.
- Skála: 2#, 2b előjegyzésig, két variációval.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy skála,
– Egy gyakorlat,
– Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

2. évfolyam
Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
– A folyamatos, pontos kottaolvasás kialakítása.
– A dúr és moll hangsor szerkezete, kromatika.
– A helyes test és hangszertartás önellenőrzésének kialakítása.
– A helyes légzés folyamatos ellenőrzése.
– A befúvás, hangindítás mindennapi feladatainak kialakítása.
– A legato játékmód igényes kialakításának elősegítése: ajakrezegtetés fúvóka nélkül, fúvókával, valamint zongorával közösen.
– Nyújtópont az egész, fél, negyed értékek mellett.

– A zenei memória fejlesztése, a tananyagból kiválasztott darabok kotta nélküli játéka.
– A tananyagban előforduló tempójelzések, dinamikai előírások, zenei műszavak ismerete.
Ajánlott tananyag:
- Jakab G.: Tubaiskola I. (Ed. Simonffy)
- Sára József: Tubaiskola (10)
- Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola (EMB Z 2550)
- Lengyel – Pejtsik: Gordonkamuzsika kezdők számára (EMB Z 6312)
- Brodszky: Régi zene gordonkára (előadásai darabok) (EMB Z 2452)
Követelmény:
- Skálák 2#, 2b előjegyzésig dúrban és mollban, legalább 2 variációval.
- Hangterjedelem C–b–ig.
- A tanuló legyen képes a tanult etűdöket és előadási darabokat jó szájtartással, jó légzéstechnikával, egyenletes és folyamatos játékkal előadni, elvárható alapvető dinamikai árnyalással.
- A végzett tananyagban előforduló tempó,– dinamikai jelzések, zenei műszavak ismerete.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy skála,
– Egy gyakorlat,
– Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

3. évfolyam
Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
– A kottaolvasás továbbfejlesztése.
– Újabb ütemfajták és tempójelzések
– A ritmikai ismeretek bővítése (szinkópa, éles és nyújtott ritmus).
– A hangérték tagolásának szélesítése (tizenhatod értékű hangjegyek és szünetjelek).
– A játékmód további differenciálása.
– A szerkezeti tagolás, da capo, triós forma, a magyar népdal jellemző formái.
– A hangterjedelem bővítése: kontra B–b–ig.
– Memóriafejlesztés: skálák, népdalok, előadási darabok kotta nélküli játszása.
– A dinamikai árnyalások továbbfejlesztése.
– A tanult művek formai elemzése az életkornak megfelelő szinten (azonosság, hasonlóság, szekvencia, különbség felismerése; a periódus).
– A hangképzés, hangindítás, légvezetési technika továbbfejlesztése.
– A manuális technika továbbfejlesztése.
– Az intonáció fejlesztése.
Ajánlott tananyag:
- Jakab G.: Tubaiskola I. (Ed. Simonffy)
- Sára J.:Tubaiskola
- Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola I. (EMB Z 2550)
- Előadási darabok gordonkára .1. kötet (EMB Z 2417), 2. kötet (EMB Z 4480
- Kis kezek nagy mesterek (Hofmeister F–Tuba: FH2091, B–Tuba: FH2092)
Követelmény:
- Skálák 3#, 2b előjegyzésig, 4 variációval.
- Különböző karakterű és ritmikájú etűdök.
- Hangterjedelem: kontra B–b–ig.
- Előadási darabok.
- Különböző játékmódok megvalósítása.

- A tanuló legyen képes nyolcadokat és tizenhatodokat, különféle kötéseket tartalmazó gyakorlatok tiszta interpretálására, előadására.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy skála kotta nélkül,
– Két különböző karakterű gyakorlat,
– Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

4. évfolyam
Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
– A kottaolvasás továbbfejlesztése, a hangértékek egyéb tagolásának további szélesítése (triola, kvintola, duola).
– A dúr és moll hangsorok 5variációval.
– Az előadási darabok legfőbb stílusjegyeinek ismerete.
– Újabb ütem fajták és tempójelzések (5/4,7/8, marcia, meno, mosso, largo,alla breve, stb.)
– Dinamikai differenciálás (pp–ff–ig).
– A zeneművek szerkezeti tagolása (Da capo, triós forma).
– A hangterjedelem bővítése kontra B–től 1vonalas d –ig.
– A tanult zeneművek elemzése (azonosság, hasonlóság, szekvencia, periódus, különbség felismerése.)
– A társas zenélés megalapozása, két–háromszólamú gyakorlatok játszása.
– Memóriafejlesztés: előadási darabok kotta nélküli játszása.
– Hangképzés, az előírt hangterjedelmen és dinamikán belül a magabiztos, kiegyenlített hanganyag és a tiszta intonáció kialakítása.
– A kialakított intonáció állandó ellenőrzése, a hibák korrigálása.
– Alapvető hangszer karbantartási ismeretek elsajátítása, kisebb hibák kijavítására történő felkészítés.
Ajánlott tananyag:
- Jakab G.: Tubaiskola I. (Ed. Simonffy)
- Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola (EMB Z 2550)
- Sára J.:Tubaiskola
- Kis kezek, nagy mesterek (Hofmeister, F–Tuba: FH2091, B–Tuba: FH2092)
Követelmény:
- A kialakított hangterjedelmen belül a tanult ritmusok kottahű előadása az előírt tempóban, tiszta intonációval és árnyalt dinamikával.
- Dúr és moll skálák 3#, 3b előjegyzésig 5 variációval.
- Előadási darabok kotta nélküli játéka.
- A társas zenélés követelményeinek ismerete.
- A minimális, legalapvetőbb hangszerápolási, karbantartási ismeretek.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy skála legalább öt képlettel,
– Két különböző karakterű gyakorlat,
– Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

5. évfolyam
Hangszeres és zenei ismeretek átadása:

– A kottaolvasás továbbfejlesztése, változó ütemek, a hangértékek továbbtagolása (kvartola, szextola).
– A dinamikai árnyalás továbbfejlesztése.
– Az előadási darabok formai elemzése.
– A lapról olvasási készség fejlesztése.
– A memória továbbfejlesztése (előadási darabok, egyes koncert etűdök kotta nélküli játékával).
– A társas zenélés (kamara, illetve zenekari) elmélyítése.
– Belső igény kialakítása a folyamatos, hibátlan hangszerjáték iránt.
– A hangterjedelem továbbfejlesztése.
– A telt, kiegyensúlyozott, plasztikus hangszerhang kialakítása, a tiszta intonáció állandósítása, valamint könnyed hangszeres játékmód és fúvóstechnika birtoklása.
– A manuális készség továbbfejlesztése (virtuóz etűdök, ujjgyakorlatok segítségével).
– A legato játékmód tökéletesítése a kötésgyakorlatok növelésével.
– A zenei megformáló, kifejező készség fejlesztése,
– Alapvető megjelenési, viselkedési ismeretek, szólista szerepkörben, színpadi körülmények között.
– A légzéstechnika, valamint a vitálkapacitás fejlesztése széles dallamívek, kitartott hangok játékával.
– A zenei megformálás igényének fejlesztése, az előadási módok, utasítások kottahű betartása.
Ajánlott tananyag:
- Jakab G.: Tubaiskola I. (Ed. Simonffy)
- Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola (EMB Z 2550)
- D. Meschke: Tubaiskola (Hofmeister FH8070)
- Kis kezek, nagy mesterek (Hofmeister, F–Tuba: FH2091, B–Tuba: FH2092)
Követelmény:
- A kialakított hangterjedelemhez igazodó nagyobb terjedelmű, többféle technikai és zenei feladatot tartalmazó etűdök előadása.
- Dúr és moll skálák 4#, 4b előjegyzésig.
- Folyamatos, egyenletes tempójú skálázás dúrban és mollban.
- Barokk vagy klasszikus előadási darab stílusos előadása.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy skála,
– Két különböző karakterű gyakorlat,
– Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

6. évfolyam
Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
– A kottaolvasási készség továbbfejlesztése, változó ütemek, a hangértékek továbbtagolása (tizenhatod triolák).
– A lapról olvasási készség továbbfejlesztése.
– A dinamikai árnyalás kiszélesítése.
– A hangnemi kitérés, moduláció felismerése.
– A zenei memória továbbfejlesztése.
– A szólista feladatok, ismeretek elmélyítése, a színpadi magatartás tökéletesítése.
– A társas zenélés (kamara, zenekar) fejlesztése, gyakoroltatása.
– Belső igény kialakítása az igényes, pontos hangszerjátékra.
– Hangterjedelem bővítése.
– A legato játékmód tökéletesítése a kötésgyakorlatok növelésével.

– A légzéstechnika, valamint a vitálkapacitás továbbfejlesztése széles dallamívek, kitartott hangok játékával.
– A zenei megformálás igényének állandó fejlesztése, az előadási módok, utasítások kottahű betartása.
Ajánlott tananyag:
- Jakab G.: Tubaiskola I.(Ed.Simonffy)
- Ujfalusi–Pehl–Perlaki: Tubaiskola (EMB Z 2550)
- D.Meschke: Tubaiskola (Hofmeister FH8070)
- Kis kezek nagy mesterek (Hofmeister, F–Tuba: FH2091, B–Tuba: FH2092)
Követelmény:
- Színvonalas „művészi" megformálást igénylő nagyobb terjedelmű, sokféle zenei feladatot tartalmazó etűdök és előadási darabok játszása.
- Egyenletes tempójú skálázás dúrban, mollban 4#, 4b–ig dúrban, mollban, hat variációval.
- Magabiztos színpadi fellépés.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy skála,
– Két különböző karakterű gyakorlat,
– Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után
Ismerje a tanuló:
– a helyes szájtartást, légzéstechnikát, befúvást, hangszertartást, a könnyed hangszeres játékmódot,
– a rokon rézfúvós hangszereket,
– a tuba szerkezeti felépítését, és felhangrendszerét a tanult hangterjedelemben (lehetőleg a 10. felhangig), alkalmazási területeit,
– a tanult anyagban előforduló tempó– és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
– a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.
Legyen képes a tanuló:
– ideális tubahang kialakítására, megszólaltatására,
– különböző artikulációs előírások (tenuto, staccato, legato, marcato) és játékmódok megvalósítására,
– a zenei mondanivaló megformálására
– az ajak és a kéz összehangolt munkájának kialakítására,
– a helyes befúvás és légzéstechnika alkalmazására,
– a zenei gyakorlatok, előadási darabok pontos, kottahű előadására,
– az előadási darabok kotta nélküli játszására,
– a gyakorlás során előforduló hibák felismerésére, azok önálló kijavítására,
– a hangszer építéséből fakadó intonációs problémák korrigálására,
– a hangszer önálló behangolására,
– a hangszer szakszerű karbantartására.
– skálázni 4# – 4b előjegyzésig

A művészeti alapvizsga követelményei
A vizsga részei: a vizsga gyakorlati és elméleti vizsgarészből áll.
A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama: tuba főtárgy, minimum 10 perc.

A vizsga tartalma:
– Egy skála legalább három variációval.
– Egy gyakorlat; Kietzer: I. kötet (Zimmermann), Sára: Tubaiskola, Jakab Gedeon: Tubaiskola I. kötet 172., 183., 187., 192., gyakorlatainak nehézségi szintjén.
– Egy előadási darab; F. Schubert: Bölcsődal (EMB13114) (169), H. Purcell: Rigaudon (166) nehézségi szintjén.
Az etűd kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.
A vizsga értékelése:
– megfelelés az előírt követelményeknek,
– technikai felkészültség,
– helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
– hangképzés,
– intonáció,
– hangszerkezelés,
– artikulációk és díszítések alkalmazása,
– helyes ritmus és tempó,
– előadásmód,
– a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
– memória,
– alkalmazkodóképesség,
– állóképesség.

Továbbképző
A továbbképző évfolyamok eléréséig az egyes tanulók tudásszintje között jelentős különbség alakulhat ki képességeik, teherbírásuk és szorgalmuk alapján ezért elsősorban a fejlesztés lehetséges irányait és céljait fogalmazzuk meg.

7. évfolyam
Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
– A dinamikai szélsőségek (pp–ff), valamint a köztes árnyalások tudatos alkalmazása.
– A zenei díszítések, trillák tökéletesítése.
– A zenei formák elemzése, modulációk, hangnemi kitérések felismerése, tudatosítása.
– Az előforduló zenei műszavak ismerete, tudatos alkalmazása.
– A zenei memória továbbfejlesztése.
– Különböző karakterek megformálása, stílusos előadása.
– A lapról olvasás fejlesztése.
– Hangszeres játék megvalósításában résztvevő izmok lazaságának, terhelhetőségének, a tartós igénybevétel képességének kialakítása.
– Csoportos együttmuzsikálás (kamara, zenekar) szükségességének elmélyítése.
Ajánlott tananyag:
- Jakab G.: Tubaiskola II. (Ed. Simonffy)
- Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola (EMB Z 2550)
- D. Meschke: Tubaiskola (Hofmeister FH8070)
- Kietzer: Tubaiskola (Zimmermann)
- Pejstik – Lengyel: Gordonkamuzsika II. (EMB Z 6748).
Követelmény:
- A tanuló zenei, technikai felkészültségének megfelelő etűdök, előadási darabok pontos, stílusos előadása.

- Dúr és moll skálák 5#, 5b előjegyzésig.
- Barokk, klasszikus, vagy romantikus darabok, stílusok előadása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy skála variációkkal,
– Két gyakorlat,
– Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

8. évfolyam

Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
– A kottaolvasás továbbfejlesztése, a hangértékek tagolása és a ritmusformulák átfogó, rendszerezett ismerete.
– A hangterjedelem fokozása egyenletes hangerővel és változatlan hangszínnel.
– A skálatanulmányok bővítése, az alapfunkciók (T–S–D, I–IV–V) beépítésével, alkalmazásával.
– Kromatikus skálagyakorlatok mérsékelt tempóban.
– A formáló– és kifejezőkészség továbbfejlesztése.
– A dinamikai árnyalási képesség fejlesztése.
– A lapról olvasási készség továbbfejlesztése.
– A kamarazenei és zenekari feladatok bővítése.

Ajánlott tananyag:
- Jakab G.: Tubaiskola II. (Ed. Simonffy)
- Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola II. (EMB Z 2550)
- Kietzer: Tubaiskola I. (Zimmermann)
- D. Meschke: Tubaiskola (Hofmeister FH8070)
- Barokk szonáták (Marcello, Vivaldi).

Követelmény:
- Nagyobb terjedelmű, igényes zenedarabok stílusos, színvonalas eljátszása (kotta nélkül is).
- Skálatanulmányok 6#, 6b előjegyzésig.
- Igényes kamarazenei, zenekari közreműködésre való alkalmasság.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy skála variációkkal,
– Két gyakorlat,
– Egy előadási darab kotta nélkül.

9. évfolyam

Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
– A kialakult készségek, képességek továbbfejlesztése.
– A kialakult hangszeres intonációk továbbfejlesztése.
– Skálatanulmányok tovább bővítve nehezebb kötésgyakorlatokkal.
– A zeneelméleti, zeneirodalmi ismeretek elmélyítése a tananyaghoz kapcsolódóan.
– A hangszerhang minőségi továbbfejlesztése.
– A formálóképesség, zenei kifejezőkészség továbbfejlesztése.
– A társas zenélési feladatok növelése, minőségi fejlesztése.

Ajánlott tananyag:
- Jakab G.: Tubaiskola II. (Ed. Simonffy)
- Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola (EMB Z 2550)

- Kietzer: Tubaiskola (Zimmermann)
- Lachman: 10 etűd (Hofmeister)
- Gordon Jacob: Szvit tubára (Boosey & Hawke
- Marcello: Szonáták
- Vivaldi: szonáták

Követelmény:
- Skálatanulmányok 7#, 7b előjegyzésig.
- A zenei díszítések, előkék, trillák ismerete.
- Szólisztikus feladat ellátása kamaracsoportban zenekarban.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy skála variációkkal,
– Két gyakorlat,
– Egy előadási darab.

10. évfolyam

Hangszeres és zenei ismeretek átadása
– Az eddig tanult ismeretek összegzése és elmélyítése.
– A mindennapi zenélés életszükségletté válásának kialakítása, az értelmi, érzelmi kapcsolat elmélyítésével.
– A lapról játék továbbfejlesztése, a zenemű első látásra történő eljátszása megfelelő zenei és technikai szinten, folyamatos tempóban.
Az intonáció tökéletesítése a társas zenélés alkalmával, más hangszerekkel való játszás során.
Ajánlott tananyag:
- Jakab G.: Tubaiskola II. (Ed. Simonffy))
- Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola (EMB Z 2550)
- Kietzer: Tubaiskola (Zimmermann)
- Lachman: Etüdök (Hofmeister)
- J. Ringleben: „The Storm King” (Carl Fischer Music)
- Allan Street: Rondino (Boosey & Hawkes)
- Don Haddad: Szvit tubára (Shawnee Press Inc.)
- Marcello: Szonáták
- Vivaldi: Szonáták
- Gordon Jacob: Hat rövid darab (Emerson Edition Ltd)

Követelmény:
- A tanuló a zenei anyagot életkorának, évfolyamának, egyéni készségeinek, képességeinek megfelelő szinten, kottahűen és stílusosan, értelmesen tagolva, a zene folyamatát és összefüggéseit érzékeltetve, kifejezően szólaltassa meg.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy skála variációkkal,
– Két gyakorlat,
– Egy előadási darab.

Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

Ismerje meg a tanuló:
– a tuba és a rézfúvós hangszerek rokon vonásait
– a tuba irodalmát,
– a zeneirodalom híres tubaszólóit.

Legyen képes a tanuló:

– a technikailag és művészileg igényesebb előadási darabok, kamarazenei és zenekari művek interpretálására,
– a skálaformációkat élénk tempóban, kiegyenlítetten, különböző dinamikai árnyalatokkal 7 #, 7 b előjegyzésig játszani dúrban és mollban egyaránt,
– az általa képzett hangszerhang szépségét, teltségét, plasztikusságát folyamatosan fejleszteni,
– a megtanult előadási darabok közönség előtti színvonalas bemutatására,
– tiszta intonációra, tiszta hangszeres játékra,
– az önálló munkára.
Tudja alkalmazni a tanuló:
– a hangszerhang képzésének fizikai sajátosságait,
– a különböző zenei utasításokat az előadás módjára, tempójára, dinamikájára vonatkozóan.

Művészeti záróvizsga követelményei
A vizsga részei: a vizsga gyakorlati és elméleti vizsgarészből áll.
A vizsga tantárgya és időtartama: tuba főtárgy, minimum 10 perc.
A vizsga tartalma:
– Egy skála, legalább 3 képlettel,
– Egy etűd; Kietzer: Tubaiskola I–II. kötet, Jakab G.: Tubaiskola II. kötet (Ed. Simonffy) 291., 297. gyakorlatok nehézségi szintjén.
– Két előadási darab; G. F. Händel: Siciliana, W. A. Mozart: Menuet nehézségi szintjén vagy egy könnyebb barokk szonáta két tétele és egy, az előbbitől eltérő stílusú előadási darab.
Az etűd kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.
A vizsga értékelése:
– megfelelés az előírt követelményeknek,
– technikai felkészültség,
– helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
– hangképzés,
– intonáció,
– hangszerkezelés,
– artikulációk és díszítések alkalmazása,
– helyes ritmus és tempó,
– előadásmód,
– a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
– memória,
– alkalmazkodóképesség,
– állóképesség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
- A tanulók létszámának megfelelő, jó minőségű hangszer
- Jól hangolt zongora
- Egész alakot visszaadó tükör
- Minimum 2 darab kottaállvány
- Metronóm

HEGEDŰ

„A” tagozat

A hangszerjátéknál a zenei elképzelés és az azt megvalósító technika elválaszthatatlanok. Különösen áll ez a tanulás kezdeti éveire, amikor a zenei appercepció és a hangszeres mozgásérzetek még fejletlenek, s a tanuló valóban csak azt tudja helyesen megszólaltatni hangszerén, amiről intenzív hallási élménye van.

A hegedűtanítás feladatai

Ismertesse meg a tanulókkal
– hangszer lehetőségeit, irodalmát, történetét,
– a hegedű akusztikai sajátosságait,
– a hangszer hangolását,
– a hangszer és a vonó felépítését, részeit,
– a bal kéz játékára és a vonó kezelésére vonatkozó jelzéseket,
– a hangképzés főbb fizikai törvényszerűségeit,
– a különböző ritmusképletekhez szükséges vonóbeosztást,
– a zenei alapkarakterekhez tartozó vonókezelést,
– a hegedűirodalom legkiemelkedőbb alkotó– és előadóművészeit,
– a vonós hangszercsalád többi tagját.
Alakítson ki könnyed hangszerkezelést:
– megfelelő vonóvezetést, balkéz–technikát,
– helyes, test–, hangszer– és kéztartást és tudatosítsa ezeket,
– dinamikailag árnyalt, telt, színes, kifejező hegedűhangot,
– differenciált hangindítást és hanglezárást,
– laza, egyenletes ujj– és kartechnikát,
– a kezek pontosan összehangolt mozgását.
A fentiek eléréséhez gyakoroltasson rendszeresen
– hangsorokat és hangzatokat különböző vonásnemekkel valamennyi húron és fekvésben,
– a felmerülő technikai problémáknak megfelelő mozdulatsorokat, ujj– és vonógyakorlatokat.
Fordítson figyelmet
– a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,
– a különböző vonásnemek elsajátítására,
– a pizzicato–technikára, a pergő–technikára,
– az üveghangok megszólaltatására,
– a megfelelő ujjrendek készítésére és a fekvések alkalmazására,
– a hangköz és akkordjáték sajátosságaira,
– a lapról olvasási készség fejlesztésére,
– a tudatos zenei memorizálásra,
– a művek zeneileg igényes kidolgozására,
– a rendszeres társas muzsikálásra.
Tanítsa meg a tanulókat a hangolási és a legalapvetőbb hangszer–karbantartási feladatokra

Előképző

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

A hangszerkezelés fejlesztése, ismeretek átadása

– A foglalkozások anyaga: gyermekdalok, versek, mondókák; a hangszeres játékot előkészítő mozgásgyakorlatok.

Készségfejlesztés

A hangszerjátékra való felkészítés fázisai, valamint a hangszerre irányuló mozgások gyakorlása

– a helyes testtartás kialakítása, tájékozódás a test és végtagok térbeli helyzetéről;
– a helyes légzés felismerése, illetve alkalmazása
– a kar és kéz alapmozgásainak kialakítása, függetlenítése;
– a hangszertartással kapcsolatos érzetek megfigyelése, gyakorlása.
Hangszer nélkül
– emelés – ejtés (fej, kar, kéz, ujjak);
– közelítés – távolítás;
– súlyérzet;
– rotálás, tengelyfogás érzete;
– a hegedű „fészek” megismerése.
A hegedűtartás, vonótartás kialakítása:
– a hangszer pengetéssel való megszólaltatása;
– a vonóval való megszólaltatás elemi formái;
– a billentés, húrváltás, fekvésváltás játékos megalapozása.
Ajánlott tananyag:
Gyermekdalok eljátszása, egyszerűbb népdalok és a Hegedűiskola I. kötetében található egyszerűbb etűdök tanulása.
Kodály: 333 olvasógyakorlat
Forrai: Óvódás énekeskönyv
Dénes – Kállai – Lányi – Mező: Hegedűiskola I.
Sándor – Járdányi – Szervánszky: Hegedűiskola I.
Dénes – Szászné Réger J.: Hegedű ABC
Szilvay: Színes húrok I.
Követelmény
A hangszerre irányuló mozgások természetes és jó irányú mozgása
A tanulók figyelme irányuljon a hangszer szép hangon való megszólaltatására, és a tiszta intonációra való törekvésre.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egyéni fejlődéstől függően értékelhető keresztmetszet a hangszerkezelés alapelemeiről.

2. évfolyam
Fejlesztési feladatok
Zenei ismeretek
– Kottaolvasási ismeretek fejlesztése
– Egész, fél, negyed, nyolcad,és szünetei ismerete
– Módosítójelek
– Dallamsorok felismerése
Hangszerkezelés fejlesztése, készségfejlesztés
– Helyes testhelyzet, hegedűtartás kialakítása
– Billentő mozgás fejlesztése
– A két kéz helyezkedő műveleteinek fejlesztése
– Koncentrált figyelem a tiszta intonáció kialakítására
– Vonókezelési feladatok, vonóbeosztások tudatosítása
Ajánlott tananyag:
30–40 gyakorlat
Sándor – Járdányi – Szervánszky: Hegedűiskola I.
Dénes – Szászné Réger J.: Hegedű ABC
Dénes–Lányi: Hegedűiskola I. füzet

Követelmény
Tudja a tanuló önállóan elhelyezni a hangszerét és vonóját
Törekedjen a tiszta intonációra
Tudjon kottát olvasni az egyszerűbb gyakorlatoknál
Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Keresztmetszet az év során tanult hangszerkezelési és zenei anyagról, egyéni fejlődéstől függően

Alapfok
1. évfolyam
Fejlesztési feladatok
A hangszerkezelés fejlesztése, ismeretek átadása
– A helyes testhelyzet és a hegedűtartás kialakítása.
– A bal kar és bal kéz helyezkedő műveletei (súlyérzet, húrváltó és fekvésváltó mozgások, alkar–rotáció).
– A billentő mozgások kialakítása. Tenyérérzet.
– Intonáció a tanult hangkészletben
A helyes vonótartás (húron és húr fölött), a vonóvezetés érzetének kialakítása. Húrsík–érzet, – vonóvezetés üres húrokon és húrpárokon. Húrváltás külön vonóval és kötve.
– Vonókezelési feladatok: játék egész vonóval. A legato és détaché játékmód kialakítása. Vonóbeosztási formák a különböző ritmusképletek megszólaltatásakor.
– A szép hang iránti igény felkeltése – már a pengetés és az első vonóhúzási feladatok során.
– Hangsorok egyszerű vonásnemekkel.
Zenei ismeretek
– Kottaolvasás a tananyag hangkészletén belül.
– Metrum, mérőütés, tempó.
– Ütem: 2/4, 4/4, 3/4.
– Hangjegyértékek: az egész, fél, negyed, nyolcad és szüneteik.
– Nyújtópont a fél és a negyed érték mellett.
– Módosítójelek, előjegyzés.
– Hangközök: szekundok, tercek, tiszta kvart, kvint, oktáv ismerete.
– A hármashangzat fogalma.
– Dallamsorok formai tagolódása. Zenei összefüggések.
– Memóriafejlesztés.
Ajánlott tananyag
Dénes – Lányi – Kállay – Mező: Hegedűiskola I.
Sándor – Járdányi – Szervánszky: Hegedűiskola I.
Dénes – Szászné Réger J.: Hegedű ABC
Követelmény
Sajátítsa el a természetes mozgásműveleteket, ha kell, a tanár segítségével korrigáljon.
Alakuljon ki a tanuló játékkészsége az évfolyamban megjelölt hangkészleten belül egyszerű ritmusok alkalmazásával, mérsékelt tempóban.
Olvasson folyamatosan abszolút hangnevekkel, törekedjen a tiszta intonációra.
A zeneművek nehézségi szintje pl. Haydn: Dalocska, Lully: Dal.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Két különböző jellegű tanulmány,
– Két zongorakíséretes darab lehetőleg kotta nélkül.

2. évfolyam
Fejlesztési feladatok
A hangszerkezelés fejlesztése, ismeretek átadása
A hegedűtartás és vonótartás fejlesztése.
Ujjgyakorlatok a bal kéz ügyesítésére:
– ejtő – emelő billentés;
– a húrváltó–készség fejlesztése;
– az ujjak nyújtása, csúsztatása;
– a kettősfogások egyszerű formái (terc, szext);
– a fekvésjáték és a vibrato előkészítése;
– vonókezelési feladatok:
– a détaché játékmód fejlesztése különböző vonórészeken,
– legato (2, 4, 8 hang kötésével is), portato, a martelé játékmód előkészítése nyugodt tempóban, éneklő jelleggel; barokk „non legato”.
A magyar népdalok játékával kapcsolatos nehezebb vonóbeosztási formák, nagy és kis „nyújtott” és „éles” ritmus, legato.
Zenei ismeretek
– A kottaolvasás továbbfejlesztése.
– A tempó– és dinamikai jelzések ismerete.
– Egyszerű és változó ütemek.
– Hangjegyértékek: nyolcad, triola, tizenhatod
– Hangközök: szekund, terc, kvint.
Ajánlott tananyag
Dénes – Lányi – Kállay – Mező: Hegedűiskola II.
Sándor – Járdányi – Szervánszky: Hegedűiskola II.
Dénes – Szászné Réger J.: Hegedű ABC
Kodály: Biciniumok
Követelmény
Alakuljon ki a tanuló játékkészsége a 4#, 4b előjegyzésű skálák hangkészletén belül.
Ismerje az új ritmusokat.
Legyen képes a détachét, legatót (2, 4, 8 hang kötését) a tanult hangkészleten belül alkalmazni.
Ismerje a dinamikára és a tempóra vonatkozó zenei kifejezéseket.
A zeneművek nehézségi szintje pl. Bartók: Betyárnóta, Rameau: Rigaudon, Schubert: Német tánc.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Két etűd,
– Két zongorakíséretes darab lehetőleg kotta nélkül.

3. évfolyam
Fejlesztési feladatok
A hangszerkezelés fejlesztése, ismeretek átadása
– Ujjgyakorlatok a bal kéz ügyesítésére és a helyezkedő–készség fejlesztésére az I. fekvésben
– Játékkészség a II. és III. fekvésben (a közvetítőhang szerepe).
– Kettősfogás–játék: tercek, szextek.
– Dúr és moll hangsorok, akkordfelbontások két oktávon.
– Nagy és kis détaché.
– Martelé a vonó különböző részein.

– A legato fejlesztése, vonáskombinációk.
– Akkordjáték és emelt vonás, a staccato vonások előkészítése.
– A vibrato fejlesztése.
– A hangszer önálló felhangolása.
Zenei ismeretek
– A harmincketted és a szinkópák nehezebb formái.
– Szűkített és bővített hangközök.
– A hármashangzat és fordításai.
– A dominánsszeptim hangzat.
– Tonika, szubdomináns, domináns – hangzatfűzésben.
– Kvintkör, klasszikus periódus.
– Két– és háromtagú kis formák elemzése.
– Ékesítések: előke, utóka, trilla, parántrilla és mordent.
– Memóriafejlesztés.
Ajánlott tananyag
Dénes – Lányi – Mező – Skultéty: Hegedőiskola III–IV.
Sándor – Járdányi – Szervánszky: Hegedűiskola III.
Wohlfahrt: 40 etűd op. 54 (válogatva)
Konyusz: Kettősfogások az első fekvésben
Az ajánlott irodalom jegyzékében található előadási művek.
Kodály: Biciniumok
Pejtsik: Régi kamarazene sorozat: Duók, Triók
Szervánszky: Duók Z. 3083
Mozart: 12 duó K. 487 (válogatva)
Bartók: Duók
Követelmény
A tanuló legyen képes az eddig tanult mozgásformák, vonástípusok folyamatos alkalmazására.
Ismerje a zenei ékesítések egyszerűbb módozatait: előke, utóka, mordent, trilla.
Törekedjen a tiszta intonációra az első fekvésben (szűkített és bővített hangközök).
A tanuló ismerje az egyszerű fekvésváltásokat (azonos ujjak, üres húr alatti fekvésváltások).
A zeneművek nehézségi szintje pl. Járdányi: Magyar tánc, Stanley: Allegro grazioso, Händel: Gavotte.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Két etűd (különböző technikai feladatokkal)
– Két zongorakíséretes mű (lehet koncerttétel, vagy barokk, illetve klasszikus tánctétel), lehetőleg kotta nélkül.

4. évfolyam
Fejlesztési feladatok
A hangszerkezelés fejlesztése, ismeretek átadása
– Az előző években jobb és bal kézzel elsajátított elemek összekapcsolása és fejlesztése.
– 1/2 fekvés, II–III. fekvés, fekvésérzet.
– A vibrato fejlesztése
– Dúr és moll skálák két oktávon, fekvésekben, fekvésváltással is.
– A kromatikus játéktechnika fejlesztése.
– Az eddig tanult vonásnemek gyorsítása, alkalmazása összetettebb feladatokban.
– A staccato játékmód, az emelt vonás fejlesztése.
– A dobott vonás (spiccato) előkészítése.

– Az akkordjáték és a kettősfogás–játék fejlesztése első fekvésben.
– A hangindítás, a vonós artikuláció fejlesztése, a fontosabb zenei karakterek megszólaltatásának megalapozása (dolce, risoluto, espressivo).
Zenei ismeretek
– A tempó– és a dinamikai jelzések bővebb ismerete.
– Ütem: 5/4, 5/8, változó ütemek.
– A teljes kvintkör.
– A játszott anyag zenei – formai és harmóniai – elemzése a tanár segítségével.
Ajánlott tananyag
Dénes – Lányi – Mező – Skultéty: Hegedűsiskola III–IV.
Sándor – Járdányi – Szervánszky: Hegedűsiskola IV/A, B.
Kayser: 36 gyakorlat hegedűre op. 20, I.
Wohlfahrt: 60 etűd op. 45, vagy
Wohlfahrt: 40 etűd op. 54 (válogatva)
Konyusz: Kettősfogások az első fekvésben
Pleyel: Duók
Szervánszky: Duók Z. 3083
Mozart: Duók K. 487
Bartók: Duók
Hegedűduók kezdőknek (Vígh)
Kamarazene kezdők számára (Máriássy)
Régi kamarazene (sorozat): Duók, Triók
Követelmény
Ismerje a tanuló a 1/2 fekvést, a II. és III. fekvést, az egyszerűbb kettősfogásokat és akkordokat.
Legyen képes a fekvésekben közlekedni (közvetítőhang).
Tudja az eddig tanult vonásnemeket alkalmazni gyorsabb tempóban is.
Legyen képes az emelt vonós és staccato játékmód alkalmazására.
Ismerje a játszott zenei anyagban előforduló szakkifejezéseket.
A zeneművek nehézségi szintje pl. Zathureczky: Gyermekeknek, Farkas: Régi magyar táncok, Steibelt: Uno ballo, Mozart: Andantino.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Két etűd,
– Két zongorakíséretes mű (az egyik lehet kamarazene), lehetőleg kotta nélkül.

5. évfolyam
Fejlesztési feladatok
A hangszerkezelés fejlesztése, ismeretek átadása
– Az eddig tanult fekvésekben való jártasság elmélyítése.
– A IV. és V. fekvés elsajátítása, a páros és páratlan számú fekvések egyenrangú fejlesztése.
– Kettősfogás–játék a fekvések alkalmazásával.
– A vibrato fejlesztése (egyenletesség, gyorsaság, folyamatosság).
– Az akkordjáték fejlesztése – játéka könnyebb fekvésváltásokkal is.
– Folyamatos játék dobott vonóval, könnyebb etűdanyagon.
– Az eddig tanult vonásnemek összetettebb alkalmazása, zeneileg árnyaltabbá tétele, a vonós artikuláció fejlesztése.
– Dúr és moll hangsorok, akkordfelbontások két oktávon az V. fekvésig.
Zenei ismeretek
– A hangnemkapcsolatok fokozott ismerete.

– Szűkített és bővített hármashangzat, szűkített szeptimakkord.
– A legalapvetőbb zenei karakterek: dolce, espressivo, risoluto.
– A szonátaforma tematikus és hangnemi elemzése, a barokk szvit felépítése.
– Klasszikus táncok.
– Romantikus karakterdarabok.
– Variációs forma.
Ajánlott tananyag
Dénes – Lányi – Mező – Skultéty: Hegedűiskola V–VI.
Sándor – Járdányi – Szervánszky: Hegedűiskola V.
Kayser: 36 gyakorlat hegedűre op. 20, I–II.
Dont: Gradus ad Parnassum op. 38, I.
Dancla: Etűdök op. 68
Bloch: Hangsoriskola II–III.
Bartók: Duók
Mozart: Duók K. 487
XX. századi kamarazene–művek
A vonós kamarazene iskolája (Pejtsik): I. II.
Négy évszázad könnyű triói Z. 13548
A barokk triószonáta Z. 13549
Követelmény
Ismerje és játssza a dúr és moll hangsorokat (5#, 5b előjegyzésig) két oktávon keresztül az V. fekvésig.
Ismerje a IV. és V. fekvést.
Legyen képes az eddig tanult vonásnemek összetettebb alkalmazására (emelt vonó, dobott vonó, staccato), zeneileg árnyaltabbá tételére, a vonós artikuláció használatára.
Gyorsabb mozgású darabokat is szép hangon, értelmes frazeálással játsszon (bal kéz pergőtechnika).
Alkalmazzon folyamatos vibratót az éneklő jellegű műveknél.
Legyen képes az évfolyam anyagánál könnyebb műveket lapról eljátszani.
A játszandó művek nehézségi szintje pl. Bartók: Gyermekeknek, Pergolesi: Siciliano, Beethoven: Menüett
Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy etűd,
– Egy zongorakíséretes mű lehetőleg kotta nélkül
– Egy kamaramű (tanárral vagy tanulótársaival).

6. évfolyam
Fejlesztési feladatok
A hangszerkezelés fejlesztése, ismeretek átadása
– Tájékozódás és játékkészség a VI., VII. fekvésben és félfekvésben.
– Háromoktávos hangsorok akkordfelbontásokkal.
A bal kéz mozgékonyságának sokoldalú fejlesztése:
– trilla, pergőtechnika, fekvésváltás (kettősfogásokkal is);
– természetes üveghangok.
A vibrato fejlesztése minden fekvésben.
Zenei ismeretek
– Barokk művek felépítése (szonáta, koncert).
– Szekvenciális szerkesztésmód a barokk művekben.

– Kifejező és stílusos artikuláció.
– A portamento fogalma.
– A XX. századi zene hangzásvilágának ismerete: melodikai, harmóniai sajátosságok, szerkesztési elvek ismerete a játszott művek alapján.
Ajánlott tananyag
Mazas: Études speciales op. 36 I. füzetből válogatva,
Dénes – Lányi – Mező – Skultéty: Hegedűiskola V–VI.
Sándor – Járdányi – Szervánszky: Hegedűiskola V.
Kayser: 36 gyakorlat hegedűre op. 20, I–II.
Dont: Gradus ad Parnassum op. 38, I.
Dancla: Etűdök op. 68
Bloch: Hangsoriskola II–III.
Bartók: Duók
Mozart: Duók K. 487
XX. századi kamarazene–művek
A vonós kamarazene iskolája (Pejtsik): I. II.
Négy évszázad könnyű triói Z. 13548
A barokk triószonáta Z. 13549
Követelmény
Rendelkezzék stílustapasztalattal a barokk művek játékában és szerezzen jártasságot a bécsi klasszikus és romantikus művek terén.
Legyen kedve az önálló társas muzsikáláshoz, ambíciója új művek felkutatásához, terjessze ki érdeklődését korunk zenéje iránt.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Két zongorakíséretes előadási darab, lehetőleg kotta nélkül – az egyik kamarazene is lehet.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után
A tanuló ismerje
– a hangszer és a vonó felépítését, részeit, hangszerének gondozását és megóvását,
– a fontosabb tempó– és karakterjelzéseket, valamint a dinamikára vonatkozó jeleket,
– a bal kéz játékára és a vonó kezelésére vonatkozó jelzéseket,
– a hangsorok előjegyzését és ujjrendjét,
– a hangképzés főbb fiziológiai törvényszerűségeit (a vonás iránya, a vonó sebességének nyomásának és a lábtól való távolságának összefüggése),
– a gyakran előforduló ritmusképletekhez szükséges vonóbeosztást,
– a zenei alapkarakterekhez (dolce, grazioso, espressivo, risoluto) tartozó vonókezelést,
– a tanult anyagban előforduló tempó– és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
– a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.
Legyen képes
– a zenei anyagot életkora és egyéni képességei, illetve készsége szintjén kotta– és stílushűen, értelmesen tagolva, a zene folyamatát és összefüggéseit érzékeltetve, kifejezően megszólaltatni,
– ujjrenddel és vonásjelzéssel gondosan ellátott, könnyebb zenei anyagot mérsékelt tempóban lapról eljátszani,
– szokatlan nehézséget nem támasztó könnyebb művet ujjrenddel és vonásjelzéssel ellátni,
– technikai eszközeit a stílusos és kifejező játék szolgálatába állítani,

– tájékozódni, szabad fekvésváltással közlekedni a fogólapon, törekedve az igényes intonációra,
– az alapvonások, valamint a dallamnak, a ritmusnak, a dinamikának megfelelő vonóbeosztás alkalmazására,
– szép hangon való, karakteres előadásra,
– a megismert mozgások, izomérzetek felidézésére, tudatos alkalmazására.
Kottaolvasási készsége legyen olyan szintű, hogy belső elképzelés vezesse játékát.

Művészeti alapvizsga követelményei
A vizsga részei: a vizsga gyakorlati részből áll
A vizsga tantárgya és időtartama
Hegedű főtárgy: minimum 10 perc
A vizsga tartalma:
– Egy etűd; Dénes: V–VI. Hegedűiskola (EMB 7111), vagy Dancla op. 68 (EMB 7918) 2., 9., 14., vagy Dont op. 38 (EMB 2214, EMB 2215, EMB 2216), vagy Mazas: Études speciales op. 36.1 (EMB 2244) 2., 8., 9. nehézségi szintjén.
– Két különböző karakterű előadási darab, koncert–tétel, vagy szonáta–tétel; Beethoven: Menuett (PWM) és Trió (Peters), Rameau: Gavotte (EMB 4535 kötetben), Dancla: Variációk–sorozat, Vivaldi: G–dúr koncert (EMB, Ricordi, Peters, PWM) I. tétel, Seitz: D–dúr koncert (Peters) I. tétel, Corelli: e–moll, A–dúr szonáta (EMB 12050 kötetben, EMB 12051 kötetben, EMB 12265 kötetben) nehézségi szintjén.
A vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.
A vizsga értékelése
– megfelelés az előírt követelményeknek,
– technikai felkészültség,
– helyes testtartás, hangszertartás,
– hangképzés,
– intonáció,
– a vibrato helyes alkalmazása,
– hangszerkezelés,
– artikulációk és díszítések alkalmazása,
– helyes ritmus és tempó,
– előadásmód,
– a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
– memória,
– alkalmazkodóképesség,
– állóképesség.

Továbbképző
A továbbképző évfolyamok fő célja a zenei műveltség elmélyítése és a zenélési kedv ébrentartása.

7. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– A hajlékony hang kialakítása,
– Alapvonások (legato, martele, detache) kidolgozása,

– A fekvésváltás könnye alkalmazása,
– A húrváltó mozgások fejlesztése.
Ajánlott tananyag
Mazas: Études speciales op. 36, I.
Mazas: Études brillantes op. 36, II.
Feigerl: 24 Etüd
Kayser: Etüdök III.
Block: Hangsoriskola
Vivaldi: G–dúr Koncert
Haydn: D–dúr Koncert no.2.
Komarovszkij: A–dúr Koncert
Händel: E–dúr Szonáta
Corelli: e–moll Szonáta
Haydn: Menüett D–dúr, F–dúr
Vivaldi: Siciliano
Rubinstein: Polka
Követelmény
Legyen képes a tanuló a zenei karakterek alkalmazására, a dinamikai váltásokra, a tempók helyes megválasztására
Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy etűd
– Egy előadási darab (választható koncerttétel, szonáta vagy kamaraműű) lehetőleg kotta nélkül.

8. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– Jobbkéz mozgásainak fejlesztése (különösen a vonóbeosztással kombinált vonásoknál)
– A tanuló legyen jártas a barokk zene hangzásvilágában
Követelmény
Legyen képes oldott és rugalmas billentésre a magasabb fekvésben is.
A fekvésváltás legyen könnyed és folyamatos
A tanuló tudjon tisztán intonálni a magasabb fekvésben is
Ajánlott tananyag
Mazas: Études speciales op. 36, I.
Mazas: Études brillantes op. 36, II.
Dont: 24 előkészítő gyakorlat op. 37
Kayser: 36 etűd op. 20, III.
Vivaldi: e–moll, E–dúr Koncert
Vivaldi: d–moll Kettősverseny
Stamitz: B–dúr Koncert
Händel: g–moll Szonáta
Corelli: A–dúr Szonáta
Mozart: Albumok (Dobszay)
Veracini: Largo (Remekművek sorozat)
Járdányi: Magyar tánc
Bartók: Duók
Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy etűd,
– Egy előadási darab, vagy koncert, vagy szonáta tétel lehetőleg kotta nélkül.

9. évfolyam
Fejlesztési feladat
– A korábbiakban elsajátított zenei és technikai eszközök alkalmazási készségének további finomítása
– A bécsi klasszika jellegzetes formáinak megismerése
Ajánlott tananyag
Mazas: Études speciales op. 36, II.
Feigerl: II. Füzet
Block: Skálák
Schradieck: Ujjgyakorlatok
Bach: a–moll Koncert
Mozart: D–dúr (Adelaide) Koncert
Stamik: B–dúr Koncert
Beriot: a–moll Koncert
Tartini: F–dúr Szonáta
Händel: A–dúr Szonáta
Schubert: A méh
Gluck: Melódia (Remekművek sorozat)
Wieniawsky: Legenda
Beethoven: Romanc (F dúr)
Bartók: Szonatina
Vivaldi: d–moll Kettősverseny
Stamitz: B–dúr Koncert
Händel: g–moll Szonáta
Corelli: A–dúr Szonáta
Mozart: Albumok (Dobszay)
Veracini: Largo (Remekművek sorozat)
Járdányi: Magyar tánc
Bartók: Duók
Követelmény
Legyen a tanuló intonációs biztonsága fejlett a magasabb fekvésekben is.
Tudjon hangszerén folyamatosan pergő trillát játszani.
Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy etűd,
– Egy előadási darab, vagy koncert, vagy szonáta tétel lehetőleg kotta nélkül.

10. évfolyam
Fejlesztési feladatok
– Zenei karakterek és a hozzá tartozó virtuózabb vonásfajták játéka,
– Gyorsabb tempójú futamok fejlesztése,
– Hangképzése a zenei kifejezést szolgálja.
Ajánlott tananyag
Mazas: Études brillante II.
Feigerl: Etüdök
Block: Skálák
Schradieck: Ujjgyakorlatok
Bach: E–dúr Koncert

Mozart: G–dúr Koncert
Spohr: d–moll Koncert
Kabalevszkij: C–dúr Koncert
Tartini: 12 fantázia szólóhegedűre
Locatelli: g–moll Szonáta
Bach: E–dúr Partita
Bruck: Air
Rachmanyivov: Vocalise
Bartók: Szonatina
Bartók: Román népi táncok
Követelmény
Legyen képes hangszertechnikájának önálló fejlesztésére.
Tudjon önállóan ujjazatot és vonásnemet változtatni a zenei kifejezés szolgálatában.
Év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy etűd,
– Egy előadási darab, vagy koncert, vagy szonáta tétel, lehetőleg kotta nélkül.

Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után
Ismerje a tanuló és tudja alkalmazni a virtuózabb vonásfajtákat.
Legyen képes:
– a zenei kifejezés szolgálatába állítva a játék folyamata alatt is tudatosan irányítani, szabályozni hangszeres műveleteit,
– kettősfogás–meneteket kötött formában és külön vonással, détachéval is megoldani,
– egyenletes futamokat megszólaltatni,
– mindenkor kifejező és dinamikailag gazdagon árnyalt hangképzéssel játszani,
– egyéni adottságai szintjén olyan művészi szándékú kifejezésmódra, amely összefüggő egységben tükrözi zenei tudása és képzelőereje fejlettségét, hangszeres felkészültségét, valamint előadókészségének érettségét.

A művészeti záróvizsga követelményei
A vizsga gyakorlati részből áll
A vizsga tantárgya és időtartama: hegedű főtárgy, minimum 10 perc
– Két különböző karakterű zongorakíséretes mű (barokk szonáta két tétele, vagy egy versenymű két tétele, vagy egy gyors és egy lassú tempójú előadási darab), az egyik lehet kamaramű is (pl. Bartók: Hegedűduók).
A kamaramű kivételével a vizsgaanyagot kotta lehetőleg nélkül kell játszani.
A vizsga értékelése
– megfelelés az előírt követelményeknek,
– technikai felkészültség,
– helyes testtartás, hangszertartás,
– hangképzés,
– intonáció,
– a vibrato helyes alkalmazása,
– hangszerkezelés,
– artikulációk és díszítések alkalmazása,
– helyes ritmus és tempó,
– előadásmód,
– a zenei stílus és az előírások megvalósítása,

– memória,
– alkalmazkodóképesség,
– állóképesség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
- Megfelelő számú, méretű és minőségű hegedű tartozékokkal (vonó, tok, gyanta)
- Hangszerenként évente legalább két garnitúra húr.
-Megfelelő minőségű zongora vagy pianínó
-Lehetőleg a teljes alakot visszaadó tükör
-Legalább 2 darab kottatartó
-Metronóm

GITÁR

„A” tagozat

Az alapfokú művészetoktatás "klasszikus gitár" tantárgyának hangszere a hat húros, nylonhúrozású, hagyományos akusztikus gitár.

A gitártanítás céljai, feladatai
Tanítsa meg:
– A gitár részeit, felépítését, akusztikai sajátosságait.
– A gitár különböző behangolási módjait.
– A gitárjáték alapvető technikai elemeit: apoyando, tirando, arpeggio, törtakkordok fekvésváltás, kötések, barré, valamint a tompítás különféle lehetőségei jobb– és balkézzel egyaránt.
– A gitárirodalomban előforduló egyéb effektusok: üveghang (flageolett), glissando, tompított pengetés (etouffe), rasgueado, ütés, dobolás (tamb.) kivitelezését.
– A legato, tenuto, portato, staccato játékmód alkalmazásával az artikuláció megvalósítását.
– A játszott művek karakterének, tempó és dinamikai jellegzetességeinek kifejezését.
– A gitáron megszólaltatható főbb zenei stílusok előadási sajátosságait.
– A gitár, mint kísérőhangszer lehetőségeit: a leggyakrabban előforduló akkordokat és akkordfűzéseket.
– A hangszer karbantartási feladatok elvégzését.
Alakítsa ki és tudatosítsa az alábbiakat:
– Helyes test–, hangszer– és kéztartás.
– Laza kar– és ujjtechnika.
– A két kéz pontosan összehangolt mozgása.
– Helyes fogástechnika, differenciált pengetés.
– Összességében könnyed hangszerkezelés.
Gyakoroltasson rendszeresen:
– Az adott technikai elem tanításának megfelelő mechanikus ujjgyakorlatokat, mozdulatsorokat.
– Az elméleti ismeretekkel összhangban hangsorokat, skálákat, különböző pengetési– és ritmusvariációkkal is.
– Arpeggio gyakorlatokat.
– A felmerülő technikai problémának megfelelő etűdöket.
Ösztönözze a tanulókat:

– Játéktechnikájuk folyamatos fejlesztésére, gondozására, ezen belül kiemelten a szép gitárhangszín kialakítására.
– Céltudatos gyakorlási módszer kialakítására.
– A rendszeres társas muzsikálásra.
Fordítson figyelmet:
– A precíz hangszerhangolásra.
– A művek igényes kidolgozására technikai és zenei szempontból egyaránt.
– A tudatos zenei memorizálásra.
– A lapról játékra, mindig az előző év nehézségi szintjén gyakoroltatva.

Előképző
1. évfolyam
Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
– A tanuló ismerkedjen meg – életkorának megfelelő szinten – a gitár részeivel és felépítésével.
– Vonalak, vonalközök számozása, violinkulcs.
– Ütemvonal, kettősvonal, ismétlőjel. 2/4–es, 3/4–es, 4/4–es ütem.
– Hangértékek és szünetjelek: egész, fél, negyed, nyolcad.
– A megtanult törzshangok ábécés nevei.
– A húrok számozásának, valamint a jobb és balkéz ujjazatának megismerése a tanult zenei anyaggal párhuzamosan.
A hangszerkezelés fejlesztése:
– A helyes testtartás, hangszertartás és kéztartás kialakítása.
– A szabad és a ráhúzott pengetés (tirando, apoyando) megtanítása üres húrokon, továbbá az arpeggio pengetés p–i–m–a ujjakkal.
– Szünetek játéka az üres húrok tompításával. (Bal, majd jobb kézzel.)
– Törzshangok megtanítása az első fekvésben.
Ajánlott tananyag:
- Puskás T.: Gitáriskola
- Nagy E.–Mosóczi M.: Gitáriskola I.
- Szendrey–Karper L.: 50 magyar népdal
- Christofer Parkening: Gitáriskola
Követelmények:
- Kétféle ritmusértéket (negyedet, nyolcadot) tartalmazó egyszólamú gyermekdalok és egyszerű népdalok játéka legalább pentaton, pentachord hangterjedelemben.
- Olyan könnyű gyakorlatok elsajátítása, melyekben gyakran fordulnak elő üres húrok.
Az év végi vizsga javasolt anyaga:
– Két népdal, illetve gyermekdal,
– Egy könnyű etűd, vagy előadási darab, melyben gyakran fordulnak elő üres húrok.

2. évfolyam
Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
– A tanuló ismerkedjen meg – életkorának megfelelő szinten– a gitár részeivel és felépítésével.
– Vonalak, vonalközök számozása, violinkulcs.
– Ütemvonal, kettősvonal, ismétlőjel. 2/4–es, 3/4–es, 4/4–es ütem.
– Hangértékek és szünetjelek: egész, fél, negyed, nyolcad.
– Forte és piano.
– Az ütemhangsúly.
– A megtanult törzshangok ábécés nevei.

– A húrok számozásának, valamint a jobb és balkéz ujjazatának megismerése a tanult zenei anyaggal párhuzamosan.
A hangszerkezelés fejlesztése:
– A helyes testtartás, hangszertartás és kéztartás kialakítása.
– A szabad és a ráhúzott pengetés (tirando, apoyando) megtanítása üres húrokon, továbbá az arpeggio pengetés p–i–m–a ujjakkal.
– Ostinato és dudabasszus kiséret
– Szünetek játéka az üres húrok tompításával. (Bal, majd jobb kézzel.)
– Törzshangok megtanítása az első fekvésben.
– Hangos–halk játék. Hangsúlyos hang játéka.
– A többszólamúság lehetőség szerinti megtanítása együttpengetés nélkül.
Ajánlott tananyag:
- Puskás T.: Gitáriskola
- Nagy E.–Mosóczi M.: Gitáriskola I.
- Szendrey–Karper L.: 50 magyar népdal
- Christofer Parkening: Gitáriskola
Követelmények:
- Kétféle ritmusértéket (negyedet, nyolcadot) tartalmazó egyszólamú gyermekdalok és egyszerű népdalok játéka legalább pentaton, pentachord, hexachord hangterjedelemben.
- Népdalfeldolgozások ostinato, vagy dudabasszus kisérettel.
- Olyan könnyű darabok elsajátítása, melyekben gyakran fordulnak elő üres húrok.
Az év végi vizsga javasolt anyaga:
– Két népdal, illetve gyermekdal,
– Két etűd, vagy előadási darab, melyben gyakran fordulnak elő üres húrok.

Alapfok
1. évfolyam
Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
– A tanuló ismerkedjen meg a gitár részeivel és felépítésével.
– Vonalak, vonalközök számozása, violinkulcs.
– Ütemvonal, kettősvonal, ismétlőjel. 2/4–es, 3/4–es, 4/4–es ütem.
– Hangértékek és szünetjelek: egész, fél, negyed, nyolcad.
– Pontozott hangok, nyújtott és éles ritmus.
– Primo–secondo, Da Capo al Fine.
– A dinamika fogalma. Forte, mezzoforte és piano.
– Az ütemhangsúly.
– A megtanult hangok ábécés nevei, előjegyzések, módosított hangok.
– Kis– és nagyszekund.
– A húrok számozásának, valamint a jobb és balkéz ujjazatának megismerése a tanult zenei anyaggal párhuzamosan.
A hangszerkezelés fejlesztése:
– A helyes testtartás, hangszertartás és kéztartás kialakítása, stabilizálása
– A szabad és a ráhúzott pengetés (tirando, apoyando) megtanítása, továbbá az arpeggio pengetés p–i–m–a ujjakkal.
– A többszólamúság megtanítása együttpengetés nélkül, majd együttpengetéssel.
– Együttpengetés két ujjal, különböző variációkban.
– Kétszólamú dallam–kiséret játék együttpengetéssel
– Szünetek játéka az üres húrok tompításával.

– Törzshangok megtanítása az első fekvésben.
– Előjegyzés nélküli modális hangsorok játéka az első fekvésben.
– Módosított hangok tanulása a zenei anyagnak megfelelően. C–dúr, G–dúr, F–dúr, a–moll, e–moll, d–moll hangsorok játéka az első fekvésben.
– Tanítsuk meg a zenei nyitás–zárás és a helyes hangsúlyok alkalmazását. Dinamikai váltás tanítása.
Ajánlott tananyag:
- Puskás T.: Gitáriskola
- Nagy E.–Mosóczi M.: Gitáriskola I. II.
- Szendrey–Karper L.: Gitárgyakorlatok I.
- Szendrey–Karper L.: 50 magyar népdal
- Fodor – Marnitz – Vass: Gitáros képeskönyv
- Christofer Parkening: Gitáriskola
Követelmények:
- Egyszólamú népdalok eljátszása p, illetve i–m–a ujjakkal, tirando, vagy apoyando, váltott pengetéssel.
- Könnyű kétszólamú népdalfeldolgozások és előadási darabok együttpengetéssel.
- A többszólamúság megjelenésével – az egész tanulási folyamatban – ügyeljünk a gondos szólamvezetésre a ritmusértékek szólamonkénti pontos betartásával.
- Könnyű arpeggio pengetésű etűdök, előadási darabok sok üres húrral.
Az év végi vizsga javasolt anyaga:
– Egy magyar népdal,
– Egy etűd, melyben megtalálható az arpeggio valamilyen formája,
– Két előadási darab, melyben megvalósul az együttpengetéses kétszólamúság.

2. évfolyam
Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
– Tanítsuk meg a darabokban előforduló új ütembeosztásokat (3/8, 6/8)
– A darabokban előforduló hangnemek ismerete.
– Ismerje a tanuló a tizenhatod értékű hangot és szünetjelet, a pontozott nyolcadértéket, a triolát és a szinkópát.
– Fontos a tanult darabok szerkezeti (formai) elemzése.
A hangszerkezelés fejlesztése:
– Játsszon a tanuló kétoktávos F– és G–dúr skálát az első fekvésben.
– Gyakoroltassunk egy–egy húron kromatikus ujjgyakorlatokat.
– A második fekvés és az egyszerű fekvésváltás megismerése.
– A kettősfogások gyakorlása, fejlesztése.
– Az együttpengetés és az arpeggio továbbfejlesztése könnyű kétszólamú darabokban.
– Kezdjük el az artikuláció tanítását és alkalmazását a művekben.
– Tanítsuk meg és alkalmazzuk a hangszínváltást.
– Tanítsuk meg a természetes üveghangokat a XII. érintőnél.
Ajánlott tananyag:
- Nagy E.–Mosóczi M.: Gitáriskola II., III.
- Szendrey–Karper L.: Gitárgyakorlatok II., III.
- Fodor–Marnitz–Vass: Gitáros képeskönyv
- Christofer Parkening: Gitáriskola
Követelmények:
- Könnyű kétszólamú darabok eljátszása.

- Az arpeggio pengetés egyszerű darabokban (pl. Carulli, Carcassi, Sor).
- Lapról játék az előző év nehézségi szintjén.

Az év végi vizsga javasolt anyaga:
– Egy etűd,
– Három különböző jellegű darab.

3. évfolyam

Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
– Ismerje meg a tanuló a gitár rövid történetét.
– A darabokban előforduló hangnemek ismerete.
– A darabokban előforduló összetettebb ritmusképletek ismerete.
– A dúr és moll hármashangzat felépítése.

A hangszerkezelés fejlesztése:
– A scordatura használatának bevezetése; folytatása a további években.
– Tanítsuk meg az ötödik fekvés hangjait.
– Játszassuk a kétoktávos G–dúr skálát második fekvésben és a C–dúr skálát ötödik fekvésben, harmadik húrról indítva.
– Tanítsuk meg és gyakoroltassuk a legegyszerűbb kötéseket bal kézzel (elpengetés, ráütés), és alkalmazni könnyű darabokban.
– Fontos a hármasfogások tanítása és gyakorlása.
– Tanítsuk meg a kisbarrét 2, majd 3 húron.
– Tanítsunk egyszerű mechanikus ujjgyakorlatokat ismétlődő mozgásokkal.
– Tanítsuk meg a természetes üveghangokat az V. és VII. érintőknél.
– Fontos a sul ponticello és sul tasto játék, továbbá a dinamikai árnyalás (crescendo, diminuendo) megvalósítása.
– Kezdjük el a nem kívánt hangösszecsengések tompítását, kezdetben a domináns–tonika zárlatokban. (Pld. üres húron E–A, A–D)
– Balkéz fogás–sémával összekapcsolt arpeggio gyakorlatok tanítása és játéka az ötödik fekvésig.

Ajánlott tananyag:
- Nagy E.–Mosóczi M.: Gitáriskola III., IV.
- Szendrey–Karper L.: Gitárgyakorlatok II.–IV.
- Fodor–Marnitz–Vass: Gitáros képeskönyv
- Repertoire gitárra (Ed. Mus. Z.14445)
- Christofer Parkening: Gitáriskola

Követelmények:
- Egy adott technikai problémát feldolgozó etűd megvalósítása (pl. kötés, kisbarré).
- Az első fekvés összekapcsolása más fekvésekkel egy mérsékelt tempójú etűdben, vagy előadási darabban.
- Könnyű tánctétel jellegzetességeinek megvalósítása.

Az év végi vizsga javasolt anyaga:
– Egy etűd,
– Három különböző jellegű előadási darab.

4. évfolyam

Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
– A modális hangsorok ismerete. Egyszerű harmóniai elemzés a tanár irányításával.
– A dominánsszeptim–akkord megismerése.

A hangszerkezelés fejlesztése:
– Kezdjük el a prím és oktávhangolás tanítását üveghangokkal.
– Tanítsuk meg az hetedik fekvés hangjait.
– Kötések továbbfejlesztése (elpengetés, ráütés), és alkalmazása a darabokban. Játszani kell könnyű ékesítéseket is (pl. előke).
– Négyesfogások bevezetése.
– A barré továbbfejlesztése. Akkord fogások kis/tört barréval.
– Vibrato megtanítása.
– Tanítsuk meg a kétoktávos fekvésváltásos C–dúr skálát. Transzponáltassuk a G–dúr skálát a hetedik fekvésig.
– Folytassuk a nem kívánt hangösszecsengések tompításának tanítását.
– Balkéz fogás–sémával összekapcsolt arpeggio gyakorlatok továbbfejlesztése a hetedik fekvésig.
– Tört–akkord játék megtanítása.
Ajánlott tananyag:
- Nagy E.–Mosóczi M.: Gitáriskola III.– V.
- Szendrey–Karper L.: Gitárgyakorlatok IV.–VI.
- Repertoire gitárra (Ed. Mus. Z.14445)
- F. Sor Op. 31.–35.
- Puskás: Klasszikus etűdök gitárra
- Kováts: Könnyű darabok gitártanulóknak
- Brouwer: Etűdök I–V.
- Christofer Parkening: Gitáriskola
Követelmények:
- Reneszánsz, barokk tánctételek és klasszikus darabok stílusos megszólaltatása.
- Terjedelmesebb etűd megtanulása.
- Rövid, könnyű XX. századi vagy kortárs darabok megtanulása.
Az év végi vizsga javasolt anyaga:
– Egy etűd,
– Három különböző stílusú előadási darab.

5. évfolyam
Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
– Hangszertörténeti ismeretek gyarapítása.
– Harmóniai elemzés az évfolyamnak megfelelő elméleti ismeretek alapján, a tanár irányításával.
– Beszélgetés a romantikus és a XX. századi zenéről a tanult darabok alapján.
A hangszerkezelés fejlesztése:
– Tanítsuk meg a kilencedik fekvés hangjait.
– Kötéses díszítések továbbfejlesztése.
– Gyakoroltassuk a kromatikus skálákat és hétfokú hangsorokat egy húron, fekvésváltással.
– Mechanikus kézügyesítők folyamatos gyakorlása.
– Kezdjük el a 6 húros nagybarré tanítását.
– A tört–akkord játék továbbfejlesztése.
– Folytassuk a nem kívánt hangösszecsengések tompításának tanítását a balkéz bevonásával is.
– Balkéz fogás–sémával összekapcsolt arpeggio gyakorlatok továbbfejlesztése a kilencedik fekvésig.
– Lényeges az ujjrendezés alapelveinek rendszeres megbeszélése.

Ajánlott tananyag:
- Nagy E.–Mosóczi M.: Gitáriskola IV.– V.
- Szendrey–Karper L.: Gitárgyakorlatok V.–VIII.
- Repertoire gitárra (Ed. Mus. Z.14445)
- F. Sor Op. 31.–35.
- Puskás: Klasszikus etűdök gitárra
- Aguado: Etűdök I.
- Marschner, Mertz, Paganini és Tarrega könnyebb darabjai.
- Kováts: Könnyű darabok gitártanulóknak
- Brouwer: Etűdök VI.–X.
- Bartók–Szendrey: Gyermekeknek–ből könnyebb tételek.
- A Musica per Chitarra sorozat kiadványaiból az évfolyam nehézségi szintjének megfelelően válogatva.
- Christofer Parkening: Gitáriskola

Követelmények:
- Mérsékelt tempójú etűd, amely magasabb fekvéseket is érint.
- Klasszikus tánctételek (pld. Sor Walzerek) előadása.
- Romantikus, (pld. Marschner: Bagatell) és XX. századi, vagy kortárs darabok (Pld. Brouwer - Etűd VI–X.) eljátszása.

Az év végi vizsga javasolt anyaga:
– Egy etűd,
– Három különböző stílusú előadási darab, melyből az egyik romantikus, XX. századi, vagy kortárs darab.

6. évfolyam

Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
– A hangszeres és elméleti órákon szerzett ismereteken alapuló formai és harmóniai elemzés.
– Ismerje fel a tanuló a főbb zenei korszakokat stílusjegyeik alapján.
– Legyen képes a zenei formák (szvit– és szonátatételek) szerkezetének felismerésére és a tempók megállapítására tanári segítséggel.

A hangszerkezelés fejlesztése:
– Tanítsuk meg a háromoktávos dúr– és moll skálákat (E–dúr, e–moll).
– Stabilizáljuk, erősítsük meg a nagybarrét.
– Mechanikus kézügyesítők folyamatos gyakorlása.
– Törekedjünk a a nem kívánt hangösszecsengések tompításának még differenciáltabb kivitelezésére.
– Balkéz fogás–sémával összekapcsolt arpeggio gyakorlatok továbbfejlesztése.
– Az önálló az ujjrendezés alapelveinek kialakítása.

Ajánlott tananyag:
- Aguado: Etűdök
- Carcassi Etűdök op. 60
- Giuliani: Etűdök
- Nagy E. – Mosóczi M.:Gitáriskola V.
- Szendrey–Karper L.: Gitárgyakorlatok VII–VIII.
- Repertoire gitárra (Ed. Mus. Z.14445)
- Régi spanyol muzsika
- Bach – Szendrey: 20 könnyű darab
- Bartók – Szendrey: Gyermekeknek

- Frescobaldi: Táncok és ária variációkkal stb.
- F. Sor: Etűdök op. 35, op. 31
- Fodor – Marnitz – Vass: Klasszicizmus
- Brouwer: Etűdök VI.–X.
- Faragó: Musica Ficta
- Pavlovits Dávid gitárdarabjai.
- Christofer Parkening: Gitáriskola

Követelmények:
Tudni kell a barokk szvit két különböző karakterű (gyors, lassú) tételét helyes tempóarányokkal játszani.
Tanuljon meg a tanuló egy terjedelmesebb, vagy élénkebb tempójú etűdöt is.
Játsszon a romantikus, XX. századi, és kortárs zeneszerzők műveiből.
Az év végi vizsga javasolt anyaga:
– Egy etűd,
– Három különböző stílusú előadási darab, melyből az egyik romantikus, XX. századi, vagy kortárs darab.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után
- A tanuló rendelkezzék a gitárjátékhoz szükséges koncentrálóképességgel.
- Alkalmazza a tanulmányai során elsajátított zenei és technikai ismereteket. Különböző stílusú darabok önálló feldolgozásával és memorizálásával artikulált, dinamikailag árnyalt hangszerjátékot valósítson meg.

Ismerje:
– a gitár hangjait, tudja hangszerét behangolni,
– a tanult anyagban előforduló tempó– és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
– a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.

Ismerje és készségszinten alkalmazza a gitárjáték alapvető technikai elemeit:
– a fekvésjátékot, fekvésváltást,
– a kis és nagy barré–t,
– a kötéseket (ráütés, elpengetés),
– a dallamjátékot apoyando és tirando pengetéssel,
– az akkordfelbontás (arpeggio) különböző formáit,
– a törtakkord megszólaltatását,
– a nem kívánt hangösszecsengések tompítását (jobb és bal kézben egyaránt).

Legyen képes különböző játékmódok megvalósítására:
– dallam akkordkísérettel (pl. Neusiedler–darabok),
– harmóniafelbontásos játék (pl. Carcassi, Diabelli, Giuliani),
– egyszerű többszólamú darabokban szólamvezetés, dallamkiemelés (pl. Losy, Campion, Robert de Visée).
- Rendelkezzék az egyszerű kortárs darabok (pl. Borsody, Brouwer) eljátszásához szükséges zenei alapismeretekkel és technikai készségekkel.
- Repertoárjának egy részét tudja kotta nélkül játszani.

A művészeti alapvizsga követelményei
A vizsga részei: a vizsga gyakorlati és elméleti vizsgarészből áll.
A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama: gitár főtárgy, minimum 10 perc.

A vizsga tartalma:
– 3 oktávos dúr, vagy moll skála fekvésváltással, váltott pengetéssel, közepes tempóban, vagy kromatikus skála 1 húron fekvésváltással.
– Egy klasszikus etűd; Sor: Op. 31., Op. 35., Carcassi: Op. 60./2., 3., 6., 7. etűdök nehézségi szintjén.
– Három különböző stílusú előadási darab a következő nehézségi szinteken:

- Reneszánsz zene: pld. Reneszánsz magyar táncok gitárra (Edition Simonffy 151)
- Barokk zene: pld. Brescianello, Weiss tánctételei, Bach: Notenbüchlein für A. M. Bach átiratai (Nagy–Mosóczi: Gitáriskola V., Szendrey: Gitárgyakorlatok V. kötet.)
- Klasszikus zene: pld. Carulli: Larghetto alla siciliana (Nagy–Mosóczi: Gitáriskola V./78.) Carcassi: Capriccio (Nagy–Mosóczi: Gitáriskola V./50.) Sor: Allegretto (Szendrey: Gitárgyakorlatok VI./1.)
- Romantikus zene: pld. Marschner: Bagatelle (Nagy–Mosóczi: Gitáriskola V./79.)
- XX. századi / Kortárs zene;. Bartók–Szendrey: Gyermekeknek–ből könnyebb darabok: 1–5., 10. (EMB Z.7495) (Szendrey: Gitárgyakorlatok V. kötet) Kováts: Rövid darabok gitártanulóknak I./5., 8. (EMB Z. 8883) (Nagy–Mosóczi: Gitáriskola IV./48.) Brouwer: Estudios sencillos I–X. nehézségi szintjén.

A vizsga értékelése:
– megfelelés az előírt követelményeknek,
– technikai felkészültség,
– helyes test– és hangszertartás,
– hangszerkezelés,
– artikulációk és díszítések alkalmazása,
– helyes ritmus és tempó,
– előadásmód,
– a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
– memória,
– állóképesség.

Továbbképző
7. évfolyam
Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
– A kottaolvasási készség továbbfejlesztése. Szólamvezetés elemzése egyszerűbb reneszánsz fantáziákban.
A hangszerkezelés fejlesztése:
– Az alapfok évfolyamain megszerzett technikai készségek esetleges hiányosságainak pótlása, kéztartás(ok) szükség szerinti korrigálása.
Ajánlott tananyag:
- Carcassi: Op. 60.
- Sor: Etűdök Op.29.
- Adrian Le Roy: Fantáziák és táncok
- Losy, Roncalli, Brescianello többtételes művei
- Carcassi, Carulli, Giuliani szonátatételei.
- Ponce: Prelűdök
- Brouwer: Etűdök XI–XX.
- Könnyű kortárs művek (Farkas, Sári, Szokolay, Kováts)

Követelmények:

- A tanuló legyen képes a technikai és zenei felkészültségének megfelelő darabokban a szólamvezetések pontos megvalósítására.
- Igényszint támasztása a játéktisztaság tökéletesítésére, különös tekintettel a tompításokra.
Az év végi vizsga javasolt anyaga:
– Egy etűd
– Három különböző stílusú előadási darab.

8. évfolyam
Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
– Mélyítsük el a tanuló ismereteit a barokk zenében. (Szvit, fantázia)
– Elevenítsük fel ismereteit a klasszikus formatan terén. (Szonáta és rondóforma)
A hangszerkezelés fejlesztése:
– Az alapfok évfolyamain megszerzett technikai készségek továbbfejlesztése.
– Skálagyorsítás, az arpeggio gyakorlatok gyorsítása.
– Bonyolultabb ujjfüggetlenítő gyakorlatok.
Ajánlott tananyag:
- Carcassi: Etűdök Op. 60
- Sor: Etűdök Op. 29.
- Giuliani: Etűdök Op. 48.
- Brouwer: Etűdök, könnyebb előadási darabok
- Mudarra és Narvaez fantáziák
- Bach: Lantművek tételei
- Weiss: Szvit tételek
- Sor: Menüettek
- Ponce: Prelűdök
- Villa–Lobos: Prelűdök
- Bartók–Szendrey: Gyermekeknek
- Kortárs zene a technikai szintnek megfelelően.
Követelmények:
- A tanuló ismerje a játszott művek szerkezetét, stílusjegyeit.
- Az előadásmód fejlesztése a zenei tartalom egyre színesebb megszólaltatásának irányába.
Az év végi vizsga javasolt anyaga:
– Egy etűd,
– Három különböző stílusú előadási darab.

9. évfolyam
Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
– Ismertessük meg a tanulót a variációs művek jellegzetességeivel (barokk, klasszikus)
– Fejlesszük készségeit a romantikus és impresszionista művek előadásának terén.
A hangszerkezelés fejlesztése:
– A tanult gyakorlatok rendszeres ismétlése, a hiányosságok pótlása.
– Gyorsaságfejlesztő gyakorlatok.
Ajánlott tananyag:
- Sor: Etűdök Op. 29
- Coste: Etűdök Op. 38.
- Tarrega, Sagreras, Pujol etűdök.

- Bach: Lantszvitek, csellószvit–átiratok tételei.
- Diabelli: Szonáták
- Giuliani és Sor könnyebb variációs művei.
- Lauro: Vals–ok
- Barrios kisebb művei.

Követelmények:
- Legyen képes a tanuló többtételes, változatos karakterű művek kifejező előadására.

Az év végi vizsga javasolt anyaga:
– Egy etűd,
– Három különböző stílusú előadási darab.

10. évfolyam

Hangszeres és zenei ismeretek átadása:
– Mélyítsük el a tanuló tudását a modern művek jellegzetességeiben.

A hangszerkezelés fejlesztése:
– Az esetleges technikai hiányosságok pótlása.
– A tanult gyakorlatok tökéletesítése és gyorsítása.
– Nehezebb ügyesítő gyakorlatok a technikai elemek kombinálásával.
– Tanítsuk a modern művekben előforduló hangeffektusokat.

Ajánlott tananyag:
- Sagreras, Pujol, Villa–Lobos etűdök
- Reneszánsz táncok és fantáziák
- Bach: Lantszvitek, csellószvit–átiratok tételei
- Giuliani, Sor és Coste szonáták, variációk
- Albeniz, Barrios, Tarrega, Torroba, Turina darabjai
- Villa–Lobos: Choros
- Leo Brouwer gitárdarabjai

Követelmények:
- Legyen képes a tanuló többtételes, változatos karakterű művek kifejező előadására.

Az év végi vizsga javasolt anyaga:
– Egy etűd,
– Három különböző stílusú előadási darab.

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

- A tanuló legyen képes tanulásának önálló folytatására, a zenei önképzés megvalósítására.
- Legyen olyan hangszerkezelési képességek birtokában, mely alkalmassá teszi az amatőr társas zenélésben felszabadult, aktív részvételre.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei: a vizsga gyakorlati és elméleti vizsgarészből áll.
A vizsga tantárgya és időtartama: gitár főtárgy, minimum 10 perc.
A vizsga tartalma:
–Három oktávos dúr–vagy moll skála, vagy tercskála.
– Egy etűd; Carcassi: 25 Etűd op. 60 (EMB 12091) nr. 19., 20., 23., F. Sor op. 29 (Universal) nr. 1., Aguado: Etűdök II. kötetből (EMB 12378) nr. 9., 11., 12., Giuliani: 24 etűd op. 48 (EMB 12963) nr. 20., 21., Leo Brouwer VI–XV. nehézségi szintjén.
– Két különböző stílusú előadási darab, melyből az egyik lehet többtételes; reneszánsz és barokk darabok; John Dowland: Táncok és Fantáziák (EMB 8769), J. S. Bach: Könnyű

tánctételek, Lantszvitek (EMB 13184), klasszikus és romantikus darabok: F. Carulli (EMB 8821), Giuliani (EMB 12182, EMB 8931, EMB 8932), F. Sor művei (EMB 8799, 14445 kötetben, Ricordi, Universal); Carulli, Johann Kaspar Mertz: Románc (EMB 13519 kötetben), F. Tarrega: Marieta, Rosita; XX. századi szerzők: Leo Brouwer, Farkas Ferenc (EMB 6303), Villa–Lobos: Prelud II. V. nehézségi szintjén
– Egy kamaramű; Scarlatti: Öt Szonáta két gitárra (Fodor–Mosóczi) nehézségi szintjén.
A kamaramű kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.
A vizsga értékelése:
– megfelelés az előírt követelményeknek,
– technikai felkészültség,
– helyes test– és hangszertartás,
– hangszerkezelés,
– artikulációk és díszítések alkalmazása,
– helyes ritmus és tempó,
– előadásmód,
– a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
– memória,

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
- Megfelelő mennyiségű és minőségű hangszer
- Legalább két darab kottatartó, két darab állítható lábzsámoly
- Félévenként egy húrkészlet
- Metronóm

ZONGORA
„A” tagozat

A zongoratanítás feladatai
Ismertesse meg a tanulókkal:
– a zongora alapvető sajátosságait, felépítését, működésének elvét (kalapács–mechanika, pedálszerkezet, hangolás), akusztikai sajátosságait,
– a hangszer gazdag irodalmának legjelentősebb zeneszerzőit és előadóművészeit,
– a hangszer kialakulásának vázlatos történetét.
Alakítson ki:
– a testarányoknak megfelelő elhelyezkedéssel természetes hangszerkezelést,
– megfelelő kéztartást,
– független játszóapparátust (ujjak, kar), a kezek önállóságával,
– rugalmas, laza ízületeket (váll, könyök, csukló, ujjtő),
– az adottságok alapján kiegyenlített zongoratechnikát (sima pozícióváltást, a kezek ügyes alá– és fölétevését),
– differenciált billentést, ujjvégérzetet.
Tegye képessé a tanulókat arra, hogy:
– tudjon a billentyűzet teljes terjedelmében tájékozódni és azon játszani,
– tudja a zongorajáték alapelemeit, játékformáit (skála, hármashangzat, futam, kettősfogás, tremolo, trilla, díszítés), a billentésmódokat (legato, staccato, tenuto, leggiero, portato, non legato) a zenei anyaghoz alkalmazni,
– tudja a zongorapedálokat megfelelően használni,

– a mű mondanivalójának megfelelően tudja kifejező hangon, hangszínben, hangerőben, gazdagon megszólaltatni a hangszert, a zenei karaktereket megvalósítani,
Fejlessze a tanuló:
– muzikalitását a hajlékony, dinamikában árnyalt dallamformálással, a dallam és kíséret viszonyának igényes kimunkálásával, billentéskultúrával,
– zenei hallását, a tiszta intonációt, a melodikus, a polifon és funkciós hallást,
– metrum– és ritmusérzékét, az egyenletes tempótartását,
– kottaolvasási készségét, lapról játékát, memóriáját,
– hangszerkezelését, technikáját az ügyesítők, az ujjgyakorlatok, etűdök, skálák alkalmazásával.

Előképző
1. évfolyam
Az életkori és egyéni sajátosságok miatt a haladás üteme személyre szabott. Az oktatási programot és az alkalmazott tanári módszert az éneklésre, az ösztönösségre és a gyermeki alkotófantáziára alapozva kell kialakítani.
Ismeretek:
– a hangszer vázlatos megismerése,
– tájékozódás a billentyűzeten (fehér–fekete billentyűk, regiszterek stb.),
– gyermekdalok tanulása,
– elemi ritmusképletek ismerete (belső lüktetés érzete),
– azonosság, különbözőség felismerése a feldolgozott zenei anyagban,
– az elemi szintű kottaolvasás előkészítése.
Hangszerkezelés és technika:
– készségfejlesztő játékok,
– a non legato, legato játék alapjai,
– a kézfüggetlenítés előkészítése,
– különböző kifejezésmódok, érzelmek, hangszeres megvalósítása játékos formában,
– kortárs zene játékelemeinek előkészítése,
– egyszerű gyermekdalok megszólaltatása változatos módon.
Ajánlott tananyag:
- Aszalós T.: A zongorázó gyermek I., III. kötet
- Kurtág Gy.: Játékok I., VI.
- Papp L.: Zongora ABC
Követelmény:
- Helyes ülésmód.
- Néhány mondóka, gyermekdal, dallam kifejező hangszeres megszólaltatása külön, illetve kétkezes változatban.
- Elemi hangszerkezelési ügyesség kialakulása.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Három darab (az egyéni fejlődéstől függően adjon értékelhető keresztmetszetet az elsajátított hangszerkezelés alapelemeiről)

2. évfolyam
Ismeretek:
– tájékozódás a billentyűzeten (fehér–fekete billentyűk, regiszterek stb.),
– gyermekdalok tanulása,
– elemi ritmusképletek ismerete (belső lüktetés érzete),

– azonosság, különbözőség felismerése a feldolgozott zenei anyagban,
– elemi szintű kottaolvasás.
Hangszerkezelés és technika:
– készségfejlesztő játékok,
– a non legato, legato, staccato játék alapjai,
– a kézfüggetlenítés előkészítése,
– különböző kifejezésmódok, érzelmek hangszeres megvalósítása játékos formában,
– kortárs zene játékelemeinek előkészítése,
– egyszerű gyermekdalok megszólaltatása változatos módon.
Ajánlott tananyag:
- Aszalós T.: A zongorázó gyermek I., III. kötet
- Kurtág Gy.: Játékok I., VI.
- Papp L.: Zongora ABC
- Lakos Á.: Zongoraiskola
Követelmény:
- Helyes ülésmód.
- Néhány mondóka, gyermekdal, dallam kifejező hangszeres megszólaltatása külön, illetve kétkezes változatban.
- Elemi hangszerkezelési ügyesség kialakulása.
- Kottaolvasás kezdő szinten.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Három darab (az egyéni fejlődéstől függően adjon értékelhető keresztmetszetet az elsajátított hangszerkezelés alapelemeiről)

Alapfok
1. évfolyam
Az 1. évfolyam tanterve a 8 éves tanulók (általános iskola 3. évfolyam) életkori sajátosságainak figyelembevételével készült.
Ismeretek:
– ismerkedés a zongorával (a hangszer felépítése, működése stb.),
– dallamsorok, motívumok azonosságának, hasonló részek különbözőségeinek felismerése (kérdés–felelet),
– kulcsok, előjegyzések, módosítójelek,
– ütemmutatók: 2/4, 3/4, 4/4,
– pentachord, pentaton,
– dúr és moll hangsor, vezetőhang,
– hangközök: oktáv, kvint, kvart, szekundok, tercek,
– hangjegyértékek (egész, fél, negyed, nyolcad), szünetjelek,
– nyújtópont (fél és negyed érték mellett), nyújtott, élesritmus, triola,
– kottaolvasás hangnévvel, ritmusban,
– a kottában előforduló zenei műszavak, jelzések értelmezése,
– tájékozottság a magyar gyermek– és népdalokban (sorszerkezet),
– a klasszikus zenei stílus alapjai,
– a kortárs zene néhány alapeleme, notációja,
– formálás: indítás–lezárás.
Hangszerkezelés, technika:
– helyes ülésmód,
– a kar és az ujjak együttműködése, a kezek függetlenítése ritmikában, billentésben,

– a staccato és a legato játékmód különböző formái,
– a pozícióérzet, a pozíciós ujjrend kialakítása,
– az ujjalátevés előkészítése,
– pentachordok, skálajáték külön kézzel, kettősfogások, a kisakkord,
– unisono, tükörjáték, dudabasszus.
Ajánlott tananyag:
- Aszalós T.: A zongorázó gyermek I–II. (Choral Kft. 1991.)
- Bartók: Mikrokozmosz I.
- Czövek: Zongoraiskola I. (Zeneműkiadó)
- Haydn: Hat kis menüett zongorára (Csurka M., EMB)
- Kabalevszkij: 12 könnyű zongoradarab (Moszkva)
- Könnyű zongoramuzsika a XVIII. századból (Hernádi)
- Kurtág Gy.: Játékok I–II., VI. (EMB)
- Magyar szerzők könnyű zongoradarabjai (Váczi)
- Papp L.: Zongora ABC
- Papp L.: 27 kis zongoradarab
- Régi táncok gyermekeknek (Hernádi Lajosné, Hajdú Anna, Fantóné Kassai Mária, Komjáthy Aladárné)
- Teőke M.: Találkozások a zongoránál
- Teőke M.: Válogatott etűdök I.
- Türk, D. G.: Gyermekévek (Sármai, EMB)
- Zongoraiskola I. (Hernádi Lajosné, Inselt Katalin, Fantóné Kassai Mária, Komjáthy Aladárné, Máthé Miklósné, Zeneműkiadó 1964.)
- Aszalós T.: A zongorázó gyermek III. (1995)
- Majkapar: Első lépések
- Teőke M.: Egy–mással (Akkord)
- Türk, D. G.: Négykezes zongoradarabok gyerekeknek (Csurka M.)
- Weiner: 3 kis négykezes darab
Követelmény:
- Egyszerű népdalfeldolgozások, négykezesek.
- A megismert stílusokat képviselő művek kottahű megszólaltatása.
- Kottaolvasás violin– és basszuskulcsban.
- A tudásszintnek megfelelő zenei anyag egy részének memorizálása, az otthoni gyakorlás kialakítása.
- A tanuló legyen képes számot adni az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetben leírtak elsajátításáról.
Év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Három mű kotta nélkül.

2. évfolyam
Ismeretek:
– az előzőekben tanultak ismétlése,
– a dúr és moll hangsor szerkezete, hangközei, hármashangzat,
– tonika, domináns, szext, szeptim hangközök
– nyújtópont nyolcad után, szinkópa, triola, új ütemmutatók,
– a zenei építkezés alapkövei (periódus, visszatérés, két– és háromtagú forma),
– barokk és klasszikus táncok, azok főbb jellemvonásai,
– lapról játék egy szólamban,

– jelek, idegen kifejezések ismerete.
Hangszerkezelés, technika:
– a kezek függetlenítése (dallam és kíséret),
– dúr és moll skála, külön kézzel,
– kisakkord és fordításai (kézalkattól függően a későbbiekben nagy akkord), kettősfogás, hármashangzat–felbontás,
– etűdjáték (a zenei anyaghoz kapcsolódóan).
Ajánlott tananyag:
- Aszalós T.: A zongorázó gyermek I–II. (Choral Kft. 1991.)
- Bartók: Mikrokozmosz I.
- Czövek: Zongoraiskola I. (Zeneműkiadó)
- Haydn: Hat kis menüett zongorára (Csurka M., EMB)
- Kabalevszkij: 12 könnyű zongoradarab (Moszkva)
- Könnyű zongoramuzsika a XVIII. századból (Hernádi)
- Kurtág Gy.: Játékok I–II., VI. (EMB)
- Magyar szerzők könnyű zongoradarabjai (Váczi)
- Papp L.: Zongora ABC
- Papp L.: 27 kis zongoradarab
- Régi táncok gyermekeknek (Hernádi Lajosné, Hajdú Anna, Fantóné Kassai Mária, Komjáthy Aladárné)
- Teőke M.: Találkozások a zongoránál
- Teöke M.: Válogatott etűdök I.
- Türk, D. G.: Gyermekévek (Sármai, EMB)
- Zongoraiskola II. (Hernádi Lajosné, Inselt Katalin, Fantóné Kassai Mária, Komjáthy Aladárné, Máthé Miklósné, Zeneműkiadó 1964.)
- Aszalós T.: A zongorázó gyermek III. (1995.)
- Majkapar: Első lépések
- Sári J.: Lépésről lépésre
- Sugár R.: Magyar gyermekdalok (EMB)
- Teőke M.: Egy–mással (Akkord)
- Türk, D. G.: Négykezes zongoradarabok gyerekeknek (Csurka M.)
- Weiner: 3 kis négykezes darab
Követelmény:
- Az évfolyam zenei és technikai követelményeit kifejező különböző karakterű barokk, klasszikus, XX. századi művek.
- A tananyag körülbelül egyharmada fejből játszandó.
- A tanuló legyen képes számot adni az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetben leírtak elsajátításáról.
Év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Három különböző stílusú mű kotta nélkül.

3. évfolyam
Ismeretek:
– az előző évek anyagának ismétlése, továbbfejlesztése,
– a szubdomináns funkció, kvintkör/kvintoszlop,
– hangnemi változások megfigyelése,
– új metrumok (3/8, 6/8),
– a szonatinaforma vázlatos ismerete,

– az előforduló jelek, idegen kifejezések ismerete,
– a romantika előkészítése karakterdarabokkal,
– a zenei memória fejlesztése.
Hangszerkezelés, technika:
– kézfüggetlenítés, a polifon játék továbbfejlesztése,
– éneklő (cantabile) billentés, a pergő (leggiero) játék megalapozása a repetíció előkészítése
– skálajáték: a korábbi elemek bővítése,
– az Alberti– és a keringőbasszus előkészítése,
– pedálhasználat (utánnyomásos, előrenyomott),
– etűdjáték a zenei anyaghoz kapcsolódva,
– négykezes játék, zongorakíséret,
– lapról játék,
– a hangerő megfelelő alkalmazása,
– kortárs zene előadásának eszköztára (könyökös, tenyeres stb)
Ajánlott tananyag:
- A szonatina mesterei I. (Csurka M.)
- J. S. Bach és Händel könnyű zongoradarabjai (Hernádi)
- J. S. Bach: Notenbüchlein für Anna Magdalena Bach (Urtext)
- J. S. Bach: Az első Bach–tanulmányok (Teőke M., EMB 1980)
- Bartók: Gyermekeknek I., III.
- Bartók: Mikrokozmosz II.
- Czerny: Könnyű technikai gyakorlatok I.
- Grecsanyinov: Gyermekalbum
- Kadosa P.: 55 kis zongoradarab
- Kodály: Gyermektáncok (Zeneműkiadó)
- Könnyű szonatinák zongorára
- Majkapar: Kis zongoradarabok
- W. A. Mozart: Klavierstücke (Nannerls Notenbuch, Londoner Skizzenbuch) (Könemann Music, Budapest)
- W. A. Mozart: A gyermek Mozart (Hernádi, Zeneműkiadó)
- Schumann: Jugend Album
- Teőke M.: Válogatott etűdök III.
- Weiner: 20 könnyű zongoradarab
- Haydn: Deutsche Tänze
- Magyar szerzők négykezes zongoradarabjai (Váczi)
- Muzsikáljunk együtt I. (Szávai – Veszprémi)
- Thern K.: Magyar induló hat kézre (Aszalós T.)
- Teöke M.: Találkozások a zongoránál
Követelmény:
- Pontos kottaolvasás, ritmikusság, tempótartás.
- Felszabadult játszóapparátus.
- Az évfolyam zenei követelményeit kifejező különböző stílusok ismerete és játéka: barokk, klasszikus (triós forma vagy szonatina), karakterdarab, XX. századi mű,
- A tananyag körülbelül egyharmada fejből játszandó.
- A tanuló legyen képes számot adni az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetben leírtak elsajátításáról.
Év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Három különböző stílusú és karakterű mű, kotta nélkül.

4. évfolyam
Ismeretek:
– az előzőek ismétlése, bővítése,
– a kottakép tudatos és helyes megvalósítása, tájékozottság a fő stílusokban,
– a polifon hallás finomítása,
– új metrumok (5/8, 2/2, változó ütem), parlando játék,
– vázlatos formai, harmóniai elemzések.
Hangszerkezelés és technika:
– skálajáték több oktávon keresztül, különböző dinamikával, hármashangzat, futam, repetíció,
– a pergő technika fejlesztése, ékesítések,
– Alberti– és keringő–basszus,
– pedálhasználat (együttnyomott),
– etűdjáték a zenei anyaghoz is kapcsolódva,
– négy– és hatkezes játék, zongorakíséret,
– lapról játék.
Ajánlott tananyag:
- A szonatina mesterei I–II. (Csurka M, EMB)
- J. S. Bach: Notenbüchlein für Anna Magdalena Bach (Urtext)
- Bartók: Gyermekeknek I–III.
- Bartók: Mikrokozmosz II–III.
- Beethoven: Leichte Meisterwerke für Klavier (Csurka M.)
- Csajkovszkij: Jugend Album
- Czerny: Könnyű technikai gyakorlatok
- Grecsanyinov: Gyermekalbum.
- Haydn – Varró: 4 igen könnyű menüett
- Kabalevszkij: Válogatott zongoradarabok
- Kadosa P.: 55 kis zongoradarab
- Kodály: Gyermektáncok
- Könnyű szonatinák zongorára (Munkaközösség)
- Könnyű zongoramuzsika a XVIII. századból (Hernádi)
- Majkapar: Kis zongoradarabok
- W.A. Mozart: A gyermek Mozart (Hernádi) (Zeneműkiadó)
- Schubert: Táncok
- Schumann: Jugend Album
- Zongoráskönyv (Bognár, Darvas, Hortobágyi)
- Leichte Klaviermusik für vier Hände (Kováts G, EMB)
- Magyar szerzők négykezes zongoradarabjai I–II. (EMB)
- Muzsikáljunk együtt I–II. (Szávai – Veszprémi)
- Ránki Gy.: Két bors ökröcske – Mese zenével

Követelmény:
- Tudatos memorizálás.
- Az évfolyam zenei és technikai követelményeit kifejező különböző stílusok ismerete és játéka: barokk, klasszikus, romantikus, XX. századi, és kortárs művek.
- Önállóan megtanult művek.
- A tananyag körülbelül egyharmada fejből játszandó.
- A tanuló tudja a műveket megfelelő tempóban, stílusosan előadni.

- Legyen képes számot adni az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetben leírtak elsajátításáról.
Év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Három különböző stílusú és hangulatú mű kotta nélkül, benne egy barokk mű és klasszikus szonatina tétel előadása.

5. évfolyam
Ismeretek:
– az előző évek anyagának ismétlése, rendszerezése, bővítése,
– a tanult művek alapvető formai, harmóniai elemzése a tanár irányításával,
– kromatikus hangsor, dominánsszeptim, szűkített és bővített akkord,
– rondóforma.
Hangszerkezelés, és technika:
– az előző években tanult billentésmódok, játékformák tudatos alkalmazása,
– skálajáték 2–4 oktávon keresztül, kromatikus skála, hármashangzat, futam, akkord,
– etűdjáték a zenei anyaghoz is kapcsolódva,
– négy– és hatkezes játék, zongorakíséret,
– lapról játék.
Ajánlott irodalom:
- A klasszika mesterei (Csurka M., EMB)
- Bach és Händel könnyű zongoradarabjai (Hernádi)
- J. S. Bach: 18 kis prelúdium (Hernádi)
- Bartók: Gyermekeknek III.
- Bartók: Mikrokozmosz III–IV.
- Czerny: 160 rövid gyakorlat op. 821
- Csajkovszkij: Jugend Album
- Kabalevszkij: Válogatott zongoradarabok
- Könnyű szonatina album
- Mozart: 10 könnyű tánc (Hernádi)
- Scarlatti: Klavierbüchlein
- Schubert: Táncok (EMB)
- Repertoire 3.
- Muzsikáljunk együtt II. (Szávai – Veszprémi)
- Bizet: Gyermekjátékok
- Mozart: Részlet a Figaro házasságából (Aszalós T.: A zongorázó gyermek III.)
- Weiner: Lakodalmas
Követelmény:
- Az évfolyam zenei és technikai követelményeit kifejező különböző stílusú és karakterű művek előadása az évfolyamnak megfelelő szintű hangszerkezeléssel.
- Önállóan megtanult művek, a tananyag körülbelül egyharmada fejből játszandó.
- A tanuló legyen képes számot adni az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetben leírtak elsajátításáról.
Év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy barokk mű,
– Egy szonatina tétel,
– Egy előadási darab.

6. évfolyam
Ismeretek:
– variáció, invenció,
– új stílus előkészítése: impresszionizmus,
– a hangszeres és elméleti órákon szerzett ismereteken alapuló önálló formai és harmóniai elemzés,
– kottában előforduló jelek, zenei műszavak ismerete.
Hangszerkezelés, és technika:
– az eddig tanultak tudatos, önálló alkalmazása,
– skálajáték, hármas– és négyeshangzat–futam, kettősfogás oktávmenet (kézalkattól függően)
– különböző billentésfajták ismerete,
– zongorapedálok használata.
Ajánlott tananyag:
- J. S. Bach: 18 kis prelúdium (Hernádi)
- J. S. Bach: Kétszólamú Invenciók
- Bartók: Gyermekeknek II–IV.
- Bartók: Mikrokozmosz IV–V.
- Bécsi mesterek könnyű zongoradarabjai (Csurka M.)
- Czerny–Bertini: Etűdök zongorára (Hajdú Anna, Hernádi Zsuzsa, Kassai Mária, Komjáthy Aladárné, EMB 1957)
- Grieg: Lyrische Stücke (T. Zászkaliczky)
- Könnyű variációk zongorára (Csurka M.)
- Majkapar: Variációk
- W. A. Mozart: 6 bécsi szonatina
- Mendelssohn: Lieder ohne Worte
- Mendelssohn: Gyermekdarabok
- Scarlatti: Klavierbüchlein
- Scarlatti: Szonáták
- Schumann: Jugend Album
- Brahms: Magyar táncok zongorára I–II. (EMB)
- Könnyű négykezesek Couperin–től Mozart–ig (Peters)
- Meister für die Jugend (Peters)
- Schubert: Originalkompositionen für Klavier 4 Händen I–II. (Peters)
Követelmény:
- Természetes hangszerkezelés.
- Zenei stílusismeret, a játszandó művek értelmes előadása.
- Zenei karakterek megoldása.
- Pedálok helyes használata.
Év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy barokk mű (J. S. Bach mű ajánlott),
– Egy klasszikus szonatina tétel,
– Egy előadási darab.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után
A tanuló ismerje:
– hangszere alapvető sajátosságait, működési elvét (kalapács–mechanika, pedálszerkezet, húrozat, hangolás, rezonáns szekrény),

– a zongorairodalom legjelentősebb alkotóit és alkotásait,
– a kottában előforduló jeleket és zenei műszavakat, a hangszerre vonatkozó speciális utasításokra (pl. una corda, prol. ped.),
– a kortárs zenei notáció alapvető jelzéseit,
– a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.
Legyen képes:
– természetes hangszerkezelésre és az ehhez szükséges gyakorlatok elvégzésére,
– egyenletes és helyes tempóban, pontos ritmusban zongorázni,
– tudatos, önálló gyakorlásra,
– a zongorajáték során előforduló különböző játékmódokat, játékformákat (skála, hármashangzat, futam, kettősfogás, tremolo, trilla, díszítés), billentésfajtákat (legato, staccato, tenuto, leggiero, portato, non legato) használni,
– a játszandó zongoraművek értelmes tagolására,
– a zenei karakterek megvalósítására,
– a zongorapedálok használatára (elő–, után– és együttnyomás),
– életkorának és képességeinek megfelelően a zongorázandó anyag kottahű, stílusos, dinamikailag változatos és kifejező előadására,
– az együttzenélésre (négykezes, hatkezes, kétzongorás darab, zongorakíséret).
Rendelkezzék:
– biztonságos kotta– és lapról olvasási készséggel,
– adottságainak megfelelő zenei memóriával,
– képességei alapján kiművelt zenei hallással.

Művészeti alapvizsga követelmények
A vizsga részei: a vizsga gyakorlati és elméleti részből áll.
A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama: zongora főtárgy, minimum 10 perc.
A vizsga tartalma:
A 4 stílusból választható 3 különböző stílusú darab, amiből lehet egy kamaramű.
– Barokk mű, lehet tánc, vagy többszólamú szerkesztést bemutató darab; Bach: 18 kis prelúdium (EMB 1879) 13, 15, 18, Händel: Válogatott darabok (EMB 4250, EMB 6990, EMB 6991, EMB 4321, EMB 13165), Telemann: Kezdők zongoramuzsikája (EMB 13452) nehézségi szintjén.
– Klasszikus szonatina vagy szonáta–tétel, könnyebb variáció; Könnyű szonatinák (EMB 2719), 15 könnyű szonáta, Szonatina album (EMB 1280), Clementi: C Op. 36 (Ricordi) Nr. 3., Haydn: D Hob. XVI/4, (Universal) Beethoven: 6 könnyű variáció egy svájci népdalra, Csurka: Szonatina–gyűjtemény (EMB 14412) nehézségi szintjén.
– Romantikus mű; Schumann: Emlékezés (EMB 13543 kötetben), Színházi utóhangok, Csajkovszkij: Édes álmodozás (EMB 6715 kötetben), Pacsirtadal (EMB 6715 kötetben), Schubert: Táncok (EMB 13212), Keringők (EMB 7355) nehézségi szintjén.
– XX. századi mű; Bartók Béla: Mikrokozmosz III. 84 Mulatság, 90 Oroszos 91–92, Kromatikus invenció IV/97 Notturno, Kodály: Gyermektáncok (Boosey & Hawkes) 5–10 nehézségi szintjén.
A három mű közül lehetőség szerint egy éneklő, egy pedig virtuóz jellegű legyen.
A vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.
A vizsga értékelése:
– megfelelés az előírt követelményeknek,
– technikai felkészültség,

– helyes test– és kéztartás,
– hangminőség, billentés,
– pedálhasználat,
– hangszerkezelés,
– artikulációk és díszítések alkalmazása,
– helyes ritmus és tempó,
– előadásmód,
– a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
– memória,
– alkalmazkodóképesség,
– állóképesség.

Továbbképző
7. évfolyam
Zenei ismeretek, hangszerkezelés fejlesztése:
– A kifejezésmódok sokszínűségére való törekvés,
– A barokk (német és francia) díszítések játéka,
– A csembaló hangzás megjelenítése és billentésbeli sajátosságai,
– A teraszos dinamika megoldása.
Ajánlott tananyag:
- Scarlatti: Szonáták I–IV. (EMB, Balla)
- J. S. Bach: Kétszólamú invenciók
- J. S. Bach: Kis prelúdiumok és fúgák
- Haydn: Szonáták (Urtex, Peters)
- Cimarosa: Szonáták
- Mozart: Rondo D–dúr K. 485
- Beethoven: Hat bagatell op. 126
- Beethoven: Écossaises
- Schubert: Ländle
- Mendelssohn: Lieder ohne Worte
- Schumann: Kinderszenen
- Chopin: Mazurkák
- Smetana: Zongoradarabok. 1
- Csajkovszkij: Évszakok
- Grieg: Norwegische Tänze
- Debussy: Children’s Corner
- Dohnányi: Induló
- Bartók: Gyermekeknek I–IV.
- Bartók: Mikrokozmosz V–VI
- Bartók: Szonatina
- Bartók: Három rondó népi dallamokkal
- Kodály: Hét zongoradarab
- Prokofjev: 10 zongoradarab op. 12
- Sosztakovics: 3 fantasztikus tánc
- Huszár: Csillagszóró (Teőke M.: Tarka–barka gyűjtemény)
- Bizet: Gyermekjátékok
- Csajkovszkij: Diótörő: Babák tánca (Aszalós T.: A zongorázó gyermek III.)
- Debussy: Kis szvit

- Kurtág–átiratok Machaut–tól J. S. Bach–ig
Követelmény:
- Ismerje a főbb harmóniai elemeket.
- A zongoraművek különböző karakterjegyeit, a hozzákapcsolódó hangszeres megoldásokkal.
- A tananyag körülbelül egyharmadát kotta nélkül játszandó.
Év végi vizsga ajánlott anyaga:
- Három különböző stílusú mű (barokk, klasszikus szonáta tétel, előadási darab)

8. évfolyam
Ismeretek:
– A barokk szvit ismerete,
– A díszítések stílushű alkalmazása,
– A klasszika zenei stílusjegyeinek ismerete
– A polifon hallás fejlesztése,
Hangszerkezelés, technika fejlesztése:
– Különböző legato billentésmódok alkalmazása,
– A gyorsaság fejlesztése,
– Egyenletes aprótechnika megvalósítása,
– A szabad trilla játék kialakítása.
Ajánlott tananyag:
- Scarlatti: Szonáták I–IV. (EMB, Balla)
- J. S. Bach: Kétszólamú invenciók
- J. S. Bach: Francia szvitek
- Händel: Suiten (Peters)
- Haydn: Szonáták (Urtex , Peters)
- Cimarosa: Szonáták
- Mozart: Rondo D–dúr K. 485
- Beethoven: Hat bagatell op. 126
- Weber: Leichte Meisterwerke für Klavier (Héra – Sármai)
- Schubert: Ländler–ek, écossaise–ek, keringők, menüettek
- Mendelssohn: Lieder ohne Worte
- Schumann: Kinderszenen
- Chopin: Keringők
- Chopin: Mazurkák
- Smetana: Zongoradarabok. 1
- Csajkovszkij: Évszakok
- Grieg: Norwegische Tänze
- Debussy: 2 Arabesque (E–dúr, G–dúr)
- Dohnányi: Induló
- Bartók: Gyermekeknek I–IV.
- Bartók: Mikrokozmosz V–VI
- Kodály: Hét zongoradarab
- Sosztakovics: 3 fantasztikus tánc
- Huszár: Csillagszóró (Teőke M.: Tarka–barka gyűjtemény)
- Csajkovszkij: Diótörő: Babák tánca (Aszalós T.: A zongorázó gyermek III.)
- Debussy: Kis szvit
- Grieg: Peer Gynt szvit
Követelmény:

- A skála különböző billentésmódokban történő eljátszása.
- Alkalmazása a zenei stílusokban.
- Zenei karakterek megvalósítása.

Év végi vizsga ajánlott anyaga:
- Három különböző stílusú mű (lehetőleg az egyik romantikus mű)

9. évfolyam

Ismeretek:
– A romantika zenei stílusjegyeinek ismerete,
– A XX. századi notáció ismerete.

Hangszerkezelés, technika:
– Stílusnak megfelelő zongorabillentés kialakítása, igényes pedál használata,
– Dallam és kíséret érzékeny megvalósítása,
– Legyen képes virtuózabb technikai megoldásokra.

Ajánlott tananyag:
- Scarlatti: Szonáták
- J. S. Bach: Kétszólamú invenciók
- J. S. Bach: Háromszólamú invenciók
- J. S. Bach: Francia szvitek
- Haydn: D–dúr és G–dúr zongoraverseny
- Haydn: Szonáták
- Beethoven: Szonáták
- Schubert: Moments musicaux
- Schumann: Kinderszenen op. 15
- Chopin: Keringők
- Liszt: Etűdök (Zempléni)
- Brahms: Keringők op. 39
- Grieg–művek: Lírikus darabok
- Debussy: PreludesI–II.
- Rachmaninov: Két fantasztikus tánc
- Mikrokozmosz V–VI.
- Bartók: Négy sirató ének
- Kodály: 7 zongoradarab
- Lutosławski: Bukoliki
- Kurtág–átiratok Machaut–tól J. S. Bach–ig
- Liszt: Részlet Mozart: a Varázsfuvola című operából (Mező, EMB)
- Liszt: Karácsonyfa (Kováts G., EMB)
- Lutosławsky: Album for the Young (Chester Music)

Követelmény:
- Helyes pedálozás.
- A művek értelmes előadása.
- A zeneműveknek megfelelő billentésmód kialakítsa.
- A helyes tempók alkalmazása.

Év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy barokk mű
– Egy szonáta tétel

– Egy előadási darab

10. évfolyam

Zenei ismeretek és hangszerkezelés fejlesztése:
– A trilla játék barokk zenében beosztott, a romantikus művekben ú. n. szabad trilla,
– A romantikus szólamvezetés,
– Parlando, rubato deklamációja,
– Modális hangsorok ismerete.
– A barokk szvit tételeket,
– Modális hangsorokat.

Ajánlott tananyag:
- J. S. Bach: Háromszólamú invenciók
- J. S. Bach: Francia szvitek
- Mozart: Szonáták
- Beethoven: Szonáták
- Schubert: Moments musicaux
- Schumann: Novelletten op. 21
- Chopin: Mazurkák
- Chopin: Prelűdök
- Liszt: Consolations
- Liszt: Etűdök (Zempléni)
- Brahms: Keringők op. 39
- Debussy: Preludes I–II.
- Bartók: Mikrokozmosz V–VI.
- Bartók: Kolindák I.
- Kodály: 7 zongoradarab
- Lutosławski: Bukoliki
- Kurtág–átiratok Machaut–tól J. S. Bach–ig
- Liszt: Részlet Mozart: a Varázsfuvola című operából (Mező, EMB)
- Liszt: Karácsonyfa (Kováts G., EMB)

Követelmény:
- Zenei karakterek hangszín és tempóbeli megvalósítása.
- Érzékeny zenei kíséret kialakítása.
- A különböző billentésmódok megfelelő alkalmazása.
- Stílushű előadása a műnek.

Év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy barokk mű
– Egy szonáta tétel
– Egy előadási darab

Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

A tanuló ismerje:
– hangszere múltját, irodalmát és a jelentősebb külföldi és hazai előadóművészeket (pl. Sz. Richter, Rubinstein, Fischer Annie, Cziffra György...),
– a kottában előforduló jelek és zenei műszavak pontos jelentését, különös tekintettel a zongorára vonatkozó speciális utasításokra.

Legyen képes:
– technikai és zenei szempontból tudatos, önálló munkára,

– a zongorajáték során előforduló különböző játékmódokat, játékformákat (skála, hármashangzat, futam, kettősfogás, tremolo, trilla, díszítés), billentésfajtákat (legato, staccato, tenuto, leggiero, portato, non legato) a zenei anyaghoz alkalmazni,
– saját kézalkatának megfelelő ujjrendek készítésére,
– a zongorapedálok tudatos használatára,
– a zongoraművek formálására és kifejező előadására.
Rendelkezzék:
– olyan zenei műveltséggel, amely képessé teszi az értékes zene befogadására,
– az együttzenélés igényével.

A művészeti záróvizsga követelményei
Művészeti záróvizsga részei: a vizsga gyakorlati és elméleti részből áll.
A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama: zongora főtárgy, minimum 10 perc.
A vizsga tartalma:
A négy stílusból választható három különböző stílusú darab, amiből lehet egy kamaramű.
– Barokk mű, többszólamú szerkesztésű darab vagy szvit–tétel, vagy könnyebb barokk variáció; Händel: Könnyű zongoradarabok Chaconne (EMB 6991 kötetben), Scarlatti: Szonáta C K.513 h K. 377, (EMB 7817 kötetben) Bach: Francia szvit (EMB 7190) tánctételek nehézségi szintjén.
– Klasszikus szonáta–tétel; Beethoven: Szonáta G Op. 49 (EMB 8152) no 2 I tétel, Beethoven: Szonáta G. Op. 79. (Schott); rondók, variációk, bagatellek Beethoven: Bagatelle C Op. 33 (Peters) nehézségi szintjén.
– Romantikus mű; Schumann: Kinderszenen (EMB 7146), Mendelssohn: Dalok szöveg nélkül (EMB 7354) 14., 19, Chopin: Mazurka g Op. 67 no. 2 (EMB 6877 kötetben, PWM kötetben) nehézségi szintjén.
– XX. századi mű; Bartók: Mikrokozmosz IV. 102 Felhangok, V.130 Falusi tréfa nehézségi szintjén.
A kamaramű kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.
A vizsga értékelése:
– megfelelés az előírt követelményeknek,
– technikai felkészültség,
– helyes test– és kéztartás,
– hangminőség, billentés,
– pedálhasználat,
– hangszerkezelés,
– artikulációk és díszítések alkalmazása,
– helyes ritmus és tempó,
– előadásmód,
– a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
– memória,
– alkalmazkodóképesség,
– állóképesség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
- Megfelelően hangolt zongora vagy pianíno
- Állítható magasságú zongoraszék
- Lábzsámoly
- Metronóm

MAGÁNÉNEK

„A” tagozat

A magánének–tanítás legfőbb sajátossága, hogy a technikai, zenei képzés mellett alapfeladata az énekhang (mint hangszer) kiépítése, képzése. Erre csak a mutálás befejezése után kialakult hangképző szervek (felnőtt gége, illetve hangszalagok) alkalmasak, így a magánének–tanulást 15–18 éves korban lehet elkezdeni (ez nemtől és hangfajtól függően változik).

A magánének tantárgy tanításának a célja, feladata

– adjon helyes alapot a tanulók hangi adottságai és zenei képességei optimális kifejlesztéséhez,
– felkészítse a tanulókat a vokális társas muzsikálásra,
– nyújtson segítséget az énekhang és beszédhang karbantartásában.

A magánének tantárgy tanításának szakirányú feladatai:

Ismertesse a tanulókkal

– az emberi hang anatómiai, működésbeli, hangfaji sajátosságait, technikai lehetőségeit,
– a vokális irodalmat, annak jeles alkotó– és előadóművészeit,
– a különböző éneklési technikák (legato, staccato, portato, leggiero, tenuto) alkalmazását.

Alakítson ki:

– helyes légzési módot,
– tiszta intonációs képességet,
– a tanuló saját hangterjedelmében egységes hangszínt,
– árnyalt dinamikai megoldásokat,
– igényt és képességet a rezonáns üregek és a rekesz minél szakszerűbb alkalmazására,
– érthető és szép szövegmondást,
– helyes hangeszményt.

A fentiek eléréséhez gyakoroltasson rendszeresen:

– beéneklő–, hangképző–, hangterjedelem–növelő gyakorlatokat,
– rezonancia– és rekesz–gyakorlatokat,
– szövegmondó feladatokat,
– koloratúra–, trilla– és díszítő gyakorlatokat.

Fordítson figyelmet:

– a tanuló saját hangjának helyes hangfaji megítélésére,
– a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,
– a lapról éneklési készség fejlesztésére,
– a tudatos zenei memorizálásra,
– a művek zeneileg és énektechnikailag igényes kidolgozására,
– a rendszeres társas éneklésre.

Tanítsa meg a tanulókat hangképző szervük egészségi állapotának felmérésére, és a szükséges egészségügyi tennivalókra.

Előképző

1-2. évfolyam
Készségfejlesztés:
- Könnyed, természetes testtartás, lazítógyakorlatok.
- Összetett, azaz mélylégzés.
- A továbbiakban megegyezik az első évfolyam anyagával, de a tanuló életkori sajátosságait figyelembe véve, a neki megfelelő szűkebb hangterjedelemben.
Követelmény:
- A magyar népdalok stílusos éneklése.
- 4–5 kíséret nélküli, vagy kis hangterjedelmű, kísérettel ellátott népdal.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Két kíséret nélküli, vagy kis hangterjedelmű, kísérettel ellátott népdal.

Alapfok
1. évfolyam
Készségfejlesztés:
– Könnyed, természetes testtartás, lazító gyakorlatok.
– Összetett, azaz mélylégzés. (Az élettani légzés, beszédlégzés, énekes légzés fogalmai).
– A mélylégzés gyakorlása, fekvő, ülő és álló helyzetben.
– A levegő egyenletes, folyamatos áramoltatása. (Kilégzés *sz, s* hangzókkal).
– A helyes artikuláció.
– A nyelv elhelyezkedése különböző hangzóknál.
– Magán– és mássalhangzók.
– A helyes állejtés gyakorlása.
– Beszédtechnikai gyakorlatok.
– A helyes artikuláció gyakorlása egyszerű szöveggyakorlatokkal.
– Tiszta intonáció.
– A rezonancia fejlesztésének megkezdése *m, n, ny, ng* hangzókkal: csukott és nyitott szájas zöngegyakorlatok, magánhangzókkal, illetve mássalhangzókkal kapcsoltan is.
– A skálák hangterjedelme ne haladja meg az oktávot. A skálákban szomszédos hangok, illetve maximum terclépések szerepeljenek. A szöveges skálák használata ajánlatos (pl. mondókák).
Ajánlott tananyag:
- Bárdos: Érik a szőlő (Zeneműkiadó)
- Molnár – Kern: Daloskert (Zeneműkiadó)
- Járdányi: Röpülj páva (Zeneműkiadó)
- Ránki: Fekete szőlő (EMB)
-Ádám J.: Virágim, virágim (EMB)
- Bartók – Kodály: Magyar népdalok (EMB)
- Szép a páva (EMB)
- Bodza K.: Énekiskola I. (Tankönyvkiadó)
- Kerényi: Százszínű csokor (EMB)
- Magyar népzene (lemezantológia)
- Schola cantorum I–XI.
- Régi magyar dalok gitárkísérettel I–III. (EMB)
- Ádám J.: A dal mesterei I–III. (EMB)
- Kerényi: Énekiskola I–II. (EMB)
- Vághné: Dalgyűjtemény I–II. (Tankönyvkiadó)
- Molnár J.: Eufonetika
- Montágh: A tiszta beszéd (Calibra)

- Adorján I.: Hangképzés, énektanítás (Eötvös József)
- Kerényi: Az éneklés művészete (EMB)
- Fischer: A beszéd művészete (Gondolat)
- Jelinek G.: Út a természetes énekléshez (Akkord)

Követelmény:
- Könnyed, laza testtartás.
- A mélylégzés alapjainak elsajátítása.
- A helyes beszédtechnika alapjainak elsajátítása.
- A tiszta intonáció igényének elsajátítása.

Év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Két népdal (az egyik esetleg kíséret nélkül),
– Egy műdal.

A dalokat kotta nélkül kell előadni, a műdalokat zongorakísérettel.

2. évfolyam

Készségfejlesztés:
– Lágy és pontos hangindítás.
– A laza szájnyitás, állejtés begyakorlása.
– A rezonancia fejlesztésének folytatása, a középfekvés erősítése.
– A nyelv elhelyezkedése különböző vokálisokkal: zöngítés csukott és nyitott szájas zöngegyakorlatokkal.
– A legato éneklés megalapozása sziszegőkkel. A levegő egyenletes, folyamatos áramoltatása.
– Kis hangterjedelmű (szekund, terc, kvint) skálagyakorlatok minden vokálissal. Szöveges skálagyakorlatok.
– Beszédtechnikai gyakorlatok a hangerő és a rezonancia fejlesztésére.
– A beszédhibák javítása.

Ajánlott tananyag:
- Az első évfolyamnál felsorolt kötetek, valamint:
- Ádám J.: A dal mesterei (további kötetek) (EMB)
- Kodály: Magyar népzene (a sorozat könnyebb darabjai) (EMB)
- Sík – Szabados: Műdalok (Rozsnyai Kiadó)
- Kerényi: Énekiskola III. (EMB)

Követelmény:
- Helyes légzéstechnika továbbfejlesztése.
- Laza állejtés, lágy hangindítás.
- Helyes szövegkiejtés énekelt szövegben.
- Barokk és klasszikus stílus ismerete.
- Zenei előírások ismerete, értelmezése.

Év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy népdal,
– Két különböző stílusú dal.

A műveket kotta nélkül kell előadni, a műdalokat zongorakísérettel.

3. évfolyam

Készségfejlesztés:
– A hangterjedelem (ambitus) bővítése. Skálák egyre nagyobb hangterjedelemben és váltakozva: alulról, illetve felülről indítva.
– Technikai gyakorlatok (a staccato, tenuto és legato éneklés tökéletesítése).

– A rezonancia tudatos alkalmazása.
– A vokálisok teljes kiegyenlítésének megkezdése színben, rezonanciában.
– A dinamikai előírások egyre pontosabb megoldása.
– Hosszabb frázisok éneklése.
Ajánlott tananyag:
- Haydn, Mozart, Beethoven dalkötetei
- Mendelssohn, Schumann, Schubert dalkötetei
- Kerényi: Énekiskola III. (EMB)
- Bartók: Nyolc magyar népdal (Boosey & Hawkes)
- Farkas, Sugár, Kósa dalai (EMB)
- Vaccai: Metodo prattico (Peters)
- Lütgen: Kehlfertigkeiten (Peters)
- Parisotti: Arie antiche I–III. (Ricordi)
Követelmény:
- A levegő egyenletes áramoltatása.
- Legato éneklés.
- Szövegkiejtés továbbfejlesztése.
- Zenei és szöveghangsúlyok.
- Rezonancia fejlesztése.
- Hangterjedelem növelése.
- Romantikus stílus ismerete.
Év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Két népdal, illetve népdalfeldolgozás,
– Egy barokk vagy klasszikus dal,
– Egy XX. századi magyar mű vagy romantikus dal.
A műveket kotta nélkül, zongorakísérettel kell előadni.

4. évfolyam
Készségfejlesztés:
– A hang befejezésének gyakorlása.
– Egyenletes, gyorsabb futamok éneklése.
– Díszítések, trilla–előkészítő gyakorlatok.
– A művekben előforduló koloratúrák tiszta, könnyed megoldása.
– Az éneklésben előforduló technikai hibák önálló javítása.
Ajánlott tananyag:
- Kodály: Magyar népzene I–XI. (középnehézségű darabok) (EMB)
- Kodály: Énekszó (EMB)
- Bartók: 20 magyar népdal (Boosey & Hawkes)
- Bach: Geistliche Lieder (Breitkopf)
- Brahms, Csajkovszkij, Muszorgszkij dalkötetei
Követelmény:
- Az ajánlott anyag elvégzése
- Hangterjedelem dinamikai és színbeli kiegyenlítése
- A vokálisok színbeli kiegyenlítése
- Staccato éneklés
- A posztromantikus és a XX. századi zenei stílusok ismerete
- Memóriafejlesztés
Év végi vizsga ajánlott anyaga:

– Egy magyar népdalfeldolgozás,
– Egy barokk vagy klasszikus dal,
– Egy romantikus dal,
– Egy XX. századi magyar mű.
A műveket kotta nélkül, zongorakísérettel kell előadni.

5. évfolyam
Készségfejlesztés:
– A rezonancia tökéletesítése.
– A hangszín és hangerő egysége.
– Díszítések, trilla.
– A recitativo éneklés készségének továbbfejlesztése. Barokk és klasszikus recitativo (Bach, Händel; Haydn, Mozart).
Ajánlott tananyag:
- Az eddigi kötetek, továbbá:
- Händel–áriák
- Kodály: Négy dal (EMB)
- Brahms, Wolf, Mahler dalkötetei
- Különféle kiadásban megjelent áriaalbumok
Követelmény:
- Az ajánlott anyag elvégzése
- A rezonanciák továbbfejlesztése
- Az önálló gyakorlás kialakítása
- A színpadi viselkedés, megjelenés kialakítása
- A recitativo éneklés
- A különböző műfajok (opera, oratórium, kantáta) ismerete
Év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy XX. századi magyar mű,
– Egy romantikus dal,
– Egy szabadon választott dal,
– Egy ária (kantátából, oratóriumból, operából).
A műveket kotta nélkül, zongorakísérettel kell előadni.

6. évfolyam
Készségfejlesztés:
– Tiszta intonálás, lágy éneklés, a rezonancia jó alkalmazása, tiszta érthető szövegmondás.
– Az éneklés teljes önkontrollja.
– A teljes zenei (éves) anyag fölényes technikájú éneklése.
Ajánlott tananyag:
R. Strauss, Ravel, Dvořák, Britten, Debussy, Honegger, De Falla művei
További opera– és oratórium–albumok
Követelmény:
- Az ajánlott anyag elvégzése.
- Hangszeres és énekes partnerekkel való együttműködés.
- Az éneklés teljes önkontrollja.
- Dinamikai és hangszínbeli árnyalás tökéletesítése.
- A könnyű műfajok/sanzon, kuplé, operett, musical ismerete.
Év végi vizsga ajánlott anyaga:

– Egy nehezebb magyar népdalfeldolgozás,
– Egy romantikus vagy későromantikus dal,
– Egy szabadon választott ária (kantátából, oratóriumból vagy operából),
– Egy XX. századi mű.
A műveket kotta nélkül, zongorakísérettel kell előadni.

Követelmények a program elvégzése után
A tanuló ismerje:
– az emberi hang anatómiai, működésbeli, hangfaji sajátosságait, technikai lehetőségeit,
– a vokális irodalmat, annak jeles alkotó– és előadóművészeit,
– a tanult anyagban előforduló tempó– és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
– a tanult művek zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.
Tudjon:
– az énekléshez szükséges módon helyesen lélegezni,
– könnyed izomérzet mellett az előadandó mű kívánalmai szerinti hangot adni,
– tisztán intonálni,
– hangfajának hangterjedelemén belül színben egyöntetűen, dinamikailag pedig árnyaltan énekelni,
– bánni rezonáns üregeivel, illetve rekeszével, és azokat maximálisan kihasználni,
– érthető és szép szövegmondással énekelni és beszélni,
– összhangot teremteni a szöveg és a zenei anyag között,
– értelmezni és megvalósítani tempóbeli és dinamikai előírásokat a tanult darabokban,
– zeneműveket az évfolyamának és egyéni képességeinek megfelelően stílushűen, művészi kifejezéssel megszólaltatni.
Legyen képes:
– rendszeres gyakorlásra, a saját hangképző szerv feletti ellenőrzésre,
– helyes hangeszmény kialakítására, elsősorban saját hangjának helyes hangfaji megítélésére, ezen belül az eszményi hangzás elérésére.
Rendelkezzék:
– megfelelő zenei memóriával, koncentráló– és állóképességgel,
– jó előadói készséggel, művészi fantáziával, a közönséggel való kapcsolatteremtési készséggel.

A művészeti alapvizsga követelményei
A vizsga részei: a vizsga gyakorlati és elméleti vizsgarészből áll.
A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama: magánének főtárgy, minimum 10 perc.
A vizsga tartalma:
– Egy népdalfeldolgozás; Farkas Ferenc: Béres legény... (EMB 1502 kötetben), Molnár–Kern: Szól a kakas már... (EMB 2251 kötetben), Zöld erdőben, zöld mezőben... (EMB 2251 kötetben) népdalfeldolgozások, ill. a Százszínű csokor c. kötet (EMB 5040) dalai: Pierlala, francia népdal, Vira, portugál népdal nehézségi szintjén.
– Egy preklasszikus, barokk vagy klasszikus dal, esetleg ária; A dal mesterei I. II.((EMB 1751, 2110) kötet: Scarlatti: Meddig tart e kínos élet (EMB 1751 kötetben), Caldara: Fényben fürdik a táj (EMB 1751 kötetben), Morley: Leány és legény (EMB 1751 kötetben) Haydn: Az elhagyott (EMB 1751 kötetben), Beethoven: Szeretlek (EMB 2110 kötetben) nehézségi szintjé).

– Egy romantikus dal; Schubert: A vadrózsa (EMB 2110 kötetben), Jókedv (EMB 2110 kötetben), Könnyzápor (EMB 2110 kötetben), Schumann: Az árva (EMB 2262 kötetben), Az elhagyott lányka (EMB 2262 kötetben), Zöld hímes rét (EMB 2262 kötetben), Mendelssohn: A dalnak lenge szárnyán (EMB 2110 kötetben), Szívek, ha végül válnak (EMB 2110 kötetben), Viszontlátásra (EMB 2110 kötetben), Aratódal (EMB 2110 kötetben), ill. A dal mesterei II. III. (EMB 2110, 2262). kötet dalainak nehézségi szintjén.
A műveket lehetőleg kotta nélkül kell énekelni.
A vizsga értékelése:
– megfelelés az előírt követelményeknek,
– helyes légzés, testtartás,
– intonáció,
– helyes ritmus és tempó,
– zenei stílus és az előírások megvalósítása,
– memória,
– állóképesség,
– előadásmód, tartalmi érzékenység,

SZOLFÉZS KÖTELEZŐ

„A” tagozat

A szolfézstanítás – a hangszertanítással szerves egységben – a zene megszerettetését, megértését, valamint a későbbi öntevékeny muzsikálás és zenehallgatás iránti igény kialakulását kívánja megalapozni.
A zeneművek élményt nyújtó megismerésén és megértésén túl a tantárgy sajátosságából adódóan a hangsúly a tanítás folyamatában a zenei ismeretek elsajátíttatására, a képesség– és készségfejlesztésre, a kreativitás és a tudás alkalmazásának kimunkálására kerül.
A végső cél a globális zenei látásmód és gondolkozás alapjainak kialakítása, elindítása az alapfokú szolfézstanításban is: „A tanuló, hallja, amit lát és lássa, amit hall!”
A tantervi program e cél elérését kívánja segíteni azzal, hogy az általános zenei képességek fejlesztését és a zenei alapismeretek elsajátítását pedagógiai folyamattá szervezi.
Külön figyelmet fordít arra, hogy e tevékenység gazdagítsa a tanulót a zene megszólaltatásának és befogadásának örömével.

A szolfézstanítás célja, feladata

A tanulók zenei készségeinek kiművelése, képességeik fejlesztése és ismereteik bővítése az alábbi területeken:
– belső hallás
– ritmus–metrum
– tiszta intonáció
– tájékozódás a magassági viszonyokban (relációk, hangközök)
– dallamhallás
– többszólamúság
– harmónia azonosítás
– zenei olvasás – írás
– zenei szerkezet (forma)
– zenei memória
– zenehallgatás (zeneértés)

– a kreativitás fejlesztése, – rögtönzés
– a megszerzett tudás alkalmazása
– a hangszertanulás segítése
– a zenei szaknyelv legfontosabb kifejezéseinek megismertetése
– a zenei műveltség igényének kialakítása
– a társművészetek iránti nyitottság megalapozása.
– A zenei pályára készülő tanulók felkészítése a továbbtanulásra.
– A tanulók személyiségének erkölcsi és szellemi formálása; nemzeti identitástudatuk megerősítése, érzelemvilágúk kibontakoztatása.
Rendelkezzék a tanuló:
– olyan késztetéssel, mely a választott – eddig tanult – muzsikálási formát élete szerves részévé teszi,
– a tanulmányai során elsajátított készség–, jártasság–, ismeret–repertoárral, melyek eszközt biztosítanak a zene belső elképzeléséhez, értelmezéséhez, stílusos megszólaltatásához,
– olyan zenei áttekintőképességgel, melynek birtokában önállóan meg tudja oldani a képesség–készség szintjének megfelelő zenei feladatokat,
– biztos zenei ízléssel és ítélő képességgel
– a zene iránti elkötelezettséggel.

Előképző
1. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
– Zenei élményanyag gyűjtése énekléssel és játékkal.
– A zene megszerettetése, örömteli művelése.
– A figyelmes zenehallgatás kezdeti lépéseinek kimunkálása.
Az éneklési készség fejlesztése:
– Helyes testtartás, levegővétel.
– Kezdőhang átvétele.
– Megfelelő tempóválasztás és tempótartás.
– Éneklés játékkal.
– Éneklés szöveggel emlékezetből.
– Ismert dallami fordulatok éneklése kézjelekkel.
– Önálló dalkezdés.
Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés:
– Egyenletes járással ritmusmotívumok megszólaltatása.
– A ritmusértékek neveinek, jeleinek és gyakorlóneveinek elsajátítása: negyed, nyolcad és negyed szünet értékekkel.
– 2/4–es ütem.
– Ütemvonal, záróvonal, ismétlőjel.
– A „belső mérés” kialakítása.
– Ritmusmotívumok hangoztatása, visszatapsolása, olvasása, ütemekbe helyezése.
– Dalfelismerés ritmusról, ritmusfelismerés dallamról.
– A különböző tempók közötti különbségek érzékelése.
Dallami ismeretek, készségfejlesztés:
– Daltanulás játékkal együtt.
– A belső hallás kialakításának kezdeti lépései.
– Hangmagasság–megfigyelés, magas és mély képzet kialakítása.
– A relatív szolmizáció bevezetése (pentaton, pentachord hangkészletben).

– A dallami jelrendszerek: kéz–, betűjel, hangjegy.
– Hanglépcső, vonalrendszer.
– Az elsajátított hangkészleteken belüli rövid dallamfordulatok kiemelése, gyakorlása.
– Dalfelismerés, dallambújtatás.
A kétszólamúság előkészítése:
– Felelgetős játékok, dal és mérő (ritmusosztinátók, ritmuskíséretek, egyszerű dallamosztinátók).
Rögtönzés:
– Ritmussorok kiegészítése.
– Kérdés, felelet.
– Mondókák, versek, ritmusok megszólaltatása énekléssel.
– Mozgás és játék rögtönzése.
Zenehallgatás:
– A zeneértő és –érző képesség fejlesztése.
– Aktív (előkészített) zenehallgatás.
– Alapvető tempó különbségek megfigyelése (gyors–lassú).
– Zajok– zörejek, zenei hang.
– Hangszínek (hangerő) megfigyelése és megkülönböztetése, hangszerek hangjainak felismerése.
– Zenei hangulatok – karakterek hallás utáni megfigyelése.
– A többször hallgatott zeneművek felismerése.
Ajánlott tananyag:
- Magyar népi mondókák, gyermekversek, gyermekjátékok, gyermekdalok
- Zeneszerzők kicsinyeknek írt dalai
- Rokon népek dalai
- Horváth Istvánné Smid Anna: Csicsergő 1.(tankönyv, munkafüzet és útmutató)
- Horváth Guidóné: Utazás a zene birodalmába (könyv és munkafüzet, tanmenet)
- József Andrásné – Szmrecsányi Magda: Zenei előképző (tankönyv és munkafüzet, Útmutató)
- P. Vesztróczy Judit: Zenei előképző (Ifjúsági Lapkiadó: Muzsikáljunk együtt I.)
- P. Vesztróczy Judit: Zenei ABC kicsinyeknek
- Kodály Zoltán: Kis emberek dalai
- Kodály Zoltán: 333 olvasógyakorlat
- Forrai Katalin: Ének az óvodában
- Forrai Katalin: Jár a baba
- Forrai Katalin: Európai gyermekdalok
- Törzsök Béla: Zenehallgatás az óvodában
- Rimóczy Gáborné: Fecske mese (Debrecen, Művelődési Központ kiadványa)
- Dobszay László: A magyar dal könyve
- Weöres Sándor: Magyar etűdök
- Weöres Sándor: Ha a világ rigó lenne
- Cini–cini muzsika (Óvodások verseskönyve)
- Szabó Helga – Réber László: Te is tudsz énekelni
- Szabó Helga: Irány a zene birodalma (MR kiadványa)
- Lajtha László: Játékország (a Lajtha László Zeneiskola reprint kiadványa)
- Borsai I. – Haider E.: Magyar népi gyermekjátékok
- Kiss Áron: Gyermekjáték gyűjtemény
- Dimény Judit: Hang–játék
Ajánlott zenehallgatási anyag:

- Magyar gyermekdalok és népdalok, népdalfeldolgozások, más népek gyermekdalai szóló–, kíséretes– vagy kórusfeldolgozásban.
- Hangszeres szemelvények (karakter–, mesedarabok) lehetőleg élő előadásban.

Követelmények:
- A „belső" lüktetés fejlesztése.
- Az egyenletes lüktetés és a dalritmus különbségeinek megéreztetése.
- A negyed, páros nyolcad és a negyed szünet ritmusjeleinek folyamatos olvasása gyakorlónevekkel.
- A törzshangok szolmizációs nevének, kézjeleinek ismerete.
- A zenére figyelés valamint együttműködési képesség a játékban, éneklésben.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– A tanult dalok, gyermekjátékok, ritmus– és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok:
– Zenei élményanyag gyűjtése énekléssel, játékkal.
– A magyar gyermekjátékok, dalok és népdalok – mint zenei anyanyelvünk és néphagyományunk – megismerése.
– A zenei készségek megalapozása a 7–9 éves korú gyermekek hangszertanulásához.
– Felkészítés a hangszerválasztásra, a zenére figyelés, a zenehallgatási élmény megteremtése.

Az éneklési készség fejlesztése:
– A tiszta intonáció, a helyes zenei hangsúlyok kialakítása.
– A kifejező éneklés igényének felkeltése.

Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés:
– Az egyenletes lüktetés és az ütempárok megéreztetése mozgással (ütemezéssel).
– A negyed, nyolcad, fél, egész, pontozott negyed és fél és egész értékek, szünetjeleik, a szinkópa, éles és nyújtott ritmus elsajátítása gyakorló és zenei nevekkel, jelekkel.
– 2/4–es ütem.
– a 3/4–es lüktetés megéreztetése.
– Szövegek ritmusának megfejtése.
– Ritmusmotívumok olvasása, felismerése.
– Az ütemhangsúlyok érzékeltetése.
– Metrum és ritmus egyidejű megfigyelése.
– Osztinátó, majd ritmuskíséret ismert dalokhoz.
– Ritmusgyakorlatok.

Dallami ismeretek, készségfejlesztés:
– Daltanulás játékkal együtt, illetve hallás után.
– A magas és mély képzet kialakítása.
– A szolmizációs relációk elsajátítása (hétfokúság).
– A dallami jelrendszerek ismerete.
– A szolmizációs hangok kézjele, betűjele és helye a vonalrendszeren.
– Dallamfordulatok gyakorlása a pentaton és hétfokú hangkészletekben.
– Éneklés kézjel után, olvasás betűkottáról és ötvonalas rendszerben kulcs nélkül.
– Dallamfordulatok visszaéneklése.
– Memorizálás hallás után.
– A belső hallás fejlesztése.

A kétszólamúság előkészítése:

– Dal és mérő.
– Felelgetős játékok.
– Ritmusosztinátók, ritmuskíséretek.
– Egyszerű dallamosztinátók (dudakíséret).
– Kétszólamú (igen könnyű) gyakorlatok kézjelekről.
– Igen könnyű kánonok – a csoport képességei szerint.
– Kétszólamú ritmusok, ének–kopogós „játékok”.
– Ének, járás, taps, ütőhangszerek kíséretével, változatos csoportosításban.
Zenei ismeretek:
– Hangközök fogalmának bevezetése, kis– és nagy szekund, tiszta oktáv, tiszta kvint.
Formai ismeretek:
– Motívum
– Azonosság, hasonlóság, különbözőség.
Zenei olvasás, írás:
– Az íráskészség kialakítása (írástechnika, zenei helyesírás).
– Rövid ritmusmotívumok, könnyű dalok ritmusának lejegyzése ritmusjelekkel (2–4–8 ütem).
– A dó helyének változtatása.
– Tájékozódás a vonalrendszeren.
– Kulcsok, ábécés nevek bevezetése.
– Dallamok, olvasógyakorlatok éneklése szolmizálva, alkalmi hangzókkal betűkottáról és hangjegyekről.
– Memorizálás.
– Könnyű dalok, dalrészletek, dallamok lejegyzése hangonkénti folyóírással vagy emlékezetből, betűkottával, majd hangjegyekkel (2–4–8 ütem).
Rögtönzés:
– Zárások megkeresése ritmusokban, dallamokban.
– Hiányos dallamok kiegészítése egy–két hanggal.
– Ritmusfelelgetős, dallamfelelgetős.
– Ütempárhoz ütempár rögtönzése.
– Mondókák, versek megszólaltatása énekléssel.
– Mozgás és játék rögtönzése.
Zenehallgatás:
– Hangszínek megfigyelése, megkülönböztetése.
– Emberi hangfajták (gyermek–, női–, férfi).
– Zenei együttesek: énekkar, zenekar.
– Dinamika, előadási módok.
– Különböző karakterek megfigyelése.
– Hangszerek hangja: zongora, hegedű, cselló, furulya (réz– és fafúvósok).
– A dallami azonosság, különbözőség felismerése a zenehallgatási anyagban is.
Zenei kifejezések:
– Ritmus, dallam.
– Ütem, ütemmutató, ütemvonal, záróvonal, ismétlőjel.
– A megismert ritmusértékek nevei.
– Tempó, mérőütés.
– Osztinátó.
– Hangmagasság, hangköz, hangkészlet, hangsor.
– Pentaton, pentachord.
– A G–kulcs, F–kulcs.

– A törzshangsor.
– A megismert hangközök nevei, jelentésük.
– Motívum, dallamsor.
– Kánon.
– Piano–forte.

Ajánlott tananyag:
- Magyar népi mondókák, gyermekjátékok, népszokások
- Magyar gyermekdalok, népdalok
- Gyermekversek.
- Rokon népek dalai
- Magyar zeneszerzők gyermekeknek komponált dalai
- Más népek dallamai
- Horváth Istvánné Smid Anna: Csicsergő 2.(tankönyv és munkafüzet, Útmutató)
- Horváth Guidóné: Utazás a zene birodalmába (könyv és munkafüzet, Útmutató)
- József Andrásné – Szmrecsányi Magda: Zenei előképző (tankönyv és munkafüzet, Útmutató)
- P. Vesztróczy Judit: Zenei előképző (Ifjúsági Lapkiadó: Muzsikáljunk együtt I.)
- P. Vesztróczy Judit: Zenei ABC kicsinyeknek
- Kodály Zoltán: Kis emberek dalai
- Kodály Zoltán: 333 olvasógyakorlat
- Forrai Katalin: Ének az óvodában
- Forrai Katalin: Európai gyermekdalok
- Törzsök Béla: Zenehallgatás az óvodában
- J. Irsai Vera: Szolfézs példatár, Alsófok I. kötet
- Rimóczy Gáborné: Fecske mese (Debrecen, Művelődési Központ kiadványa)
- Dobszay László: A magyar dal könyve
- Bárdos Lajos: 70 kánon
- Weöres Sándor: Magyar etűdök
- Weöres Sándor: Ha a világ rigó lenne
- Cini–cini muzsika (Óvodások verseskönyve)
- Szabó Helga – Réber László: Te is tudsz énekelni
- Szabó Helga: Irány a zene birodalma (MR kiadványa)
- Lajtha László: Játékország (a Lajtha László Zeneiskola reprint kiadványa)
- Borsai Ilona – Haider Edit: Magyar népi gyermekjátékok
- Kiss Áron: Gyermekjáték gyűjtemény
- Dimény Judit: Hang–játék

Ajánlott zenehallgatási anyag:
- Válogatás a néphagyomány zenei anyagából. Gyermekdal feldolgozások.
- A hangszeres műzene karakterdarabjai. Mesedarabok.
- Rövid darabok a hangszeres iskolákból (különböző hangszereken).

Követelmények az előképző évfolyamok elvégzése után

- Rendelkezzék a tanuló a zenetanuláshoz szükséges alapvető magatartásformákkal: tudjon zenére figyelni, tudjon együttműködni társaival, tanárával a csoportos éneklésben, játékban.
- Tudjon az egyenletes lüktetéshez járni, énekelni. Tudjon önállóan dalt kezdeni.
- Ismerje fel kottáról a negyed, nyolcad, fél, egész, pontozott negyed értékű hangokat, a megfelelő szüneteket, valamint a szinkópa, éles és nyújtott ritmust.
- Legyen képes 4–8 ütemes ritmust folyamatosan olvasni és hangoztatni.
- Tudja alkalmazni a ritmuselemeket 2/4–es ütemekben.

- Tudjon lejegyezni rövid ritmusmotívumokat.
- Ismerje a szolmizációs neveket, kézjeleket és a hangok viszonyított helyét a vonalrendszeren.
- Tudja a dalokat szöveggel és szolmizálva – a zenei tartalomnak megfelelő tempóban, pontos ritmusban, helyes frazeálással – emlékezetből énekelni.
- Tudjon rövid zenei egységet (a tanult dallami fordulatok köréből) visszaénekelni.
- Ismerje a G–kulcs hangjait, legyen tájékozott a vonalrendszeren.
- Ismerje a kis és nagy szekund, tiszta kvint, tiszta oktáv hangközöket.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– A tanult dalok, gyermekjátékok, ritmus– és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

Alapfok
Az első évfolyam tanítási anyagának összeállítása az előképző évfolyamok követelményeinek ismeretét feltételezi.

1. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
– A zenei élményanyag bővítése.
– A magyar népzene régi stílusú dallamainak megismerése.
– Betekintés a műzene kis formáiba. A zenei értelmezés kezdeti lépéseinek kimunkálása.
– Az előképzőben tanult zenei ismeretanyag ismétlése.
– A készségek megalapozása, fejlesztése a tananyaghoz kapcsolódóan.
– Az abszolút rendszer további gyakorlása.
– A szolfézs és a hangszerjáték kapcsolatának kialakítása.
– A zenehallgatási élmény elmélyítése.
Az éneklési készség fejlesztése:
– Helyes testtartás, levegővétel, tiszta intonáció, tempótartás.
– Artikuláció, szövegmondás.
– A tanulók hangterjedelmének fokozatos bővítése.
– Az igényes, szép éneklés kialakítása.
Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés:
– Az előképzőben tanult ritmikai elemek alapos ismétlése.
– A korona, az átkötés, az értéknyújtó pont ismerete.
– A legegyszerűbb ütemek: 2/4, 4/4, ¾.
– Ütemsúlyok. (ütemezés).
– A szinkópa, az éles és a nyújtott ritmus ismétlése, elmélyítése.
– A tizenhatodok páros formációi.
Dallami ismeretek, készségfejlesztés:
– Daltanulás hallás után, kézjelről, betűkottáról.
– Az új szolmizációs hangok (relációk) elsajátítása.
– A régi stílusú magyar népdalok jellemzői.
– A tonalitásérzék fejlesztése. a dallamzáró alaphang: lá, és dó.
– A hétfokúság dallamfordulatainak gyakorlása.
– Periodizáló műzenei szemelvények éneklése, memorizálása.
– A belső hallás további kimunkálása: memorizálás belső hallás alapján kézjelről, kottaképről.
A kétszólamúság előkészítő gyakorlatai:
– Dallamhoz ritmusosztinátó vagy önálló ritmusszólam megszólaltatása.

– Könnyű kétszólamú művek éneklése (a csoport képességeinek megfelelően válogatott könnyű kánonok, biciniumok).
Hangközök:
– Tiszta prím, kis és nagy szekund, kis és nagy terc, tiszta kvart, tiszta kvint, tiszta oktáv.
– Éneklés szolmizálva, építés megadott hangokra.
– Felismerés kottakép és hallás után (hallás után: szekundok, tercek, kvint, oktáv).
Hangzatok:
– Az alaphelyzetű dúr és moll hármashangzatok szerkezete.
– Éneklés szolmizálva mindkét irányban.
– Felismerés hallás után együtthangzásban vagy felbontásban.
– Építés megadott ábécés hangokra a tanult hangnemek alapján.
Hangkészlet, hangsorok, hangnemek:
– Alaphang fogalma.
– Tiszta– és pien hangos pentatónia.
– Pienhangok (fá, ti, fi), díszítőhangok.
– Módosító jelek, előjegyzések.
– A módosított hangok nevei
– A tanult hangnemek előjegyzéseinek sorrendje írásban is.
– Hétfokúság: dúrok és mollok (eol) 2#, 1b előjegyzésig.
– A párhuzamos hangsorok fogalma.
– A zeneművek hangnemének megállapítása kottakép alapján az eddigi ismeretek felhasználásával.
A formaérzék fejlesztése:
– Részletek, egységek megfigyeltetése: hasonlóság, azonosság, különbözőség, variáns, sorszerkezet.
– A kvintváltás megfigyeltetése.
– A5 A5v A Av, illetve A5 B5 A B sorszerkezetek.
– A helyes frazeálás.
Zenei olvasás – írás:
– A helyes kottaírás.
– Ritmusgyakorlatok olvasása.
– Ritmusfordulatok lejegyzése hallás és memorizálás alapján.
– Éneklés betűkottáról, majd ötvonalas rendszerben hangjegyekről, G–kulcsban, abszolút magasságban ábécés nevekkel 2#, 1b előjegyzéssel.
– Dallamok átírása betűkottáról hangjegyekre, illetve G–kulcsból F–kulcsba (és fordítva).
– Igen könnyű diktálási feladatok.
– Könnyű dalok, dallamok lejegyzése hangonkénti folyóírással, betűkottával G– és F–kulcsban (2–4–8 ütem).
– Transzponálás írásban.
Rögtönzés:
– Ritmussorok rögtönzése.
– Megadott ritmikai, dallami fordulatok variálása (szaporítás – ritkítás stb.).
– Megadott több ritmussorból, dallamsorból teljes zenei forma kialakítása.
– Ritmus kiegészítések megadott ütemmutatók alapján.
– Párbeszéd, kérdés–felelet.
– Adott dallamhoz ritmuskíséret.
– Hiányos dallam kiegészítése.
Zenehallgatás:

– Különféle kórushangzások.
– Dallam és kíséret, szólamok megfigyelése.
– A hangszerek hangszínének felismerése.
– Dinamikai különbségek megismerése.
– A népzene és műzene.
– A különféle hangulatok, előadásmódok (pl. parlando) megfigyelése.
Zenei szakkifejezések ismerete:
– A szolfézs előképzőben tanultakhoz.
– Ütemmutató, ütemsúly, ütempár.
– Alkalmazkodó ritmus.
– Kulcsok. előjegyzések, módosító jelek.
– Pentatónia. díszítőhang, vendéghang (pienhang).
– Hangkészlet, hangsor, hangnem.
– Pentachord, Dúr és moll (eol).
– A párhuzamos hangsor fogalma.
– Dallamsorok, alaphang, kvintváltás, szolmizációváltás.
– Ereszkedő dallamvonal.
– Azonosság, variáns, sorszerkezet.
– Szekvencia.
– Periódus.
– Transzponálás.
– Prima volta, seconda volta.
– Solo, tutti.
– Parlando, rubato, tempo giusto.
– Staccato, legato.
Ajánlott tananyag:
- Régi stílusú magyar népdalok, énekelhető műzenei szemelvények a hangszeres iskolák anyagából is (könnyű barokk és klasszikus táncok).
- Könnyű kánonok, biciniumok.
- Horváth Istvánné Smid Anna: Csicsergő II. (tankönyv, munkafüzet és Útmutató)
- Dobszay László: A hangok világa I. és Útmutató
- Horváth Istvánné Smid Anna – Lázárné Nagy Andrea: Margaréta tankönyv I.
- Horváth Guidóné: Utazás a zene birodalmába I.II. (könyv és munkafüzet, tanmenet)
- J. Irsai Vera: Szolfézs példatár, Alsófok I.
- Kodály Zoltán: 333 olvasógyakorlat
- Kodály Zoltán: Válogatott biciniumok
- Kodály Zoltán: Énekeljünk tisztán
- Bárdos Lajos: Kicsinyek kórusa I.
- Bárdos Lajos: 70 kánon
- Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok
- Forrai Katalin: Európai gyermekdalok
- Péter József: 165 kánon
- Kocsárné Herboly Ildikó: Többszólamúság, harmónia és forma tanítása az általános iskolában
- Szabó Helga: Énekes improvizáció az iskolában
- Brukner Adrienn: Énekelni jó!
- Laczó Zoltán: Zenehallgatás az általános iskola alsó tagozatában
- Balázs Oszkár – Zempléni László: Ritmusgyakorlatok kezdőknek
- Lázárné Nagy Andrea: Margaréta (Gyakorló feladatok) I.

- Dalkíséretek I. Szőlő érik
Ajánlott zenehallgatási anyag:
- Eredeti népzenei felvételek gyermekdalok, népdalok.
- Gyermekeknek komponált művek Bartók Béla, Kodály Zoltán Bárdos Lajos kórusműveiből.
- Szemelvények a tanulók hangszeres anyagából: barokk, klasszikus táncok (különböző hangszereken).
- Mese– és karakterdarabok.
Követelmény:
- Tudja a tanuló a dalokat zeneileg igényesen énekelni.
- Legyen tájékozott a vonalrendszeren, tudjon G– és F–kulcsban ábécés névvel olvasni.
- Ismerje a módosítójeleket, az előjegyzések sorrendjét írásban is mindkét kulcsban 2#, 1b előjegyzésig.
- Ismerje a dúr és moll hangsorokat 2#, 1b előjegyzésig.
- Ismerje fel és tudja ritmusolvasásban folyamatosan hangoztatni a szinkópát, az éles és nyújtott ritmust, valamint a tizenhatodok páros formációit.
- Legyen képes egyszerű, rövid (a tanult zenei anyagnál könnyebb) dallamfordulatokat hallás után szolmizálva visszaénekelni, memorizálni, lejegyezni.
- Ismerje a tiszta prím, kis és nagy szekund, kis és nagy terc, tiszta kvart, tiszta kvint és tiszta oktáv hangközök fogalmát, tudja ezeket kottakép alapján azonosítani.
- Ismerje fel hallás után a kis és nagy szekund, a kis és nagy terc, a tiszta kvint és tiszta oktáv hangközöket tonális keretben.
- Ismerje az alaphelyzetű dúr és moll hármashangzatok felépítését.
- Ismerje a régi stílusú népdalok jellemző vonásait.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– A tanult dalok, gyermekjátékok, ritmus– és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

2. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
– A zenei ismeret– és élményanyag bővítése.
– A zenei képességek, készségek fejlesztése a szolfézs illetve hangszeres anyaghoz kapcsolódóan.
– Az új stílusú magyar népdalok jellemzőinek elsajátítása.
– A műzene kis formáinak megismerése: elsősorban barokk tánctételek megszólaltatásával.
– Tájékozódás és gyakorlás az abszolút rendszerben.
– Az aktív, a figyelmes zenehallgatás további kimunkálása, fejlesztése.
– A zenei kifejezőkészség és ízlés formálása.
Az éneklési és intonációs készség fejlesztése:
– A népdalok kifejező megszólaltatása.
– A tanulók hangterjedelmének fokozatos bővítése.
– A kétszólamú éneklés kimunkálása.
– Intonációs gyakorlatok.
Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés:
– Az előző évfolyamokban elsajátított ritmusok ismétlése, további gyakorlása, alkalmazása.
– A „kis nyújtott” és „kis éles” ritmus, a negyed értékű triola.
– Negyed felütés.
– 3/8–os ütem.
– Váltakozó ütem.

– A 4/4 – 2/4 és a 3/4 – 2/4 váltás megéreztetése.
– Alla breve.
– Az új stílusú magyar népdalok néhány ritmikai jellegzetessége: alkalmazkodó ritmus, erős és gyenge zárás.
Dallami ismeretek, készségfejlesztés:
– Daltanulás hallás után, valamint kottaképről.
– A fi, szi és ta hang, valamint dallamfordulataik.
– A népdalanyagon belül: dó, lá, ré (mi) és szó alaphangú dalok éneklése.
– A tanult zenei anyag jellegzetes dallamfordulatainak gyakorlása, olvasása és hallás utáni felismerése.
– Az alap és kvint szerepe, kvintváltás felfelé.
– Régi és új stílusú népdalok stílusjegyeinek rendszerezése, összefoglalása az eddigi ismeretek alapján.
– A dúr és moll tonalitás megfigyelése műzenei anyagon.
– A műzene dallamfordulatainak megfigyelése, éneklése, gyakorlása (hármashangzat felbontások, skálamenetek, terclépések, szekvenciák).
A többszólamúság fejlesztése:
– Hangközök megszólaltatása két szólamban.
– Intonációs gyakorlatok.
– Kánonok, biciniumok éneklése.
– A többszólamú művek szólammozgásainak énekes megszólaltatása (párhuzamos mozgás, ellenmozgás).
Hangközök:
– Az előző években tanult hangközök további gyakorlása.
– Éneklés szolmizálva, ábécés–s nevekkel mindkét irányban.
– Felismerés hallás után és kottaképről.
– A szext hangköz és a szűkített – bővített kvint elsajátítása.
– A bővített szekund megfigyelése.
– Hangközláncok építése, éneklése.
Hangzatok:
– Az előző évben tanult hármashangzatok további gyakorlása, elsősorban hallási elmélyítése.
– A tanult hangnemek alap–hármashangzatai.
Hangsorok:
– A háromféle moll hangsor elsajátítása, a vezetőhang.
– Dúrok és mollok 3#, 3b előjegyzésig.
A formaérzék fejlesztése:
– AA5A5vA, AA5BA, ABBvA, AABA formaszerkezetek.
– A periódus felépítése (előtag, utótag, nyitás, zárás).
– Formai elemzések az elsajátított ismeretek alapján.
Zenei olvasás, írás:
– Ritmusgyakorlatok olvasása.
– Ritmusírás énekelt népdalok alapján.
– Hangszeren megszólaltatott egyszerű ritmusú barokk tánctételek ritmusának lejegyzése.
– Könnyű dallamok olvasása (mérővel), memorizálás, lejegyzés.
– Egyszerű periodizáló dallamok memorizálása, lejegyzése.
– Hangközök, hangközláncok lejegyzése betűvel és számmal.
– Hármashangzatok lejegyzése együtthangzás vagy felbontás alapján.
– Új stílusú népdalok lapról éneklése szolmizálva, szöveggel.

– Műzenei szemelvények éneklése szolmizálva és ábécés nevekkel, alkalmi hangzókkal, szöveggel
.Rögtönzés:
– Megadott ritmikai, dallami fordulatok variálása.
– Hiányos dallam kiegészítése.
– Megadott dallamsorokból a tanult népdalformák kialakítása.
– Adott dallamhoz ritmuskíséret.
– A tanult népdalokhoz hasonló dallamok rögtönzése.
– AA5A5vA, AA5BA, ABBvA formákban, megadott egy vagy több sor alapján.
– Rögtönzés szövegre is.
– Megadott periodizáló dallamrészletek kiegészítése.
– Előtagra utótag rögtönzése (a–av).
Zenehallgatás:
– A tanult népdalok felismerése népdalfeldolgozásokban.
– Mozgás, gesztus a zenében.
– Népdalok, népi táncdallamok feldolgozásai, régi magyar táncok.
– Műzenei táncok (elsősorban menüett) megismerése.
– A barokk tánctételek jellemzőinek megfigyelése hallás alapján is.
– A zenekari hangzás megfigyelése, hangszerek hangszínének felismerése.
– A többszólamú művek szólammozgásainak követése: párhuzamos mozgás, ellenmozgás, „pont”, „vonal” stb.
Zenei szakkifejezések ismerete:
– Triola. „kis” nyújtott, „kis” éles ritmus.
– Felütés.
– Váltakozó ütem.
– Eol, összhangzatos, dallamos moll, vezetőhang fogalma.
– Az eddigi hangközökön kívül a kis és nagy szext, bővített szekund.
– Parlando, rubato, tempo giusto.
– A régi és új stílusú népdalok.
– Motívum, periódus, szekvencia.
– Kvintoszlop.
– Párhuzamos és ellenmozgás.
– A metronómjelzés.
– A tanult zenei anyagban előforduló előadási jelek és tempójelzések valamint a megismert zeneszerzők nevének helyes kiejtése, leírása.
Ajánlott tananyag:
- A magyar népdalok újabb rétege: pentaton, dúr, háromféle moll, valamint dór (fríg) és mixolid hangkészletű dallamok.
- Néhány tánctétel a barokk korból – elsősorban a tanulók hangszeres anyagából (menüett, bourrée, sarabande, rigaudon, gavotte).
- Válogatás Bartók Béla Mikrokozmosz c. művéből énekes megszólaltatáshoz (a népdalanyagban megismert zenei jelenségek valamint a többszólamú komponálási technikák megfigyelésére).
- Könnyű kétszólamúság: kánonok, biciniumok.
- Dobszay László: A hangok világa II. és III. kötet és Útmutatók
- Horváth Guidóné: Utazás a zene birodalmába I.II. (könyv és munkafüzet, tanmenet)
- Lázárné Nagy Andrea: Margaréta munkafüzet I.
- Horváth Istvánné Smid Anna – Lázárné Nagy Andrea: Margaréta tankönyv II.

- J. Irsai Vera: Szolfézs példatár, Alsófok II.
- Kodály Zoltán: Ötfokú zene I–II.
- Kodály Zoltán: Válogatott biciniumok
- Kodály Zoltán: Énekeljünk tisztán
- Bárdos Lajos: Kicsinyek kórusa I–II.
- Bárdos Lajos: 70 kánon
- Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok
- Szőnyi Erzsébet: Biciniumok
- Péter József: 165 kánon
- Sulyok Gizella: Pilletánc I. és II. kötet.
- Kocsárné Herboly Ildikó: Többszólamúság, harmónia és forma tanítása az általános iskolában
- Szabó Helga: Énekes improvizáció az iskolában
- Brukner Adrienn: Énekelni jó!
- Kezdők zongoramuzsikája sorozat (Purcell, J. S. Bach, Händel stb.)
- Kezdők hangszeres kottagyűjteményei, előadási darabjai
- Komjáthyné: Zongoraiskola II.
- Fantóné – Komjáthyné – Hernádiné: Régi táncok gyermekeknek
- Balázs Oszkár – Zempléni László: Ritmusgyakorlatok kezdőknek

Ajánlott zenehallgatási anyag:
- Népdalfeldolgozások (elsősorban a tanult dalokhoz kapcsolódóan).
- Szemelvények Bartók Béla Gyermekeknek és Mikrokozmosz című műveiből.
- Válogatás Bartók Béla és Kodály Zoltán kórusműveiből.
- Barokk táncok. (hangszeres táncok, zenekari tételek).
- Mesealakok a zenében.

Követelmény:
- Tudja a tanuló a dalokat – ezen belül műzenei szemelvényeket – szöveggel, zeneileg igényesen előadni.
- Legyen tájékozott a vonalrendszeren, tudjon G– és F– kulcsban folyamatosan ábécés névvel olvasni.
- Ismerje fel kottaképről a tanult ritmusképleteket, tudja folyamatosan olvasni, hangoztatni mérőütéssel vagy belső méréssel.
- Legyen képes a tanult anyagnál könnyebb, rövid dallamokat szolmizálva visszaénekelni, hallás után lejegyezni, memorizálni.
- Ismerje fel a népdalok jellegzetességeit, stílusát (sorszerkezet, hangnem).
- Ismerje a dúr és moll hangsorokat 3#, 3b előjegyzésig, tudja a hangnemeket kottakép alapján megállapítani.
- Ismerje az eddig tanult hangközöket, tudja ezeket felépíteni, illetve kottaképről azonosítani.
- Ismerje fel hallás után a kis és nagy szekund, kis és nagy terc, tiszta kvart, tiszta kvint és tiszta oktáv hangközöket tonális keretben.
- Ismerje a dúr, moll alaphelyzetű hármashangzatok felépítését. Ismerje fel hallás után a dúr és moll hármashangzatokat felbontásban vagy együtthangzásban.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– A tanult zenei anyag, a ritmus– és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok:
– A zenei élményanyag bővítése.

– Bevezetés a bécsi klasszikus zene forma– és harmóniavilágába európai többszólamú népdalok és műzenei szemelvények alapján.
– Tájékozódás és gyakorlás az abszolút rendszerben – elsősorban a dúr és moll tonalitáson belül.
– A többszólamúság, társas zenélés készségének fejlesztése funkciós művek alapján.
– A magyar népdalok élményszerű előadása.
– A zenei kifejezőkészség és ízlés formálása.
– Tudatos zenehallgatásra nevelés.
Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés:
– Kis éles, kis nyújtott ritmusok, a nyolcad triola további gyakorlása, alkalmazása.
– A nyújtott és szinkópa ritmusok variánsai.
– Nyolcad és páros tizenhatod felütés.
– 3/8, 6/8. Pontozás, átkötés 6/8–ban.
– A siciliano és a mazurka ritmus jellegzetessége.
– Ritmusgyakorlatok egy és két szólamban.
Dallami ismeretek, készségfejlesztés:
– Daltanulás elsősorban kottaképről.
– Módosított hangok: fi, szi, di, ri és ta gyakorlása népzenei és műzenei olvasási anyagon (szolmizálva és ábécés névvel).
A többszólamú éneklés készségfejlesztése:
– Más népek zenéjének többszólamú megszólaltatása.
– Hangszerkíséretes dalok.
– Kánonok.
– Kürtmenetek, hangközmenetek, kétszólamú funkciós részletek megszólaltatása énekléssel és egyéni hangszerjátékkal is.
– T–D–T kapcsolatok megfigyelése.
– Funkciós főhangok éneklése a dallamhoz szolmizálva és ábécés nevekkel.
– A belső hallás és memória fejlesztése.
Hangközök:
– Az előző évben tanult hangközök gyakorlása: felismerés hallás után és kottaképről.
– A szűkített, bővített kvint (oldással) ismertetése.
– Új hangközök: a kis és nagy szeptim, (oldással).
Hangzatok:
– Az alaphelyzetű hármashangzatok felismerése hallás után felbontásban vagy együtthangzásban, építésük, felismerésük kottaképről.
– A hármashangzatok megfordításainak elve.
– Hallásgyakorlatok felbontásban, együtthangzásban.
Hangsorok:
– Dúrok és mollok 4#, 4b előjegyzésig.
– Azonos alapú dúr és moll.
– A hangnemi kitérés és moduláció megfigyeltetése.
A formaérzék fejlesztése:
– A periódus felépítése. Nyitás –zárás.
– Kis kéttagú–, háromtagú forma. Rondo forma.
Zenei olvasás, írás:
– Olvasógyakorlatok szolmizálva, alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkel.
– Igen könnyű magyar népdalok lejegyzése.
– Hangközök, hármashangzatok felismerése, lejegyzése együtthangzásban vagy felbontásban.

– Hangközmenetek éneklése felbontással is, lejegyzése memorizálás, hallás után.
– Könnyű periódusok olvasása, memorizálása kottaképről.
– Lejegyzés memorizálás vagy hallás után egy szólamban.
– Igen könnyű funkciós kísérőszólamok megfigyelése, éneklése, lejegyzése betűkottával a dallamhangok alá.
Rögtönzés:
– Adott dallamhoz tercmenet, kürtmenet szerkesztése.
– Periódusok kiegészítése: adott előtaghoz utótag (A–Av).
– Periodizáló dallamokhoz egy–egy kísérőhang éneklése.
Zenehallgatás:
– Magyar és más népek táncai a műzenében.
– Barokk, klasszikus táncok – elsősorban a tanulók hangszeres darabjaiból.
– A hangszerelés, a dinamika – mint a zenei kifejezés eszközei.
– Dinamika a barokk korban.
– A barokk és bécsi klasszikus zenekar hangszerei.
– A tanult formák, dallami elemek megfigyelése hallás után.
Zenei szakkifejezések ismerete:
– Siciliano és mazurka ritmus.
– Azonos alapú dúr és moll hangsor.
– Kvintoszlop.
– Kürtmenet.
– Funkciók.
– Hangnemi kitérés, moduláció.
– Periódus.
– Kéttagú–, háromtagú forma. Triós forma. Da Capo forma.
– Duett, duó, tercett, trió.
– Partitúra.
– A tanult zenei anyagban előforduló előadási jelek és tempójelzések.
Ajánlott tananyag:
- Más népek funkciós népzenéje: egyszerű tercelő, kürtmenetes dalok kísérőszólammal vagy hangszerkísérettel (lengyel, francia, német, olasz népdalok).
- Könnyű szemelvények a bécsi klasszikus zeneszerzők műveiből, darabok a tanulók hangszeres anyagából is.
- Két–három–négyszólamú könnyű kánonok.
- Dobszay László: A hangok világa III. és IV. kötet, Útmutatók
- Lázárné Nagy Andrea: Margaréta munkafüzet II.
- Horváth Istvánné Smid Anna – Lázárné Nagy Andrea: Margaréta tankönyv III.
- Szigetiné Horváth Zsuzsa – Simonné Sármási Ágnes: Készségfejlesztő gyakorlatok
- J. Irsai Vera: Szolfézs példatár II.
- Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok
- Forrai Katalin: Európai gyermekdalok
- Kodály Zoltán: Válogatott biciniumok
- Kodály Zoltán: Énekeljünk tisztán
- Szőnyi Erzsébet: Biciniumok
- Péter József: 165 kánon
- Bárdos Lajos: 70 kánon
- Bárdos Lajos: Európa peremén
- Bárdos Lajos: Írások népzenénkről

- Kerényi M. György: Százszínű csokor
- Sulyok Gizella: Pilletánc II.–III.
- Laczó Zoltán: Zenehallgatás az általános iskola alsó tagozatában
- Nógrádi László – Papp Károlyné – Spiegel Marianna: Dallamírási feladatok I. (Aelia Sabina
- Alapítvány, Budapest)
- Győrffi István: Dallamírási feladatok
- Kezdők zongoramuzsikája (J. S. Bach, Haydn, Mozart, Beethoven, Schubert, Weber)
- Szemelvények a tanulók hangszeres darabjaiból
- Dalkíséretek II. Érik a szőlő

Ajánlott zenehallgatási anyag:
- Magyar és más népek táncai a műzenében (pl. bécsi klasszikus táncok, valamint
- F. Chopin, A. Dvořák, B. Smetana, P. I. Csajkovszkij, J. Brahms, M. Ravel művei).
- Balett részletek (nemzeti karakter–táncok: mazurka, csárdás stb.).
- Szemelvények a bécsi klasszikus zeneszerzők műveiből: dalok, opera– és szimfónia részletek.

Követelmény:
- Tudja a tanuló a dalokat, illetve a bécsi klasszikus korból a műveket, részleteket stílusosan előadni.
- Tudjon folyamatosan 6/8–os ütemben ritmust olvasni.
- Egyszerű 4–8 ütemnyi dallamot lejegyezni, memorizálni.
- A tanult anyagnál könnyebb dallamfordulatokat kottából szolmizálva, alkalmi hangzókkal, szöveggel megszólaltatni.
- Tudja a dúr és moll hangsorokat, vezetőhangokat 4#, 4b előjegyzésig.
- Tudja a hangnemeket kottakép alapján megállapítani.
- Ismerje az eddig tanult hangközöket, tudja kottaképről azonosítani és felépíteni.
- Ismerje fel hallás után a kis és nagy szext hangközt.
- Ismerje fel hallás után az alaphelyzetű dúr, moll, szűkített és bővített hármashangzatokat.
- Tudja kottaképről azonosítani és adott hangra szerkeszteni (a tanult hangnemek körében).
- Ismerje a dúr és moll hármashangzatok fordításainak nevét, felépítését, a funkciókat.
- Ismerje a periódus és a kisformák felépítését.
- Ismerje az alapvető tempo és előadási jeleket.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
-A tanult zenei anyag, a ritmus– és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok:
– Zenei élményanyag gyűjtése a bécsi klasszikus zeneszerzők műveiből.
– A periodizáló és funkciós zenei ismeretek elmélyítése.
– Betekintés a romantika és a XX. század zenéjébe.
– A tanult magyar népzenei anyag bővítése aszimmetrikus dalokkal.
– Az eddig tanultak rendszerező ismétlése.
– A zenei elemzési képesség fejlesztése.

Hallásfejlesztés és zenei ismeretek:
– Harminckettedek.
– Alla breve további gyakorlása.
– A népzenei anyagban arányok, szimmetriák, aszimmetriák megfigyelése.
– 5/8, 8/8 (3+3+2) gyakorlása ritmusfeladatokkal.
– A módosított szolmizációs hangok további gyakorlása.

– A bővített kvart oldással.
– Alterált hangok, mint a díszítés, és mint a hangnemváltás eszközei.
– A kromatika megfigyelése, kromatikus fordulatok éneklése.
– Késleltetés.
– A hangközök rendszerezése.
– A hangközfordítás elve.
– A tiszta, kis– és nagy hangközök éneklése, felismerése és megnevezése ábécés nevekkel is.
– Hangközmenetek éneklése, szolmizálva, ábécés nevekkel; a hangközök megnevezésével, zenei szerepük megfigyelésével.
– A dúr és moll hármashangzatok fordításai illetve az alaphelyzetű szűkített, bővített hármashangzat gyakorlása oldással.
– Felismerésük hallás és kottakép alapján, építés.
– A dominánsszeptim dúrban és mollban.
– Éneklése oldással szolmizálva.
– A nyolcütemes bécsi klasszikus periódusforma ritmus– és dallamfordulatainak megfigyelése, kiemelése, gyakorlása.
– Dallami variánsok, figuráció.
– A bécsi klasszikus zene funkciós rendjének gyakorlása.
– T–D–T; T–S–D–T kapcsolatok, funkciós jelző basszus hangok.
– Funkciós kísérőszólam éneklése a dallamhoz szolmizálva és ábécés nevekkel.
– Műdalok olvasása zongorakísérettel (tanár, esetleg tanuló közreműködésével).
– Kétszólamú vagy hangszerkíséretes klasszikus művek éneklése a tanult zenei ismeretek megfigyeltetésével.
– Két– és többszólamú vokális művek megszólaltatása különféle hangszeres együttesek előadásában.
– Kánonok éneklése.
– Hangsorok 6#, 6b előjegyzésig, vezetőhanggal.

A formaérzék fejlesztése:
– Zárlatok: fél– és egész–zárlat, álzárlat.
– A klasszikus (és romantikus) dal.
– Két– és háromtagú kisformák, visszatéréses típusok megfigyelése.
– Egy rondó, egy variáció és egy szonátaforma formai megismerése.

Zenei olvasás, írás:
– Könnyű periódusok lapról éneklése.
– Periódus terjedelmű bécsi klasszikus anyag lejegyzése a tanult hangnemekben.
– Könnyű hangközmenetek éneklése, írása.
– A kétszólamú írás bevezetése: a kísérő szólamban funkciós főhangok.
– Könnyű népdalok lejegyzése (szöveggel is).

Zenehallgatás:
– A zenei kifejezés eszközei a bécsi klasszikus korban (stílusjegyek összegyűjtése).
– Hangszín – hangszerelés.
– A ritmikai, dallami és harmóniai elemek szerepének hallás utáni megfigyelése: (alteráció, kromatika, késleltetés, hangzatfelbontások, funkciók, zárlatok, feszültség – oldás, hangnemi kitérés, moduláció).
– Két– és háromtagú kisformák, visszatéréses típusok, egy rondó, egy variáció és egy szonátaforma megismerése zenehallgatás alapján is.
– A bécsi klasszikus zene stílusjegyeinek, jellegzetes műfajainak, előadói apparátusainak megfigyelése a meghallgatott művekben.

– A romantika kifejezési eszközeinek és a XX. század új hangzásvilágának megfigyelése.
– A homofon és polifon szerkesztési mód felismerése hallás után is.
Rögtönzés:
– Ritmuskíséretek rögtönzése aszimmetrikus népdalokhoz. Osztinátók.
– Periódus kiegészítése: megadott előtaghoz utótag rögtönzése.
– Periódusok zenei anyagának variálása a megismert ritmikai és dallami elemekkel (hangzatfelbontás, kromatika, késleltetés stb.).
– Funkciójelző basszus szólam rögtönzése ismert periódushoz dúrban, mollban.
Zenei elemzési képesség:
– A tanult ismeretek alkalmazása a zeneművek feldolgozása során.
– A stílusjegyek és az alapvető zenei összefüggések megfigyeltetése (ritmika, dallam, funkció, harmónia, forma).
Zenei szakkifejezések ismerete:
– Bécsi klasszikusok, Köchel–jegyzék, opusz.
– Kvintkör.
– Hangnemi rokonságok, maggiore–minore, a hangnemi kitérés, moduláció.
– A hangközfordítás elve.
– Tritonusz.
– Alteráció, kromatika.
– Funkciók, funkciós vonzás.
– Késleltetés.
– Kadencia, álzárlat, fél– és egész–zárlat.
– Előjáték, utójáték, visszatérés, Coda.
– Imitáció.
– Orgonapont.
– Hangszeres és vokális zene.
– Dal, ária, opera.
– Szimfónia.
– Kamarazene, duó, duett, trió, tercett, kvartett, kvintett.
– Kisformák.
– Triós forma, szonátaforma, rondóforma, variáció.
– A tanult zenei anyagban előforduló előadási jelek és tempójelzések.
– Az eddig megismert zenei korok rövid áttekintő ismétlése, kronológiai rendezése, a legfontosabb stílusjegyek kiemelése.
Ajánlott tananyag:
- Elsősorban bécsi klasszikus (romantikus) hangszerkíséretes dalok, duettek
- Szimfónia tételek, hangszeres szonáta, variáció, rondó
- Néhány könnyű XX. századi dal, kórusmű vagy énekelhető hangszeres darab
- Dobszay László: A hangok világa IV. és V. kötet, Útmutatók
- Horváth Istvánné Smid Anna – Lázárné Nagy Andrea: Margaréta tankönyv IV.
- Lázárné Nagy Andrea: Margaréta munkafüzet II.
- Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok
- Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatás a kötetekből)
- Kodály Zoltán: Biciniumok
- Szőnyi Erzsébet: Biciniumok
- Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorlófüzetei
- Legányné Hegyi Erzsébet: Énektanár képzés Kodály Zoltán pedagógiai művei alapján
- Virágos sorozat népdalfüzetei

- Péter József: 165 kánon
- W. A. Mozart: 30 kánon
- Bárdos Lajos: 70 kánon
- Molnár Antal: Klasszikus kánonok
- Frank Oszkár: Formák, műfajok a barokk és klasszikus zenében
- Nógrádi László – Papp Károlyné – Spiegel Marianna: Dallamírási feladatok I.
- Győrffy István: Dallamírási feladatok

Ajánlott zenehallgatási anyag:
- Szemelvények a bécsi klasszikusok műveiből a szonátaforma, a szimfónia (Menüett tétel), az opera megismeréséhez.
- Romantikus dalok, karakterdarabok.
- A XX. század zenéjéből néhány vokális és hangszeres mű.
- Néhány darab Bartók Béla Mikrokozmosz sorozatából (aszimmetria).

Követelmény:
- Tudjon a tanuló emlékezetből bécsi klasszikus, romantikus műveket, szemelvényeket (dal, kánon, műrészlet) zeneileg igényesen előadni.
- Tudjon leolvasni, lejegyezni egyszerű, könnyű klasszikus periódust.
- Ismerje a dúr és moll hangsorokat 6#, 6b előjegyzésig.
- Ismerje az oktávon belüli hangközöket.
- Ismerje a négy alaphelyzetű hármashangzatot, a dúr és moll hangzatok fordításait, valamint a dominánsszeptim akkordot.
- Tudja ezeket szolmizálva énekelni, felismerni hallás után, ábécés hangokkal megnevezni a könnyebb hangnemekben (3#, 3b.).
- Ismerje a funkciós főhangokat dúrban és mollban.
- Ismerje a klasszikus zene alapvető stílusjegyeit, a tanult formáit és műfajait.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással,
– A műzenei szemelvények, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával,
– Klasszikus kisforma elemzése (csoportos és egyéni munkával, tanári irányítással).

Követelmény:
- Tudja a tanuló emlékezetből a bécsi klasszikus, romantikus műveket, szemelvényeket (dal, kánon, műrészlet) zeneileg igényesen előadni.
- Tudjon leolvasni, lejegyezni egyszerű, könnyű klasszikus periódust.
- Ismerje a dúr és moll hangsorokat 6#, 6b előjegyzésig.
- Ismerje az oktávon belüli hangközöket.
- Ismerje a négy alaphelyzetű hármashangzatot, a dúr és moll hangzatok fordításait, valamint a dominánsszeptim akkordot.
- Tudja ezeket szolmizálva énekelni, felismerni hallás után, ábécés hangokkal megnevezni a könnyebb hangnemekben (3#, 3b.).
- Ismerje a funkciós főhangokat dúrban és mollban.
- Ismerje a klasszikus zene alapvető stílusjegyeit, a tanult formáit és műfajait.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással,
– A műzenei szemelvények, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával,
– Klasszikus kisforma elemzése (csoportos és egyéni munkával, tanári irányítással).

SZOLFÉZS

„A” tagozat

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok:

– A bécsi klasszikus zene periodizáló és funkciós gondolkodásának elmélyítése nagyobb lélegzetű zenei formákban.
– A romantikus zeneirodalom alaposabb megismerése.
– Ismerkedés a XX. századi zene néhány alkotásával.
– A tanult magyar népdalkincs bővítése.
– A többszólamú éneklés hangsúlyosabb megjelenése.

Ismeretanyag és hallásfejlesztés:

– Az előző évfolyamban tanult ritmusok további gyakorlása, alkalmazása.
– Nyolcad szinkópa és tizenhatod triola és változataik.
– Augmentálás– diminuálás.
– Klasszikus és romantikus dalok, duettek megszólaltatása kottakép alapján.
– Az alterált fordulatok megfigyelése.
– Az alterációk díszítő vagy hangnemi szerepe.
– Könnyű klasszikus, romantikus és XX. századi dalok, énekelhető szemelvények, kórusművek megszólaltatása.
– A dó váltás alkalmazásának elmélyítése.
– A tonalitás felbomlásának megfigyelése.

Hangközök:

– Az előző évfolyamokban tanult hangközök ismétlése, gyakorlása, hallási elmélyítése.
– A belső hangközhallás intenzív fejlesztése, törekvés a szolmizáció lassú, fokozatos elhagyására.
– A szűkített szeptim hangköz, a nóna és decima hangköz fogalma.
– Hangközmenetek éneklése, szolmizálva, ábécés névvel.
– A hangközök zenei szerepének megfigyelése (alterációk és funkciók).

Hangzatok:

– Az alaphelyzetű hármashangzatok, a dúr és moll fordítások valamint az alaphelyzetű dominánsszeptim hangzat (oldással dúrban, mollban) további gyakorlása, hallási elmélyítése.
– A szűkített hármashangzat megfordításainak felépítése, éneklése oldással dúrban.
– A szűkített szeptimhangzat felépítése, éneklése oldással.
– A dúr és moll hangsor fokaira épített hármashangzatok.
– A funkciós alaphangokra építhető hármashangzatok.

Hangsorok:

– Dúrok, mollok, vezetőhangok 6#, 6b előjegyzésig.
– A modális hangsorok elnevezésének, alaphangjainak ismerete.

A formaérzék fejlesztése:

– Rendhagyó periódusok.
– Álzárlat.
– Egyszerű, két– és háromtagú klasszikus formák éneklése, elemzése.
– A hangnemi kitérés és moduláció megfigyelése (domináns vagy párhuzamos hangnemek).

– A szonáta–, a variációs és a rondóforma ismétlése, további megfigyelése nagyobb lélegzetű zeneművek tételeként.
– A formai ismeretek mélyítése.
Zenei olvasás, írás:
– Klasszikus periódusok, egyszerű modulációs zenei részletek éneklése szolmizálva, dó váltással, alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkel.
– Alterált fordulatok gyakorlása: lapról olvasással, lejegyzéssel.
– Könnyű romantikus és XX. századi dallamok éneklése, memorizálása, (pl. témák a zenehallgatással feldolgozott művekből).
– Műdalok olvasása hangszerkísérettel (tanár, esetleg tanuló közreműködésével).
– Két– vagy többszólamú vokális művek különféle hangszeres együttesekkel is.
– Könnyű periódusok lejegyzése funkciós alsó szólammal, a felső szólamban egy–egy alterált hanggal.
– Egyszerű, rövid XX. századi tonális dallamok, dallamrészletek írása emlékezetből.
– Hangzatok lejegyzése hallás után, felépítés, felismerés kottaképről.
– Kánonok éneklése a klasszikus és romantikus korból.
Rögtönzés:
– Dallamokhoz funkciójelző alsó szólam éneklése.
– Egyszerű periódusok zenei anyagának variálása a klasszikus művekben előforduló zenei elemekkel (késleltetés, figuráció, kromatika stb.).
– Periódusok rögtönzése megadott támpontok alapján.
Zenehallgatás:
– A zenei kifejezőeszközök megfigyelése a romantikus zenében.
– Új hangnemi rokonságok, harmóniakapcsolatok, formai bővítések.
– A programzene eszközeinek felismerése: a hangulati elemek előtérbe kerülése, a zenekari hangzás bővülése.
– Új hangszerek, hangszínek megjelenése.
– A programzene és a társművészetek kapcsolata.
– A tonalitás felbomlása.
– A XX. századi zene hangzásvilágának megfigyelése (pl. impresszionizmus).
– A zenei formák változásainak megfigyelése.
– Stílusfelismerések zenehallgatás alapján.
A zenei elemzési képesség fejlesztése:
– A hangközök, hangzatok funkciós jelentősége, zenei értelmezése a bécsi klasszikus zenében.
– Az alapvető zenei összefüggések felismertetése (ritmika, dallam, harmónia, funkció, forma).
– A kisformák és a triós forma önálló elemzése kottakép (és hallás) alapján.
– Bartók Béla Mikrokozmosz sorozatából megismert fordulatok megfigyelése (pl. növekedés, fogyás, pont, vonal, moll és dúr bitonalitása stb.).
Zenei szakkifejezések ismerete:
– Komplementer, osztinátó ritmus.
– Modális hangsorok.
– A hangnemek rokonsága, tercrokonság, enharmónia.
– Tonalitás, atonalitás, bitonalitás.
– Főhang, váltóhang, átmenőhang, figuráció, körülírás, késleltetés, előlegezés.
– A bővült periódusok: külső és belső bővülés.
– Zárlatok (gyenge, erős, stb), álzárlat.
– A szonáta– és a variációs forma.
– A klasszikus szimfónia tételrendje.

– Az opera dramaturgiai felépítése, zenei részei.
– A szimfonikus költemény.
– Tempó– és előadási jelzések: az elsajátított zenei anyaghoz kapcsolódóan.
Ajánlott tananyag:
- Dobszay László: A hangok világa V. kötet és Útmutató
- Agócsy László: Zenei olvasókönyv
- Molnár Antal: Klasszikus kánonok
- Agócsy László: Énekeljünk, muzsikáljunk!
- Péter József: 165 kánon
- Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorló füzetei
- Németh Rudolf – Nógrádi László – Puster János: Szolfézs antológia
- Forrai Miklós: Duettek I–II.
- Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatva a kötetekből)
- Szabolcsi Bence: Zenetörténet
- L. Bernstein: Hangverseny fiataloknak
- A. Schönberg: A zeneszerzés alapjai
- Frank Oszkár: Alapfokú zeneelmélet
- Frank Oszkár: Hangzó zeneelmélet
- Frank Oszkár: Formák, műfajok a barokk és klasszikus zenében
- Frank Oszkár: A klasszikus moduláció
- Frank Oszkár: Schubert dalok
Ajánlott zenehallgatási anyag:
- Klasszikus szonáták, szimfóniák, versenyművek tételeinek elemző feldolgozása zenehallgatással.
- A zenei kifejező eszközök megfigyelése a programzene alkotásaiban: válogatás a romantikus dalokból, kis formákból (F. Schubert: dalok, táncok, Moments musicaux darabjai, részletek R. Schumann: Jugendalbum című művéből)
- Egy dalciklus (pl. Schubert: Die schöne Müllerin) vagy egy szimfonikus költemény meghallgatása, feldolgozása (pl. Muszorgszkij: Egy kiállítás képei)
- Romantikus opera részletek.
- A XX. századi művek hangzásvilágának bemutatása (pl. Bartók Béla kórusművei, válogatott szemelvények a Mikrokozmosz–ból, Kodály Zoltán: Epigrammák c. művéből, B. Britten népdalfeldolgozásai) alapján.
Követelmény:
- Tudja a tanuló a bécsi klasszikus és romantikus dallamokat kotta nélkül stílusosan énekelni, szöveggel előadni (a tanár, a csoporttárs vagy saját zongorakíséretével).
- Tudja a hangnemeket 6#, 6b előjegyzésig.
- Ismerje az oktávon belüli hangközöket.
- Tudja a hármashangzatokat és fordításaikat (a bővített hármashangzatot alaphelyzetben), valamint a dominánsszeptim– akkordokat 3#, 3b hangnemekben elhelyezni.
- Ismerje fel hallás után a dúr és moll hármashangzatok megfordításait, valamint a dominánsszeptim–akkordot.
- Ismerje a szűkített szeptim– hangzat felépítését.
- Tudjon – a tanultaknál jóval könnyebb dallamot – lapról olvasni.
- Legyen képes a tanult anyagnál könnyebb periódus terjedelmű dallamot szólam kiegészítésekkel lejegyezni funkciót jelző basszussal együtt.
- Tudjon megadott könnyű, periódusterjedelmű dallamot befejezni.
- Ismerje a klasszikus, romantikus kor fontosabb zenei stílusjegyeit.

- Tudjon felsorolni a megismert zenei korokból zeneszerzőket, műveket.
- Ismerje a megtanult zenei formák jellemzőit.
- Tudja ismereteit a hangszeres repertoárja elemzésére is alkalmazni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
– A műzenei szemelvények, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.
– Egy klasszikus kisforma elemzése (csoportos és egyéni munkával, tanári irányítással).
– Stílusfelismerés hangzó anyag alapján.

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok:
– A zenei élményanyag bővítése.
– Betekintés a reneszánsz zene művészetébe.
– A barokk zene stílusjegyeinek, főbb műfajainak, zeneszerzőinek alaposabb megismerése.
– További ismerkedés a XX. századi zene hangzás– és formavilágával, elsősorban a folklórizmus és a neoklasszicizmus törekvéseivel (valamint a dodekafónia és más irányzatokkal a csoport képességeitől függően).
– A hat évfolyam műzenei és népzenei ismeretanyagának ismétlése, rendszerezése.
– Az önálló elemzői munka készségének fejlesztése.

Ismeretanyag és hallásfejlesztés:
– Reneszánsz vokális és hangszeres művek, barokk áriák, táncformák, színpadi betétdalok, vokális és énekelhető hangszeres művek, szemelvények, énekes megszólaltatása kottakép alapján.
– A jellegzetes barokk fordulatok (komplementer ritmika, hemiola – imitáció, szekvencia, ellenmozgás) megfigyeltetése, felismerése.
– A művek harmóniai vázának megszólaltatása hangközmenetek, hangzatmenetek éneklésével.
– Homofon és könnyű polifon többszólamúság éneklése és kamarazene–szerű megszólaltatása (a tanulók hangszeres előadásában).
– Kánonok éneklése, megszólaltatása hangszerekkel is.
– A XX. századi művek éneklése, hangszeres megszólaltatása, feldolgozása során a pentatónia, a modális hangsorok, egészhangú skála, akusztikus skála, kvartépítkezés, bitonalitás, tizenkétfokúság, cluster megfigyelése, felfedezése.

Hangközök:
– A hangközök további gyakorlása, hallási elmélyítése. a hangközök rendszerezése.
– A szűkített kvart fogalma.
– Az enharmónia.

Hangzatok:
– Az eddigiek gyakorlása, elsősorban hallási elmélyítése.

Zenei olvasás, írás
– Reneszánsz zenei szemelvények, moduláló barokk és bécsi klasszikus dallamok olvasása.
– Könnyű XX. századi szemelvények éneklése.
– A zenei íráskészség segítése hallás utáni elemzésekkel.
– Könnyű barokk és klasszikus kétszólamúság lejegyzése hallás után.
– Memorizálás kottakép valamint hallás után.

Rögtönzés:
– Dallam– és ritmus kiegészítés.
– Adott dallamhoz funkciós basszus éneklése.

– Dodekafon dallamok szerkesztése, komponálása hangszeren.
– XX. századi effektusok kipróbálása hangszeren.
Zenehallgatás:
– A reneszánsz zene harmóniáinak, szerkesztésmódjának megfigyelése, hangszereinek bemutatása, felismerése a hallgatott művekben.
– A régi barokk hangszerek jellegzetes hangzásának megismerése.
– A barokk zenekar hangszerei. Continuo.
– A zenekar concertáló szólamcsoportjainak megfigyelése hallás után.
– A zenei dramaturgia az oratórikus művekben.
– A barokk táncok a szvitekben.
– A barokk variáció megfigyelése zenehallgatással.
– A XX. század néhány kiemelkedő magyar alkotásának elemző megismerése, a magyar népzenei elemek megfigyelése e művekben.
– A zeneművészet korszakainak összefoglaló rendszerezése.
– Stílusfelismerések zenehallgatás alapján.
Zenei szakkifejezések ismerete:
– Hemiola, komplementer ritmus.
– Számozott basszus, continuo.
– Imitáció, tonális és reális válasz. Fuga.
– Motetta, madrigál, mise.
– Tonalitás, bitonalitás, politonalitás.
– Akusztikus skála, egészhangú skála, tizenkétfokúság, cluster.
– Szvit, opera, kantáta, oratórium, korál, recitativo, ária.
– A barokk versenymű. concerto grosso, concertálás.
– A szvit és a barokk táncok (allemande, courante, sarabande, gigue, menüett, gavotte).
– Barokk variáció (passacaglia, chaconne, folia).
– Tempó– és előadási jelek: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.
Zenei elemzési képesség:
– Az alapvető zenei összefüggések felismerése, (ritmika, dallam, funkció, harmónia, forma), a zenei gondolkodás és elemzési képesség alakítása hallás és kottaképi megfigyelés alapján.
– Önálló elemzés (pl. klasszikus kis formák elemzése lehetőleg hallás után, nagyobb lélegzetű formák elemzése kottakép alapján, tanári irányítással).
Ajánlott tananyag:
- Magyar népdalok.
- Reneszánsz kórusművek, hangszeres táncok énekelhető szemelvényei.
- Dobszay László: A hangok világa VI. kötet és Útmutató
- Agócsy László: Énekeljünk, muzsikáljunk!
- Németh Rudolf – Nógrádi László – Puster János: Szolfézs antológia
- Kodály Zoltán: 15 kétszólamú énekgyakorlat
- Kodály Zoltán: 66 kétszólamú énekgyakorlat
- Kodály Zoltán – Vargyas Lajos: Magyar népzene
- Dobszay László: A magyar dal könyve
- Járdányi Pál: Magyar népdaltípusok I–II.
- Forrai Miklós: Duettek I–II.
- Bartók Béla: Mikrokozmosz
- Bartók Béla: Gyermekeknek
- Bartók Béla: 27 egyneműkar
- Kodály Zoltán: Gyermek– és nőikarok

- Máriássi István: Bevezetés a barokk zene világába
- Agócsy László: Bach olvasókönyv
- Frank Oszkár: Formák, műfajok a barokk és klasszikus zenében
- Frank Oszkár: A funkciós zene harmónia– és formavilága
- Frank Oszkár: A klasszikus moduláció
- Frank Oszkár: Bevezetés a Mikrokozmosz világába
- Kortárs zeneszerzők hangszeres darabjai a tanulók repertoárjából
- Párkai István: Modern kórusetűdök (Népművelési Intézet)
- Nógrádi László – Papp Károlyné – Spiegel Marianna: Dallamírási feladatok I–II.
- Nógrádi László – P. Vesztróczi Judit – Szatmári Judit: Muzsikáljunk együtt, Szolfézs 8 (kazetta és munkafüzet)
- Győrffy István: Dallamírási feladatok
- Barokk hangszeres és oratórikus művek, áriák, színpadi betétdalok, opera részletek. (Válogatva J. S. Bach, H. Purcell, G. F. Händel, A. Vivaldi műveiből)

Ajánlott zenehallgatási anyag:
- Barokk zene régi hangszereken.
- XX. századi nagyobb lélegzetű mű illetve műrészlet feldolgozása.

(pl. C. Debussy: A tenger, Bartók Béla: Concerto, Kodály Zoltán: Psalmus Hungaricus, I. Sztravinszkij: Petruska).

Követelmény:
- Tudjon a tanuló kotta nélkül öt magyar népdalt, öt reneszánsz, barokk vagy klasszikus dallamot és egy művet a XX. század könnyen énekelhető szemelvényeiből, a megismert művek témáiból (elsősorban Bartók Béla és Kodály Zoltán műveiből).
- A megszólaltatás legyen zeneileg pontos, stílusos, muzikális.
- Ismerje a kvintkört, tudja a hangsorokat 7#, 7b előjegyzésig.
- Tudjon olvasni, írni, tájékozódni 5#, 5b előjegyzésig.
- Tudjon egyszerű barokk vagy klasszikus periódust lapról énekelni, kottakép, vagy hallás után memorizálni és lejegyezni.
- Ismerje a hangközöket, hármashangzatokat és fordításaikat.
- Legyen alapvető stílusismerete a zenetörténeti korokról.
- Legyen képes önállóan gyakorolni és tanulni.
- Megszerzett tudását tudja alkalmazni a hangszertanulásban.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
– A műzenei szemelvények, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.
– Klasszikus kisforma elemzése (csoportos és egyéni munkával, tanári irányítással).
– Stílusfelismerés hangzó anyag alapján.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után
- Ismerje fel hallás után is kottaképről a tanult ritmusképleteket, metrumokat.
- Legyen biztos tájékozottsága a relatív és abszolút rendszerben (könnyebb alterációkban is) 4#, 4b előjegyzésig.
- Ismerje a:
    - pentaton hangsorokat.
    - a dúr és moll hangsorokat 5#, 5b előjegyzésig,
    - a háromféle moll hangsort,
    - a kvintkört.

- Ismerje fel a művek hangnemeit hangszeres anyagához kapcsolódóan is.
- Legyen tájékozott a hangmagassági viszonyokban:
- Tudja azonosítani a hangszeres tanulmányaihoz kapcsolódóan a tanult hangközöket, h-ármashangzatokat és a domináns szeptim hangzatot, ismerje fel ezeket kottakép és hallás alapján.
- Ismerje a funkciós főakkordokat 4#, 4b előjegyzésig.
- Tudja ezeket kottaképről azonosítani hangszeres anyagához kapcsolódóan is.
- Ismerje a funkciós vonzást, a hangnemi kitérés és moduláció fogalmát.
- Tudjon lejegyezni:
  - rövid szótagszámú, tempo giusto magyar népdalt szöveggel,
  - igen könnyű műzenei periódust funkciót jelző basszussal.
- Legyen képes a fentieknek megfelelő nehézségi fokú dallamot lapról olvasni.
- Ismerje és tudja kottaképről is azonosítani (hangszeres tanulmányaiban is alkalmazni):
  - a magyar népzene stílusjegyeit,
  - a periódus fogalmát,
  - a kis formákat,
  - a triós formát,
  - a klasszikus szonátaformát,
  - a rondót.
- Rendelkezzék alapvető zenetörténeti tájékozottsággal: a tanulmányai során érintett zenetörténeti korok, kiemelkedő zeneszerzők, műfajok ismeretével (elsősorban a barokk és a bécsi klasszikus zenében).
- Ismerje a leggyakrabban előforduló zenei kifejezéseket.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei: írásbeli és szóbeli vizsga.

A vizsga feladatait az iskola választja ki az A) és B) feladatsor közül vagy a helyi pedagógiai programja alapján hasonló követelményszintű feladatsort állít össze.

A vizsga tantárgya: szolfézs.

A viszga időtartama:

Az írásbeli vizsga időtartama minimum 45 perc.

A szóbeli vizsga időtartama minimum 10 perc.

A vizsga tartalma:

Írásbeli vizsga:

A) feladatsor:

1. Tesztkérdések a zenei ismeretek köréből; 4–5 kérdés a megismert, hangsorokra, hangközökre, hangzatokra, formai ismeretekre, stílusokra vonatkozóan

2. Könnyű klasszikus periódus mindkét szólamának lejegyzése „keretes” diktálás alapján.

Az idézet 3/4 vagy 4/4–es lüktetésű, nem moduláló, nehezebb hangközlépéseket nem tartalmaz, a felső szólamban könnyebb alteráció előfordulhat.

A tanulók számára adott: a kulcsok, az előjegyzés, a metrum, a kezdőhangok értékkel és néhány „támpont”–hang.

Az idézet zongorán tízszer hangozhat el.

3. Klasszikus zenei szemelvény elemzése hallás– és kottakép alapján. A tanuló számára adott a mű kottaképe. A szemelvény (vagy mű) kis kéttagú, vagy háromtagú forma legyen. Az elemzés szempontjai: hangnem, forma megállapítása, dallami, ritmikai, funkciós zenei történések jelölése illetve felsorolása. A művet a tanár zongorán bemutathatja.

B) feladatsor:

1. Tesztkérdések a zenei ismeretek köréből; 4–5 kérdés a megismert, hangsorokra, hangközökre, hangzatokra, formai ismeretekre, stílusokra vonatkozóan
2. Egy magyar népdal dallamának lejegyzése. A népdal új stílusú, négysoros, legfeljebb 8–10–es szótagszámú, tempo giusto, izometrikus.
A tanulók számára adott a violinkulcs, az előjegyzés, a metrum és a kezdőhang értékkel.
A népdal tízszer hangozhat el a megadott abszolút magasságban, énekes előadásban.
3. Könnyű klasszikus zenei szemelvény elemzése hallás– és kottakép alapján. A tanuló számára adott a mű kottaképe. A szemelvény vagy teljes mű: kis kéttagú, vagy háromtagú forma. Az elemzés szempontjai: hangnem, forma megállapítása, dallami, ritmikai, funkciós zenei történések jelölése illetve felsorolása. A művet a tanár zongorán bemutathatja.
Mindkét feladatsorhoz ajánlott feladatlap készítése.
Szóbeli vizsga:
1. Memoriter anyag:
A vizsgázó
– tudjon előadni 5 népdalt,
– ismerje a dalok legfontosabb stílusjegyeit;
– tudjon megszólaltatni öt műzenei szemelvényt szóló énekléssel vagy hangszerkísérettel (saját kíséret nem kötelező),
– ismerje az énekelt darabok legfontosabb zenei jellegzetességeit.
2. A vizsgán a tanuló elemezzen egy választott hangszeres darabot, amellyel kapcsolatban a vizsgabizottság kérdéseket tehet fel a hatodik évfolyam követelményei alapján. Kottáról a tanulónak kell gondoskodnia.
A vizsga értékelése:
Az írásbeli vizsga értékelése:
– A feladat helyes megoldása, a válaszok pontos, világos jelölése
– dallamírás: dallami, metrikai/ritmikai korrektség, kottaírási készség, külalak.
– Az elemzési szempontokra adott válaszok teljessége, helytállósága, a jelölések pontossága.
A szóbeli vizsga értékelése:
– a választott zenei anyag élményszerű megszólaltatása
– általános zenei ismeretek (hangnemek, hangközök, akkordok, előadásmód, zenei szakkifejezések ismerete),
– zenetörténeti tájékozottság,
– stílusismeret,
– formai ismeretek,
– tájékozódás a zenei műfajok között.

Továbbképző
7. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
– A zenei élményanyag bővítése, a zenei készségek további fejlesztése.
– A régi európai műzene megismerése a gregoriántól a XVI. század vokális művészetén keresztül a kora barokkig.
– A középkor világi zenéje.
– A reneszánsz zene fénykora.
– Az opera keletkezése.
– A két – (és több) szólamú éneklés zenei élményének megteremtése.
– Nevelés az értékes zene szeretetére, tudatos zenehallgatásra.
Ismeretanyag, hallásfejlesztés:

– A gregorián és reneszánsz kottakép (kulcsok, ütemjelzők).
– Gregorián dallamok éneklése szolmizálás nélkül, hangzókkal.
– Trubadur, Minnesänger dalok, chansonok.
– Könnyű két– és háromszólamú reneszánsz kórusművek éneklése, szólamainak memorizálása.
– A homofon és polifon szerkesztésmód megfigyelése.
– Az imitáció, a reális és tonális válasz.
– Kodály Zoltán reneszánsz stílusban komponált pedagógiai műveinek megszólaltatása.
– A reneszánsz stílusjegyek megfigyelése.
– Kvintpárhuzamok, alaphármashangzat sorozatok éneklése.
– Modális dallamok transzformálása.
– A hangközök ismétlése, hallási elmélyítése.
– Új hangközök elsajátítása: duo– és tredecima.
– A modális hangsorok megismerése, a jellegzetes hangközök kiemelése.
– Modális fordulatok megfigyelése, éneklése.
– Plagális zárlatok megszólaltatása.
– Memóriafejlesztés: témák, rövidebb zenei egységek éneklése, memorizálása, írása emlékezetből.
– Jellemző hangzások, szólammozgások követése hallás után is.
– Reneszánsz kórusművek szerkesztésmódjának megfigyelése.
– Stílusjegyek összegyűjtése.
Zenei szakkifejezések:
– Melizma.
– Motetta, mise, carol, anthem.
– Madrigál, korál, zsoltár.
– A gregorián mise állandó részei.
– Recitatívó, ária, continuo.
– Plagális zárlat.
– Tempó– és előadási jelek: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.
Ajánlott tananyag:
- Zenei szemelvények énekléshez a középkor egyszólamú egyházi és világi zeneműveiből.
- Gregorián ének, trubadúr dallam, valamint régi modális zenei szemelvények.
- Válogatás az európai többszólamúság XV–XVI. századi műveiből.
- Reneszánsz kórusművek, hangszeres művek.
(Clemens non Papa, Josquin des Prés, A. Willaert, O. Lassus, G. P.Palestrina, G. Gastoldi, L. - Marenzio és más szerzők művei).
- Néhány mű Kodály Zoltán reneszánsz kétszólamú énekgyakorlataiból.
- Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorlófüzetei
- Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához
- Dobszay László: A gregorián ének kézikönyve
- Szendrey Janka – Dobszay László – Rajeczky Benjamin: Magyar gregoriánum
- Lassus: 24 kétszólamú motetta
- Simonné Sármási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény
- Legányné Hegyi Erzsébet: Stílusismeret
- Orfeusz Hangzó zenetörténet– sorozat
- Forrai Miklós: Öt évszázad kórusa
- Forrai Miklós: Ezer év kórusa
- Fodor Ákos: Schola cantorum I–XIII.

- Rajeczky Benjamin: Mi a gregorián?
- Rajeczky Benjamin: Magyarország zenetörténete
- Sárosi Bálint: Zenei anyanyelvünk
- Szabolcsi Bence: Zenetörténet
- Pándi Marianne: Hangversenykalauz I–III.
- Várnai Péter: Oratóriumok könyve
- A hét zeneműve sorozat (Szerkesztő: Kroó György)
- A zenehallgatási anyag partitúrái.

Ajánlott zenehallgatási anyag:
- A gregorián és reneszánsz műfajok megismerése zenehallgatással.
- A középkor világi zenéje.
- A mise állandó részeinek megfigyelése.
- A korabarokk opera, C. Monteverdi (pl. operarészlet), H. Schütz (motetta), H. Purcell, és más szerzők művei.
- Reneszánsz hangszerek hangzásának megismerése.

Követelmény:
- Tudjon a tanuló három gregorián dallamot önállóan, két reneszánsz kórusművet és két művet Kodály Zoltán pedagógiai műveiből éneklőtársakkal zeneileg igényesen előadni.
- Ismerje a kvintkört.
- Tudjon könnyű egy– vagy kétszólamú modális részletet hallás után leírni.
- Tudjon harmóniai fordulatokat elemezni.
- Ismerje a feldolgozott zenei korszak legfontosabb stílusjegyeit, műfajait és zeneszerzőit.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
– A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított stílusjegyek alapján.

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok:
– Zenei élményanyaggyűjtés a barokk kor zenéjéből.
– A stílus alapos megismerése, elsősorban J. S. Bach és G. F. Händel alkotásai alapján.
– A zenei készségek elmélyítése.
– A zenei áttekintési képesség fejlesztése.
– Nevelés az értékes zene szeretetére.

Ismeretanyag, hallásfejlesztés:
– A barokk hangszeres műfajok áttekintése.
– A barokk variáció (folia, chaconne, passacaglia).
– Az oratórium.
– Barokk áriák, dalok hangszerkísérettel, duettek, kórusrészletek, korálok megszólaltatása énekléssel, memorizálással.
– A barokk harmóniafordulatok ismerete, elemzése, felismerése kottáról.
– A barokk műfajok jellegzetes stílusjegyeinek megismerése, kiemelése, megszólaltatása (komplementer ritmika és dallam; szekvencia, motorizmus, dinamika stb.).
– Az invenció és a fúga felépítésének megfigyelése, elemzése.
– Téma, szólambelépések, ellentéma. Hangnemváltások.
– Imitáció, reális, tonális válasz.
– Zenei részletek éneklése, memorizálása, megszólaltatása hangszerekkel is.
– Kánonok.

– Többszólamú énekgyakorlatok.
– Könnyű barokk dallamok lapról olvasása alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkel.
– Zenei írás (hallás vagy kottakép memorizálása alapján) igen könnyű kétszólamú barokk homofon és polifon műrészletek lejegyzése.
Rögtönzés:
– Imitáció, reális, tonális válasz szerkesztése, rögtönzése.
Zenehallgatás:
– Válogatás az ajánlott zenehallgatási anyagból a jellegzetes ritmikai, dallami, harmóniai fordulatok– műfajok, stílusjegyek hallási megfigyeléséhez.
– A barokk billentyűs hangszerek hangszínének megismerése.
– Barokk zene meghallgatása eredeti hangszerek megszólaltatásával is.
– A fúga témák belépésének megfigyelése.
– Oratórikus művekben a szereplők dramaturgiai megfigyelése.
Zenei szakkifejezések ismerete:
– Barokk táncok, a szvit tételei.
– Variációk: chaconne, folia, passacaglia.
– Concertálás, concerto grosso, continuo.
– Korál.
– Mise, oratórium, kantáta, opera.
– Fúga.
– Ellentéma.
– Dux, comes.
– Modulációs irányok.
– Rokon hangnemek.
– Számozott basszus.
– Tempó– és előadási jelek: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.
Ajánlott tananyag:
- Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorlófüzetei
- Simonné Sármási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény
- Orfeusz Hangzó zenetörténet– sorozat
- Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához
- Máriássi István: Bevezetés a barokk zene világába
- Rajeczky Benjamin: Magyarország zenetörténete
- Sárosi Bálint: Zenei anyanyelvünk
- Pándi Marianne: Hangversenykalauz I–III.
- Várnai Péter: Oratóriumok könyve
- C. V. Palisca: Barokk zene.
- A hét zeneműve sorozat (Szerkesztő: Kroó György)
- Szabolcsi Bence: Zenetörténet
- Forrai Miklós: Ezer év kórusa
- Bartha Dénes: A zenetörténet antológiája
- Nagy Olivér: Partitúraolvasás
- Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatva a kötetekből)
- Bertalotti: 56 solfeggio
- Legányné Hegyi Erzsébet: Bach példatár II.
- J. S. Bach: Négyszólamú korálfeldolgozások
- Dobszay László: A hangok világa VI. kötet és Útmutató

- Legányné Hegyi Erzsébet: Stílusismeret I–II.
- Legányné Hegyi Erzsébet: Énektanítás Kodály Zoltán művei alapján
- Győrffy István: Korál elemzések
- Nógrádi László– Papp Károlyné– Spiegel Marianna: Dallamírás III. kötet
- A zenehallgatási anyag partitúrái

Ajánlott zenehallgatási anyag:

- Válogatás C. Monteverdi (pl. operarészlet), H. Schütz (motetta), H. Purcell, F. Couperin, J. Ph. Rameau (hangszeres művek), A. Corelli (pl. La folia), A. Vivaldi (Négy évszak), A. Scarlatti, (dalok), D. Scarlatti (hangszeres) műveiből énekes megszólaltatáshoz.
- G. F. Händel: áriák, recitatívók, duettek, kórusrészletek vallásos és történelmi oratóriumokból (pl. Júdás Makkabeus, Messiás), zenekari művek témái : Vízizene)
- J. S. Bach: motetta–, kantáta részletek, énekelhető hangszeres művek szemelvényei, versenyművek invenciók, fúga, szvittételek témái. (Jesu meine Freude, Parasztkantáta, Brandenburgi versenyek, d–moll zongoraverseny, a–moll hegedűverseny, egy kétszólamú invenció, Preludium és fuga a Wohltemperiertes Klavier sorozatból, d–moll preludium és fúga, h–moll szvit).
- Néhány mű Kodály Zoltán barokk kétszólamú énekgyakorlataiból.

Követelmény:

- Tudjon a tanuló öt barokk dallamot (témát) énekelni zeneileg igényes megszólaltatással.
- Tudjon két kétszólamú barokk művet, vagy barokk jellegű énekgyakorlatot éneklőtársakkal előadni (pl. Kodály: 15 kétszólamú énekgyakorlataiból).
- Tudja a barokk concertálás, imitáció, fúga, tonális és reális válasz fogalmát.
- Tudjon egyszerű barokk dallamot lapról énekelni, memorizálni.
- Tudjon egyszerű harmóniamenetet kottaképről elemezni.
- Tudja helyesen írni és kiejteni a zeneszerzők nevét, műveik címét.
- Legyen képes elmélyíteni, alkalmazni új ismereteit a zenei összefüggések, formák, stílusjegyek felismeréséhez.
- Legyen képes ismereteit hangszeres tanulmányaiban is alkalmazni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

– A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
– A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított stílusjegyek alapján.

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok:

– A bécsi klasszikus zene ismereteinek áttekintő ismétlése, elmélyítése.
– Élményanyaggyűjtés a romantikus zene alkotásaiból a jellegzetes stílusjegyek és műfajok, kiemelkedő zeneszerzők munkásságának megismerésével.
– A zenei készségek elmélyítése.
– A zenei áttekintési képesség fejlesztése.
– Nevelés az értékes zene szeretetére, tudatos zenehallgatásra.

Ismeretanyag és készségfejlesztés:

– A klasszikus zene stílusjegyeiről, műfajairól, a zeneszerzők munkásságáról tanultak összefoglaló ismétlése.
– Klasszikus dalok, operarészletek, romantikus dalok, duettek, hangszeres darabok részleteinek éneklése kottaképről.
– A hangnemi kitérés, moduláció hallási elmélyítése: éneklése, gyakorlása szolmizálva dó–váltással.

– A hármashangzatok és a dominánsszeptim fordításainak éneklése és a hallás utáni felismerés gyakorlása.
– A szeptimhangzatok éneklése ábécés nevekkel, hangnemekben.
– A zárlattípusok éneklése felbontva memorizálása, hallás utáni felismerése.
– Az összetett autentikus zárlat megfigyelése.
– A váltóhangok, kromatika. Késleltetés, előlegezés.
– Jellegzetes alterált akkordok hangzási megfigyelése (a csoport képességei szerint).
– Jellegzetes hangközök a harmóniákban (pl. bővített szext).
– A dallam és harmónia szerves összefüggéseinek megfigyeltetése.
– Klasszikus (főként moduláló) periódusok lapról olvasása, ábécés nevekkel is.
– Könnyű hangközmenetek, hangzatmenetek éneklése, lejegyzése.
– Romantikus fordulatok, oldások hangközmenet–, illetve hangzatmenetszerű megszólaltatása – énekléssel, elsősorban ábécés nevekkel, alkalmi hangzókkal és lehetőség szerint zongorával is.
– Romantikus műdalok, duettek, tercettek, könnyű kórusművek szimfóniarészletek megszólaltatása hangszeres és énekes előadásban (tanári közreműködéssel).
– A tercrokon fordulatok, az enharmonikus moduláció, a lebegő tonalitás hallási és kottaképi megfigyelése, éneklése, megszólaltatása kottakép alapján (hangszeren is).
– A belső hallás fejlesztése, törekvés a szolmizáció fokozatos elhagyására.
– Könnyű egy– és kétszólamú dallamok lejegyzése – mindkét stílusból – a dallamírás különböző lehetőségeivel (pl. keretes írás).
– Periódus (bővült, esetleg moduláló) lejegyzése könnyű funkciójelző basszussal (a csoport képességétől függően).
– A romantikus műfajok jellemzői.
– Zenei formák ismerete: a kiválasztott, hallgatott, feldolgozott zeneművek alapján (szimfonikus költemény, rapszódia, versenymű, nyitány, karakterdarabok jellegzetességei)
Rögtönzés:
– Periódus–előtagra utótag, esetleg moduláló utótag rögtönzése.
– Moduláló periódusok alsószólamának szerkesztése, rögtönzése.
– Hiányos dallamok kiegészítése.
– Dallamhoz kíséret szerkesztése.
Zenehallgatás:
– Egy bécsi klasszikus szimfónia és egy opera (vagy oratórikus mű) feldolgozása.
– A funkciós forma– és harmóniavilág fokozatos fellazulásának megfigyelése hallás után is.
– A nemzeti romantikus zene sajátos zenei kifejezőeszközeinek megfigyelése hallás után.
– Hangszerelés, új hangszerek. A romantikus zenekar.
– Hangulatok, érzelmek kifejezése a hangszeres művekben
– Az új zenei formák megfigyelése hallás után.
Zenei szakkifejezések ismerete:
– Zárlattípusok.
– Előlegezés, késleltetés.
– Álzárlatok.
– Lebegő tonalitás.
– Dalciklus.
– Szimfonikus költemény.
– Rapszódia.
– Programzene.
– Tempó– és előadási jelek: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Ajánlott tananyag:
- Bécsi klasszikus vokális, hangszeres, szimfonikus művek, drámai műfajok, dalok, változatos feldolgozása.
- Válogatás romantikus vokális, hangszeres és szimfonikus művekből (dalok, duettek, hangszerszólók, kamaraművek, versenyművek, szimfónia, szimfonikus költemény, opera és oratorikus művek).
- Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorlófüzetei
- Simonné Sármási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény
- Orfeusz Hangzó zenetörténet– sorozat
- Legányné Hegyi Erzsébet: Stílusismeret III.
- Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához
- Forrai Miklós: Duettek I–II.
- Forrai Miklós: Ezer év kórusa
- Forrai Miklós: Öt évszázad kórusa
- Frank Oszkár: Schubert–dalok elemzése
- Frank Oszkár: Chopin
- Frank Oszkár: Liszt
- Agócsy László: Énekeljünk, muzsikáljunk!
- Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatva a kötetekből)
- Nógrádi László – Németh Rudolf – Puster János: Szolfézs antológia
- Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorlófüzetei
- Nógrádi László– Papp Károlyné– Spiegel Marianna: Dallamírás III. kötet
- Agócsy László: Szállj szép énekszó – 16 egyneműkar
- Póczonyi Mária: Romantikus harmóniák
- Győrffy István: Dallamírási feladatok
- Pándi Marianne: Hangversenykalauz I–III.
- A hét zeneműve sorozat (Szerkesztő: Kroó György)
- A zenehallgatási anyag partitúrái.

Ajánlott zenehallgatási anyag:
- L. Beethoven (zongoraszonáták, versenyművek),
- F. Schubert (dalok, szimfóniák),
- F. Mendelssohn (dalok, duettek, Lieder ohne Worte), R. Schumann (dalok, duettek, zongoraverseny),
- J. Brahms (dalok, versenyművek),
- F. Chopin (zongoraművek), H. Berlioz (Fantasztikus szimfónia), Liszt Ferenc (zongoraversenyek, rapszódiák, szimfonikus költemények),
- R. Wagner, G. Verdi, Erkel Ferenc (operarészletek),
- M. Muszorgszkij (Egy kiállítás képei), P. I. Csajkovszkij (1812 nyitány), B. Smetana (Moldva),
- A. Dvořák (Új világ szimfónia), G. Mahler (egy szimfónia tétel), R. Strauss (Till Eulenspiegel).

Követelmény:
- Tudjon a tanuló öt bécsi klasszikus és romantikus dallamot stílusosan, zeneileg igényesen előadni.
- Tudjon két romantikus duettet vagy kórusrészletet éneklőtársakkal megszólaltatni.
- Ismerje a romantikus stílus főbb műfajait és azok jellemzőit.
- Ismerje fel kottakép alapján a modulációs irányokat.

- Ismerje a szeptimakkordokat alaphelyzetben, valamint a dominánsszeptim fordításait.
- Tudjon igen könnyű romantikus dallamot lapról olvasni, memorizálni és lejegyezni.
- Ismerje és tudja helyesen írni és kiejteni a romantikus zeneszerzők nevét és főbb műveik címét.
- Legyen képes elmélyíteni, alkalmazni új ismereteit a zenei összefüggések, formák, stílusjegyek felismeréséhez.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
– A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított stílusjegyek alapján.

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok:
– Élményanyaggyűjtés a XX. század zenéjéből.
– Ismerkedés a XX. század zenéjének főbb irányzataival, stílusjegyeivel, néhány kiemelkedő zeneszerző alkotásával.
– A zenei áttekintési képesség fejlesztése.
– Az „értő” zenehallgatás kialakítása.

Ismeretanyag és készségfejlesztés:
– Énekelhető egy és többszólamú szemelvények feldolgozása kottakép alapján énekléssel, alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkel (különös figyelemmel Kodály Zoltán többszólamú énekgyakorlataira és Bartók Béla Mikrokozmosz füzeteiből néhány darab (részlet) megszólaltatására).
– Dallamvariánsok, dallamfordítások megfigyelése, éneklése.
– A tonalitás fogalmának változásai.
– A kitüntetett szerepű funkciók elhalványulása és megszűnése.
– Bitonalitás, politonalitás.
– Néhány XX. századi skála és akkordformáció megfigyelése, éneklése, ismerete a csoport képességei szerint)
– Az egészhangúság, az akusztikus skála, a dodekafónia, a skálamodellek fogalmának elsajátítása.
– Az aleatória, a hangfürt (cluster) fogalma.
– Clusterek megszólaltatása énekléssel, hangszerekkel.
– Az aranymetszés megfigyelése.
– Könnyű Bartók– és Kodály–dallamok lejegyzése keretes vagy folyóírással (vagy memorizálás alapján).
– A belső hallás folyamatos továbbfejlesztése: a hangköz és hangzathallás erősítése a XX. századi művek megszólaltatásához.

Rögtönzés:
– A XX. századi komponálási technikák kipróbálása énekléssel és hangszerek bevonásával.
– Reihe, hangfürtök komponálása.
– Skála modellek szerkesztése.

Zenehallgatás:
– A különböző irányzatok főbb zenei jegyeinek megfigyelése.
– A XX. századi zene partitúráinak megismerése.

Zenei szakkifejezések ismerete:
– Tonalitás, atonalitás, bitonalitás, politonalitás,
– Akusztikus és egészhangú skála. Dodekafónia. Reihe.

– Skálamodellek.
– Téma. Fordítások: tükör, rák, ráktükör.
– Tengely, polaritás, értelmezés a kvintkörön.
– Aranymetszés.
– Komplementer technika.
– Tempó– és előadási jelek: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.
Ajánlott tananyag:
- Énekes megszólaltatásra, elemzésre alkalmas szemelvények válogatása a XX. század különféle irányzatainak zenéjéből:
  - az impresszionizmus : C. Debussy, M. Ravel, O. Respighi,
  - a folkloristák: Bartók Béla, Kodály Zoltán, M. de Falla, I. Sztravinszkij,
  - az expresszionizmus és a dodekafónia: A. Schönberg és iskolája, I. Sztravinszkij,
  - a neoklasszicizmus: A. Honegger, P. Hindemith, Sz. Prokofjev, I. Sztravinszkij, B. Britten,
  - valamint más irányzatok (C. Orff, D. Sosztakovics stb.) képviselőinek műveiből.
- Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorló füzetei
- Bartók Béla: Mikrokozmosz I–VI.
- Bartók Béla: Kórusművek
- Kodály Zoltán: 66 kétszólamú énekgyakorlat
- Kodály Zoltán: 77 kétszólamú énekgyakorlat
- Kodály Zoltán: Kórusművek
- Frank Oszkár: Mikrokozmosz elemzések
- Párkai István: Modern kórusetűdök
- Simonné Sármási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény
- Nógrádi László– Papp Károlyné– Spiegel Marianna: Dallamírás III. kötet
- Orfeusz Hangzó zenetörténet– sorozat
- Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához
- Frank Oszkár: Debussy harmóniák
- Lendvai Ernő: Szimmetria a zenében
- Lendvai Ernő: Bartók stílusa
- Kroó György: Miért szép századunk zenéje?
- Kroó György: Miért szép századunk operája?
- Kókai Rezső – Fábián Imre: Századunk zenéje
- A. Schönberg: A zeneszerzés alapjai
- Szabó Csaba: Hogyan tanítsuk századunk zenéjét
- Sárosi Bálint: Zenei anyanyelvünk
- Pándi Marianne: Hangversenykalauz I–III.
- Várnai Péter: Oratóriumok könyve
- A hét zeneműve sorozat (Szerkesztő: Kroó György)
- Szabolcsi Bence: Magyar zenetörténet
- A zenehallgatási anyag partitúrái.
Ajánlott zenehallgatási anyag:
- Debussy: Gyermekkuckó, Noktürnök,
- M. de Falla: Háromszögletű kalap,
- Kodály Zoltán: Galántai táncok, Páva variációk,
- Bartók Béla: Cantata profana, Zene húros–, ütős hangszerekre és cselesztára
- Kórusművek (pl. Tavasz), Mikrokozmosz,

- A. Honegger: Pacific 236, vagy Johanna a máglyán,
- C. Orff: Carmina Burana,
- Sz. Prokofjev: Klasszikus szimfónia,
- I. Sztravinszkij: Le Sacre du Printemps, A tűzmadár, A katona története
- B. Britten: Ceremony of Carols, Népdalfeldolgozások,
- A. Schönberg: Egy varsói menekült.
- Gershwin, Bernstein, Kurtág, Ligeti stb. művei.

Követelmény:
- Tudjon a tanuló tíz művet Bartók Béla és Kodály Zoltán műveiből (önálló énekléssel), kórusműveiből, énekgyakorlatiból (éneklő társsal, társakkal) zeneileg igényesen előadni.
- Tudjon három zenei részletet más XX. századi vagy kortárs zeneszerzők műveiből.
- Ismerje az impresszionizmus, a folklorizmus, a dodekafónia és a neoklasszicizmus irányzatát, képviselőit és jelentősebb alkotásaikat.
- Tudjon könnyű XX. századi dallamot lejegyezni.
- Zenei ismereteit tudja alkalmazni zenehallgatáshoz, hangszeres darabjainak megfogalmazásához.
- Ismerje a legfontosabb tempó és előadási jeleket.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
– A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított ismeretek, stílusjegyek alapján.

Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után
- Ismerje és tudja alkalmazni – az alapfokon tanultakon túl – a zenehallgatási anyagban, hangszeres darabjaiban és a tanult készségfejlesztési anyagban előforduló ritmuselemeket és –képleteket.
- Ismerje a dallamhangok szerepét, tudja ezeket zeneileg értelmezni (melizma, főhang, váltóhang, átmenőhang– késleltetés stb.)
- Rendelkezzék biztos tájékozódó képességgel a relatív és abszolút rendszerben 7#, 7b– előjegyzésig.
- Tudja a művek hangnemét megállapítani.
- Ismerje:
    - a kvintkört,
    - a hétfokú hangsorokat.
    - az egészhangú skálát,
    - az akusztikus hangsort,
    - a modellskálákat.
    - a hármashangzatok és fordításaik valamint a négyeshangzatok felépítését
    - a dominánsszeptim hangzat fordításait (oldásokkal).
    - – a tonalitás felbomlásának elvét,
    - – a bi– és a politonalitást,
    - – a Reihe–t.
- Ismerje fel a funkciókat hallás után:
    - a hangnemi kitérést és modulációt – kottakép alapján.
    - a romantika hangzásvilágának jellegzetességeit: alterációk, tercrokonság.
- Tudja
    - a dodekafónia,
    - az aranymetszés,

  - a cluster fogalmát.
- Legyen ismerete a legfontosabb zenei szerkesztésmódokról.
- Rendelkezzék zenetörténeti áttekintő képességgel.
- Ismerje a zenei korokhoz kapcsolódó legfontosabb zenei formákat és műfajokat.
- Ismerje fel a főbb zenetörténeti korok stílusjegyeit, jellemző műfajait, formáit.
- Tudja ezeket néhány társművészeti alkotással összekapcsolni.
- Tudjon hallás után lejegyezni
  - könnyű klasszikus periódust, funkciót jelző basszussal,
  - könnyű romantikus dallamot, vagy szemelvényt.
  - lapról olvasni a fentiek nehézségi fokának megfelelő dallamot.
- Ismerje a zenei szaknyelv legfontosabb kifejezéseit.
- Az általános követelményeken túl
- Rendelkezzék a tanuló
  - olyan zenei áttekintőképességgel, melynek birtokában önállóan meg tudja oldani a képesség–készség szintjének megfelelő zenei feladatokat,
  - kialakult zenei ízléssel és ítélő képességgel.
- Tudja a tanuló a megszerzett tudását mind a zeneművek elemzésében, mind hangszeres előadásában önállóan, tudatosan alkalmazni.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei: írásbeli és szóbeli vizsga.

A vizsgán az iskola az alábbi feladatsort használja, vagy helyi pedagógiai programja alapján hasonló követelményszintű feladatsort állít össze.

A vizsga tantárgya: szolfézs.

A vizsga időtartama:

Az írásbeli vizsga időtartama minimum 45 perc.

A szóbeli vizsga időtartama minimum 10 perc.

A vizsga tartalma:

Írásbeli vizsga:

1. Egyszólamú barokk vagy romantikus dallam lejegyzése. Az idézet átlagos zenei mondat/periódus hosszúságú, egyszerűbb hangnemi kitérést tartalmazhat. A tanuló számára adott a kulcs, az előjegyzés, a metrum és a kezdőhang. Az idézet nyolcszor hangozhat el.

2. Egy rövid terjedelmű barokk vagy romantikus mű elemzése.

A tanuló számára adott a mű kottaképe. Az elemzés szempontjai: a formai felépítés és a stílusra jellemző jegyek ismertetése.

Szóbeli vizsga:

1. Periódus terjedelmű dallam lapról éneklése rövid átnézés után, szolmizálva vagy hangnévvel; az idézet tartalmazzon változatos ritmikai és dallami fordulatokat, hangnemi kitérést, esetleg modulációt.

2. A vizsgázó tudjon énekelni kotta nélkül tizenöt népdalt, és ismerje azok legfontosabb jellemzőit; tudjon énekelni öt műzenei szemelvényt (társasének, hangszerkíséretes darabok a reneszánsztól a XX. századig) éneklőtársakkal, ill. hangszerkísérettel (saját kíséret nem kötelező), ebből hármat kotta nélkül, és ismerje az énekelt darabok legfontosabb jellemzőit.

Kottáról a tanulónak kell gondoskodnia.

A vizsga értékelése:

Az írásbeli vizsga értékelése:

– A feladat helyes megoldása, a válaszok pontos, világos jelölése

– dallamírás: dallami, metrikai/ritmikai korrektség, kottaírási készség, külalak.

– Az elemzési szempontokra adott válaszok teljessége, helytállósága, a jelölések pontossága.
A szóbeli vizsga értékelése:
– a választott zenei anyag élményszerű megszólaltatása
– általános zenei ismeretek (hangnemek, hangközök, akkordok, előadásmód, zenei szakkifejezések ismerete),
– zenetörténeti tájékozottság,
– stílusismeret,
– formai ismeretek,
– tájékozódás a zenei műfajok között.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
- Jó minőségű és felhangolt zongora vagy pianínó.
- Hangjegytábla, szemléltető anyagok, ritmushangszerek.
- Megfelelő minőségű audio–vizuális berendezés (magnetofon, DVD, CD–lejátszó).
- A stíluskorszakokat megfelelően bemutató, kellő számú és minőségű hangfelvétel, kotta, zenei szakkönyv.

ZENETÖRTÉNET-ZENEIRODALOM

„A” tagozat

A zenetörténet-zeneirodalom tantárgy kötelezően választható tantárgy a művészeti iskola 5. évfolyamától. Ezért a zeneművészeti ág (2)+6+4 évfolyamos képzés képzési idejéből csak 6 évet ölel fel. Ehhez igazodva: alapfokú évfolyamok: 1-2. évfolyam, továbbképző évfolyamok: 3-6 évfolyam.
Mivel az oktatás összevont évfolyamú csoportokban történik, a „forgás” miatt a tanterv alapján az évfolyamok tananyagának sorrendje szabadon változtatható. Ehhez igazodnak a művészeti alapvizsga követelményei is.
A zenetörténet–zeneirodalom tanításának a célja, hogya zene iránt érdeklődő, művelt embereket neveljen, akik zenei tanulmányaik során képessé válnak a további önművelésre, valamint a zene aktív művelésére, és sajátos eszközeivel, minél szélesebb körű zenei műveltséget biztosítson.

A zenetörténet–zeneirodalom tanításának szakirányú feladatai
– A zene iránti fogékonyság elmélyítése, a zenei ismeretek bővítése, az eddig megszerzett készségekre építve,
– hosszú távon a teljes zenetörténet átfogó megismertetése.
- Az egyes zenetörténeti stíluskorszakok mestereinek, műfajainak, alkotásainak részletesebb megismertetése, elemzése, széles körű kitekintéssel az adott kor főbb tendenciáira, stílusjegyeire, társművészeteire, mestereire, alkotásaira.
Neveljen az értékes zene szeretetére, ösztönözze a tanulókat:
– rendszeres hangverseny– és operalátogatásra,
– a rádió és a televízió zenei műsorainak meghallgatására,
– a zenei élet eseményei iránti érdeklődésre,
– értékes hangfelvételek és videofelvételek gyűjtésére és meghallgatására,
– aktív társas muzsikálásra.
- Alakítson ki szilárd értékrendet a tanulóban, melynek segítségével a későbbiekben a zene bármely műfajában és korszakában biztosan tájékozódni tud.
- Tegye nyitottá és érdeklődővé a tanulót minden újdonság iránt, a kortárs zenében (és

társművészetekben).
- Fejlessze a tanulók esztétikai érzékét és érzelmi fogékonyságát.

Alapfok
1. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
Tájékozódás a zene eredetétől a reneszánsz végéig (korai barokk kezdetéig).
Tananyag:
1. Bevezetés a zenetörténetbe:
A zene eredete a fizikai, a biológiai és az emberi lét szintjén:
– a rezgő anyag zenei tulajdonsága, a felhangok fogalma;
– fizikai környezetünk és a természet zeneszerű jelenségei;
– a biológiai zeneiség szerepe a társas élőlények kommunikációjában;
– a madarak lassított mikro–dallamainak sajátos „zeneisége"", a zene alapelemeinek megfigyelése (hangköz, ritmus, motívum, motívumlánc, pentaton hangkészlet, transzpozíciós technika, népdalszerű, „tengelyváltós" mikro–dallamok);
– az emberi zene eredethipotézisei, esztétikai–művészeti funkciója.
A természeti népek zenéje:
– a zene szerepe az ősi társadalmak életében és kultúrájában; zenélési alkalmak (mágia, munka stb.);
– az ősi dallamosság (gyermekdalokra, ősi siratókra), a legegyszerűbb zenei formák;
– a többszólamúság legősibb formái (párhuzamos éneklésmód, heterofónia, dallam+osztinátó stb.);
– az ősi hangszerek.
Szakkifejezések, fogalmak definiálása, tudatosítása, összekapcsolása az élőzenével.
A hangrendszerek kialakulása:
– a pentatónia és diatónia jellemzői, önálló stíluskörei, élőzenei megnyilvánulásai.
2. Az ókori és ókori eredetű zenekultúrák:
– a mezopotámiai, egyiptomi, kínai, japán, indiai, indonéziai, zsidó és görög zenekultúra.
3. Az európai középkor zenekultúrája:
– a gregorián ének kialakulása, elnevezése, jellemzői, lejegyzése, énekfajtái, liturgiában betöltött szerepe;
– a szolmizáció keletkezése;
– a világi műzenestílus megszületése: trubadúrok, trouvèrek;
– a többszólamúság kezdeti formái (az organum típusai);
– ars antiqua (13. század).
4. A reneszánsz zenéje:
– a reneszánsz kezdetei: az ars nova művészete (Machaut, Landini – 14. század);
– a homofónia és polifónia fogalma;
– egyházi műfajok: mise, motetta;
– Németalföld művészete (Dufay, Ockeghem, Josquin és kortársaik – 15. század);
– a klasszikus vokálpolifónia (Palestrina és Lassus – 16. század);
– világi vokális műfajok: frottola, villanella, madrigál, chanson, históriás ének;
– hangszeres zene: táncok, táncpárok, vokális művek hangszeres átiratai, az önálló hangszeres műfajok kialakulása (prelúdium, fantázia, toccata);
– a kor magyar műzenéje (Tinódi és Bakfark – 16. század).
Ajánlott tananyag:
- Szabolcsi Bence: A zene története. Az őskortól a 19. század végéig. Budapest: Zeneműkiadó,

1974.
- Kelemen Imre: A zene története 1750–ig. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó, 1995.
- Darvas Gábor: A totemzenétől a hegedűversenyig. Budapest: Zeneműkiadó, 1977.
- Régi muzsika kertje. Kétezer év irodalmából összeválogatta Szabolcsi Bence. Budapest: Zeneműkiadó, 1957.
- Szőke Péter: A zene eredete és három világa. Budapest: Magvető, 1982.
- Művészetismeret – Zenetörténet. Őskor, ókor. A szöveggyűjteményt szerkesztette: Kovács Brigitta. Az Alternatív Közgazdasági Gimnázium tankönyve. Budapest, 1991.
- Dobszay László: A gregorián ének kézikönyve. Budapest: Editio Musica, 1993.
- Rajeczky Benjamin: Mi a gregorián? Budapest: Zeneműkiadó, 1981.
- Escigno, E. – Garavaglia, R.: A keresztény és világi ének a középkorban. Budapest: Zeneműkiadó, 1987.
- Orselli, Cesare: A madrigál és a velencei iskola. Budapest: Zeneműkiadó, 1986.

Követelmény:
– Az ókori, középkori, és reneszánsz zenéhez kapcsolódó lexikális és műfaji ismeretek, a meghallgatott és elemzett zenei szemelvények aktív ismerete (felismerés, elemzés).
Év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Összefoglaló óra, az évfolyam követelménye alapján

2. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
- Tájékozódás a barokk kor művészetében, főbb műfajaiban.
Tananyag:
1. A barokk stílus kialakulása, jellemzői:
– a monódia; a firenzei Camerata; az opera születése; a görög és római mitológia szerepe a barokk operákban és más világi műfajokban;
– Monteverdi – opera és madrigál;
– Schütz – német egyházi zene a 17. században;
– Lully, Couperin, Rameau: a francia opera és billentyűs zene a felvilágosodás korában;
– Purcell – az angol opera (Dido és Aeneas);
– Corelli, Vivaldi, – concerto és concerto grosso Itáliában, illusztratív jelenségek a hangszeres zenében: a programzene a barokkban (pl. Vivaldi program–versenyművei: Négy évszak stb.);
– Domenico Scarlatti szonátái – a „virtuóz” billentyűs zene a barokk korszakban;
– Telemann – „Tafelmusik” – szórakoztató zene a 18. század első évtizedeiben.
A főbb vokális és hangszeres műfajok bemutatása a korszak zeneszerzőinél: opera, oratórium, kantáta, passió, szonáta–típusok (sonata da camera, sonata da chiesa), concerto grosso, concerto, fúga, rondó, variáció (passacaglia, chaconne), szvit stb.
2. Bach művészete, életútja, főbb műfajai:
– vokális művek: egyházi és világi kantáták, passiók, a különböző vokális formatípusok részletes megismerése (recitativo secco és accompagnato, ária, arioso, korál, turba stb.);
– a korál szerepe Bach műveiben;
– hangszeres művek: billentyűs hangszerre írt polifon műformák (prelúdium, toccata, fantázia és fúga, korálelőjáték, passacaglia), zenekari szvitek (táncformák), versenyművek, ciklikus alkotások.
3. Händel művészete, életútja, főbb műfajai:
– operák, oratóriumok (egyik kompozíciójának részletes megismerése),
– szvitek, concerto grossók, orgonaversenyek.
A korszak általános stílusjegyeinek, főbb tendenciáinak tudatosítása a két nagy mester

művészetében.
Ajánlott tananyag:
- Szabolcsi Bence: A zene története. Az őskortól a 19. század végéig. Budapest: Zeneműkiadó, 1974.
- Kelemen Imre: A zene története 1750–ig. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó, 1995.
- Darvas Gábor: A totemzenétől a hegedűversenyig. Budapest: Zeneműkiadó, 1977.
- Régi muzsika kertje. Kétezer év irodalmából összeválogatta Szabolcsi Bence. Budapest: Zeneműkiadó, 1957.
- Palisca, Claude V.: Barokk zene. Budapest: Zeneműkiadó, 1976.
- Lise, G. – E. Rescigno: A 18. századi opera Scarlattitól Mozartig. Budapest: Zeneműkiadó, 1986.
- Barna István: Georg Friedrich Händel életének krónikája. Budapest: Zeneműkiadó, 1977.
- Wolff, Christoph: A Bach–család. (Grove monográfiák) Budapest: Zeneműkiadó, 1989.
Követelmény:
- A barokk korszakhoz kapcsolódó lexikális és műfaji ismeretek, a meghallgatott és elemzett zenei szemelvények aktív ismerete (felismerés, elemzés).
Év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Összefoglaló óra, az évfolyam követelménye alapján

Követelmények a alapfokú évfolyamok elvégzése után
- A tanulók mutassanak kellő tájékozottságot a feldolgozott zenetörténet stíluskorszakok időrendjében.
- Ismerjék fel az adott zenei korszak jellemző zenei példáit, a feldolgozott művek jellegzetes tematikus részleteit.
- Tudják definiálni és konkrét példákkal megvilágítani az adott stíluskorszakokhoz, műfajokhoz, művekhez, formaegységekhez szorosan kapcsolódó szakkifejezéseket.
- Tudjanak eligazodni a megismert korszakok szerteágazó zenei sajátosságaiban, a társművészetek idevonatkozó legfőbb stiláris jelenségeiben.

A művészeti alapvizsga követelményei
A vizsga részei: írásbeli, vagy szóbeli vizsga.
A vizsga tantárgya: zenetörténet–zeneirodalom.
A vizsga időtartama:
Az írásbeli vizsga időtartama minimum 45 perc.
A szóbeli vizsga időtartama minimum 10 perc.
A vizsga tartalma:
Írásbeli vizsga:
A vizsga feladatait két feladatsor közül (A vagy B) az iskola választhatja ki, illetve a helyi pedagógiai programja alapján hasonló követelményszintű feladatsort állít össze.
A) Teszt kérdések a zenei ismeretek köréből a feldolgozott tematika / korstílus / zenetörténeti korszak főbb tendenciáinak, stiláris jelenségeinek, mestereinek, műfajainak, alkotásainak ismeretére, elemzésére vonatkozó témában.
Felsorolás elsősorban a reneszansz és a barokk zene és a korszak társművészeti alkotásainak köréből választódjon.
Az írásbeli vizsgához ajánlott feladatlap készítése.
B) A barokk zeneszerzők felsorolása, a korszak vokális és hangszeres műfajai. Néhány hangszeres műfaj bemutatása részletesebben (pl. concerto, concerto grosso, szvit (táncok, táncpárok), fúga). Domenico Scarlatti és a barokk szonáta jellemzése.

– Egy – a tanuló által ismert, meghallgatott – mű bemutatása (pl. Händel: Vízizene, Vivaldi: Négy évszak, Bach: hangszeres vagy vokális mű elemzése).
Szóbeli vizsga:
A tanuló által a gyakorlati vizsgán játszott darabokkal kapcsolatban, vagy az aktuális tanév feldolgozott zenetörténet–zeneirodalom anyagából a vizsgabizottság zenetörténeti, stílusjegyekre vonatkozó, műfaji, formai és egyéb általános zenei kérdéseket tesz fel, gyakorlati feladatokat ad.
A tanuló által játszott zenemű kottájáról maga gondoskodik, a további célfeladatok megoldásához szükséges szemelvényanyagot (kottát, hangfelvételt, audio–vizuális eszközt) a vizsgát szervező intézmény biztosítja.
A vizsga értékelése:
Az írásbeli vizsga értékelése:
– teszt: a kérdésekre adott rövid, lényegi, a megértésre utaló egyszerű válasz; fogalmazásmód, helyesírás;
– fogalmazás (műelemzés): információtartalom, a műről, illetve a szerzőről és a korról szóló információk megfelelő aránya, felhasznált irodalom színvonala, mennyisége, eredetiség, objektív és szubjektív tartalom megfelelő aránya, felépítés, fogalmazás, helyesírás,
A szóbeli vizsga értékelése:
– általános zenei ismeretek (hangnemek, hangközök, akkordok, előadásmód, zenei szakkifejezések ismerete),
– zenetörténeti tájékozottság,
– stílusismeret,
– formai ismeretek,
– tájékozódás a zenei műfajok között.

Továbbképző
3. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
- A bécsi klasszika, valamint a korai romantika művészetének megismerése.
- Tájékozódás a bécsi klasszikus zene legfontosabb műfajaiban, a kis– és nagyformák világában, valamint a korai romantika főbb stílusjegyei, élményanyaga, mestereinek művészete. (Elsősorban Gluck, Haydn, Mozart, Beethoven és Schubert művei).
Tananyag:
1. Átmenet a barokk és klasszika között:
– az „érzelmes” (C.Ph.E.Bach), a „gáláns” (J.Chr.Bach) stílus;
– a mannheimi–iskola (Johann Stamitz) – a zenekari hangzás átalakulása.
A műfajok, a formák és a zenei nyelv átalakulása a barokk és klasszika határán.
2. A bécsi klasszika főbb stiláris, formai, szerkezeti, hangnemi, harmóniai sajátosságai, a korszak legnagyobb mestereinek művészetét elsőrendűen reprezentáló műfajok alapján:
– Gluck (a barokk opera műfaji tradícióinak továbbélése és átalakulása a 18. század második felében, a gluck–i „operareform”);
– Haydn (szimfónia, vonósnégyes, oratórium);
– Mozart (szimfónia, zongoraverseny, divertimento, szerenád, opera);
– Beethoven (szimfónia, nyitány, versenymű, vonósnégyes, zongoraszonáta); életmű két korszak határán, a „klasszikus” és a „romantikus” Beethoven.
3. Formatani összegzés:
– periódus, bővített periódus, kéttagú forma, háromtagú forma, triós forma, rondó, variáció, szonáta, szonátarondó;

– vokális tételtípusok: recitativo (secco, accompagnato), ária, együttesek, kórus stb.
A klasszikus zene stiláris egységén belül az egyes mesterek műveinek stiláris vonásai.
4. A korai romantika főbb stíluselemei
- Schubert művei alapján: dal, dalciklus, szimfónia, zongoraművek, kamarazene.
Ajánlott tananyag:
- Szabolcsi Bence: A zene története. Az őskortól a 19. század végéig. Budapest: Zeneműkiadó, 1974.
- Kelemen Imre: A zene története 1750–ig. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó, 1995.
- Darvas Gábor: A totemzenétől a hegedűversenyig. Budapest: Zeneműkiadó, 1977.
- Régi muzsika kertje. Kétezer év irodalmából összeválogatta Szabolcsi Bence. Budapest: Zeneműkiadó, 1957.
- Rosen, Charles: A klasszikus stílus. Haydn, Mozart, Beethoven. Budapest: Zeneműkiadó, 1977.
- Somfai László: Joseph Haydn zongoraszonátái. Budapest: Zeneműkiadó, 1979.
- Sadie, Stanley: Mozart. (Grove monográfiák) Budapest: Zeneműkiadó, 1987.
- Parouty, Michel: Mozart, az Isten kegyeltje. Budapest: Park Könyvkiadó, 1991.
- Kerman, Joseph – Alan Tyson: Beethoven. (Grove monográfiák) Budapest: Zeneműkiadó, 1986.
- Szabolcsi Bence: Beethoven. Művész és műalkotás két korszak határán. Budapest: Gondolat, 1960
- Bartha Dénes: Beethoven és kilenc szimfóniája. Budapest: Zeneműkiadó, 1975.
Követelmény:
- A bécsi klasszikához, valamint a korai romantikához kapcsolódó lexikális és műfaji ismeretek, a meghallgatott és elemzett zenei szemelvények aktív ismerete (felismerés, elemzés).
Év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Összefoglaló óra, az évfolyam követelménye alapján

4. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
A romantika zenéje:
– a klasszicizmus formavilágának továbbélése, átalakulása, felbomlása;
– stiláris és esztétikai változások, új műfajok a 19. század zenéjében;
– a zeneszerzők egyéni hangja, egyes műfajok megkülönböztetett szerepe a különböző mesterek életművében.
Tananyag:
1. A romantika élményanyaga: új témák (történelem, mítosz, irracionalitás, népiesség stb.) a 19. században;
– természeti élmények a romantikus zenében;
– az irodalom, a képzőművészet, a filozófia és zene kapcsolódási pontjai a romantika korában (Goethe, Schiller, Heine, E. T. A. Hoffmann, Hugo stb. művei a dal–, az opera– és a hangszeres zenében);
2. Új műfajok:
– a romantikus „karakterdarab”,
– a dal 19. századi virágzása,
– a programszimfónia, szimfonikus költemény;
3. A történeti szemlélet kialakulása (Schumann, Mendelssohn, Liszt – a barokk korszak zenéjének újrafelfedezése);
4. Nemzeti stílusok kialakulása:

– Chopin, Liszt, Grieg, Smetana, Dvořák, Csajkovszkij művészetének nemzeti vonásai,
– a német és francia romantika;
– a magyar nemzeti stílus: a verbunkos;
– a hangszerek fejlődése, a zenekar létszámának megnövekedése, a hangzásigény átalakulása;
5. A zongorairodalom átalakulásának főbb vonásai:
– a virtuozitás,
– rövid lélegzetű karakterdarabok és nagyformák (a „romantikus" szonáta) Schubert, Schumann, Liszt, Chopin és Brahms műveiben;
6. A klasszikus formavilág fokozatos felbomlása, új formai alapelvek kialakulása, a szonátaforma romantikus felfogása, improvizatív jellegű formálás;
7. Az egyes formák, műfajok szerepe az egyes mesterek életművében, stílusában.
8. Zeneszerzői életművek:
- Schumann fiatalkori zongoradarab–sorozatok, 1840 után: a dal, szimfonikus művek, és kamarazene;
- Weber: a romantikus német opera kezdetei: A bűvös vadász;
- Mendelssohn: klasszikus formatisztelet és romantikus zenei nyelv: Hegedűverseny, szimfóniák, mesevilág a zenében: Szentiványéji álom;
- Berlioza: programzene megteremtője: Fantasztikus szimfónia;
- Chopin: a kisformák mestere (etűdök, nocturne–ök, prelűdök, balladák, polonézek, mazurkák);
- Liszt: zongoradarabok, szimfonikus költemények, egyházi művek;
- Brahms: dalok, zongoradarabok, szimfóniák;
- Csajkovszkij: szimfóniák, színpadi művek;
- Dvořák: szláv táncok, szimfóniák;
- Grieg: zongoradarabok, zongoraverseny, Peer Gynt–szvit.
Ajánlott tananyag:
- Szabolcsi Bence: A zene története. Az őskortól a 19. század végéig. Budapest: Zeneműkiadó, 1974.
- Kelemen Imre: A zene története 1750–ig. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó, 1995.
- Darvas Gábor: A totemzenétől a hegedűversenyig. Budapest: Zeneműkiadó, 1977.
- Dobák Pál: A romantikus zene története. Budapest: Tankönyvkiadó, 1983.
- Erdélyi Miklós: Schubert. Budapest: Gondolat, 1979.
- Schubert kalauz. (Szerkesztette Gádor Ágnes) Budapest: Zeneműkiadó, 1981.
- Fischer–Dieskau, Dietrich: A Schubert–dalok nyomában. Budapest: Gondolat, 1975.
- Frank Oszkár: A romantikus zene műhelytitkai. Schubert–dalok. Budapest: Akkord Kiadó, 1994.
- Walker, Alan: Liszt Ferenc 1. A virtuóz évek. 1811–1847. Budapest: Zeneműkiadó, 1986.
- Walker, Alan: Liszt Ferenc 2. A weimari évek. 1848–1861. Editio Musica, Budapest 1994.
- Hamburger Klára: Liszt kalauz. Budapest: Zeneműkiadó, 1986.
- Deathridge, John – Carl Dahlhaus: Wagner (Grove monográfiák) Budapest: Zeneműkiadó, 1988.
- Rappl, Erich: Wagner operakalauz. Budapest: Zeneműkiadó, 1976.
Követelmény:
- A romantika zenéjéhez és zeneszerzői életutakhoz kapcsolódó lexikális és műfaji ismeretek, a meghallgatott zeneművek és elemzett zenei szemelvények aktív ismerete (felismerés, elemzés).
Év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Összefoglaló óra, az évfolyam követelménye alapján

5. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
- A 19. századi olasz, német, magyar és orosz opera.
- Stílusirányzatok és alkotók a századfordulón Európában.
Tananyag:
1. Operatörténet a 19. században és a 19–20. század fordulóján:
– a 19 századi olasz opera;
– jelenetszerkesztés, ária– és egyéb zártszám–típusok, irodalmi témaválasztás, műfaji jellegzetességek a 19. századi olasz operában; a verizmus;
– Verdi és Puccini művészete;
– Wagner művészetének jelentősége a 19. század zenéjében; az új zenedráma–koncepció: harmóniai és formai újítások, a vezérmotívum–technika, történelem és mitológia egy–egy opera tükrében;
– Muszorgszkij operái: az orosz történelem az operaszínpadon, népzenei hatások és zenedráma;
– a 19. századi magyar opera: Erkel.
2. Ismerkedés a századforduló és a 20. század első felének főbb zenei stílusirányzataival, jelentősebb mestereivel:
– A különböző stílusirányzatok (impresszionizmus neoklasszicizmus, expresszionizmus, szerializmus) sajátosságai, zenei eszközei, az ezeket képviselő mesterek alkotókorszakai, orientációinak fő vonásai a következő mesterek életművében:
– Debussy, Ravel, Satie,
– Mahler, Schönberg, Webern, Berg,
– Stravinsky, Prokofjev, Sosztakovics,
– Janáček;
– a népzene mint stíluselem a 20. század első felében;
– a jazz mint stíluselem a 20. század első felében (a jazz történelmi és stiláris gyökerei);
– a hagyományos tonalitás felbomlása (pentatónia, modális hangsorok, egészhangú skála, modell–skálák, bitonalitás, politonalitás, dodekafónia);
– az egyes zenei stílusirányzatok jellemző sajátosságait komplexen reprezentáló művek részletesebb elemzése, megismerése.
Ajánlott tananyag:
- Szabolcsi Bence: A zene története. Az őskortól a 19. század végéig. Budapest: Zeneműkiadó, 1974.
- Walter, Bruno: Mahler. Budapest: Gondolat, 1981.
- Batta András: Richard Strauss. Budapest: Gondolat, 1984.
- Debussy, Claude: Croche úr, a műkedvelők réme. Budapest: Zeneműkiadó, 1959.
- Petrovics Emil: Ravel. Budapest: Gondolat, 1982.
Követelmény:
- A 19. századi olasz, német, magyar és orosz operához kapcsolódó lexikális és műfaji ismeretek, a meghallgatott és elemzett zenei szemelvények aktív ismerete (felismerés, elemzés).
Év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Összefoglaló óra, az évfolyam követelménye alapján

6. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
- Bartók és Kodály életművének megismerése.

- Kortárs zene főbb irányzatainak megismerése
Tananyag:
1. Bartók és Kodály művészete:
– életpályáik ismertetése;
– a népzene Bartók és Kodály életművében; a népzenekutatás; a népdalfeldolgozások különböző formái;
– legkiemelkedőbb alkotásaik részletesebb megismertetése.
2. Bartók és Kodály kortársai és az utánuk következő generáció:
– Dohnányi Ernő, Weiner Leó, Lajtha László, Szervánszky Endre, Veress Sándor, Járdányi Pál, Kósa György.
3. Bevezetés a magyar, az európai és az amerikai kortárs zenébe:
– Kurtág György, Ligeti György, Szőllősy András, Ránki György, Farkas Ferenc, Durkó Zsolt, Balassa Sándor, Bozay Attila;
– a 70–80–as évek magyar avantgarde zeneszerzői: Jeney Zoltán, Sáry László, Vidovszky László, Dukay Barnabás;
– John Cage, Pierre Boulez, Karlheinz Stockhausen, Steve Reich, Philip Glass;
– a háború utáni zene stílusirányzatainak (szerializmus, elektronikus zene, minimal–zene, posztmodern, computer–zene) szemléltetése a kiválasztott zeneműveken.
4. Tájékozódás a mai jazz, a rock, a filmzene és az alternatív zenei irányzatok (performance, world music stb.) világában.
Ajánlott tananyag:
- Salzman, Eric: A 20. század zenéje. Budapest: Zeneműkiadó, 1980.
- Fábián Imre: A huszadik század zenéje. Budapest: Gondolat, 1966.
- Kókai Rezső – Fábián Imre: Századunk zenéje. Budapest: Gondolat, 1967.
- Miért szép századunk zenéje? Szerkesztette Kroó György. Budapest: Gondolat, 1974.
- Miért szép századunk operája? Szerkesztette Várnai Péter. Budapest: Gondolat, 1979.
- Kroó György: Bartók–kalauz. Budapest: Zeneműkiadó, 1980.
- Somfai László: 18 Bartók tanulmány. Budapest: Zeneműkiadó, 1981.
- Breuer János: Fejezetek Lajtha Lászlóról. Budapest: Editio Musica, 1992.
- Kovács Sándor: Bartók Béla. Budapest: Mágus Kiadó, 1995.
- Kecskeméti István: A zeneszerző Kodály. Kecskemét: Kodály Intézet, 1986.
- White, Eric Walter: Benjamin Britten élete és operái. Budapest: Zeneműkiadó, 1978.
- White, Eric Walter: Stravinsky: A zeneszerző és művei. Budapest: Zeneműkiadó, 1976.
- Szőllősy András: Honegger. Budapest: Gondolat, 1980.
Követelmény:
-Bartók és Kodály művészetéhez és a kortárs zenéhez kapcsolódó lexikális és műfaji ismeretek, a meghallgatott és elemzett zenei szemelvények aktív ismerete (felismerés, elemzés).
Év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Összefoglaló óra, az évfolyam követelménye alapján

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után
- A tanulók mutassanak kellő tájékozottságot a zenetörténet stíluskorszakainak kronologikus időrendjében.
- Ismerjék fel az órákon bemutatott, meghallgatott zenei példák, elemzett művek jellegzetes tematikus részleteit.
- Tudják definiálni és konkrét példákkal megvilágítani az adott stíluskorszakokhoz, műfajokhoz, művekhez, formaegységekhez szorosan kapcsolódó szakkifejezéseket.
- Tudjanak eligazodni a megismert korszakok szerteágazó zenei sajátosságaiban, a

társművészetek idevonatkozó legfőbb stiláris jelenségeiben.

A művészeti záróvizsga követelményei
A vizsga részei: írásbeli, vagy szóbeli vizsga.
A vizsga tantárgya: Zenetörténet–zeneirodalom.
A vizsga időtartama:
Az írásbeli vizsga időtartama minimum 45 perc.
A szóbeli vizsga időtartama minimum 10 perc.
A vizsga tartalma:
Írásbeli vizsga:
Teszt kérdések a zenei ismeretek köréből a képzés során feldolgozott tematikák zenetörténeti korszakok főbb tendenciáinak, stiláris jelenségeinek, mestereinek, műfajainak, alkotásainak ismeretére, elemzésére vonatkozó témában.
A tesztlap az alábbi témakörökből tartalmaz kérdéseket:
– Gregorián elnevezése, általános jellemzői, műfajai. Egy műfaj részletes bemutatása. A többszólamúság kialakulása (orgánum típusai). Világi zene a középkorban (trubadúr, trouvére, Minnesänger). Reneszánsz (szó jelentése, ideje, általános jellemzése, jellegzetes műfajainak ismerete.) Korareneszánsz, reneszánsz fénykora, későreneszánsz zeneszerzőinek felsorolása. Homofónia, polifónia fogalma. Mise típusai, mise részei, (Ordinarium, Proprium), motetta és madrigál összehasonlítása. Világi vokális műfajok felsorolása.
– A barokk korszak általános stílusjegyei és zenei jellemzése, vokális és hangszeres műfajok sorolása. Egy vokális műfaj (pl. kantáta) tételeinek bemutatása, két hangszeres műfaj (pl. concerto, fúga) részletesebb magyarázata zenei példát hozva. A szvit (táncok és táncpárok), egy tánc bemutatása (pl. menüett). Barokk zeneszerzők felsorolása.
– A bécsi klasszika sajátosságai (formák, szerkezet, hangnem). Főbb műfajok sorolása, szonáta vagy szimfónia tételeinek általános jellemzése, pl. szonátaforma bemutatása. Haydn vagy Mozart művészete, (egy mű bemutatása alapján).
– Romantika – új műfajai, élményanyaga (témái). Chopin zongorazenéje (kisformák), Schumann zongoradarab–ciklusai (címek). Az opera műfajának, kiemelkedő mestereinek és alkotásainak ismerete a tanult szemelvények elemzésével**.**
– A programzene (példával). A századforduló zenéje – Debussy művészete, impresszionista művei (zenéje, jellemzői). Egészhangú skála, politonalitás, dodekafónia magyarázata zenei példa alapján. Bartók életműve, jelentősége, népdalgyűjtő útjai. Kodály egy művének részletes bemutatása (pl. Psalmus Hungaricus, Háry–szvit, Felszállott a páva – variációk).
A szóbeli vizsga:
– A tanuló által a gyakorlati vizsgán játszott darabokkal kapcsolatban, vagy a 6 éves képzési időkeretben feldolgozott zenetörténet–zeneirodalom anyagából a vizsgabizottság zenetörténeti, stílusjegyekre vonatkozó, műfaji, formai és egyéb általános zenei kérdéseket tesz fel, gyakorlati feladatokat ad**.**
A tanuló által játszott zenemű kottájáról maga gondoskodik, a további célfeladatok megoldásához szükséges szemelvényanyagot (kottát, hangfelvételt, audio–vizuális eszközt) a vizsgát szervező intézmény biztosítja.
A vizsga értékelése:
Az írásbeli vizsga értékelése:
– teszt: a kérdésekre adott rövid, lényegi, a megértésre utaló egyszerű válasz; fogalmazásmód, helyesírás;
– fogalmazás (műelemzés): információtartalom, a műről, illetve a szerzőről és a korról szóló információk megfelelő aránya, felhasznált irodalom színvonala, mennyisége, eredetiség,

objektív és szubjektív tartalom megfelelő aránya, felépítés, fogalmazás, helyesírás,
A szóbeli vizsga értékelése:
– általános zenei ismeretek (hangnemek, hangközök, akkordok, előadásmód, zenei szakkifejezések ismerete),
– zenetörténeti tájékozottság,
– stílusismeret,
– formai ismeretek,
– tájékozódás a zenei műfajok között.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
- Jó minőségű és felhangolt zongora vagy pianínó.
- Hangjegytábla, szemléltető anyagok, ritmushangszerek.
- Megfelelő minőségű audio–vizuális berendezés (magnetofon, DVD, CD–lejátszó).
- A stíluskorszakokat megfelelően bemutató, kellő számú és minőségű hangfelvétel, kotta.

KÓRUS

A kórus tantárgy oktatásának célja, olyan pozitív élménynyújtás, amely a tanulók zenei és közösségi élményhez juttatásával hat az emberi kapcsolatokra és ezen keresztül az egyén személyiségfejlődésére.

A kórusfoglalkozás feladatai
Ösztönözze a tanulót a kórusirodalom, illetve a zeneirodalom megismerésére.
Fejlessze a tanulók:
– hallását,
– ritmusérzékét,
– tempó– és dinamikai érzékenységét,
– hangszínek iránti igényét,
– kottaolvasási készségét,
– zenei memóriáját,
– zenei ízlését,
– stílusérzékét,
– formaérzékét,
– hangképző– és intonációs gyakorlatok segítségével a harmonikus hallását.
Ismertesse meg a kórustagokat:
– az emberi hang sajátosságaival, kifejezési lehetőségeivel a csoportos hangképzés által,
– a kórusműveken keresztül a zeneirodalom különböző stíluskorszakaival.
Tudatosítsa a tanulókban az alkalmazkodóképesség fontosságát zenei és emberi szempontból is.
A zeneiskolai kórus tantervben az egyedi személyi, korosztályi összetétel és a különböző tudásszintek miatt nem lehet egységes, évfolyamokra lebontott követelményeket meghatározni. A felsorolt feladatok a fejlesztési területeket spirálisan jelölik azzal, hogy az eredmények mindig a konkrét művek előadásában teljesülnek.
Fejlesztési feladatok:
– az aktív éneklési kedv felkeltése, az éneklési kultúra kialakítása, továbbfejlesztése.
– a együtthangzás megvalósítása, a harmonikus hallás és formaérzék fejlesztése,
– a résztvevők korosztályától, egyéni tudásától függően kánonok, két–, háromszólamú

egynemű karok igényesebb három és négyszólamú művek, vegyeskari művek megszólaltatása
– hangképző és intonációs gyakorlatok a kórus tiszta, egységes, szép hangzásának kialakítására
– a szólamok ritmikailag pontos, dallamilag hibátlan megtanulása megfelelő formálással, szövegejtéssel,
– a zene akusztikai összefüggéseinek ismeretében a tiszta intonáció énekkari gyakorlatának megvalósítása.
– kiegyenlítettség az egyes szólamok és a kórus egésze között:
– hangszín–kultúra fejlesztése, az intonációs különbségek felismerése, javítása
– az egységes, kultúrált énekkari hangyás megteremtése.
Követelmény:
A kórus:
– tudjon a kórusvezetővel együttműködni
– a dallamot a vezényléssel kapott instrukcióknak megfelelően formálni
– tudjon, tisztán, pontos szövegmondással, a mű érzelmi tartalmának megfelelő kifejező előadással énekelni.
– szereplés során az énekkar valamennyi tagja legyen képes képességei legjavát nyújtani
Ajánlott tananyag:
- Agócsy – Irsai: Énekeljünk–muzsikáljunk
- Ars musica kötetek (Möseler Verlag Wolfenbüttel und Zürich) M52031–52035
- Bartók Béla kórusművei (27 egyneműkar)
- Bárdos Lajos: 20 és 40 egyneműkar
- Bárdos Lajos: Kicsinyek kórusa I–IV.
- Bárdos Lajos: Vegyeskarok
- B. Horváth Andrea: Ünnepeljünk! (Nemzeti Tankönyvkiadó)
- Botka Valéria – Csányi László: Gyermekkarok I–IV.
- Chor Aktuell – Ein Chorbuch für Gymnasien (Gustav Bosse Verlag 1983)
- Csányi László: Gyermekkórusok kótáskönyve
- Egyházi karénekeskönyv I–II. (Kiadja: Magyarországi Evangélikus Egyház Sajtóosztálya)
- Eszterházy Pál: Harmonia Caelestis
- Forrai Miklós: Duettek I–II.
- Forrai Miklós: Ezer év kórusa
- Forrai Miklós: Öt évszázad kórusa
- Gastoldi: 3 balletti
- Kánongyűjtemények: 25 angol kánon
- Bárdos: 77 kánon
- Haydn: Kánonok
- Mozart: 30 kánon
- Péter József: 165 kánon
- Kerényi M. György: Énekiskola – Társasének IV.
- Kodály Zoltán: Bicinia Hungarica I–IV.
- Kodály Zoltán: Gyermek– és nőikarok
- Kodály Zoltán: Vegyeskarok
- Liber usualis (gregorián dallamok gyűjteménye)
- Mozart: 6 noktürn
- Nádasdy Kálmán: Társas énekek
- Schola cantorum I–XIII. (Fodor Ákos)
- Szőnyi E.: Biciniumok
- Kardos Pál: Kórusnevelés, kórushangzás

- Kodály Zoltán: Énekeljünk tisztán
- Párkai István: Modern kórusetűdök

Követelmények a program elvégzése után
A kóruslegyen képes önálló, élményt adó szereplésre.
Tudjon:
– fegyelmezetten viselkedni úgy a próbákon, mint a hangversenyeken,
– „vezénylésre" énekelni.
A *tanuló* ismerkedjék meg a kórusirodalom számos remekművével.
Tudjon jól tájékozódni a különböző stíluskorszakokban.
Tudja:
– helyes légzéstechnikával,
– tiszta intonációval,
– pontos ritmusban,
– érthető szövegmondással,
– helyes tempó– és dinamikai választással,
– művészileg kidolgozottan – stílushű formálással, szuggesztivitással – elénekelni szólamát.
Rendelkezzék:
– jó kottaolvasási kézséggel,
– zenei memóriával.
Hallgassa a többi szólamot és hangszínével alkalmazkodjék hozzá, ezáltal segítve az egységes kórushangzás megteremtését.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
- Megfelelő akusztikájú, hangszigetelt, szellőztethető, csoportos oktatásra alkalmas tanterem, jó minőségű, jól hangolt zongorával.
- Ötvonalas tábla.
- Felvételek készítéséhez és lejátszásához használható audiovizuális eszközök.
- Metronóm, hangvilla, kottaállvány.
- Ajánlott a kórus színpadi megjelenését emelő egységes formaruha.

KAMARAZENE

Az alapfokú művészetoktatási intézményben folyó kamarazene / társasének–tanítás – különösen a nem zenei pályára készülő tanulók esetében – az oktató–nevelő munka egyik legfontosabb tevékenysége.
A kamarazenei attitűd elsajátításához szükséges, hogy a tanuló rendelkezzen olyan személyes (fizikai és érzelmi), hangszeres és vokális kompetenciákkal, melyek nélkül a közösségi zenélés hatékony elsajátítása nem képzelhető el.
A kamarazene tantárgy alá tartozik a 2 fő feletti, tetszőleges összeállítású hangszeres és/vagy vokális szólamokból álló együttes.
A kamarazene kötelezően választható, vagy választható tantárgyként is tanulható. Kötelezően választható tantárgyként a művészeti iskola 5. évfolyamától. Ezért a zeneművészeti ág (2)+6+4 évfolyamos képzés képzési idejéből csak 6 évet ölel fel. Ehhez igazodva: alapfokú évfolyamok: 1-2. évfolyam, továbbképző évfolyamok: 3-6 évfolyam.

A kamarazene tanítás célja, feladatai

- Adjon lehetőséget a zene aktív művelésére és a kamarazene–irodalom megismerésére.
- Képezzen a közösségi együttmuzsikálásra érzékeny, önálló zenei elgondolással bíró, alkotó muzsikusokat.
- A kamarazenéléshez nélkülözhetetlen figyelemmegosztó és alkalmazkodóképesség fejlesztésével járuljon hozzá a tanulók személyiségének, egyéniségének formálásához.
- Használja ki az együttmuzsikálás közösségformáló erejét, növelje a tanulók egymás iránti felelősségérzetét, használja ki a társas muzsikálás által nyújtott biztonságérzetet a szorongó tanulók gátlásainak feloldására.
- Fejlessze a zenei hallást, az intonációs készséget, alakítsa és tudatosítsa a kamarazenei hallás fontosságát.
- Gyakoroltassa rendszeresen a lapról olvasást, törekedjék a zenei anyag folyamatos, kottahű, zeneileg igényes megszólaltatására.
- Tanítsa meg a tanulókat tájékozódni a partitúrában.
- A tananyag megválasztásával a lehetőségekhez mérten igyekezzék sokoldalú képet adni az eltérő létszámú és hangszerösszeállítású együttesekről. Törekedjen a művek által a kamarairodalomban fellelhető zenei stílusok, műfajok lehető legszélesebb spektrumából választani.
- Készítse fel a tanulókat amatőr kamaraegyüttesben való közreműködésre, tegye képessé őket a kamarazene önálló művelésére, a szólamok önálló, technikailag és zeneileg igényes elsajátítására és megszólaltatására.

Fejlesztési feladatok:

- A kamarazene–oktatásban az évfolyamok fejlesztési követelményei a résztvevők egyéni tudásszintjétől, a hangszeres / vokális szólamok adott tanévre vonatkozó összeállításától függenek ezért minden kamaracsoportra érvényes, éves szintekre lebontott fejlesztési követelményeket nem lehet megadni.
- Az alábbiakban a fejlesztési feladatokat a kamarazenélésre jellemző ismeretek és készségek szerint csoportosítva soroljuk fel, avval, hogy a képzés során ezek kialakítása és szintjének fejlesztése a képzés célja.

A társas muzsikálás gyakorlati ismeretei:

– Beintés–leintés.
– Közös levegővétel és intés.
– Az „avizó” fogalma, sebességének tempó–meghatározó szerepe.
– Intés felütéssel való kezdésre.
– Lassítás, gyorsítás jelzése az intések sűrítésével, ritkításával, az alapegység megváltoztatásával.
– A kamaraegyüttes elhelyezkedésének szempontjai.
– A kottaállványok megfelelő magassága.

A kottaképre vonatkozó ismeretek:

– Tájékozódási pontok: zifferek, ütemszámozás, betűjelzések.
– Generál szünet, tacet, több ütemes szünetek jelzése.
– Vi–de jel.
– A másik szólam apró kottával történő megjelenése.
– Játék partitúrából.

A hangolással, intonációval összefüggő ismeretek:

– A hangolás módja az adott hangszer sajátosságaiból kiindulva
– A saját hangszer és a kamarapartnerek hangszerének hangolása. (C–hangolású illetve

transzponáló jellege.)
– Transzponálás, a transzpozíció fogalma.
– A saját hangszer és a kamarapartnerek hangszerének intonációs és egyéb jellemzői.
– A saját hangszer intonációs hibáinak javítási lehetőségei (levegőmennyiség, szájtartás, kéztartás, vonótartás–módosítás, segéd– illetve tisztítófogások).
– A vokális intonációban a temperált hangszerekhez való alkalmazkodás elsajátítása
– A vokális intonáció és az adott előadóterem akusztikai kapcsolata
– Az akusztikus intonáció alapvető tudnivalói.
– A hangológép jelzései.
Ritmikai tudnivalók:
– Izo és hetero ritmikus játék szólamon belül és a szólamok között A hemiola értelmezése, játékmódja.
– Ütemmutató nélküli kotta, bonyolult átkötött ritmusok, komplementer ritmusok.
A zenei stílusokra, műfajokra vonatkozó ismeretek:
– A játszott művek formája, harmóniai világa
– A játszott művek elhelyezése a zenetörténetben.
– A disszonancia–konszonancia fogalma, felismerése, megvalósítása.
– Homofon zene.
– Polifon zene.
– Izoritmikus zene.
– Kánon, imitáció, fúga.
– Cantus firmus.
– Consort–muzsika.
– A leggyakoribb reneszánsz, barokk és klasszikus tánctételek, táncpárok (pavane–gaillarde, gavotte, saltarello, intrada, rigaudon, sarabande, musette, bourrée, menüett stb.).
– Ellenszólam.
– Basso continuo.
– A kamarazene–irodalom leggyakoribb műfajai: triószonáta, fúvósötös, vonósnégyes, stb.
– A kortárs zene által használt kottagrafikus jelek zenei jelentése
A kamarazenei játékkal összefüggő képességek, készségek fejlesztése:
– Lapról olvasás.
– A belső hallás fejlesztése.
– intonációs készség.
– Az improvizációs készség fejlesztése (reneszánsz és barokk művekben, jazz–zenében).
– A figyelem megosztása a saját és a többi szólam, illetve az összhangzás közt.
– Alkalmazkodás a hangképzés, dinamika, karakter, stílus stb. terén.

1. évfolyam
Ajánlott tananyag:
- Homofon, izoritmikus táncok, korálok, egyszerű kánonok, kezdőknek szánt pedagógiai célú művek megszólaltatása.
Követelmények:
A tanuló legyen képes
– megadott hangra önállóan hangolni,
– hangolni, intonálni a hangológép jelzéseinek megfelelően,
– be– illetve leintésre játékát pontosan megkezdeni (felütésre is), és befejezni,
– be– és leinteni,
– az avizó, a beintés alapján a helyes tempót azonnal felvenni,

– biztosan tempót tartani,
– intonációs hibáit javítani a tanár jelzései alapján,
– a tanár jelzései alapján hangerőben alkalmazkodni,
– homofon műben tájékozódni, hiba esetén visszatalálni.
A tanuló legyen tisztában:
– saját hangszere intonációs jellemzőivel,
– a különböző ütemfajták ütemsúlyaival,
– a disszonancia–konszonancia súlyviszonyaival,
– a játszott művek stílusával, műfajával, formájával.
Az év végi vizsga javasolt anyaga:
– Legalább két, rövid, különböző tempójú, karakterű műből (tételből) álló 6–8 percnyi zenei anyag

2. évfolyam
Ajánlott tananyag:
- Homofon, izoritmikus táncok, korálok, egyszerű kánonok, kezdőknek szánt pedagógiai célú művek megszólaltatása.
Követelmények:
A tanuló legyen képes
– játék közben új tempót felvenni a partner jelzése alapján,
– lassítani–gyorsítani a partner jelzése alapján,
– tempóváltozásokat ő maga is jelezni,
– szükség esetén lebegésmentesen hangot képezni,
– legalább a hosszan álló harmóniákban, záróakkordokban önállóan intonálni a basszushoz vagy a stabil hangolású hangszerhez,
– disszonanciákat kiemelni a tanár kérésére,
– a tanár jelzése alapján szólamát – szerepének megfelelően – kiemelni vagy háttérbe helyezni,
– eltolt ritmusokat, hemiolákat stb. helyesen hangsúlyozni.
A tanuló legyen tisztában:
– az együttesben szereplő hangszerek hangolásával (C–hangolású vagy transzponáló jellegével),
– a saját hangszerére jellemző intonációs hibák javítási lehetőségeivel,
– a játszott művek stílusával, műfajával, formájával.
Az év végi vizsga javasolt anyaga:
– Koncertszerű, 6–8 perces, különböző tempójú és karakterű művekből (tételekből) álló műsor.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után
A tanuló legyen képes:
– megadott hangra önállóan hangolni,
– hangolni, intonálni a hangológép jelzéseinek megfelelően,
– be– illetve leintésre játékát pontosan megkezdeni (felütésre is), és befejezni,
– be– és leinteni,
– az avizó, a beintés alapján a helyes tempót azonnal felvenni,
– biztosan tempót tartani,
– játék közben új tempót felvenni a partner jelzése alapján,
– lassítani–gyorsítani a partner jelzése alapján,
– tempóváltozásokat ő maga is jelezni,
– intonációs hibáit javítani a tanár jelzései alapján,

– homofon műben tájékozódni, hiba esetén visszatalálni.
A tanuló legyen tisztában:
– saját hangszere intonációs jellemzőivel,
– a különböző ütemfajták ütemsúlyaival,
– a játszott művek stílusával, műfajával, formájával.
Ismerje:
– a játszott kamarazenei anyag szerzőinek nevét, a művek címét, valamint tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.

Továbbképző évfolyamok
3. évfolyam
Ajánlott tananyag:
Bonyolultabb ritmikájú táncok, többszólamú kánonok, egyszerű polifon művek, népdalfeldolgozások megszólaltatása.
Követelmények:
A tanuló legyen képes
– bonyolultabb átkötött ritmusokat, komplementer ritmusokat gond nélkül eljátszani,
– partitúrából játszani,
– a helyes intonációt crescendo–decrescendo során is megőrizni,
– segéd– illetve tisztítófogásokat önállóan alkalmazni,
– figyelmét megosztani a saját és a többiek szólama közt,
– saját szólamának szerepét önállóan felismerni, annak megfelelően szólamát kiemelni vagy háttérbe helyezni,
– figyelemmel kísérni az összhangzást is,
– a tanár útmutatásainak megfelelően hangképzésben, dinamikában, artikulációban stb. alkalmazkodni,
– a disszonanciákat önállóan felismerni, kiemelni és feloldani.
A tanuló legyen tisztában:
– a játszott művek stílusával, műfajával, formájával,
– az együttjátszó hangszerek intonációs és egyéb jellemzőivel,
– az akusztikus intonáció alapvető tudnivalóival.
Az év végi vizsga javasolt anyaga:
– Koncertszerű, legalább 8 perces, változatos, lehetőleg ciklikus művet is tartalmazó műsor.

4. évfolyam
Ajánlott tananyag:
Bonyolultabb ritmikájú táncok, többszólamú kánonok, egyszerű polifon művek, népdalfeldolgozások megszólaltatása.
Követelmények:
A tanuló legyen képes:
– együttesével önállóan elhelyezkedni a próba illetve a koncert színhelyén, az akusztikai és egyéb körülményeket is szem előtt tartva,
– folyamatosan, kottahűen lapról olvasni,
– ütemmutató nélküli szólamban ritmikailag tájékozódni,
– minimális mértékben díszítéseket improvizálni (reneszánsz, barokk művekben, jazzben),
– polifon műben „elúszás” esetén – partitúrából játszva – visszatalálni,
– saját szólamán belül és a partnerekhez is önállóan intonálni,
– saját hangszerén önállóan tisztítófogásokat keresni és alkalmazni,

– önállóan alkalmazkodni a hangképzés, dinamika, stílus, artikuláció stb. terén,
– kb. félórányi műsort koncentráltan, koncertszerűen végigjátszani.
A tanuló legyen tisztában:
– a játszott művek stílusával, műfajával, formájával.
Az év végi vizsga javasolt anyaga:
– Koncertszerű, különböző stílusú művekből vagy egy hosszabb előadási darabból álló legalább 8–10 perces műsor.

5. évfolyam
Ajánlott tananyag
-Szonáták, divertimentók, nehezebb polifon művek megszólaltatása.
Követelmények:
A tanuló legyen képes:
– készségszinten használni az elmúlt négy évben tanult ismereteket.
– irányítani a kamaracsoport játékát ill. alkalmazkodni az irányításhoz
– önállóan kijavítani ill. kijavíttatni a felmerülő intonációs problémákat
– meghallani, felismerni a tempóvétel következtében kialakuló pozitív és negatív zenei folyamatokat
– a lapról olvasott anyagban is elhelyezni a helyes artikulációt
– az adott zenemű stílusához igazodó artikuláció, hangképzés megvalósítására
– önállóan olvasni a XX.sz.– i kottaképet
– önállóan kialakítani a barokk díszítéseket
– önállóan improvizálni megadott zenei anyagra a társai szólamához alkalmazkodva
A tanuló legyen tisztában:
– a játszott művek stílusával, műfajával, formájával
Az év végi vizsga javasolt anyaga:
– Koncertszerű, különböző stílusú művekből vagy egy hosszabb előadási darabból álló legalább 8–10 perces műsor

6. évfolyam
Ajánlott tananyag:
- Szonáták, divertimentók, nehezebb polifon művek megszólaltatása.
Követelmények:
A tanuló legyen képes:
– teljesen önállóan alkalmazkodni a hangképzés, dinamika, stílus, artikuláció stb. terén,
– teljesen önállóan kialakítani az adott zenemű stílushű előadásához illő hangképzést, dinamikát, artikulációt stb.
– az előző évek ismeretanyagának teljesen önálló alkalmazására, „koncertszerű” lapróljátékra
– kb. félórányi műsort koncentráltan, koncertszerűen végigjátszani
A tanuló legyen tisztában:
– a játszott művek stílusával, műfajával, formájával
Az év végi vizsga javasolt anyaga:
- Koncertszerű, különböző stílusú művekből vagy egy hosszabb előadási darabból minimum 10 perces műsor.

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után
A tanuló legyen képes:
– bonyolultabb átkötött ritmusokat, komplementer ritmusokat gond nélkül eljátszani,

– partitúrából játszani,
– a helyes intonációt crescendo–decrescendo során is megőrizni,
– figyelmét megosztani a saját és a többiek szólama közt,
– saját szólamának szerepét önállóan felismerni, annak megfelelően szólamát kiemelni vagy háttérbe helyezni,
– figyelemmel kísérni az összhangzást is,
– polifon műben „elúszás” esetén – partitúrából játszva – visszatalálni,
– saját szólamán belül és a partnerekhez is önállóan intonálni,
– önállóan kialakítani az adott zeneművű stílushű előadásához illő hangképzést, dinamikát, artikulációt stb.
A tanuló legyen tisztában:
– a játszott művek stílusával, műfajával, formájával,
– az együttjátszó hangszerek intonációs és egyéb jellemzőivel,
– az akusztikus intonáció alapvető tudnivalóival.
Ismerje:
– az egyes tételtípusok jellegzetességeit.

ZENEKAR

A zenekari munkában a fejlesztési cél és feladat az együttes fajtájától, az adott hangszer–összeállításra íródott/átírt repertoártól, valamint az együttesben résztvevők egyéni tudásszintjétől függ.
A játszandó művek kiválasztásánál fokozott figyelmet kíván az egyes részfeladatok (szólamok) megfelelő szintű megvalósítása, gondosan mérlegelve a befektetett időt, energiát, s a munka közben megőrzendő játékkedvet, mert ez alapvető feltétele az egész mű minőségi megszólaltatásának, a magasabb értékű esztétikai szint elérésének
A „klasszikus” összeállítások (vonós–, fúvószenekar) mellett a helyi igényeknek, lehetőségeknek megfelelően számtalan hangszeres összeállítás működhet eredményesen, e miatt éves szintre lebontott egységes fejlesztési követelményeket nem lehet megadni.
A zenekari foglalkozások célja:
- sajátos eszközeivel teremtsen lehetőséget az alapfokú és a továbbképző évfolyamok tanulói számára, hogy – az egyéni foglalkozásokon elsajátított tudás felhasználásával – érzelmileg gazdag, harmonikus személyiséggé válhassanak.
- Ösztönözze a tanulókat, hogy a zenekari játék közben megszerzett zenei kifejezőkészséget és technikai eszközöket használják fel az egyéni hangszeres játékban is.
- Hozzon létre együttműködést a tanulók tudásának különbözőségéből.
- Mutasson utat a közösség erejével a toleráns magatartásra.
- Alakítsa ki a kultúra iránti nyitottságot.
- Hangsúlyozza a művészetek aktív művelésének fontosságát.
A zenekari foglalkozások feladatai:
- A tanulók megismertetése az alapvető zenekari játékmódokkal.
- A különböző zenei stílusokban használt előadói hagyományok bemutatása.
- A „zenekari hallás” fontosságának alakítása, tudatosítása.
- A figyelem időtartamának és elmélyítésének (vertikális–horizontális) fejlesztése.
- Az egységes zenekari ritmusjáték kialakítása, tudatosítása.
- Az arra alkalmas tanulók felkészítése professzionális együttesben való játékra.
- A különböző hangszercsoportoknak megfelelő – a zenekari ülésmódból adódó – helyes

hangszerkezelés kialakítása, egységesítése.
A megjelölt fejlesztési követelményeket elsősorban a közös zenekari játék kialakítására és fejlesztésére jellemző ismeretek és készségek szerint három csoportra bontva (összevont évfolyamok) soroljuk fel:

Kezdő	1–2. évfolyam	(–14 éves korig)
Középhaladó	3–4. évfolyam	(12–18 éves kor)
Haladó	2–6. évfolyam	(16–22 éves kor)

Kezdő csoport
Fejlesztési feladatok:
– A helyes zenekari ülés kialakítása.
– Egymásra figyelés, alkalmazkodás.
– Hosszú és rövid hangok.
– A szólamon belüli frazeálás betartása.
– Zenekari hallásfejlesztés, többszólamúság.
– Tempóvétel, tempótartás.
– Dinamikai folyamatok kialakítása.
– A zenekari kommunikáció kialakítása (a karnagy és a zenekar, illetve a zenekari szólamok között).
Ajánlott tananyag:
Fúvószenekar:
- Apáthy: Fúvószenekari iskola I. (Baranya Megyei Művelődési Központ)
- Barnes: Kis virtuóz
- Csajkovszkij: Chanson triste (Népművelési Intézet, Budapest)
- Csajkovszkij: Diótörő – részlet (Carl Fischer New York)
- Czidra: XVII. századi magyar táncok
- Gyermekdalok (Apáthy feld.)
- Lijnshooten: Suit uit het Antwerpse Dansboek (Molenaar)
- Orosz album: Első lépések (Pervie Sagi) (Moszkva)
- Purcell: Air & Marsch (Bourne Co. New York, USA)
- Susato: Pavane
- Wagner: Das Blasorchester I. (Pro musica Verlag Leipzig – Berlin)
- Watz: Acht Bläzersätze alter Meister (Rundel)
- Watz: Premier (Rundel)
Gitáregyüttesek:
- Gitárduók kezdők számára (Mosóczi M.) „Kezdők muzsikája” (EMB 8805)
- 44 Könnyű duett két gitárra (Benkő D.) „Régi kamarazene” (EMB 8819)
- Staak, P. van der: 9 Easy Guitar Quartets (Broekman und Peppel Amsterdam Nr. 873)
Követelmény:
- A különböző hangszercsoportoknak megfelelő hangszerkezelés egységesítése, a zenekari ülésmódból adódó helyes hangszertechnikai mozgások kialakítása.

Középhaladó csoport
Fejlesztési feladatok:
- Az eddig tanult ismeretek, készségek fejlesztése, adott esetben önálló használata
- A zenekari hangzás iránti igényesség kialakítása, alkalmazása.
- Dinamikai és ritmikai folyamatok árnyalása, fejlesztése.
- A tempóvétel és -tartás differenciálódása.

- A zenekari kommunikációs lánc tudatosításának elkezdése.
Ajánlott tananyag:
Fúvószenekar:
- Apáthy: Fúvószenekari iskola II-III. évfolyam (Baranya Megyei Művelődési Központ)
- J. S. Bach: 6 Choral (Molenaar)
- Balázs: Gyermekrajzok (EMB)
- Balázs: Négy kép (EMB)
- Bartók: Gyermekeknek (Népművelési Propaganda Iroda, illetve Boosey & Hawkes)
- Bizet-Scsedrin: „Carmen”
- Cser: Csongrádi dalok
- Händel: Largo (Rundel)
- Händel: Lascia ch’io piango
- Haydn: Szent Antal Choral (Ph. Grosch Verlag München)
- Lully: Balletto (Wilhelm Halter Verlag Karlsruhe)
- Orosz album: Első lépések II. (Moszkva)
- Susato: Renaissance suite (Rundel)
- Purcell: Trombitaszó és ária (Boosey & Hawkes)
- Purcell: Győzelmi ének az Arthur király című operából (Bourne Co. New York, USA)
- Wagner: Das Blasorchester II. (Pro musica Leipzig-Berlin)
Gitáregyüttesek:
- Hume, T: Két trió (EMB 13721)
- Régi angol muzsika két gitárra (Mosóczi *M)* „Musica per chitarra” (EMB 8564)
- Régi francia muzsika két gitárra (Mosóczi M.) „Musica per chitarra” (EMB 8900)
Követelmény:
- A közös alkalmazkodás képességének kialakítása.

Haladó csoport
Fejlesztési feladatok:
- Az eddig tanult ismeretek, készségek további fejlesztése.
- A zenekari rubato játékmód elsajátítása.
- A zenekari kommunikációs lánc tudatos alkalmazása.
Ajánlott tananyag:
Fúvószenekar:
- Albinoni: Adagio (Molenaar)
- J. S. Bach: Prelúdium és fúga, B-dúr (Warner Bros New York)
- J. S. Bach: Fantázia (William Allen Music, USA)
- J. S. Bach: Sinfonia (Molenaar)
- Bartók: Este a székelyeknél (Kiiment)
- Bartók: Erdélyi táncok (Népművelési Intézet)
- Bogár: Székely legényes (Népművelési Intézet)
- Balázs: Musica piccola (EMB)
- Balázs: Előjáték (EMB)
- Corelli: Adagio (Studio P/R Indiana, USA)
- Debussy: A kis néger
- Debussy: Kis szvit
- Eördögh J.: Kis nyitány (Népművelési Intézet)
- Eördögh J.: Magyar nyitány (Népművelési Intézet)
- Hidas: Capriccio (EMB)

- Hidas: Vidám zene (EMB)
- Hidas: Concertino
- Hidas: Szvit (EMB)
- Hidas: Fantázia és fúga (EMB)
- Hidas: Népdal szvit III. (EMB)
- Händel: Tűzijáték szvit (különféle tételek más-más feldolgozása)
- Händel: Vízi zene (különféle tételek más-más feldolgozása)
- Erkel: Fegyvertánc (Népművelési Intézet, Pécs)
- Kodály: Intermezzo a Háry-szvitből (Népművelési Intézet)
- Kodály: Toborzó (Népművelési Intézet)
- Kodály: Kállai kettős (Népművelési Intézet)
- Ujj Viktor G.: Két zenekari etűd (Népművelési Intézet)
- Zempléni: Változatok egy Stravinsky-téma nyomán (kézirat)

Gitáregyüttesek:
- Domeniceni, C: 4 darab 4 gitárra (Edition margaux em. 4005)
- Farkas F.: Musique de Ugrócz (Ed. musicali Ancona, Milano)
- Joplin, S.: Ragtime - Két darab két gitárra (Fodor F.) „Musica per chitarra" (EMB 12496)

Követelmény:
- Önálló kamarazenekari játék kialakítása.

Követelmények a program elvégzése után

A tanuló ismerje meg:
- a zenekar/együttes egyes részeinek különböző funkcióit,
- az alapvető zenekari játékmódokat,
- az egyes zenetörténeti stílusok és hangszerek előadói hagyományait.

Legyen képes:
- szólamát helyes tempóban, dinamikában, stílusban, az adott műben a zenekar egészében betöltött funkciója szerint eljátszani,
- a szólamon belüli és a szólamok közötti harmonikus együtt-játékra irányítani figyelmét,
- a szólambeosztáshoz igazodó új zenei anyagot lapról játszva is megszólaltatni,
- felnőtt amatőr zenekarban játszani,
- részt venni önálló kamarazenekari produkcióban.

Tudja alkalmazni:
- az alapvető egységes zenekari játékmódhoz tartozó hangszertechnikai ismereteket,
- a zenekari hallásfejlesztés közben kialakuló figyelmet, a többszólamúságra, a dinamikai és ritmikai folyamatok árnyalására, a tempóvétel és -tartás differenciálására,
- a zenekari kommunikációs lánc (karnagy-zenekar, zenekari szólamok között) folyamatát.

Alkalmazza tudatosan:
- a zenekari kommunikációs láncot,
- a zenekari rubato játékot.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
- Az együttes működéséhez szükséges hangszerek.
- A létszámhoz igazodva kottapultok, karfa nélküli székek.
- Felvételek készítéséhez (a produkció értékeléséhez) audio- és videofelvevő és –lejátszó.

Elektroakusztikus zene

SZINTETIZÁTOR–KEYBOARD

„A” tagozat

A szintetizátor tanításának célja, hogy felkészítse a tanulókat az elektronikus zenei hatások felismerésére, befogadására és ilyen jellegű zenei önkifejezésre.
Ismertesse meg a tanulókkal:
– a hangszer sajátosságait, és alakítsa ki a hangszer biztonságos kezelését,
– alapozza meg a biztos technikai tudást a zeneelmélettel való szoros összefüggésben,
– adjon teret, lehetőséget a zenei fantázia kibontakoztatására, kreativitásra,
– a klasszikus zeneelméleti rendszeren keresztül vezesse rá őket a tánc– és jazz–zenei összefüggések logikájára,
– ismertesse meg a főbb tánc– és jazz–zenei stílusok sajátosságait, összevetve azokat klasszikus zenetörténeti előzményeikkel,
– biztosítson olyan szilárd elméleti, technikai, gyakorlati tudásanyagot, amely a számítógép és MIDI–berendezések zenei alkalmazási területén is használható,
– adjon lehetőséget arra, hogy a fiatalok rajongása a szintetizátor iránt ne korlátozódjék csak a könnyűzene és a jazzművészet területére, hanem a szerzett zenei műveltség bármikor komolyzenére váltható legyen,
– a szintetizátor–keyboard múltját, fejlődési szakaszait,
– a hangszer–felépítési sajátosságait,
– a legfontosabb érintésvédelmi szabályokat.
Alakítson ki:
– könnyed klaviatúra– és funkciókezelést,
– önálló hangszín– és ritmuskezelést,
– kielégítő improvizációs készséget,
– megfelelő játéktechnikai biztonságot.
Fordítson figyelmet:
– a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,
– a lapról olvasási készség fejlesztésére,
– a tudatos zenei memorizálásra,
– a művek zeneileg igényes kidolgozására,
– a rendszeres társas muzsikálásra.
Tanítsa meg a tanulókat a legalapvetőbb hangszer–karbantartási feladatokra.

Előképző
1. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
– A szintetizátor működési elvének megismertetése.
– Tájékozódás a billentyűzeten
– Elemi ritmusképletek ismerete
– Az elemi szintű kottaolvasás előkészítése.
– A violin– és basszuskulcs.
– Különböző hangértékek és szünetjelek.
– A kézfüggetlenítés előkészítése,
– Egyszerű gyermekdalok megszólaltatása változatos módon.

– A kiválasztott zenemű eljátszása arranger kísérettel.
Ajánlott tananyag:
- Fehér József: Gorsium Szintetizátor–keyboardiskola I. (Gorsium GBT, Tác)
- Hernádiné – Inselt – Fantóné – Komjáthyné – Máthéné: Zongoraiskola I.
- Bartók Béla: Mikrokozmosz I.
- Kurtág Gy.: Játékok I., VI.
- Papp L.: Zongora ABC
Követelmény:
- Rendelkezzék megfelelő kéztartással, billentéstechnikával és tudjon megfelelő ujjrenddel játszani.
- Néhány gyermekdal, dallam hangszeres megszólaltatása külön, illetve kétkezes változatban,
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Három gyermekdal, vagy egyéb egyszerű dallam eljátszása, lehetőleg arranger kísérettel

2. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
– Tájékozódás a billentyűzeten
– Elemi ritmusképletek ismerete
– A violin– és basszuskulcs.
– Különböző hangértékek és szünetjelek.
– A non legato, legato játék alapjai,
– A kézfüggetlenítés előkészítése,
– Különböző kifejezésmódok, hangulatok hangszeres megvalósítása játékos formában,
– Egyszerű gyermekdalok megszólaltatása változatos módon.
– A kiválasztott zenemű eljátszása arranger kísérettel.
Ajánlott tananyag:
- Kovács Péter: Keyboardiskola kezdőknek
- Fehér József: Gorsium Szintetizátor–keyboardiskola I. (Gorsium GBT, Tác)
- Hernádiné – Inselt – Fantóné – Komjáthyné – Máthéné: Zongoraiskola I.
- Bartók Béla: Mikrokozmosz I.
- Kurtág Gy.: Játékok I., VI.
- Papp L.: Zongora ABC
Követelmény:
- Rendelkezzék megfelelő kéztartással, billentéstechnikával és tudjon megfelelő ujjrenddel játszani.
- Néhány gyermekdal, dallam hangszeres megszólaltatása külön, illetve kétkezes változatban,
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Három gyermekdal, vagy egyéb egyszerű dallam eljátszása, lehetőleg arranger kísérettel

Alapfok
1. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
– Ismerkedés a hangszerrel.
– A szintetizátor működési elvének megismertetése.
– A violin– és basszuskulcs.
– Különböző hangértékek és szünetjelek.
– A helyes kéztartás és billentéstechnika megismertetése,
– A hangközök megismertetése félhangszámolási rendszerben.

– A dúr és moll hármashangzatok fogalma, lejátszásuk minden hangról.
– A jobb és bal kéz együttes játéka.
– A kiválasztott zenemű eljátszása arranger kísérettel.
Ajánlott tananyag:
- Fehér József: Gorsium Szintetizátor–keyboardiskola I. (Gorsium GBT, Tác)
- Hernádiné – Inselt – Fantóné – Komjáthyné – Máthéné: Zongoraiskola I.
- Bartók Béla: Mikrokozmosz I.
- Kurtág Gy.: Játékok I., VI.
- Papp L.: Zongora ABC
Követelmény:
- Rendelkezzék megfelelő kéztartással, billentéstechnikával és tudjon megfelelő ujjrenddel játszani.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Három gyermekdal, vagy egyéb egyszerű dallam eljátszása, lehetőleg arranger kísérettel

2. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
– A szintetizátor – keyboard alapfunkcióinak önálló kezelése.
– A dúr hármashangzat fordításainak megismertetése, tánc– és klasszikus zenei jelölése, használata a gyakorlatban egy kiválasztott zenemű alapján.
– A pontozott hangértékek megismertetése és begyakorlása.
– Klasszikus zenei gyakorlatok a két kéz függetlenítésére.
– A szűkített hármashangzat fogalma, begyakorlása
– Skálák gyakorlása 2#, 2b előjegyzésig
Ajánlott tananyag:
- Kovács Péter: Keyboardiskola kezdőknek
- Fehér József: Gorsium szintetizátoriskola I. (Gorsium GBT, Tác)
- Hernádiné – Inselt – Fantóné – Komáthyné – Máthéné: Zongoraiskola I–II.
- Bartók Béla: Mikrokozmosz I–II.
- Barótk Béla: Gyermekeknek I.
Követelmény:
- A dúr és moll hármashangzatok biztos alkalmazása bal kézben a jobb kéz egyidejű játékával.
- A kar és az ujjak egysége, együttműködése hangközfelbontással, hangzatfelbontással, skálamenettel, helyes ujjrenddel.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Két különböző ritmuskíséretű tánczenei szám előadása arranger kísérettel
– Egy klasszikus mű előadása zongorán.

3. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
– A tanuló ismerje meg a szintetizátor–keyboard használatának bővebb lehetőségeit:
– A MIDI fogalma.
– A hetes harmóniák használata és begyakorlása.
– A tenuto és staccato játék begyakorlása.
– Skálák egyenletes játszása 4#, 4b előjegyzésig, fokozatosan gyorsuló tempóban, 3–4 oktávon keresztül.
– A technikai gyakorlatok alapján többféle tánczenei stílus begyakorlása,.
– A bővített (+aug.) fogalma, alteráció.

– A suspend fogalma.
– A bővített és sus gyakorlati megvalósítása.
Ajánlott tananyag
- Kovács Péter. Keyboardkettő
- Fehér József: Gorsium szintetizátoriskola I–II. (Gorsium GBT, Tác)
- Kulcsár Zoltán: Harmónia– és ritmusiskola
- Bartók Béla: Mikrokozmosz I–II.
- Bartók Béla: Gyermekeknek I–II.
- J. S. Bach: Notenbüchlein für Anna Magdalena Bach kötetből:
- F–dúr andante BWV Anh. 131
- D–moll menüett BWV Anh. 132
- G–dúr menüett BWV Anh. 116
- C. Czerny: Könnyű technikai gyakorlatok (Komjáthyné)
Követelmény:
- Tudjon a tanuló dúr hármashangzat–megfordításokat játszani bal kézben, és tudja transzponálni azokat.
- Tudjon tenuto és staccato játszani.
- Ismerje gyakorlatban az éneklő legato játékot.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Három különböző ritmusú tánczenei szám előadása, amelyben szerepelnek hetes, szűkített és bővített harmóniák;
– Egy klasszikus mű előadása zongorán.

4. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
– A szintetizátor – keyboard minden lehetséges funkciójának (a MIDI kivételével) ismerete és kezelése.
– A skálák előjegyzéseinek ismerete 7#, 7b előjegyzésig.
– Alap 7–9–11–13–as akkordok létrehozása a felhangsor hangjaiból.
– A díszítő hatos fogalma, szerepe.
– Olyan tánczenei számok gyakorlása, amelyben a jobb kéz is játszik harmóniahangokat.
– A négyeshangzat megfordításai tánczenei illetve klasszikus jelöléssel és alkalmazásuk a gyakorlatban.
– Skálák gyakorlása 5#, 5b előjegyzésig, megfelelő ujjrenddel.
Ajánlott tananyag:
- Kovács Péter: Keyboard kettő
- Fehér József: Gorsium szintetizátoriskola II–III. (Gorsium GBT, Tác)
- Balázs Fecó: Dalai napjainkig (Solo Music Budapest)
- Kulcsár Zoltán: Harmónia– és ritmusiskola
- A gyermek Mozart (Hernádi)
- C. Czerny: Könnyű technikai gyakorlatok (Komjáthyné)
Követelmény:
- A dúr négyes–hangzat megfordításainak biztos alkalmazása a bal kézben.
- Tudjon a tanuló jobb kézzel a dallamjáték közben harmóniahangokat is játszani.
- Olyan tánczenei anyag használata, amely lehetőséget ad a bal kéz ritmuskíséret önálló eljátszására is, arranger kíséret nélkül.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Négy különböző ritmusú tánczenei szám, hetes, bővített, szűkített hármas– és négyes–hangzat

megfordításokkal egyszerű bal kéz kísérettel arranger használata nélkül;
– Két klasszikus darab eljátszása a javasolt anyagból.

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok:
– Az összes tánczenei jelölés megismertetése.
– A szintetizátor – keyboard MIDI funkciójának használata.
– A funkcióelmélet megismertetése.
– A modális hangsorok megismertetése.
– A dúr és az összhangzatos moll skála fokaira építhető hármashangzatok megismertetése.
– A beat, rock, slow és swing stílusú darabok játszása arrangerrel és arranger kíséret nélkül szintetizátoron, digitális zongorán, illetve klasszikus zongorán
– Egyszerűbb darabok transzponálása.

Ajánlott tananyag:
- Fehér József: Gorsium szintetizátoriskola II–III. (Gorsium GBT, Tác)
- Balázs Fecó: Dalai napjainkig (Solo Music Budapest)
- Esze Jenő: Tanuljunk zongorázni tánczenét (ESMTK CO–Sinus Kiadó Budapest)
- Kulcsár Zoltán: Dallamszerkesztés, szekvenciaszövés, rögtönzés keyboardon
- J. S. Bach: 18 kis prelúdium,
- Könnyű szonatinák (Hernádi)
- Kurtág Gy.: Játékok
- Dohnányi E.: A legfontosabb ujjgyakorlatok a biztos zongoratechnika elsajátítására
- Lehotka Gábor: Gorsium orgonaiskola – 2000 (Gorsium GBT Tác)
- Simon Collin: Így működik a számítógépes multimédia (Park Könyvkiadó Budapest)

Követelmény:
- Biztos hangszerkezelés, funkcióváltások, kiállások (fill in), hangszínváltások stb. alkalmazása a szintetizátoron – keyboardon előadott számok lejátszása közben.
- Biztos kíséret bal kézzel, helyes súlypontok használata az arranger nélküli játszásnál.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Négy különböző ritmusú tánc–, illetve jazz–zenei szám előadása arranger kísérettel és arranger kíséret nélkül, önálló bal kéz kísérettel;
– Két klasszikus darab a javasolt anyagból.

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok:
– A szintetizátor – keyboard működési elve, az összes funkció ismerete és használata, beleértve a MIDI–t is.
– A szintetizátor erősítésére alkalmazott berendezések kezelése.
– A dúr és az összhangzatos moll skálák fokaira épített négyes–hangzatok ismerete és alkalmazása a könnyűzenében előforduló valamennyi hangnemben.
– Beat, rock, slow, swing, beguine, rumba, bossa–nova, samba, cha–cha stílusú számok játszása arranger kísérettel, illetve arranger kíséret nélkül, önálló bal kéz kísérettel.

Ajánlott tananyag:
- Fehér József: Gorsium szintetizátoriskola III–IV.(Gorsium GBT, Tác)
- Balázs Fecó: Dalai napjainkig (Solo Music Budapest)
- Esze Jenő: Tanuljunk zongorázni tánczenét (ESMTK CO–Sinus Kiadó Budapest)
- Kulcsár Zoltán: Dallamszerkesztés, szekvencia–szövés, rögtönzés keyboardon
- Beethoven: Szonatinák (Solymos P.)

- C. Czerny: A kézügyesség iskolája I–II. (Szendy Á.)
- J. S. Bach: 18 kis prelúdium
- Schumann: Jugend–album
- Schubert: Keringők
- Csajkovszkij: Jugend–album
- Lehotka Gábor: Gorsium Orgonaiskola – 2000 (Gorsium GBT Tác)
- Simon Collin: Így működik a számítógépes multimédia (Park Könyvkiadó Budapest)

Követelmény:
- Legyen képes a tanuló virtuózabb játékmódra, egyszerűbb improvizációkra.
- Az előző évfolyamokhoz igazítva harminc tánczenei szám ismerete különböző stílusokban, az egyszerűbbek transzponálva is.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Öt különböző ritmusú tánc– és jazz–zenei szám előadása arranger kísérettel és arranger kíséret nélkül, önálló bal kéz kísérettel – lehetőleg improvizálva;
– Két szabadon választott előadási darab.

Követelmények az alapfok elvégzése után

A tanuló ismerje:
– a szintetizátor–keyboard múltját, fejlődési szakaszait (monofon–polifon szintetizátorok, zenei számítógépes programok),
– a tánc– és jazz–zenei stílusokat, stílusirányzatokat, a zeneszerzők és előadóművészek munkásságát,
– a legelemibb érintésvédelmi szabályokat,
– a tanult anyagban előforduló tempó– és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
– a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.

Legyen képes:
– a zenei anyag kottahű előadására,
– más hangszerekkel együtt játszani, kisebb zenekarokba beilleszkedni,
– repertoárjának egyharmad részét kotta nélkül is eljátszani és ennek az anyagnak az állandó kézben tartására,
– a szintetizátor–keyboard funkcióinak kezelésére,
– az előadott művek önálló hangszín– és ritmuskezelésére,
– megfelelő technikai tudásszintet elérni, mely az improvizációs gyakorlatokhoz szükséges.

Rendelkezzék:
– megfelelő előadókészséggel, ritmus– és periódusérzékkel,
– jó zenei hallással,
– művészi előadókészséggel, kreativitással,
– vizuális, koncentráló– és memorizáló képességgel,
– a hangszer megszólaltatásához szükséges alapvető elektrotechnikai ismeretekkel.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei: a vizsga gyakorlati és elméleti részből áll.
Agyakorlati vizsga tantárgya és időtartama: szintetizátor–keybord főtárgy, minimum 10 perc.
A vizsga tartalma:
– Harminc jazz– és tánczenei szám ismerete különböző stílusokban, melyből a tanuló a vizsgabizottság választása szerint három különböző ritmusu számot előad arranger kísérettel,

nehézségi foka eléri legalább az alábbiakat: Beat (She), slow (Dream a little dream of Me), swing (All of Me), bossa–nova (Fly Me to the Moon), begin (More), cha–ca (Pireus gyermekei), rhumba (Cseresznyevirág), samba (Quando Quando), slow rock (What a wonderful World), waltz (Moon River), ragtime (Alexander's Ragtime Band), charleston (Yes, Sir).
– Két jazz– és tánczenei szám, melyet a tanuló zongorán, önálló bal kéz kísérettel ad elő.
– Két klasszikus előadási darab zongorán, amelyek nehézségi foka elérik az alábbi művekét: Bach: 18 kis zongoradarab – megfelelő nehézségű darabjai, könnyű szonatinák megfelelő tételei, Bartók: Mikrokozmosz III–IV.
A vizsga értékelése:
– megfelelés az előírt követelményeknek,
– technikai felkészültség,
– helyes test– és kéztartás,
– hangminőség, billentés,
– pedálhasználat,
– hangszerkezelés,
– artikulációk és díszítések alkalmazása,
– helyes ritmus és tempó,
– előadásmód,
– a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
– memória,
– alkalmazkodóképesség,
– állóképesség.

Továbbképző
7. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
– A szintetizátor–keyboard funkcióinak bővebb ismerete, MIDI–s sequencer és számítógépes alkalmazások használata.
– Az összes #–es és b–s dúr és moll skála ismerete.
– A dúr és az összhangzatos moll skálák fokaira épített négyeshangzatok funkcióinak ismerete.
– Alterált akkordok ismerete és alkalmazása egyszerűbb hangnemekben.
– A tánczenében használatos egyszerűbb stílusok (beat, rumba, slow rock) alkalmazása önálló bal kéz kísérettel zongorán is.
– Az előző évfolyamokhoz igazítva harmincöt–negyven tánczenei szám elsajátítása különböző stílusokban.
Ajánlott tananyag:
- Fehér József: Gorsium szintetizátoriskola III–IV. (Gorsium GBT, Tác)
- Fehér József: A XX. század hangszere a szintetizátor (Gorsium GBT, Tác)
- Balázs Fecó: Dalai napjainkig (Solo Music Budapest)
- Esze Jenő: Tanuljunk zongorázni tánczenét (ESMTK CO–Sinus Kiadó, Budapest)
- Dr. Kesztler Lőrinc: Összhangzattan (Editio Musica, Budapest)
- Sík Zoltán: MIDI alapozás és MIDI protokoll (Pixel Graphics)
- C. Czerny: A kézügyesség iskolája I–II. (Editio Musica, Budapest)
- J. S. Bach: Kétszólamú invenciók (Rózsavölgyi – Urtext, Budapest)
- Bartók: Mikrokozmosz IV. (Editio Musica, Budapest)
- Csajkovszkij: Jugendalbum (Editio Musica, Budapest)
- Chopin: Keringők, mazurkák
Követelmény:

- Legyen képes a tanuló virtuózabb játékmódra, egyszerűbb improvizációkra, tudja értelmezni a használt akkordok funkcióit az egyszerűbb tánczenei daraboknál.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Öt különböző ritmusú tánc– és jazz–zenei darab előadása arranger kísérettel és arranger kíséret nélkül, önálló bal kéz kísérettel – lehetőleg improvizálva;
– Két szabadon választott előadási darab.

8. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
– A szintetizátor–keyboard funkcióinak alkalmazása, MIDI–s sequencer és számítógépes alkalmazások használata.
– A stúdiótechnikában használatos eszközök ismerete, az alapvető munkavédelmi előírások megismerése.
– A modális hangsorok, a pentaton skála és a felhangsor ismerete.
– A dúr és az összhangzatos moll skálák fokaira épített négyeshangzatok funkcióinak alkalmazása egyszerűbb hangnemekben.
– A tánc– és jazz–zenében összhangzattani összefüggések, jelölések ismerete és alkalmazása: harmóniafűzések, moll subdomináns, nápolyi szext.
– A tánc– és jazz– zenében használatos akkordtípusok ismerete a 13–as harmóniáig.
– Hiányos akkordok ismerete és alkalmazása egyszerűbb hangnemekben.
– A tánczenében használatos stílusok (cha–cha, beguine, slow) alkalmazása önálló bal kéz kísérettel zongorán is.
– A zenekari játék sajátosságainak ismerete.
– Az előző évfolyamokhoz igazítva negyven–negyvenöt tánczenei szám elsajátítása különböző stílusokban.
Ajánlott tananyag:
- Fehér József: Gorsium szintetizátoriskola III–IV. (Gorsium GBT, Tác)
- Fehér József: A XX. század hangszere a szintetizátor (Gorsium GBT, Tác)
- Balázs Fecó: Dalai napjainkig (Solo Music Budapest)
- Esze Jenő: Tanuljunk zongorázni tánczenét (ESMTK CO–Sinus Kiadó, Budapest)
- Dr. Kesztler Lőrinc: Összhangzattan (Editio Musica, Budapest)
- Sík Zoltán: MIDI alapozás és MIDI protokoll (Pixel Graphics)
- C. Czerny: A kézügyesség iskolája I–II. (Editio Musica, Budapest)
- J. S. Bach: Kétszólamú invenciók (Rózsavölgyi – Urtext, Budapest)
- Bartók: Mikrokozmosz IV. (Editio Musica, Budapest)
- Csajkovszkij: Jugendalbum (Editio Musica, Budapest)
- Chopin: Keringők, mazurkák
- Beethoven: Szonatinák (Solymos P.)
- Gonda János: A rögtönzés világa II–III.
- Lehotka Gábor: Gorsium Orgonaiskola – 2000 (Gorsium GBT, Tác)
Követelmény:
- Legyen képes a tanuló virtuózabb játékmódra, improvizációkra, tudja értelmezni a használt akkordok funkcióit az egyszerűbb tánczenei daraboknál.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Öt különböző ritmusú tánc– és jazz–zenei darab előadása arranger kísérettel és arranger kíséret nélkül, önálló bal kéz kísérettel – lehetőleg improvizálva;
– Két szabadon választott előadási darab.

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok:

– A MIDI–s sequencer és audio editáló számítógépes alkalmazások használata.

– A stúdiótechnikában és az előadásokon alkalmazott eszközök ismerete, a keverőpult, hangsugárzók, kábelek és mikrofonok ismerete, az alkalmazás során az alapvető munkavédelmi előírások betartása.

– Az összhangzatos és dallamos moll skálák modusainak ismerete.

– A bartóki tengelyrendszer alap összefüggéseinek ismerete.

– Az alterált és hiányos akkordok alkalmazása, azok funkcióinak ismerete.

– A tánc– és jazz–zenében összhangzattani összefüggések, jelölések ismerete és alkalmazása: zárlattípusok, váltó dominánsok, moll domináns.

– A tánczenében használatos stílusok (bossa–nova, swing, rock 'n roll) alkalmazása önálló bal kéz kísérettel zongorán is.

– Az előző évfolyamokhoz igazítva negyvenöt–ötven tánczenei szám elsajátítása különböző stílusokban.

Ajánlott tananyag:

- Fehér József: Gorsium szintetizátoriskola III–IV. (Gorsium GBT, Tác)
- Fehér József: A XX. század hangszere a szintetizátor (Gorsium GBT, Tác)
- Balázs Fecó: Dalai napjainkig (Solo Music Budapest)
- Esze Jenő: Tanuljunk zongorázni tánczenét (ESMTK CO–Sinus Kiadó, Budapest)
- Dr. Kesztler Lőrinc: Összhangzattan (Editio Musica, Budapest)
- Sík Zoltán: MIDI alapozás és MIDI protokoll (Pixel Graphics)
- C. Czerny: A kézügyesség iskolája I–II. (Editio Musica, Budapest)
- J. S. Bach: Két– és háromszólamú invenciók (Rózsavölgyi – Urtext, Budapest)
- Bartók: Mikrokozmosz IV–V. (Editio Musica, Budapest)
- Csajkovszkij: Jugendalbum (Editio Musica, Budapest)
- Chopin: Keringők, mazurkák
- Beethoven: Szonatinák (Solymos P.)
- Gonda János: A rögtönzés világa II–III.
- Lehotka Gábor: Gorsium Orgonaiskola – 2000 (Gorsium GBT, Tác)

Követelmény:

- Legyen képes a tanuló virtuózabb játékmódra, improvizációkra, tudja értelmezni a használt akkordok funkcióit az egyszerűbb tánczenei daraboknál.
- Legyen képes az egyszerűbb tánczenei darabok önálló harmonizálására.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

– Öt különböző ritmusú tánc– és jazz–zenei darab előadása arranger kísérettel és arranger kíséret nélkül, önálló bal kéz kísérettel, improvizálva;

– Két szabadon választott előadási darab.

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok:

– A szintetizátor–keyboard hangszer múltjának, fejlődési szakaszainak, felépítési sajátosságainak ismerete.

– Az audio felvételekhez használt berendezések ismerete, az alkalmazás során gyakrabban előforduló fájlformátumok ismerete.

– A stúdió– és a színpadtechnikában alkalmazott eszközök ismerete, a az alkalmazás során az alapvető munkavédelmi előírások betartása.

– Az improvizációs skálák (egészhangú, fél–egész, stb.) ismerete.

– A bartóki tengelyrendszer alkalmazása egyszerűbb hangnemekben.
– Az alterált és hiányos akkordok alkalmazása, azok funkcióinak ismerete.
– A tánc– és jazz–zenében összhangzattani összefüggések, jelölések ismerete és alkalmazása: tonális kitérők, wamp, harmóniák oldási lehetőségei.
– A zeneművek formai sajátosságainak felismerése.
– Egyszerűbb tánczenei darabok transzponálása és harmonizálása.
– A tánczenében használatos stílusok alkalmazása önálló bal kéz kísérettel zongorán is.
– Az előző évfolyamokhoz igazítva ötven–hatvan tánczenei szám elsajátítása különböző stílusokban.
Ajánlott tananyag:
- Fehér József: Gorsium szintetizátoriskola III–IV. (Gorsium GBT, Tác)
- Fehér József: A XX. század hangszere a szintetizátor (Gorsium GBT, Tác)
- Balázs Fecó: Dalai napjainkig (Solo Music Budapest)
- Esze Jenő: Tanuljunk zongorázni tánczenét (ESMTK CO–Sinus Kiadó, Budapest)
- Dr. Kesztler Lőrinc: Összhangzattan (Editio Musica, Budapest)
- Sík Zoltán: MIDI alapozás és MIDI protokoll (Pixel Graphics)
- C. Czerny: A kézügyesség iskolája I–II. (Editio Musica, Budapest)
- J. S. Bach: Két– és háromszólamú invenciók (Rózsavölgyi – Urtext, Budapest)
- Bartók: Mikrokozmosz IV–V. (Editio Musica, Budapest)
- Csajkovszkij: Jugendalbum (Editio Musica, Budapest)
- Chopin: Keringők, mazurkák
- Beethoven: Szonatinák (Solymos P.)
- Gonda János: A rögtönzés világa II–III.
- Lehotka Gábor: Gorsium Orgonaiskola – 2000 (Gorsium GBT, Tác)
Követelmény:
- Legyen képes a tanuló virtuózabb játékmódra, improvizációkra, ismerje és alkalmazza a funkcióelmélet szabályait.
- Legyen képes az egyszerűbb tánczenei darabok önálló harmonizálására.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Öt különböző ritmusú tánc– és jazz–zenei darab előadása arranger kísérettel és arranger kíséret nélkül, önálló bal kéz kísérettel, improvizálva;
– Két szabadon választott előadási darab.

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után
A tanuló ismerje:
– A harmóniák alterációs lehetőségeit
– A funkcióelmélet szabályait
– Az improvizációs skálákat
– A harmóniák leütési szabályzatait a zongora– és szintetizátor–keyboard játék vonatkozásában
– A számítógépes editáló– és sequencer programok működését
– A stúdiótechnikában alkalmazott eszközök használati módját
Legyen képes:
– A funkcióelmélet szabályait a gyakorlati játék során alkalmazni
– Mint tánc–, jazz– és zenei darabokat improvizálni az általánosan elfogadott akkordsorok alapján
– A természetes, oldott hangszerkezelésre
– Technikájának önálló továbbfejlesztésére
– Követni és elsajátítani az újonnan megjelenő digitális eszközök és editáló programok

működési ismereteit

A művészeti záróvizsga követelményei
A vizsga részei: a vizsga gyakorlati és elméleti vizsgarészből áll.
A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama: szintetizátor–keybord főtárgy, minimum 10 perc.
A vizsga tartalma:
– Ötven jazz– és tánczenei szám ismerete különböző stílusokban, melyből a tanuló a vizsgabizottság választása szerint három különböző ritmusút előad arranger kísérettel, amelyek nehézségi foka megfelel az alábbiaknak: slow (Smoke Gets In Your Eyes, Deep Purple), swing (I Can't Give You, Autumn Leaves), bossa–nova (The Girl From Ipanema, Wave).
– Négy jazz– és tánczenei szám, melyet a tanuló zongorán, önálló bal kéz kísérettel ad elő.
– Két klasszikus előadási darab zongorán; Bach: Kétszólamú invenciók, Bartók: Mikrokozmosz III–IV, Czerny: Etüdök op. 721., Schubert: Táncok (EMB), Chopin: Mazurkák nehézségi szintjén.
A vizsga értékelése:
– megfelelés az előírt követelményeknek,
– technikai felkészültség,
– helyes test– és kéztartás,
– hangminőség, billentés,
– pedálhasználat,
– hangszerkezelés,
– artikulációk és díszítések alkalmazása,
– helyes ritmus és tempó,
– előadásmód,
– a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
– memória,
– alkalmazkodóképesség,

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
- Megfelelő méretű, szellőztethető, lehetőleg hangszigetelt, alacsony páratartalmú helyiség, amelyben az elektromos hangszerek használatához az érintésvédelmi feltételek adottak.
- Olyan szintetizátor–keyboard, amelynek dinamikus billentése van, minimum öt oktávos, és adottak rajta a főbb ritmusszekciók. A szintetizátor–keyboard rendelkezzék MIDI–rendszerrel, lehessen bővíteni RAM kártyáról vagy, floppy–lemezről (Roland G70, Yamaha Tyros 3), USB eszközről (pl. pendrive).
- Állítható hangszerállvány, egy állítható magasságú szék.
- Jó minőségű zongora vagy pianínó, esetleg súlyozott billentésű digitális zongora.
- Mozgatható stúdió, ahol megtalálhatók az alapfelszereltséghez tartozó berendezések: erősítő–berendezés, egy keverőpult és az erősítési technikához kapcsolódó effektek, processzorok, stb., amit a nyilvános előadásokon is lehet használni.

Népzene

NÉPI HEGEDŰ

„A” tagozat

A népi hegedűtanítás feladatai

A hegedű főtárgy tanításának célja olyan zenészek képzése, akik képesek a magyar népzene hangszeres darabjait a zenei hagyományokhoz hűen, hitelesen, stílusosan megszólaltatni hangszerükön.

A program ismertesse meg a tanulókkal

– a hegedű akusztikai sajátosságait,
– a hangszer hangolását,
– a hangszer és a vonó felépítését, részeit,
– a hangképzés főbb fiziológiai törvényszerűségeit,
– a megfelelő vonóvezetést, balkéz–technikát,
– a kezek pontosan összehangolt mozgását.

Tanítsa meg a tanulókat a hangolási és a legalapvetőbb hangszer–karbantartási feladatokra.

Ismertesse meg:

– a hegedű alkalmazási területeit a magyar népzenei hagyományban,
– a különböző tájegységek jellemző tánctípusait, táncait, az ezekhez kapcsolódó dallamanyagot és hangszeres zenét,
– hangszerük jellegzetes, hagyományos repertoárját, ennek irodalmát,
– a program elvégzéséhez szükséges hangszertechnikát,
– azokat a jellegzetes hangszertechnikákat, amelyekkel a hegedű a magyar népzene sajátos előadásmódjának megfelelően (jellegzetes hangképzés, hangsúlyozás, ritmizálás és díszítés, ezek általános és különleges formái) szólaltatható meg,
– a magyar népzenére jellemző és a népi hegedűjátékban előforduló improvizációs módszereket,
– a prímás szerep feladatait,
– a tanult dallamanyag kíséretmódját és annak kíséretét (hegedűn vagy kontrán),
– a különböző tájegységekre jellemző hagyományos vonós együtteseket (bandákat) és ezek hangzását.

A képzés alapozza meg és fejlessze a tanuló:

– formaérzékét,
– zenei képességeit (hallását, ritmusérzékét, zenei emlékezetét, érzékenységét a dinamika és a hangszín változásaira, stílusérzékét, zenei képzelőerejét),
– zenei kifejezőkészségét.

Előképző

1. évfolyam

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése:

– Mondókák, gyermekdalok, gyermekjátékok, népdalok, táncok (szóval, énekelve, játszva, táncolva), illetve ezek kísérete énekkel, tapssal, dobogással, dobbal, gardonnal.
– A mozgás, a ritmus, a dallam és az anyanyelv összefüggései.
– A magyar népzenében jellemző ritmusfordulatok megtanítása (egyenletes–, nyújtott– és élés ritmus valamint a szinkópa).
– Kamarazene – ritmust adó eszközökkel, hangszerekkel.

Követelmény:
- A gyermek ismerjen meg minél több gyermekdalt, népdalt.
- Legyen képes – alapfokon – tájékozódni nyelvünk, dalaink, hangszeres zenénk ritmusvilágában.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Gyermekjátékok, táncok.
– Ének és ritmikus mozgás – ritmuskísérettel (10–15 dallam, illetve mondóka).
– Kamarazene ritmusadó eszközökkel, hangszerekkel (kanál, fakalapács, búgattyú, kerepelő, kanna, köcsögduda, dob, gardon).

2. évfolyam
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése:
– Ismerkedés a vonós hangszerekkel.
– Ritmusképzés rezgőhúrral.
A hegedű megszólaltatása:
– A hangszer és a vonó tartása.
– Hangképzés, vonóvezetés egyenletes lassú, majd változó tempóban (húrsíkok!).
– Mondókák, kiolvasók, gyermekdalok hegedűn (egy, két húron).
– A dallamok játéka együttessel.
– Az "együtt hangzás" megérzése és megértése.
– Mozgás, gyermekjáték, tánc kísérése együttessel.
A bőgő (cselló) megszólaltatása:
– Pengetés egy húron egyenletes lassú, majd változó tempóban.
– Mozgás kísérése pengetéssel.
– A húr megrezgetése vonóval.
– A vonó vezetése egy húron, egyenletes lassú majd változó tempóban.
– Hangsúlyozás vonóval.
– Egyenletes, majd váltakozó ritmusú hangok játéka.
– Különféle vonásmódok (pl. hangsúlyosan, hangsúlytalanul kezdődő, hosszú illetve rövid vonások).
– Mozgás kísérése külön játszott hangokkal (két húron is).
A brácsa (kontra, hegedű–kontra) megszólaltatása:
– A hangszer tartása.
– Hangképzés, vonóvezetés egyenletes lassú, majd változó tempóban.
– A húrok együtthangzása (húrsíkok), hangzatok megszólaltatása.
– Hangsúlyozás.
– Egyenletes és változó ritmusú hangzatok.
– Különféle vonásmódok (pl. hangsúlyosan, hangsúlytalanul kezdődő, hosszú illetve rövid vonások).
– Mozgás kísérése különjátszott hangokkal.
Követelmény:
- A gyermek legyen képes megszólaltatni különböző, a zenekari játék szempontjából nélkülözhetetlen vonós hangszereket.
- Sajátítsa el a vonós hangszeren történő hangképzés, hangsúlyozás és ritmusjáték alapelemeit.
- Legyen képes hangok, és egyszerű dallamok intonálására saját hangszerén, valamint a megismert vonós hangszerek egyszerű megszólaltatására.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Mondókák, kiolvasók, gyermekdalok előadása hegedűn (egy és két húron).

– Együtt játék – zenekarban.
– Ritmikus mozgás, gyermekjáték és tánc kísérése zenekarral.

Alapfok
1. évfolyam
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése:
– Népzene – hangszeres népzene. Általános tájékozódás a magyar népzene világában.
– Gyermekdalok hallás utáni elsajátítása énekelve és hangszeren játszva, különböző kezdőhangokról is.
– Ugrós, illetve kanásztánc típusú dallamok énekelve és hangszeren játszva (dunántúli ugrós, dus, szatmári oláhos, cigánytánc stb.).
– Legényes típusú dallamok (széki sűrű tempó, mezőségi sűrű magyar stb.).
– Ritmuslejegyzések készítése hangfelvételről az évfolyam nehézségi fokának megfelelően.
Követelmény:
- Alapvető dallamismeret és tájékozottság a magyar népzenében.
- A hangszer és vonó tartásának elsajátítása, a hangszeren való alapvető tájékozódás kialakítása.
- A hangképzés, vonókezelés, intonáció kialakítása és fejlesztése.
- A tanult dallamok folyamatos fűzérszerű játéka zenei nyelvjárások szerint.
- A tananyagot tartalmazó hangzóanyag rendszeres tanulmányozása.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Széki sűrű tempó, dunántúli ugrósok, kanásztáncok

2. évfolyam
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése:
– Szimmetrikus csárdás dallamok (dunántúli, palóc, szatmári lassú csárdás stb.).
– Verbunk (széki, székelyföldi változatok).
– Legényes típusú dallamok (sűrű magyar, pontozó, kalotaszegi legényes stb.).
– Közép–erdélyi csárdás dallamok (széki, mezőségi csárdás).
Követelmény:
Szimmetrikus csárdás és verbunk dallamok előadása helyes hangsúlyozással és ritmizálással.
A legényes dallamok játékmódja a tanult dallamokon keresztül.
A különböző karakterű táncok, tánctípusok stílusos előadása.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Sűrű magyar (kalotaszegi legényes, pontozó stb.)
– Széki csárdás

3. évfolyam
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése:
– A hangsúlyozás és a játékmód jellegzetességeinek tudatosítása:
– A népi dallamok hangsúlyozása a magyar nyelv hangsúlyozási, illetve ritmikai jellegzetességeivel összefüggésben (beszédszerű hangsúlyozás, nyolcad hangok, nyújtott és éles ritmusok, stb.).
– A népi dallamok hangsúlyozásának általános és különleges formái (hangpárok, „ellenhangsúlyozás", rejtett ritmusok stb.).
– A ritmus értelmezése a népzenében (hangsúly és ritmus összefüggése).
– A bal és jobb kéz szerepe a hangsúlyozásban. A vonóval történő hangsúlyozás jellegzetes módjai (pl. hangsúlyozás húrra csapott vonóval, „reflex” vonóindítás).
Követelmény:

- A hangsúlyozás és a ritmus eddig tanult jellegzetességeinek ismerete.
- A hangsúlyozás tanult formáinak alkalmazása.
- A tanult dallamok kíséretmódja és akkordkísérete (hegedűn vagy kontrán).

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Dunántúli, palóc, szatmári, stb. lassú és friss csárdás
– Széki csárdás folyamat, sűrű tempó

4. évfolyam

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése:
– Ismerkedés a zenei aszimmetriával a széki magyar és ritka tempó dallamokon keresztül.
– A korábban tanult legényes típusú aszimmetrikus dallamok játékának újraértelmezése az aszimmetria – törvényszerűségei szerint, valamint a dallamismeret gyarapítása.
– Az aszimmetrikus játékmód emlékei az európai zene korábbi korszakaiban („inégal” játék).
– Díszítés a magyar népzenében – a széki csárdás és magyar dallamok díszítményei.
– Az akkordfunkciók alapfokú ismertetése elméletben és gyakorlatban.
– Dallamlejegyzés – a tanult anyagból.

Követelmény:
- Közepes tempójú aszimmetrikus dallamok (széki magyar, ritka tempó) játékmódja.
- A széki csárdásésmagyar dallamok stílusos előadása (díszítményekkel, helyes hangsúlyozással).
- Az új anyag megtanulásához szükséges hangszertechnikai tudás elsajátítása.
- Ritmuslejegyzések készítése hangfelvételről, a tananyag nehézségi fokán.
- Az aszimmetrikus dallamtípusok kíséretmódja, a tanult dallamok akkordkísérete (hegedűn vagy kontrán).
- A tananyagban szereplő táncok, tánctípusok helye zenei, illetve tánchagyományunkban, történeti vonatkozásaik.
- Az évfolyam hangzóanyagának rendszeres tanulmányozása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Kalotaszegi legényes, sűrű magyar, marosszéki forgatós stb.
– Széki csárdás és magyar

5. évfolyam

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése:
– Zenei aszimmetria a széki lassú dallamokban.
– A széki lassú dallamok díszítésmódja.
– Aszimmetrikus lassúcsárdás dallamok (pl.: mezőségi, kalotaszegi, székelyföldi lassú csárdások).
– Változatképződés, valamint az előadók rögtönzései a magyar népzenében a széki, mezőségi és a kalotaszegi zenén keresztül.

Követelmény:
- A széki lassú dallamok díszített, stílusos előadása.
- A széki táncrend folyamatos játéka, egy–egy dallam előadása több változatban is.
- Az új anyag megtanulásához szükséges hangszertechnikai tudás elsajátítása.
- A széki táncrend tánctípusainak kíséretmódja és a dallamok akkordkísérete (hegedűn vagy kontrán).
- A tananyagban szereplő táncok, tánctípusok helye zenei, illetve tánchagyományunkban, történeti vonatkozásaik.
- Az évfolyam hangzóanyagának rendszeres tanulmányozása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
- Széki táncrend (hegedűn és kontrán).

6. évfolyam
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése:
– Bonyolultabb aszimmetrikus hangsúlyozású dallamok – a mezőségi zene (magyarpalatkai, vajdakamarási, válaszúti ritkamagyar, korcsos, szökős).
– A mezőségi aszimmetrikus tánctípusok játékmódja (vonókezelés, hangsúlyozás stb.).
– Mezőségi táncfolyamat (lassú csárdás, szökős, sebes csárdás)
– A közösségi élet eseményeihez kapcsolódó hangszeres dallamok.
Követelmény:
- A mezőségi táncdallamok stílusos előadása az eddig tanultak alapján.
- Az új anyag megtanulásához szükséges hangszertechnikai tudás elsajátítása.
- A tanult dallamok kíséretmódja és akkordkísérete (hegedűn vagy kontrán).
- A tananyagban szereplő táncok, tánctípusok helye zenei, illetve tánchagyományunkban, történeti vonatkozásaik.
- Az évfolyam hangzóanyagának rendszeres hallgatása, tanulmányozása.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Mezőségi korcsos, lassú csárdás, szökős és

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után
A tanuló ismerje:
– a hangszer és a vonó felépítését, részeit, hangszerének gondozását és megóvását,
– a hangképzés főbb fiziológiai törvényszerűségeit (a vonás iránya, a vonó sebességének, nyomásának és a lábtól való távolságának összefüggése)
A tanuló legyen képes:
– népzenei darabokat a zenei hagyományokhoz hűen, hitelesen, stílusosan, élményt adóan megszólaltatni hangszerén,
– hallás után zenét tanulni,
– népzenei ismereteit, hangszeres tudását önállóan továbbfejleszteni, tudatosan, elemzően gyakorolni.
Rendelkezzék:
– az ehhez szükséges hangszertechnikai tudással,
– kiművelt zenei képességekkel (hallás, ritmusérzék, emlékezőtehetség, koncentrálóképesség, stílusérzék, fantázia),
– a népzene alapszintű lejegyzéséhez szükséges kottaismerettel és lejegyzési gyakorlattal.
Ismerje:
– a népzene hagyományos előadásmódját „A” tagozatának szintjén.

A művészeti alapvizsga követelményei
A vizsga részei: a vizsga gyakorlati és elméleti vizsgarészből áll.
A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama: népi hegedű főtárgy, minimum 10 perc.
A vizsga tartalma:
- Dunántúli táncok. (Ugrós, lassú és friss csárdás stílusos, ritmikus játéka.)
- Széki táncok. (Magyar, sűrű és ritka tempó, lassú, csárdás porka és hétlépés stílusos, a tánchoz alkalmazkodó tempójú játéka.)
A vizsga értékelése:
– megfelelés az előírt követelményeknek,

– technikai felkészültség,
– helyes testtartás, hangszertartás,
– hangképzés,
– intonáció,
– a vibrato helyes alkalmazása,
– hangszerkezelés,
– artikulációk és díszítések alkalmazása,
– helyes ritmus és tempó,
– előadásmód,
– a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
– memória,
– alkalmazkodóképesség,
– állóképesség.

Továbbképző
A továbbképző évfolyamok eléréséig a tanulók tudásszintje között képességeik, teherbírásuk és szorgalmuk alapján jelentős különbség alakulhat ki. Ez a különbség a továbbképző évfolyamokon egyéb elfoglaltságaiktól, gyakorlási idejüktől, érdeklődési körüktől függően tovább növekedhet. Zenetanulásuk iránya és célja is eltérhet; vagy az egyéni hangszertudás tökéletesítése, vagy a kamarazenei, illetve zenekari játék fejlesztése kerül előtérbe.

7. évfolyam
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése:
– A mezőségi zene díszítményei.
– Az előadásmódbeli rögtönzés a mezőségi zenében, valamint a korábban tanult dialektusokban és stílusokban.
– A mezőségi táncrend (lassú cigánytánc, lassú csárdás, szökős, sebes csárdás; sűrű és ritka magyar; korcsos).
Követelmény:
- Mezőségi táncrend: a dallamokat helyes hangsúlyozással, stílusosan díszítve kell megszólaltatni.
- Az új anyag megtanulásához szükséges hangszertechnikai tudás elsajátítása és önálló fejlesztése.
- A tanult dallamok kíséretmódja és akkordkísérete (hegedűn vagy kontrán).
- Az anyagban szereplő táncok, tánctípusok helye zenei, illetve tánchagyományunkban, történeti vonatkozásaik.
- Az évfolyam hangzóanyag mellékletének rendszeres hallgatása, tanulmányozása.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
- Mezőségi táncrend.

8. évfolyam
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése:
– Kalotaszegi táncrend. Kalotaszeg zenéjének különböző stílusai.
– Székelyföld zenéje. A székelyföldi zene különböző stíluskörei.
– Hangszeres tánczenénk 18. századi gyökerei.
Követelmény:
- A tanult táncrendek stílusos, dallamváltozatokkal tarkított játéka.
- 18. századi zenei hagyományunkból válogatott dallamanyag megszólaltatása.

- Az új anyag megtanulásához szükséges hangszertechnikai tudás elsajátítása és önálló fejlesztése.
- Dallamlejegyzés – a tanult anyagból.
- A tanult dallamok kíséretmódja és akkordkísérete (hegedűn vagy kontrán).
- Az anyagban szereplő táncok, tánctípusok helye zenei–, illetve tánchagyományunkban, történeti vonatkozásaik.
- Az évfolyam hangzóanyagának rendszeres hallgatása, tanulmányozása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Székelyföldi táncrend.
– 18. századi magyar táncok.

9. évfolyam

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése:
– A rubato dallamok helye a magyar zenei hagyományban.
– Hangszeres keservesek. A pakulár nóta.
– A szatmári, a palóc és a dunántúli csárdások játékmódja.
– A lassú és friss csárdás dallamok hangsúlyozási, ritmizálási, díszítési hagyománya és lehetőségei.
– Az aszimmetrikus hangsúlyozás Észak–kelet–, Észak– és Nyugat–Magyarországon előforduló formái.
– A rubato–hatás érvényesülése a táncdallamok játékában.
– Régi és új stílus a hangszeres népzenében.

Követelmény:
- Egy–egy szatmári hallgató, kalotaszegi keserves, mezőségi katonakísérő, gyimesi halottkísérő, keserves stílusos előadása kísérettel.
- Pakulár nóta kísérettel.
- Szatmári, palóc, dunántúli táncfolyamat játéka kísérettel a zenei nyelvjárásra, stílusra, műfajra jellemző előadásmód szerint.
- Az új anyag megtanulásához szükséges hangszertechnikai tudás elsajátítása és önálló fejlesztése.
- Dallamlejegyzés – a tanult anyagból.
- A tanult dallamok kíséretmódja és akkordkísérete (hegedűn vagy kontrán).
- Az anyagban szereplő táncok, tánctípusok helye zenei, illetve tánchagyományunkban, történeti vonatkozásaik.
- Az évfolyam hangzóanyag mellékletének rendszeres hallgatása, tanulmányozása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
- Szatmári, palóc, dunántúli táncrend.

10. évfolyam

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése:
– Gyimesi zene. A gyimesi táncok és táncélet.
– A gyimesi zene kísérőhangszere – a gardon.
– Moldvai zene. A moldvai táncok, táncélet.
– A moldvai hangszeres hagyomány.
– A moldvai zene különböző rétegei.
– A szomszéd népek hangszeres zenéje – Bartók román gyűjtése.
– Az európai népek vonószenei hagyománya (ír, skót, norvég, svéd, lengyel stb. dallamok).
– Ismeretlen anyag önálló feldolgozása hangfelvétel alapján.

– Együttesvezetés – prímás szerep, zenei összeállítások.
Követelmény:
- A gyimesi zene stílusos megszólaltatása.
- A dallamismeret és hangszertechnikai tudás önálló, a feladatokkal összhangban lévő gyarapítása, fejlesztése.
- Dallamlejegyzés – ismeretlen anyagból
- Ismeretlen anyag életre keltése lejegyzésből.
- Az együttesvezetői készség bemutatása.
- Gyimesi dallamok kísérete gardonon.
- Az anyagban szereplő táncok, tánctípusok helye zenei–, illetve tánchagyományunkban, történeti vonatkozásaik.
- Önálló gyűjtőmunka.
- A tanuló adjon számot egy – a tanulóévek során önállóan választott – falusi mester dallamanyagának, stílusának anyanyelvi szintű elsajátításáról.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
- A tanult táncrendek, táncok és egyéb hangszeres műfajok játéka előadásszerűen (táncházban, hangversenyen, stb.)

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után
A tanuló ismerje:
– a magyar népzene nyelvjárás–területeit és ezek stílusbeli jellemzőit,
– a hangszeres zene szerepét a magyar népzenei hagyományában,
– a tanult hangszeres dallamok formai sajátságait,
– a különböző népzenei tájegységek jellemző tánctípusait, táncait, az ezekhez kapcsolódó dallamanyagot és hangszeres zenét.
– a tanult hangszeres dallamanyag kíséretmódját és kíséretét (hegedűn vagy kontrán),
– a különböző tájegységekre jellemző hagyományos népi hangszereket, hangszer–együtteseket, valamint a vonós bandák különböző felállásait és ezek hangzását,
– népzenénk múltját,
– hangszere múltját, elterjedését a magyar népzenében,
– alapfokon a népzenekutatás történetét, nevesebb személyiségeit, választott hangszerének kiemelkedő művelőit, eredeti előadóit.
Legyen képes:
– dallamok összekötésére, ismerje a dallamok fűzésének, s az így kialakított összetett formák (például táncrend) szabályait,
– legyen képes zenésztársaival zenei kapcsolatteremtésre.

A művészeti záróvizsga követelményei
A vizsga részei: a vizsga gyakorlati és elméleti vizsgarészből áll.
A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama: népi hegedű főtárgy, minimum 10 perc
A vizsga tartalma:
- Szatmári táncok. (Verbunk, oláhos, lassú és friss csárdás.)
- Székelyföldi táncok. (Székely verbunk, lassú csárdás, szöktetős, marosszéki forgatós.)
- Palatkai zene. (Akasztós, lassú csárdás és szökős.)
A vizsga értékelése:
– megfelelés az előírt követelményeknek,
– technikai felkészültség,
– helyes testtartás, hangszertartás,

– hangképzés,
– intonáció,
– a vibrato helyes alkalmazása,
– hangszerkezelés,
– artikulációk és díszítések alkalmazása,
– helyes ritmus és tempó,
– előadásmód,
– a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
– memória,
– alkalmazkodóképesség,
– állóképesség.

Ajánlott tananyag éves bontás nélkül

Hanglemez:
- A bogyiszlói zenekar. szerk. Sebő Ferenc SLPX 18095 (Budapest 1984) Hungaroton
- Este a Gyimesbe' jártam/Zerkula János. szerk. Halmos Béla SLPX 18130 (Budapest 1987) Hungaroton
- Északmezőségi magyar népzene I–IV. szerk. Halmos Béla LPX 18107–11 (Budapest 1985) Hungaroton
- Gyimesi népzene/Halmágyi Mihály. szerk. Jánosi András SLPX 18145 (Budapest 1988) Hungaroton
- Hungarian Folk Music Qualiton LPX 1187 (Budapest 1964)
- Lajtha László: Széki gyűjtés. szerk. Sebő Ferenc LPX 18092–94 (Budapest 1985) Hungaroton
- Magyar Hangszeres Népzene szerk. Sárosi Bálint LPX 18045–47(Budapest 1980) Hungaroton
- Magyar hangszeres népzene (Budapest 1972–1982) Hungaroton:
1. LPX 10095–98–
2. LPX 18001–04
3. LPX 18050–53
- Magyar népzene (bukovinai székelyek Magyarországon) Hungaroton SLPX 18131 (1988)
- Magyar népzene Bartók Béla fonográffelvételeiből. szerk. Sárosi Bálint LPX 18069 (Budapest 1981) Hungaroton
- Magyar népzene Kodály Zoltán fonográf–felvételeiből. szerk. Tari Lujza LPX 18075–76 (Budapest 1983) Hungaroton
- Magyar Népzenei Antológia (Budapest 1985–93) Hungaroton:
I. Tánczene. szerk. Martin György, Németh István, Pesovár Ernő – LPX 18122–16
II. Észak. szerk. Tari Lujza, Vikár László LPX 18124–28
III. Dunántúl. szerk. Olsvai Imre LPX 18138–42
IV. Alföld. szerk. Paksa Katalin, Németh István LPX 18159–63
V–VI. Erdély (Kelet 1–2.) szerk. Sárosi Bálint, Németh István (Budapest 1993/95) MTA Zenetudományi Intézet
- Magyarországi román népzene. szerk. Sebő Ferenc SLPX 18077 (Budapest 1983) Hungaroton
- Szatmári bandák. szerk. Hans Hurtig–Vavrinecz András SLPO 18154 (Budapest 1991) Hungaroton

CD– lemezek:
- Elveszett éden ED–CD 009–10 (Budapest 1996) Etnofon
- Halmágyi Mihály Classic HCD 18145 Hungaroton
- Magyarpalatka Classic HCD 18216–17 Hungaroton
- Magyarpalatkai népzene/Kodoba Béla és bandája BSM 9503 (1995) BaSys Music

Kazetta:
- Magyar Népzenei Antológia: V–VI. Erdély (Kelet 1–2.) szerk. Sárosi Bálint, Németh István (Budapest 1993/95) MTA Zenetudományi Intézet
- Béres vagyok béres – Fejér megyei népzene/ Pesovár Ferenc könyvének melléklete(Székesfehérvár) István Király Múzeum

Könyvek, tanulmányok:
- Bartók Béla: Miért és hogyan gyűjtsünk népzenét (Budapest 1936) Somló
- Bartók Béla: A magyar népdal (Budapest 1924) Rózsavölgyi
- Bartók Béla: Népzenénk és a szomszéd népek zenéje (Budapest 934) Somló
- Bartók Béla: Rumanian Folk Music I, II, III. (Hága 1967) The Hague
- Donington, R.: A barokk zene előadásmódja (Budapest 1978) Zeneműkiadó
- Draskóczy Lídia: Moldvai csángó hegedűs dallamok Bákó környékéről (Budapest 1997) Óbudai Népzenei Iskola
- Gelencsér Ágnes: Magyar népzenei ismeretek (Budapest 1994) Calibra Kiadó
- Jánosi A.: A barokk zene előadásmódjának élő hagyománya Magyarországon – tanulmány (Budapest 1996)
- Jánosi A.: A magyar népzene előadásmódja – előkészületben
- Kobzos Kiss Tamás: Hegedű és kobza (Budapest 1997) Óbudai Népzenei Iskola
- Kodály Zoltán: A magyar népzene (Budapest 1973) Zeneműkiadó
- Lajtha László: Dunántúli táncok és dallamok (Budapest 1962) Zeneműkiadó
- Lajtha László: Kőrispataki gyűjtés (Budapest 1955) Zeneműkiadó
- Lajtha László: Széki gyűjtés (Budapest 1954) Zeneműkiadó
- Lajtha László: Szépkenyerűszentmártoni gyűjtés (Budapest 1954) Zeneműkiadó
- Lajtha László összegyűjtött írásai (Budapest 1992) Akadémiai Kiadó
- Martin György: A magyar tánctípusok. A magyar tánctípusok zenekísérete (Budapest 1966)
- Martin György: A néptánc és népi tánczene kapcsolata (Budapest 1965–66) Tánctudományi tanulmányok
- Martin György: Az erdélyi dialektus táncai (Budapest 1972) NPI
- Martin György: Magyar táncdialektusok (Budapest 1965,1966) NPI
- Paksa Katalin: A magyar népdal díszítése (Budapest 1993) MTA Zenetudományi Intézet
- Pesovár Ernő: A magyar tánctörténet évszázadai (Budapest 1972) NPI
- Pesovár Ernő: A magyar tánczene története (Budapest 1966)
- Pesovár Ferenc: Béres vagyok béres (Székesfehérvár 1982) István Király Múzeum
- Pesovár Ferenc: A juhait kereső pásztor (Székesfehérvár 1983) István Király Múzeum
- Pesovár Ferenc: Szép napunk támadt (Székesfehérvár 1991) István Könyvkiadó
- Sárosi Bálint: Cigányzene (Budapest 1971) Gondolat Könyvkiadó
- Sebő Ferenc: Népzenei olvasókönyv (Budapest 1994) Magyar Művelődési Intézet
- Szalay Zoltán: Felcsíki hangszeres tánczene (Csíkszereda 1996) Alutus kiadó
- A Magyar Művelődési Intézet (korábban NPI, OKK) kiadványai
- Népzenei füzetek kazettával / A Magyar Művelődési Intézet kiadványai, szerk.: Eredics Gábor
- Halmos Béla – Virágvölgyi Márta: Széki férfitáncok
- Ökrös Csaba: Hegedűgyakorlatok
- Varsányi Ildikó: Gömöri népzene
- Vavrinecz András: Vajdaszentiványi népzene I.
- Virágvölgyi Márta: Bogyiszlói népzene
- Virágvölgyi Márta: Bonchidai népzene
- Virágvölgyi Márta: Gyimesi népzene I, II.
- Virágvölgyi Márta: Kalotaszegi legényesek

- Virágvölgyi Márta: Kalotaszegi népzene I, II.
- Virágvölgyi Márta – Vavrinecz András: Szatmári népzene I, II.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
- Megfelelő minőségű, és méretű hangszerek tartozékokkal (vonó, tok, gyanta).
- Audió–vizuális felvevő és lejátszó berendezés (magnetofon, CD, DVD
- A követelmények teljesítéséhez szükséges népzenei gyűjtések, lemezek kottakiadványok, zenei szakkönyvek.

NÉPI BRÁCSA

„A" tagozat

A brácsatanítás feladatai

A népi brácsa főtárgy tanításának célja olyan zenészek képzése, akik képesek a kárpát–medencei magyar és nemzetiségi népzene hangszeres darabjait a zenei hagyományokhoz hűen, hitelesen, stílusosan megszólaltatni mind a (klasszikus) 4–húros, mind a (főképpen erdélyi) 3–húros brácsán.
A népi brácsa oktatási terve – lehetőség szerint – a népi hegedű és népi bőgő/cselló oktatási tervéhez igazodik.
A tanuló ismerje meg:
– hangszere hangolását, felépítését, részeit,
– a vonós hangszercsalád többi tagját,
– a különféle ritmusképletekhez szükséges vonóbeosztást,
– a különféle ritmusképletekhez szükséges vonóbeosztást,
– a különböző tájegységek jellemző tánctípusait, táncait,
– a táncházi gyakorlatban legnépszerűbb tájegységekhez kapcsolódó dallamanyagot és hangszeres zenét,
– a tánczenei folyamatok szerkezetét, zenei tartalmát, a régi és új stílusú táncok zenéjének jellegzetességeit,
– a tánchoz nem kapcsolódó szokásdallamokat és alkalmi hangszeres darabokat,
– a szükséges zeneelméleti fogalmak gyakorlati alkalmazását a brácsák különféle fajtáin (funkciós rend, harmóniák, szekvenciák stb.),
– hangszere múltját, fajtáit, elterjedését a magyar nyelvterület különböző vidékein, a jelentősebb zenekarokat és muzsikus egyéniségeket, zenészcsaládokat.
Alakítson ki:
– könnyed hangszerkezelést, a kezek pontosan összehangolt mozgását,
– helyes test–, hangszer– és kéztartást a hagyományokhoz igazodva,
– rögtönzési készséget.
Fordítson figyelmet:
– a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,
– a különböző vonásnemek, ujjrendek elsajátítására,
– a lapról olvasási készség, a memorizáló képesség, valamint a rögtönzőképesség fejlesztésére,
– a rendszeres társas muzsikálásra.

Előképző

1. évfolyam

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése:
– Mintegy 10–15 dallam, mondóka megismerése.
– Mondókák, gyermekdalok, gyermekjátékok, népdalok, táncok (szóval, énekelve, játszva, táncolva), illetve ezek kísérete énekkel, tapssal, dobogással, dobbal, gardonnal.
– A mozgás, a ritmus, a dallam és az anyanyelv összefüggései.
– A magyar népzenében jellemző ritmusfordulatok megtanítása (egyenletes–, nyújtott– és élés ritmus valamint a szinkópa).
– Kamarazene – ritmust adó eszközökkel, hangszerekkel.
Követelmény:
A gyermek ismerjen meg minél több gyermekdalt, népdalt.
Legyen képes – alapfokon – tájékozódni nyelvünk, dalaink, hangszeres zenénk ritmusvilágában.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Gyermekjátékok, táncok.
– Ének és ritmikus mozgás – ritmuskísérettel (10–15 dallam, illetve mondóka).
– Kamarazene ritmusadó eszközökkel, hangszerekkel (kanál, fakalapács, búgattyú, kerepelő, kanna, köcsögduda, dob, gardon).

2. évfolyam

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése:
– Ismerkedés a vonós hangszerekkel.
– Ritmusképzés rezgőhúrral.
A brácsa (kontra, hegedű–kontra) megszólaltatása:
– A hangszer tartása.
– Hangképzés, vonóvezetés egyenletes lassú, majd változó tempóban.
– A húrok együtthangzása (húrsíkok), hangzatok megszólaltatása.
– Hangsúlyozás, egyenletes és változó ritmusú hangzatok.
– Különféle vonásmódok (pl. hangsúlyosan, hangsúlytalanul kezdődő, hosszú illetve rövid vonások).
– Mozgás kísérése különjátszott hangokkal.
A bőgő (cselló) megszólaltatása:
– Pengetés egy húron egyenletes lassú, majd változó tempóban.
– Mozgás kísérése pengetéssel.
– A húr megrezgetése vonóval.
– A vonó vezetése egy húron, egyenletes lassú majd változó tempóban.
– Hangsúlyozás vonóval.
– Egyenletes, majd váltakozó ritmusú hangok játéka.
– Különféle vonásmódok (pl. hangsúlyosan, hangsúlytalanul kezdődő, hosszú illetve rövid vonások).
– Mozgás kísérése külön játszott hangokkal (két húron is).
A hegedű megszólaltatása:
– A hangszer és a vonó tartása.
– Hangképzés, vonóvezetés egyenletes lassú, majd változó tempóban (húrsíkok!).
– Mondókák, kiolvasók, gyermekdalok hegedűn (egy, két húron).
– A dallamok játéka együttessel.
– Az együtthangzás megérzése és megértése.

– Mozgás, gyermekjáték, tánc kísérése együttessel.
A gyermek legyen képes:
megszólaltatni különböző, a zenekari játék szempontjából nélkülözhetetlen vonós hangszereket.
– Sajátítsa el a vonós hangszeren történő hangképzés, hangsúlyozás és ritmusjáték alapelemeit.
– Legyen képes hangok, és egyszerű dallamok intonálására saját hangszerén, valamint a megismert vonós hangszerek egyszerű megszólaltatására.
Követelmény:
- A gyermek legyen képes megszólaltatni különböző, a zenekari játék szempontjából nélkülözhetetlen vonós hangszereket.
- Sajátítsa el a vonós hangszeren történő hangképzés, hangsúlyozás és ritmusjáték alapelemeit.
- Legyen képes hangok, és egyszerű dallamok intonálására saját hangszerén, valamint a megismert vonós hangszerek egyszerű megszólaltatására.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Mondókák, kiolvasók, gyermekdalok előadása hegedűn (egy és két húron).
– Együtt játék – zenekarban.
– Ritmikus mozgás, gyermekjáték és tánc kísérése zenekarral.

Alapfok
1. évfolyam
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése:
1. Dél–dunántúli tánczene kísérete "A" hangnemben (ugrós–kanásztánc és lassú csárdás)
2. Széki tánczene kísérete (verbunk, lassú, csárdás, sűrű tempó)
– A hangszerrel való ismerkedés, a hangszer részei.
– Hangszertartás, vonótartás.
– Alapakkordok, egyszerűbb harmóniaváltások elsajátítása (mintegy 8–10 dúr–moll akkord).
– Hangképzés, vonóindítás – hangindítás (pl. pontszerű indítás, lendületből való „szalasztott" vonóindítás, előkés indítás).
– Három húr egyszerre történő megszólaltatása.
– Tiszta intonálás, akkordfogás.
– Vonásnemek, szimmetrikus illetve aszimmetrikus ritmizálással.
– Esztam, lassú– és gyors dűvő kíséretek.
– Lezárók, indítások (ugrós).
– Átmenetek a táncrenden belül (pl. dudálás – ugrós, ugrós – csárdás, lassú – csárdás).
– Fogástáblázat elkészítése egyszerű, majd bonyolultabb akkordokkal.
– Legyen képes a megfelelő dinamikai, ritmikai váltásokra.
– Törekedjen a megtanult tánczenék jó tempóban, lehetőleg kotta nélkül való játékára.
– Ismerje a játszott dallamok formai felépítését, hangnemét és harmóniáit.
– Tanulja meg a dallamokat énekelni is.
Ajánlott tananyag:
Könyvek, füzetek:
- Virágvölgyi Márta: Bogyiszlói népzene. kíséret: Orsós Lajos brácsás (Budapest 1995) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
- A magyar népi tánczene (Szerk.: Virágvölgyi – Pávai) – Jelenlévő múlt sorozat, Planétás Kiadó
- Nagy Zsolt: Magyar népzenei dallamgyűjtemény brácsamelléklete – Hagyományok Háza
- Lajtha László: Dunántúli táncok és dallamok II. – Hagyományok Háza

- A széki hangszeres népzene (Szerk.: Virágvölgyi – Felföldi) – Jelenlévő múlt sorozat, Planétás Kiadó
- Halmos Béla – Virágvölgyi Márta: A széki férfi táncok zenéje (Budapest 1995) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
- Lajtha László – Széki gyűjtés: Brácsamelléklet Nagy Zsolt lejegyzésében – Hagyományok Háza

Hangzóanyagok:
- Magyar Népzenei Antológia I. Tánczene LPX 18112–116
- A bogyiszlói zenekar (Szerk.: Sebő Ferenc) SLPX 18095 Hungaroton 1984.
- Lajtha László: Széki gyűjtés
- Magyar népzenei dallamgyűjtemény CD–melléklete – Hagyományok Háza
- Ádám István „Icsán” és bandája – Széki népzene (Mestereink sorozat) FA–069–2

Követelmény:
- Megfelelő testtartás, hangszertartás, vonótartás.
- Az alapakkordok ismerete.
- Esztam, lassú– és gyors dűvő kíséretek.
- Tiszta intonálás, akkordfogás.
- Tudja a dallamokat énekelni is.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– 2–2 dallam széki lassú, csárdás és porka.
– Dél–dunántúli táncok 7–8 percben.

2. évfolyam

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése:
1. Dél–dunántúli tánczene kísérete "A" hangnemben (ugrós–kanásztánc, lassú és friss csárdás),
2. Széki tánczene kísérete (verbunk, sűrű és ritka tempó, négyes, lassú, csárdás, porka, hétlépés)
– Tudja és alkalmazza a „kontrán” egyenletes ritmusban, mérsékelten és gyors tempóban is a szimmetrikus és az aszimmetrikus vonásokat (lassú és verbunk).
– Lassú és gyors esztam. Lassú és gyors dűvő.
– Vonóindítás, vonóváltás, különféle hangsúlyozási módok.
– Kezdetben tudatos, később ösztönös alkalmazkodási reflex kialakítása a prímás játékához.
– Hallás utáni dallamtanulás.
– Ifj. Ádám István kontrás harmónia készlete, harmonizálási módjának elsajátítása.
– "Szalasztott" vonóindítás és hangsúlyozás.
– Az „előke” tudatos alkalmazása.
– A prímás hangsúlyozásának és a különböző tánctípusok tempóinak pontos ismerete.
– Énekes dallamok megtanulása szöveggel.

Ajánlott tananyag:
Könyvek, füzetek:
- Virágvölgyi Márta: Bogyiszlói népzene. kíséret: Orsós Lajos brácsás (Budapest 1995) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
- A magyar népi tánczene (Szerk.: Virágvölgyi – Pávai) – Jelenlévő múlt sorozat, Planétás Kiadó
- Nagy Zsolt: Magyar népzenei dallamgyűjtemény brácsamelléklete – Hagyományok Háza
- Lajtha László: Dunántúli táncok és dallamok II. – Hagyományok Háza
- A széki hangszeres népzene (Szerk.: Virágvölgyi – Felföldi) – Jelenlévő múlt sorozat, Planétás Kiadó

- Halmos Béla – Virágvölgyi Márta: A széki férfi táncok zenéje (Budapest 1995) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
- Lajtha László – Széki gyűjtés: Brácsamelléklet Nagy Zsolt lejegyzésében – Hagyományok Háza

Hangzóanyagok:
- Magyar Népzenei Antológia I. Tánczene LPX 18112–116
- A bogyiszlói zenekar (Szerk.: Sebő Ferenc) SLPX 18095 Hungaroton 1984.
- Lajtha László: Széki gyűjtés
- Magyar népzenei dallamgyűjtemény CD–melléklete – Hagyományok Háza
- Ádám István „Icsán" és bandája – Széki népzene (Mestereink sorozat) FA–069–2

Követelmény:
- Szimmetrikus és az aszimmetrikus vonások ismerete.
- Lassú és gyors esztam. Lassú és gyors dűvő.
- Különféle hangsúlyozási módok használata.
- Énekes dallamok szövegének ismerete.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Széki táncok 7–8 percben.

3. évfolyam

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztés:
1. Kalotaszegi tánczene kísérete „A" és „D" hangnemekben (legényes, csárdás, szapora, verbunk)
2. Rábaközi tánczene kísérete „A" hangnemben (dus, lassú és friss csárdás)
– Funkciós harmonizálás a háromhúros brácsán (kontra).
– A cimbalommal együtt történő játékmód elsajátítása. A cimbalom, brácsa, bőgő felállású együttesekben a három hangszer szerepköre, egymással való dallami, harmóniai és ritmikai kapcsolata a játék során.
– Akkordkészlet bővítése: szeptim– és szűkített akkordok, valamint váltóakkordok Bunyi József, Tóni Rudi, Sztojka János és mások játéka alapján.
– Egy dallam harmóniavázán alapuló legalább három–négyféle "akkordozás" elsajátítása és variálása (improvizáció).
– Több kalotaszegi brácsás vonókezelésének és harmonizálásának elemző összehasonlítása.
– Vonózásbeli variációk.
– Tempótartás, a prímás játékával való együttmuzsikálás.

Ajánlott tananyag:
Könyvek, füzetek:
- A magyar népi tánczene (Szerk.: Virágvölgyi – Pávai) – Jelenlévő múlt, Planétás Kiadó
- Nagy Zsolt: Magyar népzenei dallamgyűjtemény brácsamelléklete – Hagyományok Háza Árendás Péter – Doór Róbert – Mester László: Kalotaszegi legényesek (Magyarlóna) – brácsa, bőgő melléklet (Budapest 1993, 2000) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
- Nagy Zsolt: Kalotaszegi népzene I, II. (Brácsa melléklet) (Budapest 1998) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor

Hangzóanyagok:
- Magyar Népzenei Antológia I. Tánczene LPX 18112–116
- A bogártelki Czilika–banda – Kalotaszegi népzene, Szerk.: Pávai István HHCD 003–004
- Kalotaszegi híres prímások – Esküvő Mérában (Fekete Antal gyűjtéseiből 2.) FECD 017

- Varga Ferenc „Csipás” – Kalotaszegi lakodalom, Türe 1976 (Fekete Antal gyűjtéseiből 8.) FECD 038
- Magyarlóna – Kalotaszegi magyar népzene (Kallós Archívum 2.) FA–075–2
- Váralmási Pici Aladár és bandája – Új Pátria 1. (Az Utolsó Óra gyűjteményéből) FA–101–2
- Szászfenes – A Muzák – Új Pátria 13. (Az Utolsó Óra gyűjteményéből) FA–113–2

Követelmény:
- Funkciós harmonizálási készsége.
- Szeptim– és szűkített akkordok.
- Variált akkordmenetek játéka.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– 2–2 dallam rábaközi dus, lassú és friss csárdás
– Kalotaszegi táncok 7–8 percben

4. évfolyam

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése:
1. Marosszéki (Vajdaszentivány és Magyarpéterlaka) tánczene kísérete (verbunk, sebes forduló, lassú, korcsos, cigánycsárdás), elsősorban „D” hangnemben
2. Magyarpalatkai tánczene kísérete (lassú cigánytánc, ritka csárdás, szökős, sűrű csárdás, korcsos)
– Harmonizálás és akkordkészlet összeállítása Horváth Mihály és Ponci Gyula játéka alapján.
– Ritmusvariációk.
– Vonásnemek elemző összehasonlítása.
– Dúros harmonizálás és ennek helyi jellegzetességei.
– Vonókezelés elsajátítása, vonásnemek, vonásvariációk.
– Kiemelkedő brácsás egyéniségek játékstílusának összehasonlítása, és a különbözőségek tudatosítása: Kodoba Béla, Moldován Emerik, Mácsingó Sándor, Radák Mihály, Kodoba Lőrinc.
– Belső hangsúlyozás és aszimmetria a prímás játékához igazodva.
– Énekes dallamok megtanulása.

Ajánlott tananyag:
Könyvek, füzetek:
- Pávai István: Az erdélyi és a moldvai magyarság népi tánczenéje – Jelenlévő múlt, Planétás Kiadó:
- A magyar népi tánczene (Szerk.: Virágvölgyi – Pávai) – Jelenlévő múlt, Planétás Kiadó
- Árendás Péter – Kozma Gyula: Vajdaszentiványi népzene I. brácsa, bőgő melléklet (Budapest 1993) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
- Nagy Zsolt: Magyar népzenei dallamgyűjtemény brácsamelléklete – Hagyományok Háza

Hangzóanyagok:
- Magyar Népzenei Antológia I. Tánczene LPX 18112–116
- Marosszéki Muzsika – Vavrinecz András gyűjtéseiből HHCD 014– 015
- Péterlaki bandavezető – Lunka József (Fekete Antal gyűjtéseiből 4.) FECD 024
- Vajdaszentiványi zenekar – Éljen a magyar! (Fekete Antal gyűjtéseiből 7.) FECD 032
- Csiszár Aladár – Magyarpéterlaka – Új Pátria 12. (Az Utolsó Óra gyűjteményéből) FA–112–2
- Mezőségi magyar népzene – Magyarpalatkai dupla CD (1992) Hungaroton
- Magyarpalatkai népzene: Kodoba Béla és bandája, Jánosi András és Fekete Antal gyűjtése BSM 9503 (Budapest 1995) BaSys – Music
- Magyarpalatkai banda – Esküvő Mezőkeszüben (Fekete Antal gyűjtéseiből 1.) FECD 008

- Magyarpalatkai banda – Esküvő Magyarpalatkán 1984–ben (Fekete Antal gyűjtéseiből 3.) FECD 021
- Báré–Magyarpalatka – Új Pátria 3. (Az Utolsó Óra gyűjteményéből) FA–103–2

Követelmény:
- A dúros harmonizálás jellegzetességeinek ismerete.
- Belső hangsúlyozás, ritmusvariációk alkalmazása.
- Vonásvariációk ismerete.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– 2–2 dallam magyarpalatkai lassú cigánytánc, ritka csárdás, szökős, sűrű csárdás
– Marosszéki táncok 7–8 percben.

5. évfolyam

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése:
1. Magyarpalatkai tánczene kísérete (ritka magyar, sűrű magyar, négyes)
– Vonókezelés elsajátítása, vonásnemek, vonásvariációk.
– Kiemelkedő brácsás egyéniségek játékstílusának összehasonlítása, és a különbözőségek tudatosítása: – Kodoba Béla, Moldován Emerik, Mácsingó Sándor, Radák Mihály.
– Belső hangsúlyozás és aszimmetria a prímás játékához igazodva.
– A táncos és a zenekar viszonya: tempók, kiállások.
2. Szatmári tánczene kísérete „A” hangnemben (lassú és friss csárdás, kondástánc, oláhos)
– Akkordfelbontások négyhúros „klasszikus” brácsán, valamint akkordösszefűzések ("menetek") elsajátítása, szólamvezetés.
– Jellegzetes akkordmenetek és vonásnemek elsajátítása háromhúros kontrán ifj. Horváth András játéka alapján.
– Brácsázás és kontrázás közötti különbség a szatmári zenekarok játékában.
– A szatmárököritói, kisari és a tiszakóródi zenekarok játékstílusa.
– Stílusos improvizálás, saját variációk kidolgozása.
– Énekes dallamok megtanulása.

Ajánlott tananyag:
Könyvek, füzetek:
- A magyar népi tánczene (Szerk.: Virágvölgyi – Pávai) – Jelenlévő múlt, Planétás Kiadó
- Nagy Zsolt: Magyar népzenei dallamgyűjtemény brácsamelléklete – Hagyományok Háza

Hangzóanyagok:
- Magyar Népzenei Antológia I. Tánczene LPX 18112–116
- Magyarpalatkai népzene: Kodoba Béla és bandája, Jánosi András és Fekete Antal gyűjtése BSM 9503 (Budapest 1995) BaSys Music
- Magyarpalatkai banda – Esküvő Mezőkeszüben (Fekete Antal gyűjtéseiből 1.) FECD 008
- Magyarpalatkai banda – Esküvő Magyarpalatkán 1984–ben (Fekete Antal gyűjtéseiből 3.) FECD 021
- Báré–Magyarpalatka – Új Pátria 3. (Az Utolsó Óra gyűjteményéből) FA–103–2
- Szatmári bandák (Szerk.: Vavrinecz András, Hans Hurtig) Hungaroton 1995. HCD 18192
- Zörög az akácfalevél – Népdalok Szabolcs–Szatmár–Bereg megyéből (Szerk.: Joób Árpád) SSB–CD 01

Követelmény:
- Belső hangsúlyozás és aszimmetria alkalmazása.
- A brácsázás és kontrázás közötti különbség ismerete.
- Improvizálás, saját variációk kidolgozása a stílus keretein belül.
- Énekes dallamok megtanulása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– 2–2 dallam szatmári kondástánc, lassú és friss csárdás (A)
– Magyarpalatkai táncok 7–8 percben.

6. évfolyam
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése:
1. Szatmári tánczene kísérete „D” hangnemben (hallgató, magyar verbunk, lassú és friss csárdás, oláhos)
– "Klasszikus" négyhúros brácsán bonyolultabb akkordmenetek "A–D" hangnemekben, a szatmárököritói, a szamosangyalosi és a nyírmadai zenekar játéka alapján.
– Brácsaszólam lejegyzése és megtanulása, hangfelvétel alapján.
– Vonás– és akkordvariációk improvizatív és stílushű használata.
– A kötetlen metrumú dallamok (hallgató) kísérete, dallamkövetés.
– Énekes dallamok megtanulása szöveggel.
2. Küküllő menti magyar táncok (lassú, székely verbunk, félolához, szökő, szegényes, pontozó), elsősorban Magyarózd, Ádámos és Szászcsávás népzenéje
– A Küküllő–menti dallamkincs és a táncok megismerése.
– Egyedi vonásnemek Kozák József, Mezei Ferenc („Csángáló”) kontrajátékában.
– A környékbeli további zenekarok játékának összehasonlítása (Magyarkirályfalva, Magyarbece, Magyarlapád).
Ajánlott tananyag:
Könyvek, füzetek:
- A magyar népi tánczene (Szerk.: Virágvölgyi – Pávai) – Jelenlévő múlt, Planétás Kiadó
- Nagy Zsolt: Magyar népzenei dallamgyűjtemény brácsamelléklete – Hagyományok Háza
Hangzóanyagok:
- Magyar Népzenei Antológia I. Tánczene LPX 18112–116
- Szatmári bandák (Szerk.: Vavrinecz András, Hans Hurtig) Hungaroton 1995. HCD 18192
- Zörög az akácfalevél – Népdalok Szabolcs–Szatmár–Bereg megyéből (Szerk.: Joób Árpád) SSB–CD 01
- A magyarbecei Kulcsár Ferenc bandája – Szerk.: Pávai István HHCD 011–012
- Ádámosi banda – Sövényfalvi lakodalom 1980–ban (Fekete Antal gyűjtéseiből 5.) FECD 025
- Szántó Ferenc – Magyarbece (Mestereink sorozat) FA–040–2
- Szászcsávás Band – Transylvanian folk music Szerk.: Szánthó Zoltán
- Szászcsávás Band 3. – Thermal Comfort Kft. 1998. Szerk.: Szánthó Zoltán
- Szászcsávás–Szászbogács – Új Pátria 10. (Az Utolsó Óra gyűjteményéből) FA–110–2
Követelmény:
- Bonyolultabb akkordmenetek játéka.
- Vonás– és akkordvariációk improvizatív és stílushű használata.
- Dallamkövetés a hallgató dallamok kíséretében.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– 2–2 dallam Küküllő menti lassú, szökő, szegényes, pontozó

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után
A tanuló ismerje:
– a vonós népzene hazai hangzó, lejegyzett és elméleti forrásanyagát, valamint az általános népzenei irodalmat,
– hangszere felépítését, részeit, hangolását, húrozását,

– a háromhúros kontra és a négyhúros brácsa fogásait, jellegzetes akkordmeneteit, vonókezelését, vonásnemeit.
A tanuló legyen képes:
– természetes, oldott hangszerkezelésre, árnyalt és kifejező hangképzésre,
– az alapvonások, valamint a különböző vonásnemek alkalmazására,
– a jobb és bal kéz technikájának összehangolására,
– az adott tánczenére jellemző hangsúlyozás, aszimmetria és dinamika tudatos alkalmazására,
Rendelkezzék:
– biztos tempótartással, ritmusérzékkel,
– periódusérzékkel,
– biztos zenei memóriával, fejlett hallással, kontrolláló képességgel,
– lapról olvasási készséggel.

A művészeti alapvizsga követelményei
A vizsga részei: a vizsga gyakorlati és elméleti vizsgarészből áll.
A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama: népi brácsa főtárgy, minimum 10 perc.
A vizsga tartalma:
- Dél–dunántúli táncok (3–3 dallam ugrós, lassú– és friss csárdás)
- Széki táncrend 7–8 percben (magyar, sűrű– és ritka tempó, lassú és csárdás)
- Magyarpalatkai táncrend (ritka és sűrű magyar, lassú cigánytánc, csárdás, szökős és sűrű csárdás)
A vizsga értékelése:
– megfelelés az előírt követelményeknek,
– technikai felkészültség,
– helyes testtartás, hangszertartás,
– hangképzés,
– intonáció,
– a vibrato helyes alkalmazása,
– hangszerkezelés,
– díszítések alkalmazása,
– helyes ritmus és tempó,
– előadásmód,
– a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
– memória,
– alkalmazkodóképesség,
– állóképesség.

Továbbképző
A továbbképző évfolyamok eléréséig a tanulók tudásszintje között képességeik, teherbírásuk és szorgalmuk alapján jelentős különbség alakulhat ki. Ez a különbség a továbbképző évfolyamokon egyéb elfoglaltságaiktól, gyakorlási idejüktől, érdeklődési körüktől függően tovább növekedhet. Zenetanulásuk iránya és célja is eltérhet; vagy az egyéni hangszertudás tökéletesítése, vagy a kamarazenei, illetve zenekari játék fejlesztése kerül előtérbe.

7. évfolyam
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése:
– Gömör népzenéje “D” hangnemben (verbunk, hallgató, lassú és friss csárdás)
– Stílusos játékmód, elsősorban az alsókálosai, a szilicei és az osgyáni zenekarok játéka alapján.
– Hegedűkontrával és „klasszikus” brácsával történő gyakorlás.
– Vonókezelés, jellegzetes akkordmenetek megtanulása.
– Énekes dallamok megtanulása szöveggel.
Ajánlott tananyag:
- Varsányi Ildikó: Gömöri népzene (Budapest 1994) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, (A bevezető tanulmányt írta: Agócs Gergely) szerk.: Eredics Gábor
Követelmény:
- Vonókezelés, jellegzetes akkordmenetek megtanulása.
- Együttműködés, alkalmazkodás a társas zenélésben.
- A zenekari hangzás arányai iránti érzékenység.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Gömöri táncok 7–8 percben

8. évfolyam
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése:
– Bonchidai magyar táncok (lassú és sűrű magyar, lassú és sűrű csárdás)
  – Bonchidai román táncok (lassú és sűrű csárdás, verbunk és invirtita)
  – Stílusos játékmód, elsősorban Kalló János játéka alapján.
– Hegedűkontrával és „klasszikus” brácsával történő gyakorlás.
– Vonókezelés.
Ajánlott tananyag:
Könyvek, füzetek:
- A magyar népi tánczene (Szerk.: Virágvölgyi – Pávai) – Jelenlévő múlt, Planétás Kiadó
- Nagy Zsolt: Magyar népzenei dallamgyűjtemény brácsamelléklete – Hagyományok Háza
- Árendás Péter – Havasréti Pál: Bonchidai népzene I. brácsa, bőgő melléklet (Budapest 1991)
- Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
Hangzóanyagok:
- Bonchida–Válaszút – Észak–mezőségi magyar népzene (Kallós Archívum 1.) FA–058–2
Követelmény:
- Vonókezelés, jellegzetes akkordmenetek megtanulása.
- Brácsa és más kísérőhangszerek (pl. cimbalom) együttműködése a zenekarban.
- A zenekari hangzás arányai.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– 2–2 dallam bonchidai román verbunk és invirtita
– Bonchidai magyar táncok 7–8 percben

9. évfolyam
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése:
– Kalotaszegi keserves, hajnali nóták és román táncok
– A kötetlen metrumú dallamok (keserves), valamint a rubato hajnali nóták kísérete, dallamkövetés, ritmizálás.
– A bánffyhunyadi, a magyarlónai és a mérai zenekarok játékának összehasonlítása.
Ajánlott tananyag:
- A magyar népi tánczene (Szerk.: Virágvölgyi – Pávai) – Jelenlévő múlt, Planétás Kiadó

- Vasas Samu – Salamon Anikó: Kalotaszegi ünnepek – Gondolat, 1986.
- Nagy Zsolt: Kalotaszegi népzene I, II. (Brácsa melléklet) (Budapest 1998) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor

Hangzóanyagok:
- Magyar Népzenei Antológia I. Tánczene LPX 18112–116
- A bogártelki Czilika–banda – Kalotaszegi népzene, Szerk.: Pávai István HHCD 003–004
- Kalotaszegi híres prímások – Esküvő Mérában (Fekete Antal gyűjtéseiből 2.) FECD 017
- Varga Ferenc „Csipás” – Kalotaszegi lakodalom, Türe 1976 (Fekete Antal gyűjtéseiből 8.) FECD 038
- Magyarlóna – Kalotaszegi magyar népzene (Kallós Archívum 2.) FA–075–2
- Váralmási Pici Aladár és bandája – Új Pátria 1. (Az Utolsó Óra gyűjteményéből) FA–101–2
- Szászfenes – A Muzák – Új Pátria 13. (Az Utolsó Óra gyűjteményéből) FA–113–2

Követelmény:
- Rubato dallamok stílusos kísérete.
- Tiszta intonáció.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Kalotaszegi román táncok
– Kalotaszegi keserves, hajnali, csárdás, szapora 7–8 percben

10. évfolyam

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése:
– Galga–mente népzenéje “A–D” hangnemekben (mars, lassú csárdás, bukós)

Ajánlott tananyag:
- Magyar Népzenei Antológia I. Tánczene LPX 18112–116
- Unger Balázs: Galga menti vonósbandák – Hagyományok Háza

Követelmény:
- Mérsékelt és élénk tempójú táncdallamok kísérete.
- Önállóság a dialektusnak megfelelő stílusos harmonizálás terén.
- Tiszta intonáció.
- Tempótartás.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Galga menti táncok 7–8 percben

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:
– a magyar népzene nyelvjárás–területeit és ezek stílusbeli jellemzőit,
– a hangszeres zene szerepét a magyar népzenei hagyományában,
– a tanult hangszeres dallamok formai sajátságait,
– a különböző népzenei tájegységek (dialektusok) jellemző tánctípusait, táncait, az ezekhez kapcsolódó dallamanyagot és hangszeres zenét,
– a különböző tájegységekre jellemző hagyományos népi hangszereket, hangszer–együtteseket, valamint a vonós bandák különböző felállásait és ezek hangzását,
– népzenénk múltját,
– hangszere múltját, elterjedését a magyar népzenében,
– alapfokon a népzenekutatás történetét, nevesebb személyiségeit, választott hangszerének kiemelkedő művelőit, eredeti előadóit.

Legyen képes:
– tánczenei folyamatban a dallamok összekötésére, ismerje a dallamok fűzésének szabályait,

– dallam– és típusváltás azonnali felismerésére,
– zenésztársaival zenei kapcsolatteremtésre.

A művészeti záróvizsga követelményei
A vizsga részei: a vizsga gyakorlati és elméleti vizsgarészből áll.
A vizsga tantárgya és időtartama: népi brácsa főtárgy, minimum 10 perc.
A vizsga tartalma:
- Rábaközi/ vagy gömöri táncok (verbunk, dus, lassú– és friss csárdás)
- Marosszéki táncok 7–8 percben (székely verbunk, sebes forduló, lassú csárdás, korcsos és szöktetős)
- Parlando–rubato dallamok (3 dallam kalotaszegi hajnali vagy mezőségi keserves vagy szatmári hallgató)
A vizsga értékelése:
– megfelelés az előírt követelményeknek,
– technikai felkészültség,
– helyes testtartás, hangszertartás,
– hangképzés,
– intonáció,
– a vibrato helyes alkalmazása,
– hangszerkezelés,
– díszítések alkalmazása,
– helyes ritmus és tempó,
– előadásmód,
– a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
– memória,
– alkalmazkodóképesség,
– állóképesség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
- Megfelelő számú és minőségű hangszer
- A szükséges hang– és videofelvételek, könyvek, kották.
- Kétkazettás magnó, CD lejátszó, video–készülék, DVD lejátszó, TV készülék.
- Kottatartók,
- Metronóm

NÉPI BŐGŐ/CSELLÓ

„A” tagozat

A népi bőgő tanításának céljai, feladatai
A népi bőgő főtárgy tanításának célja olyan zenészek képzése, akik képesek a kárpát–medencei magyar és nemzetiségi népzene hangszeres darabjait a zenei hagyományokhoz hűen, hitelesen, stílusosan megszólaltatni – az egyes tájegységeken kialakult tradícióknak megfelelően – 3 húros (bélhúros) nagybőgőn; 4 húros (fémhúros) nagybőgőn, illetve csellón.
A népi bőgő oktatási terve – lehetőség szerint – a népi hegedű oktatási tervéhez igazodik és párhuzamosan halad a népi brácsa tantervével.
A tanuló ismerje meg:
– hangszerei felépítését, részeit, hangolását,

– a vonós hangszercsalád többi tagját,
– hangszere múltját, fajtáit, elterjedését a magyar nyelvterület különböző vidékein, a jelentősebb zenekarokat és muzsikus egyéniségeket.
– a Kárpát–medence jellemző magyar és nemzetiségi tánctípusait, táncait,
– a különféle tánckíséretekben alkalmazandó ritmusképletekhez szükséges egyszerű és összetett vonásnemeket, pengetési módokat
– a táncházi gyakorlatban legelterjedtebb tájegységekhez kapcsolódó dallamanyagot és hangszeres zenét,
– a tánczenei folyamatok szerkezetét, zenei tartalmát, a régi és új stílusú táncok zenéjének jellegzetességeit,
– a tánchoz nem kapcsolódó szokásdallamokat és alkalmi hangszeres darabokat,
– a szükséges zeneelméleti fogalmaknak (funkciós rend, harmóniák, basszusmenetek stb.) az egyéb kísérőhangszerekkel (kontra, brácsa, cimbalom) együtt történő gyakorlati alkalmazását a nagybőgőn, illetve csellón
Alakítson ki:
– természetes hangszerkezelést, összehangolt jobb–és balkéz mozgást,
– a hagyományokhoz igazodó, ugyanakkor saját adottságainak is megfelelő, helyes és hatékony test–, hangszer– és kéztartást,
– a vele együtt muzsikáló kísérőhangszerekre is figyelemmel bíró rögtönzési készséget.
Fordítson figyelmet:
– a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,
– a különböző vonásnemek és a pengetett játék elsajátítására,
– a lapról olvasási készség mellett a memorizáló képesség, valamint a rögtönzőképesség fejlesztésére,
– a rendszeres zenekari muzsikálásra.
– Tanítsa meg a tanulókat a hangolási és a legalapvetőbb hangszer–karbantartási feladatokra.
– Váljon nyitottá más népi hangszerek, más népek zenéje, más zenei műfajok, művészeti ágak iránt.

Előképző
1. évfolyam
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése:
– Mondókák, gyermekdalok, gyermekjátékok, népdalok, táncok (szóval, énekelve, játszva, táncolva), illetve ezek kísérete énekkel, tapssal, dobogással, dobbal, gardonnal.
– A mozgás, a ritmus, a dallam és az anyanyelv összefüggései.
– A magyar népzenében jellemző ritmusfordulatok megtanítása (egyenletes–, nyújtott– és élés ritmus valamint a szinkópa).
– Kamarazene – ritmust adó eszközökkel, hangszerekkel.
Követelmény:
- A tanuló ismerjen meg minél több gyermekdalt, népdalt.
- Legyen képes – alapfokon – tájékozódni nyelvünk, dalaink, hangszeres zenénk ritmusvilágában.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Gyermekjátékok, táncok.
– Ének és ritmikus mozgás – ritmuskísérettel (10–15 dallam, illetve mondóka).
– Kamarazene ritmusadó eszközökkel, hangszerekkel (kanál, fakalapács, búgattyú, kereplő, kanna, köcsögduda, dob, gardon).

2. évfolyam

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése:
– Ismerkedés a vonós hangszerekkel.
– Ritmusképzés rezgőhúrral.
A bőgő megszólaltatása:
– Pengetés egy húron egyenletes lassú, majd változó tempóban.
– Mozgás kísérése pengetéssel.
– A húr megrezgetése vonóval.
– A vonó vezetése egy húron, egyenletes lassú majd változó tempóban.
– Hangsúlyozás vonóval.
– Egyenletes, majd váltakozó ritmusú hangok játéka.
– Különféle vonásmódok (pl. hangsúlyosan, hangsúlytalanul kezdődő, hosszú illetve rövid vonások).
– Mozgás kísérése külön játszott hangokkal (két húron is).
A brácsa (kontra, hegedű–kontra) megszólaltatása:
– A hangszer tartása.
– Hangképzés, vonóvezetés egyenletes lassú, majd változó tempóban.
– A húrok együtthangzása (húrsíkok), hangzatok megszólaltatása.
– Hangsúlyozás, egyenletes és változó ritmusú hangzatok.
– Különféle vonásmódok (pl. hangsúlyosan, hangsúlytalanul kezdődő, hosszú illetve rövid vonások).
– Mozgás kísérése különjátszott hangokkal.
A hegedű megszólaltatása:
– A hangszer és a vonó tartása.
– Hangképzés, vonóvezetés egyenletes lassú, majd változó tempóban (húrsíkok!).
– Mondókák, kiolvasók, gyermekdalok hegedűn (egy, két húron).
– A dallamok játéka együttessel.
– Az "együtt hangzás" megérzése és megértése.
– Mozgás, gyermekjáték, tánc kísérése együttessel.
Követelmény:
- A gyermek legyen képes megszólaltatni különböző, a zenekari játék szempontjából nélkülözhetetlen vonós hangszereket.
- Sajátítsa el a vonós hangszeren történő hangképzés, hangsúlyozás és ritmusjáték alapelemeit.
- Legyen képes hangok, és egyszerű dallamok intonálására saját hangszerén, valamint a megismert vonós hangszerek egyszerű megszólaltatására.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Mondókák, kiolvasók, gyermekdalok előadása hegedűn (egy és két húron).
– Együttes játék – zenekarban, ritmikus mozgás, gyermekjáték és tánc kísérése zenekarral.

Alapfok

1. évfolyam

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése:
– Dél–Dunántúl: ugrós–kanásztánc, lassú és friss csárdás „A” hangnemben
– Szék: lassú, csárdás, porka, verbunk
– Ismerje és tudja alkalmazni a tánckíséretben is a tanult (hangsúllyal kezdődő, illetve hangsúlyosan végződő) alapvonásokat.
Ajánlott tananyag:
- A magyar népi tánczene (Szerk.: Virágvölgyi – Pávai) – Jelenlévő múlt sorozat, Planétás

Kiadó
- Mohácsy Albert: Magyar népzenei dallamgyűjtemény bőgőmelléklete – Hagyományok Háza
- Lajtha László: Dunántúli táncok és dallamok II. – Hagyományok Háza
- A széki hangszeres népzene (Szerk.: Virágvölgyi – Felföldi) – Jelenlévő múlt sorozat, Planétás Kiadó
- Halmos Béla – Virágvölgyi Márta: A széki férfitáncok zenéje – Hagyományok Háza
- Lajtha László – Széki gyűjtés: Bőgőmelléklet Konkoly Elemér lejegyzésében Hagyományok Háza

Hangzóanyagok:
- Magyar Népzenei Antológia I. Tánczene LPX 18112–116
- A bogyiszlói zenekar. (Szerk.: Sebő Ferenc) SLPX 18095 Hungaroton 1984.
- Ádám István „Icsán” és bandája – Széki népzene (Mestereink sorozat) FA–069–2

Követelmény:
Legyen képes:
– a basszus funkciók alkalmazására az évfolyam szintjének megfelelően,
– tudatosan előkészíteni és végrehajtani a húr– és vonóváltó műveleteket,
– tudatos hangképzésre, hangszerkezelésre,
– tempótartásra, ritmizálásra, hangsúlyozásra,
– hallás utáni dallamtanulásra,
– az adott tánctípus és annak tempója ismeretében a megtanult dalokat kísérni,
– felismerni a játszott dallamok szerkezetét,
– a tanult dialektusok énekelt dallamainak megtanulására.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– 2–2 dallam széki lassú, csárdás és porka.
– Dél–dunántúli táncok 7–8 percben.

2. évfolyam

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése:
– Szék: ritka és sűrű tempó, négyes, hétlépés
– Ismerje és tudja alkalmazni a tánckíséretben is a tanult (szaggatott, illetve folyamatos) egyenletes és aszimmetrikus dűvő vonásokat.

Ajánlott tananyag:
- A magyar népi tánczene (Szerk.: Virágvölgyi – Pávai) – Jelenlévő múlt sorozat, Planétás Kiadó
- Mohácsy Albert: Magyar népzenei dallamgyűjtemény bőgőmelléklete – Hagyományok Háza
- Lajtha László: Dunántúli táncok és dallamok II. – Hagyományok Háza
- A széki hangszeres népzene (Szerk.: Virágvölgyi – Felföldi) – Jelenlévő múlt sorozat, Planétás Kiadó
- Halmos Béla – Virágvölgyi Márta: A széki férfitáncok zenéje – Hagyományok Háza
- Lajtha László – Széki gyűjtés: Bőgőmelléklet Konkoly Elemér lejegyzésében – Hagyományok Háza

Hangzóanyagok:
- Magyar Népzenei Antológia I. Tánczene LPX 18112–116
- A bogyiszlói zenekar. (Szerk.: Sebő Ferenc) SLPX 18095 Hungaroton 1984.
- Ádám István „Icsán” és bandája – Széki népzene (Mestereink sorozat) FA–069–2

Követelmény:
Legyen képes:
– a megfelelő hangsúlyozásra, illetve a különböző vonásnemekkel a belső hangsúlyozásra,

– aszimmetrikus vonás használatára külön vonóval és dűvőzve is (széki lassú, illetve négyes esetében),
– a különböző tánctípusokat az adott hangnemben kísérni, illetve a megfelelő sorzáró formulákkal lezárni (verbunk, ritka tempo, hétlépés),
– a műfaji váltások magabiztos végrehajtására (porka–hétlépés, sűrű–ritka tempó),
– teljes tánczenei folyamatok kíséretének eljátszására,
– a tanult dialektusok énekelt dallamainak megtanulására.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
- Széki táncok 7–8 percben.

3. évfolyam
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése:
– Kalotaszeg: legényes, csárdás, szapora, verbunk „A" hangnemben
– Rábaköz: dus, lassú és friss csárdás „A" hangnemben
– Fejlessze balkéz–technikáját a III. fekvésig terjedően a népzenében használatos zárt fekvéseknek (1–4, illetve 2–4) megfelelően.
Ajánlott tananyag:
- A magyar népi tánczene (Szerk.: Virágvölgyi – Pávai) – Jelenlévő múlt sorozat, Planétás Kiadó Mohácsy Albert: Magyar népzenei dallamgyűjtemény bőgőmelléklete – Hagyományok Háza
- Mester L. – Árendás P. – Doór R.: Kalotaszegi Legényesek (Magyarlóna) Hagyományok Háza
- Mohácsy Albert: Kalotaszegi Népzene I–II. – Hagyományok Háza
Hangzóanyagok:
- Magyar Népzenei Antológia I. Tánczene LPX 18112–116
- A bogártelki Czilika–banda – Kalotaszegi népzene, Szerk.: Pávai István HHCD 003–004
- Kalotaszegi híres prímások – Esküvő Mérában (Fekete Antal gyűjtéseiből 2.) FECD 017
- Varga Ferenc „Csipás" – Kalotaszegi lakodalom, Türe 1976 (Fekete Antal gyűjtéseiből 8.) FECD 038
- Magyarlóna – Kalotaszegi magyar népzene (Kallós Archívum 2.) FA–075–2
- Váralmási Pici Aladár és bandája – Új Pátria 1. (Az Utolsó Óra gyűjteményéből) FA–101–2
- Szászfenes – A Muzák – Új Pátria 13. (Az Utolsó Óra gyűjteményéből) FA–113–2
Követelmény:
Legyen képes:
– a pizzicato különböző fajtáinak alkalmazására a tánczenében,
– bizonyos tánckíséretek esetén többfajta vonásnem alkalmazására, ezek váltogatására a tempó és a zenei lüktetés megtartása mellett
– a friss csárdások gyors tempójának megtartására,
– megfelelő zenekari összjátékra,
– a tanult dialektusok énekelt dallamainak megtanulására.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– 2–2 dallam rábaközi dus, lassú és friss csárdás
– Kalotaszegi táncok 7–8 percben

4. évfolyam
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése:
– Marosszék: verbunk, sebes forduló, lassú, korcsos, cigánycsárdás „D" hangnemben
– Magyarpalatka: lassú cigánytánc, ritka csárdás, szökős, sűrű csárdás, korcsos
– Ismerje a különböző tánctípusok tempóit, a műfaji váltásokat a prímás játékához igazodva

magabiztosan hajtsa végre
– Tudja az alap– és összetett vonásokat német kápás vonóval, valamint a visszacsapásos, illetve visszacsapás nélküli pizzicatot.
– Alkalmazza a megfelelő vonásnemeket az egy („C”) húron történő játékmódban is.
- Sajátítsa el az egy húros játékmód bal kéz–fekvéseit, rendelkezzen az ehhez szükséges állóképességgel.
Ajánlott tananyag:
- A magyar népi tánczene (Szerk.: Virágvölgyi – Pávai) – Jelenlévő múlt sorozat, Planétás Kiadó
- Árendás P. – Kozma Gy.: Vajdaszentiványi Népzene I. brácsa–bőgő melléklete – Hagyományok Háza
- Mohácsy Albert: Magyar népzenei dallamgyűjtemény bőgőmelléklete – Hagyományok Háza
Hangzóanyagok:
- Marosszéki Muzsika – Vavrinecz András gyűjtéseiből HHCD 014– 015
- Péterlaki bandavezető – Lunka József (Fekete Antal gyűjtéseiből 4.) FECD 024
- Vajdaszentiványi zenekar – Éljen a magyar! (Fekete Antal gyűjtéseiből 7.) FECD 032
- Csiszár Aladár – Magyarpéterlaka – Új Pátria 12. (Az Utolsó Óra gyűjteményéből) FA–112–2
- Magyarpalatkai banda – Esküvő Mezőkeszüben (Fekete Antal gyűjtéseiből 1.) FECD 008
- Magyarpalatkai banda – Esküvő Magyarpalatkán 1984–ben (Fekete Antal gyűjtéseiből 3.) FECD 021
- Báré–Magyarpalatka – Új Pátria 3. (Az Utolsó Óra gyűjteményéből) FA–103–2
Követelmény:
Legyen képes:
– a helyes hangsúlyozásra (pl. sebes forduló–korcsos szökős–sűrű csárdás közötti hasonlóságok, illetve különbözőségek érzékeltetésére),
– a különböző vonások és pengetések variációira,
– hallás utáni dallamtanulásra és a kotta nélküli kíséretre,
– a tanult tánctípusokat megfelelő hangnemben kísérni és lezárni,
– a tanult dialektusok énekelt dallamainak elsajátítására és énekes előadó zenekari kíséretére.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– 2–2 dallam magyarpalatkai lassú cigánytánc, ritka csárdás, szökős, sűrű csárdás

– Marosszéki táncok 7–8 percben.

5. évfolyam
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése:
– Magyarpalatka: ritka magyar, sűrű magyar, négyes
– Szatmár: lassú és friss csárdás, kondástánc, oláhos „A” hangnemben
– Ismerje a funkciós harmonizálást, a kíséretszólam jellemző fordulatait az új stílusú zenekarok játékában.
– Fejlessze balkéz–technikáját a III. fekvésig terjedően, a klasszikus zenei gyakorlatban használatos nyitott fekvések alkalmazásával.
– Alkalmazza tudatosan, a többi kísérőhangszerrel együttműködve a harmóniafűzéseknek megfelelő basszusmeneteket.
Ajánlott tananyag:
- A magyar népi tánczene (Szerk.: Virágvölgyi – Pávai) – Jelenlévő múlt sorozat, Planétás Kiadó

- Mohácsy Albert: Magyar népzenei dallamgyűjtemény bőgőmelléklete – Hagyományok Háza
Hangzóanyagok:
- Magyarpalatkai banda – Esküvő Mezőkeszüben (Fekete Antal gyűjtéseiből 1.) FECD 008
- Magyarpalatkai banda – Esküvő Magyarpalatkán 1984–ben (Fekete Antal gyűjtéseiből 3.) FECD 021
- Báré–Magyarpalatka – Új Pátria 3. (Az Utolsó Óra gyűjteményéből) FA–103–2
- Szatmári bandák (Szerk.: Vavrinecz András, Hans Hurtig) Hungaroton 1995. HCD 18192
Követelmény:
Legyen képes:
– önálló gyakorlásra, tanulásra,
– hallás utáni dallamtanulásra,
– a kíséretszólam egyszerű lejegyzésére, formai és tartalmi elemzésére,
– a különböző tánctípusok között a váltások magabiztos végrehajtására, ritmikai és zenei értelemben egyaránt (közjátékok, sorzárók, stb.),
– a zenei tartalom kifejezésének igényével a tempo, a karakter, a tánctípus és a dialektus követelményeinek megfelelően a megtanult dallamokat hallás után játszani, illetve kísérni,
– parlando, rubato, giusto játékmódok igényes kíséretére,
– a tanult dialektusok énekelt dallamainak megtanulására, azok kíséretére.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– 2–2 dallam szatmári kondástánc, lassú és friss csárdás
– Magyarpalatkai táncok 7–8 percben.

6. évfolyam
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése:
- Szatmár: hallgató, magyar verbunk, lassú és friss csárdás „D” hangnemben
- Küküllő menti magyar táncok : lassú, székely verbunk, félolához, szökő, szegényes, pontozó
Ajánlott tananyag:
- A magyar népi tánczene (Szerk.: Virágvölgyi – Pávai) – Jelenlévő múlt sorozat, Planétás Kiadó
- Mohácsy Albert: Magyar népzenei dallamgyűjtemény bőgőmelléklete – Hagyományok Háza
Hangzóanyagok:
- Magyar Népzenei Antológia I. Tánczene (5 lemez) LPX 18112–116
- Szatmári bandák (Szerk.: Vavrinecz András, Hans Hurtig) Hungaroton 1995. HCD 18192
- A magyarbecei Kulcsár Ferenc bandája – Szerk.: Pávai István HHCD 011–012
- Ádámosi banda – Sövényfalvi lakodalom 1980–ban (Fekete Antal gyűjtéseiből 5.) FECD 025
- Szántó Ferenc – Magyarbece (Mestereink sorozat) FA–040–2
- Szászcsávás Band – Transylvanian folk music Szerk.: Szánthó Zoltán
- Szászcsávás Band 3.– Thermal Comfort Kft. 1998. Szerk.: Szánthó Zoltán
- Szászcsávás–Szászbogács – Új Pátria 10. (Az Utolsó Óra gyűjteményéből) FA–110–2
Követelmény:
Legyen képes:
– önálló gyakorlásra, tanulásra,
– hallás és kotta utáni dallamtanulásra,
– a kíséretszólam egyszerű lejegyzésére, formai és tartalmi elemzésére,
– a különböző tánctípusok között a váltások magabiztos végrehajtására, ritmikai és zenei értelemben egyaránt (közjátékok, sorzárók, stb.),
– a zenei tartalom kifejezésének igényével a tempo, a karakter, a tánctípus és a dialektus követelményeinek megfelelően, a megtanult dallamokat hallás után játszani, illetve kísérni,

– parlando, rubato, giusto játékmódok igényes kíséretére,
– a tanult dialektusok énekelt dallamainak megtanulására, azok kíséretére.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
- 2–2 dallam Küküllő–menti lassú, szökő, szegényes, pontozó

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után
A tanuló ismerje:
– hangszerei felépítését, részeit, hangolását, húrozását,
– a három– és négyhúros bőgő, illetve cselló népzenében használatos balkéz–fekvéseit, dialektusonként jellemző basszusmeneteit.
– a népzenénkben használatos vonófajták kezelését, az egyszerű és összetett vonásnemeket, illetve a különböző pengetés fajtákat.
– a vonós népzene hazai hangzó, lejegyzett és elméleti forrásanyagát, valamint az általános népzenei irodalmat.
Legyen képes:
– természetes, hosszú időtávon is oldott hangszerkezelésre, biztos és dinamikus hangképzésre vonóval és pengetve egyaránt,
– az egyszerű, illetve összetett vonások alkalmazására,
– a jobb és bal kéz technikájának összehangolására,
– az adott tánczenére jellemző hangsúlyozás, aszimmetria és dinamika tudatos alkalmazására,
– hangszeres népzenei darabok önálló megtanulására.
Rendelkezzék:
– biztos tempótartással, ritmusérzékkel,
– periódusérzékkel,
– lapról olvasási készséggel,
– biztos zenei memóriával, fejlett hallással, kontrolláló képességgel

A művészeti alapvizsga követelményei
A vizsga részei: a vizsga gyakorlati és elméleti vizsgarészből áll.
A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama: népi bőgő főtárgy, minimum 10 perc.
A vizsga tartalma:
- Dél–dunántúli táncok (3–3 dallam: ugrós, lassú– és friss csárdás)
- Széki táncrend 7–8 percben (magyar, sűrű– és ritka tempó, lassú és csárdás)
- Magyarpalatkai táncrend (ritka és sűrű magyar, lassú cigánytánc, csárdás, szökős és sűrű csárdás)
A vizsga értékelése:
– megfelelés az előírt követelményeknek,
– technikai felkészültség,
– helyes testtartás, hangszertartás,
– hangképzés,
– intonáció,
– a vibrato helyes alkalmazása,
– hangszerkezelés,
– díszítések alkalmazása,
– helyes ritmus és tempó,
– előadásmód,
– a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
– memória,

– alkalmazkodóképesség,
– állóképesség.

Továbbképző
A továbbképző évfolyamok eléréséig a tanulók tudásszintje között képességeik, teherbírásuk és szorgalmuk alapján jelentős különbség alakulhat ki. Ez a különbség a továbbképző évfolyamokon egyéb elfoglaltságaiktól, gyakorlási idejüktől, érdeklődési körüktől függően tovább növekedhet. Zenetanulásuk iránya és célja is eltérhet; vagy az egyéni hangszertudás tökéletesítése, vagy a kamarazenei, illetve zenekari játék fejlesztése kerül előtérbe.

7. évfolyam
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése:
– Gömör: verbunk, hallgató, lassú és friss csárdás „D” hangnemben
Ajánlott tananyag:
- Varsányi Ildikó: Gömöri népzene – Hagyományok Háza
Követelmény:
Legyen képes:
– bizonyos tánckíséretek esetén többfajta vonásnem alkalmazására, ezek váltogatására a tempó és a zenei lüktetés megtartása mellett
– megfelelő zenekari összjátékra,
– a tanult dialektusok énekelt dallamainak megtanulására.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Gömöri táncok 7–8 percben

8. évfolyam
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése:
1. Bonchidai magyar táncok: lassú és sűrű magyar, lassú és sűrű csárdás
2. Bonchidai román táncok: lassú és sűrű csárdás, verbunk és invirtita
Ajánlott tananyag:
- A magyar népi tánczene (Szerk.: Virágvölgyi – Pávai) – Jelenlévő múlt sorozat, Planétás Kiadó
- Mohácsy Albert: Magyar népzenei dallamgyűjtemény bőgőmelléklete – Hagyományok Háza
- Árendás P. – Havasréti Pál: Bonchidai Népzene I. brácsa–bőgő melléklet – Hagyományok Háza
Hangzóanyagok:
- Bonchida–Válaszút – Észak–mezőségi magyar népzene (Kallós Archívum 1.) FA–058–2
Követelmény:
Legyen képes:
– bizonyos tánckíséretek esetén többfajta vonásnem alkalmazására, ezek váltogatására a tempó és a zenei lüktetés megtartása mellett
– megfelelő zenekari összjátékra,
– a tanult dialektusok énekelt dallamainak megtanulására.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– 2–2 dallam bonchidai román verbunk és invirtita
– Bonchidai magyar táncok 7–8 percben

9. évfolyam
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése:
– Kalotaszeg: keserves, hajnali és román táncok
Ajánlott tananyag:
- A magyar népi tánczene (Szerk.: Virágvölgyi – Pávai) – Jelenlévő múlt sorozat, Planétás Kiadó
- Mohácsy Albert: Kalotaszegi Népzene I–II. – Hagyományok Háza
Hangzóanyagok:
- Magyar Népzenei Antológia I. Tánczene (5 lemez) LPX 18112–116
- A bogártelki Czilika–banda – Kalotaszegi népzene, Szerk.: Pávai István HHCD 003–004
- Kalotaszegi híres prímások – Esküvő Mérában (Fekete Antal gyűjtéseiből 2.) FECD 017
- Varga Ferenc „Csipás” – Kalotaszegi lakodalom, Türe 1976 (Fekete Antal gyűjtéseiből 8.) FECD 038
- Magyarlóna – Kalotaszegi magyar népzene (Kallós Archívum 2.) FA–075–2
- Váralmási Pici Aladár és bandája – Új Pátria 1. (Az Utolsó Óra gyűjteményéből) FA–101–2
- Szászfenes – A Muzák – Új Pátria 13. (Az Utolsó Óra gyűjteményéből) FA–113–2
Követelmény:
Legyen képes:
– bizonyos tánckíséretek esetén többfajta vonásnem alkalmazására, ezek váltogatására a tempó és a zenei lüktetés megtartása mellett
– megfelelő zenekari összjátékra,
– a tanult dialektusok énekelt dallamainak megtanulására.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Kalotaszegi román táncok
– Kalotaszegi keserves, hajnali, csárdás, szapora 7–8 percben

10. évfolyam
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése:
- Galga mente: mars, lassú csárdás, bukós „A” hangnemben
Ajánlott tananyag:
- Unger Balázs: Galga menti vonósbandák – Hagyományok Háza
Követelmény:
Legyen képes:
– bizonyos tánckíséretek esetén többfajta vonásnem alkalmazására, ezek váltogatására a tempó és a zenei lüktetés megtartása mellett
– megfelelő zenekari összjátékra,
– a tanult dialektusok énekelt dallamainak megtanulására.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Galga menti táncok 7–8 percben

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után
A tanuló ismerje:
– a magyar népzene nyelvjárás–területeit és ezek stílusbeli jellemzőit,
– a hangszeres zene szerepét a magyar népzenei hagyományában,
– a tanult hangszeres dallamok formai sajátságait,
– a különböző népzenei tájegységek (dialektusok) jellemző tánctípusait, táncait, az ezekhez kapcsolódó dallamanyagot és hangszeres zenét,
– a különböző tájegységekre jellemző hagyományos népi hangszereket, hangszer–együtteseket,

valamint a vonós bandák különböző felállásait és ezek hangzását,
– népzenénk múltját,
– hangszere múltját, elterjedését a magyar népzenében,
– vázlatosan a hazai népzenekutatás történetét, nevesebb személyiségeit, választott hangszerének kiemelkedő művelőit, hagyományőrző előadóit.
Legyen képes:
– tánczenei folyamatban a különböző dallamok kíséretének összekötésére, ismerje a kíséretszólam fűzésének szabályait,
– dallam– és típusváltás azonnali felismerésére,
– zenésztársaival zenei kapcsolatteremtésre.

A művészeti záróvizsga követelményei
A vizsga részei: a vizsga gyakorlati és elméleti vizsgarészből áll.
A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama: Népi bőgő főtárgy, minimum 10 perc.
A vizsga tartalma:
- Marosszéki táncok 7–8 percben (székely verbunk, sebes forduló, lassú csárdás, korcsos és szöktetős)
- Rábaközi/ vagy gömöri táncok (verbunk, dus, lassú– és friss csárdás)
- Parlando–rubato dallamok (3 dallam kalotaszegi hajnali vagy mezőségi keserves vagy szatmári hallgató)
A vizsga értékelése:
– megfelelés az előírt követelményeknek,
– technikai felkészültség,
– helyes testtartás, hangszertartás,
– hangképzés,
– intonáció,
– a vibrato helyes alkalmazása,
– hangszerkezelés,
– díszítések alkalmazása,
– helyes ritmus és tempó,
– előadásmód,
– a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
– memória,
– alkalmazkodóképesség,
– állóképesség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
- Megfelelő számú, jó minőségű, bélhúrokkal felszerelt bőgő.
- MP3–as és CD játszó, video– illetve DVD lejátszó–felvevő készülék.
- Lejegyzések készítésére alkalmas többsebességű magnetofon vagy számítógép.
- Hangzó zenei és videó/DVD példatár.
- Metronóm.

NÉPI FURULYA

„A” tagozat

A furulyatanítás feladatai

Ismertesse meg a tanulóval:
– a furulyák fontosabb fajtáinak játéktechnikáját, a furulya hangszercsalád történeti múltját,
– a magyar népzene főbb dialektusaiban a furulyajáték jellegzetességeit, az ezekkel összefüggő énekelt és hangszeres dallamokat, táncfajtákat, népszokásokat, mindezek formai és tartalmi elemeivel, zenei gondolkodásmódjaival együtt,
– a hangszerjátékhoz szükséges elméleti ismereteket.
Fejlessze:
– a tanuló hallását,
– a nyelvvel is összefüggő ritmus– és hangsúlyérzékét, formaérzékét, stílusérzékét, rögtönzőkészségét, zenei emlékezetét,
– képességét dallamok rögtönző összefűzésére, tánctételek és ciklusok kialakítására,
– önálló lényegfelismerő képességét,
– a táncosokkal, illetve az énekessel való zenei kommunikációkészségét.
Alakítson ki:
– könnyed hangszerkezelést,
– megfelelő légzéstechnikát, helyes és a hagyományoknak megfelelő befúvásmódokat,
– test–, hangszer– és kéztartást, billentést, laza, egyenletes ujjtechnikát.

Előképző

1. évfolyam

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése:
– Népdalok éneklése és furulyázása, díszítés nélkül, ügyelve a szöveg és nyelvi hangsúlyok adta szabályokra.
Ajánlott tananyag:
- Gergelits Márta: Furulya előkészítő 1–2 (Budapest 1992) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
- Dévai János: Furulyaiskola I. (Budapest 1987) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
- Fábián Éva – Juhász Zoltán: Éneklő furulya. Hagyományok Háza 2003.
Követelmények:
- Legyen képes a tanévben tanult népdalokat helyes hangsúlyozással énekelni és furulyázni.
Az év végi vizsga javasolt anyaga:
– Rubato és giusto népdalok eljátszása, magyar nyelvi hangsúlyozással és ritmikával.

2. évfolyam

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése:
– Székelyföldi népdalok éneklése és furulyázása, díszítés nélkül, ügyelve a szöveg és nyelvi hangsúlyok adta szabályokra.
Ajánlott tananyag:
- Gergelits Márta: Furulya előkészítő 1–2 (Budapest 1992) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
- Dévai János: Furulyaiskola I. (Budapest 1987) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor

- Fábián Éva – Juhász Zoltán: Éneklő furulya. Hagyományok Háza, 2003.
Követelmények:
- Legyen képes a tanévben tanult székelyföldi népdalokat helyes hangsúlyozással énekelni és furulyázni.
Az év végi vizsga javasolt anyaga:
– Rubato, lassú és sebes csárdás dallamok eljátszása a Székelyföldről.

Alapfok
1. évfolyam
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése:
– Udvarhelyszéki dallamok.
– A hatlyukú furulya alsó 10 hangjának használata.
– A hetedik hang módosítása félfedéssel.
– Az ajakkal segített felhangos fúvástechnika kialakítása.
– Hangcsoportok összekötése (legato), szétválasztása (staccato).
– A csárdásdallamok ütemeinek belső hangsúlyai.
Ajánlott tananyag:
- Gergelits Márta: Furulya előkészítő 1–2 (Budapest 1992) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
- Dévai János: Furulyaiskola I. (Budapest 1987) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
- Juhász Zoltán: Furulyaiskola II. – Székelyföld (Budapest 1989) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
Követelmény:
- Legyen képes a tanult székelyföldi dallamokat stílusosan, a tánctípusoknak megfelelő tempóban, egyszerűen díszítve, variáltan eljátszani.
Az év végi vizsga javasolt anyaga:
– Egy– egy rubato, lassú és sebes csárdás dallam Udvarhely székből.

2. évfolyam
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése:
– Csíki székely dallamok.
– A hatlyukú furulya alsó 14 hangjának használata – az első átfújás hangjai.
– A hetedik hang módosítása villafogással.
– Triolás ritmusok a forgatós dallamokban.
– Aszimmetrikus ütemezésű és ritmusú csárdás dallamok.
– Közös muzsikálás másik furulyással, gardonnal.
Ajánlott tananyag– kották hangzó melléklettel:
- Juhász Zoltán: Furulyaiskola II. – Székelyföld (Budapest 1989) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
Követelmény:
- Legyen képes a tanult felcsíki dallamokat stílusosan, egyszerűen díszítve, variáltan, a tánctípusoknak megfelelő tempóban eljátszani.
Az év végi vizsga javasolt anyaga:
– Egy– egy felcsíki keserves, lassú és sebes csárdás, félolához, verbunk dallam gardonkísérettel is.

3. évfolyam
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése:
– A dunántúli dialektus dallamai és játékmódja furulyán.
– A dallamok záróhangja a furulya alaphangja.
Ajánlott tananyag:
- Juhász Zoltán: Furulyaiskola IV. – Dél–Dunántúl, kotta + kazetta (Budapest 1992) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
- Archív dunántúli duda és furulyafelvételek (Néprajzi Múzeum, MTA Zenetudományi Intézet
Követelmény:
- Legyen képes a tanult dunántúli dallamokat stílusosan, egyszerűen díszítve, variáltan, a tánctípusoknak megfelelő tempóban eljátszani.
Az év végi vizsga javasolt anyaga:
– Dél–dunántúli rubato, ugrós, kanásztánc, lassú és friss csárdás dallamok eljátszása.

4. évfolyam
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése:
– Gyimesi dallamok.
– A hatlyukú furulya 2 oktávjának használata.
– Torokhangos (gégezöngés) kíséret a tanuló alkatától, fejlettségi szintjétől függően.
– Aszimmetrikus ütemezésű és ritmusú, illetve szinkópás ritmusú dallamok és hangsúlyozásuk.
– Közös muzsikálás másik furulyással, gardonnal.
Ajánlott tananyag:
- Juhász Zoltán: Az utolsó dudás. Pál István nógrádi pásztor zenei öröksége. Magyar Művelődési Intézet, 1998
- Juhász Zoltán: Furulyaiskola III. – Gyimes (Budapest 1990) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
- Nesztor Iván: Gyimesi furulyamuzsika (Budapest 1993) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
- Magyar furulyások Erdélyben és Moldvában – kazetta. szerk. Juhász Zoltán (Budapest 1993) Hungaroton
Követelmény:
Legyen képes:
– a tanult gyimesi dallamokat stílusosan, díszítve, variáltan, a tánctípusoknak megfelelő tempóban eljátszani.
– a hatlyukú furulya 2 oktávjának használatára.
Az év végi vizsga javasolt anyaga:
– Egy–egy gyimesi lassú és sebes magyaros, csárdás, kettős jártatója és sirülője, keserves dallam eljátszása gardonkísérettel is.

5. évfolyam
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése:
– A palóc furulyajáték dallamvilága és játéktechnikája.
– Semleges hangsorú furulyák ismerete.
– Dudanóták játéka furulyán, dudautánzó furulyajáték.
– A dallamok záróhangja a furulya alaphangja mind az alsó, mind a felső oktávon.
– A törzshangok elválasztására szolgáló figurák, variációk.
– Több furulya együttes játéka.
– Énekkíséret furulyával.

– Az énekes–nyelvi törvények, hangsúlyok, prozódiai szabályok érvényesülése a furulyajátékban.
Ajánlott tananyag:
- Juhász Zoltán: Az utolsó dudás. Pál István nógrádi pásztor zenei öröksége. Magyar Művelődési Intézet, 1998
- Juhász Zoltán: Kukucska Ernő nógrádi dudás és furulyás hagyatéka (Budapest 1994) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
- Archív nógrádi dudás és furulyás felvételek (Pátria hanglemezsorozat, MTA Zenetudományi Intézet, Néprajzi Múzeum)
- Magyar dudások CD
Követelmény:
- Ismerje meg és sajátítsa el az évfolyam technikai szintjén a palóc furulyajáték dallamvilágát és játéktechnikáját.
- Semleges hangsorú furulyák ismerete.
- A dallamok záróhangja a furulya alaphangja mind az alsó, mind a felső oktávon.
Az év végi vizsga javasolt anyaga:
– Két–két palóc giusto és rubato dallam eljátszása.
– Dudautánzó furulyajáték

6. évfolyam
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése:
– A hatlyukú furulya 2. és 3. átfújása.
– A mezőségi lassú és magyar ritmikája, hangsúlyai a széki zenében.
– Tilinkójáték.
– Variáció és díszítés a széki és moldvai dialektus szabályai szerint.
– Ismerkedés a szomszédnépek hangszereivel és dallamaival.
– Önálló dallamtanulás, egyszerű lejegyzés.
Ajánlott tananyag:
- Juhász Zoltán: Furulyaiskola IV. – Dél–Dunántúl, kotta + kazetta (Budapest 1992) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
- Archív dunántúli duda és furulyafelvételek (Néprajzi Múzeum, MTA Zenetudományi Intézet
- Széki énekesek és furulyások CD – Fonó kiadás
- Gyűjtések széki furulyásoktól – Hagyományok Háza
- Balogh Sándor: Moldvai csángómagyar furulyás dallamok és énekek
- Széki pár. Szerk. Juhász Zoltán (kazetta)
- Magyar furulyások Erdélyben és Moldvában – kazetta. szerk. Juhász Zoltán (Budapest 1993) Hungaroton
- Moldvai csángómagyar furulyás dallamok: Hodorog András – kazetta. szerk. Balogh Sándor (Budapest 1994) Harmónia BT.
Követelmény:
- Ismerje meg és sajátítsa el az évfolyam technikai szintjén a mezőségi lassú és magyar ritmikáját, hangsúlyait a széki zenén keresztül.
Legyen képes:
– a tanult moldvai dallamokat stílusosan, díszítve, variáltan, a tánctípusoknak megfelelő tempóban eljátszani.
– a hatlyukú furulya 2. és 3. átfújására.
– önálló dallamtanulásra, egyszerű lejegyzésre.
Az év végi vizsga javasolt anyaga:

– Széki lassú csárdás, magyar.
– Moldvai táncdallamok.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után
A tanuló legyen képes:
– természetes hangszerkezelésre,
– tiszta intonációra,
– a hang, illetve hangszín kialakítására, díszítésére a hagyomány adta kereteken belül,
– hangszeres népzenei darabok önálló megtanulására hangfelvételről,
– énekes dallamok megformálására hangszerein az adott dialektus hagyományos előadásmódján,
– énekkíséretre,
– más hangszerekkel való együttes játékra a hagyomány adta kereteken belül (furulyák, gardon, citera, esetleg hegedű, cimbalom),
– népzenei darabok értelmes, tagolt előadására a ritmus, a hangsúlyok, az összetartozó és elkülönülő hangok helyes felfogása, illetve alkalmazása révén,
– a tanult dialektusok táncrendjeinek eljátszására.
Rendelkezzék:
– az adott dialektus előadói hagyományára épülő rögtönzőkészséggel,
– zenei emlékezőtehetséggel,
– a magyar nyelv és a népzene kapcsolatára épülő ritmus és hangsúlyozási készséggel, formaérzékkel,
– a táncossal, énekessel való zenei kommunikáció képességével,
– olyan irányú kottaismerettel, mely a népzenei darabok megtanulását segíti,
– a szükséges zeneelméleti ismeretekkel.
Ismerje:
– hangszerei múltját és változatait a magyar nyelvterületen,
– hangszerei repertoárját, illetve annak jellemző részét és előadói hagyományát a fontosabb dialektusterületeken.

A művészeti alapvizsga követelményei
A vizsga részei: a vizsga gyakorlati és elméleti vizsgarészből áll.
A vizsga tantárgya és időtartama: népi furulya főtárgy, minimum 10 perc.
A vizsga tartalma:
- Udvarhelyszéki és csíki dallamok (csárdás, „marosszéki”, verbunk).
- Somogyi és zalai dallamok (pásztornóta, ugrós, lassú és friss csárdás)
- Gyimesi táncok.
A vizsga értékelése:
– megfelelés az előírt követelményeknek,
– technikai felkészültség,
– helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
– hangképzés,
– intonáció,
– hangszerkezelés,
– díszítések alkalmazása,
– helyes ritmus és tempó,
– előadásmód,
– a zenei stílus és az előírások megvalósítása,

– memória,
– alkalmazkodóképesség,
– állóképesség.

Továbbképző
A továbbképző évfolyamok eléréséig a tanulók tudásszintje között képességeik, teherbírásuk és szorgalmuk alapján jelentős különbség alakulhat ki. Ez a különbség a továbbképző évfolyamokon egyéb elfoglaltságaiktól, gyakorlási idejüktől, érdeklődési körüktől függően tovább növekedhet. Zenetanulásuk iránya és célja is eltérhet; vagy az egyéni hangszertudás tökéletesítése, vagy a kamarazenei, illetve zenekari játék fejlesztése kerül előtérbe.

7. évfolyam
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése:
– A Székelyföld furulyazenéje. Továbbképzés az 1–2. évfolyamon tanult dallamokra építve.
– Az ikerfurulya (gyimesi továbbképzés).
– A forgatós táncok dallamvilága.
– Variáció és díszítés a gyergyói és marosszéki kis–dialektusok szabályai szerint.
Ajánlott tananyag:
- Gyergyó–medencei gyűjtések, felvételek (MTA Zenetudományi Intézet, Hagyományok Háza)
- Bartók Nyárád–menti gyűjtése furulyásoktól (MTA Zenetudományi Intézet, Hagyományok Háza)
- Juhász Zoltán: Furulyaiskola II. – Székelyföld (Budapest 1989) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
Követelmény:
Legyen képes:
– a tanult marosszéki dallamokat stílusosan, díszítve, variáltan, a tánctípusoknak megfelelő tempóban eljátszani.
– elsajátítani a forgatós táncok dallamvilágának jellegzetességeit.
Az év végi vizsga javasolt anyaga:
– Gyimesi keservesek és táncdallamok (lassú és sebes magyaros, kettős, sirülje, héjszák)
– Székelyföldi hangszeres és vokális eredetű táncdarabok (forgatós, verbunk, félolához)
– Hangszerjáték gardonkísérettel.

8. évfolyam
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése:
– A Tiszántúl, Szilágyság és a Felföld pásztorainak furulyazenéje.
– Önálló tanulás, parlando és rubato pásztornóták lejegyzése.
– Hangmódosítás villafogásokkal.
– A záróhang a furulya IV., illetve I. hangja.
– A flóta.
Ajánlott tananyag:
- Szilágysági, tiszántúli, gömöri, hevesi, zoboralji felvételek. Hagyományok Háza
- Az utolsó dudás – Pál István nógrádi pásztor zenei öröksége Magyar Művelődési Intézet, 1998.
- Flóta felvételek
Követelmény:
- Ismerje meg és sajátítsa el a Tiszántúl, Szilágyság és a Felföld pásztorainak furulyazenéjét az évfolyam technikai és zenei szintjén.

Legyen képes:
– hangmódosításra villafogásokkal.
– önálló tanulásra, parlando és rubato pásztornóták lejegyzésére.
Az év végi vizsga javasolt anyaga:
– Nógrádi pásztornóták és táncdallamok flótán.
– Tiszántúli és szilágysági dallamok furulyán.

9. évfolyam
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése:
– A Küküllő–vidék furulyazenéje.
– A 2. – 3. átfújás kombinálása.
– A pontozó zenetörténeti jelentősége, dallamai, formavilága.
– Kapcsolatok a román invertita és haidau dallamokkal.
– A dunántúli dialektus dallamai és játékmódja hosszúfurulyán.
– A 2. átfújás használata hosszúfurulyán.
– A torokhangos (gégezöngés) kíséret szabályai hosszúfurulyán.
Ajánlott tananyag:
- Mestereink – Magyarbece, Szántó Ferenc – kazetta (Budapest 1995) Harmónia BT.
- Becei, magyarlapádi, héderfájai gyűjtések
- Küküllővidéki furulyaiskola illetve példatár (előkészületben)
- Juhász Zoltán: Furulyaiskola IV. – Dél–Dunántúl, kotta + kazetta (Budapest 1992) Magyar Művelődési Intézet – Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
- Archív dunántúli duda és furulyafelvételek (Néprajzi Múzeum, MTA Zenetudományi Intézet)
Követelmény:
- Ismerje meg és sajátítsa el a Küküllő–vidék furulyazenéjét az évfolyam technikai és zenei szintjén.
- Legyen képes a 2. – 3. átfújás kombinálására.
Az év végi vizsga javasolt anyaga:
– Küküllő vidéki párostáncok, pontozók, keservesek, román táncok.

10. évfolyam
Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése:
- Észak–mezőségi furulyazene dallamkincse, formavilága, technikája.
- A mezőségi lassú és a csárdás aszimmetrikus ütemezése és ritmikája.
- Ritka és sűrű legényesek.
Ajánlott tananyag:
- Magyarszováti, visai, ördöngösfüzesi, szásznyíresi és bálványosváraljai furulyások felvételei. (Hagyományok Háza)
- Magyar furulyások Erdélyben és Moldvában – kazetta. szerk. Juhász Zoltán (Budapest 1993) Hungaroton
- Nesztor Iván: Harmatos a borostyánfa levele (Budapest 1994) Magyar Művelődési Intézet – - Népzenei Füzetek, szerk.: Eredics Gábor
- Csobánok nótái. Bálványosváraljai és szásznyíresi furulyások és énekesek. CD, Fonó kiadás
Követelmény:
Legyen képes elsajátítani:
– az Észak–mezőségi furulyazene dallamkincsét, formavilágát, technikáját.
– a mezőségi lassú és a csárdás aszimmetrikus ütemezését és ritmikáját.
Az év végi vizsga javasolt anyaga:

– Észak–mezőségi lírai dalok és táncdallamok

Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után
A tanuló ismerje valamennyi magyar furulyafajta játékmódját, tudjon rajtuk a hagyományos előadókét megközelítő szinten önállóan összeállított dallamfüzért játszani minden jellemző tájegység anyagából szólisztikusan és más hangszerekkel együtt.
A tanuló legyen képes:
– minden ismert dialektusból dallamfüzéreket, táncrendeket játszani magas technikai színvonalon, hallgatóság előtt is,
– más hangszeren vagy énekes formában fennmaradt dallamok önálló adaptálására.
Ismerje:
– hangszere repertoárját, illetve annak jellemző részét és előadói hagyományát minden magyar népzenei dialektusban,
– a hangszer szerepét a történeti zenében,
– a rokonnépek hasonló hangszereit és példákat azok repertoárjából,
– a szomszédnépek hasonló hangszereit és példákat azok repertoárjából,
– hangszere elterjedtségét a Földön.

A művészeti záróvizsga követelményei
A vizsga részei: a vizsga gyakorlati és elméleti vizsgarészből áll.
A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama: népi furulya főtárgy, minimum 10 perc.
A vizsga tartalma:
- Dunántúli dallamok és táncok. (pásztornóták, kanásztánc, ugrós, lassú és friss csárdás.)
- Udvarhelyszéki és csíki táncok és más dallamok. (csárdás, marosszéki, verbunk, keserves.)
- Gyimesi táncok és más dallamok. (lassú magyaros, sebes magyaros, kettős, héjszák, félolához, verbunk, keserves.)
A vizsga értékelése:
– megfelelés az előírt követelményeknek,
– technikai felkészültség,
– helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
– hangképzés,
– intonáció,
– hangszerkezelés,
– díszítések alkalmazása,
– helyes ritmus és tempó,
– előadásmód,
– a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
– memória,
– alkalmazkodóképesség,
– állóképesség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
- Megfelelő mennyiségű és minőségű hangszerek – hatlyukú furulya C alaphangú, erdélyi, semleges hangsorú dunántúli és palóc változatai, ikerfurulya, tilinkó, flóta és hosszúfurulya.
- Kottatartó.
- Metronóm.
- Hangzó zenei és videó/DVD példatár.
- MP3–as és CD játszó, video– illetve DVD lejátszó–felvevő készülék.

- Lejegyzések készítésére alkalmas többsebességű magnetofon vagy számítógép.

NÉPI ÉNEK

„A” tagozat

A népi ének tanításának szakirányú feladatai

Ismertesse meg a tanulókat:

– az énekes népzene hagyományaival, a népdalok hiteles megszólaltatásához szükséges elméleti és technikai ismeretekkel, hogy tanulmányaik végeztével képességeiknek és megszerzett tudásuknak megfelelően tudatosan vállalják a megtanult népdalkincs megőrzését, továbbadását, átmentését,

– az emberi hang sajátosságaival, kifejezési lehetőségeivel, a népdalok élményszerű, ugyanakkor autentikus megszólaltatáshoz szükséges természetes éneklés technikai hátterével,

– a magyar népzenei dialektusok sajátosságaival (hangszín, tempó, ornamentika, szöveg).

Fejlessze folyamatosan, módszeresen és sokoldalúan:

– az énekhang technikai adottságait (légzés, vokális hangzók, hangterjedelem, hangszín),

– a tanulók zenei képességeit: hallását, intonálási képességét, ritmusérzékét,

– az egyszerű, érthető és kifejező szövegmondás képességét,

– a népdalok memorizálási képességét,

– az énekelt népzenei karakterek megformálásához szükséges forma–, dallam– és tempóérzéket,

– a különböző népzenei dialektusok felismerésének képességét,

– a dialektusok díszítésmódjainak megszólaltatásához szükséges készségeket.

Törekedjen a korosztályi jellemzők, az egyéni adottságok, készségek és képességek, habitus, érzelmi beállítódás figyelembe vételére az egyes tanulók fejlesztési programjának kialakításában.

Ismertesse meg a tanulókat a vokális anyag hangszeres és táncbeli vonatkozásaival, a gyakorlatban is.

Teremtsen alkalmat – a hangzó felvételek hallgatása mellett – a még élő adatközlőkkel való élményt adó találkozásokra, az adott tájegységre történő kirándulás vagy táborozás formájában is.

Vegye figyelembe a repertoár kialakításánál, hogy a vokális népzenei hagyományban olyan emberi érzések, viszonyok tükröződnek és nyernek kifejezést, melyek a tanulók későbbi önálló, felnőtt életében családi, baráti körben a legkülönbözőbb hétköznapi és ünnepi helyzetekben aktivizálódhatnak, kerülhetnek használatba: pl. gyermeknevelés, karácsonyi ünnep, baráti mulatság.

Bíztassa a tanulókat a tanultak további használatára és önálló repertoárbővítésre a tanulmányok befejezése után is, a hangzó és irodalmi források megismertetésével.

Előképző

1. évfolyam

Zenei ismeretek, az énekkészség fejlesztése:

– A magyar nyelvterület szabadon választott területeiről származó mondókák, gyermekdalok, népszokás dallamok, illetve kis ambitusú népdalok hallás utáni megtanulása, éneklése segítségével, a tanuló természetes, helyes testérzetének (testtartás, légzés, artikuláció) kialakítása.

Követelmény:

- A tanuló életkorához, képességeihez mérten fejlődjön az alábbiakban: természetes testtartás, helyes légzés, artikuláció, intonáció, ritmusérzék.
- Sajátítson el, és legyen képes minimum 40 mondókát, gyermekjátékot, szokásdallamot, kis ambitusú népdalt szabadon énekelni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Három különböző karakterű gyermekdal vagy népszokásdallam megszólaltatása.

2. évfolyam

Zenei ismeretek, az énekkészség fejlesztése:
– A magyar nyelvterület különböző területeiről származó mondókák, gyermekdalok, népszokás dallamok, illetve kis ambitusú népdalok hallás utáni megtanulása, éneklése.

A tanuló természetes, helyes testtartásának, légzésének, artikulációjának kialakítása, fejlesztése.

Követelmény:
- A tanuló életkorához, képességeihez mérten fejlődjön az alábbiakban: természetes testtartás, helyes légzés, artikuláció, intonáció, ritmusérzék.
- Sajátítson el, és legyen képes minimum 40 mondókát, gyermekjátékot, szokásdallamot, kis ambitusú népdalt szabadon énekelni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Három különböző karakterű gyermekdal vagy népszokásdallam megszólaltatása.

Alapfok

1. évfolyam

Zenei ismeretek, az énekkészség fejlesztése:
– A helyes testtartás, légzés kialakítása
– A tiszta intonáció, differenciált ritmizálás fejlesztése
– Bemelegítő skálagyakorlatok
– Érthető, kifejező szövegmondás, artikuláció fejlesztése
– Dunántúl jellegzetes népdaltípusainak, műfajainak megismerése és elsajátítása.

Követelmény:
A dunántúli dialektusból a korosztálynak és egyéni adottságoknak megfelelően:
– gyermekjátékdalok,
– különböző témájú lírai dalok,
– balladák,
– különböző lüktetésű és tempójú táncdallamok,
– a jeles napokhoz és az emberi élet fordulóihoz és szakaihoz, valamint a munkához kötődő – népszokásdallamok.

Az előadásra kerülő népdalokat stílushűen, érzelmileg kifejezően adja elő.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy népszokás dallam
– Egy táncdallam
– Egy lírai dal

2. évfolyam

Zenei ismeretek, az énekkészség fejlesztése:
– Légzésfejlesztés
– Intonációs, ritmusfejlesztő, artikulációs gyakorlatok
– A kifejező szövegmondás fejlesztése

– A bartóki II. népzenei dialektus, Észak jellegzetes népdaltípusainak, műfajainak megismerése és elsajátítása.
Követelmény:
Az északi dialektusból a korosztálynak és egyéni adottságoknak megfelelően:
– gyermekjátékdalok,
– különböző témájú lírai dalok,
– balladák,
– különböző lüktetésű és tempójú táncdallamok,
– a jeles napokhoz és az emberi élet fordulóihoz és szakaihoz, valamint a munkához kötődő népszokásdallamok.
Az előadásra kerülő népdalokat stílushűen, érzelmileg kifejezően adja elő.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy népszokás dallam
– Egy karikázó–fűzér
– Egy ballada vagy lírai dal

3. évfolyam
Zenei ismeretek, az énekkészség fejlesztése:
– Légzésfejlesztés
– Intonációs, ritmusfejlesztő, artikulációs gyakorlatok
– A váltóhangok kiegyenlítése
– A hangterjedelem növelése
– A kifejező szövegmondás fejlesztése
– Az Alföld népzenei dialektus jellegzetes népdaltípusainak, műfajainak megismerése és elsajátítása a – kistájak anyagának figyelembe vételével.
Követelmény:
Az alföldi dialektusból a korosztálynak és egyéni adottságoknak megfelelően:
– gyermekjátékdalok,
– különböző témájú lírai dalok,
– balladák,
– különböző lüktetésű és tempójú táncdallamok,
– a jeles napokhoz és az emberi élet fordulóihoz és szakaihoz, valamint a munkához kötődő népszokásdallamok.
Az előadásra kerülő népdalokat stílushűen, érzelmileg kifejezően adja elő
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy dalcsokor táncdallamokból
– Egy parlando–rubato dal vagy egy ballada
– Egy népszokás dallam

4. évfolyam
Zenei ismeretek, az énekkészség fejlesztése:
– A légzéskapacitásra irányuló gyakorlatok
– A hangterjedelem növelése
– A váltóhangok kiegyenlítése
– A könnyebb díszítési gyakorlatok
– A tiszta intonáció, a kifejező előadás és a jó szövegmondás fejlesztése
– Az Erdély népzenei dialektusból Székelyföld és Bukovina legjellemzőbb népdaltípusainak, műfajainak megismerése és elsajátítása.

Követelmény:
Székelyföld és Bukovina vokális népzenei anyagából a korosztálynak és egyéni adottságoknak megfelelően:
– különböző témájú lírai dalok,
– balladák,
– különböző lüktetésű és tempójú táncdallamok,
– a jeles napokhoz és az emberi élet fordulóihoz és szakaihoz, valamint a munkához kötődő népszokásdallamok.
Az előadásra kerülő népdalokat stílushűen, érzelmileg kifejezően adja elő
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy lakodalmi összeállítás
– Egy táncdallamokból álló összeállítás
– Egy ballada vagy lírai dal

5. évfolyam
Zenei ismeretek, az énekkészség fejlesztése:
– A hangterjedelem továbbfejlesztése
– Az egyenletes éneklés biztosítása a váltóhangok kiegyenlítésének segítségével
– Nehezebb díszítési gyakorlatok,
– A tanult stílusokra, népdaltípusokra és földrajzi területekre jellemző díszítések felismerése és megszólaltatása.
– Az Erdély népzenei dialektusból Szilágyság, Kalotaszeg és Mezőség legjellemzőbb népdaltípusainak, műfajainak megismerése és elsajátítása.
Követelmény:
Szilágyság, Kalotaszeg, Mezőség vokális népzenei anyagából a korosztálynak és egyéni adottságoknak megfelelően:
– különböző témájú lírai dalok,
– balladák,
– különböző lüktetésű és tempójú táncdallamok,
– táncszók,
– a jeles napokhoz és az emberi élet fordulóihoz és szakaihoz, valamint a munkához kötődő népszokásdallamok.
Önállóan és tudatosan alkalmazva a tanultakat énekeljen tisztán, szép szövegmondással, stílusosan, átélt, kifejező módon.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy népszokás dallamokból álló összeállítás
– Egy különböző karakterű és tempójú táncdallamokból álló összeállítás
– Egy hosszabb lélegzetű parlando–rubato dal.
– Egy ballada.

6. évfolyam
Zenei ismeretek, az énekkészség fejlesztése:
Az előző években tanult technikai készségek továbbfejlesztése:
– légzés,
– hangterjedelem,
– a kiegyenlített, törésmentes éneklés,
– kifejező szövegmondás,
– a tanult tájegységekre jellemző díszítések.

Moldva legjellemzőbb népdaltípusainak, műfajainak megismerése és elsajátítása.
Követelmény:
Moldva vokális népzenei anyagából a korosztálynak és egyéni adottságoknak megfelelően:
– különböző témájú lírai dalok,
– balladák,
– különböző lüktetésű és tempójú táncdallamok,
– táncszók,
a jeles napokhoz és az emberi élet fordulóihoz és szakaihoz, valamint a munkához kötődő népszokásdallamok.
Önállóan és tudatosan alkalmazva a tanultakat énekeljen tisztán, szép szövegmondással, stílusosan, átélt, kifejező módon.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– Egy guzsalyas dalokból álló összeállítás
– Egy díszített parlando–rubato dal
– Egy klasszikus ballada
– Egy táncdallamokból álló összeállítás

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után
A tanuló ismerje:
– az emberi hang sajátosságait, és képes legyen ezeket alkalmazni a dallamok megszólaltatásakor,
– a magyar népdalok alapvető stílusjegyeit, az öt magyar népzenei dialektus fő jellemzőit és a népdalok díszítési és variációs lehetőségeit,
– a legjelentősebb hagyományőrző népi énekeseket.
Tudjon:
– helyesen lélegezni,
– tisztán intonálni,
– kezdőhangokat önállóan megtalálni,
– hangfajának megfelelő terjedelemben törésmentesen énekelni,
– érthető szövegmondással énekelni,
– életkorának, képességének, egyéniségének megfelelő módon, a tanult dialektusok figyelembevételével, stílusosan népdalokat megszólaltatni.

A művészeti alapvizsga követelményei
A vizsga részei: a vizsga gyakorlati és elméleti vizsgarészből áll.
A gyalorlati vizsga tantárgya és időtartama: népi ének főtárgy, minimum 10 perc.
A vizsga tartalma:
– Egy gyerekjátékdalokból vagy párosító dalokból álló népdalcsokor,
– Egy jeles napi szokásdalokból álló összeállítás,
– Egy pásztor– vagy rabének,
– Egy klasszikus ballada a Dunántúlról vagy az Alföldről,
– Egy különböző lüktetésű és tempójú táncdallamokból álló összeállítás.
Az előadásban közreműködhetnek hangszeres tanulók.
A vizsga értékelése:
– megfelelés az előírt követelményeknek,
– helyes légzés, testtartás,
– intonáció,
– helyes ritmus és tempó,

– szép, érthető szövegmondás
– memória,
– állóképesség,
– előadásmód, tartalmi érzékenység,
– technikai és művészi megvalósítás,
– népzenei hitelesség.

Továbbképző
A továbbképző évfolyamok eléréséig a tanulók tudásszintje között képességeik, teherbírásuk és szorgalmuk alapján jelentős különbség alakulhat ki. Ez a különbség a továbbképző évfolyamokon egyéb elfoglaltságaiktól, gyakorlási idejüktől, érdeklődési körüktől függően tovább növekedhet. Zenetanulásuk iránya és célja is eltérhet; így az egyéni énektudás tökéletesítése, vagy a kamarazenei együttes muzsikálás fejlesztése kerülhet előtérbe.
A továbbképző anyagának megtervezésekor egyéni programokat alakítsunk ki, hogy összefoglaljuk, elmélyítsük a népzenei dialektusok, stílusok és műfajok eddig tanult anyagát, új nézőpontból is.
A továbbképző lehetőséget teremt arra, hogy megismertessük azokat a tájegységeket, illetve műfajokat, amelyekkel nem volt módunk foglalkozni az alapfokú tanulmányok ideje alatt: pl. egyházi népénekek, történeti énekek, hangszerutánzó dallamok stb.
A továbbképző osztályaiban a tananyagot a tanuló alapfokon elvégzett anyaga, egyéni adottságai, érdeklődése figyelembe vételével állítsuk össze.
Az iskola adottságaitól függően a továbbképzőben teremtsünk lehetőséget a népdalok stílusos hangszerkíséretes megszólaltatására.
Ösztönözzük a tanulókat énekes–hangszeres együttesek alakítására, a kamarazene tantárgy keretein kívül is.
A tanuló képes legyen az eddigiekre építve tovább gyarapítani tudását a népzenei dialektusok eredeti megszólaltatása érdekében. Az eddig tanultakra építve fejlesszük tovább a tanuló készségeit (hangterjedelem, kifejező szövegmondás, a dialektusokra jellemző hangvétel és díszítési módok). A tanultakat tudatosan alkalmazva énekeljen tisztán, szép szövegmondással, kifejező módon.

7 évfolyam
Zenei ismeretek, az énekkészség fejlesztése:
– Az emberi élet szakaszaihoz és fordulóihoz kötődő szokásdallamok egy népzenei dialektus dallamanyagán keresztül, szem előtt tartva a szokás műfaji hátterét és funkciós kötöttségei: a lakodalomhoz kötődő szokásdallamok Zoborvidéken.
– Az egyes dialektusterületek különböző táncrendjének énekelt dallamai: sárközi, rábaközi táncok.
– Egy dunántúli énekes egyéniség tudásanyagán keresztül a helyi vokális dallamrepertoár rétegei: pl. Markaf József (Karád), Mosonyi József (Perkáta), Tóth Imre (Kisbárapáti).
– Egy dunántúli falu tudásanyagán keresztül a vokális dallamrepertoár rétegei: pl. Karád, Nemespátró, Szentlászló.
– Egy műfaj legjellemzőbb darabjait:pl. katonadalok, .egyházi népénekek stb.
Követelmény:
- A tanuló életkorához, képességeihez, alkatához mérten, minden évben legyen képes az előzőben elsajátítotthoz képest fejlődni az alábbiakban: légzéskapacitás, hangterjedelem, kifejező szövegmondás, állóképesség, előadói, önkifejező készség.
- Sajátítson el, és legyen képes a zenei anyagban minimum 50 különböző műfajú, karakterű,

tempójú dallamot kotta nélkül, saját hangján, szabadon, dallamfűzésekkel is megszólaltatni.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– A tanult anyagból a tanuló által összeállított, három különböző tájegységről származó szabadon választott népdalcsokor előadása.

8. évfolyam
Zenei ismeretek, az énekkészség fejlesztése:
– A jeles napokhoz vagy az emberi élet szakaszaihoz és fordulóihoz kötődő szokásdallamok egy népzenei dialektus dallamanyagán keresztül, szem előtt tartva a szokás műfaji hátterét és funkciós kötöttségeit: pl. gyermekjátékdalok, a karácsonyi ünnepkör népszokás dallamai.
– Az alföldi dialektusterületek különböző táncrendjének énekelt dallamai: Szatmár, Dél–alföld.
– Egy alföldi énekes egyéniség tudásanyagán keresztül a vokális dallamrepertoár rétegei: Barnucz Mihályné Keczán Irén, Simon Mária, Maszlag Józsefné Mecsbalog Mária és mások.
– Egy alföldi falu tudásanyagán keresztül a vokális dallamrepertoár rétegei: pl. Nyíradony, Dávod, Tápé, Horgos.
Egy népdal– vagy szövegtípus, műfaj legjellemzőbb darabjait: pl. pásztordalok, rabénekek, summásdalok.
Követelmény:
- A tanuló életkorához, képességeihez, alkatához mérten, minden évben legyen képes az előzőben elsajátítotthoz képest fejlődni az alábbiakban: légzéskapacitás, hangterjedelem, kifejező szövegmondás, állóképesség, előadói, önkifejező készség.
- Sajátítson el, és legyen képes a zenei anyagban minimum 50 különböző műfajú, karakterű, tempójú dallamot kotta nélkül, saját hangján, szabadon, dallamfűzésekkel is megszólaltatni.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– A tanult anyagból a tanuló által összeállított, három különböző tájegységről származó szabadon választott népdalcsokor előadása.

9. évfolyam
Zenei ismeretek, az énekkészség fejlesztése:
– A jeles napokhoz vagy az emberi élet szakaszaihoz és fordulóihoz kötődő szokásdallamok egy népzenei dialektus dallamanyagán keresztül, szem előtt tartva a szokás műfaji hátterét és funkciós kötöttségeit: pl. párosítók, a húsvéti ünnepkör szokásdallamai.
– Az egyes dialektusterületek különböző táncrendjének énekelt dallamait: csallóközi, gömöri táncok.
– Egy zoborvidéki énekes egyéniség tudásanyagán keresztül a vokális dallamrepertoár rétegei: pl. Brath Lászlóné, Brath Margit, Potuska Jánosné Fülöp Ilona, Süttő Mónika és mások.
– Egy, az északi népzenei dialektushoz tartozó kistáj vagy falu tudásanyagán keresztül a vokális dallamrepertoár rétegei: pl. Zoborvidék, Barslédec, Bogács, Bag, Fedémes.
– Egy népdal– vagy szövegtípus, műfaj legjellemzőbb darabjait: pl. keserves, jajnóták.
Követelmény:
- A tanuló életkorához, képességeihez, alkatához mérten, minden évben legyen képes az előzőben elsajátítotthoz képest fejlődni az alábbiakban: légzéskapacitás, hangterjedelem, kifejező szövegmondás, állóképesség, előadói, önkifejező készség.
- Sajátítson el, és legyen képes a zenei anyagban minimum 50 különböző műfajú, karakterű, tempójú dallamot kotta nélkül, saját hangján, szabadon, dallamfűzésekkel is megszólaltatni.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga:
– A tanult anyagból a tanuló által összeállított, három különböző tájegységről származó szabadon választott népdalcsokor előadása.

10. évfolyam

Zenei ismeretek, az énekkészség fejlesztése:

– A jeles napokhoz vagy az emberi élet szakaszaihoz és fordulóihoz kötődő szokásdallamok egy népzenei dialektus dallamanyagán keresztül, szem előtt tartva a szokás műfaji hátterét és funkciós kötöttségeit: halott búcsúztatáshoz kapcsolódó szokásdallamok, guzsalyas dalok.

– Az erdélyi dialektus különböző táncrendjeinek (pl. szilágysági, széki, kalotaszegi, csíki, marosszéki) valamint a moldvai csángók táncainak énekelt dallamai.

– Egy erdélyi (pl. Kádár Sándorné Papp Erzsébet, Mogyorósi János, Papp Mária) vagy moldvai (Demeter Antalné Jánó Anna, Lőrincz Györgyné Hodorog Luca, Kotyor Balán Mihályné Bálint Erzsi) énekes egyéniség tudásanyagán keresztül a vokális dallamrepertoár rétegei.

– Egy kistáj vagy falu tudásanyagán keresztül a vokális dallamrepertoár rétegei: pl. Gyimes, Magyarózd, Válaszút, Magyarszovát, Ördöngősfüzes.

– Egy népdal– vagy szövegtípus, műfaj legjellemzőbb darabjait: pl. ballada, dudanóta és dudautánzás.

Követelmény:

- A tanuló életkorához, képességeihez, alkatához mérten, minden évben legyen képes az előzőben elsajátítotthoz képest fejlődni az alábbiakban: légzéskapacitás, hangterjedelem, kifejező szövegmondás, állóképesség, előadói, önkifejező készség.
- Sajátítson el, és legyen képes a zenei anyagban minimum 50 különböző műfajú, karakterű, tempójú dallamot kotta nélkül, saját hangján, szabadon, dallamfűzésekkel is megszólaltatni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

– A tanult anyagból a tanuló által összeállított, három különböző tájegységről származó szabadon választott népdalcsokor előadása.

Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

Legyen képes a tanuló:

– az „A” tagozatra építve tovább gyarapítani technikai eszközeit,

– tisztán, szép szövegmondással, átélt, kifejező módon énekelni,

– önállóan és tudatosan alkalmazni a tanultakat,

– olyan művészi szándékú kifejezésmódra, amely összefüggő egységben tükrözi hagyományismeretét, zenei tudását, képzelőereje fejlettségét, valamint előadókészsége érettségét.

ismerje a tanuló a magyar népzene minden dialektusterületét az „A”tagozaton elvárható mélységben és dallam mennyiségben.

Tudjon mindegyik dialektusból önállóan dalfüzért szerkeszteni és azt előadni.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei: a vizsga gyakorlati és elméleti vizsgarészből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama: népi ének főtárgy, minimum 10 perc.

Avizsga tartalma:

- Három különböző dialektusterületről származó összeállítás bemutatása,
- Egy hangszerkíséretes összeállítás bemutatása.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

- Egészalakos tükör.
- Jól hangolt és karbantartott zongora.
- Kottaállvány.

- Hangtár, mely rendelkezik a népzenei, néprajzi irodalom hang– és videó felvételeivel.
- Felvételre és lejátszásra megfelelő minőségben képes audiovizuális eszközök.

NÉPI KAMARAZENE

A népi kamarazene kötelezően választható, vagy választható tantárgyként is tanulható. A népi kamarazene tantárgy kötelezően választható tantárgy a művészeti iskola 5. évfolyamától. Ezért a zeneművészeti ág (2)+6+4 évfolyamos képzés képzési idejéből csak 6 évet ölel fel. Ehhez igazodva: alapfokú évfolyamok: 1-2. évfolyam, továbbképző évfolyamok: 3-6 évfolyam.
A népzene tanításában a kamarazenének kiemelt jelentősége van, hiszen a népzene alapvetően közösségi műfaj. A hagyományos népzenei gyakorlatban fontos szerepe van két vagy több hangszer együttes játékának, a hangszeres – énekes együttmuzsikálásnak, melyhez gyakran társul a néptánc is. A társas zenélés segíti a tanulókat megszerzett egyéni tudásuk gyarapítására, alkalmazására. Közösségformáló jellege elősegíti az együttműködés képességének (közös munka, alkalmazkodás, felelősségvállalás, irányítókészség, irányíthatóság, tolerancia, kommunikációs készség) megerősödését, azon viselkedési formák tanulását, amelyek alapján a tanuló konstruktívan be tud illeszkedni és aktívan részt tud venni a társas zenélés különböző formáiban (szólistaszerep, kísérőfunkció, ének–, táncкíséret, táncház).
A kamarazene hat az emberi kapcsolatok fejlődésére, hozzájárulva ezzel a harmonikusabb személyiség kialakulásához. Elmélyíti a kapcsolatot a hagyomány és ennek a mindennapi életben való alkalmazása között, ösztönzi a tanulókat a közös éneklésre, akár saját örömükre, akár koncerteken, táncházakban, ünnepeken való közreműködés formájában.
A kamarazene tantárgy alá tartozik a 2–8 fő közötti, tetszőleges összeállítású hangszeres és/vagy vokális tanulókból álló együttes.

Fejlesztési feladatok

A kamarazene oktatásban az évfolyamok fejlesztési követelményei függenek a résztvevők egyéni tudásszintjétől, a hangszeres és/vagy énekes tanulók adott tanévre vonatkozó létszámától, arányától, az együttmuzsikáló hangszerek összeállításától. Ezért minden kamaracsoportra érvényes, éves szintekre lebontott fejlesztési követelményeket nem lehet megadni.
A népzene sajátossága, hogy az állandó zenei formációk mellett alkalmi együttmuzsikálásban is társulhatnak a rendelkezésre álló hangszerek. Helyezzük előtérbe azonban a népi kamarazenélés hagyományos formáinak, alkalmainak, funkcióinak megismertetését.
Az alábbiakban a fejlesztési feladatokat a kamarazenélésre jellemző ismeretek és készségek szerint csoportosítva soroljuk fel, avval, hogy a képzés során ezek kialakítása és szintjének fejlesztése a képzés célja.
Ismertesse meg a tanulókat:
– a hangszeres és énekes népzene világával, gyakoroltassa a hangzó anyagok, kották egyéni és közös feldolgozását, ezek szabad alkalmazását, a zenei anyag folyamatos, dallam–, ritmus– és stílushű megszólaltatását, fejlesztve az igényességet a jó hangzásra, lendületes megszólalásra.
– az egymással társítható népi hangszerek sajátosságaival.
– a népi variációs, rögtönzésszerű hangszeres dallamvezetés alapvető szabályaival.
– a zene logikájával, különös tekintettel a népzene sajátos gondolkodásmódjának, a dallam– és harmóniavilág és a formai szerkezet összefüggéseinek, a ritmus és intonáció hajlékonyabb értelmezésének, a nyelv sajátságaival is összefüggő hangsúlyviszonyainak jellemzőire.
Tegye lehetővé:

– a hangszeresek és énekesek számára, hogy megismerjék az énekes dallamok hangszeres változatait, a hangszeren játszott dallamok szövegeit.
– hogy a tanuló a saját hangszerén kívül, más népi hangszereket is megismerhessen.
– hogy a tanuló gazdagítsa zenei műveltségét a szomszéd– és rokonnépek népzenéjének befogadásával, megtanulásával.
Ösztönözze a tanulókat:
– népzenei műveltségük elmélyítésére, eredeti hangfelvételek, kottakiadványok és az elméleti szakirodalom önálló tanulmányozására.
– a népzenei hagyomány elemző megismerésére.
– a hagyományőrzéshez való kapcsolódás tudatos kapcsolódására.
– a táncházakban való aktív muzsikálásra, mely élményszerűen ötvözi a hagyományos népi kultúra egységét: zene, ének, tánc.
Készítse fel a tanulókat:
– a hagyományos népzenei kamarazenélés önálló művelésére,
– a szólamok önálló, technikailag magas szintű, stílushű elsajátítására és megszólaltatására.
Fordítson figyelmet:
– az egymás játékához, valamint az énekesekhez vagy táncosokhoz való alkalmazkodásra.
Járuljon hozzá:
– a kamarazenéléshez nélkülözhetetlen figyelemmegosztó és alkalmazkodóképesség fejlesztésével a tanuló személyiségének, egyéniségének formálásához.
A társas muzsikálás gyakorlati ismeretei:
– Beintés–leintés.
– Közös levegővétel és intés.
– Lassítás, gyorsítás jelzése.
– A kamaraegyüttes elhelyezkedésének szempontjai.
– Igénykeltés a pontos tagolás, a tiszta szólamvezetés, a világos megformálás, a differenciált dinamika, a fejlett hangszínkultúra iránt.
A hangolással, intonációval összefüggő ismeretek:
– A hangolás módja az adott hangszer sajátosságaiból kiindulva.
– A saját hangszer és a kamarapartnerek hangszerének hangolása.
– Transzponálás, a transzpozíció fogalma.
– A saját hangszer és a kamarapartnerek hangszerének intonációs és egyéb jellemzői.
– A saját hangszer intonációs hibáinak javítási lehetőségei (levegőmennyiség, szájtartás, kéztartás, vonótartás–módosítás,).
– A vokális intonációban a temperált hangszerekhez való alkalmazkodás elsajátítása.
– A vokális intonáció és az adott előadóterem akusztikai kapcsolata.
– Az akusztikus intonáció alapvető tudnivalói.
A zenei stílusokra, műfajokra vonatkozó ismeretek:
– A játszott művek formája, harmóniai világa
– A játszott művek elhelyezése a zenetörténetben.
– A disszonancia–konszonancia fogalma, felismerése, megvalósítása.
A kamarazenei játékkal összefüggő képességek, készségek fejlesztése:
– Lapról olvasás.
– Memorizálás képessége.
– A belső hallás fejlesztése.
– Intonációs készség.
– Az improvizációs készség fejlesztése.
– A figyelem megosztása a saját és a többi szólam, illetve az összhangzás közt.

– Alkalmazkodás a hangképzés, dinamika, karakter, stílus stb. terén.
– Színgazdag játék valamennyi dinamikai tartományban, tiszta intonációval.
– Az önállóság megszerzése a zenei elemzés, értelmezés, a variációképzés területén is.
– A jó megfigyelőkészség, memória, a gyors hallás utáni tanulás, a biztos kottaolvasási készség fejlesztése.
– Meggyőző zenei–, előadói élményt keltő hangszerjáték biztos tempótartással szóló és kísérő szerepkörben, változatos kamarazenei összeállításokban.

Alapfok
1. évfolyam
Ajánlott tananyag:
- Az öt népzenei dialektus (Dunántúl, Észak, Alföld, Erdély, Moldva) kistájaiból a kamaracsoport korosztályától, hangszerösszetételétől, létszámától függően választott népzenei anyag, mely tartalmazzon parlando rubato előadásmódú népdalokat és különböző karakterű, lüktetésű, ritmikájú, tempójú táncdallamokat.
Követelmények:
A tanuló legyen képes:
– megadott hangra önállóan hangolni,
– hangolni, intonálni a hangológép jelzéseinek megfelelően,
– be– illetve leintésre játékát pontosan megkezdeni és befejezni,
– be– és leinteni,
– a beintés alapján a helyes tempót azonnal felvenni,
– biztosan tempót tartani,
– intonációs hibáit javítani a tanár jelzései alapján,
– a tanár jelzései alapján hangerőben alkalmazkodni,
– stílusosan játszani a tanult népzenei dialektus dallamait.
A tanuló legyen tisztában:
– saját hangszere intonációs jellemzőivel,
– a különböző ütemfajták ütemsúlyaival,
– a népzenei dialektusok hangszeres és énekes zenéjének sajátos stílusával, műfajaival, jellemzőivel.
Az év végi vizsga javasolt anyaga:
– Két különböző karakterű és tempójú népdalokat tartalmazó összeállítás a tanév közben megismert népzenei tájak anyagából.
– A tanév közben megismert népzenei tájak anyagából egy táncfüzér, táncrend előadása koncerten, táncházban.

2. évfolyam
Ajánlott tananyag:
- Az öt népzenei dialektus (Dunántúl, Észak, Alföld, Erdély, Moldva) kistájaiból a kamaracsoport korosztályától, hangszerösszetételétől, létszámától függően választott népzenei anyag, mely tartalmazzon parlando rubato előadásmódú népdalokat és különböző karakterű, lüktetésű, ritmikájú, tempójú táncdallamokat.
Követelmények:
A tanuló legyen képes:
– játék közben új tempót felvenni a partner jelzése alapján,
– lassítani–gyorsítani a partner jelzése alapján,
– tempóváltozásokat ő maga is jelezni.

– stílusosan játszani a tanult népzenei dialektus dallamait.
A tanuló legyen tisztában:
– az együttesben szereplő hangszerek hangolásával (C–hangolású vagy transzponáló jellegével),
– a saját hangszerére jellemző intonációs hibák javítási lehetőségeivel,
– a játszott népzenei dialektus hangszeres, énekes népzenei anyagának jellegzetességeivel.
Az év végi vizsga javasolt anyaga:
– Két különböző karakterű és tempójú népdalokat tartalmazó összeállítás és egy táncfüzér, táncrend előadása a tanév közben megismert népzenei tájak anyagából.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után
A tanuló legyen képes:
– szükség esetén önállóan hangolni,
– önállóan, tisztán intonálni,
– pontos ritmusban, biztos tempótartással játszani,
– új tempót felvenni, tempót változtatni a kamarapartner jelzései alapján,
– saját maga is jelezni a tempóváltozásokat,
– hiba esetén az összjáték komolyabb mérvű megzavarása nélkül tévedését kiigazítani, szólamába újból bekapcsolódni,
– szólamát magas szintű hangszertudással, stílusérzékkel megszólaltatni,
– figyelmét megosztani a saját és a többiek szólama között,
– állandóan figyelemmel kísérni az együttes összjátékát,
– saját szólamát önállóan megtanulni és kigyakorolni akár kotta, akár hangzóanyag alapján,
– zeneiskolai tanulmányai befejezését követően a kamarazene önálló művelésére.
Rendelkezzék:
– a társas muzsikáláshoz szükséges koncentrálóképességgel, alkalmazkodóképességgel,
– a játszott népzenei anyagra vonatkozó sokrétű ismerettel,
– kottaolvasási, illetve hangzóanyag feldolgozási készséggel.

Továbbképző
3. évfolyam
Ajánlott tananyag:
- Az öt népzenei dialektus (Dunántúl, Észak, Alföld, Erdély, Moldva) kistájaiból a kamaracsoport korosztályától, hangszerösszetételétől, létszámától függően választott népzenei anyag, mely tartalmazzon parlando rubato előadásmódú népdalokat és különböző karakterű, lüktetésű, ritmikájú, tempójú táncdallamokat.
Követelmények:
A tanuló legyen képes:
– figyelmét megosztani a saját és a többiek szólama közt,
– saját szólamának szerepét önállóan felismerni, annak megfelelően szólamát kiemelni vagy háttérbe helyezni,
– figyelemmel kísérni az összhangzást is,
– a tanár útmutatásainak megfelelően hangképzésben, dinamikában, artikulációban stb. alkalmazkodni.
– stílusosan játszani a tanult népzenei dialektus dallamait.
A tanuló legyen tisztában:
– a játszott népzenei dialektus hangszeres, énekes népzenei anyagának jellegzetességeivel,
– az együttjátszó hangszerek intonációs és egyéb jellemzőivel,

– az akusztikus intonáció alapvető tudnivalóival.
Az év végi vizsga javasolt anyaga:
– Két különböző karakterű és tempójú népdalokat tartalmazó összeállítás és egy táncfüzér, táncrend előadása a tanév közben megismert népzenei tájak anyagából.

4. évfolyam
Ajánlott tananyag:
-Az öt népzenei dialektus (Dunántúl, Észak, Alföld, Erdély, Moldva) kistájaiból a kamaracsoport korosztályától, hangszerösszetételétől, létszámától függően választott népzenei anyag, mely tartalmazzon parlando rubato előadásmódú népdalokat és különböző karakterű, lüktetésű, ritmikájú, tempójú táncdallamokat.
Követelmények:
A tanuló legyen képes:
– együttesével önállóan elhelyezkedni a próba illetve a koncert színhelyén, az akusztikai és egyéb körülményeket is szem előtt tartva,
– saját szólamán belül és a partnerekhez is önállóan intonálni,
– önállóan alkalmazkodni a hangképzés, dinamika, stílus, artikuláció stb. terén,
– stílusosan játszani a tanult népzenei dialektus dallamait.
– kb. félórányi műsort koncentráltan, koncertszerűen végigjátszani.
A tanuló legyen tisztában a játszott népzenei dialektus hangszeres, énekes népzenei anyagának jellegzetességeivel.
Az év végi vizsga javasolt anyaga:
– Két különböző karakterű és tempójú népdalokat tartalmazó összeállítás és egy táncfüzér, táncrend előadása a tanév közben megismert népzenei tájak anyagából.

5. évfolyam
Ajánlott tananyag:
- Az öt népzenei dialektus (Dunántúl, Észak, Alföld, Erdély, Moldva) kistájaiból a kamaracsoport korosztályától, hangszerösszetételétől, létszámától függően választott népzenei anyag, mely tartalmazzon parlando rubato előadásmódú népdalokat és különböző karakterű, lüktetésű, ritmikájú, tempójú táncdallamokat.
Követelmények:
A tanuló legyen képes:
– készségszinten használni az elmúlt négy évben tanult ismereteket.
– irányítani a kamaracsoport játékát, ill. alkalmazkodni az irányításhoz
– önállóan kijavítani, ill. kijavíttatni a felmerülő intonációs problémákat
– meghallani, felismerni a tempóvétel következtében kialakuló pozitív és negatív zenei folyamatokat.
– stílusosan játszani a tanult népzenei dialektus dallamait.
A tanuló legyen tisztában a játszott népzenei dialektus hangszeres, énekes népzenei anyagának jellegzetességeivel.
Az év végi vizsga javasolt anyaga:
– Két különböző karakterű és tempójú népdalokat tartalmazó összeállítás és egy táncfüzér, táncrend előadása a tanév közben megismert népzenei tájak anyagából.

6. évfolyam

Ajánlott tananyag:

- Az öt népzenei dialektus (Dunántúl, Észak, Alföld, Erdély, Moldva) kistájaiból a kamaracsoport korosztályától, hangszerösszetételétől, létszámától függően választott népzenei anyag, mely tartalmazzon parlando rubato előadásmódú népdalokat és különböző karakterű, lüktetésű, ritmikájú, tempójú táncdallamokat.

Követelmények:

A tanuló legyen képes:

– teljesen önállóan alkalmazkodni a hangképzés, dinamika, stílus, artikuláció stb. terén,

– az előző évek ismeretanyagának teljesen önálló alkalmazására

– stílusosan játszani a tanult népzenei dialektus dallamait.

– kb. félórányi műsort koncentráltan, koncertszerűen végigjátszani

A tanuló legyen tisztában a játszott népzenei dialektus hangszeres, énekes népzenei anyagának jellegzetességeivel.

Az év végi vizsga javasolt anyaga:

– Két különböző karakterű és tempójú népdalokat tartalmazó összeállítás és egy táncfüzér, táncrend előadása a tanév közben megismert népzenei tájak anyagából.

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanuló legyen képes:

– figyelmét megosztani a saját és a többiek szólama közt,

– saját szólamának szerepét önállóan felismerni, annak megfelelően szólamát kiemelni vagy háttérbe helyezni,

– figyelemmel kísérni az összhangzást is,

– saját szólamán belül és a partnerekhez is önállóan intonálni,

– önállóan kialakítani az adott népzenei dialektus előadásához illő hangképzést, dinamikát, artikulációt stb.

A tanuló legyen tisztában:

– a játszott népzenei dialektus hangszeres, énekes népzenei anyagának jellegzetességeivel.

– az együttjátszó hangszerek intonációs és egyéb jellemzőivel,

– az akusztikus intonáció alapvető tudnivalóival.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

- A létszámhoz igazodva: kottapultok, karfa nélküli székek.
- Felvételek készítésére és visszahallgatására alkalmas audio– és video felvevő és lejátszó berendezések.

NÉPI ZENEKAR

A népzene alapvetően közösségi műfaj. A hagyományos népzenei gyakorlatban fontos szerepe van több hangszer együttes játékának, a hangszeres – énekes együttmuzsikálásnak, melyhez gyakran társul a néptánc is. A társas zenélés segíti a tanulókat megszerzett egyéni tudásuk gyarapítására, alkalmazására. Közösségformáló jellege elősegíti az együttműködés képességének (közös munka, alkalmazkodás, felelősségvállalás, irányítókészség, irányíthatóság, tolerancia, kommunikációs készség) megerősödését, azon viselkedési formák tanulását, amelyek alapján a tanuló konstruktívan be tud illeszkedni és aktívan részt tud venni a társas zenélés különböző formáiban (szólistaszerep, kísérőfunkció, ének–, tánckíséret,

táncház).
Az együttmuzsikálás hat az emberi kapcsolatok fejlődésére, hozzájárulva ezzel a harmonikusabb személyiség kialakulásához. Elmélyíti a kapcsolatot a hagyomány és ennek a mindennapi életben való alkalmazása között, ösztönzi a tanulókat a közös éneklésre, akár saját örömükre, akár koncerteken, táncházakban, ünnepeken való közreműködés formájában.
A zenekar tantárgy alá tartozik a 8 fő fölötti, tetszőleges összeállítású hangszeres és/vagy vokális tanulókból álló együttes.
A néphagyományban, a hagyományos összetételű zenekari formációknál ilyen létszámú együttmuzsikálás csak alkalomszerűen szólal meg. Az együtténeklésben azonban ez tekinthető a legáltalánosabb formának: a gyermekjátékok, karikázók, a jeles napokhoz kapcsolódó szokásdalok, a mulatságok, lakodalmak, a vallásgyakorlás alkalmain, a temetés, virrasztás, a katonaság, a közös munkák és a spontán összeverődések (pl. pinceszer) alkalmával a kötetlen, szabad kezdeményezésen alapuló éneklés a természetes. A folklórmozgalmakban számos új jelenség, forma segíti a népzene nagyobb létszámú használatát. A kialakuló énekegyüttesek, népdalkörök, citerazenekarok előadásában népdal összeállításokat hallhatunk. Rendkívül fontos azonban a népzenei rögtönzés és variálás készségeinek kialakítása és gyakorlása, melyhez lehetőséget teremt a zenekari forma is.
A népi zenekar oktatásában az évfolyamok fejlesztési követelményei függenek a résztvevők egyéni tudásszintjétől, a hangszeres és/vagy énekes tanulók adott tanévre vonatkozó létszámától, arányától, az együttmuzsikáló hangszerek összeállításától. Ezért minden zenekarra érvényes, éves szintekre lebontott fejlesztési követelményeket nem lehet megadni.
A népzene sajátossága, hogy az állandó zenei formációk mellett alkalmi együttmuzsikálásban is társulhatnak a rendelkezésre álló hangszerek. Helyezzük előtérbe azonban a népzene hagyományos formáinak, alkalmainak, funkcióinak megismertetését.
A népzenében a kamarazenének és a nagyobb létszámú zenekaroknak nincs eltérő, különálló repertoárja. A létszám nem a zenei anyag kiválasztásában, hanem az előadásmódban játszik elsősorban szerepet.
Az alábbiakban a fejlesztési feladatokat ismeretek és készségek szerint csoportosítva soroljuk fel. A képzés során ezek kialakítása és szintjének fejlesztése a képzés célja.

A népi zenekar tanításának feladatai
Ismertesse meg a tanulókat:
– a hangszeres és énekes népzene közösségi formáival, gyakoroltassa a hangzó anyagok, kották egyéni és közös feldolgozását, ezek szabad alkalmazását, a zenei anyag folyamatos, dallam–, ritmus– és stílushű megszólaltatását, fejlesztve az igényességet a jó hangzásra, lendületes megszólalásra.
– az egymással társítható népi hangszerek sajátosságaival.
– a népi variációs, rögtönzésszerű hangszeres dallamvezetés alapvető szabályaival.
– a zene logikájával, különös tekintettel a népzene sajátos gondolkodásmódjának, a dallam– és harmóniavilág és a formai szerkezet összefüggéseinek, a ritmus és intonáció hajlékonyabb értelmezésének, a nyelv sajátságaival is összefüggő hangsúlyviszonyainak jellemzőire.
Tegye lehetővé:
– a hangszeresek és énekesek számára, hogy megismerjék az énekes dallamok hangszeres változatait, a hangszeren játszott dallamok szövegeit.
– hogy a tanuló a saját hangszerén kívül, más népi hangszereket is megismerhessen.
– hogy a tanuló gazdagítsa zenei műveltségét a szomszéd– és rokonnépek népzenéjének befogadásával, megtanulásával.
Ösztönözze a tanulókat:

– népzenei műveltségük elmélyítésére, eredeti hangfelvételek, kottakiadványok és az elméleti szakirodalom önálló tanulmányozására.
– a népzenei hagyomány elemző megismerésére.
– a hagyományőrzéshez való kapcsolódás tudatos kapcsolódására.
– a táncházakban való aktív muzsikálásra, mely élményszerűen ötvözi a hagyományos népi kultúra egységét: zene, ének, tánc.
Készítse fel a tanulókat:
– a hagyományos népzenei kamarazenélés önálló művelésére,
– a szólamok önálló, technikailag magas szintű, stílushű elsajátítására és megszólaltatására.
Fordítson figyelmet:
– az egymás játékához, valamint az énekesekhez vagy táncosokhoz való alkalmazkodásra.
Járuljon hozzá:
– a kamarazenéléshez nélkülözhetetlen figyelemmegosztó és alkalmazkodóképesség fejlesztésével a tanuló személyiségének, egyéniségének formálásához.
A társas muzsikálás gyakorlati ismeretei:
– Beintés–leintés.
– Közös levegővétel és intés.
– Lassítás, gyorsítás jelzése.
– A zenekar elhelyezkedésének szempontjai.
– Igénykeltés a pontos tagolás, a tiszta szólamvezetés, a világos megformálás, a differenciált dinamika, a fejlett hangszínkultúra iránt.
A hangolással, intonációval összefüggő ismeretek:
– A hangolás módja az adott hangszer sajátosságaiból kiindulva.
– A saját hangszer és a kamarapartnerek hangszerének hangolása.
– Transzponálás, a transzpozíció fogalma.
– A saját és a zenekari tagok hangszerének intonációs és egyéb jellemzői.
– A saját hangszer intonációs hibáinak javítási lehetőségei (levegőmennyiség, szájtartás, kéztartás, vonótartás–módosítás,).
– A vokális intonációban a temperált hangszerekhez való alkalmazkodás elsajátítása.
– A vokális intonáció és az adott előadóterem akusztikai kapcsolata.
– Az akusztikus intonáció alapvető tudnivalói.
A zenei stílusokra, műfajokra vonatkozó ismeretek:
– A játszott művek formája, harmóniai világa
– A játszott művek elhelyezése a zenetörténetben.
– A disszonancia–konszonancia fogalma, felismerése, megvalósítása.
A kamarazenei játékkal összefüggő képességek, készségek fejlesztése:
– Lapról olvasás.
– Memorizálás képessége.
– A belső hallás fejlesztése.
– Intonációs készség.
– Az improvizációs készség fejlesztése.
– A figyelem megosztása a saját és a többi szólam, illetve az összhangzás közt.
– Alkalmazkodás a hangképzés, dinamika, karakter, stílus stb. terén.
– Színgazdag játék valamennyi dinamikai tartományban, tiszta intonációval.
– Az önállóság megszerzése a zenei elemzés, értelmezés, a variációképzés területén is.
– A jó megfigyelőkészség, memória, a gyors hallás utáni tanulás, a biztos kottaolvasási készség fejlesztése.
– Meggyőző zenei–, előadói élményt keltő hangszerjáték biztos tempótartással szóló és kísérő

szerepkörben, változatos zenekari összeállításokban.

1. évfolyam

Ajánlott tananyag:

- Az öt népzenei dialektus (Dunántúl, Észak, Alföld, Erdély, Moldva) kistájaiból a zenekar korosztályától, hangszerösszetételétől, létszámától függően választott népzenei anyag, mely tartalmazzon parlando rubato előadásmódú népdalokat és különböző karakterű, lüktetésű, ritmikájú, tempójú táncdallamokat.

Követelmények:

A tanuló legyen képes:

– megadott hangra önállóan hangolni,
– hangolni, intonálni a hangológép jelzéseinek megfelelően,
– be– illetve leintésre játékát pontosan megkezdeni és befejezni,
– be– és leinteni,
– a beintés alapján a helyes tempót azonnal felvenni,
– biztosan tempót tartani,
– intonációs hibáit javítani a tanár jelzései alapján,
– a tanár jelzései alapján hangerőben alkalmazkodni,
– stílusosan játszani a tanult népzenei dialektus dallamait.

A tanuló legyen tisztában:

– saját hangszere intonációs jellemzőivel,
– a különböző ütemfajták ütemsúlyaival,
– a népzenei dialektusok hangszeres és énekes zenéjének sajátos stílusával, műfajaival, jellemzőivel.

Az év végi vizsga javasolt anyaga:

– Két különböző karakterű és tempójú népdalokat tartalmazó összeállítás a tanév közben megismert népzenei tájak anyagából.
– A tanév közben megismert népzenei tájak anyagából egy táncfüzér, táncrend előadása.

2. évfolyam

Ajánlott tananyag:

- Az öt népzenei dialektus (Dunántúl, Észak, Alföld, Erdély, Moldva) kistájaiból a zenekar korosztályától, hangszerösszetételétől, létszámától függően választott népzenei anyag, mely tartalmazzon parlando rubato előadásmódú népdalokat és különböző karakterű, lüktetésű, ritmikájú, tempójú táncdallamokat.

Követelmények:

A tanuló legyen képes:

– játék közben új tempót felvenni a zenekar vezetőjének jelzése alapján,
– tempóváltozásokat ő maga is jelezni.
– stílusosan játszani a tanult népzenei dialektus dallamait.

A tanuló legyen tisztában:

– a zenekarban szereplő hangszerek hangolásával (C–hangolású vagy transzponáló jellegével),
– a saját hangszerére jellemző intonációs hibák javítási lehetőségeivel,
– a játszott népzenei dialektus hangszeres, énekes népzenei anyagának jellegzetességeivel.

Az év végi vizsga javasolt anyaga:

– Két különböző karakterű és tempójú népdalokat tartalmazó összeállítás és egy táncfüzér, táncrend előadása a tanév közben megismert népzenei tájak anyagából.

3. évfolyam

Ajánlott tananyag:

- Az öt népzenei dialektus (Dunántúl, Észak, Alföld, Erdély, Moldva) kistájaiból a zenekar korosztályától, hangszerösszetételétől, létszámától függően választott népzenei anyag, mely tartalmazzon parlando rubato előadásmódú népdalokat és különböző karakterű, lüktetésű, ritmikájú, tempójú táncdallamokat.

Követelmények:

A tanuló legyen képes:

– figyelmét megosztani a saját és a többiek szólama közt,

– saját szólamának szerepét önállóan felismerni, annak megfelelően szólamát kiemelni vagy háttérbe helyezni,

– figyelemmel kísérni az összhangzást is,

– a tanár útmutatásainak megfelelően hangképzésben, dinamikában, artikulációban stb. alkalmazkodni.

– stílusosan játszani a tanult népzenei dialektus dallamait.

A tanuló legyen tisztában:

– a játszott népzenei dialektus hangszeres, énekes népzenei anyagának jellegzetességeivel,

– az együttjátszó hangszerek intonációs és egyéb jellemzőivel,

– az akusztikus intonáció alapvető tudnivalóival.

Az év végi vizsga javasolt anyaga:

– Két különböző karakterű és tempójú népdalokat tartalmazó összeállítás és egy táncfüzér, táncrend előadása a tanév közben megismert népzenei tájak anyagából.

4. évfolyam

Ajánlott tananyag:

- Az öt népzenei dialektus (Dunántúl, Észak, Alföld, Erdély, Moldva) kistájaiból a zenekar korosztályától, hangszerösszetételétől, létszámától függően választott népzenei anyag, mely tartalmazzon parlando rubato előadásmódú népdalokat és különböző karakterű, lüktetésű, ritmikájú, tempójú táncdallamokat.

Követelmények:

A tanuló legyen képes:

– együttesével önállóan elhelyezkedni a próba illetve a koncert színhelyén, az akusztikai és egyéb körülményeket is szem előtt tartva,

– saját szólamán belül önállóan intonálni,

– önállóan alkalmazkodni a hangképzés, dinamika, stílus, artikuláció stb. terén,

– stílusosan játszani a tanult népzenei dialektus dallamait.

– kb. félórányi műsort koncentráltan, koncertszerűen végigjátszani.

A tanuló legyen tisztában a játszott népzenei dialektus hangszeres, énekes népzenei anyagának jellegzetességeivel.

Az év végi vizsga javasolt anyaga:

– Két különböző karakterű és tempójú népdalokat tartalmazó összeállítás és egy táncfüzér, táncrend előadása a tanév közben megismert népzenei tájak anyagából.

5. évfolyam

Ajánlott tananyag:

-Az öt népzenei dialektus (Dunántúl, Észak, Alföld, Erdély, Moldva) kistájaiból a zenekar korosztályától, hangszerösszetételétől, létszámától függően választott népzenei anyag, mely tartalmazzon parlando rubato előadásmódú népdalokat és különböző karakterű, lüktetésű,

ritmikájú, tempójú táncdallamokat.
Követelmények:
A tanuló legyen képes:
– készségszinten használni az elmúlt négy évben tanult ismereteket.
– irányítani a zenekar játékát, ill. alkalmazkodni az irányításhoz
– önállóan kijavítani, ill. kijavíttatni a felmerülő intonációs problémákat
– meghallani, felismerni a tempóvétel következtében kialakuló pozitív és negatív zenei folyamatokat.
– stílusosan játszani a tanult népzenei dialektus dallamait.
A tanuló legyen tisztában a játszott népzenei dialektus hangszeres, énekes népzenei anyagának jellegzetességeivel.
Az év végi vizsga javasolt anyaga:
– Két különböző karakterű és tempójú népdalokat tartalmazó összeállítás és egy táncfüzér, táncrend előadása a tanév közben megismert népzenei tájak anyagából.

6. évfolyam
Ajánlott tananyag:
- Az öt népzenei dialektus (Dunántúl, Észak, Alföld, Erdély, Moldva) kistájaiból a zenekar korosztályától, hangszerösszetételétől, létszámától függően választott népzenei anyag, mely tartalmazzon parlando rubato előadásmódú népdalokat és különböző karakterű, lüktetésű, ritmikájú, tempójú táncdallamokat.
Követelmények:
A tanuló legyen képes:
– teljesen önállóan alkalmazkodni a hangképzés, dinamika, stílus, artikuláció stb. terén,
– az előző évek ismeretanyagának teljesen önálló alkalmazására
– stílusosan játszani a tanult népzenei dialektus dallamait.
– kb. félórányi műsort koncentráltan, koncertszerűen végigjátszani
A tanuló legyen tisztában a játszott népzenei dialektus hangszeres, énekes népzenei anyagának jellegzetességeivel.
Az év végi vizsga javasolt anyaga:
– Két különböző karakterű és tempójú népdalokat tartalmazó összeállítás és egy táncfüzér, táncrend előadása a tanév közben megismert népzenei tájak anyagából.

Követelmények a program elvégzése után
A tanuló legyen képes:
– figyelmét megosztani a saját és a többiek szólama közt,
– saját szólamának szerepét önállóan felismerni, annak megfelelően szólamát kiemelni vagy háttérbe helyezni,
– figyelemmel kísérni az összhangzást is,
– saját szólamán belül és a partnerekhez is önállóan intonálni,
– önállóan kialakítani az adott népzenei dialektus előadásához illő hangképzést, dinamikát, artikulációt stb.
A tanuló legyen tisztában:
– a játszott népzenei dialektus hangszeres, énekes népzenei anyagának jellegzetességeivel.
– az együttjátszó hangszerek intonációs és egyéb jellemzőivel,
– az akusztikus intonáció alapvető tudnivalóival.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
- A létszámhoz igazodva: kottapultok, karfa nélküli székek.
- Felvételek készítésére és visszahallgatására alkalmas audiovizuális felvevő és lejátszó berendezések.

TÁNCMŰVÉSZET

Néptánc

A néptáncoktatás általános fejlesztési követelményei
A néptánc tanszak célja a magyar néptánc és népi kultúra iránti érdeklődés kialakítása és elmélyítése, hagyományaink, kulturális örökségünk továbbéltetése, a mozgáskultúra megalapozása és fejlesztése, a tánc, mint a közösségteremtés és közösségformálás lehetséges eszközének értelmezése.
Kiemelt kompetenciák a néptánc területén:
Szakmai kompetenciák:
- A táncos képességek – készségek – jártasságok kialakítása és fejlesztése
- A hagyományos népi játékmód ismerete
- Korszerű szemléletmód kialakítása a népi kultúra–népélet összefüggő rendszerének értelmezéséhez
- A tánc általánosan jellemző vonásainak ismerete és gyakorlati alkalmazása
- A zenéhez igazodó, alkalmazkodó táncos mozgás kialakítása
- Az improvizáció és a táncszerkesztés törvényszerűségeinek, szabályainak az életkori sajátosságoknak megfelelő ismerete és tudatos alkalmazása
- A térforma, stílusérzék és mozgásmemória fejlesztése, az alakzatok, formák gyakorlati alkalmazása
- A táncokhoz kapcsolódó énekek, zenei kíséretek, jellemző viseletek, szokások és a társasági táncélet alkalmainak megismerése
- A színpad általános törvényszerűségeinek megismertetése
- Előadói táncos magatartás kialakítása az életkori sajátosságoknak megfelelően
- A színpadi táncművészet legfontosabb ágazatainak, korszakainak és művészeti alkotásainak megismerése
Személyes kompetenciák:
- Az esztétikai érzék fejlesztése
- A rendszeres és következetes kitartó munkára nevelés
- Nyitottságra, valamint a múlt és a jelen értékeinek befogadására nevelés
- Folyamatos ismeretbővítésen keresztül a szintetikus látásmódra való nevelés
- A vizuális memória és a képzelőerő fejlesztése
- A kreativitás és a testi–lelki állóképesség fejlesztése
- A kommunikáció verbális és nonverbális módjainak alkalmazása
Társas kompetenciák:
- A közösségi alkotás öröme, a közösségi kultúra értékei iránti fogékonyság kialakítása
- A másság elfogadásának képessége
- Az önálló döntéshozatal képessége
- Kezdeményezőkészség, egyéni feladat– és szerepvállalás

- A kapcsolatteremtő képesség fejlesztése
- A szabálytudat kialakítása
- A csoportnorma kialakítása
- A segítő életmódra nevelés s a szociális érzékenység fejlesztése
- A közösségi szemlélet kialakítása
- A környezet megóvásának fontossága
- Az egészséges életmód igénye

Módszerkompetenciák:
- Az ismeretbefogadás képességének fejlesztése
- Az intelligens tudás megszerzésére irányuló igény kialakítása
- Az összefüggések megértésére, a következtetések levonására irányuló fejlesztések
- Az ismeretek alkalmazásának, újrafogalmazásának képessége
- A kreatív alkotói folyamatokban való részvétel igényének kialakítása
- A hatékony önálló tanulásra nevelés
- Az alkalmazott tudás kialakítása, a képzés során elsajátított ismeretek alkalmazása más környezetben is
- A tehetség azonosítása, tehetséggondozás, mentorálás, nyomon követés

Az alapfokú néptáncoktatás célrendszere és funkciói

A néptánc közérthetősége révén felbecsülhetetlen mértékű segítséget jelent a kultúrák közti kapcsolatteremtésben és az egészséges emberi kapcsolatok kialakításában. Oktatása elősegíti néphagyományunk megismerését, tovább éltetését és újraalkotását, kulturális örökségünk megbecsülését. A kárpát–medencei tánchagyomány sokszínűsége tükröződik vissza az alapfokú művészetoktatás tantervében. A tanórai keretek mellett fontos szerepet játszik a tánc színpadi megjelenítése is, amely egyrészt a művészi megtapasztalás élményét teszi lehetővé a tanulók számára, másrészt kulturális szerepvállalása révén a nagyközönség számára is hozzáférhetővé teszi táncos hagyományainkat. A néptáncoktatás célrendszerében jelentős szemléletmód változás következett be, középpontba került a tanulók technikai felkészültségének megalapozása, amely során alkalmassá válnak a különböző táncok újraalkotására, szabad és kötött formákban történő megjelenítésére. Előtérbe került a helyi táncanyag, tánchagyomány tanításának elsődlegessége, amely végigkísérheti az egész oktatási folyamatot. Nagyobb szabadságot biztosít a pedagógus számára a képzés megtervezésében, ugyanakkor biztosítja az intézmények közötti átjárhatóságot. A spirális elrendezés elősegíti, hogy a különböző képességű tanulók a képzési szintek végére azonos módon rendelkezzenek az elvárt ismeretekkel, képességekkel, kompetenciákkal, megteremti az összevont osztályokban történő oktatás kereteit, lehetőségét. A néptánc oktatása során a kulturális értékek közvetítése nem elsősorban a képességek függvénye, hanem a képességek fejlesztésének lehetséges színtere. Lehetővé teszi mindenki számára – beleértve a kisebbségeket valamint a hátrányos helyzetű gyermekeket is – az önkifejezés és azonosulás esztétikai útjának elérését, segítve ezzel a személyes kreativitás kibontakozását és az egyéniség fejlődését.

A képzés elemi szinten járuljon hozzá a tanuló szocializációs, kommunikációs készségének, kezdeményező készségének, kulturális tudatosságának, általános műveltségének fejlesztéséhez. Elsődleges feladat az önfeledt játék megvalósítása, a játékszabály megismerése, a játékköröm megélése.

A néptáncoktatás tantervi programja lehetővé teszi a tanulók kompetenciaalapú fejlesztését. Hozzájárul, hogy a tanulók személyisége nyitottá váljon a közösségi alkotó tevékenységek és művészetek iránt, fejleszti a kapcsolatépítést az emberekkel, az időgazdálkodást, fejleszti a tanulók megérző képességét, intuícióját, kreativitásukat, improvizációs képességüket,

készségüket. Fejleszti a tanulók szocializációs, kommunikációs készségét, kezdeményező készségét, kulturális tudatosságát, általános műveltségét. Lehetőséget nyújt a tanulók mozgásműveltségének, mozgáskultúrájának sokoldalú fejlesztésére, fizikai állóképességük, ügyességük, cselekvő biztonságuk, ritmusérzékük, hallásuk, tér– és formaérzékenységük fejlesztésére, gazdagítására. Figyelembe veszi az egyéni adottságokat, az életkorra jellemző fizikai és szellemi sajátosságokat. Alkalmazkodik a helyi igényekhez és hagyományokhoz. Rugalmassága révén hozzájárul a speciális képzési rendszerekben, összevont osztályokban történő oktatás megvalósításához, lehetőséget teremt a különböző életkorban a képzésbe bekapcsolódó tanulók számára az életkornak megfelelő szintű képzés megvalósítására. Célja, hogy felkészítse és irányítsa a tehetséges tanulókat a táncművészeti pályára illetve az amatőr táncéletbe való bekapcsolódásra. A múlt és a jelen hagyományainak és táncművészeti értékeinek megismertetésével, megszerettetésével lehetőséget teremt a tanulók számára az életkoruknak megfelelő táncművészeti kultúra, műveltség megszerzésére.

A képzés évfolyamainak száma: 12 évfolyam (2+6+4 évfolyam)
Tantárgyak:
Főtárgy:
- Népi játék (Előképző 1-2. évfolyamon)
- Néptánc (Alapfok 1-6., Továbbképző 7-10. évfolyamon)

Kötelező tantárgy:
- Folklorismeret (3-6. alapfokú évfolyamon)
- Tánctörténet (9-10. továbbképző évfolyamon)

Kötelezően választható tantárgyak: az összevont osztályokban
- Folklorismeret
- Tánctörténet

Választható tantárgyak:
- A tanszak tantárgyai

A tanítási órák időtartama: 45 perc

Óraterv

Tantárgy	Évfolyamok											
	Előképző		Alapfok						Továbbképző			
	1.	2.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Főtárgy	2	2	3–4	3–4	3	3	3	3	3–4	3–4	3	3
Kötelező tantárgy					1	1	1	1			1	1
Kötelezően választható tantárgy			1	1					1	1		
Választható tantárgy	2	2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2
Összes óra	**2–4**	**2–4**	**4–6**	**4–6**	**4–6**	**4–6**	**4–6**	**4–6**	**4–6**	**4–6**	**4–6**	**4–6**

Csoportlétszámok: 10-24 fő. Intézményünk nem él a csoportbontás lehetőségével.

NÉPI JÁTÉK

Előképző
1. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
– Alapvető mozdulattípusok fejlesztése a játéktevékenység során
– A ritmus – tér – térforma fogalmainak kialakítása
– Az ugrás és forgás technikai előkészítése
– A tanuló mozgáskészségének, önfegyelmének, kommunikációs képességének, éneklési készségének, játékbátorságának, szabálytudatának fejlesztése
– A közösségi érzés, a közösséghez tartozás tudatos kialakítása
– A verbális és nonverbális kommunikáció szinkronjának elősegítése
– A szocializációs folyamatok fejlesztése
Tananyag:
- A játékműveltség felmérése
- A népi játékokhoz szükséges mozgások, ritmusok, terek, térformák megismertetése
- Az alapvető mozdulattípusok
- Játéktípusok (sport–küzdő karakterű népi játékok, énekes–táncos gyermekjátékok)
- Népi mondókák, kiszámolók, szövegek, dallamok
- Alapvető zenei ismeretek (egyenletes lüktetés, zenéhez való igazodás, negyedes és nyolcados lüktetés, dallamegységek, a gyermekdalok hangkészlete, ritmusgyakorlatok)
- Irányok, alakzatok (előre–hátra, jobbra–balra, lent–fönt, sor, kör, oszlop, félkör, csigavonal, szórt forma, térkitöltés, térváltás, egyén és csoport viszonya az alakzatokban)
- Játékfűzések (a helyi vagy régió szerinti néphagyományban fellelhető népi gyermekjátékokból)
Követelmények:
- A tanuló ismerje a népi játékok cselekményét, szövegét és dallamait, játékfűzéseket
- A tanuló legyen képes az együttműködésre, alkalmazkodásra, mások elfogadására, a szabályok betartására, a fizikai kontaktus kialakítására, a társas együttlétre, a társak előtti kommunikációra, a párválasztásra, a szerepvállalásra, a játéktevékenységre

2. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
– A mozgáskészség, alapvető kombinációs képesség fejlesztése a mozgás– és játéktevékenység során
– A ritmus – tér – térforma fogalmainak alkalmazása a gyakorlatban
– Az ugrás és forgástechnika fejlesztése
– A játékműveltség, játékbátorság, szabálytudat, önfegyelem és kezdeményezőképesség fejlesztése
– A kommunikációs és éneklési képesség fejlesztése, a verbális és nonverbális kommunikáció szinkronjának kialakítása
– A kreatív játékos tevékenység valamint a mozgásos és verbális önkifejezés ösztönzése, a közösségépítés megvalósítása, a szocializációs folyamatok fejlesztése
Tananyag:
- Az alapvető mozdulattípusok variációs lehetőségeinek valamint az ugrás típusainak megismertetése
- Az improvizációs tevékenység előkészítése, a játékismeret bővítése

- Játéktípusok (sport–küzdő karakterű népi játékok, énekes táncos gyermekjátékok)
- Népi mondókák, kiszámolók, szövegek, dallamok
- Alapvető zenei ismeretek (egyenletes lüktetés, zenéhez való igazodás, negyedes és nyolcados lüktetés, dallamegységek, a gyermekdalok hangkészlete, ritmusgyakorlatok)
- Irányok, alakzatok (előre–hátra, jobbra–balra, lent–fönt, sor, kör, oszlop, félkör, csigavonal, szórt forma, térkitöltés, térváltás, egyén és csoport viszonya az alakzatokban)
- Játékfűzések(a helyi vagy régió szerinti néphagyományban fellelhető népi gyermekjátékokból)

Követelmények:
- A tanuló ismerje a népi játékok cselekményét, szövegét és dallamait, a játékfűzéseket
- A tanuló legyen képes azegyüttműködésre, alkalmazkodásra,mások elfogadására, a szabályok betartására,afizikai kontaktus kialakítására, a társas együttlétre, atársak előtti kommunikációra, apárválasztásra, a szerepvállalásra ésa játéktevékenységre a variációk során is.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz
- 1 db tábla vagy flipchart.
- 1 db történelmi Magyarország térkép vagy néprajzi térkép.
- Hangzóanyag lejátszására alkalmas lejátszó/erősítő, hangfal.
- Videó– vagy DVD lejátszó, televízió vagy monitor.
- A tananyaghoz kapcsolódó könyvek, kiadványok.
- Néprajzi kézikönyvek, lexikonok, videó és/vagy DVD filmek.
- A tanulólétszámnak megfelelő, a tanévzáró bemutatókhoz szükséges, megfelelő népviseletek, lábbelik.

NÉPTÁNC

Alapfok
1. évfolyam

Fejlesztési feladatok:
– A test alkalmassá tétele a tananyag szerinti táncos mozgásra
– Az ugrástechnikák fejlesztése, a népijáték–ismeret bővítése, az alapvető táncos alakzatok fogalmi rendszerének kialakítása és alkalmazása
– A ritmus – tér – térforma fogalmainak alkalmazása a gyakorlatban
– A játék központi szerepének megtartása
– Az önálló tanulói tevékenység és egyéni szerepvállalás ösztönzése
– A játékbátorság, a kezdeményezőkészség, az improvizációs készség, a ritmuskészség és a mozgáskoordináció fejlesztése
– Az éneklési kedv, a társak előtti kommunikáció ösztönzése, közösségfejlesztés, a helyi szokások és normák kialakítása

Tananyag:
- Táncelőkészítő gimnasztika
- Tánctechnika: alapvető mozdulattípusok, támasztékszerkezet, súlyváltások, ugrástípusok, térdhasználat, térben való eligazodás, térkitöltő játékok
- Énekes–táncos népi gyermekjátékok: (szerepjátékok, párválasztó játékok) a páros tánc előkészítése
- Táncgyakorlat:
    - Az ugrós és a csárdás tanítását előkészítő táncos mozdulatok megismertetése

- Ugrós táncok előkészítése csoportos formában,
- Csárdás motívumok (egylépéses, kétlépéses, tovahaladó) csoportos formában
- Eszközhasználat előkészítése (babzsák, karika, ugrálókötél, bot, üveg)
- Az évfolyam célkitűzéseinek, feladatainak, az életkori sajátosságoknak, jellemzőknek megfelelő tánctípus anyaga

- Koreográfia: népi gyermekjáték vagy népi gyermekjáték és tánc
- Zenei ismeretek: dudaritmus, kanásztánc ritmus, ritmusgyakorlatok, strófa, 2/4–es lüktetés
- Népi ének: a választott táncanyaghoz kapcsolódó népdalok, gyermekjáték dallamok
- Viseletek: jellemző viseletdarabok, azok elnevezései
- Hagyományőrzés: saját táncrégió gyermekjátékai és táncai

Követelmények:
- A tanuló ismerje a népi játékok cselekményét, szövegét és dallamait, a játékfűzéseket és játékszabályokat, az ugrós és a csárdás technikai elemeit, a tánc közbeni eszközhasználatot
- A tanuló legyen képes a játéktevékenységre, együttműködésre, feladatvállalásra, a tánctechnikai elemek alkalmazására, improvizációra, a rövid táncetűd folyamatainak felidézésére, koreográfia bemutatására, a ritmikai gyakorlatok megvalósítására

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok:
– A test alkalmassá tétele a tananyag szerinti táncos mozgásra
– Az ugrások különbözőségeinek, hasonlóságainak összevetése
– A fizikai kontaktus megteremtésének elősegítése
– A csárdás mozgáselemeinek előkészítése
– A zenei lüktetésrendhez történő igazodás hangsúlyainak felfedezése, alkalmazása
– Ritmus – tér – térforma fogalmainak alkalmazása a gyakorlatban
– A játékbátorság, a kezdeményezőkészség, az improvizációs készség, a ritmusérzék, a hallás, a ruganyosság, a térdhasználat, a kapcsolatteremtő képesség és az eszközhasználat fejlesztése
– Az önálló tanulói tevékenység és egyéni szerepvállalás ösztönzése
– Az éneklési kedv, a társak előtti kommunikáció ösztönzése, közösségfejlesztés, a helyi szokások és normák kialakítása

Tananyag:
- Táncelőkészítő gimnasztika
- Tánctechnika*:* alapvető mozdulattípusok, támasztékszerkezet, súlyváltások, ugrástípusok, térdhasználat, térben való eligazodás, dinamikai gyakorlatok, pozíciók, körtartás, körív mentén haladás (séta, járás, futás, ridázás) lenthangsúly – fenthangsúly gyakorlatok, összekapaszkodási módok, eszközhasználat, csapások, gesztusok
- Énekes–táncos népi gyermekjátékok: a játékismeret bővítése, a játék központi szerepének megtartása, (szerepjátékok, párválasztó játékok) kör és páros tánc előkészítése
- Táncgyakorlat:
  - Az ugrástechnikáknak, a súlyvétel lehetőségeinek, az ugrós táncelemeknek és az összekapaszkodási módoknak a megismertetése
  - A Dunai táncdialektus ugrós táncai közül választott, a helyi tantervben meghatározott táncanyag (csoportos, páros)
  - A Dunai táncdialektus eszközös táncai közül a helyi tantervben meghatározott táncanyag bevezetése (szóló)
  - Csárdás motívumok (egylépéses, kétlépéses) páros formában
  - Az évfolyam célkitűzéseinek, feladatainak, az életkori sajátosságoknak, jellemzőknek megfelelő tánctípus anyaga

- Koreográfia: népi gyermekjáték és tánc és/vagy ugrós–eszközös táncok
- Zenei ismeretek: dudaritmus, kanásztánc ritmus, ritmusgyakorlatok, strófa, a duda, a hosszúfurulya
- Népi ének: a Dunai táncdialektusból választott tánchoz kapcsolódó népdalok, gyermekjáték dallamok
- Táncfolklorisztika: az ugrós tánctípus fogalma, formai lehetőségei, összekapaszkodási módok, a tánctípus főbb jellemzői
- Viseletek: jellemző viseletdarabok, azok elnevezései, öltözködési szabályok
- Hagyományőrzés: a saját táncrégió gyermekjátékai és táncai

Követelmények:
- A tanuló ismerje a tanult táncanyagot, az énekes táncos gyermekjátékok cselekményét, szövegét és dallamát, a tánc közbeni eszközhasználatot
- A tanuló legyen képes a közösségen belüli aktív tevékenységre, a tanult táncanyag újraalkotására, improvizációra, a tanult koreográfia bemutatására, a ritmikai gyakorlatok megvalósítására, a tanórákon megfelelő fizikai és szellemi erőnléttel való részvételre

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok:
– A test alkalmassá tétele a tananyag szerinti táncos mozgásra
– A ritmus – tér – térforma fogalmainak alkalmazása a gyakorlatban
– Az ritmikai, plasztikai, dinamikai fogalmak kialakítása az életkori sajátosságoknak megfelelően
– Az ugrós tánc ritmikai, plasztikai, dinamikai lehetőségeinek, a táncszerkesztés elveinek és a táncok elnevezésének megismertetése az adott tájegység illetve funkció szerint
– A gesztusmozdulat fogalmának kialakítása
– Az eszközhasználat lehetőségeinek bővítése
– A táncalkalmak megismerése, a viselkedésmódok, illemszabályok, a megfelelő táncos magatartás elsajátítása
– A zenei lüktetésrendhez történő igazodás hangsúlyainak tudatosítása
– Az improvizációs készség, az előadói készség, a ritmusérzék, a mozgáskoordináció, a mozgásemlékezet, a fizikai állóképesség fejlesztése
– A közösséghez tartozás, kötődés erősítése, a másságot elfogadó attitűd valamint a nemi identitás erősítése
– Az önálló tanulói tevékenység és egyéni szerepvállalás ösztönzése

Tananyag:
- Táncelőkészítő gimnasztika
- Tánctechnika: alapvető mozdulattípusok, támasztékszerkezet, súlyváltások, ugrástípusok, térdhasználat, térben való eligazodás, dinamikai gyakorlatok, pozíciók, körtartás, körív mentén haladás (séta, járás, futás, ridázás) lenthangsúly–fenthangsúly gyakorlatok, összekapaszkodási módok, tartás–ellentartás gyakorlatai, tempóváltások, páros fogás, kargesztusok, térirányok gyakorlatai, csapások, gesztusok
- Énekes–táncos népi gyermekjátékok: a játékismeret bővítése, a játék központi szerepének megtartása (szerepjátékok, párválasztó játékok) a kör– és páros táncok előkészítése
- Táncgyakorlat:
    - A Dunai táncdialektus ugrós–eszközös táncai közül választott tánc elmélyítése, a tananyag bővítése
    - A Tiszai táncdialektus csárdásai közül választott tánc bevezetése
    - A verbunk előkészítése, a választott verbunk és csárdás elemeinek, a jellegzetes

összekapaszkodási módoknak a megismerése
- Az évfolyam célkitűzéseinek, feladatainak, az életkori sajátosságoknak, jellemzőknek megfelelő tánctípus anyaga

- Koreográfia: az ugrós–eszközös vagy a csárdás táncanyagából
- Zenei ismeretek: dudaritmus, kanásztánc ritmus, ritmusgyakorlatok, strófa, a hangszerek funkciója, játékmódja, jellegzetes hangszer együttesek,
- Népi ének: a választott ténchoz kapcsolódó népdalok, gyermekjáték dallamok
- Táncfolklorisztika: az ugrós tánc fejlődése, formái,a csárdás jellemző vonásai, a tánctípus meghatározása, táncalkalmak, a táncos magatartás jellemzői, tánckezdő szokások, a táncok földrajzi, történelmi háttere
- Viseletek: jellemző viseletdarabok, azok elnevezései, öltözködési szabályok, a táncos mozgás és a viselet összefüggései
- Hagyományőrzés: a saját táncrégió gyermekjátékai és táncai

Követelmények:
- A tanuló ismerje a választott ugrós, verbunk és csárdás elemeit, a tanult népdalok szövegét, dallamát, a tanult hangszereket, a tanult táncok földrajzi elhelyezkedését
- A tanuló legyen képes az ugrós és eszközös ugrós valamint csárdás elemekből csoportosan és párban történő improvizációra, a tánctípus fogalmának meghatározására, a tájegységek, falvak földrajzi meghatározására

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok:
– A test alkalmassá tétele a tananyag szerinti táncos mozgásra
– A körtáncok technikai előkészítése
– A táncszerkesztés elveinek, az összekapaszkodási módok variációs lehetőségeinek megismertetése, a táncos partnerkapcsolat kialakítása
– A táncalkalmak megismerése, a viselkedésmódok, illemszabályok, a megfelelő táncos magatartás elsajátítása
– A zenei lüktetésrendhez történő igazodás hangsúlyainak tudatosítása
– Az improvizációs készség, az előadói készség, a ritmusérzék, a mozgáskoordináció, a mozgásemlékezet, a fizikai állóképesség fejlesztése
– A közösséghez tartozás, kötődés erősítése, a másságot elfogadó attitűd valamint a férfi és női szerepből adódó viselkedésmódok szerint a nemi identitás erősítése
– Az önálló tanulói tevékenység és egyéni szerepvállalás ösztönzése

Tananyag:
- Táncelőkészítő gimnasztika
- Tánctechnika: alapvető mozdulattípusok, támasztékszerkezet, súlyváltások, ugrástípusok, forgások, térdhasználat, térben való eligazodás, térkitöltő játékok, dinamikai gyakorlatok, pozíciók, körtartás, körív mentén haladás, lenthangsúly–fenthangsúly gyakorlatok, összekapaszkodási módok, tartás–ellentartás gyakorlatai, tempóváltások, páros forgás, térirányok, forgások, csapások, gesztusok (kar, láb)
- Táncgyakorlat:
  - A Dunai táncdialektus ugrós–eszközös táncai közül választott tánc elmélyítése
  - A Tiszai táncdialektus csárdásai közül választott tánc ismeretének bővítése, ritmikai, plasztikai, dinamikai lehetőségeinek megismertetése
  - A Tiszai táncdialektus verbunkjai közül választott tánc bevezetése
  - Ismerkedés a Déli körtánc dialektussal
  - Az évfolyam célkitűzéseinek, feladatainak, az életkori sajátosságoknak, jellemzőknek

megfelelő tánctípus anyaga
- Koreográfia: az ugrós–eszközös vagy a csárdás táncanyagából
- Zenei ismeretek: a Tiszai dialektus jellegzetes hangszerei (cimbalom, klarinét, tekerő) parasztbanda, cigánybanda, a hangszerek funkciói, játékmódja, 4/4–es lüktetés, nyújtott ritmus, éles ritmus
- Népi ének: a választott csárdásokhoz és karikázókhoz kapcsolódó népdalok, gyermekjáték dallamok
- Táncfolklorisztika: a csárdás fejlődése, formái, jellemző vonásai, a tánctípus meghatározása, táncalkalmak, a táncos magatartás jellemzői, tánckezdő szokások, a táncok földrajzi, történelmi háttere
- Viseletek: jellemző viseletdarabok, azok elnevezései, öltözködési szabályok, a táncos mozgás és a viselet összefüggései
- Hagyományőrzés**:** a saját táncrégió táncai, beleértve az ott élő nemzetiségek tánchagyományát is

Követelmények:
- A tanuló ismerje a választott ugrást, verbunkot és csárdást, a tanult népdalok szövegét, dallamát, a tanult hangszerek jellemzőit, a tanult táncok földrajzi elhelyezkedését
- A tanuló legyen képes atánctípus fogalmának meghatározására, a tanult táncok földrajzi elhelyezésére, az elsajátított táncokból történő improvizálásra

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok:
– A test alkalmassá tétele a tananyag szerinti táncos mozgásra
– Összefoglaló és rendszerező gondolkodás ösztönzése, összefüggések feltárása a tanult táncdialektus ismeretanyagán keresztül
– A mozgás közbeni éneklési készség fejlesztése
– A legényes és a forgós–forgatós táncok előkészítése
– A táncrend fogalmának kialakítása
– A táncszerkesztés elveinek, az összekapaszkodási módok variációs lehetőségeinek megismertetése, a táncos partnerkapcsolat kialakítása
– A táncalkalmak megismerése, a viselkedésmódok, illemszabályok, a megfelelő táncos magatartás elsajátítása
– A zenei lüktetésrendhez történő igazodás hangsúlyainak tudatosítása
– A zenei kíséretmódok és a tánc összefüggéseinek feltárása
– Az improvizációs készség, az előadói készség, a ritmusérzék, a mozgáskoordináció, a mozgásemlékezet, a fizikai állóképesség, a dinamikai és stílusérzék fejlesztése
– A közösséghez tartozás, kötődés erősítése, a másságot elfogadó attitűd valamint a férfi és női szerepből adódó viselkedésmódok szerinti táncformálás, a nemi identitás erősítése
– Az önálló tanulói tevékenység és egyéni szerepvállalás ösztönzése

Tananyag:
- Táncelőkészítő gimnasztika
- Tánctechnika: alapvető mozdulattípusok, támasztékszerkezet, súlyváltások, ugrástípusok, forgások, térdhasználat, térben való eligazodás, térkitöltő játékok, dinamikai gyakorlatok, pozíciók, körtartás, körív mentén haladás, lenthangsúly–fenthangsúly gyakorlatok, összekapaszkodási módok, tartás–ellentartás gyakorlatai, tempóváltások, páros forgás, térirányok, csapások gesztusok (kar, láb)

- Táncgyakorlat:
  - A legényes és a forgós–forgatós táncok előkészítése
  - A Dunai–dialektus csárdásai közül a helyi tantervben választott tánc bevezetése
  - A Tiszai dialektus verbunkjai közül választott tánc ismeretének bővítése
  - A Dunai dialektus verbunkjai közül a helyi tantervben választott tánc bevezetése
  - A Déli körtánc dialektus ismereteinek bővítése és az Északi körtánc dialektus bevezetése
  - Az évfolyam célkitűzéseinek, feladatainak, az életkori sajátosságoknak, jellemzőknek megfelelő tánctípus anyaga
- Koreográfia: az ismert táncanyagból
- Zenei ismeretek: a választott karikázó énekes dallamai és azok jellemzői, sajátosságai, a periódus fogalma, a szinkópa ritmus
- Népi ének: a tanult csárdásokhoz és körtáncokhoz kötődő dalok
- Táncfolklorisztika: a verbunk fejlődése, formái, jellemző vonásai, a tánctípus meghatározása, táncalkalmak, táncos magatartás
- Viseletek: jellemző viseletdarabok, azok elnevezései, öltözködési szabályok, a táncos mozgás és a viselet összefüggései
- Hagyományőrzés**:** a saját táncrégió táncai, beleértve az ott élő nemzetiségek tánchagyományát is

Követelmények:
- A tanuló ismerje a tánctípus, táncrend fogalmát, a Dunai táncdialektus választott táncait, a tanult koreográfiákat, a népdalok szövegét, dallamát, a hangszereket, a tanult táncok földrajzi elhelyezkedését, a jellegzetes falvakat
- A tanuló legyen képes atánctípus fogalmának meghatározására, a tanult táncok földrajzi elhelyezésére, az elsajátított táncokból történő improvizálásra

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok:
– A test alkalmassá tétele a tananyag szerinti táncos mozgásra
– Az összefoglaló és rendszerező gondolkodás valamint a fogalmi gondolkodás ösztönzése és fejlesztése, az összefüggések feltárása az alapfokú évfolyamok ismeretanyagán keresztül
– Az improvizációs készség, az előadói készség, a ritmusérzék, a mozgáskoordináció, a mozgásemlékezet, a fizikai állóképesség, a stílusérzék, a dinamikai készség, a partnerkapcsolat fejlesztése
– A vizsgahelyzetre való felkészítés

Tananyag:
- Táncelőkészítő gimnasztika
- Tánctechnika: alapvető mozdulattípusok, támasztékszerkezet, súlyváltások, ugrás típusok, forgások, térdhasználat, térben való eligazodás, térkitöltő játékok, dinamikai gyakorlatok, pozíciók, körtartás, körív mentén haladás, lenthangsúly–fenthangsúly gyakorlatok, összekapaszkodási módok, tartás–ellentartás gyakorlatai, tempóváltások, páros forgás, térirányok, forgások, csapások gesztusok (kar, láb)
- Táncgyakorlat:
  - A legényes és a forgós–forgatós táncok előkészítése
  - Az ugrós és eszközös ugrós táncok ismétlése, táncismeret bővítése
  - A csárdások ismétlése, táncismeret bővítése
  - A verbunkok ismétlése, táncismeret bővítése
  - A körtáncok ismétlése, táncismeret bővítése

- Az évfolyam célkitűzéseinek, feladatainak, az életkori sajátosságoknak, jellemzőknek megfelelő tánctípus anyaga

- Koreográfia: az ismert táncanyagból
- Zenei ismeretek: a tanult tájegységek jellegzetes népi hangszerei és zenei együttesei, a dűvő és az esztam kíséret jellemzői, tánctípusok és kíséretmódok
- Népi ének: a tanult táncokhoz kötődő dalok ismétlése, bővítése
- Táncfolklorisztika: az ismert táncok jellemző vonásai, a tánctípusok, táncalkalmak, táncos magatartás
- Viseletek: jellemző viseletdarabok, azok elnevezései, öltözködési szabályok, a táncos mozgás és a viselet összefüggései
- Hagyományőrzés: a saját táncrégió táncai, beleértve az ott élő nemzetiségek tánchagyományát is

Követelmények:
- A tanuló ismerje az alapfokú évfolyamokon elsajátított táncokat, a tanult koreográfiákat, a tanult zenei, folklorisztikai, földrajzi jellemzőket
- A tanuló legyen képes a tanult ismeretek megfogalmazására, az önálló táncos megjelenítésre, improvizációra, a megfelelő táncos magatartás színpadi megjelenítésére, az alapfokú művészeti vizsga követelményeinek teljesítésére

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:
- Az ugrósok, ügyességi táncok, körtáncok, csárdások és a verbunkok táncanyagát a helyi tantervben meghatározott tájegységek szerint
- A tájegységek táncaihoz kötődő alapvető földrajzi, történelmi, zenei, táncfolklorisztikai ismeretek összefüggéseit
- A táncszerkesztés elveit, a jellemző összekapaszkodási módokat
- A tájegységre jellemző öltözködési, viselethordási szabályokat
- A ritmikai, plasztikai, dinamikai törvényszerűségeket és azok alkalmazását a gyakorlat során
- A színpadi törvényszerűségeket.
- A koreográfiák folyamatait, az alakzatok, térformák gyakorlati alkalmazását
- A táncalkalmaknak megfelelő magatartás– és viselkedésmódokat

A tanuló legyen képes:
- Az egyéni és csoportos improvizációra, a testtudat fenntartására, az eszközhasználatra, a tudatos színpadi megjelenésre, a táncfolyamatok mozgásemlékezetére, a viseletek tánc közbeni használatára, viselésére, a táncos magatartás és partnerkapcsolat kialakítására
- A megszerzett ismeretekről beszélni
- A térben történő eligazodásra, a zenei lüktetésrendhez, zenei egységekhez való igazodásra, ismerje és a gyakorlatban is tudja alkalmazni az alakzatokat, térformákat
- A képzés során elsajátított ismeretek alkalmazására más környezetben is
- A környezet értékeinek megőrzésére, gyarapítására, a környezettudatos magatartásra
- A közösségi szerepvállalásra, önálló feladatvállalásra
- A másság elfogadására, a csoporthagyományok kialakításában való aktivitásra
- Olyan szokások, tevékenységek kialakítására, amelyek az egészséges életvitelt segítik elő

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei: a vizsga gyakorlati és elméleti vizsgarészekből áll.
A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama: néptánc, csoportban 5–10 perc, egyénenként illetve párban: 2–3 perc.

A vizsga tartalma:
- Koreográfia: a szaktanár által meghatározott egy vagy két tanult koreográfia (koreográfia részlet, folyamat) csoportos bemutatása
- Improvizáció: A három táncdialektusból választott, a helyi tantervben szereplő tájegységek tanult táncaiból a nemének megfelelő szerepben kettő előadása kis csoportban (maximum 3 pár) illetve egyénenként vagy párban. Az egyiket a vizsgázók, a másikat a vizsgáztatók választják – a két tánc ne legyen ugyanabból a dialektusból
A vizsga értékelése:
– Csoportban: a koreográfia ismerete, együttműködés a partnerekkel, színpadi jelenlét
– Egyénileg: a tanult táncanyag tudatos alkalmazása az improvizáció során, a táncos mozgás és a zene illeszkedése, a partneri kapcsolat, páros viszony kialakítása

Továbbképző
7. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
– A test alkalmassá tétele a tananyag szerinti táncos mozgásra
– Az egyensúlyviszonyok szerepének felismertetése, a tartás–ellentartás jelentőségének tudatosítása
– A forgás technikai megvalósítása a különböző lábfőrészeken
– Az erdélyi táncokra jellemző partnerkapcsolat kialakítása tánctípusonként
– A tánctételek funkcióinak megismertetése, a megfelelő táncos magatartás kialakítása
– A táncstílusok jellemző vonásainak megismertetése, a táncszók tánc közbeni alkalmazása, a táncok stílusos megjelenítésének elősegítése
– Az önálló táncszerkesztési gyakorlat, az improvizációs készség, az előadói készség, a ritmusérzék, a fizikai erőnlét fejlesztése
– A sajátos egyéni karakter kialakításának ösztönzése, a táncos elemek ritmikai, plasztikai, dinamikai különbségeinek megvalósítása
– A táncok újraalkotási igényének kialakítása a tanuló személyisége, habitusa, tánchoz való viszonyulása szerint
– A zene és tánc összefüggéseinek megfigyeltetése, az összefüggések megfogalmazása, rendszerezése
– Az önálló tanulói tevékenység és egyéni szerepvállalás ösztönzése
– A táncos életmód igényének kialakítása, az életminőség javítása
Tananyag:
- Táncelőkészítő gimnasztika
- Tánctechnika: magasabb nehézségi fokú, összetett mozdulattípusok kialakítása és fejlesztése, térben való használata
- Táncgyakorlat:
    - Az alapfokon tanult táncok ismétlése, a táncismeret bővítése a helyi tanterv alapján
    - Az Erdélyi dialektus területéről kiválasztott táncrend, az alapfokon előkészített legényesre és forgós–forgatós párosra építve
    - A pontszerkezet, a táncot kísérő kargesztusok és azok funkcióinak megismertetése
    - A forgás és forgatás módozatainak megismertetése
    - Az évfolyam célkitűzéseinek, feladatainak, az életkori sajátosságoknak, jellemzőknek megfelelő tánctípus anyaga
- Koreográfia: az ismert táncanyagból
- Zenei ismeretek: ardeleana–kolomejka típusú dallamok, a periódus szerkezete, zárlatok, félzárlatok, a zene és tánc kapcsolata, a „jajnóták” szerkezete és jellemzői, aszimmetrikus

lüktetés
- Népi ének: a tanult táncokhoz kötődő dalok ismétlése, bővítése, táncbéli kiáltások, táncszók
- Táncfolklorisztika: az Erdélyi dialektus táncai, tánckultúrája, táncalkalmak, a táncrend, a táncház szerepe, az adatközlők megismerése
- Viseletek: jellemző viseletdarabok, azok elnevezései, öltözködési szabályok, a táncos mozgás és a viselet összefüggései
- Hagyományőrzés**:** a saját táncrégió táncai, beleértve az ott élő nemzetiségek tánchagyományát is

Követelmények:
- A tanuló ismerje az erdélyi táncok elsajátításához szükséges technikákat
- A tanuló legyen képes az erdélyi táncok improvizatív megjelenítésére, újraalkotására, a tanult koreográfiák bemutatására, a zene és tánc összhangjának gyakorlati megvalósítására

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok:
– A test alkalmassá tétele a tananyag szerinti táncos mozgásra
– Az ismeret elmélyítése, bővítése
– A forgástechnika fejlesztése különböző lábfőrészeken
– A páros forgás és forgatás technika fejlesztése
– A stílusjegyek felismerése, elsajátítása és alkalmazása
– Az önálló táncszerkesztési gyakorlat, improvizációs készség, előadói készség, ritmusérzék, fizikai erőnlét, sajátos egyéni karakter kialakítása
– A táncos elemek dinamikai különbségeinek megvalósítása, a forgás– és ugrókészség fejlesztése
– A tánctételek funkcióinak megismertetése, a megfelelő táncos magatartás kialakítása
– A táncrend fogalmának értelmezése az Erdélyi dialektus különböző területein
– A táncszók ismerete és alkalmazása
– A táncok újraalkotási igényének kialakítása a tanuló személyisége, habitusa, tánchoz való viszonyulása szerint
– A zene és tánc összefüggéseinek megfigyeltetése, az összefüggések megfogalmazása, rendszerezése
– Az önálló tanulói tevékenység és egyéni szerepvállalás ösztönzése
– A táncos életmód igényének kialakítása, az életminőség javítása

Tananyag:
- Táncelőkészítő gimnasztika, az alapfok tananyagának megfelelően
- Tánctechnika: a magasabb nehézségi fokú, összetett mozdulattípusok előadásmódjának fejlesztése, térben való használata
- Táncgyakorlat:
    - Az Erdélyi dialektus területéről kiválasztott táncrend tananyagának bővítése
    - A Dunai dialektus területéről kiválasztott táncrend, az alapfokon szerzett ismeretek felhasználásával, rendszerezésével
    - Az évfolyam célkitűzéseinek, feladatainak, az életkori sajátosságoknak, jellemzőknek megfelelő tánctípus anyaga
- Koreográfia: az ismert táncanyagból
- Zenei ismeretek: az erdélyi táncok kísérő hangszerei, zenekari felállások, jellegzetes éneklési stílusok, hajnalozó dallamok
- Népi ének: a tanult táncokhoz kötődő dalok ismétlése, bővítése
- Táncfolklorisztika: az erdélyi táncok földrajzi, történelmi háttere, táncalkalmak,

tánchagyományok, szokások
- Viseletek: jellemző viseletdarabok, azok elnevezései, öltözködési szabályok, a táncos mozgás és a viselet összefüggései
- Hagyományőrzés:a saját táncrégió táncai, beleértve az ott élő nemzetiségek tánchagyományát is
Követelmények:
- A tanuló ismerje a tanult táncokat, újraalkotásuk módját, az erdélyi táncok elsajátításához szükséges technikákat, a zene és tánc összhangjának gyakorlati megvalósítását
- A tanuló legyen képes az erdélyi táncok improvizatív megjelenítésére, a tanult koreográfiák bemutatására, a stílusos előadásmód megvalósítására

9. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
– A test alkalmassá tétele a tananyag szerinti táncos mozgásra
– Az ismeret elmélyítése, bővítése
– A forgástechnika fejlesztése különböző lábfőrészeken
– A páros forgás és forgatástechnika fejlesztése
– A stílusjegyek felismerése, elsajátítása és alkalmazása
– Az önálló táncszerkesztési gyakorlat, improvizációs készség, előadói készség, ritmusérzék, fizikai erőnlét, a sajátos egyéni karakter kialakítása
– A táncos elemek dinamikai különbségeinek megvalósítása, a forgás– és ugrókészség fejlesztése
– A tánctételek funkcióinak, megismertetése, a megfelelő táncos magatartás kialakítása
– A táncrend fogalmának értelmezése az Erdélyi dialektus különböző területein
– A táncok, stílusok jellemző vonásainak ismerete, a táncszók ismerete és alkalmazása
– A táncok újraalkotási igényének kialakítása a tanuló személyisége, habitusa, tánchoz való viszonyulása szerint
– A zene és tánc összefüggéseinek megfigyeltetése, az összefüggések megfogalmazása, rendszerezése
– Az önálló tanulói tevékenység és egyéni szerepvállalás ösztönzése
– A táncos életmód igényének kialakítása, az életminőség javítása
Tananyag:
- Táncelőkészítő gimnasztika, az alapfok tananyagának megfelelően
- Tánctechnika: a magasabb nehézségi fokú, összetett mozdulattípusok előadásmódjának fejlesztése, térben való használata
- Táncgyakorlat:
    - Az Erdélyi táncdialektus tananyagának bővítése
    - A Tiszai táncdialektus területéről kiválasztott táncrend az alapfokon szerzett ismeretek felhasználásával, rendszerezésével
    - Az évfolyam célkitűzéseinek, feladatainak, az életkori sajátosságoknak, jellemzőknek megfelelő tánctípus anyaga
- Koreográfia: az ismert táncanyagból
- Zenei ismeretek: erdélyi jellegzetes hangszerek, hangszer együttesek (hegedű, ütőgardon, koboz), az aszimmetrikus lüktetésű táncok kíséretmódja
- Népi ének: a tanult táncokhoz kötődő dalok ismétlése, bővítése
- Táncfolklorisztika: az erdélyi táncok földrajzi, történelmi háttere, táncalkalmak, tánchagyományok, szokások
- Viseletek: jellemző viseletdarabok, azok elnevezései, öltözködési szabályok, a táncos mozgás

és a viselet összefüggései
- Hagyományőrzés:a saját táncrégió táncai, beleértve az ott élő nemzetiségek tánchagyományát is

Követelmények:
- A tanuló ismerje a tanult táncokat, újraalkotásuk módját, az erdélyi táncok elsajátításához szükséges technikákat, a zene és tánc összhangjának gyakorlati megvalósítását
- A tanuló legyen képes az erdélyi táncok improvizatív megjelenítésére, a tanult koreográfiák bemutatására, a stílusos előadásmód megvalósítására

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok:
– A test alkalmassá tétele a tananyag szerinti táncos mozgásra
– A tanult táncanyag elmélyítése, bővítése, az egyes tánctételek funkciójának megismertetése
– Az összefoglaló és rendszerező, elemző gondolkodás valamint a fogalmi gondolkodás ösztönzése és fejlesztése, az összefüggések feltárása az alapfokú és a továbbképző évfolyamok ismeretanyagán keresztül
– Az improvizációs készség, az előadói készség, a ritmusérzék, a mozgáskoordináció, a mozgásemlékezet, a fizikai állóképesség, a stílusérzék, a dinamikai készség, a partnerkapcsolat fejlesztése
– Az egyéni táncstílus kialakítása, a táncok újraalkotása
– Az eredeti filmekről történő tánctanulás szabályainak megismertetése, gyakorlati alkalmazása
– A vizsgahelyzetre való felkészítés
– Az önálló ismeretszerzés ösztönzése
– A táncos életmód igényének kialakítása, az életminőség javítása

Tananyag:
- Táncelőkészítő gimnasztika, az alapfok tananyagának megfelelően
- Tánctechnika: a magasabb nehézségi fokú, összetett mozdulattípusok előadásmódjának fejlesztése, térben való használata
- Táncgyakorlat:az ismert táncrendek tananyagának bővítése, összegzése, rendszerezése
- Koreográfia: az ismert táncanyagból
- Zenei ismeretek: a zenei ismeretek összefoglalása, rendszerezése
- Népi ének: a tanult táncokhoz kötődő dalok ismétlése, bővítése
- Táncfolklorisztika: a Kárpát–medence táncai, tánckultúrája
- Viseletek: jellemző viseletdarabok, azok elnevezései, öltözködési szabályok, a táncos mozgás és a viselet összefüggései
- Hagyományőrzés: a saját táncrégió táncai, beleértve az ott élő nemzetiségek tánchagyományát is

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:
- Az ugrósok, eszközös táncok, körtáncok, karikázók, páros táncok, férfitáncok táncanyagát a helyi tantervben meghatározott tájegységek szerint
- A táncdialektusok és tájegységek, tánctípusok és táncrendek fogalmát és összefüggéseit
- A stílusjegyek, a színpadi törvényszerűségek, a ritmikai, plasztikai, dinamikai szabályszerűségek alkalmazását a gyakorlatban
- A tanult koreográfiákat

A tanuló legyen képes:
- A testtudat fenntartására, a táncok improvizatív bemutatására, a kollektív és az individuális

táncok tudatos megformálására, a táncalkalmaknak és a nemi identitásnak megfelelő magatartásmód tudatos megjelenítésére, a táncok egyéni, stílusos megjelenítésére, a táncos partnerkapcsolat megvalósítására a tájegységnek, tánctípusnak megfelelően
- A szakmai nyelvezet alkalmazására, a képzés során elsajátított szókincs tudatos alkalmazására a mindennapi életben, a kommunikációra, véleménynyilvánításra, az érdeklődés, a szakmai ismeretszerzés fenntartására, az intelligens tudás megszerzésére

A művészeti záróvizsga követelményei
A vizsga részei: a vizsga gyakorlati és elméleti vizsgarészekből áll.
A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama: néptánc, 8–10 perc
A vizsga tartalma:
– A helyi tantervben meghatározott tájegységek táncrendjeiből a szaktanár állít össze tételsort
– A tételsor legalább négy táncrendet tartalmaz, melyből a vizsgázó a nemének megfelelő szerepben improvizál
– Először a kihúzott tétel szerint, majd a vizsgázó által szabadon meghatározott táncrend szerint kell a táncokat bemutatni
– A tájegység táncrendjén kívül ismerniük kell még a tánctípusok nevét, a kísérő zenekari felállást, a jellegzetes viseleteket
A vizsga értékelése:
– a táncrend ismerete, stílusos előadása,
– a tánc szerkezetének ismerete az improvizáció során,
– a tánc ritmikai, dinamikai, plasztikai megformálása,
– a táncos mozgás és a zene illeszkedése,
– a táncrendhez kapcsolódó táncfolklorisztikai ismeretek

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz
- 1 db tábla vagy flipchart.
- 1 db történelmi Magyarország térkép vagy néprajzi térkép.
- Hangzóanyag lejátszására alkalmas lejátszó/erősítő, hangfal.
- Videó vagy DVD lejátszó, televízió vagy monitor.
- A tananyaghoz kapcsolódó könyvek, kiadványok.
- Néprajzi kézikönyvek, lexikonok, videó és/vagy DVD filmek.
- A tanulólétszámnak megfelelő, a tanulmányi versenyekhez és tanévzáró bemutatókhoz szükséges megfelelő népviseletek, lábbelik.

FOLKLÓRISMERET

A konkrét népszokások megismertetésén keresztül a tanulók előtt fel kell tárni a néphagyomány ünnepi rítusainak formai és tartalmi összetevőit, megjelenését. Világítson rá a hagyomány folyamatosan változó természetére, egykori történeti rétegeire, eredetére. Tegye élményszerűvé a jeles napok és ünnepi szokások megismerését. Aktualizálja az emberi élet fordulóihoz fűződő hagyományokat, szokásokat. A gyermekjátékok és táncok táji és történeti megismertetésével a gyakorlati képzésben elsajátított ismeretek rendszerezéséhez nyújtson segítséget.
A folklórismeret tantárgy 4. évfolyamát követően a tanuló a tantárgyból alapvizsgát tehet.

Alapfok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok:

– A játék– és táncalkalmak szerepének megismertetése a faluközösség és az egyén életén keresztül, akommunikációs képesség, verbális kommunikáció, szocializációs készség, közösségérzet, a tér– és időbeli tájékozódás fejlesztése

– A tananyaghoz kapcsolódóan más művészeti ágak alkotásaira való figyelemfelkeltés

Tananyag:

A gyermekkorhoz kapcsolódó szokások, hiedelmek, jeles napok és ünnepi szokások megismertetése:

- Gyerekszületés, gyermekkor:
  - Jósló praktikák a gyermek születése előtt
  - Komatál hagyománya
  - Keresztelő
  - A gyermek befogadása, helye a családban és a falu társadalmában
  - Az anya avatása
  - Munkára nevelés, gyermekmunka
- A gyermekek játékalkalmai és táncalkalmai:
  - A munkavégzéshez kötődő játékalkalmak /libalegeltetés, kalákamunkák/
  - A játszó helyszíne, időpontja, a falu társadalmi életében betöltött szerepe
  - A tánc tanulása
  - Gyermeklakodalmas (a felnőttek világának – szokások, táncok, zenei kultúra – tanulása)
  - A gyerekek táncalkalmai (kukoricabál, pulyabál, aprók tánca, serketánc)
- Az évkör ünnepei gyermekszemmel:
  - Szent Miklós napja
  - Jézus születésének története
  - Óévbúcsúztató és évkezdő szokások
  - Szent Balázs napja, Balázsjárás
  - Szent Gergely napja, Gergelyjárás
  - Húsvét vasárnapjának és hétfőjének szokásai
  - Pünkösdi királynéjárás

Követelmények:

- A tanuló ismerje az év során tanult jeles napok elhelyezkedését a naptárban, a gyermekkor jeles eseményeit, játék– és táncalkalmait
- A tanuló legyen képes az együttműködésre, alkalmazkodásra, mások elfogadására, a szabályok betartására, a társak előtti kommunikációra, a tanult ismeretek megfogalmazására

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok:

– A kommunikációs képesség, a verbális kommunikáció, a szocializációs készség, a közösségérzet és a tér– és időbeli tájékozódás fejlesztése

– A tananyaghoz kapcsolódóan más művészeti ágak alkotásaira való figyelemfelkeltés

Tananyag:

- A tanuló előző évben megszerzett ismereteinek elmélyítése, bővítése
- A legényélethez, leányélethez, párválasztáshoz, lakodalomhoz kapcsolódó szokások, hiedelmek, rituális cselekmények, jeles napok és ünnepi szokások megismertetése
- A táncalkalmak jelentőségének megismertetése a párválasztás során
- Legényélet, leányélet, párválasztás, lakodalom:

  - Munkavégzés a serdülő korban
  - Legényavatás, leányavatás
  - Udvarlási szokások, szerelmi élet, és azok színterei
  - Szokásjogok a paraszti társadalomban
  - Leánynéző, háztűznéző, hozomány
  - Leánykérés, eljegyzés, jegyajándék
  - Lakodalmi előkészületek
  - Lakodalmi tisztségviselők, feladatok
  - Lakodalmi szokások, rítusok
- Legények és lányok játék– és táncalkalmai:
  - A fonó helyszíne, szerepe a párválasztásban, társas kapcsolatokban
  - Fonójátékok, tánc a fonóban (hangszerek, tánckíséret)
  - Böjti időszak (tavaszköszöntő játékok és a böjti karikázó)
  - Bálok időpontja, helyszíne, bálrendezés
- Lányok és legények szerepe a kalendáris szokásokban:
  - Luca kettős alakja
  - Betlehemezés
  - Farsangi szokások
  - A nagyhét eseményei
  - A húsvéti tojás jelentése és díszítésének különböző technikái
  - Pünkösdi királyválasztás
  - Májusfaállítás
  - Nyári napforduló szerepe, Szent Iván napi szokások

Követelmények:
- A tanuló ismerje az év során tanult jeles napok elhelyezkedését a naptárban, a leányélet, legényélet jeles eseményeit, táncalkalmait, a párválasztás szokásait, a lakodalom menetének, szereplőit
- A tanuló legyen képes az együttműködésre, alkalmazkodásra, mások elfogadására, szabályok betartására, a társak előtti kommunikációra, a tanult ismeretek megfogalmazására

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok:
– A táncalkalmak szerepének változásai és a változások okainak feltárása
– A kommunikációs képesség, a verbális kommunikáció, a szocializációs készség, a közösségérzet valamint a tér– és időbeli tájékozódás fejlesztése
– A tananyaghoz kapcsolódóan más művészeti ágak alkotásaira való figyelemfelkeltés

Tananyag:
- A tanuló előző évben megszerzett ismereteinek elmélyítése, bővítése
- A rituális cselekmények szerepe, a felnőtt– és öregkorhoz kapcsolódó szokások, hiedelmek, a jeles napok és ünnepi szokások megismertetése
- Felnőttek, idősek és az elbúcsúztatás szokásai:
  - Paraszti munka, munkaszervezés
  - Az idősek társadalmi szerepe a paraszti társadalomban
  - Előjelek, jóslások, hiedelmek
  - A haldoklóval, a halottal kapcsolatos szokások
  - Virrasztás, temetés, siratás
  - A halotti tor
  - Fejfák, keresztek

- Mindenszentek napja
- Halottak napja, megemlékezés a halottakról

A házasok táncalkalmai:

- Táncalkalmak a családi eseményeken (keresztelő, lakodalom)
- Táncalkalmak a farsangban (házasok bálja, batyusbál)
- Asszonyok mulatságai (asszonyfarsang, lakodalmi kontyoló)
- Férfiak mulatságai (pincézés, tejbemérés)

Felnőttek az évkör ünnepein:

- Disznótorok ideje (alakoskodás, adománykérés)
- A regölés (időpontja, jelmezek, hangszerek, szereplők)
- Szent György napja
- Virágvasárnap
- A húsvéti ételek jelképrendszere
- Fehérvasárnap
- Aratás és a hozzá kapcsolódó szokások
- Szent István napja, új kenyér ünnepe
- Szüret, szüreti felvonulások, alakoskodás
- Szent Mihály napja
- Dömötör napja, Vendel napja

Követelmények:

- A tanuló ismerje az év során tanult jeles napok elhelyezkedését a naptárban, a felnőtt– és időskor jeles eseményeit, szokásait, a különböző életkorokhoz kapcsolódó táncalkalmakat, azok szerepét
- A tanuló legyen képes az együttműködésre, alkalmazkodásra, mások elfogadására, a szabályok betartására, a társak előtti kommunikációra, a tanult ismeretek megfogalmazására

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok:

– Az elméleti tananyag és az eddig tanult táncanyagok közötti összefüggések megfogalmazása
– A tananyagban meghatározott régi– és új stílusú táncrétegek jellemzőinek, a táncdialektusok elhelyezkedésének, földrajzi meghatározásának megismertetése
– A kommunikációs képesség, a verbális kommunikáció, a szocializációs készség, a közösségérzet valamint a tér– és időbeli tájékozódás fejlesztése
– A tananyaghoz kapcsolódóan más művészeti ágak alkotásaira való figyelemfelkeltés

Tananyag:

- Táncfolklorisztika
- A régi táncréteg jellemzői
- Körtáncok:
  - Középkori tánchagyomány, lánc– és körtáncok
  - Énekes női körtáncok helye és szerepe a tánckultúrában
- Eszközös pásztortáncok:
  - Kanásztánc, pásztortánc
  - Pásztorbotoló, cigánybotoló
- Ugrós–legényes tánctípus:
  - Ugrós táncok (szóló, csoportos és páros formák, helyi sajátosságok)
  - Erdélyi legényes táncok
- Küzdő karakterű páros táncok
- Forgós–forgatós páros táncok:

- Reneszánsz tánchagyomány, forgós–forgatós páros táncok
- Lassú tempójú páros táncok
- Mérsékelt és gyors tempójú páros táncok
- Az új táncréteg jellemzői
- A reformkor tánckultúrája, a verbunk és csárdás kialakulása

- Verbunk:
  - A szóló verbunk
  - Szabályozott szerkezetű verbunkok
- Csárdás:
  - A csárdás tagolódása (lassú és friss, valamint csendes, csárdás, ugrós)
  - Körcsárdás, hármas csárdás
- A dialektusok meghatározása, elhelyezkedése, jellemzői:
  - Dunai dialektus
  - Tiszai dialektus
  - Erdélyi dialektus
- A tanult táncanyagok elhelyezése a nagy dialektusterületekben

Követelmények:
- A tanuló ismerje a régi és az új táncrétegbe tartozó tánctípusokat, a főbb jellemzőiket, a tanulmányok során megtanult táncok földrajzi elhelyezkedését, dialektusait
- A tanuló legyen képes az együttműködésre, alkalmazkodásra, mások elfogadására, a szabályok betartására, a társak előtti kommunikációra, a tanult ismeretek megfogalmazására

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:
- A folklór, mint történeti hagyomány sajátosságait, az egyes jeles napok időpontját, a jeles napok vallási, hiedelmi funkcióját, magyarázótörténetét
- A hagyományos paraszti élet jellegzetes fordulópontjait, amagyar paraszti világkép legfőbb elemeit, eredetüket, s a hozzájuk fűződő mondákat, a parasztság hiedelemvilága főbb szereplőit, funkcióit

A tanuló legyen képes:
- A rítuscselekmények szövegeinek és tartalmának értelmezésére és használatára,a szakkifejezések, a megszerzett ismeretek alkalmazására, a tér–idő összefüggéseinek felismerésére
- A paraszti társadalom erkölcsi és viselkedési normáinak megítélésére, értékeinek elfogadására
- Az önálló ismeretszerzésre, az elméleti ismeretek alkalmazására a mindennapi életben
- A magyar folklórhagyományokat a nemzettudat részeként értelmezni
- Az azonosságok és különbözőségek felismerésére a hazai és egyetemes folklórban

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei: a vizsga írásbeli vagy szóbeli vizsgarészből áll.
A vizsga tantárgya: folklórismeret.
A vizsga időtartama: írásbeli: 30 perc, szóbeli: 5 perc.
A vizsga tartalma:
– A vizsga anyaga a helyi tanterv alapján a szaktanár által összeállított folklórismereti témakörökből áll
– Az írásbeli vizsgafeladatlapja különböző típusú, a tanultak felidézését, alkalmazását, értelmezését, valamint problémamegoldást, néhány mondatos értelmező választ igénylő feladatokat tartalmaz

– A szóbeli vizsgána tanulók egy tétel kihúzása után önállóan számolnak be tudásukról
Témakörök:
- Jeles napok
- Munkavégző ünnepek
- Az emberélet fordulói
- Táncdialektusok
- A régi és új táncréteg tánctípusai
A vizsga értékelése:
Írásbeli vizsga:
– A feladatsort vagy a tesztet az intézmény pedagógusai javítókulcs szerint javítják és pontozzák
– Az osztályzatra a pontok alapján a szaktanár tesz javaslatot, amelyet a vizsga elnöke hagy jóvá
Szóbeli vizsga:
– A tanuló feleletének tartalmi és formai szempontok alapján történő értékelése
– Az osztályzatra a szaktanár tesz javaslatot, amelyet a vizsga elnöke hagy jóvá

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz
- 1 db tábla vagy flipchart.
- 1 db történelmi Magyarország térkép vagy néprajzi térkép.
- Videó vagy DVD lejátszó, televízió vagy monitor.
- A tananyaghoz kapcsolódó könyvek, kiadványok.
- Néprajzi kézikönyvek, lexikonok.
- Néprajzi videó és/vagy DVD filmek.

TÁNCTÖRTÉNET

A tantárgy járuljon hozzá saját tánckultúránk történetének megismeréséhez, a magyarságtudat erősítéséhez, a tanulók kommunikációs készségeinek fejlődéséhez, a más népek kultúrája iránti érdeklődés felkeltéséhez, a tantárgyhoz tartozó terminológiák használatához, igényes képi és hanganyag megismeréséhez, a táncművészet iránti érdeklődéshez, az arra fogékony közízlés fejlesztéséhez
A tánctörténet a továbbképző 9-10. évfolyamához kapcsolódó kötelező tantárgy. A 2. évfolyam elvégzése után a tanuló záróvizsgát tehet.

1. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
– Az egyetemes tánctörténet kronológiai rendjén keresztül a történelmi összefüggések felismertetése.
– A tánctörténet szempontjából kiemelkedő események, alkotók megismertetése és meghatározó műveik elemzése során a komplex látásmód kialakítása és fejlesztése.
– Stílusérzék, logikus gondolkodás valamint a táncműfajok iránti érzékenység fejlesztése
– Más népek tánchagyományainak megismerésére, több táncműfaj befogadására, a kulturált szórakozás elsajátítására valamint a saját tapasztalatainak gyarapítására ösztönözze a tanulót
Tananyag:
- Tánctörténeti alapfogalmak: köznapi és művészi mozgás, közhasznú és művészi tánc
- Az őskor táncélete: vallási szertartások, rítusok, ábrázoló táncok

- Az ókori kultúrák közül az egyiptomi, a japán és a görög tánckultúra
- A középkor tánckultúrája: tánc és a vallás kapcsolata, misztériumjáték, jokulátorok
- A reneszánsz embereszménye, a magyarországi reneszánsz, Mátyás király udvartartásának tánckultúrája
- A barokk kialakulás és hatása Európa művészetére, XIV. Lajos, a barokk mesterei
- A cselekményes balett kialakulása, Noverre munkássága
- A jezsuita színházak szerepe a színpadi tánc történetében
- A balett megjelenése Magyarországon – „Eszterházy esték”
- A romantika hatása Európa táncéletére
- A reformkori magyar „színpadi” táncművészet, paraszti táncok – Körmagyar
- A legjelentősebb szaklapok, kiadványok, szakkönyvek, a táncos helyszínek és események megismertetése a tanulókkal

Követelmények:
- A tanuló ismerje az egyetemes tánctörténet során a művészeti ág fejlődésében jelentős szerepet betöltött eseményeket, helyszíneket, műveket
- A tanuló legyen képesnéhány mondatban önállóan kifejezni magát egy adott témakörben, illetve önálló gondolatok megfogalmazására egy tánc koreográfia kapcsán

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok:
– A XX. századi táncművészet jelentősebb állomásainak, a műfajok közti átjárhatóság lehetőségeinek felismertetése
– A táncház-mozgalom kialakulásának és napjainkban betöltött szerepének felismertetése
– Az egyéni látásmód, stílusérzék, logikus gondolkodás valamint a táncműfajok iránti érzékenység nyitottság, befogadó készség fejlesztése
– A kulturált szórakozás igényének kialakítása, a saját tapasztalatszerzés ösztönzése.

Tananyag:
- Tánctörténeti alapfogalmak: a konkrét és elvont jelleg a művészetben, a művészi mozgás fajtáinak esztétikája
- A XX. század elejének táncművészeti újításai Amerikában (Isadora Duncan), hatásuk Európa táncéletére
- A XX. századi magyar mozdulatművészet megújítói
- A színpadi néptánc kialakulása: Gyöngyösbokréta, Csupajáték
- Művészegyüttesek Magyarországon: Néphadsereg Központi Művészegyüttese – Honvéd Táncszínház (Szabó Iván), Állami Népi Együttes (Rábai Miklós), SZOT – Budapest Táncegyüttes (Molnár István), BM Duna Művészegyüttes (Náfrádi László)
- A táncház-mozgalom kialakulása, hatása a mai táncművészetre
- A koreográfusnemzedékek jelentősebb alkotói és kiemelkedő műveik a színpadi táncművészetben
- A művész– és a jelentősebb amatőr együttesek napjaink magyar táncművészetében
- A táncos szakma jelentősebb szervezetei, oktatási intézményei, országos rendezvényei
- A legjelentősebb szaklapok, kiadványok, szakkönyvek megismertetése a tanulókkal, melyek nyújtsanak segítséget az év végi vizsgára való felkészüléshez

Követelmények:
- A tanuló ismerje a XX. századi magyar táncművészet jeles képviselőit, meghatározó műveiket, a színpadi néptáncművészet fontos fordulópontjait, a táncház-mozgalom legfontosabb eseményeit, az országos rendezvényeket, egyesületeket, szakmai szervezeteket, oktatási intézményeket

- A tanuló legyen képes néhány mondatban önállóan kifejezni magát egy adott témakörben, gondolatainak megfogalmazására egy táncmű, koreográfia kapcsán, a tánctörténet fordulópontjainak megnevezésére, a tánc műfajainak elkülönítésére, a terminológia helyes használatára

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

Az egyetemes tánctörténet során a művészeti ág fejlődésében jelentős szerepet betöltött eseményeket, helyszíneket, műveket, a magyar táncművészet jeles képviselőit, meghatározó műveiket, a színpadi néptáncművészet fontos fordulópontjait, a táncház-mozgalom legfontosabb eseményeit, az országos rendezvényeket, egyesületeket, szakmai szervezeteket, oktatási intézményeket

A tanuló legyen képes:

Néhány mondatban önállóan kifejezni magát egy adott témakörben, gondolatainak megfogalmazására egy táncmű, koreográfia kapcsán, a tánctörténet fordulópontjainak megnevezésére, a tánc műfajainak elkülönítésére, a terminológia helyes használatára

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei: a vizsga írásbeli vagy szóbeli vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya: tánctörténet.

A vizsga időtartama: írásbeli: 30 perc, szóbeli: 5–10 perc.

A vizsga tartalma:

- A vizsga anyaga a helyi tanterv alapján a szaktanár által összeállított tánctörténet témakörökből áll
- Az írásbeli vizsga feladatlapja különböző tartalmú, a tanultak felidézését, alkalmazását, értelmezését valamint a problémamegoldást ill. értelmező választ igénylő feladatokat tartalmazza

– A szóbeli vizsgán a tanulók egy tétel kihúzása után önállóan számolnak be tudásukról.

Választható témakörök:

- Az őskor táncművészete
- A középkor jellemző táncformái
- A reneszánsz és barokk kor táncélete
- A romantika
- A reformkor táncélete
- A XX. század táncélete
- Gyöngyösbokréta mozgalom
- Amatőr és hivatásos együttesek Magyarországon
- Hazánk jeles alkotói és műveik
- A táncos szakma jelentősebb szervezetei, oktatási intézményei, országos rendezvényei

A vizsga értékelése:

Írásbeli vizsga:

– A feladatsort vagy a tesztet az intézmény pedagógusai javítókulcs szerint javítják és pontozzák

– Az osztályzatra a helyi tantervben meghatározott formák szerint a szaktanár tesz javaslatot, amelyet a vizsga elnöke hagy jóvá

Szóbeli vizsga:

– A tananyagtartalom elsajátításának mértéke

– Az összefüggések ismerete

– A szakmai kommunikáció fejlettsége
Az osztályzatra a helyi tantervben meghatározott formák szerint a szaktanár tesz javaslatot, amelyet a vizsga elnöke hagy jóvá

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz
- 1 db tábla vagy flipchart.
- Videó vagy DVD lejátszó, televízió vagy monitor.
- A tananyaghoz kapcsolódó könyvek, kiadványok.
- Tánctörténeti kézikönyvek, lexikonok.
- Tánctörténeti videó és/vagy DVD filmek.

Társastánc

A képzés évfolyamainak száma: 12 évfolyam (2+6+4 évfolyam)
Az első számjegy az előképző, a második számjegy az alapfokú, a harmadik számjegy a továbbképző évfolyamainak számát jelenti.
A tanítási órák időtartama: 45 perc
Tantárgyak:
Főtárgy:
- Gyermektánc (1–2. előképző évfolyamon)
- Társastánc (1–6 alapfokú és a 7–10 továbbképző évfolyamon)
Kötelező tantárgyak:
- Viselkedéskultúra (3. alapfokú évfolyamon)
- Társastánctörténet (5–6. alapfokú évfolyamon, 9–10 továbbképző évfolyamon)
Kötelezően választható tantárgy:
- Társastánc gimnasztika (1–4. évfolyamon)
- Viselkedéskultúra
- Társastánctörténet
Választható tantárgyak:
- A tanszak tantárgyai

Óraterv

Tantárgy	Évfolyamok											
	Előképző		Alapfok						Továbbképző			
	1.	2.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Főtárgy	2	2	3–4	3–4	2–3	3–4	3	3	3–4	3–4	3	3
Kötelező tantárgy					1		1	1			1	1
Kötelezően választható tantárgy			1	1	1	1			1	1		
Választható tantárgy	2	2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2
Összes óra	**2–4**	**2–4**	**4–6**	**4–6**	**4–6**	**4–6**	**4–6**	**4–6**	**4–6**	**4–6**	**4–6**	**4–6**

Csoportlétszámok: 8-20 fő. Intézményünk nem él a csoportbontás lehetőségével.

GYERMEKTÁNC

A gyermektánc oktatás elsődleges célja egy olyan egészséges, a művészetek iránt érdeklő gyermek nevelése, aki számára a társastánctanulás olyan tevékenységi forma, melyben fejlesztheti fizikális erejét, formálhatja testét, miközben fejlődnek értelmi képességei, térlátása, ritmusérzéke, munkához való hozzáállása és kitartása.

Előképző
1. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
– A csoportos játékhoz szükséges képességek és készségek (egyensúly–, ritmus és térérzékelés) fejlesztése.
– A munka természetes igényének, a megfelelő munkafegyelemnek, önkontrollnak a kialakítása.
– Ismeretszerzési, tanulási és problémamegoldó képesség, kifejezőkészség fejlesztése (a beszéd, a zene, a mozgás összekapcsolása).
– A tanuló fizikai állóképességének, tánc iránti szeretetének, technikai tudásának fejlesztése.
Tananyag:
- Egyszerű mozgások (járás, futás, különböző irányú lépések, ugrás, fordulat)
- A helyes testtartás megtanítása
- Gimnasztikai gyakorlatok (játékos formában, utánzással)
- Rávezető gyakorlatok (testsúlyáthelyezés, súlyos és súlytalan lépés, helyzet)
- Az irányok, térformák tudatos használata
- Ritmikai gyakorlatok (hangjegyérték gyakorlatok, tempógyakorlatok)
- Játékos táncok, gyermektáncok (Petronella, Hacke–spitze, Kis kacsa fürdik, Olálá, Kerek a káposzta, Letkiss…)
Követelmények:
- A tanuló ismerje a 2/4–es, 3/4–es, 4/4–es játékos táncokat, gyermektáncokat
- A tanuló legyen képes a csoportos táncolás magatartásformáinak betartására, legyen nyitott, érdeklődő, fogékony, együttműködő és problémamegoldó

2. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
– A megfigyelőképesség, emlékezés és gondolkodás képességének fejlesztése
– A rögtönzési és együttműködési képesség fejlesztése (indítás, megállítás, gyorsítás, lassítás)
– A megismerő– és befogadóképesség (az alapmotívumok és variációs lehetőségek) fejlesztése
– Tér–, forma–, stílus– és ritmusérzék fejlesztése
Tananyag:
- Alapfogalmak tudatos alkalmazása
- A társastánc alapmozdulatainak bővítése (rézsút irányú lépések, jobbra fordulat, balra fordulat)
- Ritmikai gyakorlatok (ritmusra történő járás, taps, ütemgyakorlatok, ütemfajták)
- Dinamikus gyakorlatok (lendítések, emelések, hajlítások, nyújtások, fordítások, forgások)
- Gyermektáncok, divattáncok, nemzeti táncok (Country, Stomp, Disco Cha–cha–cha, Boogie–woogie, Polka, Csárdás…)
Követelmények:

- A tanuló ismerje a társastánc alapfogalmait, alapmozdulatait, továbbá az évfolyamon tanult gyermektáncokat, divattáncokat, nemzeti táncokat.
- A tanuló legyen képes a térben történő eligazodásra, a zenei lüktetések felismerésére. Tudjon a partnerrel, a csoporttal megfelelően kommunikálni.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz
- A gyermektáncok, divattáncok, nemzeti táncok leírását tartalmazó kiadványok, jegyzetek, ritmikával foglalkozó könyvek.
- A táncok zenéit tartalmazó CD–k.
- A terem méretének megfelelő audio készülék: CD lejátszó.

TÁRSASTÁNC

A társastánc tanterv játékos tevékenységi formákon, képességfejlesztő gyakorlatokon és improvizációs feladatokon keresztül fejleszti a tanuló érzelmi, értelmi, szociális és fizikai képességeit, gazdagítja önkifejezési formáit. A társastánc tantárgyat két év előképző után tíz éven át tanulják a tanulók. Az egymásra épülő, folyamatosan nehezedő táncok és azok motívumai jutatják el a tanulót az egyre magasabb szintű tánctudáshoz. A kompetenciaalapú tartalom, tanterv olyan területekre hívja fel a figyelmet, mint az együttműködés, a kritikus gondolkodás, az önbecsülés, a felelősségérzet és a tolerancia.
A művészeti munka eljuttatja a tanulót az alkotó munkához, mely hozzájárul a harmonikus, gazdag érzelemvilágú, egészséges gondolkodású személyiség kialakításához. A csoportos tanulás, az órákon való megmutatkozás lehetősége, a közös utazások, a bemutatók sikerei összekovácsolják a tanulókat, ezért igen nagy közösségformáló hatással bírnak.

Alapfok
1. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
– Az önálló ismeretszerzés, a folyamatos tanulás igényének kialakítása
– Az egyénnel és a csoporttal a hatékony és megfelelő kommunikálás elősegítése
– A ritmusérzék, technikai tudás, kezdeményezőkészség, az improvizációs készség fejlesztése
Tananyag:
- A világtáncok kezdő, haladó motívumai, kombinációi
- A páros tánc szabályai (tánctartás, a vezetés és követés, közlekedés a táncparketten)
- A táncos alkalmakkor való viselkedés szabályai (bemutatkozás, felkérés, lekérés, leköszönés)
Követelmények:
- A tanuló ismerjea világtáncok kezdő, haladó motívumait, tanult kombinációit, a korok szokásait, viselkedési szabályait, magatartásformáit
- A tanuló legyen képes a táncos alkalmakkor a tanultak gyakorlati alkalmazására, a világtáncok alapjainak kombinálására

2. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
– A standard és a latin–amerikai táncok helyes testtartásának kialakítása
– A térben való tájékozódás, a lábtechnika, a ritmusérzék, a hallás fejlesztése, a közösségtudat formálása

– A megfelelő táncos magatartásmód kialakítása, mások elfogadása, a szocializációs folyamatok elősegítése
– A partnerek közötti kommunikáció javítása
Tananyag:
- A standard és a latin tánctartás
- A ritmusok, ritmikák
- Táncirányok (Alignment)
- Lábpozíciók (Feet Positions), Lábmunka (Foot Work)
- Az Angol keringő Closed changes, Natural turn, Reverse turn alaplépései
- A Tangó Walk, Progressive side step, Progressive link, Closed promenade alaplépései
- A Quickstep Quarter turn to right, Quarter turn to left (heel pivot), Natural turn, Progressive chasse, Forward lock alaplépései
- A Cha–cha–cha Time step, Close basic, Open basic, Fan, Hockey stick, Check from OCPP, Check from OPP alaplépései
- A Rumba Basic movement, Alternative basic movement, Forward walks in close hold, Backward walks in close hold, Fan, Hockey stick alaplépései
- A Jive Basic in place, Basic in fallaway, Change of place right to left, Change of place left to right alaplépései
Követelmények:
- A tanuló ismerje a tanult lépéseket, azok ritmikáját, a standard és latin táncokra jellemző testtartást, a helyes lábmunkát, a lépések irányait, a táncirányokat
- A tanuló legyen képes partnerével harmóniában a tanult táncanyag újraalkotására, a tanórákon megfelelő fizikai és szellemi erőnléttel részt venni

3. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
– A standard és a latin–amerikai táncok alaplépéseiben alkalmazott forgásmennyiség, a használt akciók elsajátítása valamint a tanult lépésekből álló kombinációkon és etűdökön keresztül a táncokra jellemző stílusos előadásmód kialakítása
– A mozgáskoordináció, mozgásemlékezet, fizikai állóképesség fejlesztése, a zenei beosztáshoz, frázisokhoz való igazodás, a zenei hangsúlyok tudatosítása
– A technikai elemek alkalmazása, az egymást segítő táncos partnerkapcsolat kialakítása
– A nemzetközi táncanyag elmélyítése, a tanult táncok technikai tökéletesítése
Tananyag:
- A latin táncokban használt akciók (Action Used)
- A standard táncokban alkalmazott forgásmennyiség (Amount of Turn)
- Az Angol keringő Natural spin turn, Whisk, Chasse from promenade position alaplépései
- A Tangó Rock turn, Open reverse turn lady outside, Back corté alaplépései
- A Quickstep Natural turn with hesitation, Natural pivot turn, Natural spin turn, Chasse reverse turn alaplépései
- A Cha–cha–cha Spot turn to left, Spot turn to right, Under arm turn to right, Under arm turn to left, Shoulder to shoulder, Hand to hand, Open hip twist, Turkish towel alaplépései
- A Rumba Spot turn to left, Spot turn to right, Under arm turn to left, Under arm turn to right,
- Check from OCPP, Check from OPP, Hand to hand alaplépései
- A Jive Link, Change of hands behind back, American spin, Left shoulder shove alapfigurái
- A tanult alaplépésekből és alapfigurákból összeállított kombinációk és etűdök
Követelmények:

- A tanuló ismerje a tanult lépéseket, az alkalmazott forgásmennyiséget és a használt akciókat, az alaplépésekből és alap figurákból összeállított kombinációkat és etűdöket
- A tanuló legyen képes a tanult technikák alkalmazására, a kombinációk és etűdök párban történő, stílusos előadására, a táncos–táncosnő harmonikus kapcsolat kialakítására.

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok:
– A latin táncok alaplépéseiben és alapfiguráiban alkalmazott testfordulatok elsajátítása, a standard táncok alaplépéseiben és alapfiguráiban használt emelkedés, süllyedés fejlesztése
– A térbeli tájékozódás, előadói készség javítása
– A megfelelő viselkedésmódok kialakítása, az illemszabályok alkalmazása
– Stílusos előadásmód, tudatos gyakorlás
Tananyag:
- A latin táncokban alkalmazott testfordulatok (Body Turn)
- A standard táncokban használt emelkedés, süllyedés (Rise and Fall)
- A Slowfox Feather, Three step, Natural turn, Reverse turn, Closed impetus and feather finish alaplépései
- Az Angol keringő Closed impetus, Hesitation change, Outside change alap figurái
- A Tangó Open reverse turn lady in line, Progressive side step reverse turn alap figurái
- A Quickstep Closed impetus, Back lock alap figurái
- A Samba Natural basic movement, Reverse basic movement, Side basic movement, Outside basic movement, Progressive basic movement, Whisks to left, Whisks to right, Promenade samba walks, Side samba walk, Stationary samba walks alaplépései
- A Cha–cha–cha Alemana, Cross basic, Cuban break in Open position alap figurái
- A Rumba Natural top, Close hip twist, Alemana alap figurái
- A Jive Curly whip, Whip, Throwaway whip alap figurái
- A tanult alaplépésekből és alapfigurákból összeállított koreográfiák
Követelmények:
- A tanuló ismerje a tanult alaplépéseket, alapfigurákat és az ezekből összeállított etűdöket, az alkalmazott testfordulatokat valamint az emelkedést és süllyedést
- A tanuló legyen képes a tanult technikák párban történő alkalmazására, az etűdök pontos kivitelezésére

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok:
– A standard táncokban használt ellentétes törzsmozdulat és testhajlás elsajátítása az alapfigurákban
– A tanulói előadói készség, ritmusérzék, mozgásemlékezet fejlesztése, stílusérzék kialakítása
– Az önálló alkotás, a szabad improvizáció fejlesztése, a koreográfiák élményszerű előadása
– A múlt és jelen értékeinek befogadása, a tánc és társművészetek iránti érdeklődés felkeltése
Tananyag:
- Ellentétes törzsmozdulat (CBM) és a testhajlás (Sway) fogalma
- A Bécsi keringő Natural turn, Change from natural to reverse, Change from reverse to natural alapfigurái
- A Slowfox Natural weave, Change of direction, Basic weave alapfigurái
- Az Angol keringő Reverse corté, Back whisk, Basic weave alapfigurái
- A Tangó Open promenade, Left foot and right foot rocks alapfigurái
- A Quickstep Reverse pivot, Progressive chasse to right, Tipple chasse to right alapfigurái

- A Paso doble Appel, Basic movement, Sur place, Chasses, Elevations, Huit alaplépései
- A Cha–cha–cha Cuban break in open CPP, Split Cuban break in OCPP, Split Cuban break from OCPP and OPP alapfigurái
- A Rumba Open hip twist, Side steps, Shoulder to shoulder alapfigurái
- A Jive Double cross whip, Stop and go, Rolling of the arm alapfigurái
- A Samba Reverse turn, Corta jaca, Travelling botafogos, Shadow botafogos, Promenade botafogo alapfigurái

Követelmények:
- A tanuló ismerje a tanult alapfigurákat, az ezekből összeállított etűdöket, az ellentétes törzsmozdulat és a testhajlás fogalmát
- A tanuló legyen képes alkalmazni a standard táncokban használt ellentétes testmozdulatot és a testhajlást

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok:
– Az új táncok alaplépéseinek elsajátítása és a már ismert táncok alapfiguráinak egymásra épülése
– A koncentrálóképesség, kombinációs készség, rendszerszemlélet fejlesztése
A tanult technikai elemek együttes alkalmazása, a technikai elemek összefüggéseinek felismerése

Tananyag:
- A Bécsi keringő Reverse turn alapfigurája
- Az Angol keringő Double reverse spin, Reverse pivot, Back lock, Progressive chasse to right alapfigurái
- A Tangó Natural twist turn, Natural Promenade turn alapfigurái
- A Quickstep Running finish, Natural turn and back lock, Double reverse spin alapfigurái
- A Slowfox Closed telemark, Open telemark and feather ending, Top spin haladólépései
- A Paso doble Attack, Separation, Sixteen, Twist turn, Promenade, Promenade close alapfigurái
- A Cha–cha–cha Changing feet variációk 1, 2, 3 alapfigurái
- A Rumba Forward walks in shadow position, Alemana from open facing position with handshake hold, Advanced opening out movement, alapfigurái
- A Samba Travelling voltas, Criss cross , Volta spot turn to right for lady, Volta spot turn to left for lady, Continuous volta spot turn alapfigurái
- A Jive Promenade walks slow, Promenade walks quick, Change of place with double spin haladólépései

Követelmények:
- A tanuló ismerje a standard és latin táncok alaplépéseit, alapfiguráit, a Slowfox és a Jive tanult haladólépéseit
- A tanuló legyen képes a tanult lépések letáncolására szólóban és párban

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:
- A világtáncok kezdő– és haladólépéseit, tanult kombinációit, a korok szokásait, viselkedési szabályait, magatartásformáit
- A standard táncok (Angol keringő, Tangó, Bécsi keringő, Slowfox, Quickstep) alaplépéseit, alapfiguráit, a latin–amerikai táncok (Samba, Cha–cha–cha, Rumba, Paso doble, Jive) alaplépéseit, alapfiguráit és tánctechnikai feladatait, a Slowfox és a Jive tanult haladólépéseit

- A szakkifejezéseket, fogalmakat, a szakmai anyagok hozzáférési lehetőségét
- A táncparkett szabályait

A tanuló legyen képes:

- A tanultak gyakorlati alkalmazására és a világtáncok alapjainak kombinálására
- Az általánosan elfogadott viselkedési szabályok gyakorlati alkalmazására, a közösségépítésre. A másság elfogadására, véleménynyilvánításra és a demokratikus magatartásformák elsajátítására
- A tanult táncok (kombinációk, etűdök, koreográfiák) pontos és stílusos előadására, a páros és csoportos feladatok végrehajtására
- A fogalmak megértésére, értelmezésére, a helyes és kreatív nyelvhasználatra a társadalmi és kulturális tevékenység során. Anyanyelvén és a nemzetközi táncnyelven kommunikálni
- A térben történő eligazodásra, a zenei lüktetési rendhez, zenei egységhez való igazodásra
- Az önálló feladatvállalásra, az önálló ismeretszerzésre
- Művészi előadásra, az improvizációra, az alapfokú művészeti vizsga követelményeinek teljesítésére

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei: a vizsga gyakorlati és elméleti vizsgarészekből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama: társastánc főtárgy, 20–25 perc.

A vizsga tartalma:

– A társastánc gyakorlati vizsga a szaktanár által összeállított tánckombinációk bemutatásából áll

– A tanulók párosan, csoportos formában, önálló előadásban mutatják be a táncokat 2–2 percben, miközben számot adnak a standard és latin tánctartás, a különböző ritmusok, stílusok, táncirányok, tánctechnikák ismeretéről

– A standard táncok (Angol keringő, Tangó, Bécsi keringő, Slowfox, Quickstep) alaplépései, alapfigurái, a latin–amerikai (Samba, Cha–cha–cha, Rumba, Paso doble, Jive) táncok alaplépései, alapfigurái, a Slowfox (Closed telemark, Open telemark and feather ending, Top spin) és a Jive (Promenade walks slow, Promenade walks quick, Change of place with double spin) haladólépései

A vizsga értékelése:

– a standard táncok és a latin–amerikai táncok kombinációinak pontos kivitelezése,
– a zene és a tánc összhangjának betartása,
– a technikai biztonság,
– a tánc stílusának megfelelő előadásmód,
– a térfegyelem és figyelmes együttműködés a csoportos munkában.

Továbbképző

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok:

– A koreográfiakészítés, a táncszerkesztési elvek gyakorlati alkalmazása, a tanult táncok alaplépéseinek és alapfiguráinak, haladólépéseinek és haladó figuráinak alkalmazása során.
– A stílusérzék, előadói készség, koncentrálóképesség fejlesztése.
– Az önállóan készített, rövid koreográfiákban a standard és latin táncok stílusjegyeinek alkalmazása.
– Belső igény kialakítása a különböző stílusirányzatokkal való találkozásra.

Tananyag:

- A koreográfiakészítés szabályai és a táncszerkesztési elvek

- Az Angol keringő Weave from promenade position, Closed telemark, Open telemark and cross hesitation haladólépései
- A Tangó Promenade link, Four step haladólépései
- A Slowfox Hover feather, Hover telemark, Natural telemark, Hover cross haladólépései
- A Quickstep Quick open reverse, Fishtail, Running right turn haladólépései
- A Paso doble Promenade to counter promenade, Grand circle, La passe, Banderillas, Syncopated separation alapfigurái
- A Samba Natural roll, Close rocks, Open rocks, Backward rocks, Plait, Circular voltas haladólépései
- A Cha–cha–cha Open hip twist spiral, Natural top finish A, Natural top finish B, Close hip twist haladólépései
- A Rumba Opening out to right, Opening out to left, Spiral, Curl, Reverse top haladólépései
- A Jive Fallaway throwaway, Overturned change of place left to right, Ball change haladólépései
- A standard és latin táncok stílusjegyei

Követelmények:
- A tanuló ismerje a Paso doble alap figuráit, az Angol keringő, Tangó, Slowfox, Quickstep, Samba, Cha–cha–cha, Rumba, Jive haladólépéseit, a koreográfiakészítés szabályait, a táncszerkesztési elveket.
- A tanuló legyen képes a standard és latin táncok stílusos eltáncolására, önállóan etűdök összeállítására.

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok:
– A tanult lépések és figurák neveinek szakszerű használata, a szakkifejezések alkalmazása.
– A nyelvi kifejezőképesség fejlesztése.
– A táncos szakirodalom gyakorlati használata.

Tananyag:
- Szakkifejezések, fogalmak
- A Bécsi keringő Fleckerl haladó figurája
- Az Angol keringő Open telemark and wing, Open impetus and cross hesitation, Open impetus and wing haladólépései
- A Tangó Back open promenade, Outside swivels haladólépései
- A Quickstep Four quick run, V6, Closed telemark haladólépések
- A Slowfox Open telemark natural turn to outside swivel and feather ending, Open impetus, Weave from PP, Reverse weave haladólépései.
- A Cha–cha–cha Closed hip twist spiral, Reverse top, Spiral haladólépései
- A Rumba Opening out from reverse top, Fallaway, Cuban rocks, Rope spinning haladólépései
- A Samba Closed volta, Contra botafogos, Samba locks in OPP, Samba locks in OCPP, Rhythm bounce, Simple volta, Methods of changing feet haladólépései
- A Paso doble Fallaway whisk, Fallaway reverse, Spanish line, Flamenco taps, Chasse cape, Travelling spins from PP haladólépései
- A Jive Windmill, Spanish arms haladó figurái

Követelmények:
- A tanuló ismerje a tanult haladólépéseket és haladó figurákat, a tanult szakkifejezéseket és fogalmakat
- A tanuló legyen képes azok stílusos és pontos eltáncolására, a szaknyelv használatára

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok:

– A tanult lépések és figurák improvizatív használatának elősegítése.

– A kombinációs készség, mozgásemlékezet, ritmusérzék, zenei lüktetésrendhez való igazodás fejlesztése, a saját egyéni karakter kialakítása.

– A táncok stílusjegyeinek megismerése, a táncok stílusos megjelenítése.

– A zene és a tánc összefüggéseinek felismerése.

Tananyag:

- Improvizációs szabályok
- A Bécsi keringő Contra check haladó figurája
- Az Angol keringő Outside spin, Turning lock, Closed wing, Turning lock to right haladólépései
- A Tangó Fallaway promenade, Four step change, Brush tap haladólépései
- A Quickstep Six quick run, Zig–zag, back lock and running finish, Change of direction haladó figurák
- A Slowfox Natural twist turn, Curved feather to back feather, Natural zig–zag from PP haladó figurái
- A Cha–cha–cha Rope spinning, Sweetheart, Follow my leader, Curl haladólépései
- A Rumba Sliding doors, Three alemanas, Fencing, Three threes haladólépései
- A Paso doble Travelling spins from CPP, Changing feet variációk One beat hesitation, Syncopeted chasses, Left foot variation, Coup de pique haladólépései
- A Jive Toe heel swivels, Flicks into break, Simple spin haladó figurái
- A Samba Argentine crosses, Rolling off the arm, Three step turn, Cruzados walks, Cruzados locks haladó figurái

Követelmények:

- A tanuló ismerje az improvizáció szabályait, a standard és latin táncok tanult haladólépéseit és haladó figuráit
- A tanuló legyen képes improvizálásra, a tanult koreográfiák bemutatására, stílusos eltáncolására

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok:

– Az előadói készség, a rendszerező képesség fejlesztése

– Egyéni táncstílus kialakítása

– Önálló ismeretszerzés és gondolkodás fejlesztése

– Az összefüggések keresése, a rendszerezés, a tudatos gyakorlás iránti igény kialakítása

Tananyag:

- Az Angol keringő Fallaway reverse and slip pivot, Hover corté, Drag hesitation, Fallaway whisk, Left whisk, Contra check haladó figurái
- A Tangó Fallaway four step, Basic reverse turn, The chase, Fallaway reverse and slip pivot, five step haladó figurái
- A Quickstep Cross swivel, Rumba cross, Tipsy to right and left, Hover corté, Cross chasse haladó figurái
- A Slowfox Fallaway reverse and slip pivot, Natural hover telemark, Bounce fallaway with weave ending haladó figurái
- A Cha–cha–cha Aida, Opening out from reverse top, Slip–close chasse, Syncopated open hip twist haladó figurái

- A Rumba Continuous hip twist, Continuous circural hip twist, Cucharachas, Syncopated open hip twist haladó figurái
- A Jive Reverse whip, Chicken walks haladó figurái
- A Samba Promenade to counter promenade runs, Carioca runs, Drug, Dropped volta, Samba side Chasses haladó figurái
- A Paso doble Alternative entries to PP, Twists, Separation with fallaway ending, Separation with lady's caping walks, Farol, Fregolina incorporating farol haladó figurái

Követelmények:
- A tanuló ismerje a standard és latin táncok alaplépéseit, alapfiguráit, haladólépéseit, haladó figuráit, az alkalmazott technikákat, táncokra jellemző stílusjegyeket
- A tanuló legyen képes a standard és latin táncok koreográfiájának stílusos eltáncolására szólóban, párban és csoportban

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése utána

A tanuló ismerje:
- A standard és latin–amerikai táncok alaplépéseit, alapfiguráit, haladólépéseit, haladó figuráit, az alkalmazott technikákat, a táncokra jellemző stílusjegyeket
- A szakkifejezéseket, fogalmakat
- A páros és csoportos táncok megformálásának szabályait, a táncszerkesztés elvét
- A táncok karakterének megfelelő előadásmódot
- A táncalkalmaknak megfelelő magatartásmódot

A tanuló legyen képes:
- A standard és latin–amerikai táncok önálló és páros bemutatására
- A szakmai elvárásoknak megfelelő nyelvezet alkalmazására
- A megfelelő technika alkalmazására, a táncok stílusos előadására
- A csoportos bemutatási formában figyelmes együttműködésre
- Önállóan használni a tereket, irányokat, a tanult társastáncok valamelyikéből vagy azok mixeléséből készített koreográfiák önállóan történő csoportos bemutatására
- Az elsajátított szókincs alkalmazására a mindennapi életben és a megszerzett ismeretekről beszélni
- A változó elvárásoknak megfelelni, a szakmai és társadalmi érdekképviseletre, a határon túl nyúló kapcsolatok kiépítésére
- Az improvizációra, a művészi önkifejezésre, a művészeti záróvizsga követelményeinek teljesítésére

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei: a vizsga gyakorlati és elméleti vizsgarészekből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama: társastánc, főtárgy 25–30 perc.

A vizsga tartalma:

A társastánc gyakorlati vizsga anyaga előre kijelölt, a szaktanár által összeállított kombinációkból (5 standard, 5 latin–amerikai tánc) és egy koreográfiából áll, melyet a tanulók párosan és csoportos formában, önállóan mutatnak be. Az előadás során lemérhető a tanulók technikai tudása, ritmus–, tér– és stílusérzéke, együttműködő készsége és művészi önkifejezése
– A standard táncok (Angol keringő, Tangó, Bécsi keringő, Slowfox, Quickstep) alaplépései, alapfigurái, haladólépései, haladó figurái
– A latin–amerikai táncok (Samba, Cha–cha–cha, Rumba, Paso doble, Jive) alaplépései, alapfigurái, haladólépései, haladó figurái

– Egy szabadon választott táncból 3–5 perces koreográfia. (Ebből a táncból a kombinációt nem kell bemutatni!)
A vizsga értékelése:
– a standard táncokból és a latin–amerikai táncokból készített kombinációk és a koreográfia pontos kivitelezése
– a zene és a tánc összhangjának betartása,
– a technikai biztonság,
– a tánc stílusának megfelelő előadásmód,
– a térfegyelem és figyelmes együttműködés a csoportos munkában

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz
- Társastánc leírásokat tartalmazó könyvek hazai és külföldi kiadásai.
- Társastánczenéket tartalmazó CD–k, társastánc DVD–k.
- A terem méretének megfelelő audio készülék (CD lejátszó), televízió, DVD lejátszó.
- Fellépő ruhák (standard– és latin–amerikai ruhák).

TÁRSASTÁNC GIMNASZTIKA

A társastánc gimnasztika oktatás elsődleges célja, hogy a tanuló a speciális társastáncformák és táncok elsajátításához megfelelő erőnlétben, izomzata gondosan előkészített és bemelegített állapotban legyen. Alapvető cél a sérülések elkerülése, egészségvédelem, a testtartási hibák javítása, képességfejlesztés, a koordináció és a ritmikai készség fejlesztése, esztétikus mozgásnevelés.

Előképző
1. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
- Helyes, tudatosan kontrollált légzéstechnika és testtartás megtanulása és alkalmazása.
- A koordinációs készséget fejlesztő gyakorlatok és motívumok elsajátítása, tudatos alkalmazása és kivitelezése.
A tanuló ismerje:
- Testrészeinek irányított mozgáslehetőségeit.
- A test térben való mozgáslehetőségeit.
- Az alapvető mozgásformákat.
Legyen képes:
- A csoportos munkában való aktív, kreatív közreműködésre
- A tér, ritmika, dinamika tudatos használatára.
Tananyag:
- A kontrollált légzéstechnika elsajátítása.
- A mozdulat iránya, térben való elhelyezése.
- A mozdulat magassága és mélysége.
- A mozdulat ritmusa, dinamikája.

Követelmények:
- A tanuló ismerje a helyes légzéstechnikát, az alaptartást és annak kontrollját, a mozdulatok sajátosságait, tájékozódást a térben.

- A tanuló legyen képes a kontrollált légzésre és mozgásra, eligazodni a térben - színpadi térformákban - és zenei interpretációkra koordinált mozgáskombinációk kivitelezésére.
- A tanult mozgásformák önálló, tudatos végrehajtására.
- Megadott szempontok szerint a gyakorlatok végrehajtása.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok:
- A mozgás esztétikai törvényszerűségeinek megismerése és tudatos alkalmazása a gyakorlatokban.
- Az akusztikus és vizuális képességek, ritmikai készségek és koordinációs képességek fejlesztése.
- Erő, állóképesség, hajlékonyság fejlesztése.

Tananyag:
- A karok, törzs, lábak izomzatának erősítése, izolációja.
- Az egyensúlyi helyzet tudatos kialakítása, tartásos gyakorlatelemek, támaszhelyzetek.
- Egyszerű, a testrészek izolációjára irányuló gyakorlatok számolásra, majd zenére való kivitelezése.
- A táncelőkészítő gimnasztikai gyakorlatok összeállítása etűd formában.
- A gyakorlatok esztétikus végrehajtása.

Követelmények:
- A tanuló ismerje a test izomzatának erősítését, az egyensúlyi helyzeteket, gyakorlatokat és etűdöket.
- A tanult mozgásformák önálló, plasztikus végrehajtását, a szakkifejezések tudatos használatát és ismeretét.
- A tanuló legyen képes testének tudatos kontrolljára, izomzatának és testrészeinek erősítésére és bemelegítésére, egyensúlyi helyzetek kialakítására és tudatos alkalmazására.

Alapfok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok:
- A természetes mozgásfajták megismerése, a mozgáskészségen alapuló mozgásérzék tudatosítása.
- A ritmika, az izomerő tudatos használata, az egyéni improvizáció fejlesztése
- A mozgás esztétikai kivitelezése.

Tananyag:
- Az előképző gyakorlatainak egymás utáni folyamatos összekapcsolása.
- A mozgás esztétikai törvényszerűségei.
- Tartásos gyakorlatelemek, támaszhelyzetek.
-Karmozgások, pozíciók.
- Törzsmozgások, testvonalak, testpózok.
- Lábmozgások, pozíciók, vonalak.
- Összetett mozgások, gyakorlatok.

Követelmények:
- A tanuló ismerje a mozgás esztétikai törvényszerűségeit, a kar-, törzs-, lábgyakorlatokat, a tanult mozgásformák tudatos és plasztikus végrehajtását.
- Legyen kreatív, gondolatait tudja kifejezni nem csak verbális, hanem nonverbális kifejezési eszközök segítségével is.

- A tanuló legyen képes testének és testrészeinek esztétikus használatára, mozdulatainak és tánckombinációinak tudatos értelmezésére és kivitelezésére.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok:
- A tanuló tudatos izomhasználata, a mozgás esztétikai törvényszerűségeinek ismerete, kombinációs gyakorlatok, etűdök önálló összeállítása, a mozgásfolyamatok kontrollja.
- Statikus és dinamikus mozgásformák helyes használata, alkalmazása zenére az adott tér optimális kihasználásával. Testközpont ismerete és használata a táncok karakterének megőrzésével.
- Súlypont kontrollált használata a térben a gyakorlatokban.

Tananyag:
- Lábmozgások, pozíciók álló helyzetben, (rúd mellett, középen).
- Törzsgyakorlatok (hajlások, döntések, fordítások).
- Hasizomgyakorlatok (Statikus és dinamikus helyzetekben).
- Karvezetések, karpozíciók.
- Kombinációs gyakorlatok (kar-lábvezetések együtt).

Követelmények:
- A tanuló ismerje álló és fekvő helyzetben a láb- és törzsgyakorlatokat, a hasizomgyakorlatokat és kombinációkat.
- A tanuló legyen képes az esztétikus mozdulatok, erősítő és bemelegítő sorozatok kivitelezésére, az izomerősítő gyakorlatok valamint kombinációk helyes és tudatos bemutatására, művészi kifejezésére, interpretálására.

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok:
- Az etűdkészítés szabályainak megismerése.
- Az izolált testmozgások, kar-, lábgyakorlatok, törzsfordítások elsajátítása.
- A forgások fajtáinak megismerése, helyes technikai kivitelezése.
- Önálló kombináció és etűdkészítés.

Tananyag:
- Karhajlítás, nyújtás, feszítés, karlendítések esztétikus végrehajtása, forgások lendületvételéhez alkalmazása.
- Kézfej, ujjak tudatos használata.
- Lábgyakorlatok: alsó lábszár, felső lábszár függetlenített mozgásai.
- Hajlítások, feszítések, ugrások, shassé-k, szökdelések.
-Lábujjgyakorlatok, spicctechnika elsajátítása.
-Statikus törzsmozgások: hajlások, törzsívek, döntések, dőlések, fordítások.
- Dinamikus törzsmozgások: törzskörzés, medencekörzés, törzslendítés, ejtés, testhullámok.
- Összetett törzsmozgások.
-Forgások: Three step turn, Tour, Tour shainé.

Követelmények:
- A tanuló ismerje a hajlítást, feszítést, nyújtást, a kar- és lábgyakorlatokat, a test izolációt, a tudatos testhasználatot.
- A tanuló legyen képes a testrészek izolációjára, önálló etűd készítésére.
- A zenei frázisok és lüktetések felismerésére, a gyakorlatok egységeinek megkülönböztetésére.

4. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
- Izolált mozgásformák tudatos kreatív alkalmazása és használata különböző stílusú zenére.
- Testséma kialakítása.
- Önálló kombináció koreografálása és színpadi kivitelezése.
Tananyag**:**
- Kar-, láb-, törzsmozgások kombinált alkalmazása önállóan egyéni kifejezésmóddal.
- Fejkapások használata a forgásokban.
- Kreativitás és improvizációs készségek kibontakoztatása.
-Tér, ritmika, dinamika tudatos használata.
Követelmények:
- A tanuló legyen képes a tanult mozgásformák önálló, tudatos, plasztikus végrehajtására.
- Tudatos izomtevékenységre, izomérzékelésre.
- Zenei frázisokra történő kifejezésmód érzékeltetése.
- Kimeneti cél: a tanulók korosztályi sajátosságainak figyelembe vételével fejlett izomzat kialakítása, melyre későbbiekben a társastánc specifikus mozgások építhetők legyenek.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
- A gimnasztikai gyakorlatokat bemutató tankönyv.
- CD-k a ritmikus mozgáshoz.
- Tükör a kontrollált mozgáshoz.
- A terem méretének megfelelő audio készülék (CD lejátszó).

TÁRSASTÁNCTÖRTÉNET

A társastánctörténet tantárgy célja, hogy a tanuló megismerje a XIX. századi társastáncok kialakulását, történeti hátterét, neves hazai és nemzetközi alkotóit és műveiket. A társastáncok stílus és formavilágát, az európai és hazai táncmozgalmak törekvéseit, és műhelyeik fejlődését. A társastánctörténet tantárgy az alapfok 3-4. és a továbbképző 9-10. évfolyamán kötelező tantárgy. Ezért a 2. évfolyam elvégzése után a tanuló művészeti alapvizsgát, a 4. évfolyam elvégzése után pedig művészeti záróvizsgát tehet.

Alapfok
1. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
– A tanuló táncelméleti, tánctörténeti tudásának, személyiségének, esztétikai és művészeti tudatosságának, nyelvi kommunikációjának fejlesztése, összegző és szintetizáló képességének javítása
Tananyag:
- A társastánc művészi és közhasznú formái
- A társasági táncélet alkalmai, eseményei
- A színpadi táncművészet legfontosabb ágazatai, korszakai
- A standard és latin–amerikai táncok kialakulása, történeti háttere
Követelmények:
- A tanuló ismerje a standard (Angol keringő, Bécsi keringő, Tangó, Slowfox, Quickstep) és latin–amerikai táncok (Samba, Cha–cha–cha, Rumba, Paso doble, Jive) történeti kialakulását, stílusjegyeit és formáit, a társasági táncélet alkalmait és eseményeit, a társastánc művészi és

közhasznú formáit, a színpadi táncművészet legfontosabb ágazatait és korszakait
- A tanuló legyen képes felismerni a társastáncok stílusjegyeit, a társasági táncélet különböző alkalmait, jellemző stílusjegyeit.

2. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
– A tanuló stílusérzékének, elemző képességének, analizáló értelmezésének, aktív befogadó magatartásának, egyéni és közösségi alkotótevékenységének fejlesztése.
Tananyag:
- A XIX. század társastánc élet (Ausztria, Csehország, Olaszország, Franciaország) nemzetközileg meghatározó alkotóműhelyei, képviselői
- Az európai táncmozgalmak törekvései és fejlődésük
- A XIX. századi hazai táncmozgalmak és műhelyek fejlődése
Követelmények:
- A tanuló ismerje a XIX. század európai és magyarországi táncélet fejlődését, jeles képviselőit, munkásságukat, alkotásaikat, a meghatározó stílusjegyek alapján ismerje fel a kor társastáncainak formanyelveit
- A tanuló legyen képes felismerni a korszak alkotóinak formanyelvét és műveik értékeit

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után
A tanuló ismerje:
- A standard (Angol keringő, Bécsi keringő, Tangó, Slowfox, Quickstep) és latin–amerikai táncok (Samba, Cha–cha–cha, Rumba, Paso doble, Jive) közhasznú formáit, stílusjegyeit (jellege, ütem, tempó, ritmus)
- A XIX. századi hazai és nemzetközi társastáncélet fejlődésének állomásait, alkotóműhelyeit és jeles képviselőit
- A magyar társasági táncélet alkalmait és eseményeit
A tanuló legyen képes:
- A tánc sajátosságaira való érzékenységre, a stílusismeretre, a szakmai szókincs és fogalomkészlet önálló használatára

A művészeti alapvizsga követelményei
A vizsga részei: a vizsga szóbeli vizsgából áll.
A vizsga tantárgya és időtartama: társastánctörténet, 10 perc.
A vizsga tartalma:
A szaktanár által összeállított szóbeli tételsor alapján a tanulók számot adnak a XIX. századi magyar és európai társasági táncélet fejlődéséről, korszakairól és neves táncmestereikről. A standard és latin–amerikai táncok kialakulásáról, történeti hátteréről, a társasági táncélet alkalmairól és eseményeiről.
– A társasági élet alkalmai.
– A nemzetközi és hazai társastáncélet legfontosabb korszakai, alkotói.
– A színpadi táncművészet legfontosabb ágazatai, korszakai.
– A hazai társastáncmozgalom kiemelkedő táncprodukciói.
A vizsga értékelése:
– A standard (Angol keringő, Tangó, Bécsi keringő, Slowfox, Quickstep) és latin–amerikai táncok (Samba, Cha–cha–cha, Rumba, Paso doble, Jive) közhasznú formáinak, stílusjegyeinek ismerete (jellege, ütem, tempó, ritmus).

– A XIX. századi hazai és nemzetközi társastáncélet fejlődésének, alkotóműhelyeinek és jeles képviselőinek ismerete.
– A magyar társasági táncélet alkalmainak és eseményeinek ismerete.

Továbbképző
3. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
– A társastáncok hazai és nemzetközi irányzatainak, alkotóműhelyeinek és képviselőinek megismertetése.
– A táncelméleti tudás valamint az összegző és szintetizáló képesség fejlesztése
Tananyag:
- Az európai társastáncélet fejlődése és alkotóműhelyeinek kialakulása (Anglia, Németország, Olaszország)
- A magyarországi táncközösségek, táncklubok és táncszervezetek kialakulása és a nemzetközi vérkeringésbe való bekapcsolódása a XX. századtól napjainkig
Követelmények:
- A tanuló ismerje a társastánc hazai és nemzetközileg meghatározó alkotóműhelyeit, képviselőit, az európai táncmozgalmak törekvéseit és fejlődésüket, a hazai táncmozgalmak és műhelyek fejlődését
- A tanuló legyen képes a nemzetközi társastáncélet kiemelkedő műhelyeinek és stílusjegyeinek felismerésére, a magyarországi társastáncmozgalom fejlődésének, alkotóiknak és produkcióiknak a felismerésére, tudatos értelmezésére.

4. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
– Kiemelkedő hazai és nemzetközi (európai) táncművek, formációs alkotások elemzése és összehasonlítása.
– Életpályák és életművek megismerése a magyarországi társastáncmozgalomban, társastáncművek analizálása
Tananyag:
- A nemzetközi és magyarországi formációs társastáncok kialakulása.
- A XX–XXI. század hazai alkotóműhelyek és szakemberek (pedagógusok) életpályája és műveik.
- Jeles koreográfiák a társastáncmozgalomban.
Követelmények:
- A tanuló ismerje a formációs társastáncok kialakulásának történetét, a XX–XXI. század kiemelkedő hazai alkotóit, műveiket.
- Biztosan tudjon eligazodni a formációs társastáncok világában, isme fel az alkotók műveit.
- A társastáncok stílus és formavilágában legyen jártas és önálló.

Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után
A tanuló ismerje:
- A nemzetközi és hazai táncélet legfontosabb korszakait, alkotóit, a színpadi táncművészet legfontosabb ágazatait, korszakait, a hazai társastánc mozgalom kiemelkedő táncprodukcióit
A tanuló legyen képes
- A múlt és a jelen értékeinek befogadására

A művészeti záróvizsga követelményei
A vizsga részei: a vizsga szóbeli vizsgarészből áll.
A vizsga tantárgya és időtartama: társastánctörténet, 10 perc.
A vizsga tartalma:
– A társasági élet alkalmai
– A XX.–XXI. századi nemzetközi és hazai társastáncélet kibontakozása, legfontosabb korszakai, alkotói
– A színpadi táncművészet legfontosabb ágazatai, korszakai
– A hazai társastáncmozgalom kiemelkedő táncprodukciói
– A formációs társastáncok kialakulásának története
A vizsga értékelése:
– a nemzetközi és hazai társastáncélet legfontosabb korszakainak, alkotóinak ismerete,
– a színpadi táncművészet legfontosabb ágazatainak, korszakainak ismerete,
– a hazai társastánc mozgalom táncprodukcióinak ismerete,
– a formációs társastáncok kialakulásának története.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz
- A nemzetközi és hazai társastáncélet legfontosabb korszakait, alkotóit, a színpadi táncművészet legfontosabb ágazatait, korszakait bemutató könyvek, oktatási segédanyagok.
- kiemelkedő táncprodukciókat tartalmazó videokazetták, DVD–k.
- Televízió, videó lejátszó, DVD lejátszó.

VISELKEDÉSKULTÚRA

A viselkedéskultúra tantárgy célja, hogy a tanulók megismerjék és elsajátítsák a mindennapi élet és a társas érintkezés viselkedéskultúrájának alapszabályait, magatartásformáit.
Az udvariasság, az ízléses megjelenés, az alkalmazkodó készség, kombinációs készség mellett kialakul a tanulóban az esztétikai minőség tisztelete, mások megismerésének igénye, az emberi jogok tiszteletben tartása

Alapfok
1. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
– Az önmegismerés, az önkontroll, az önfejlesztés igényének kialakítása
– A kezdeményezőképesség és a kreativitás fejlesztése
– A kritikai gondolkodás megerősítése, a konfliktusok kezelése, az életminőség javítása
Tananyag:
- Viselkedésünk alapjai
- Viselkedés táncos alkalmakkor
- Az étkezés illeme
- Testünk, ruhánk, környezetünk tisztasága
- Nők és férfiak (fiúk és lányok)
- Művelődés, szórakozás
- Az ajándékozás illeme
- Utazás, közlekedés
- Kapcsolattartás távolról
- Nemzeti sajátosságok

- Amit még illik tudni
Követelmények:
- A tanuló ismerje a táncos alkalmakkor való viselkedés szabályait és a köznapi élet illemtanát
- A tanuló legyen képes a helyes és kreatív nyelvhasználatra az oktatásban, a családi életben és a szabadidős tevékenységben, valamint a viselkedés általánosan elfogadott és a táncos alkalmakra vonatkozó szabályainak gyakorlati alkalmazására

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz
- Az illemmel, etikettel, protokollal foglalkozó hazai kiadású könyvek, kérdések–feleletek oktatási segédkönyv, intelligenciatesztek.

KÉPZŐ- ÉS IPARMŰVÉSZET

A képző- és iparművészet műfajának célrendszere és funkciói
Az alapfokú képző- és iparművészet oktatásának célja, hogy hozzásegítse a tanulókat a külvilág tudatos érzékeléséhez, tanulmányozásához, valamint a látás és a képzelet finomításához. A tanulók belső világának gazdagítása teszi lehetővé, hogy egész személyiségük használni és hasznosítani tudja az összegyűjtött és egyre tudatosabban szelektált vizuális információkat. Az élményszerű tapasztalások és képzetek teremtik meg az önmeghatározások és önkifejezések egyre differenciáltabb formáit.
Az alapfokú művészetoktatás *tantervi programja és követelménye* lehetőséget nyújt az esztétikai érzékenység, nyitottság, igényesség, ízlés, erkölcsi fogékonyság alakítására, a látás kiművelésére. A *tantervi program és követelmény* tematikája bővíti a képi műveltséget, a képi emlékezetet és képzeletet. A tervező-, konstruáló, anyagformáló, eszközhasználó, tárgykészítő és környezetalakító tevékenységek finomítják a kézügyességet, technikai érzékenységet, valamint erős motivációs bázist teremtenek, melyek fejlesztik az érzelmek, gondolatok, elképzelések, tapasztalatok vizuális eszközökkel való megjelenítésének képességét is.
Az alkotótevékenység a tanulók érdeklődésére, a kézműves hagyományokra, valamint a klasszikus és kortárs képző- és iparművészeti, médiaművészeti értékekre építve gyarapítja ismereteiket, alakítja készségeiket. A vizuális művészeti oktatás megismerteti a tanulókkal az adott tanszak sajátosságait, a művészi kommunikáció megjelenítési módjait. A képzés célja az is, hogy a múlt értékeit megismertesse és tovább éltesse, segítsen a hagyománytisztelet megteremtésében.
A jogszabályi kereteknek megfelelően, a program alapján az iskola maximum 4 évfolyam összevonásával alakíthat ki helyi tantervet.
A program integrált óraszervezési lehetőséget biztosít arra, hogy a főtárgy órakeretéhez közvetlenül kapcsolódhasson valamely kötelező tantárgy tananyagának elsajátítása, feldolgozása. A tanuló mindkét tantárgyból osztályzatot kap, és a helyi tantervben rögzített vizsgafeladatok szerint tehet művészeti alapvizsgát, illetve művészeti záróvizsgát.

A képző- és iparművészet műfaj oktatásfejlesztési követelményei

Bemeneti kompetenciák: iskolai előképzettség nem szükséges

Kiemelt kompetenciák az alapfokú képző- és iparművészeti oktatás területén:
Az alkotótevékenység a kiemelt kompetenciaterületeken a személyiség fejlesztését, az önkifejezés kibontakoztatását segíti, olyan tulajdonságegyüttest alakít ki, amely lehetővé teszi a kultúra közvetítését, a változó élethelyzetekhez való rugalmas alkalmazkodást, a problémafelismerést és problémamegoldást.

Szakmai kompetenciák:
- a környezet által közvetített üzenetek befogadása és értelmezése
- tervezési-alkotási készség
- kreativitás
- vizuális gondolkodás és kifejezőkészség
- manuális és digitális eszközhasználati készség
- igényesség, esztétikai érzékenység
- intuíció és ötletgazdagság
- problémaérzékenység, reflektivitás

- **Személyes és társas kompetenciák:**
- nyitottság
- fejlődőképesség
- önállóság
- önkifejezés képessége
- kezdeményezőkészség
- empatikus készség, tolerancia
- interaktivitás (személyközi kapcsolatok aktivitása, kooperáció)
- együttműködési készség

- **Módszerkompetenciák:**
- figyelem, összpontosítás
- gyakorlatias feladatértelmezés
- ismeretek helyén való alkalmazása
- módszeres munkavégzés

A képző- és iparművészet műfaj oktatásának sajátosságai
- *Tevékenységközpontúság* – a vizuális tananyagtartalmak, feladatok különböző gyakorlati tevékenységek által, komplex témákba ágyazottan való feldolgozása, amelyben a cselekvésből származó tapasztalat adja a tanulás alapját.
- *Feladattudatosság* – egy témával, témakörrel való hosszabb idejű elmélyült foglalkozás, mely elősegíti a tanulók türelmének, kitartásának fejlődését.
- *Alkotói magatartás* – amelyben fontos szerepet kap az önállóság, a nyitottság, az egyéni látásmód, a lényegkiemelés, a problémaérzékenység és a problémamegoldás képessége.
- *Komplexitás* – amely átjárhatóságot biztosít a képző- és iparművészeti és médiaművészeti területek között, illetve az egyéb művészeti ágak között.
- *Folyamatszerűség* – amely az egyes feladatok következetes végigvitelében és szervesen kapcsolódó, egymásra épülő feladatsorokban, projektekben valósul meg.
- *Kreatív cselekvőképesség* – melynek fontos elemei a témák kibontása során a kísérletezőkedv, a lényeglátás, a szituativitás, a döntésképesség és a nézőpontváltás.

- *Interaktivitás és együttműködés* – mely feltételezi a személyközi kapcsolatok aktivitását, a kooperációt és az innovációt.
- *Tantárgyi integráció* – amely a különböző műveltségterületek alkotómunkában való megjelenítését, feldolgozását célozza.

Tanszakok és tantárgyak
Képzőművészeti tanszak (előképző 1–2. évfolyam + 1–3. alapfokú évfolyam)
Főtárgy:
- Alkotójátékok (előképző 1–2. évfolyam)
- Rajz-festés alapjai (1–3. alapfokú évfolyam)
Kötelező tantárgy:
- Vizuális alkotógyakorlat (1–10. évfolyam)
Választható tantárgy:
- Művészettörténet (3-10. évfolyam)

Tanszakok és főtárgyaik a 4. alapfokú évfolyamtól a továbbképző 10. évfolyamáig
Főtárgy:
- Grafika és festészet tanszak - Grafika és festészet műhelygyakorlat
- Szobrászat és kerámia tanszak - Szobrászat és kerámia műhelygyakorlat
Kötelező tantárgy:
- Vizuális alkotógyakorlat (1–10. évfolyam)
Választható tantárgyak:
- Művészettörténet (3-10. évfolyam)

A főtárgyak képzési ideje:
- 2 előképző évfolyam: Alkotójátékok
- 3 alapfokú évfolyam: Rajz-festés alapjai
- 3 alapfokú + 4 továbbképző évfolyam: Grafika és festészet műhelygyakorlat vagy Szobrászat és kerámia műhelygyakorlat

A tanítási órák időtartama: 45 perc

Csoportlétszámok: 8-20 fő. Intézményünk nem él a csoportbontás lehetőségével.

A tantárgyak tartalma
Az *alkotójátékok tantárgy* az előképző komplex művészeti tantárgya, mely sokszínű fejlesztő tevékenységre ad lehetőséget. Az alkotótevékenység során a legkülönfélébb anyagok, eszközök, technikák megismerése segíti a tanulók képzelőerejének, kreativitásának kibontakozását és a tradicionális kézművesség értékeinek továbbadását.
A *vizuális alkotógyakorlat tantárgy* a képző- és iparművészet, a kézműves tárgyformálás és a médiaművészet sokféle tevékenységének megismertetésére szolgál. Feladata a vizuális eszköztár, az alkotói formanyelv kialakítása, gazdagítása változatos kreatív feladatsorokon keresztül.
A *rajz-festés alapjai tantárgy* a képi kifejezés változatos módjainak elsajátítását és alkalmazását teremti meg. Előkészíti és megalapozza a művészi igényű szakmai munkát.
A *tanszakonként különböző műhelygyakorlat tantárgy* lehetővé teszi az ősi, a hagyományos és a kortárs képző- és iparművészeti, valamint médiaművészeti szakirányú tevékenységek

megismerését, elsajátítását. A tanuló – a helyi intézményi lehetőségektől függően – a tanszaki műhelygyakorlatok közül érdeklődésének és képességének megfelelően választ.
A *művészettörténet választható tantárgy* elméleti és gyakorlati feladatokon keresztül megismerteti a tanulót a művészet társadalomban betöltött szerepével, lehetővé teszi az egyes művészettörténeti korok, stílusirányzatok megértését és elemzését az őskortól napjainkig. Az adott történeti kor és a kortárs művészet szellemi, társadalmi hátterének, jelentős alkotásainak bemutatásával és feldolgozásával elősegíti a stílusérzék, az önálló tájékozódás képességét, megalapozza az ismeretszerzés igényét.

Óraterv

Tantárgy	Évfolyamok											
	Előképző		Alapfok						Továbbképző			
	(1.)	(2.)	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Főtárgy	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy			2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Választható tantárgy					1	1	1	1	1	1	1	1
Összes óra:	(2)	(2)	4	4	4–5	4–5	4–5	4–5	4–5	4–5	4–5	4–5

A fenti táblázat „Összes óra” rovatában az első számok az ajánlott heti minimális óraszámra, míg a második helyen szereplő számok a szakmai program optimális teljesítéséhez szükséges időre utalnak. Az előképző évfolyamokat nem kötelező elvégezni.

A képző- és iparművészeti oktatás általános fejlesztési követelményei
Kiemelt kompetenciák a képző–és iparművészeti oktatás területén:
A kiemelt kompetencia területek a vizuális művészeti alkotótevékenység által a személyiség fejlesztését, az önkifejezés kibontakoztatását segítik.
Olyan tulajdonság–együttest alakítanak ki, amely lehetővé teszi a változó élethelyzetekhez való rugalmas alkalmazkodást, a probléma felismerést, a probléma megoldást.
Bemeneti kompetenciák: iskolai előképzettség nem szükséges
Szakmai kompetenciák:
- A környezet által közvetített üzenetek befogadása
- A környezet által közvetített üzenetek értelmezése
- Tervezési készség
- Alkotói magatartás
- Kreativitás
- Vizuális gondolkodás
- Vizuális kifejezőkészség
- Eszközhasználati készség
- Anyaghasználati készség
- Komplex szemlélet
- Tudatos környezetformálás igénye
- Biztonságos munkavégzés képessége
- Az esztétikum iránti igény és befogadóképesség
- Problémaérzékenység

- Véleményformálási képesség
Személyes kompetenciák:
- Nyitottság
- Fejlődőképesség
- Önállóság
- Önkifejezés
- Rugalmasság
- Érzékenység
- Kísérletező kedv
- Interaktivitás (személyközi kapcsolatok aktivitása, kooperáció).
Társas kompetenciák**:**
- Motiválhatóság
- Empatikus készség
- Együttműködési készség
- Kezdeményezőkészség
- Segítőkészség
Módszerkompetenciák:
- Figyelemösszpontosítás
- Gyakorlatias feladatértelmezés
- Ismeretek helyénvaló alkalmazása
- Következtetési képesség
- Kreativitás, ötletgazdagság
- Módszeres munkavégzés
- Nyitott hozzáállás
- Probléma felismerés, –megoldás
- Tervezési készség
- Új ötletek, megoldások kipróbálása
- A munkakörnyezet tisztántartása

A művészeti alapvizsga és záróvizsga vizsga tantárgyak
– Műhelygyakorlat
– Vizuális alkotógyakorlat

A művészeti alapvizsga és záróvizsga egyes részei alóli felmentés
Mentesülhet (részlegesen vagy teljes mértékben) az adott tantárgyból a művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga letétele alól az a tanuló, aki az országos művészeti tanulmányi versenyen – egyéni versenyzőként – helyezést ért el vagy a versenyfelhívásban meghatározott teljesítményi szintet teljesítette.
Ha a tanuló már rendelkezik a képző– és iparművészeti ág valamelyik tanszakán megszerzett alapvizsga– vagy záróvizsga–bizonyítvánnyal, akkor felmentés adható a vizuális alkotógyakorlat főtárgyból. A műhelygyakorlat vizsgarész alól felmentés nem adható.

ALKOTÓJÁTÉKOK

A alkotójátékok tantárgy célja, feladatai:
Az alkotójátékok tantárgy célja bátorítást, támogatást adni a vizuális kifejezési módok kipróbálásához, gyakorlásához, lehetővé tenni az érzékelés, a befogadó- és alkotókészség

fejlesztését. A tantárgy a művészettel való játékos ismerkedésen keresztül hozzájárul a pozitív lelki tulajdonságok gyarapításához, az esztétikai érzékenység és nyitottság kialakításához.
Az alkotójátékok tantárgy feladata az alkotói képességek előhívása, kibontakoztatása komplex, játékos, élményszerű művészeti tevékenységeken keresztül.

Előképző
1–2. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
- A képzelet felszabadítása a játékos alkotómunka folyamatában
- Az önkifejezés változatos formáinak kibontakoztatása
- A kreatív tevékenységek támogatása
- A finommotorikus mozgások – szem-kéz koordináció fejlesztése
- Élményalapú alkotás és memóriafejlesztés
- A közvetlen érzéki tapasztalás (hallás, látás, tapintás) élményanyagának képi, plasztikai feldolgozása
- Térbeli tájékozódás – a természeti és tárgyi környezet felfedezése
- A kézműves tevékenységek iránti érdeklődés felkeltése
- A legkülönfélébb anyagok, eszközök, alkotótechnikák megismertetése
- Kapcsolódás más műveltségterületekhez

Tananyag:
- A síkbeli és a plasztikus és konstruáló alkotás alapvető anyagai, eszközei, technikái
- Mesék, történetek, dramatikus játékok, vizuális ábrázolás
- Személyes élmény, elképzelés megjelenítése változatos módon
- Eltérő méretű, anyagú alkotások készítése síkban és térben
- Eszközhasználati és balesetvédelmi szabályok

Feladatcsoportok:
Mese és valóság
- A mesebeli világok, lények síkban és plasztikus formában (meseillusztráció, mesehősök)
- Népmesei jelenetek (képek, képpárok)
- Valós történetek, megfigyelések (házon belül, szomszéd utca, a falu, a város élete)
- A környezet növényvilága és állatszereplői (sík és plasztikus feldolgozások)

Tér – forma – felület
- A környezetben található természetes és mesterséges anyagok megismerése (gyűjtés, újraalkotás)
- A sík és a tér megtapasztalása (lakóterek, labirintusok, térképek, pop-up konstrukciók)
- Térjátékok – zárt és nyitott terek (kinn, benn, fent, lent / dobozterek)
- Téri élmények – a közeli és távoli világ megjelenítése (felnagyított tárgyrészlet, madártávlat)
- Síkból térbe nyitható, hajtogatható képeslap készítése (karton – kivágás, ragasztás – filctoll, festés)
- Felületképzési játékok síkban és plasztikus formában, változatos anyagokkal (nyomhagyás, pozitív és negatív plasztika)

Tárgykészítés – méretek – arányok
- Játékok, használati és ajándéktárgyak készítése (textilfonatok, papírhajtogatások, papírdombormű, agyagedények)
- Agyag- vagy gipszfigurák, kabalák mintázása, faragása
- A méretek és arányok érzékletes megtapasztalása (kisebb, nagyobb; hosszabb, rövidebb – festés, papírkivágás)
- Játékos arányváltó feladatok

Változások

- Az idő múlása és a változások megtapasztalása (napszakok, évszakok tulajdonságai, eseményei)
- Jelenségek, eseménysorok megjelenítése (időjárás, természeti jelenségek – képsorozat, leporelló)
- Átváltozás, mássá válás – álarcok, maszkok segítségével (az évszakok, az átváltozás ősi, népi maszkjai / talált anyagok, papírzacskók, dobozok, papírmasé, gipszes géz / festés)
- Egyszerű animációs játékok (pörgetős füzet)

Mintakincs
- Képzeletbeli állatok mintázatának tervezése (csíkok, pöttyök, foltok / papírkivágások, nyomatok / szimmetria, pozitív-negatív formák, ritmusok, sorminták)
- Egy kitalált szigetlakó nép világának, díszítményeinek elkészítése (díszítések különböző anyagokon, talált tárgyakon)
- Varázslatos növények (a kiskerttől a dzsungelig)

Színkavalkád – én és a világ
- Színkeverési játékok
- Kedvenc képek, színek, hangok, illatok, ételek-ízek egy mesébe keverednek (történet megjelenítése képpel, alakított tárggyal, mesedobozzal, belakható kis térrel)
- Személyes tárgyak, játékok bemutatása egy valós vagy kitalált történetben
- A színek hangulati hatásának átélése, alkalmazása (derűs és félelmetes jelenetek)
- Értékelés és kiállításrendezés

RAJZ-FESTÉS ALAPJAI

A rajz-festés alapjai tantárgy célja, feladatai

A rajz-festés alapjai tantárgy célja a személyiség és a környezet vizuális fókuszú megközelítése, érzékeny, nyitott szemlélet kialakítása, a képi világ, a fantázia kibontakoztatása és a valósággal való összekapcsolása. A rácsodálkozó felismerések támogatása, a rugalmasság, a lelemény és az egyéni képzelet felszabadítása a szokatlan nézőpontok és más művészetek, műveltségterületek tartalmainak meglepő társításával és beemelésével összeállított feladatok, projektek és kerettörténetek segítségével.

A tantárgy feladata előkészíteni, megalapozni a művészi igényű szakmai munkát, fejleszteni a képi kifejezéshez szükséges képességeket, megismertetni az ábrázolás különféle módjait. Változatos, az intézményi sajátosságokhoz illeszkedő felfedező- és alkotófolyamatokon keresztül hozzásegíteni a tanulókat az önálló, kreatív tevékenységekhez.

Alapfok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok:
- A környezet jellemzőire fókuszáló figyelem és nyitott szemlélet kialakítása
- Az arányok, színek, formák, felületek, tömegek és a tér felfedezése
- A rajzi és festészeti munkához szükséges eszköz- és anyaghasználati készség fejlesztése
- A személyes megnyilvánulásoknak, emlékeknek teret adó örömteli alkotótevékenység motiválása más művészeti ágak bekapcsolásával

Tananyag:

- Rajzi és festési ismeretek, technikák (grafit, színes ceruza, filctoll, vizes bázisú festékek)
- A vonal megjelenési formái
- A szín szerepe az érzelmek, a hangulat kifejezésében
- A forma, folt létrehozásának lehetőségei
- A gyűjtés, gyűjtemény létrehozásának alapjai
- A nyomhagyás egyszerű technikái
- Képi elemek elrendezésének alapjai
- A személyes élmény, elképzelés megjelenítése
- Eszközhasználati és balesetvédelmi ismeretek

Feladatcsoportok:

Forma:

- A vonal mint mozgásnyom (hossz, vastagság, szín, kitöltöttség, egyenesség/görbültség, irány, változékonyság, nyitottság/zártság)
- A vonalak, formák megjelenése a valóságban és a képzőművészetben (játékos felfedezések, feldolgozások)
- Változatos mozdulatokkal, eltérő érzelmekkel hagyott nyomok különböző felületeken és anyagokon
- A környezet formai megfigyelése, vonallal, folttal való megjelenítése (természet, tárgyak, lények)

Szín:

- Különböző színű papírok, anyagok, tárgyak gyűjtése (játékos felhasználás, csoportosítás)
- Szín és mozgás, gesztusok által létrehozott színfoltok (mozdulatok, mozdulatsorok színes lenyomatai nagyméretű felületeken kézzel, szivaccsal, széles ecsettel)
- Érzelmek, hangulatok megjelenítése (különböző formájú és anyagú felületeken absztrakt színfoltokkal)
- Adott tárgy, lény tulajdonságainak, jellemének kifejező ábrázolása színekkel

Minta – jel:

- Minták felfedezése a közvetlen vagy tágabb környezetben (mintagyűjtemény)
- A gyűjtött minták felhasználása az alkotás során, új kontextusba helyezésük (valós vagy meseszereplők öltözetén, tárgyain, építményeken)

Terek – tárgyak:

- Adott szempontok alapján gyűjtött tárgyak, kacatok felhasználása játékos gyakorlatokban (installációk, színspirál, labirintus, varázsládák, bábozás)
- A közvetlen környezet tereinek egyéni és csoportos felfedezése (tájékozódás hangok alapján, hangvezetés, átrendezés, térbe simulás)
- Térélmények megtapasztalása eltérő nézőpontokból (világ a cipőm szemszögéből, a létra tetejéről)

Képalkotás:

- Képi elemek rendezése – játékos megközelítés, variációk létrehozása, az elrendezés elvének felismerése, hatásuk megfigyelése (centrális, átlós, szimmetrikus-aszimmetrikus, horizontális-vertikális, háromszög, spirális kompozíció)
- Ugyanazon elemekből eltérő hatású, egyensúlyú kompozíciók összeállítása (monokróm festéssel, kollázzsal, egyszerű nyomhagyással)
- Különböző formájú, felületű tárgyakkal lenyomatok, rajzolatok létrehozása
- Nyomok, nyomatok kiegészítése, továbbfejlesztése egyéni elképzelések szerint
- Történetek, emlékek, mesék jeleneteinek személyes megfogalmazása rajzi és festészeti eszközökkel, anyagokkal (grafit, toll, vízfesték, kollázs)

Kitekintés:

- Zene és zaj (képalkotás különböző zenék, zajok hangjaiból – hangok, zajok a természetből / szél, víz, csicsergés, károgás / épített környezetből – ajtónyikorgás, óraketyegés, zakatolás, hangszerhangok)
- Mesehősök kalandjai napjainkban (ismerős mesealakok szokatlan helyzetekben, mai környezetben)
- Számok, betűk és hangjelek mögött rejlő mesék és személyes történetek képi megjelenítése vagy dekoratív felhasználásuk (meghökkentő megszemélyesítések, a fantáziavilág alakjai, mesehősök és híres képzőművészek közös kalandjainak megjelenítése)
- Egy aktuális pályázat, verseny témájának feldolgozása
- Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény:
A tanuló ismerje:
- a vonal megjelenési formáit
- a szín szerepét az érzelmek, hangulat kifejezésében
- a forma, folt jelentését és létrehozásának lehetőségeit
- a nyomhagyás egyszerű technikáit
- a képi elemek elrendezésének alapjait

Legyen képes:
- a képi ábrázolás különféle eszközeinek, technikáinak alkalmazására
- mozgásnyomok vonallal történő rögzítésére
- az érzelmek vonallal, színnel történő kifejezésére
- forma, folt tudatos létrehozására, felhasználására
- a nyomhagyás egyszerű technikáinak alkalmazására
- élményalapú képalkotásra
- a fantázia és a valóság képeinek feldolgozására
- tematikus gyűjtemény létrehozására
- eszközhasználati és balesetvédelmi szabályok betartására

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok:
- A környezet és az alkotások jellemzőire fókuszáló figyelem és emlékezet fejlesztése
- A rajzi és festészeti munkához szükséges eszköz- és anyaghasználati készség fejlesztése
- A színnel, formákkal, léptékkel, kompozícióval kapcsolatos élményszerű tapasztalatok gazdagítása
- A személyes megnyilvánulásoknak, fantáziának teret adó alkotótevékenység motiválása

Tananyag:
- Rajzi és festési ismeretek, technikák (porpasztell, kollázs, papírdúc)
- A formák megfigyelése térben és síkban
- A szín szerepe és hatása a tárgyakon és a tájban
- Színek és tulajdonságok, lelki minőségek
- Forma- és felületkontrasztok létrehozása
- A minta szerepe a környezetben és a tárgyakon
- A kiemelés lehetőségei
- Történetek, mesék karaktereinek, jeleneteinek ábrázolása
- Eszközhasználati és balesetvédelmi ismeretek

Feladatcsoportok:
Forma:

- Vonalak, formák megfigyelése, téri alakzatok létrehozása (vonalszerű anyagok játékos felhasználása: fonal, kötél, szalag – térjátékok, installációk)
- A létrehozott téri alakzatok megjelenítése különböző rajzi eszközökkel, kiegészítésük egyéni elképzelés szerint
- Formai jellemzők és az általuk kiváltott érzések, asszociációk megfigyelése

Szín:
- Színek a mesékben és a valóságban (élénk, felfokozott, halvány, pasztellszínek)
- Valóságos vagy elképzelt színes terek és az általuk keltett érzések megjelenítése (festés, kollázs)
- Tulajdonságok, karakterek rokonítása, összekapcsolása színekkel és formákkal
- Térbeli formák, tárgyak felületének átalakítása színekkel, festéssel, tárgymesék létrehozása (megelevenedő dobozok, hengerek, kidobásra ítélt tornacipők, edények, tolltartók, táskák kitalált történetei)

Minta – jel:
- Vizuális játékok tárgyakon, állatokon, öltözeteken lévő minták jellemzőinek, szerepének megfejtésével
- Növények, állatok fotóin, mikroszkopikus felvételeken található mintázatok felfedezése
- A gyűjtött minták, mintázatok szabad felhasználása méret- és léptékváltással
- A gyűjtött fotók, fotórészletek, fénymásolatok rajzi kiegészítése, továbbgondolása

Terek – tárgyak:
- Személyes kis terek megtalálása, kialakítása a saját környezetben, hang- és zajjátékokba való bekapcsolása
- Különböző térformák, építmények összeállítása talált dobozokból, hengerekből, építőelemekből, majd a téri konstrukció lerajzolása

Képalkotás:
- A kiemelés szerepe és lehetőségei a valóságban, a mesékben és a művészetben (megfigyelések, dramatikus és szituatív játékok)
- Semleges, nyugodt és zaklatott felületek felhasználásával kontrasztok létrehozása (táj- vagy térábrázolás)
- Képalkotás során az egyes szereplők, képi elemek hangsúlyozása (kiemelés formával, mérettel, színnel, nézőponttal, felülettel, kontraszt alkalmazásával, elhelyezéssel)
- Történetek, mesék jellemző elemeinek, jeleneteinek ábrázolása rajzi és festészeti eszközökkel, anyagokkal, valamint ezek kombinált megoldásaival (festett ceruzarajz, színezett tollrajz, kollázs, tus, diófapác, vegyes technika)

Kitekintés:
- A természetismeret tapasztalatainak beemelése a képi ábrázolásba, vizuális játékokba (kalandozás a biomintázatok és mikrovilágok közt mesefigurákkal és a kortárs művészet karakteres alakjaival)
- Kortárs képzőművészeti alkotások szereplőinek, alakjainak elképzelt kalandjai a mesék, mondák világában
- Épületek, építmények különböző tájakon (forma, anyag, méret, funkció és környezet – klasszikus vagy kortárs építészek, képzőművészek és mesehősök közös tervei / híd, víztorony, gyár, lakóház, sportcsarnok, alagút, kapu)
- Egy aktuális pályázat, verseny témájának feldolgozása
- Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény:

A tanuló ismerje:
- a vonalak térképző lehetőségét

- a szín és minta szerepét, hatását a tárgyakon
- felület és textúra kontrasztok létrehozásának lehetőségeit
- a kiemelés szerepét, módjait

Legyen képes:

- a képi ábrázolás különféle megközelítéseinek megvalósítására
- a formák lényeges jellemzőinek megragadására
- a lelki minőségek, tulajdonságok, karakterek kifejezésére
- felület, textúra kontrasztok létrehozására
- képalkotás során a kiválasztott elemek hangsúlyozására
- eszközhasználati és balesetvédelmi szabályok betartására

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok:

- A környezet, önmaguk és az alkotások jellemzőire fókuszáló figyelem és emlékezet finomítása
- A rajzi és festészeti munkához szükséges eszköz- és anyaghasználati készség fejlesztése
- A színnel, körvonallal, kompozícióval kapcsolatos tapasztalatok gazdagítása
- A személyes megnyilvánulásnak, eredeti ötleteknek teret adó alkotótevékenység motiválása a szokatlanság bekapcsolásával

Tananyag:

- Rajzi és festési ismeretek, technikák (olajpasztell, tempera, monotípia)
- A mozgás, változás megfigyelése
- A színek egymáshoz való viszonya
- A forma, folt és textúra kifejező használata
- Minták, motívumok alkotásokon, építményeken
- Kompozíciós variációk
- Eszközhasználati és balesetvédelmi ismeretek

Feladatcsoportok:

Forma:

- Mozgás, változás látható jeleinek megfigyelése vagy elképzelése és megjelenítése (hintázás, ugrálás, olvadás, áradás, növekedés, száradás)
- A valóságban látható éles és elmosódott kontúrok megfigyelése és a tapasztalatok felhasználása alkotás során (erős fényben, ellenfényben, függöny mögött, árnyékban, félhomályban)

Szín:

- A színek egymáshoz való viszonyának, kapcsolatának átélése mesén, dramatikus játékon keresztül (élmények megjelenítése, mese, emlék, dramatikus játék)
- Tudatos és ösztönös színkeverési, festési kísérletek (különböző érzelmi állapotok, versek, dalok hangulatának megjelenítése különböző méretű, formájú felületeken)
- Természeti jelenségek színekkel és színárnyalatokkal való kifejezése (pirkadat, verőfényes napsütés, vihar, szürkület, köd, eső, vulkánkitörés, orkán)
- Ellentétek, harmóniák érzékeltetése színekkel (változatos textúrájú felületeken)

Minta – jel:

- Műalkotásokon, építményeken látható minták gyűjtése, felhasználása új kontextusban (úszógumin, repülőn, rolleren, papucson)
- Különböző anyag- és tárgydarabkák lenyomatával létrehozott minták felhasználása építmények, alkotások díszítésére

Terek – tárgyak:

- Közvetlen környezetben található mikroterek felfedezése, megörökítése fotóval, rajzzal
- A mikroterek benépesítése és megjelenítése rajzi és festészeti eszközökkel, vagy kiegészítése kollázzsal
- Hétköznapi tárgyak elrendezésének változatai adott érzelem, fogalom kifejezésének érdekében (magányos, veszekedő, szorongó, békés, félelmetes – székek, táskák, könyvek, ceruzák)

Képalkotás:
- Játékos kísérletek, variációk egy saját alkotás vagy különböző reprodukciók képi elemeinek, szereplőinek átrendezésére
- Eltérő komponálási módok kipróbálása egy adott üzenet figyelemfelkeltő közvetítésének érdekében
- Történetekben, mesékben zajló változások, jelenetek ábrázolása képsorozatként, képregényként

Kitekintés:
- Időjárás-jelentés (improvizatív és tudatos vonal- és hangjátékok a változás, mozgás rögzítésére)
- Mesék, mondák és a mikroszkópok titokzatos lényeinek találkozása rendhagyó szituációkban (árvíz idején, harangöntéskor, divatbemutatón)
- Mesehősök és képzőművészeti figurák kalandjai egy szokatlan termékeket előállító gyárban (természeti jelenségekhez, érzelmekhez, fogalmakhoz kapcsolódó termékek)
- Egy aktuális pályázat, verseny témájának feldolgozása
- Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény:

A tanuló ismerje:
- a mozgás, változás kifejezésének lehetőségeit
- a színek egymáshoz való viszonyát
- a színek érzelmi minőségét
- a színharmóniákat, színkontrasztokat

Legyen képes:
- a képi ábrázolás változatos formáinak megvalósítására
- a vonal, forma, folt, felület, szín és textúra kifejező használatára
- minták egyedi alkalmazására
- a kompozíciós variációk, képsorok készítésére
- eszközhasználati és balesetvédelmi szabályok betartására

GRAFIKA ÉS FESTÉSZET MŰHELYGYAKORLAT

A grafika és festészet műhelygyakorlat célja, feladatai

A grafika és festészet műhelygyakorlat tantárgy célja a személyiség és a külvilág vizuális fókuszú megközelítése, érzékeny, nyitott és reflektív szemlélet kialakítása, a képi világ, a fantázia és a képi gondolkodás kibontakoztatása, valósággal való összekapcsolása szokatlan megközelítésű multidiszciplináris feladatsorok, projekttémák segítségével.

A műhelygyakorlat feladata olyan általános és speciális képességek, attitűdök fejlesztése, ismeretek átadása, melyek segítik a művészi igényű szakmai munkát és az önálló, kifejező alkotások létrehozását. A tantárgy feladata változatos, az intézményi sajátosságokhoz

illeszkedő felfedező- és alkotófolyamatokon keresztül hozzásegíteni a tanulókat az önálló véleményalkotáshoz, alkotói-tervezői gondolkodásmód kibontakozásához, az önálló kreatív tevékenységekhez.

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok*:*

- Az alkotómunkához szükséges tudatos és kísérletező eszköz- és anyaghasználati készség fejlesztése
- A vizuális kifejezés eszközeinek, lehetőségeinek felismerése és célszerű alkalmazása
- Az esztétikai érzékenység és kifejezőkészség fejlesztése
- Az önálló és koncentrált alkotói attitűd kialakítása

Tananyag:

- Grafika és festészeti ismeretek, technikai, műfaji sajátosságok (tus, pác, szén, kollázs, vegyes technika)
- A fény szerepe (fekete-fehér, sötét-világos, hideg-meleg kontraszt)
- Anyag- és nyomtatási kísérletek (faktúra, textúra, monotípia, magasnyomás)
- Képi kifejezőnyelv gazdagítása (kiemelés-elhagyás, redukálás, jelalkotás, léptékváltás, kontrasztok
- Műalkotások és nem vizuális ismeretek/tartalmak inspiratív használata
- Eszközhasználati és balesetvédelmi ismeretek

Feladatcsoportok:

Kifejezés – érzés, gondolat:

- Ritmust kifejező vizuális lehetőségek (szabályosan, szabálytalanul visszatérő, ismétlődő váltakozás megjelenítése vonal, folt, jel variációkkal)
- Valós és kitalált karakterek, tulajdonságok megjelenítése különböző vizuális eszközökkel (szén, tus, pác, kollázs)
- Érzések, gondolatok kifejezése képi elemek tudatos rendezésével, kompozíciójával

Szín – fény:

- Játék a fénnyel, árnyékkal (lámpák, vetítők, természetes fény, ellenfény)
- A fény és a sötét által ihletett tartalmak (mítoszok, legendák, személyiségek, szituációk)
- A színek és hatásuk megfigyelése, megjelenítése eltérő fényviszonyoknál (hangulat, figyelemfelhívás)
- A fekete szín használata (fekete-fehér kontraszt, fekete tér, fekete tárgy)
- Szürkétől a feketéig – grafikában és festészetben
- Monokróm festés

Jel – kép – írás:

- Egyedi jelek, monogramok (mondák, mesék, irodalmi művek szereplőinek)
- Betűkarakterek, embléma, piktogram tervezése (különböző cégeknek, ismert irodalmi alakok helyszíneinek, tevékenységeinek)
- A környezet látványából kiragadott részlet felnagyítása motívummá, mintává alakítása, felhasználása alkotásnál (rovarok, csigatészta, gemkapocs, magok, repedések)

Tér – játék – környezet:

- A környezet tárgyainak átrendezésével nyitott és zárt terek létrehozása adott céllal (rejtőzködés, megfigyelés, pihenés, átjutás, barátkozás, megbeszélés)
- Rendhagyó térképek készítése (hang-, taktilis, hőtérképek, drón-, műholdfelvételek)

- Eltérő méretű, hangulatú, szerkezetű valós vagy elképzelt terek megjelenítése (grafika, festészet, kevert technika / üvegpalota, mosogatógép, mechanikus óra, tüdő belseje, labirintus, katedrális)

Képlabor – képalkotás – kísérletezés:
- Felületképzési, nyomtatási kísérletek (faktúra, textúra nyomatok, magasnyomás, frottázs, kollázs)
- Felületkontrasztok létrehozása a grafika és festés eszközeivel (tus, pác, szén, olajpasztell, akvarell)
- Ösztönös és tudatos képalkotás (gesztusok, kiemelés-elhagyás, szabályosság-szabálytalanság)
- Különböző technikák vegyítése, kísérletezések (grafit, szén, akvarell, tus, talált anyagok/tárgyak, fotók)
- Illusztráció készítése (vers, történet, gondolat)

Inspiráció – reflexió – projektötletek:
- Művek közelről, szubjektív érzések, gondolatok megfogalmazása
- Képzőművészeti alkotások szereplőinek, tárgyainak új kontextusba helyezése (kortárs képzőművészeti alkotások tárgyainak kapcsolata, kalandja ismert irodalmi szereplőkkel)
- Új ritmus és vizuális hangszer létrehozása adott célból (modern és kortárs képzőművészek, zeneszerzők közös akciója egy fontos cél érdekében)
- Az alvás és az álom biológiai jelentősége, szokatlan képisége (irodalmi hősök és szürrealista művészek különleges vállalkozásai, élményei)
- Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény:

A tanuló ismerje:
- a grafikai és festészeti alkotáshoz szükséges eszközrendszert
- a képzőművészet néhány jelentős hazai és külföldi képviselőjét
- a vizuális kifejezés, képépítés törvényszerűségeit, kompozíciós lehetőségeit
- a balesetvédelmi teendőket

Legyen képes:
- munkájához vázlatokat, színvázlatokat készíteni
- vizuális megjelenítései során alkalmazni a fény és sötét kínálta kifejezési lehetőségeket
- a tanult grafikai és festészeti technikákkal kísérletezni
- a feladatához kapcsolódóan beépíteni és továbbgondolni műalkotások és nem vizuális ismeretek elemeit, tartalmát
- eszközhasználati és balesetvédelmi szabályok betartására

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok:
- A környezet által közvetített üzenetek befogadásának és értelmezésének mélyítése
- A külső látvány és a lelki tartalmak érzékeny megjelenítésének fejlesztése
- A véleményformálás finomítása saját és mások műveivel kapcsolatban
- Az alkotófolyamat tervezési szakaszának tudatosítása, problémamegoldó gondolkodás fejlesztése

Tananyag:
- A fény és árnyék grafikai és festészeti eszközökkel való megjelenítésének lehetőségei
- A színperspektíva szerepe, a különböző színviszonyok hatása, kifejezőereje
- Variációk, sorozatok készítése
- Nagyítások, méret- és léptékváltások, eltérő képkivágások hatásai

- A sablonnyomat, dombornyomat, a magasnyomás technikája (linómetszet)
- Egyszerű akció, performance létrehozása, új médiumok használata
- Eszközhasználati és balesetvédelmi ismeretek

Feladatcsoportok:

Kifejezés – érzés, gondolat:

- Karakterek vizuális megjelenítésének inspirálása játékokkal és akciókkal (képzőművészeti szereplők, mitikus hősök, valós szereplők)
- A kifejezés lehetőségei a redukció, a sűrítés, a fokozás és a kiemelés eszközeivel
- Kontrasztokra épített kép, képtárgysorozatok, variációk létrehozása (fény, szín, forma, méret, felület és kompozíciós kontraszt / zene-hang, mozgás-tapintás, irodalom, képzőművészet inspiráció)
- Valós vagy kitalált történet feldolgozása képként, képsorozatként (sablonnyomat, dombornyomat, tus, tempera)

Szín – fény:

- Eltérő fényerővel, irányból megvilágított tárgyak és terek megfigyelése, megjelenítése (grafikai, festészeti eszközök)
- Színes kompozíciók és variációk készítése a látvány inspiráló hatására
- A szín kifejezőereje, mélysége a külső látvány és a lelki tartalmak megjelenítése során, (színperspektíva, illúziókeltés lehetőségei)

Írás – kép:

- Csomagolás, online felület, könyvborító, graffiti, plakát készítése szokatlan kérésre (művész, irodalmi, mitikus szereplő fiktív tevékenysége vállalkozása, terméke számára)
- Méret- és léptékváltások az üzenet, írás és kép szabad műfajú felhasználása során (mini és óriás felirat a tájban és épített környezetben – citromhéjon, hídfőn, járművön, közlekedési táblán, aszfalton, mezőn)

Tér – játék – környezet:

- A közvetlen környezet tárgyainak, tárgykaraktereinek megfigyelése (tárgyátalakítások, -átfestések)
- Tárgyak idegen, megszokottól eltérő környezetbe helyezése, képi dokumentálása (fotó, film, rajz, történet)
- A látvány képi elemeinek átalakítása a fantázia segítségével (valós vagy ábrázolt – irodalmi mű, képzőművészeti látvány részleteinek szokatlan kiemelése, képkivágása, felnagyítása és meglepő helyszínre, szituációba helyezésük)

Képlabor – képalkotás – kísérletezés:

- A magasnyomás (linómetszés) technikája, műfaji követelményei (anyag- és eszközhasználat)
- A tudatos tervezés lépései az egydúcos linómetszet készítése során
- Illusztráció készítése (egyedi, sokszorosítási technikákkal – valós vagy kitalált történethez)
- További variációk és kísérletezések új médiumok, műfajok segítségével (performance, dramatikus játék – szöveges üzenetekkel, a hiánnyal, hétköznapi tárgyakkal)

Inspiráció – reflexió – projektötletek:

- A feladatokhoz kapcsolódó képzőművészeti alkotások elemző megfigyelése (objektív tények és személyes érzések, gondolatok felismerése, szétválasztása)
- Kortárs alkotások által felvetett problémák vizuális feldolgozása (személyes, környezeti, társadalmi témák – örökölt öltözet, műanyagba tekert fák, szmogreduktor, leértékelt áruk – életek)
- Történet kitalálása műalkotások reprodukcióinak véletlenszerű összekapcsolásával, sorba rendezésével (képregény, film, performance)

- Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény:
A tanuló ismerje:
- a szín kifejezőerejét, a színperspektíva szerepét
- a különböző fény- és színviszonyok hatását
- a magasnyomás technikáját

Legyen képes:
- a tanult vizuális kifejezőeszközöket és módokat a képalkotási gyakorlatban alkalmazni
- a fény–árnyék–szín összefüggéseit felhasználni a külső látvány és a lelki tartalmak megjelenítése során
- alkalmazni a léptékváltás és a képkivágások adta lehetőségeket
- megfogalmazni gondolatait saját és mások műveivel kapcsolatban
- eszközhasználati és balesetvédelmi szabályok betartására

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok:
- A személyes kifejezési eszközök megtalálásának ösztönzése
- A képépítési és kompozíciós törvényszerűségek tudatos használatának ösztönzése
- A kísérletező kedv, a döntésképesség és az alkotói attitűd fejlesztése
- Az érzékeny, nyitott és reflektív szemlélet fejlesztése

Tananyag:
- A túlzás, fokozás szerepe, lehetőségei a képalkotásban
- Az átírás módjai, parafrázis
- A stílusjegyek felismerésének szempontjai
- Látványterv létrehozása
- Színes linómetszet létrehozása.
- Eszközhasználati és balesetvédelmi ismeretek

Feladatcsoportok:
Kifejezés – érzés – gondolat:
- Személyes jelentéssel bíró fogalmak, tartalmak, tárgyak megjelenítése (változás, kapcsolat, hiány, ott hagytam, kulcs, hátizsák, cipő, kedvenc zene)
- A vonalkarakter lehetőségeinek kiaknázása (dúc részletének felnagyítása)
- Saját, személyes kifejezőeszközök, módok megtalálása – felfedező kísérletezések

Szín – fény:
- Túlzás, fokozás, egyensúlyvesztés megjelenítése (festés, vegyes technika, képtárgy, sorozat / zenei, irodalmi, természeti inspiráció)
- A színek felhasználása a sokszorosított grafikában (színes sokszorosítás, többdúcos linómetszet)

Jel – kép – írás:
- Személyes üzenetek megjelenítésének lehetőségei üzenőfelületeken (test, tárgyak, táj, természet, online felületek, új médiumok, akciók)
- Fotókból képes, szöveges sorozatok összeállítása (eltérő képkapcsolási lehetőségek)

Tér – játék – környezet:
- Valós vagy elképzelt szituációk számára téralakítás (átrendezés, tér-keresés, tér-tervezés / magány, dilemma, béke, kirekesztettség)
- Tér-tervek, tér-megjelenítések dekoratív vagy díszletjellegű megoldással (diorámák, festett dobozterek, nagyméretű képek, képtárgyak / irodalmi, valós vagy fiktív személyes történetekhez)

Képlabor – képalkotás:
- Különböző korok eltérő stílusú, témájú alkotásainak összehasonlító vizsgálata, újragondolásuk (átfestés, beemelés, összekapcsolás, átírás, stílusjegyek átváltoztatása, variációk, parafrázis)
- Anyagok, technikák, megközelítések és stiláris jegyek a különböző korok alkotásain (ókori portréktól a szelfiig / tájak, épületek eltérő korokban)
- Személyes vizuális napló készítése (lelki tartalmak, történések és változások képes, szöveges rögzítése)

Inspiráció – reflexió – projektötletek:
- A feladatokhoz, személyes témákhoz inspirációs alkotások választása, felhasználása
- Klasszikus és kortárs műalkotások összekapcsolása, köztük lévő összefüggés feltárása, együttes felhasználásuk az alkotás során (asszociatív, funkcionális, tematikus, érzelmi, gondolati, erkölcsi, filozófiai kapcsolatok)
- Hétköznapi tárgyak, jelenségek, személyes gondolatok beemelése a klasszikus és kortárs műalkotások által inspirált, azokat felhasználó történetek világába / a műalkotások szereplőinek, elemeinek összekapcsolása napjaink tárgyaival, jelenségeivel és a személyes gondolatokkal)

Vizsgamunka:
- A megszerzett ismeretek, tapasztalatok felhasználásával, egyéni terv, elképzelés alapján kép, képtárgy, képsorozat készítése választott technikával és annak dokumentálása
- Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény:
A tanuló ismerje:
- a képzőművészet több jelentős hazai és külföldi képviselőjét, kortárs alkotóját
- a tanult vizuális kifejezőeszközöket, technikákat, a képépítés törvényszerűségeit, kompozíciós lehetőségeit
- a személyes gondolatok, üzenetek vizuális megjelenítésének lehetőségeit

Legyen képes:
- grafikai és festészeti tudását felhasználva önálló elképzelések alapján igényes alkotásokat készíteni
- munkáit koncepció mentén válogatni, kiegészíteni és bemutatni
- a műalkotás és a valós környezet kapcsolatának, összefüggéseinek felismerésére
- meglátásait, gondolatait megfogalmazni alkotásokkal kapcsolatban
- eszközhasználati és balesetvédelmi szabályok betartására

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:
- a grafika és festészet több jelentős klasszikus és kortárs alkotóját, jellemző alkotásaikat
- a grafika és festészet technikai és műfaji sajátosságait, a tanult alkotói eljárásait
- a grafikai és festészeti munkához szükséges anyagok és technikai eszközök szakszerű használatát
- a képépítés törvényszerűségeit, kompozíciós lehetőségeit
- a legfontosabb balesetvédelmi tudnivalókat

Legyen képes:
- munkájához inspirációkat, motívumokat gyűjteni és vázlatokat, terveket készíteni
- a grafika és festészet tanult műfaji sajátosságainak megfelelő átírásra, absztrakcióra
- az egyedi és sokszorosított grafikai eljárások, festészeti technikák alkalmazására

- grafika és festészet elméleti és gyakorlati tudásának alkalmazásával önálló alkotások készítésére
- a tanult technikák sokszínű használatára, kísérletezésre
- átgondolt, következetes képi megjelenítésre
- meglátásainak, gondolatainak megfogalmazására alkotásokkal kapcsolatban
- balesetvédelmi szabályok betartására

A művészeti alapvizsga követelményei

Az alapvizsga részei: a vizsga gyakorlati és szóbeli vizsgarészekből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama: grafika és festészet műhelygyakorlat

- grafika vagy kép, képsorozat, képtárgy készítése a vizsgát megelőző félévben
- a vizsgatárgy szóbeli bemutatása (téma, tervezés, technika, személyes gondolatok), maximum: 15 perc

Az alapvizsga tartalma:

A választható vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező- és képalkotó képessége. A megvalósítás tükrözze a tanuló megszerzett ismereteit a grafika és festészet anyagairól, műfaji sajátosságairól. A létrehozott grafika, kép, képtárgy, képsorozat mutassa be a tanuló grafikai és festészeti jártasságát, szakmai tudását.

Az alapvizsga értékelése:

A grafika és festészet műhelygyakorlat alapfokú művészeti vizsga értékelésének szempontjai:

- a gondolati tartalomnak megfelelő koncepció és tervezés
- a grafikai és festészeti ismeretek gyakorlati alkalmazása
- a tartalomnak, műfaji sajátosságoknak megfelelő kifejezőképesség
- a téma ötletes feldolgozása, az alkotás egyedisége
- az elkészült alkotás/alkotások igényessége, összhatása
- a bemutatás tartalma, előadásmódja

Továbbképző

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok:

- A látvány érzékeny megragadása
- A hagyományos és az új médiumok iránti nyitott szemlélet kialakítása
- Az újrafogalmazás, átírás képességének, a rugalmas gondolkodásnak a fejlesztése
- A komplex szemléletű, konceptuális és kísérletező attitűd formálása
- A tervező- és alkotófolyamat dokumentálásának ösztönzése

Tananyag:

- A képi kifejezőeszközök érzelmekre, figyelemre gyakorolt hatása
- A látvány átírásának lehetőségei – a magas- és mélynyomás összevetése
- A transzparencia fogalma és jelensége a művészetben
- Intermediális megközelítések, az akcióművészet és az installáció jellemzői
- Eszközhasználati és balesetvédelmi ismeretek

Feladatcsoportok:

Látvány – megfigyelés – interpretáció:

- Tárgyak, arcok egyedi jellemzőinek megjelenítése (tematikus alkotás, karaktergyűjtemény: arc, arcrészletek /azonos funkciójú tárgyak változatai – kilincsek, székek, hátizsákok)
- Megvilágítási helyzetek, fény-árnyék és színviszonyok érzelmi hatásának megfigyelése, tudatos alkalmazása

- Terek érzékelése, élménye (kinti/benti terek – fény, szín, érzelmi hatás – valóságban, műalkotáson, saját alkotáson)

Képi közlés – stílusjátékok:
- Saját vagy képzőművészeti alkotás újrafogalmazása eltérő művészeti stílusokban
- Vázlatok, variációk és nagyméretű kompozíció készítése (többféle stílus vegyítése, fiktív kor stílusa)
- Valós környezet látványának, részleteinek felhasználása a képregény vagy storyboard műfajában

Képalkotás – technika és koncepció:
- A magas- és mélynyomás jellemzői, összehasonlításuk egyszerű gyakorlatok segítségével
- Érzések kifejezése karcolva, absztrakt kompozíciók létrehozása (vers, zene, zaj, mozgás élményére)
- Klasszikus nyomatok egy-egy részletének kiemelése, újragondolása

Intermédia – kísérletek:
- Hang- és tárgyinstalláció létrehozása személyes üzenetként (vers, szó, gondolat, zaj, zene, hétköznapi tárgyak)
- A transzparencia, a kölcsönös áthatások, áttetszőség játékos gyakorlati és konceptuális megközelítése
- Személyes, emberi problémák, témák megjelenítése kortárs művészeti eszközökkel (installáció, akció, performance, fotó-, film-, kinetikus és elektronikus művészet)
- A munkafolyamatok, kísérletek dokumentálása (rajz, fotó, film, feljegyzés)

Dizájn – funkció és esztétika:
- Színek, formák figyelemfelkeltő és érzelmi hatását felhasználó tervezési feladat (képzelt márka, tartalom népszerűsítése, plakát, kiadvány)
- Saját képek, fotók átalakítása, újrafelhasználása az alkotás során (manuális, virtuális eszközökkel)
- Szavak, szövegek, idézetek beemelésével vizuális üzenet megjelenítése a szűkebb, tágabb környezetben (reklám, mém, poszt, street art, stencil, tetoválás, festmény, grafika)
- Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény:

A tanuló ismerje:
- a magas- és mélynyomás technikáját
- a kép és szöveg megjelenítésének különböző lehetőségeit
- a színek érzelmeket alakító hatását
- a kortárs vizuális művészet egyes műformáit

Legyen képes:
- festmények és sokszorosított grafikai lapok készítésére
- nyitott szemlélettel alkalmazni hagyományos és új médiumokat
- meghatározott üzenetek képi megjelenítésére
- a kép és szöveg tudatos alkalmazására
- alkotói folyamat dokumentálására
- alkotások elemzésére, átírására
- eszközhasználati és balesetvédelmi szabályok betartására

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok:
- A grafikai és festészeti kifejezőeszközök árnyalt használatának fejlesztése
- Önálló koncepciók, alkotói folyamatok megvalósításának elősegítése

- A vizuális gondolkodás ösztönzése, a problémamegoldó attitűd fejlesztése
- Az empatikus és reflektív szemlélet fejlesztése

Tananyag:

- A térbeliség, téri illúziókeltés lehetőségei (szín, árnyék, reflex, forma, vonal, arányok, perspektíva, nézőpont)
- A kiemelés, elhagyás szerepe, hatása
- A látvány értelmezésének, újraértelmezésének lehetősége
- Kortárs festészeti és grafikai törekvések
- Kapcsolódás a fotó-, a film- és az elektronikus művészetek kínálta vizuális világhoz
- Eszközhasználati és balesetvédelmi ismeretek

Feladatcsoportok:

Látvány – megfigyelés – interpretáció:

- A figura és környezet viszonyát érzékeltető ábrázolás a grafika és festészet eszközeivel (arányok, egyedi jellemzők, képnyelvi és tartalmi egymásra hatások)
- Táj, külső környezet látványának, hangulatának vizuális rögzítése (festés a szabadban, fotó, zaj- és hőtérkép)
- A térbeliség, a térillúzió létrehozása rajzi és festészeti eszközökkel (nézőpont, perspektíva, megvilágítás, szín, árnyék, reflex)

Képi közlés – stílusjátékok:

- Játékos kísérletek a vizuális kontextussal (talált látványrészlet folytatása, kiegészítése, újrakomponálása)
- A látvány, kép, képtárgy átfogalmazása különböző művészeti korok felfogásában, stílusában vagy egyes mesterek sajátos vizuális nyelvén

Képalkotás – technika és koncepció:

- A kiemelés, elhagyás, halványítás mint vizuális, grafikai kifejezőeszköz a gondolatok, koncepciók képi megformálására (jelentős, életbevágó, hiány, változás, mozgás, veszteség, eltűnő emlékek, tárgyak, idő)
- Különböző hangulatú, dinamikájú valós vagy fiktív terek megjelenítése (tér, ahol nem történik semmi, zajos, szomorú, hierarchikus, áttekinthetetlen tér)
- Történet, változás ábrázolása képsorozattal, képregényben (képzőművészeti, irodalmi, filmes művekből ismert karakterek változásai, szokatlan kalandjai napjaink jellemző tárgyaival és közegében)

Intermédia – kísérletek:

- Talált vagy családi fotók, mozgóképek manipulálása, kombinálása új tartalmak közvetítése érdekében (filmnyelvi eszközök kísérletező alkalmazása, montázs, kollázs)
- A torzítás kínálta kortárs lehetőségek, határterületek felfedezése (fények, színek játéka, torzítása, szubjektív történet, idő, tér)
- Környezeti, társadalmi témák, problémák interdiszciplináris megközelítése, és reflektálás a kortárs művészet eszközeivel (installáció, akció, performance, fotó-, film-, kinetikus és elektronikus művészet)
- Koncepciók, munkafolyamatok dokumentálása (rajz, fotó, film, feljegyzések)

Dizájn – funkció és jelentés:

- Csomagolás és webfelület-tervezési gyakorlatok formákra, karaktervilágra fókuszálva (fiktív termék: tárgy, étel, gondolat, app, tevékenység csomagolása, webes megjelenései)
- Térbeli kiáltvány, plakát, reklám készítése, tervezése (fiktív esemény, társadalmi, környezeti probléma)
- Az önkifejezés keretei, lehetőségei az alkalmazott művészetben
- Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény:
A tanuló ismerje:
- a grafika és festészet kifejezőeszközeit, tervezési feladatait, technikai fogásait
- a látvány átírásának, újrafogalmazásának lehetőségeit
- a koncepciók megfogalmazásának, megvalósításának folyamatát

Legyen képes:
- különböző anyagok, stílusjegyek használatával alkotásokat létrehozni
- térbeliség ábrázolására, a tér illúziójának megjelenítésére
- önálló, kísérletező tevékenységre a hagyományos és kortárs művészetek területein
- eszközhasználati és balesetvédelmi szabályok betartására

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok:
- A grafikai és festészeti kifejezőeszközök tudatos, egyéni használatának fejlesztése
- Önálló koncepciójú alkotások, alkotássorozatok létrehozásának elősegítése
- Az egyéni meglátások, kísérleti törekvések és a tervezői gondolkodásmód bátorítása (hagyományos és kortárs művészet határterületein és a tervezés során)
- Empatikus, felelős, reflektív attitűd fejlesztése

Tananyag:
- Belső változások, állapotok és karakterek megjelenítési lehetőségei
- Általános és egyedi jegyek, anatómiai törvényszerűségek
- Stíluskontraszt
- Látvány és tartalom átfogalmazása és átértelmezése a különböző műfajokban
- A vizuális kommunikáció nyelve
- Interaktív tér, mű kifejezési lehetőségei
- Eszközhasználati és balesetvédelmi ismeretek

Feladatcsoportok:
Látvány – megfigyelés – interpretáció:
- Arcok, figurák, karakterek megjelenítése eltérő szándékkal (tanulmány, alkalmazott és szabad alkotás, dokumentálás)
- Önarckép-, portrésorozat, a belső változások vizuális rögzítése (időbeli, érzelmi, pszichikai változások)
- Portrék, alakok eltérő korokban, környezetben, szituációkban (képes, rajzos gyűjtemény, elemzések)

Képi közlés – stílusjátékok:
- Azonos téma eltérő képi megfogalmazásai (ellentétes, kontrasztos stílusú képek, grafikák)
- Egy választott stílus felhasználása aktuális üzenet vizuális közvetítésére
- Játék klasszikus és kortárs elemekkel (klasszikus mű üzenetének újraalkotása kortárs eszközökkel; kortárs figurák, elemek klasszikus művek terében)

Képalkotás – technika és koncepció:
- Valós vagy fiktív, eltitkolt vagy háttérbe szorított történetek képi feldolgozása (személyes, társadalmi emlékezet, dokumentálás; fotó, film, grafika, festmény, kevert technikák)
- Korábbi saját alkotás egy jellegzetes elemének kiemelése és továbbgondolása új koncepció mentén
- A test a művészetben téma feldolgozása egyedi grafikai lapokon, képtárgyakon (a testre vetített vagy abból kiinduló vizuális történetek, anatómia, identitás, történelem, hierarchia, pszichológia, szociológia)

Intermédia – kísérletek:

- Interaktív mű, tér kínálta lehetőségek felhasználása (kapcsolódás, megértés, identitás, tér, idő, magány, emlék, nyilvános és privát tér)
- Társadalmi vagy művészeti problémák, témák személyes és interdiszciplináris körüljárása, reflektív bemutatása a kortárs művészet eszközeivel
- A valóság színtereinek személyes, lírai vagy dokumentarista megközelítése (filmetűd, képlenyomatok, rögzített pillanatok, kísérletek: fotó-kinetikus és elektronikus művészetek, multimédia, installáció, environment, performance és akcióművészet, új kommunikációs technikák)
- A kísérletek, a munka dokumentálása (rajz, fotó, film, feljegyzések)

Dizájn – funkció és stílus:
- Grafikai arculattervek hangulathoz, illathoz, hangokhoz, ízekhez
- Látványtervek (napi hírmontázs újraértelmezésére, egy klasszikus és egy kortárs mű szereplőinek elképzelt közös történetéhez, két eltérő stílusú művész stílusában)
- Egyéni kifejezés és formanyelv a személyes és társadalmi üzenetek célba juttatásához
- Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény:
A tanuló ismerje:
- a stílusok, stíluselemek tudatos használatának lehetőségeit
- a grafika és festészet műfajának autonóm és tervezői lehetőségeit
- a szabad alkotás és az alkalmazott művészet lehetőségeit, korlátait

Legyen képes:
- a vizuális kifejezés elemeinek, eszközeinek tudatos alkalmazására
- adott koncepció mentén grafikai, festészeti alkotások tervezésére, megvalósítására
- egyedi képi világgal bíró kortárs szemléletű alkotások létrehozására
- sajátos tematikájú látványtervet készíteni
- munkáinak dokumentálására és installálására
- saját és mások alkotásainak elemző vizsgálatára
- eszközhasználati és balesetvédelmi szabályok betartására

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok:
- Vizuális kifejezőeszközök tudatos, egyedi használatának ösztönzése
- A különböző műfajok, stílusok, technikák határait átfedő, a lehetőségeket kitágító eljárások alkalmazásának elősegítése
- Önálló, egyéni koncepciók létrehozásának, interdiszciplináris megvalósításának támogatása

Tananyag:
- A forma, szín, tér egymáshoz való viszonya, egyéni, személyes modulációk
- A látvány átértelmezése a nézőpont, képkivágás, személyes látásmód segítségével
- A valós és virtuális tér törvényszerűségei, lehetőségei a vizuális kifejezésben
- A személyes vélemény, társadalmi és művészeti tartalmak megjelenítésének lehetőségei
- A személyesség kínálta lehetőségek
- Eszközhasználati és balesetvédelmi ismeretek

Feladatcsoportok:
Látvány – megfigyelés – interpretáció:
- Ugyanannak a látványnak eltérő fókuszú megközelítése, megjelenítése (eltérő nézőpont, képkivágás, idő, fény, lelkiállapot)
- Forma, szín és tér egymáshoz való viszonyának megjelenítési lehetőségei (a valóság kötöttsége és az alkotói szabadság)

Képi közlés – stílusjátékok:
- Talált vagy örökölt képekből épített új vizuális történet megjelenítése (narratív montázs, storyboard, vizuális esszé, hagyományos és kortárs vizuális eszközök és felületek, egyéni stílus)
- Klasszikus vagy kortárs alkotások személyes feldolgozása (kiemelés, elhagyás, sajátos, személyes nézőpont)

Képalkotás – technika és koncepció:
- Már létező valós vagy fiktív történet vizuális jeleneteiből önálló festészeti vagy grafikai lapok, variációk készítése
- Saját koncepció megfogalmazása, alkotás, mű létrehozása (jövőkép, utópia, krízis, fiktív közösség)
- Tér és az idő értelmezése a személyes alkotás során (egy valóságos nap soha meg nem történő eseményei / absztrakt gondolati térkonstrukció belső, személyes nézőpontból)

Intermédia – kísérletek:
- Saját személyes kísérlet (test, tér, technológia, gondolat; klasszikus ismeretek és kortárs eszközök, megközelítések összekapcsolása)
- Személyes, emberi, társadalmi vagy művészeti problémák kortárs szemléletű közvetítése (idő, válasz, kérdés, kétség, választás, bizonyosság, változás)
- Olyan (valós vagy fiktív) csoportok, témák újszerű, vizuális reprezentációja, akik/amik ritkán jelennek meg a médiában, nyilvános felületeken
- Műalkotás igényű dokumentáció készítése

Dizájn – funkció és üzenet:
- Saját vélemény vizuális megfogalmazása társadalmi-szociális vagy környezetvédelmi témákkal kapcsolatban
- Saját munkák újrarendezése adott koncepciók mentén (fiktív történetbe ágyazva / egy képzeletbeli karakter mondanivalójának, üzenetének közvetítéséért)
- Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény:

A tanuló ismerje:
- a legjelentősebb vizuális, festészeti és grafikai törekvéseket, alkotásokat
- a grafika és festészet műfajának autonóm és tervezői lehetőségeit
- a kortárs vizuális művészet kínálta lehetőségeket

Legyen képes:
- alkalmazni a klasszikus és kortárs vizuális törekvések egyes eredményeit
- sokszorosított grafikai lapok és festészeti alkotások készítésére
- a műalkotás és környezet viszonyából fakadó ismeretek felhasználására
- munkáinak dokumentálására és installálására
- saját és mások alkotásainak elemző vizsgálatára
- eszközhasználati és balesetvédelmi szabályok betartására

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:
- a legjelentősebb klasszikus és kortárs hazai és nemzetközi vizuális, festészeti és grafikai törekvéseket és alkotásokat
- a grafikai és festészeti munkához szükséges anyagok és eszközök használatát
- a grafika és festészet műfaji lehetőségeit és korlátait
- a kortárs vizuális művészet kínálta lehetőségeket
- a balesetvédelmi szabályokat és teendőket

- A tanuló legyen képes:
- a vizuális kifejezés elemeinek, eszközeinek tudatos alkalmazására
- önálló grafikai és festészeti alkotások, alkotássorozatok létrehozására
- technikailag tiszta és kevert technikájú munkák létrehozására
- műalkotás és környezet viszonyából fakadó ismeretek alkalmazására
- a különböző műfajok, stílusok, technikák határait átfedő, a lehetőségeket kitágító eljárások keresésére, alkalmazására
- munkáinak dokumentálására és installálására
- saját és mások alkotásainak elemző vizsgálatára
- a biztonsági és balesetvédelmi előírások betartására

A művészeti záróvizsga követelményei

A záróvizsga részei: a záróvizsga gyakorlati és szóbeli vizsgarészekből áll.

A záróvizsga tantárgya és időtartama: grafika és festészet műhelygyakorlat

- tervezés, koncepció: 45 perc
- alkotás (a tanuló által választott technikával): 180 perc
- a szóbeli bemutató időtartama: maximum 15 perc

A záróvizsga tartalma:

A választható grafikai vagy festészeti vizsgafeladatokat az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező-, illetve képalkotó képessége. A megvalósítás tükrözze a tanuló ismereteit a grafika vagy festészet anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről. A létrehozott grafikai terv, kép, képtárgy, képsorozat mutassa be a tanuló vizuális, grafikai, illetve festészeti jártasságát, tudását, művészeti igényességét.

A záróvizsga értékelése:

A gyakorlati vizsga értékelése:

- a gondolati tartalomnak megfelelő koncepció és tervezés
- a tartalomnak, műfaji sajátosságoknak megfelelő megjelenítő- és kifejezőkészség
- a használt vizuális technikák és eljárások alkalmazási szintje
- a téma ötletes feldolgozása, az alkotás egyedisége
- az elkészült munka összhangja
- a bemutatás tartalma, előadásmódja
- a megfogalmazás szakszerűsége, pontossága

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

- Vizes blokk.
- Tároló szekrények.
- Munkaasztalok, székek.
- Szemléltetésre szolgáló technikai eszközök.
- Szemléltető anyagok (képek, könyvek, CD, DVD–k).
- Gyűjtött tárgyak, drapériák.
- Fényképezőgép.
- Filmfelvevő.
- Számítógép.
- Szoftverek.
- Grafikai prés (legalább A/3–as méret lehúzására alkalmas méretben).
- Mobil lámpa.
- Rajztábla (A/3, A/2).
- Vonalzók, olló, snitzer.

- Rajzi és grafikai eszközök: ceruza, toll, rajzszén, pasztell, zsírkréta, tus, karctű, linókés, különböző méretű fotós gumihenger, grafikai festékező lap, linó festék, szitafesték szitakeret, spakli, kormozó eszköz, lemezvágó eszköz, lemezfogó.
- Festő eszköz: ecsetek, festőkések, tálak, paletták, vízfesték, tempera.
- Festőállvány (továbbképző).

SZOBRÁSZAT ÉS KERÁMIA MŰHELYGYAKORLAT

A szobrászat és kerámia műhelygyakorlat célja, feladatai

A szobrászat és kerámia műhelygyakorlat tantárgy célja az általános és szakirányú vizuális műveltség megalapozása, fejlesztése, az elméleti és gyakorlati ismeretek átadása, melyek képessé teszik a tanulót téri konstrukciók, szobrászati és kerámia tervek, alkotások létrehozására. Célja továbbá olyan fejlett formakultúra, rajzi, színtani, plasztikai ismeret, technikai tudás átadása és igényesség kialakítása, amely felkészít az önálló alkotómunkára, az igényes tárgyalkotásra.
A műhelygyakorlat feladata a szobrászat és kerámia műfaji sajátosságainak megismertetése, téri alakzatok, plasztikák készítéséhez, tárgyalkotáshoz szükséges anyag- és eszközismeret, eszközhasználat átadása, munkaszervező készségek, képességek kialakítása. A tantárgy feladata továbbá a témák, témacsoportok sokoldalú feldolgozása, a kreatív feladatmegoldások ösztönzése a tervtől a kész munkáig. A klasszikus szobrászat és kerámia formai megoldásainak és az azoktól való elszakadás lehetőségeinek bemutatása. A tárgyformálás hagyományos és új anyagainak, technológiai eljárásoknak, kivitelezési módoknak, valamint a szobrász és kerámia műhely felszerelésének megismertetése.

Alapfok

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok:
- A plasztikai formáláshoz kapcsolódó művészettörténeti példák megismertetése
- A szobrászati érdeklődés, a kerámiakészítés iránti nyitottság kialakítása
- Az életkornak megfelelő szakmai gyakorlati ismeretek, tapasztalatok megalapozása
- Téri alakzatok, térkonstrukciók egyéni és közös alkotásának felfedezése
- Az alapvető szobrászati és kerámia anyagok, technikák megismertetése
- A formaalkotási gyakorlathoz szükséges készségek kialakítása
- A balesetmentes műhelymunka szabályainak megismertetése

Tananyag:
Szobrászat és kerámia ismeretek:
- A feladatok során felmerülő, plasztikai és kerámiaformáláshoz illeszkedő ismeretek a művészettörténet nagy korszakaiból
- Az agyag legfontosabb jellemzői, kezelése, alakítási lehetőségei
- A téri konstrukciók építésének lehetőségei, eszközei, anyagai
- Egyszerű kerámiatárgyak, -edények készítésének fázisai (formaadás, engóbozás)
- Baleset-, munka- és környezetvédelmi ismeretek

Feladatcsoportok:
Ismerkedés a szobrász- és kerámiaműhellyel:
- A szerszámok bemutatása, kipróbálása – mintázófa és szobrászgyűrű készítése
- Az alapanyagok összehasonlítása (agyag, gyurma, plasztilin, gipsz, karton, papírmasé)
- Egyszerű organikus formák mintázása, faragása különféle anyagokból

Pozitív-negatív formák:
- Geometrikus formák összeállítása (hungarocell, ytong, karton / rések, kivágások, áttörések – külső és belső tér)
- Vázak, szerkezetek építése (felhasználható talált, gyűjtött anyagok, kapcsolódási lehetőségek, ragasztók, kötözők / hidak, mászókák)

Felületalakítás:
- Faktúragyűjtés apró természeti formákról (nyomatok, egyedi minták készítése)
- Termések, tárgyak lenyomata agyagban, megőrzésük terrakottában, gipszben (pecsétek)
- Masszagyúrás, lapsodrás, szögletes és kerek síkfelület tagolása (nyomhagyás, festés)
- Ritmusgyakorlatok – kerámiaékszer-készítés (felfűzhető gömbölyű és hosszúkás formák)

Mintázási gyakorlatok:
- Gyakorlatok az arányérzék fejlesztésére: alapformák, rész-egész viszonya (kis ház – nagy figura / nagy edény kis füllel és megfordítva)
- Formaelemzések – természeti és mesterséges tárgyak (kavics, termés / botmixer, vasaló)
- Relief készítése / pozitív-negatív formák (meseváros / reggelizőasztal / plüssfigurák)

Állatábrázolás:
- Állatrajzolás (állatkerti, vadasparki látogatás – vetített képes előadás képei)
- Állatfigurák mintázása (leegyszerűsítés, kifejező mozdulatok, tömbszerűség)
- Kicsinyítés-nagyítás (nagy állatok kicsiben – aprók nagyban / közeli-távoli megjelenítés)
- Relief és plasztika készítése (azonos állatfigurákkal)
- Anyagválasztás / agyag, fa, gipsz, papírmasé (azonos figura – többféle anyagból)
- Stilizált állatfigura készítése – gipszforma levétel – sokszorosítás formába préseléssel
- Terrakotta égetés

Edénykészítés:
- Marokedény készítése, díszítése nyomhagyással (múzeumi tárgymásolat és saját edény)
- Szabadformálású felrakott edények készítése (szabálytalan forma)
- Kézi korongon történő edényfelrakás (hengeres, öblös tárgy)
- Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény:

A tanuló ismerje:
- a plasztikai formáláshoz kapcsolódó művészettörténeti példákat
- a térformálás lehetőségeit, anyagait, technikáit
- az egyszerű edénykészítés módjait
- a baleset-, munka- és környezetvédelmi szabályokat

Legyen képes:
- alkalmazni az elsajátított térformáló és tárgykészítési technikákat
- figurák megjelenítésére különböző anyagokból
- egyszerű kézzel formált és felrakott edényeket készíteni és díszíteni
- életkorának megfelelő szinten megjeleníteni elképzeléseit agyagban és más anyagok felhasználásával
- a balesetvédelmi szabályok alkalmazására

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok:
- A feladatok során feldolgozott, kapcsolódó művészettörténeti példák megismertetése
- Az alapvető konstrukciós, mintázási és kerámiaedény-készítési technikák alkalmazása
- A megismert téralakító, tárgyalkotó eljárások gyakorlása, fejlesztése
- Plasztilinnel, gipsszel, agyaggal és más anyagokkal való bánásmód elsajátíttatása

- Felkészülés az egyszerűbb feladatok önálló megoldására

Tananyag:

Szobrászat és kerámia ismeretek:

- A feldolgozott plasztikai és kerámiaformáláshoz illeszthető művészettörténeti ismeretek
- Térkonstrukciók, relief és körplasztika
- Geometrikus formák építése, összeállítása
- Tárgykészítés korongozással és lapból való építéssel
- A gipsz mint segédanyag és mint végleges anyag
- A máz mint védőréteg és díszítő-, színezőanyag
- Baleset-, munka- és környezetvédelmi ismeretek

Feladatcsoportok:

Ismerkedés a szobrászat és a kerámiázás során használt anyagokkal, technikákkal:

- Pénzérmék, plakettek mintázása (rendhagyó megjelenés – kitalált szigetek fizetőeszközei)
- Agyagba, gipszlapba való karcolás, felületképzés (ősi motívumok, ékírás)
- Gipsz pozitív öntése, retusálása / Gipszformalevétel – préselés – terrakottaégetés

Az építészet és a társművészetek kapcsolata:

- Térhálók létrehozása kisebb és nagyobb léptékben (rendhagyó pókhálók, behálózott terek / dobozon belül cérnákkal, szívószállal – valós belső terekben fonalakkal, papírgurigákkal)
- Dobozterek alakítása (elképzelt városok teremtése csoportmunkában – papírdobozokból, hullámkartonok hajtogatásával, kivágással, kisebb-nagyobb formák összeépítésével)
- Horizontális és vertikális térformák építése (drótból, hurkapálcikából, modell-lécből / világítótornyok, díjak, térbútorok – térszervező, hangulatfestő objektumok makettjei)

Felületalakítás:

- Nyomhagyásos gyakorlatok síkfelületen (eszközlenyomatok, kimetszés, karcolás)
- Síkfelület tagolása engóbbal (csíkozás, pöttyözés, fröcskölés, festés ecsettel, írókázás)
- Agyagkaparó, simító kéziszerszámok készítése

Edénykészítés:

- Síklapokból készített egyszerű fedeles tárgy készítése, díszítése a ritmusgyakorlatok alkalmazásával
- Különböző rendeltetésű, méretű és formájú szögletes edények díszítése (geometrikus díszítmények, betűk, számok festése, bekarcolása)
- Formára vagy formába rakott intarziaedény (színezett anyagok felhasználásával)
- Korongozás – egyszerű alapformák, azok díszítése karcolással

Műterem- és gyárlátogatás (riportfilmek, ismeretterjesztő filmek megnézése):

- Szobrászművész, keramikusművész munka közben
- Látogatás kerámia- vagy porcelángyárban (gipszműhely, nyersgyártó-formázó műhely, festőműhelyek, különböző hőfokon üzemeltetett kemencék és a kész termékek)
- Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a plasztikai formáláshoz kapcsolódó művészettörténeti példákat
- a tér- és formaképzés lehetőségeit, kivitelezési módjait különböző anyagokból
- a lapokból épített és korongozott edények készítési módjait
- a balesetvédelmi szabályokat

Legyen képes:

- konstruálni, mintázni és formázni plasztilinnel, gipsszel, agyaggal vagy egyéb anyagokkal
- a megismert modellező, lapból építés és korongolás tárgyalakítási eljárások birtokában ép, stabil tárgyat létrehozni

- minta alapján egyszerű kéziszerszámok készítésére
- egyszerűbb feladatok önálló megoldására
- a balesetvédelmi szabályok betartására

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok:

- A plasztikai formáláshoz kapcsolódó újabb művészettörténeti példák megismertetése
- A különböző funkciójú és méretű konstrukciós elképzelések megvalósításának segítése
- Különböző kerámiatárgy-készítési technikák megismertetése és gyakoroltatása
- Az önálló megoldási készség kialakítása, különböző plasztikai feladatok végigvitelével (különféle anyagokból konstruált téri formák, dombormű, körplasztika)
- A kerámiatárgy-készítés alapfogásainak elsajátíttatása, kisebb hengeres formák korongozásának megtanítása és gyakoroltatása
- Az edényformálás, a tetők, fülek, kiöntők elkészítésének, ragasztásának elsajátítása
- A mázak használatában való jártasság kialakítása

Tananyag:

Szobrászat és kerámia ismeretek:

- Az elsajátított plasztikai és kerámiaformáláshoz illeszthető művészettörténeti ismeretek
- Továbbtanulási lehetőségek (nyílt nap / látogatás művészeti középiskolákban)
- Térkompozíciós elvek
- Figurális ábrázolás
- A kerámiaedény-formálás és plasztikus díszítésének különböző technikái
- Alacsony- és magastüzű kerámiamasszák, mázak
- Oxidáló és redukáló égetés – kemencetípusok
- Baleset-, munka- és környezetvédelmi ismeretek

Feladatcsoportok:

Térkompozíció:

- Az anyagok egymást erősítő hatásának, kifejezőerejének tudatos felhasználása
- Kemény és lágy anyagok felhasználásával különféle nagyságú téri alakzatok létrehozása (kapu, titkos búvóhely, cicajátszótér, találkozási pont / drót, papír, karton, textil, fonal és faelemek összeépítésével)
- Funkcióval rendelkező térformák, pihenőpadok, tornyok, hidak építése (drótból, hurkapálcikából, modell-lécből, kartonból)
- Nagyobb méretű téri forma makettjének felrakása samottos agyagból (virágláda, utcabútor, kút)

Állatkoponya mintázás:

- A formai egyszerűsítés lehetőségei
- Mintázás agyagból, terrakotta égetés
- Faragás gipszből vagy Ytong téglából

Emberi figura:

- Múzeumi anyaggyűjtés (idolok, egyiptomi szolgaszobrok, kockaszobrok)
- Stilizált figurák, kisplasztikák készítése mintázással, papírmaséból (tömbösítés, eltúlzott arányok, színezés, díszítés mintákkal)

Korongozás:

- Anyaggyűjtés (edényformák rajzolása, díszítmények másolása, elemzése)
- Hengeres formák korongolása, a forma tagolása engóbbal (egyszerű edényformák különféle peremmegoldással)
- Fedő kialakítása / fenékszög esztergálása

- Fülezés, fülhúzás – fogók felragasztása

Mázas edények:
- Mázazási, kemencerakási gyakorlatok
- Az égetési folyamatok figyelemmel kísérése
- Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény:
A tanuló ismerje:
- a plasztikai formáláshoz kapcsolódó művészettörténeti példákat
- a téri alakzatok létrehozásának lehetőségeit
- az alapszintű kerámiatárgy-készítési technikákat
- a baleset-, munka- és környezetvédelmi szabályokat

Legyen képes:
- önállóan megoldani különböző plasztikai feladatokat (dombormű, körplasztika)
- kisebb hengeres formát korongozni
- edényeket formálni, összeállítani, mázakat használni
- a balesetvédelmi szabályok betartására

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:
- a szobrászat- és a kerámiatörténet fontosabb állomásait, eredményeit
- a kiemelkedő jelentőségű műveket, alkotásokat, és azok készítőit
- a téri alakzatok, a szobor- és kerámiakészítés alapjait, a felhasznált anyagok tulajdonságait, felhasználási területét, a készítés technikáját
- a forma és díszítmény összhangjára vonatkozó esztétikai követelményeket
- a balesetvédelmi szabályokat és a legfontosabb munkavédelmi tudnivalókat

Legyen képes:
- az anyagismeret birtokában a célnak legmegfelelőbb eljárást alkalmazni
- életkorának megfelelően tapasztalatait, ismereteit beépíteni az alkotás folyamatába
- a tárgyalkotás folyamatában a forma és díszítmény összhangját megteremteni
- a tárgyakat, az anyag-funkció-forma szempontjai szerint értelmezni
- domborművet és kisplasztikát mintázni, faragni, építeni, térkonstrukciót készíteni
- különféle egyszerű kerámiaedény-készítési technikákat alkalmazni
- az elképzeléseit, a kreatív feladatokat a tervtől a kész munkáig igényesen megoldani
- saját munkáit elemző módon értékelni, rendszerezni, dokumentálni
- a helyes munkamenetet, munkavédelmi szabályokat következetesen betartani

A művészeti alapvizsga követelményei

Az alapvizsga részei: a vizsga gyakorlati és szóbeli vizsgarészekből áll.
A vizsga tantárgya és időtartama: szobrászat és kerámia műhelygyakorlat
- kerámiatárgy vagy plasztika készítése a vizsgát megelőző félévben
- a vizsgatárgy tervezésének, elkészítési technikájának szóbeli beszámolója: maximum 15 perc

Az alapvizsga tartalma:
A szabadon választható szobrászati vagy kerámia vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező-, plasztikai alkotóképessége. A terv tükrözze a tanulónak a téralakítás, a szobrászat, illetve a kerámiaművészet anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett ismeretét. A megvalósított tárgy mutassa be a tanuló szobrászati-, illetve kerámiatechnikai jártasságát, tudását.

Az alapvizsga értékelése:
- önálló tervezési, plasztikai, tárgyformáló készség
- alapvető anyag-, eszköz- és szerszámhasználati ismeret, jártasság
- a szobrászati / kerámiatechnikák ismerete, gyakorlati alkalmazása
- térformálás, konstruáló és kompozíciós készség
- a tartalomnak megfelelő anyag, forma, technika és kifejezésmód használata
- az elkészült munka funkcionális-formai-technikai összhangja

Továbbképző
7. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
- A plasztikai formáláshoz kapcsolódó művészettörténeti, kortárs példák megismertetése
- A különböző térformáló és tárgyalkotó eljárások megismertetése és gyakorlása
- Vázlat- és tervkészítés folyamatának elsajátíttatása
- Elemekből felépülő, különböző léptékű téri formák létrehozása
- Felrakással vagy korongolással történő öblös kerámiatárgy készítése
- Az egyszerű gipszforma készítéséhez és sokszorosításához szükséges tudás elsajátítása

Tananyag:
Szobrászat és kerámia ismeretek:
- Könyvtári és múzeumi anyaggyűjtés – a vázlatkönyv szerepe
- Az elsajátított plasztikai és kerámiaformáláshoz illeszthető művészettörténeti ismeretek
- Realisztikus és absztrakt formálás
- A fény-árnyék szerepe a plasztikában
- A ritmus szerepe a szobrászat és kerámia területén (sokalakos kompozíciók, csempe, relief)
- A szín szerepe, jelentősége a szobrászatban és kerámiában
- A térkompozíció fogalma, törvényszerűségei
- A díszítmények alakulása a különböző stíluskorszakokban
- A monogram, a címer sajátosságai / a jel fogalma
- Az agyag tulajdonságai és felhasználhatósága
- A sokszorosított kerámiatárgy készítésének munkafolyamata – agyaggyúrás, formaadási eljárások, szárítás, mázazás, égetés rendje, égetési alapismeretek
- Baleset-, munka- és környezetvédelmi ismeretek

Feladatcsoportok:
Szobrászat-kerámia gyakorlatok:
- Formaalakító természeti erők megfigyelése, rajzi leképzése, anyagkísérletek
- Szerkezetek, funkcionális makettek építése (drót, drótháló, papír, fapálcika)
- Monogram plasztika készítése (híresség monogramjai a betűk egyedi megjelenítésével, felnagyításával / négyzet alakú hullámkartonból kivágva – térbe állítva)
- Préselés agyagból – gipszformába, terrakotta formába
- Engóbozás, mázazás, égetés

Csempék a különböző kultúrákban:
- Gyűjtőmunka – különféle művészettörténeti korokból való falicsempék és padlólapok másolása
- Minták átmásolása, felvitele a gipszlapra
- Negatív vésés, pozitív gipszöntés – mindkét modell beformázása
- Sokszorosítás préseléssel (hátoldal kialakítása) mintaképzés a csempék elforgatásával
- Zsengélő és mázas égetés

Nagyítás:

- Vízkoptatta kavicsok, kövek gyűjtése – felnagyításával, átformálásával agyagszobrok készítése (egyedileg épített, felrakott formák)
- Színezés engóbbal és mázakkal, terrakotta és mázas égetés
- Felnagyított természeti formák újraalkotása (drót, drótháló, papír, papírmasé)

Szabad és kötött formálás összekapcsolása:
- Anyaggyűjtés rajzban, tárgytervezés, vázlatolás
- Figurális díszítmény alkalmazása korongolt és felrakott edény részeként
- Segédformák használata, egyedi formarészletek kialakítása
- Üregelt plasztika készítése (ülő, tömbös figurák, kockaszobrok készítése)

Tárgyelemzés:
- Az elkészült csempék elemzése, az összerakás lehetőségeinek vizsgálata
- A funkció, forma, anyag és díszítmény értelmezése a figurális díszítésű edényeken
- Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény:
A tanuló ismerje:
- a plasztikai formáláshoz kapcsolódó művészettörténeti példákat
- a használat során megismert különböző anyagok tulajdonságait, felhasználhatóságát, formálási korlátait
- a természeti formák inspirációs lehetőségeit
- a figurális és plasztikus díszítmények elkészítési módjait
- a mintatervezés, sorolás lehetőségeit
- a műhelymunkához kapcsolódó baleset-, munka- és környezetvédelmi szabályokat

Legyen képes:
- alkalmazni alapszinten az elsajátított tárgykészítési technikákat
- rajzi gyűjtés nyomán tervet, vázlatot készíteni
- felrakással vagy korongolással öblös tárgyat (tárgyakat) készíteni
- agyagedényeken plasztikus, figurális elemeket alkalmazni
- sorolható mintát tervezni
- gipszformát készíteni és préseléssel tárgyakat sokszorosítani
- betartani a műhelymunkában a baleset-, munka- és környezetvédelmi szabályokat

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok:
- A plasztikai formáláshoz kapcsolódó művészettörténeti példák megismertetése
- Formatanulmányokon keresztül az arányok, formák, felületek tudatos alkalmazása
- A különböző funkcionális kerámiatárgy-készítési technikák megismerése és gyakorlása
- A kerámia további sokszorosító eljárásainak megismerése
- A plasztikus díszítési módok bővítése
- A tárgykészítés során az eltérő mintaszervezési megoldások megismerése

Tananyag:
Szobrászat és kerámia ismeretek:
- Az elsajátított plasztikai és kerámiaformáláshoz illeszthető művészettörténeti ismeretek
- A stilizálás és kompozíció kapcsolata és törvényszerűségei / a jel fogalma
- Az emberi lépték / terek – arányok
- Az emberi test arányai, formái és vázszerkezete
- Az állatok tömeg- és testarányai, jellemző mozgásuk
- Padlólapok és kályhaszemek / stilizált termés – gyümölcs formájú edények
- Különféle kerámiamázazási eljárások – máz alatti, máz feletti festés, sgrafitto

- Baleset-, munka- és környezetvédelmi ismeretek

Feladatcsoportok:
Szobrászati és kerámia gyakorlatok:
Természeti formák rajzolása, mintázása:
- Gyümölcsök, termések tanulmányrajza, szerkezeti rajza
- Termések formai elemzése, stilizálása
- A felnagyított formák megmintázása agyagból
- A mintázott forma kiüregelése

Edények formálása:
- Termés- és gyümölcsformák felhasználásával funkcionális edények tervezése, elkészítése
- A természeti formatanulmányok alapján sokszorosításra alkalmas modell készítése
- Présforma és/vagy öntőforma készítése
- Préselés, öntés, zsengélés és (mázas) égetés

Gipsznegatív készítése különböző mintázott formákról:
- A modell formájától függő egyszerű darabforma, repesztett forma készítése

Kályhacsempe:
- Anyaggyűjtés (régi és mai példák) – kályhacsempék tervezése
- Festett/mázazott kályhacsempe készítése
- Minta alapján egyszerű kéziszerszámok készítése és használata

Plasztikus díszítés:
- Anyaggyűjtés – növényi motívumok stilizálása
- Növényi ornamentika tervezése adott kerek vagy ovális formákra
- Állatalakok, emberi figurák megjelenítése adott szögletes formákon

Tárgyelemzés:
- A tananyaghoz kapcsolódó minták, plasztika, téri konstrukció elemzése
- Saját tárgyak és egyedi kerámiaedény-formák elemzése internetes források alapján
- Az ízléses tárgyalkotás kritériumainak meghatározása a korszakok és a műfajok függvényében
- Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény:
A tanuló ismerje:
- a plasztikai formáláshoz kapcsolódó művészettörténeti példákat
- a plasztika vagy kerámiatárgy-készítés alapvető technológiai eljárásait
- a plasztikus díszítés stiláris és technikai követelményeit
- a műhelymunka baleset-, munka- és környezetvédelmi szabályait

Legyen képes:
- klasszikus és kortárs műalkotások értő elemzésére
- a tanult művészeti kifejezőeszközök önálló, tudatos alkalmazására
- a stilizálás érdekében a látványrajzok egyszerűsítésére
- sokszorosító formák készítésére
- a műhelymunka baleset-, munka- és környezetvédelmi szabályait betartani

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok:
- A plasztikai formáláshoz kapcsolódó művészettörténeti példák megismerése
- A tanult művészeti kifejezőeszközök önálló, tudatos alkalmazása
- Az edények funkcionális követelményeinek elemzése
- Az emberi lépték és arány összefüggéseinek vizsgálata

- Életnagyságú test- vagy arcrészlet tanulmányozása, megformálása
- Képi-formai redukció és írott szöveg alkalmazása

Tananyag:

Szobrászat és kerámia ismeretek:

- A plasztikai és kerámiaformáláshoz illeszthető művészettörténeti ismeretek
- Koponya és csontváz elemzése
- A kerámiaedények formai, funkcionális és technikai követelményei
- Természetes formák és mesterséges szerkezetek viszonya

Feladatcsoportok:

Stilizálás, deformálás:

- Mozdulatrajzok ruhás alakról – vázlatok, tanulmányrajzok
- Kis méretű figura – agyagvázlatok stilizálása, arányainak megváltoztatása

Az emberi lépték:

- Gipsznegatív készítése testrészletekről – arcról, kézről
- Az arányösszefüggések vizsgálata
- Koponya rajzolása, a forma és szerkezet értelmezése
- Emberi, állati koponya mintázása életnagyságban
- A szobor üregelése vagy gipszbe öntése

Portrémintázás:

- Vázra épített portré mintázása agyagból
- A kiüregelt, kiszáradt agyagfej kiégetése

Edénycsalád:

- Több elemből álló kerámia használatitárgy-együttes tervezése, elkészítése
- Különböző és ismétlődő formai részletmegoldások a tárgyegyüttes elemein

Felületalakítási gyakorlatok:

- Anyaggyűjtés, díszítménymásolás, elemzés
- Tervezés anyagban – adott felület szabad, illetve kötött rendszerű plasztikus tagolása
- Pozitív és negatív viszonylatok kihasználása

Egyedi relief:

- Redukált képi megjelenítése és írott szöveg együttes alkalmazása
- Lapos vagy magas plasztikájú dombormű tervezése és készítése megadott helyszínre

Tárgyelemzés:

- A tananyaghoz kapcsolódó szobor és/vagy kerámiatárgy elemzése csoportmunkában
- A forma, szerkezet, valamint a funkció és díszítmény megjelenési formáinak vizsgálata
- Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény:

A tanuló ismerje:

- a plasztikai formáláshoz kapcsolódó művészettörténeti és egyes kortárs példákat
- az emberi fej és test fontosabb arányviszonyait, a megformálás módját
- a műhelymunka baleset-, munka- és környezetvédelmi szabályait

Legyen képes:

- a tanult művészeti kifejezőeszközök önálló, tudatos alkalmazására
- az emberi test arányait követő, anyagszerű megformálásra
- a kívánt stílusnak, funkciónak megfelelő kerámiatárgy-együttes létrehozására
- organikus formák redukált, jelzésszerű megjelenítésére
- műalkotások értő elemzésére
- a műhelymunka baleset-, munka- és környezetvédelmi szabályait betartani

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok:
- A plasztikai formáláshoz kapcsolódó művészettörténeti példák megismertetése
- A tanult művészeti kifejezőeszközök önálló, tudatos alkalmazása
- Az alapvető technológiai és szaktörténeti tudnivalók megismertetése
- Az alapvető tervezési ismeretek és kerámiatárgy-készítési technikák elsajátítása
- Az építészeti elemek szobrászati díszítésének és törvényszerűségeinek megismertetése
- A mintázásban való jártasság fejlesztése
- A használati funkcióval rendelkező kerámiatárgy-tervezés gyakorlása

Tananyag:

Szobrászat és kerámia ismeretek:
- Az emberi alak megjelenítése a különböző kultúrákban
- A figura és környezet vizsgálata az arányok és a plasztikai megformálás szempontjából
- A kisplasztika és a köztéri alkotás követelményei
- Az épített tér és a szobor kapcsolata
- Kőedény- és porcelángyárak / ismeretterjesztő film és albumok
- Kortárs kerámia – dizájn és egyedi kerámia alkotások
- Sorozatgyártással készült edények elemzése forma, anyag, szerkezet szempontjai szerint
- A kerámiaedény díszítésének tradicionális lehetőségei és kísérleti megoldásai
- Az elektromos, gáz-, fa- és olajtüzelésű kemencék alkalmazási területe
- A redukciós égetés különböző formái
- Baleset-, munka- és környezetvédelmi ismeretek

Feladatcsoportok:

Portrémintázás:
- Rajzi előtanulmányok – fejrajz – ókori római portrészobor rajzolása
- Vázkészítés, mintázófa, mintázó gyűrű készítése
- Mintázás élő modellről a karakterjegyek kiemelésével

Szobrászati díszek készítése építészeti elemekhez:
- Ornamentika rajzolása és mintázása (másolat)

Figura mintázása agyagból:
- Krokizás modell után – mozdulatvázlatok
- Alakrajz modell után – monokróm és színes tanulmányok
- Vázkészítés drótból, vasból, fából
- Mintázás agyagból
- Gipszformavétel szilikon betéttel – gipszpozitív öntése gipszből
- Váz- és térkonstrukció készítés vas, fa, drót felhasználásával
- Figura mintázása kicsinyített méretben / tömeg – szerkezet, téri viszonyok

Edényrészek kialakítása:
- Értelmező tervrajzok készítése (kiöntőedény, kanna, fedeles edények)
- Préselt fül készítése kétfeles forma segítségével
- Korongozott csőr összeépítése az edénytesttel, a fül felragasztása

Díszítményvariációs gyakorlat:
- Azonos formájú és méretű korongozott tárgysorozat díszítési variációi
- Szögletes kerámiaedény és díszítménye
- Különböző rendeltetésű és formájú, egymással harmonizáló szögletesedény-együttes kialakítása, díszítése
- Korongozott edény és díszítménye
- Különböző profilú korongolt tálféleségek készítése, díszítése festéssel, mázazással

- Az anyaggyűjtés alapján – kompozíciós sémák, díszítőmódok rajzos elemzése

Tárgyegyüttes készítése:
- Kerámia használati edények tervei, látványszerű megjelenítése (rajzban vagy 3D programmal)
- Harmonikus kerámiadísztárgy-együttes tervezése, elkészítése
- Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény:
A tanuló ismerje:
- a plasztikai formáláshoz kapcsolódó művészettörténeti példákat
- a szobrászat és a kerámia klasszikus műfajait, formálási módjait
- a kerámiatervek rajzos vagy 3D programmal készíthető változatait
- a használati funkcióra tervezett tárgyak formai követelményeit
- az építészeti elemek plasztikus díszítésének törvényszerűségeit
- a műhelymunka baleset-, munka- és környezetvédelmi szabályait

Legyen képes:
- a tanult művészeti kifejezőeszközök önálló, tudatos alkalmazására
- gyakorlottan alkalmazni az elsajátított tárgykészítési technikákat
- a műalkotások és tervezett tárgyak értő elemzésére
- rendelkezzen alapvető tárgytervezési, tárgyalkotói ismeretekkel
- a műhelymunka baleset-, munka- és környezetvédelmi szabályait betartani

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:
- a szobor- és kerámiakészítés anyagait, azok tulajdonságait és felhasználási területét
- a szobrász- és kerámiaműhely berendezéseit, felszerelését, az anyagok előírásszerű kezelését
- a szobrászat és kerámiaművészet klasszikus műfajait, történetük fontosabb állomásait
- az egyes tárgytípusok formái és rendeltetése közötti összefüggéseket
- a forma és díszítmény összhangjának jelentőségét, az ízléses megoldások kritériumait
- a műalkotás és a környezet összefüggéseit a megformált tárgy és enteriőr viszonylatában
- a baleset-, egészség-, környezet- és munkavédelmi teendőket

Legyen képes:
- a szobrászat és kerámia kifejezőeszközeinek önálló, tudatos alkalmazására
- az alkotások és tárgyak elemzésére rendeltetés, forma és díszítmény szempontja szerint
- a szobrászat és kerámia hagyományos anyagainak használatára
- a szobrászat és kerámia segédanyagainak (gipsz, plasztilin, szilikon) alkalmazására
- a kerámia és szobrászati műveletekhez szükséges kéziszerszámok és gépek használatára
- a feladatnak megfelelő váz- és tartószerkezet, segédforma előállítására
- látványjellegű és formaértelmező műhelyrajz, terv megjelenítésére
- a szakmai ismeretek birtokában a terv megvalósítására
- a természeti és mesterséges formák megmintázására, átírására, felhasználására
- domborművek és kisplasztikák mintázására, faragására, térkonstrukciók építésére
- különféle, épülethez kapcsolódó kerámiák készítésére
- különféle edénykészítési technikák alkalmazására
- az alkotás céljának és eredményének összevetésére
- biztonsági és balesetvédelmi előírások betartására

A művészeti záróvizsga követelményei

A záróvizsga részei: a vizsga gyakorlati és szóbeli vizsgarészekből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama: szobrászat és kerámia műhelygyakorlat
A gyakorlati vizsga időtartama:
- tervezés: 45 perc
- tárgyalkotás: 180 perc
- a szóbeli vizsga időtartama: maximum 15 perc

A gyakorlati vizsga tartalma:
A szabadon választható szobrászat vagy kerámia vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tárgytervező vagy plasztikai alkotó-, konstruáló készsége. A terv tükrözze a tanuló gondolati tartalomnak megfelelő elemző-, átíró-, formaértelmező készségét, a szobrászat vagy a kerámia anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett ismeretét. A megvalósított tárgy mutassa be a tanuló szobrászati vagy kerámia technikákban elért jártasságát, tudását, alkotói igényességét.
A vizsga értékelése:
A gyakorlati vizsga értékelése:
- a tartalomnak, műfaji sajátosságoknak megfelelő megjelenítő, absztraháló kifejező- készség és ízlés
- a funkcionális vagy elvárások teljesítésében megnyilvánuló tervezői kreativitás, egyediség
- plasztikai tárgyformáló, kivitelező készség – technikai, kivitelezői minőség
- formatani jártasság, a formai egyensúly, arányok, a kompozíció törvényeinek ismerete
- a mű és környezet összefüggéseinek ismerete, az elkészült munka összhangja
- felületkezelési eljárások ismerete, alkalmazása
- díszítési eljárások ismerete, alkalmazása

A szóbeli vizsga értékelése:
- a művészettörténeti háttéranyag tanszaki munkához kapcsolódó ismerete
- a megfogalmazás szakszerűsége, pontossága

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
- Mintázó állványok.
- Mintázó szerszámok.
- Faragó szerszámok (gipszhez, fához, kőhöz).
- Kéziszerszámok különböző segédanyagok megmunkálásához.
- Munkaasztalok.
- Agyagos láda.
- Korong (láb–, gépi, kézi korongok).
- Kemence (fatüzelésű, elektromos, gáz–, vagy olajfűtésű).
- Kemence tartozékok.
- Hőfokmérő–, szabályozó műszer.
- Szárítóberendezés vagy szárítópolc.
- Keverő és tároló edények.
- Kéziszerszámok, festékező, mázazó eszközök.
- Kisgépek.
- Tároló szekrények.
- Mérőeszközök.
- Gipszműhely–felszerelések, gipszformák.
- Vizes blokk.
- Egyéni védőfelszerelések.

VIZUÁLIS ALKOTÓGYAKORLAT

A vizuális alkotógyakorlat célja, feladatai

A vizuális alkotógyakorlat tantárgy célja a tanuló egyéni, kreatív személyiségjegyeinek előhívása, az ismeretek, élmények feldolgozásának segítése, a pozitív lelki tulajdonságok megerősítése a képi emlékezet és képzelet gazdagításával, a vizuális kifejezőkészség és manuális készségek fejlesztésével.

A tantárgy feladata a tanulók életkori sajátosságainak megfelelő, erős belső motivációra épülő, változatos alkotófolyamatok biztosítása, melyek lehetővé teszik a csoportos és egyéni kreatív tevékenységformák megismerését, feltárják az értékmegőrzés, értékteremtés lehetőségeit, kialakítják a formák, színek használatában való jártasságot. A tantárgy feladata még az egyes témák, témacsoportok változatos feldolgozása, a különféle képzőművészeti technikák gyakorlásához szükséges eszközök és anyagok használatának megismertetése, a különböző műveltségterületek ismereteinek feldolgozása az alkotótevékenységekben. A gyakorlati munka során a tanulók megismerik és betartják a baleset-, munka-, környezet- és tűzvédelmi szabályokat.

Alapfok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok:

- A környezet érzékelésére, látványára és jelenségeire nyitott, kíváncsi, felfedező szemlélet kialakítása
- Az alapvető képzőművészeti és kézműves technikák használatának elsajátítása játékos tevékenységeken keresztül
- A fantáziának, a személyes kibontakozásnak teret adó, élményteremtő alkotótevékenység motiválása
- A tanuló figyelmének, leleményességének fejlesztése más művészeti területek inspiráló bekapcsolásával

Tananyag:

- A síkbeli, a plasztikus és konstruáló alkotás alapvető anyagai, eszközei, technikái
- Mesék, történetek továbbszövése, dramatikus játékok, vizuális ábrázolás
- Személyes élmény, elképzelés megjelenítése változatos módon és különböző anyagokkal, eszközökkel
- Eltérő méretű, anyagú alkotások készítése síkban és térben
- Eszközhasználati és balesetvédelmi szabályok

Feladatcsoportok:

Mesék – hősök – történetek:

- Egyéni fantáziára épülő mesefeldolgozások, kiválasztott jelenetek megelevenítése (dramatikus játékkal, hanggal, bábbal, tárggyal, képpel)
- Hangsúlyos kontúrokkal létrehozott figurák, mesehősök, karakteres szereplők (vonalak, formák, foltok által jelzett jellegzetességek / filctoll, zsírkréta, festék, fonal- és drótfigurák)
- Hősök, szereplők kalandjai a meséken túl – nemcsak a saját történetükben (cselekmények, históriák továbbgondolása, kivágott képi elemekkel, játékkal)

Terek – formák, figurák:

- Mesék, mítoszok szereplőinek plasztikus, térbeli megjelenítése (mesehősök, állatok, szörnyek, táltosok / agyag, gipsz- és papírmasé, talált anyagok)

- Figurateremtés, jellegzetes arányok, a méret és a jelentőség kapcsolata (síkfigurák, bábok / játék velük)
- Mesehősök lakhelye, környezetük elképzelése, megjelenítése (rajz, festés, kollázs, térkép, dobozterek, egyszerű diorámák)
- A természeti és ember alkotta környezet újrateremtése talált, fénymásolt környezetet ábrázoló képi elemek, részletek felhasználásával, folytatásával, továbbalakításával (saját környezet, mesebeli tájak, falvak, városok)

Tárgyak – kellékek – technikák:
- Ajándék- vagy varázstárgy készítése egy mesehősnek (természetes anyagok, ágak, termések és egyebek felhasználásával)
- Adott meséhez, történethez kapcsolódó valós vagy elképzelt eszközök, edények létrehozása különféle kézműves technikákkal (fonás, szövés, agyagozás)

Idő – változás – hagyományos és kortárs:
- Mozgás, mozdulat, változás megjelenítésének lehetőségei (vonallal, folttal, formákkal, egyszerű képhajtogatással, képmozgatással/thaumatroppal)
- Átváltozás, mássá válás játékos lehetőségei álarcok, maszkok segítségével (az évszakok, a változás ősi, népi maszkjainak és kortárs plasztikák inspirációinak összekapcsolása, összeépítése egy különös mese, esemény okán / talált anyagok, kacatok, papírzacskók, dobozok, papírmasé, gipszes géz / festés)

Képes üzenetek – díszítés:
- Képzeletbeli állatok mintázatának tervezése (állati és növényi szimbólumok / papírkivágások, nyomatok / szimmetria, pozitív-negatív formák, ritmusok, sorminták)
- Ősi, törzsi népek gyűjtött mintáiból egy kitalált nép világának, díszítéseinek megalkotása (tárgy- és textilfestések, játékos díszítések különböző anyagokon, talált tárgyakon)

Felfedezés – én és a világ:
- Kedvenc képek, színek, hangok, illatok, ételek-ízei egy mesébe keverednek (történet megjelenítése képpel, alakított tárggyal, mesedobozzal, belakható kis térrel)
- Személyes tárgyak, játékok bemutatása egy valós vagy kitalált történetben
- Fontos, gyakran átélt érzelmek, hangulatok érzékeltetése színekkel, színvariációkkal és játékos gyakorlatokkal (festés / dramatikus játék, megszólaló, zajongó, zenélő, illatozó érzések, színkontrasztok, színharmóniák / vidám, mozgalmas, kopár, félelmetes)
- Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény:

A tanuló ismerje:
- a témához kapcsolódó ábrázolási, megjelenítési módokat
- a tanult kézműves technikák egyszerű fogásait, megoldásait

Legyen képes:
- minták, motívumok gyűjtésére, felhasználására
- rajzok, színes alkotások és plasztikus formák, tárgyak készítésére
- vizuális ábrázolás tanult eszközeinek, technikáinak alkalmazására
- érzések, személyes élmények, elképzelések változatos megjelenítésére
- történetek, mesés tartalmak gondolati továbbszövésére, vizuális megelevenítésére
- az eszközhasználati és balesetvédelmi szabályok betartására

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok:
- A környezet és önmaguk jellemzőire fókuszáló nyitott, kíváncsi figyelem és szemlélet fejlesztése

- A feladatokhoz szükséges vizuális és kézműves műfajok lényeges módszereinek, fogásainak használata
- A személyes kibontakozásnak, fantáziának, emlékezetnek és a rugalmas viszonyulásoknak teret adó alkotótevékenység motiválása
- A környezet által közvetített üzenetek, hatások iránt fogékony figyelem fejlesztése

Tananyag:

- A megjelenítés, ábrázolás és tárgyalkotás sajátosságai, alapvető anyagai, eszközei, technikái
- A vizuális kifejezési nyelv bátor használata
- Különböző méretű, anyagú és műfajú alkotások készítése
- Hagyományok, kortárs jelenségek, épített környezet és művészettörténet inspirációs forrásként való használata
- Eszközhasználati és balesetvédelmi szabályok

Feladatcsoportok:

Mesék – hősök – történetek:

- Hétköznapi, kitalált történetek fő motívumainak, jeleneteinek megelevenítése (dramatikus játékkal, zajjal, fénnyel, tárgyakkal, bábokkal, rajzolt, festett képekkel)
- Valós vagy irodalmi, zenei élmények feldolgozása különféle színes vagy vonalrajzos kompozíciókban (ceruza, toll, tus, kréta, festék)
- Egy korábbi alkotás további jelenetekkel való kiegészítése (leporelló készítése, apró miniatúrák vagy óriásképek)

Terek – formák – figurák:

- Sosemvolt lények életre keltése (mintázás, konstruálás / agyag, papírmasé, karton, drót, talált kacat)
- Kedvenc hősök és állataik kalandjainak megjelenítése a környezetükkel együtt (hanggal, mozgással, játékkal / síkban rajzolva, festve, plasztikusan / körplasztika, dombormű mintázása / konstruálás: drót, karton, textil, hurkapálcák, botok, talált anyagok)
- Épületek, építmények településsé szervezése közös elképzelés mentén (nagyméretű, összekapcsolható színes kompozíciók és konstruált plasztikus építmények / kép- és tárgykirakós, puzzle)

Tárgyak – kellékek – technikák:

- Mai hétköznapi tárgyak mágikus erejűvé tétele (képes, rajzos tervezés, ábrázolás, talált/kidobásra ítélt tárgyak átalakítása, átfestése / különféle hagyományos kézműves technikákkal, díszítéssel)
- Mesebeli takarók, kendők készítése (a fonalak, a gyapjú és a textilanyagok felhasználási lehetőségei)
- Személyes tárgyak, apró játékok, ajándékok alkotása (természetes anyagok, ágak, termések kombinálása)

Idő – változás – hagyományos és kortárs:

- Korábban készített tárgy, játék működésének, mágikus erejének bemutatása (dramatikus szituációban, képsorozattal, egyszerű fázisrajzokkal, képes, rajzos használati utasítás, mágikus útmutató)
- Mitikus vagy mesebeli hősök képzeletbeli ünnepei, napi teendői (eseménynaptár, időkerék, régen és ma / festett, rajzolt naptárak applikált kiegészítőkkel: szimbólumokkal, képekkel)

Képes üzenetek – díszítés:

- Varázsigék a tárgyakon (a fontos tárgyak működését segítő szavak, jelek felírása, felfestése, rávarrása, ragasztása tárgyakra, csomagolásokra)

- A magyar népművészetből és a kortárs, modern alkotásokról gyűjtött motívumok összekapcsolásával személyes tárgyak díszítése (tolltartó, roller, füzet, tornacipő, bögre, póló)

Felfedezés – én és a világ:
- Beköltözve egy mesébe – egy választott szerepbe bújva saját küldetésük és a mese jellegzetes világának bemutatása (játékkal, sík és plasztikus alkotásokkal)
- Arcok és érzelmek, jellemek megfigyelése, megelevenítése képpel és játékkal (arány, karakter, mimika / dramatikus játék / kártya-, memóriajáték ismert mese és irodalmi szereplők portréjával)
- Talált, gyűjtött portréfotók felhasználásával fontos, valós vagy kitalált szituációk, események megjelenítése (kiegészítések, átalakítások rajzi, festészeti eszközökkel / nagyítások, ismétlődések – fénymásolatok segítségével)
- Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény:
A tanuló ismerje:
- a témához kapcsolódó sík- és térbeli ábrázolási, megjelenítési módokat
- a tanult kézműves technikák alapvető fogásait, megoldásait

Legyen képes:
- minták, motívumok gyűjtésére, átalakítására, alkalmazására
- vázlatok, rajzok, színes képek és plasztikus formák, tárgyak, terek tervezésére, készítésére
- a tanult vizuális kifejezőeszközök bátor alkalmazására
- megfigyelések, érzések, személyes élmények és elképzelések változatos megjelenítésére
- történetek és inspiratív vizuális tartalmak összekapcsolására, továbbgondolására, vizuális, játékos megelevenítésére
- az eszközhasználati és balesetvédelmi szabályok betartására

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok:
- A környezet, a művészeti alkotások jellemzőire és önmaguk megismerésére fókuszáló figyelem finomítása
- Az egyéni és csoportos munkához szükséges alkotói és technikai ismeret és készség fejlesztése
- A képi emlékezet és a képzelet gazdagítása
- A vizuális kifejezés, az esztétikai érzékenység és az alkotókészség fejlesztése

Tananyag:
- Ábrázolási és tárgyalkotási ismeretek, gyakorlatok
- Különféle képzőművészeti és kézműves technikák
- Tartalmak, témák változatos nézőpontú megközelítése, feldolgozása és megjelenítése
- Népművészeti, klasszikus és kortárs vizuális művészeti példák inspiratív beemelése az alkotótevékenységbe
- Eszközhasználati és balesetvédelmi szabályok

Feladatcsoportok:
Mesék – hősök – történetek:
- Történetek, jelenetek, személyes élmények megjelenítése, feldolgozása különféle eszközökkel, anyagokkal (rajzok, festett színes kompozíciók, alkalmazott technikák / formázott kép, képregény, leporelló, kódex lap)
- Népmesék szereplőihez kapcsolható termékek, tevékenységek és foglalkozások képes, játékos bemutatása (meseszereplők a piacon árusítják portékáikat, műhelyükben fogadják a

megrendelőket / dramatikus játék, bábozás, makett, dioráma, festés, rajzolás, kollázs, mintázás)

Terek – formák – figurák:

- Menedékhely készítése valós vagy kitalált, mesebeli, mitikus lénynek (sík vagy plasztikus alkotás, térrendezés, konstruálás)
- Mozgatható bábfigurák készítése, és történetük elmesélése árnyjátékkal (pálcára, lécre szerelt vagy függesztett bábok / papírkivágás, festés, kollázs)
- Különleges képességű, varázslatos, mesebeli növények ábrázolása és gondozási útmutatója (népmesék, legendák alapján / rajz, festés, sgrafitto jellegű viaszos technika, karcolás, domborítás agyagba, gipszbe)

Tárgyak – kellékek – technikák:

- Szokatlan rendeltetésű járművek tervezése, készítése egy klasszikus történet, képzőművészeti alkotás szereplői számára (hagyományos és talált anyagok, kézműves technikák, konstruálás)
- Állat alakú vagy antropomorf edény készítése, mintázása (barátnak, kedvenc állatnak, valós vagy elképzelt szereplőnek / agyag, gipszes géz, papírmasé, vessző, háncs)
- Öltözetkiegészítők, ékszerek készítése különböző anyagokból, anyagkombinációkkal (textil, gyapjú, fonal, természetes anyagok, termések)

Idő – változás – hagyományos és kortárs:

- A természeti jelenségek, a változás, a körforgás érzékeltetése egy jelenetsor, egy egyszerű mese segítségével (mozgást imitáló animáció, pörgethető lapok, zootróp, képkockák papírcsíkon)
- Álruhák és mágikus öltözetek, munkaruhák tervezése, készítése egy fontos szereplő számára (népművészeti és kortárs, modern képzőművészeti inspirációk összekapcsolásával)

Képes üzenetek – díszítés:

- Titkos üzenetek küldése, elhelyezése hétköznapi tárgyakon és helyzetekben (szalvétán, pohár alján, papucs talpán, parkban, járdán, utazás közben / kréta, festék, talált anyagok / papírkivágások, stencilek, nyomatok / pozitív-negatív formák, ritmusok, jelek, szimbólumok)
- Sokatmondó csomagolás készítése különleges ételek, italok számára (mesebeli teafilter, varázsital, gyógynövények, sütemények futó-tök számára)
- Stilizált növények, geometriai szimbólumok felhasználásával megjelenített beszédes történetek napjaink épített környezetének felületein (kortárs vizuális elemek összekapcsolása népi motívumok részleteinek nagyításával / graffiti, molinó, plakát, falfestmény / tervek nagyméretű kartonon)

Felfedezés – én és a világ:

- Kedvenc versek, dalok, irodalmi alkotások illusztratív feldolgozása (saját könyv, kiadvány, napló számára)
- Belecsöppenve egy festménybe – egy választott képzőművészeti alkotás terébe, világába kerülve egy új szituáció vagy következő pillanat megjelenítése (játékkal, bábbal, hanggal, fénnyel, rajzzal, festéssel, plasztikus alkotással)
- Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény:

A tanuló ismerje:

- a feladatokhoz kapcsolódó vizuális kifejezőeszközöket
- a tanult sík és térbeli ábrázolás, megjelenítés lehetőségeit, gyakorlatát
- a feladatoknál alkalmazott kézműves technikák lényeges fogásait, megoldásait

Legyen képes:

- jelek, minták, szimbólumok gyűjtésére, jellemzőinek felismerésére, leleményes, egyedi felhasználásukra
- a látvány, a jelenségek és a történetek értelmezésére, továbbgondolására, átírására
- a képi ábrázolás változatos formáinak megvalósítására
- vizuális kifejezőeszközeinek folyamatos bővítésére és találékony alkalmazására
- az eszközhasználati és balesetvédelmi szabályok betartására

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok:

- A célzatos megfigyelés és a látványértelmező képesség fejlesztése
- A látvány utáni ábrázolás alapvető törvényszerűségeinek felismerése
- A vizuális nyelvrendszer alapvető elemeinek tudatos használata
- A tárgyalkotás és a vizuális művészet megjelenítési lehetőségeinek felismerése
- A kifejezéshez, alkotáshoz szükséges képességek továbbfejlesztése
- A más műveltségterületekről származó inspirációk bátor használata

Tananyag:

- A látvány, érzés, gondolat megfigyelése, értelmezése, rögzítése
- Síkbeli és plasztikus munkákhoz szükséges anyagok és eszközök, gyakorlatok.
- Formák, színek, anyagok és méretek célzatos használata
- A népművészeti, a klasszikus és kortárs vizuális művészeti példák inspiratív beemelése az alkotótevékenységbe
- Témák és tartalmak különböző szempontú megközelítéséből származó meglátások megfogalmazása
- Eszközhasználati és balesetvédelmi szabályok

Feladatcsoportok:

Kép és valóság:

- Tárgyak, környezet ábrázolása a látvány által kiváltott érzéseket is megjelenítve (színek, fények, élesebb, elmosódottabb kontúrok / környezeti zajok, zenék hatása / monokróm színhasználattól a komplementer színpárokig)
- Kedvenc növények megfigyelése, sokrétű bemutatása (poétikus növényillusztráció verssel, botanikus leírással, érzelmi hangoltságot jelző zenével, hangzó növényposzter / növényhatározó)
- Tiszta színekből és szürkékből építkező kompozíciók (színes hangulat-, zaj- és illattérkép, formázott színes kívánságkép / festés, vegyes technika, kollázs talált anyagokból)

Forma – test és karakter:

- Fantasztikus figurák, állatok, sosemvolt lények megformálása (vízköpők, mitikus lények, képes katalógus, lexikon, bestiárium, kisplasztikák / agyag, talált anyagok, papírmasé, gipsz)
- Arcképtár, arc-talány (gyűjtött, rajzolt karakteres arcokhoz jellem, öltözet, történet, környezet kitalálása / kártyák, társasjáték, memória- és asszociációs játék, cserélhető-mozgatható elemű képeslapok)
- Önarckép, arckifejezés változatai különböző valós vagy elképzelt szituációban, környezetben (festmény, grafika / képeslap, illusztráció szöveges, zenei műhöz, útikönyvhöz, utazási katalógushoz)

Terek – tárgyak – környezet:

- Figurális épületszobrok titkai, valós és képzeletbeli megbízatásuk bemutatása (mozdulatjátékok, képes, rajzos gyűjtemény / megfejtett, kitalált történet megjelenítése: minikönyv, kódex, képregény, festmény)

- Mobil installációk készítése célzatos szín- és anyagválasztással adott hangulat, gondolat előhívására (szárnyalás, reszketés, ellentét, harmónia / papír, textil, fonal, drót, vessző, háncs / ragasztás, varrás, festés)
- Térmakettek különleges áttörésekkel, nyílásokkal (doboz- és hengerterek, térrészletek / színes fóliák, rózsaablakok / játék a fénnyel / megvilágított kész terek ábrázolása, fotózása)

Vizuális üzenet:
- Adott témához illő minták, díszítések gyűjtése, egy-egy részlet nagyítása, új kontextusba helyezése (ősi, népi és kortárs motívumok / léptékváltás, alakítás, egybekapcsolás)
- Gyűjtött minták, természeti, növényi, geometrikus motívumok felhasználása alkotás során (képzeletbeli mintatérkép személyes érzések, asszociációk alapján / félelem erdeje, nyugalom tava, bánat kútja / ceruza, filc, vízfesték, tus, sablonnyomat, frottázs)
- Beszédes önarckép készítése szövegek, versek, jelek, betűképek felhasználásával (vers- és dalszövegrészletek, rajzok, szimbólumok, jelek, betűk, iniciálék, graffitik, talált képek / ceruza, toll, akvarell, kollázs)

Történet és idő:
- Egy időutazó krónikája – személyes kalandok a múlt és a jövő hétköznapjaiban, jelentős történéseiben (vizuális napló, kódex, papírtekercs / rajz, festés, kollázs, illusztráció, leírás)
- Klasszikus képzőművészeti alkotásokról kiválasztott tárgyak kiemelése és új kontextusba helyezése (saját személyes használatba, eltérő kor vizuális alkotásának terébe, képzeletbeli szituációba, napjaink hétköznapi munkahelyi környezetébe / sík vagy téri alkotás, szituációs játék, fotó, film, animáció)
- Egy aktuális pályázat, verseny témájának feldolgozása vagy továbbtanulás megalapozása
- Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény:
A tanuló ismerje:
- a témához kapcsolódó vizuális kifejezőeszközöket, technikákat
- a tervezéstől az alkotásig tartó folyamat lépéseit
- a legfontosabb balesetvédelmi tennivalókat

Legyen képes:
- a látvány és a jelenségek értelmezésére, rögzítésére
- adott téma kapcsán érzései, gondolatai vizuális alkotásokban való megfogalmazására
- motívumgyűjtésre, átírásra, sík és plasztikus alkotások, tervek készítésére
- a vizuális kifejezés alapismereteinek felhasználásával képet, teret és tárgyat létrehozni
- a feladatához kapcsolódóan beépíteni és továbbgondolni különböző művészeti területek alkotásainak elemeit, tartalmát
- eszközhasználati és balesetvédelmi szabályok betartására

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok:
- Az emberi és a természeti környezet tudatos megfigyeléseinek, tapasztalatainak vizuális megjelenítése
- A látás és a látványértelmező képesség pontosítása, fejlesztése
- A látvány utáni ábrázolás alapvető törvényszerűségeinek tudatosítása
- A tárgyalkotó, a vizuális művészeti tevékenységek körének bővítése
- A vizuális kifejezőeszközök használatának fejlesztése

Tananyag:
- A látvány pontos megfigyelése, ábrázolása
- Különböző képző- és vizuális művészeti, tárgyalkotó, konstruáló technikák és gyakorlatok

- Hagyományos és új médiumok használata
- Az előképek megismerése, feldolgozása
- Témák és tartalmak különböző szempontú vizsgálata, feldolgozása különféle műfajokban
- Eszközhasználati és balesetvédelmi szabályok

Feladatcsoportok:

Kép és valóság:

- A környező látvány ábrázolása (ablakon túl, falakon belül / vonal-, levegő- és színperspektíva, előtér – középtér – háttér / kréta, szén, lavírozott tus, festés)
- Megfigyelési gyakorlatok – a valós látvány vizsgálatából kitalálható reális és fiktív előzmények, következtetések rögzítése (talányok megfejtése, modellezése / nyomozóiroda: mi történt itt / illúzió-vadászok: optikai csalódások, illúziók, térbeli lehetetlenségek / életképek egy elképzelt színhelyen / képes, rajzos, fotós dokumentálás)
- Emlékek, belső tájak, átélt ünnepek megjelenítése (grafika, festés, fény- és térinstalláció)

Forma – test és karakter:

- Jellegzetes építményekhez társítható karakteres alakok (építmény- és alakábrázolás / torony, híd, cölöpház, uszály, iglu, vár / lakó, gondnok, vendég karakteres megjelenítése / rajz, festés, mintázás, konstruálás, jelenet)
- Öltözet, stílus és kelléktár összeállítása egy érdekes, képzeletbeli alak számára (kém, időutazó, szuperhős, tudós, kalandor, galaktikus postás, álomgyűjtő, digitális vándor / rajz, sziluettkép, festés, kollázs, képes-, rajzos, szöveges lapok, síkbábok, tárgyalkotás)
- Adott öltözethez, korhoz, karakterhez illeszkedő minták, különleges textúrák gyűjtése, alakítása és új felületté, díszítménnyé szervezése (különböző felületű, struktúrájú, textúrájú anyagok, kollázs, tus, pác, nyomat)

Terek – tárgyak – környezet:

- Sajátságos település megtervezése, megépítése – szokatlan, képzeletbeli funkcióval rendelkező építmények, terek összekapcsolásával (képzeletkikötő, időjárás-daraboló üzem, emlékvarroda, gondolatraktár / rajz, festés, konstruálás, makett, térkép, képes ismertető / karton, drót, vessző, fonal, fólia, talált anyagok)
- A természeti környezet és jelenségeinek megfigyelése, megjelenítése (grafika, festés)
- Szokatlan funkciójú térkonstrukció létrehozása (gyűjtött hétköznapi tárgyak, textil, fonal, karton összeépítésével, átalakításával, többféle bevilágítással /–emlék-doboz, költöző-övezet, kapcsolat-tér, felejtés-szektor)

Vizuális üzenet:

- Látható, eltérő méretű üzenet létrehozása a szabadban, az ott található anyagok felhasználásával, az alkotást segítő magyarázó rajz elkészítésével (land art / udvaron, parkban, járdán, erdőben, mezőn / felszíni alakzatok, növények, növényi részek, kő, kavics, homok, víz)
- Szobrok alkotása önmaguk, kedvenc szereplőjük tulajdonságainak megjelenítésére (lélek-virág, lélek-gubanc, fény-lélek, lélek-szilánk, lélek-tükör / természetes formák redukálása, stilizálása, szín- és formavariációk / rajz, festés, mintázás, konstruálás / agyag, papírmasé, gipszes géz, karton, drót, vessző, talált anyagok)

Történet és idő:

- Az idő szubjektív belső érzékelésének tudatosítása, a tapasztalatok megjelenítése többféle művészeti médium segítségével (performance, film, időkép-fóliák, időobjektum / tárgy, időlabirintus /tér / elfolyó idő, időspirál, megállt idő, időréteg, idő-ragacs, szivárgó idő)
- Kedvenc helyek, tájak, épületek és titkok – egy világjáró felfedező útjának bemutatása választott nézőpontból (képes, rajzos, szöveges térkép, saját vagy talált fotók, mozgóképek, animációk, kollázs, montázs)

- Egy aktuális pályázat, verseny témájának feldolgozása vagy továbbtanulás megalapozása
- Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény:

A tanuló ismerje:

- a témához kapcsolódó vizuális kifejezés eszközeit, lehetőségeit
- a tervezéstől az alkotásig tartó kreatív folyamat lépéseit
- a legfontosabb balesetvédelmi tudnivalókat

Legyen képes:

- a látvány és jelenségek tudatos értelmezésére, rögzítésére
- a térbeli ábrázolás alapvető szabályainak figyelembevételére
- motívumgyűjtésre, átírásra, vázlatok, sík és plasztikus alkotások készítésére
- változatos forma-, faktúra- és felületminőségek létrehozására
- különböző anyagokkal és eszközökkel változatos konstrukciók, tárgyak létrehozására
- adott gondolat, téma kibontására, sík és plasztikus alkotásokban való megjelenítésére
- a feladatához kapcsolni, beépíteni, továbbgondolni műalkotások és más műveltségterületről származó ismereteket és tapasztalatokat
- az eszközhasználati és balesetvédelmi szabályok betartására

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok:

- A látvány ábrázolása kapcsán a megismert megjelenítési módok és a személyes elképzelések összehangolása
- A környezet, a karakterek jellegzetességeinek tudatos megfigyelése, megjelenítése
- A stílus- és arányérzék finomítása, a kompozíció, a szín és az előadásmód továbbfejlesztése
- A tárgyalkotás, a vizuális alkotótevékenységek technikáinak, eszköztárának adekvát használata
- A képi, vizuális műveltség bővítése

Tananyag:

- Látvány, érzelem, gondolat és koncepció megjelenítése a grafika, festészet és plasztika eszközeivel
- Környezet építményeinek, tárgyainak több szempontú vizsgálata, megjelenítése
- A hagyományos és kortárs vizuális és tárgyalkotó módszerek, technikák és szemlélet
- Témák, tartalmak, üzenetek eltérő fókuszú megközelítése és különböző műfajú inspirációk felhasználása az árnyalt megjelenítés érdekében
- Eszközhasználati és balesetvédelmi szabályok

Feladatcsoportok:

Kép és valóság:

- Csendélet – hétköznapi és különös tárgyak beállításával (zsúfolt és összefogott kompozíciók, finom részletmegoldások, érzékeny színárnyalatok, színharmóniák, disszonanciák / a csendélet környezetének átírása, a csendélet beemelése egy képzőművészeti alkotás terébe)
- A térábrázolási konvenciók, optikai csalódások, illúziókeltés (valóság és látszat, perspektíva és az axonometria fintorai)
- Látvány, tárgyak ábrázolása eltérő, rendhagyó nézőpontokból, szokatlan képkivágással (grafit, szén, pittkréta, akvarell, tempera, pasztell)

Forma – test és karakter:

- Bizarr, mozgalmas történetek, jelenetek illusztratív feldolgozása (figuratív, nonfiguratív módon / rajz, festés, kép, fotó, film, számítógépes manipulációk, kollázs)

- Klasszikus és kortárs alkotások szereplőinek inspiratív felhasználásával karakterlapok, karakterkártyák létrehozása (a szereplő külső és belső jellemzői, vágyai, tevékenységei, tárgyai, környezete / grafikai, festészeti eszközök, kollázs, szöveg)
- Önmaguk vagy kedvenc szereplőjük karakterének, személyiségének térbeli megjelenítése (önportré nonfiguratív elemekkel / identitást jelző, hordható maszk, legyező / egyedi tárgy, kellék / a szereplő környezetét is bemutató tér, dioráma)

Terek – tárgyak – környezet:

- Funkció, forma és a környezeti adottságok kapcsolatának vizsgálata az épületek, építmények tereinek, külső, belső megjelenésének változatossága kapcsán (rajzok, vázlatok, gyűjtött fotók, leírások)
- Választott funkcióra egy rendhagyó anyagú, formai megoldású építmény kitalálása, modellezése és elhelyezése egy sajátos, új környezetben (ábrázolás, terv – tus, pác, akvarell, vegyes technika, kollázs / térbeli makett – karton, pausz, vessző, drót, fóliák, ytong, gipsz, talált anyagok, kacatok)
- Tárgyak rendeltetése, használhatósága, egyedi jellemzők felfedezése, megjelenítése (ceruza, vízfesték)
- Használhatatlan tárgy tervezése, elkészítése (túlzásba vitt forma, komplikált mechanizmus, érzékszervi ellentmondás, környezeti/társadalmi kritika / rajz, katalógus, webshop, képregény, használati útmutató / talált vagy nem használt tárgy átalakítása)

Vizuális üzenet:

- Műalkotások témájának, üzenetének, hangulatának bemutatása / kitalálása a hozzájuk társított hangok, zajok, illatok, mozdulatok segítségével
- Ismert alkotások, plakátok átértelmezése a hozzájuk kapcsolódó szöveg, kép megváltoztatásával
- Különböző korokból, területekről gyűjtött minta, ornamentika elemeire bontása, részletének nagyítása, módosítása, majd új művé alakítása (elemek összeillesztése különös rendezési elv mentén / szokatlan kontextusba helyezni: eltérő kor képi alkotásaiba, napjaink jellemző szituációiba / festés, kollázs, vegyes technika, sablonnyomat)

Történet és idő:

- A véletlen, a bizonytalan témájának körüljárása, és a képzelet egyedi jellegének megfigyelése játékos vizuális feladatokon keresztül (klasszikus és kortárs alkotások szereplőinek véletlen találkozása egy alkotás terében vagy egy mai helyszínen / ugyanazon képi elemek, figurák egyéni elképzelések mentén való elrendezése, jelenetté formálása / grafika, festés, kollázs, számítógépes képi manipulációk)
- Különleges „emlék-rögzítő” eszköz tervezése, készítése, mely képes a saját vagy mások emlékeit előhívni, őrizni, átélhetővé tenni (interaktív, többérzékű / modalitású konstrukció, installáció, kép-szövő, kép-rétegző szerkezet, illat-, hang-, fény- és érintésnyom-doboz)
- Egy aktuális pályázat, verseny témájának feldolgozása vagy felkészítés továbbtanulásra

Alapvizsga-felkészülés:

- A megszerzett ismereteket, tapasztalatokat bemutató 7−10 darabos portfólió összeállítása az alapfok évfolyamain készült sík és plasztikus alkotásokból
- Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény:

A tanuló ismerje:

- a téma megközelítéséhez és megjelenítéséhez kapcsolódó lehetőségeket, vizuális kifejezési eszközöket
- a feladat kibontásától a tervezésen át az alkotásig tartó kreatív folyamat lépéseit
- a legfontosabb balesetvédelmi tudnivalókat

Legyen képes:
- a látvány és a jelenségek értelmezésére, rögzítésére
- adott gondolat, téma kibontására, sík és plasztikus megjelenítésére
- a perspektivikus ábrázolás szabályainak figyelembevételére
- színtani, kompozíciós ismeretek alkalmazására
- változatos forma-, faktúra- és felületminőségek létrehozására
- különböző anyagokkal, eszközökkel és inspiratív megközelítésekkel változatos képek, konstrukciók, tárgyak létrehozására
- különböző műfajú műalkotások értő befogadására, továbbgondolására és feladatához kapcsolására
- az eszközhasználati és balesetvédelmi szabályok betartására

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:
- a vizuális művészetek technikai és műfaji sajátosságait, tanult alkotói eljárásait
- a kép- és tárgyalkotás alapvető lépéseit, tanult módszereit
- a sík és plasztikus alkotás alapvető törvényszerűségeit, kompozíciós lehetőségeit, különböző eljárásait
- a vizuális művészetek jelentős klasszikus és kortárs alkotóját, jellemző műveiket
- a legfontosabb balesetvédelmi tudnivalókat

Legyen képes:
- a látvány és a jelenségek megragadására, visszaadására
- a képi ábrázolás tanult térbeli, színtani, kompozíciós ismereteinek, szabályainak alkalmazására
- munkájához inspirációkat, motívumokat gyűjteni és vázlatokat, terveket készíteni
- a tárgyalkotás, a téri, plasztikus konstruálás során a tanult elméleti, gyakorlati tudásának alkalmazásával önálló alkotások elkészítésére
- a különböző műfajú műalkotások értő, inspiratív befogadására, és a más műveltségterületről származó ismeretek felhasználására alkotótevékenysége során
- az eszközhasználati és balesetvédelmi szabályok betartására

A művészeti alapvizsga követelményei

Az alapvizsga részei: az alapvizsga gyakorlati és szóbeli vizsgarészből áll.

A gyakorlati vizsga tárgya és időtartama:
- a vizuális alkotógyakorlat tantárgy alapfokú évfolyamain készült tanulói munkákból válogatott portfólió összeállítása tanári segítséggel, a vizsgát megelőző félévben
- a portfólió bemutatása (témák, technikák, személyes gondolatok – alkotói/tervezési folyamatok) – maximum 15 perc

Az alapvizsga tartalma:

A portfóliót a tanuló úgy állítja össze, hogy a 7−10 db-os válogatásból mérhető legyen a tervező-, alkotó-, konstruáló, tárgykészítő képessége. A válogatás tükrözze a tanuló megszerzett tudását a vizuális művészet műfaji sajátosságairól, anyagairól, alkotói módszereiről. A portfólió mutassa be a tanuló vizuális alkotói jártasságát, szakmai tudását.

Az alapvizsga értékelése:

A vizuális alkotógyakorlat művészeti alapvizsga értékelésének szempontjai:
- a gondolati tartalomnak megfelelő koncepció és tervezés
- a síkbeli, a plasztikai és tárgyformáló ismeretek gyakorlati alkalmazása
- a tartalomnak, műfaji sajátosságoknak megfelelő kifejezőképesség

- a témák ötletes feldolgozása, az alkotások egyedisége
- a kiválogatott alkotások igényessége, összhatása
- a bemutatás tartalma, előadásmódja

Továbbképző
7. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
- A tanult művészeti kifejezőeszközök önálló, tudatos alkalmazása
- A vizuális érzékelés és visszatükrözés képességének finomítása
- A konstruáló, plasztikai és a síkművészeti technikák magabiztos használata
- Az elvont gondolkodás, az analizáló-szintetizáló képesség kialakítása
- Az ábrázolási konvenciók megismerése, elsajátítása

Tananyag:
- A látvány pontos megfigyelése, értelmezése, leképezése
- A vizuális információk megértése, átírása, felhasználása
- A képi gondolkodás, vizuális absztrakció és a felbontás-sűrítés mint alkotói eszköz
- A gondolat, téma kibontása – variációk, sorozatok, tárgyegyüttesek létrehozása
- A jelentés, a mondanivaló és a kifejezési eszközök közötti kapcsolat feltárása, kísérletezés
- Eszközhasználati és balesetvédelmi szabályok

Feladatcsoportok:
Tér – tárgy – forma:
- A geometrikus testek, tárgyegyüttesek ábrázolása, feldolgozása (képzeletbeli, személyes, szokatlan nézőpontból: beszorulva a tárgyak közé, padlóról, létráról, homályos szemmel, fejjel lefelé nézve / arány, térbeli elhelyezkedés, perspektíva / rajz, szén, tus, színes rajz-festő eszközök)
- Gyűrhető, hajtogatható anyagok, textilek kifejező megjelenítése (tanulmányrajzként, szokatlan szituációban, ellentétes környezetben / drapéria, zsák, párna, ruha, papír, alufólia, celofán / ceruza, pittkréta, szén, tus, kollázs)
- Belső terek, térrészletek tanulmányrajza, s felhasználása egyéni elképzelés szerint (szobasarok, lépcsőház, ablakfülke, bútorlábak / rajz, festés / perspektíva, rendhagyó képkivágás)
- Környezetünk rejtett szobrai, gyakorlatok a térbeliség érzékeltetésére (jellegtelen, személyes jelentésű tárgyak, mint szobrok a térben / kétpontos perspektíva, kavalier axonometria, szerkezeti rajz / ceruza, kréta, szén, tus, pác)

Test – figura – karakter:
- Portré, önarckép készítése, majd ezek felhasználása, újraalkotása különböző médiumokban (modell, tükör, fotó segítségével / egyedi jellemzők, karakterjegyek / kroki, vázlat, tanulmány, mintázás / sokszorozás, torzítás, montázs)
- Test, fej tanulmányozása, elkészült krokik, tanulmányok új kontextusba helyezése (nagyítás, kicsinyítés, összeépítés / új figurává, valós vagy képzeletbeli karakterré, történetté / rajz, festés, montázs, fotó, mintázás)
- A test, arc részleteinek mint felszíni formáknak a tanulmányozása, megjelenítése élő modell alapján (rajz, mintázás, relief / újraértelmezése: test mint térkép, személyes topográfiák)

Természet – struktúra – inspiráció:
- Változatos formák, szerkezetek külső, belső tereinek megfigyelése alapján különleges konstrukciók, mechanizmusok megjelenítése (csigaház, termés, kristály, óra, porszívó, számítógép / belső tájak, mesterséges organizmusok, fiktív szerkezetek / rajz, metszet, festés, térbeli konstruálás)

- A tanulmányok inspiratív feldolgozása fiktív teória mentén a tanult ábrázolási konvenciók felhasználásával (struktúra-, építmény-, szerkezetrajz, tus, festés, mintázás, konstruálás / zaj-erdők, csend-sziklák, recsegő-csőrendszer, kegyetlen-dugattyú)

Változás – átváltozás – átirat:

- Különböző sűrűségű, anyagú textilek, fóliák, lapok viselkedése eltérő szituációkban (zenék, versek, szövegek által inspiráltan, mozgásban, lebegve, lógatva, kifeszítve, rétegezve / fotó, videó, festés; papír-, agyag-, gipsznyomat)
- A drapéria, tárgytöredék, kacat mint plasztikai elemek és jelek (épület-dísz, lélek-forma, lény-test / mintázás, faragás, gipszöntés)
- Korábbi saját képek vagy művészek alkotásainak, témáinak újragondolása, átírása (szélsőséges méretek és képkivágások, absztrakciók, szín- és stílusvariációk, rendhagyó kontextus / festés, rajzolás, nyomat, stop-motion, gif)

Kép – jelentés – kontextus:

- A környezetben található azonos típusú tárgyak, látványelemek dokumentálása, egyedi jellemzőik által kiváltott eltérő érzetek megfigyelése és feldolgozásuk (ajtó, szék, cipő, vonal, árnyék / jelentést hordozó kompozíciók, tárgy története, tárgy mint metafora / fotó, kollázs, festés, képregény, filmetűd)
- Vizuális üzenetek, vizuális napló lapjainak létrehozása eltérő jellegű vonalhasználattal személyes eseményről, emlékről (pontozott, rácsozott, vonalhálós, satírozott rajz, faktúra- és foltképzés)
- Különböző színek és hozzájuk kapcsolt nonfiguratív formák, foltok hatásának tudatos alkalmazása különleges célból (érzelemkijelző telefonképernyő, hangulatközvetítő tanteremajtó, jóskártyák, jelzőtáblák)

Kifejezés – kísérlet – nézőpont:

- Szokatlan megjelenésű, meglepő formatársításokkal rendelkező térkonstrukciók létrehozása (fiktív szerepű építmények, létesítmények, iskolai transzformálógépek, gondolatszerkezetek / talált anyagok, alakított tárgyak, illatok, zajok, hangok, szövegek, mobil elemek)
- Gömb valós, téri és szimbolikus témájának, térbeli részeinek megjelenítési lehetőségei (formai és gondolati kísérletek, szövegek, vázlatok, mintázás: osztott gömb, gömbszeletek, egymásra mintázások)
- Portré, saját arc megjelenítése új szerepben, identitáscserével, ahogy mások látnak (rajz, kollázs, fotó, montázs, digitális technikák, mintázás, konstruálás / túlzások, torzítások, fotóhitelességű és expresszív feldolgozások)

Reflexió – koncepció – önállóság:

- Egyedi, reflektív csomagolás készítése egy fontos vagy személyes gondolat számára
- Vizuális napló készítése talált, kidobásra ítélt könyv, katalógus átalakításával személyes gondolatok, emlékek, emléknyomok rögzítésére (rajz, festés, kollázs, talált anyagok, szövegek, frottázs, kivágások)
- Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény:

A tanuló ismerje:

- a klasszikus és kortárs rajzi, festészeti, plasztikai, konstruáló és tárgyalkotó technikákat
- a térábrázolás, a vetületi, axonometrikus és perspektivikus ábrázolás alapelemeit
- a kompozíció jelentéshordozó lehetőségeit
- az alapvető színtani törvényszerűségeket
- a témákhoz kapcsolódó jelentős klasszikus és kortárs vizuális művészeti alkotókat, jellemző műveiket
- a balesetvédelmi előírásokat

Legyen képes:
- a látvány és a jelenségek árnyalt értelmezésére
- látványrészletek, motívumok feldolgozására, vázlatok készítésére, átírására
- geometrikus és természeti formák ábrázolására
- a perspektíva szabályai szerint tárgycsoportokat, figurákat ábrázolni
- kompozíciós ismereteinek alkalmazására
- egy gondolat, téma kibontására, variációinak létrehozására
- az alkotói folyamat lépéseinek megoldására és összehangolására
- a műalkotás és környezete kapcsolatának, összefüggéseinek felismerésére
- az eszközhasználati és balesetvédelmi szabályok betartására

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok:
- A geometrikus és természeti formák, tárgycsoportok, portrék, figurák ábrázolása
- A térbeliség, plaszticitás, perspektíva, a szerkezeti kapcsolódások és az anatómia szabályai
- Különféle vizuális kifejezési eszközök tudatos, önálló használata
- A feladatok problémaérzékeny megközelítése, megoldása

Tananyag:
- Az ábrázolás, vizuális kifejezés lehetőségei, szabályai, törvényszerűségei
- Formák, szerkezetek vizsgálata, anatómiai ismeretek
- A természeti jelenségek, formák vizuális átírása
- Az anyagszerűség, a fény megjelenítése
- A tér megjelenítésének eszközei, lehetőségei
- A korszakokra, alkotókra jellemző stílusjegyek
- Érzések, gondolatok, koncepciók vizuális megjelenítésének módjai
- Eszközhasználati és balesetvédelmi szabályok

Feladatcsoportok:

Tér – tárgy – forma:
- Tárgyak, térelemek célirányos megfigyelése, formaelemzések a szabadban, és megjelenítésük egyéni elképzelés mentén a perspektíva, a plaszticitás érzékeltetésével (tárgyak, kacatok formáiból épületegyüttes, elhagyott helyszínek új szerepben, építmények, terek rejtett rétegei, metszetei / vonal, tónus, színfolt, szerkezet)
- Épületek, terek, utcaképek a perspektíva, a téri ábrázolás törvényeinek értő használatával (perspektíva, vetületi ábrázolás, valóság és látszat / az utca, ahogy még sosem láttad, torzított perspektíva, meghökkentő tér- és formaelemek / rajz, festés, kollázs)

Test – figura – karakter:
- Kortársak arca, vázlatok, krokik, portrék, szobrok készítése élő modell után (nagyítás, kicsinyítés, összekapcsolás szimbolikus tárgyakkal, öltözettel, pózzal, szöveggel)
- Állat- és emberi koponya szerkezetének, formai, plasztikai részleteinek rajzi tanulmányait felhasználó új mű alkotása (állati tükörkép, hibrid portré, mitikus lény / grafit, toll, szén, stencil, kréta, festék, digitális technika, mintázás)
- A valóságban megfigyelt változatos formák, felületek és egyes képi elemek kiemelésével valós vagy fiktív karakterek megjelenítése (személyes/társadalmi problémákhoz kötött karakterek: magány, klímaszorongás, online identitás / rajz, festés, vegyes technika, mintázás, konstruálás)

Természet – struktúra – inspiráció:

- A természeti jelenségek, biológiai struktúrák elemző, rajzi megfigyeléseinek felhasználása díszítés, digitális tervezés, animációk készítésénél (levél, rovarszem, toboz, vihar, forróság, pára / vonal, faktúra, szín, minta, mintázat)
- A tárgyegyüttes látványának átírása különböző korok, korszakok stílusában (ókori egyiptomi, krétai, barokk, impresszionista, expresszionista, naiv, kubista, szürrealista, fotórealista, konceptualista)
- A természeti formák szerepe a forma-, épület- és tárgytervezésben (termések, növények, ásványok szerkezetének, mikroszkopikus formáinak felhasználásával épület, építmény, tárgy tervezése / rajz, festés, kollázs, vegyes technika, mintázás, konstruálás különleges talált anyagokból)

Változás – átváltozás – átirat:

- Mozgás, átalakulás kifejezésének lehetőségei, kísérleti művek létrehozása (egy tárgy élőlénnyé alakul, álomszerű jelenetek, egy meglévő rajz/festmény/plasztika átváltozása / folyamatábrák, fázisrajzok, animációk)
- A perspektíva és egyéb ábrázolási konvenciók rendhagyó alkalmazása (látvány – táj, utca, alak, arc furcsa szemszögből: pók, egér, drón, vakond, fejjel lefele lógva, nagyítón, térfigyelő, fedélzeti kamerán keresztül / rajz, festés, street fotó, VR látványterv, street art optikai illúziók, 3D sidewalk art, épületméretű óriásfotók tervei)
- Művészettörténeti alkotások átírása, újragondolása (klasszikus alkotás módosítása, kiegészítése napjaink aktuális problémáinak bemutatására, klasszikus alkotások szereplői napjaink világában, mai szereplők klasszikus pózokban / grafika, festés, kollázs, montázs, fotómanipuláció, akció, performance, interaktív mű)

Kép – jelentés – kontextus:

- A portrérajzolás és -festés rejtett üzenetként, új történetek, hatások létrehozásának szándékával (kép a képben: egy portré hátterében egy másik arc, másik kép / portré a valóság és álomrétegek között / portrék mögötti háttércserék)
- A méretváltásból adódó kompozíciós és tartalmi problémák körüljárása (önarckép/portré óriás és miniatűr változatban, hatásuk, üzenetük megfigyelése különböző helyszíneken / tükörkép eltérő stíluskorszakokban, környezet, tárgyak, testtartás, kompozíció)

Kifejezés – kísérlet – nézőpont:

- Világítási kísérletek során az érzelmi hatások és a formák értelmezhetőségének vizsgálata (arcon, tárgyon, alakon / különböző napszakok, extrém fényviszonyok: gyertyafény, neon, színes reflektor, zseblámpa alulról, a formánál erősebb árnyék / rajz, szén, tus, festés, kollázs, fotó, fotómanipuláció, filmetűd)
- Arc mögött rejtőző titkok, egy koponya tanulmányrajza alapján rekonstruált fej (kortárs elemek beépítése a rekonstrukcióba: tetoválás, VR-szemüveg, cyberpunk kiegészítők / a koponya rajzának és egy klasszikus festmény vagy kortárs mű szereplőjének összekapcsolása / rajz, festés, mintázás)
- Portré különös szemszögből, különböző síkbeli, plasztikus és kísérleti eljárásokkal megjelenítve („hibás”, lehetetlen nézőpont és képkivágás ellenére izgalmas kép / rajz, festés, fotó, fotómanipuláció, vésett, mintázott relief, körplasztika)

Reflexió – koncepció – önállóság:

- A koponya vagy tárgytöredék megjelenítése változó környezetben, a helyszín által felkínált többletjelentés érdekében (strand, metró, erdő, álom, kortárs kiállítótér, ékszerüzlet, lift, daru / tanulmányok felhasználása / toll, festés, kollázs, grafika, linó-, papírmetszet, fotó, fotómanipuláció, montázs, kollázs, film, installáció, performance)
- A tárgyak, tárgyegyüttesek feldolgozása újszerű koncepció mentén (arányok, térbeli helyzet, környezet, fényviszonyok / összeolvadt, környezetbe simult tárgyak, új funkcióval, abszurd

vagy zavaró díszítéssel, világító testként / rajz, festés, kollázs, fotó, fotómanipuláció, installáció)
- Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény:
A tanuló ismerje:
- a hagyományos, a kortárs és kísérleti vizuális művészet kifejezési eszközeit, technikáit
- a térábrázolás, plasztikus megjelenítés szabályait
- a kompozíció jelentésmódosító lehetőségeit
- az alapvető színtani törvényszerűségeket
- a témákhoz kapcsolódó jelentős klasszikus és kortárs vizuális művészeti alkotókat, jellemző műveiket
- a balesetvédelmi előírásokat

Legyen képes:
- a látvány és a jelenségek árnyalt értelmezésére, vizuális rögzítésére
- motívumok, látványrészletek feldolgozására, vázlatok készítésére, átírására
- kompozíciós ismereteinek alkalmazására, kísérletezésre
- érzések, gondolatok, témák kibontására, variációk megjelenítésére
- az alkotói folyamat fázisainak, részfeladatainak megoldására és összehangolására
- műalkotás és környezet kapcsolatának, összefüggéseinek felismerésére
- személyes érzések, gondolatok vizuális megjelenítésére
- az eszközhasználati és balesetvédelmi szabályok betartására

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok:
- A megfigyelés és a látványértelmezés tudatos használata az önkifejezés érdekében
- Az emberi alak és a természeti környezet jellemzőinek felismerése
- A vizuális ismeretek, jártasságok elmélyítése
- A mérlegelő véleményformálás igényének és képességének kialakítása

Tananyag:
- A környezet- és tárgykultúra vizuális vonatkozásai
- A rendeltetés, a szerkezet, a tartalom és a forma összefüggései
- A külső környezet látványa, a plein air festés gyakorlata
- Látvány és tartalom átértelmezése, újragondolása a különböző műfajokban
- Kapcsolódás a fotó, a film és az elektronikus művészetek kínálta vizuális világhoz
- Eszközhasználati és balesetvédelmi szabályok

Feladatcsoportok:
Tér – tárgy – forma:
- A látvány jellemzőinek megfigyelése, kiemelése – a rajzok asszociatív kombinálásával, kiegészítésével új képpé alakítása (utópisztikus/disztópikus város, buszmegálló, park, legunalmasabb vidámpark, zajongó veteményes / grafit, tűfilc, akvarell, gouache, tus, digitális nyomat)
- Gyors körvonalrajzok, fotók kidobott tárgyakról – azok felhasználása jelentéssel bíró alkotáshoz (tárgyportrék, katalógusképek, illusztráció, plakát társadalmi üzenettel / rajz, festés, fotó, digitális fotó, plakát, installáció)
- Vázlatok és festmények készítése külső környezetről, természetről (változó fény-, hang- és mozgásviszonyok, szellő, zaj és árnyék, plain air festés / pác, lavírozott tus, akvarell, gouache, hang-fény installáció)

Test – figura – karakter:

- Önarcképek, portrék készítése modell után – a karakteres vonások felerősítése (karikatúrák, illusztratív vonalas-színes képek, fotók, digitális torzítások, glitch, trash, digitális kollázs)
- Krokik, vázlatok álló, fekvő és mozgó figurákról, csontvázról (rajz, tus, pác, vázlatok, ecsetrajz / továbbgondolásuk / pózoló alak teste mint üzenethordozó felület: környezeti, társadalmi, személyes, művészeti problémák / textilfestés, testfestés, akció, performance, fotómanipuláció)
- Bábok, bábfigurák, maszkok készítése különböző karakterjegyek kiemelésével, eltúlzásával és összeolvasztásával (faragás, konstruálás, varrás, mintázás / fa, ytong, habanyag, hungarocell, textil, drót, talált anyag, kacat, fények, hangok, zajok / kesztyű, marionett, bunraku, wayang és maszkos báb / játék tere)

Természet – struktúra – inspiráció:

- Fotózás a természetben, fotósorozatok létrehozása időnyomokról (ugyanazon természetdarab: növény, pocsolya, almacsutka változásának dokumentálása több héten át, fotózás, rajzolás / változások feldolgozása: montázs, képsorozat, videó, filmetűd, zene, hangmontázs)
- Emberi alak részletrajzainak, fotóinak beépítése másik alkotásba, természetfotóba (életterek, identitás / kollázs, montázs, fotómanipuláció, trükkfotó, rajz, festés)

Változás – átváltozás – átirat:

- A mozdulatok értelmezése, fotószekvenciák mozgásról (testhelyzet, térbeliség, mozdulat / sport-, tánc-, hétköznapi mozdulatok fotósorozata, a képek egymásra montírozása, kiterjesztett valóság /AR kísérletekkel, mozgássorozat montírozása, animációs film)
- A művészettörténet különböző stílusú figuraábrázolásainak felhasználása egyedi variációk létrehozására (identitás, helyesbítés, hiány, beolvadás / ismert alkotások alakjainak variálása – helycserék, összekapcsolások / alakok beépítése a természet ábrázolásába)
- Műalkotások egyes apró képi elemeinek felhasználása új szerepben (textilminta, ékszer, street art, utcai fotó, magazin, reklám, forma-, tárgy- és épületterv / kivágás, belerajzolás, átfestés, sokszorozás, forgatás, torzítás, méretváltás / rajz, fotómanipuláció, mintázás, makett, konstruálás)

Kép – jelentés – kontextus:

- A magyar népi viselet és népművészeti motívumok kortárs szemléletű felhasználása (hangzó, fénylő, efemer hímzések, rátétek / öltözet formai és díszítésbeli megoldásai sajátos öltözeteken: páncélruha, símaszk, szörfruha)
- Természeti népek ősi technikái mai szerepben (rejtett üzenet a múltból / mai tárgytervek és kivitelezések ősi technikával, kinézettel: powerbanktok, gamerszék-huzat, egérpad, telefontok, roller, bukósisak / hímzés, szövés, fonás, faragás, fazekasság)
- Örökölt, talált tárgy vagy kép átalakítása személyes üzenetet hordozó műtárggyá (örökölt történet, sors, időtöredék / festés, kollázs, varrás, ragasztás, konstruálás, papír-, gipszmasé kiegészítés)

Kifejezés – kísérlet – nézőpont:

- Fogalompárok, zajkompozíciók nonfiguratív vizuális leképzése (recsegő-sustorgó, álmatag-éber, haragos-megbocsátó, selymes-szúrós, nyomasztó-feloldó / festmény, interaktív hang-objekt, mobil installáció)
- Árnyalt érzelmi állapotok, fogalmak új nézőpontú megközelítése és színekkel, formákkal való kifejezése (személyes, társadalmi, környezeti problémák / táblakép, plakát, kiadvány, térbeli reklám, akció, street art)
- Egy összetett látvány, tartalom vagy jelenség realisztikus és absztrakt megközelítése (személyes világatlasz: valós vagy képzeletbeli ország/világ térképe szubjektív tartalmakkal, érzésekkel, emlékekkel / rajz, festés, kollázs, digitális technikák, interaktív tábla, installáció)

Reflexió – koncepció – önállóság:
- Az alkotói nézőpont szerepének feltárása egy személyes téma feldolgozása során (emlékek helye, az emlékezés folyamata, a múlt és a jelen, az elmúlás / képsorozat, képregény, filmetűd, rövidfilm, performance, kollázs, festés)
- Fontos üzenet megfogalmazása és álcázott, diszkrét, rejtőzködő vizuális megjelenítése (közösségi vagy személyes ügy kifejezése / társadalmi csoportok, egyének tárgymeséi / forgatókönyv, fotódokumentáció, óriás és mini land art mű, észrevétlen tárgyinstallációk, tárgysokszorozások)
- Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény:
A tanuló ismerje:
- a hagyományos és kortárs vizuális művészet síkbeli, plasztikai, konstruáló és tárgyalkotó technikáit
- a téri megjelenítés ábrázoló és plasztikus lehetőségeit, szabályait
- a kompozíció jelentéshordozó lehetőségeit
- az alapvető színtani törvényszerűségeket
- a témákhoz kapcsolódó képző- és iparművészeti, médiaművészeti és népművészeti alkotásokat
- a balesetvédelmi előírásokat

Legyen képes:
- a látvány és a jelenségek árnyalt értelmezésére, egyéni elgondolású rögzítésére
- motívumok, látványrészletek, vázlatok felhasználására, feldolgozására
- a perspektíva szabályai és a látvány alapján tárgycsoportokat, figurákat ábrázolni
- kompozíciós ismereteinek alkalmazására, kísérletezésre
- egy gondolat, téma kibontására, variációinak létrehozására
- az alkotói folyamat fázisainak, részfeladatainak megtervezésére és megvalósítására
- műalkotás és környezet kapcsolatának, összefüggéseinek felismerésére
- személyes érzések, gondolatok, témák eltérő műfajú vizuális megjelenítésére
- az eszközhasználati és balesetvédelmi szabályok betartására

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok:
- A látvány és az absztrakció kapcsolatának feltárása
- A figura és a környezet viszonyának tudatos, értelmező vizsgálata, ábrázolása
- A vizuális ismeretek, jártasságok elmélyítése, tapasztalatok összegzése
- Önálló, egyéni koncepciók létrehozásának, interdiszciplináris megvalósításának támogatása

Tananyag:
- A környezet, a tér és a tárgy egymáshoz való viszonya, személyes felvetések vizuális megfogalmazása
- A rendeltetés, a szerkezet, a tartalom és a vizuális megjelenés összefüggései
- A látvány újraértelmezése a nézőpont, képkivágás és a személyes nézőpont segítségével
- A különböző műfajok, stílusok, technikák, eljárások kínálta lehetőségek használata
- Eszközhasználati és balesetvédelmi szabályok

Feladatcsoportok:
Tér – tárgy – forma:
- Tárgyak, ételek szokatlan téri helyzetben való megjelenítése az adott szituáció érzetének közvetítésével (polcokon, raktárban, autópályán, ókori romokon / idegenség, disszonancia, hétköznapi, abszurd / rajz, festés, fotó, fotómontázs, digitális 3D modell, installáció)

- Alakok, emberek, állatok megjelenítése az épített térben (jelenetek külső-belső terekben, tömeg, magány, kapcsolatok / életre kelt köztéri szobrok, valós vagy mitológiai szereplők elképzelt szituációkban: pénztár, aluljáró, gyártósor, szárítóüzem, urbánus állatkert / rajz, festés, fotó, óriás fotó, film, digitális montázs, graffiti, street art, köztéri akció)
- Külső környezetben lévő tárgyak, emberek és a táj kapcsolata (idill / plein air a klímaválság közepette / az emberi jelenlét nyomai: napelem-erdő, ipari horizont, szeméthalom, szélerőművek / grafika, festmény, fotó, fotómanipuláció, kísérleti film)

Test – figura – karakter:

- Vázlatrajzok, krokik álló és mozgó alakokról, kortársakról, majd felhasználásuk egyéni elképzelés alapján (közösségi közlekedés, hétköznapi jelenetek, piac / várakozó, siető alakok képzeletbeli belső monológjainak vizuális jelzésével / ceruzarajz, tus, pác, agyag)
- Ülő, fekvő figura ábrázolása (pihenő ember / elszakadva a digitális világtól / abszurd, szürreális pihenési szituációk: alvás könyvkupacon, puha felhőn, kávégőzben ülve / festés, szén, fotómanipuláció, vegyes technika, kollázs)
- A teljes figura mint karakter bemutatása (Z generációs testnyelv, testtartás / saját test mint videójáték-avatár / karikatúra, kroki, vonalas rajz, szoborvázlat, fotósorozat, festés)

Természet – struktúra – inspiráció:

- Egy természeti forma, motívum feldolgozása, variációk létrehozása többféle anyagból és technikával (falevél, kavics, vízfelület / tárgyparafrázis 3 anyagra, jelentésváltás, értékváltás, anyag-identitás, átöltözés / rajz, akvarell, konstruálás újrahasznosítással, műanyag, beton, fémlemez, papír, világító test)
- A természetes struktúráknak mint kompozíciós elemeknek a megjelenítése a megszokottól eltérő arányokkal, léptékváltással (fészek, gombatelep, hangyaboly / óriás léptékű installáció városi közegben, a természet visszafoglalja a belső tereket / invázió, térfoglalás, méretváltás, torzítás / rajz, festés, installáció, konstruálás, fotókollázs)
- Érzelmi állapotok és természeti jelenségek összekapcsolása és kifejezése színekkel (élethelyzetek mint természeti jelenségek: viharos megérkezés színtérképe, közösségi terek, tájak érzelmi-hőkamerával / nagy méretű színinstalláció, festett textil-tér, digitális interaktív színatlasz, festés, digitális eszközök, fények)

Változás – átváltozás – átirat:

- Önmaguk bemutatása eltérő korokban, stílusokban a klasszikus és kortárs figuraábrázolások jellemzőit felhasználva (jövőképek, egy karakter 3 különböző művész szemével, sorsok párhuzamos dimenziókban / rajz, festés, digitális technikák, kollázs)
- Bábok és a bábok mozgatóinak kérdéskörét feltáró és megjelenítő vizuális alkotás (személyiségek és mozgató erőik / identitás, szerep / közéleti, társadalmi jelenségeket megvilágító karakterek / színfalak mögötti jelenetek, abszurd dialógus / festés, faragás, varrás, konstruálás, kevert anyaghasználat, karton, kacatok, tárgy, fény)
- A bábuk, szereplők jelenetei és játékterei, változatok létrehozása a tér érzelmi, tartalmi üzeneteinek közvetítéséért (lakótelepi színpad, erkélyjelenetek, titkos életterek, szürreális helyszínek, rétegzett valóság / festés, színezett grafika, digitális látványterv, kollázs, makett, konstruálás, karton, textil, talált anyagok, tárgyak, fények, hangok, játék a térben)

Kép – jelentés – kontextus:

- Anakronisztikus képi részletek beépítése a műalkotásokba (klasszikus alkotások szereplői mai helyzetben, szokásokkal: közösségi médiában, smink tutorial, okostelefonozás, e-ügyintézés, LED-es fények / festmény, digitális fotó, fotómanipuláció, kollázs, montázs)
- Stílus- és karakterváltozatok által közvetíthető tartalmi eltolódások (figura vagy étel eltérő stílusú környezetben, alak látogatóban különböző művészeknél, alternatív univerzumokban, valós vagy kitalált kulturális környezetben, időcsere, paradox beavatkozás, múlt-jelen

párbeszéd / festés, grafika, kollázs, digitális szerkesztés, digitális fotómanipuláció, kollázs és festett beavatkozás, AR réteg egy klasszikus portréra)

Kifejezés – kísérlet – nézőpont:

- Eseménysor ábrázolása figurális és nonfiguratív képsorozatokban (narratív, hangulatváltó, kontrasztos megjelenítés / tisztálkodás, sütés, kirándulás, építkezés / rajzolt, festett képsorozat, animált gif, fotó és grafika, vegyes technika)
- Személyes gondolat vizuális kifejezése kollázs és grafikai kiegészítés segítségével (titkok, párbeszéd a valódi és a közösségi médiában megmásított önkép között / nyomtatott, talált fotók, grafikai eszközök, digitális, fizikai rétegezés, beledolgozás, sokszorosítás)
- Ugyanazon téma bemutatása ellentétes érzelmi, életkorú, beállítottságú nézőpontból (szoba, városrész, gép, élőlény, tárgy, tevékenység: kávézás, utazás / mozgalmas-unalmas, harsány-szelíd, haragos-vidám, elfogadó-kirekesztő / rajz, festés, kollázs, digitális képalkotás, vegyes technika, installáció)

Reflexió – koncepció – önállóság:

- Emlékek, történetek, gyerekkori élmények újraalkotása, vizuális újraértelmezése egy kitalált koncepció mentén (saját mitológia, jövőben játszódó múlt, nosztalgia, jelenkori történet hajdani játék/tárgy szemszögéből / képregény, talált fotók átalakítása, festmény, film, installáció)
- Látványterek tervezése, film, játék helyszíneként alkalmas tér megalkotása (elhagyott emberi építmények mint társadalmi metaforák: kiüresedett vidámpark, könyvtár, laboratórium / érzések, érzetek mint a tér atmoszférájának előhívója: kedvenc zene, hideg, fémes szag / rajz, festés, számítógépes tervezés, makett, konstruálás, installáció, immerzív színházi tér, hang, fény)
- Forgatókönyv megtervezése, elkészítése saját koncepció alapján (egy tárgy sorsa, kortárs mítoszok, a csomag, az elfeledett postaláda / storyboard, illusztráció)
- Felkészülés a záróvizsgára
- A megszerzett ismereteket, tapasztalatokat bemutató 10-15 darabos portfólió összeállítása a továbbképző évfolyamain készült tanulói munkák válogatott anyagából
- Értékelés és kiállításrendezés

Követelmény:

A tanuló ismerje:

- a különféle vizuális művészetek legjelentősebb törekvéseit, megjelenítési lehetőségeit
- a síkbeli, plasztikus és téri alkotás törvényszerűségeit, anyagait és eszközeit
- a rajzi, festészeti, plasztikai, konstruáló és tárgyalkotó technikákat
- a térábrázolás, a téri megjelenítés módjait, szabályait
- a kompozíció, a színek jelentéshordozó lehetőségeit, törvényszerűségeit
- a témákhoz kapcsolódó képző- és iparművészeti, intermédia, médiaművészeti alkotásokat
- a balesetvédelmi előírásokat

Legyen képes:

- a látvány és a jelenségek árnyalt értelmezésére, egyéni elgondolású feldolgozására
- motívumok, látványrészletek, vázlatok felhasználására, feldolgozására, átírására
- a térbeliség szabályai szerint tárgycsoportokat, figurákat ábrázolni
- kompozíciós ismereteinek alkalmazására, kísérletezésre
- illusztrációkat készíteni
- egy gondolat, téma önálló kibontására, variációinak létrehozására
- az alkotói folyamat fázisainak, részfeladatainak tervezésére, megvalósítására
- a műalkotás és a környezet kapcsolatának, összefüggéseinek felismerésére
- eszközhasználati és balesetvédelmi szabályok betartására

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a legjelentősebb klasszikus és kortárs hazai és nemzetközi vizuális művészeti törekvéseket és alkotásokat
- a sík- és térbeli művek, alkotássorozatok létrehozásának módjait
- pontos arányokat és karaktereket rögzítő rajzok, plasztikák készítésének lehetőségeit
- a fény-árnyék viszonyok törvényszerűségeit
- a művészeti anatómia alapvető szabályait
- a munkabiztonsági és környezetvédelmi előírásokat

A tanuló legyen képes:

- eligazodni a művészettörténet jelentős korstílusai között
- felismerni a népi kultúra jellegzetes tárgyait, anyagait, technikáit
- adott látvány, tárgy, táj, portré és figura elemző értelmezésére, változatos vizuális megjelenítésére
- vizuális művészeti ismereteinek, tapasztalatainak alkotó felhasználására
- konkrét és elvont tartalmak hagyományos képi, plasztikai és kortárs műfajú megjelenítéseire
- témák önálló feldolgozására, koncepciók megfogalmazására, kivitelezésére
- a saját és mások alkotásainak elemző vizsgálatára
- a biztonsági és balesetvédelmi előírások betartására

A művészeti záróvizsga követelményei

A záróvizsga részei: a záróvizsga gyakorlati és szóbeli vizsgarészekből áll.

A záróvizsga tárgya és időtartama:

- a vizuális alkotógyakorlat tantárgy
- a továbbképző évfolyamokon készült tanulói munkák válogatott anyagának (portfólió) összeállítása tanári segítséggel, a vizsgát megelőző félévben
- a portfólió bemutatása (témák, technikák, személyes gondolatok – koncepció, alkotói / tervezési folyamatok) – maximum 15 perc

A záróvizsga tartalma:

A portfóliót a tanuló úgy állítja össze, hogy a kb. 10-15 db-os válogatásból mérhető legyen a tervező-, alkotó-, konstruáló, tárgykészítő képessége. A válogatás tükrözze a tanuló megszerzett tudását a vizuális művészet műfaji sajátosságairól, anyagairól, alkotói módszereiről. A portfólió mutassa be a tanuló vizuális alkotói-technikai jártasságát, szakmai tudását, művészeti igényességét, önállóságát.

A záróvizsga értékelése:

A vizuális alkotógyakorlat záróvizsga értékelésének szempontjai:

- a gondolati tartalomnak megfelelő koncepció és tervezés
- a tartalomnak, műfaji sajátosságoknak megfelelő megjelenítő- és kifejezőkészség
- a használt vizuális technikák és eljárások alkalmazási szintje
- a témák ötletes feldolgozása, az alkotások egyedisége
- a kiválogatott munkák egyedisége, igényessége
- a bemutatás tartalma, előadásmódja
- a megfogalmazás szakszerűsége, pontossága

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

- Munkaasztalok, székek.
- Tároló polcok, szekrények, dobozok.

- Vizes blokk.
- Szemléltetésre szolgáló technikai eszközök.
- Szemléltető anyagok (képek, könyvek, CD, DVD–k).
- Rajzbakok.
- Festő állványok.
- Mintázó állványok.
- Kéziszerszámok.
- Rajztechnikai eszközök.
- Rajz–, festő és mintázó eszközök (színes ceruzák, akvarell, tempera akril, kréta, filc, vékony, vastag, és széles–lapos ecsetek, szivacsok, rajztábla, olló, ragasztó).
- Fényképező, filmfelvevő eszközök.
- Modell tárgyak: geometrikus testek, drapériák, tükrök, csontváz, koponya.

MŰVÉSZETTÖRTÉNET

A művészettörténet tantárgy célja, feladatai

A művészettörténet tantárgy célja a tanuló érdeklődésének felkeltése és nyitottá tétele a műalkotások által nyújtott tartalmak és vizuális élmény befogadására. A tanuló kifejezőképességének fejlesztése az egyéni és közös műelemzéseken át és az egyes korok legfontosabb jellemzőinek megismerésén keresztül. Célja továbbá a művészettörténet emlékanyagában való eligazodás elősegítése, műalkotások megismertetése és az új ismeretek beépítése a tanuló munkájába.
A tantárgy feladata a művészet társadalomban betöltött szerepének bemutatása, az egyes művészettörténeti korok jellemző stílusjegyeinek összehasonlítása. Feladata a kortárs művészet bemutatása, a művészeti ágak kapcsolatának érzékeltetése. Az önálló tájékozódás képességének, az ismeretszerzés igényének kialakítása. Jelentős műemlékek, múzeumok, gyűjtemények, kiállítások látogatásával a szűkebb környezet iránti elkötelezettség mélyítése.
A témakörök bevezetésekor a tanulók megismerkednek az adott korszak szellemi, történelmi és társadalmi hátterével, és a művészettörténet jelentős alkotóinak alkotásaival az őskortól napjainkig.
A művészettörténet tantárgy oktatása szorosan kötődik az alapfokú művészeti képzés programjához, a vizuális alkotógyakorlattal, valamint a műhelygyakorlatok tananyagtartalmával párhuzamosan nyújt ismereteket, ugyanakkor kapcsolatot keres a társművészetek felé.
A tantárgy tanítása szabadon választható, de tartalma szervesen beépíthető a többi tantárgy nevelési-oktatási folyamatába.

A művészettörténet tantárgy az alapfok 3. évfolyamától választható.

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok:
- A tanuló érdeklődésének felkeltése a műalkotások által nyújtott vizuális élmény befogadására
- Közösen végzett műelemzéseken keresztül a művészet korszakaira jellemző legfontosabb stílusjegyek megismertetése

Tananyag:
Bevezetés:

- A művészettörténet alapfogalmai – a művészet vizuális nyelve
- A művészettörténet kapcsolata és szerepe a tudományok között
- A képző- és iparművészet területei, műfajai, jellemzői, kölcsönhatásaik

Őskor – a művészetek kezdetei:
- Barlang- és sziklarajzok, barlangfestmények
- Használati és kultikus tárgyak, idolok

Az ókori Mezopotámia művészete:
- Sumerok, akkádok, babiloniak, asszírok, perzsák építészete és szobrászata

Az ókori Egyiptom művészete:
- Az egyiptomi kultúra jellemzői, legfontosabb korszakai
- Az egyiptomi falfestészet, szobrászat és tárgykultúra legjellemzőbb példái

Az Európán kívüli ősi kultúrák művészete:
- A Kínai Birodalom művészete (edények, plasztikák, tájképfestészet, kalligráfia)
- Japán művészete (teaszertartás, virágrendezés, tusfestészet)
- India művészete (textilkultúra)
- Afrika művészete (afrikai maszkok, plasztika)
- Prekolumbián művészet (közép- és dél-amerikai indián építészet és szobrászat)

Kréta és Mükéné művészete:
- A minószi kultúra (építészet, festészet, plasztika)
- Az ókori görög művészet:
- Hitvilág és mitológia
- Az építészet jellemzői (oszloprendek, épülettípusok példákkal)
- A szobrászat korszakai és jellemzői
- Festészet, vázafestészet típusai

Követelmény:

A tanuló ismerje:
- a tanult művészettörténeti korok, korszakok főbb stílusjegyeit
- a tanult művészeti korok legjellemzőbb alkotásait

Legyen képes:
- a megismert művészettörténeti korok, korszakok időrendi áttekintésére
- az egyes művészettörténeti korokra, korszakokra jellemző stílusjegyek felismerésére
- a tanult korszakok és kultúrák legjellemzőbb műtárgyainak rövid szóbeli elemzésére

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok:
- A tanuló szóbeli kifejezőképességének fejlesztése a műelemzéseken keresztül
- A tanuló ismerje meg az ábrázolási és kifejezési módok tanulmányozása által az anyagok, műfajok, technikák és eljárások alapfogalmait

Tananyag:

Etruszk és ókori római művészet:
- Új építészeti vívmányok, szerkezetek, épülettípusok
- Az ókori római szobrászat és a falfestmények jellegzetességei

Ókeresztény és bizánci művészet:
- Ókeresztény és a bizánci építészet legfőbb jellemzői, sajátosságai
- Ókeresztény szimbólumok
- A mozaikművészet és az ikonfestészet
- A népvándorlás korának művészete:
- A nomád népek és a honfoglaló magyarok tárgykultúrája

A román kor művészete:
- Az egyházi építészet jellemzői
- Épületszobrászat és a festészet műfajai (freskók és kódexek)

A gótika művészete:
- Gótikus építészet – gótikus katedrálisok szerkezete
- Üvegablakok, gótikus szobrászat, szárnyas oltárok

Követelmény:
A tanuló ismerje:
- a tanult művészettörténeti korok, korszakok főbb stílusjegyeit, alapfogalmakat
- az ókori római kortól a gótikáig a stílusok magyarországi vonatkozásait, megjelenési formáit

Legyen képes:
- a megismert művészettörténeti korok, korszakok időrendi és térbeli áttekintésére
- az egyes művészettörténeti korokra, korszakokra jellemző stílusjegyek és technikák felismerésére
- a megismert alapvető művészeti anyagok és eljárások megnevezésére

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok:
- Az egyes művészettörténeti korok jellemző stílusjegyeinek szóbeli bemutatása
- A tanuló figyelmének felkeltése a korábbi művészettörténeti korok hatására a későbbi korszakokban

Tananyag:
A reneszánsz művészet:
- Reneszánsz művészet általános jellemzői és korszakai (művészet és humanizmus, az antik görög–római kultúra hatása, polihisztorok kora, művészet és természettudományok viszonya, mecénások szerepe)
- Itáliai reneszánsz építészet, szobrászat és festészet legkiemelkedőbb művészei és legfontosabb műveik
- Északi reneszánsz művészet példái
- Magyarországi reneszánsz emlékek

A barokk és a rokokó művészete:
- Egyházi és világi barokk építészet
- A barokk szobrászat és festészet jellemzői, kiemelkedő alkotói és műveik
- A holland festészet új műfajai példákkal
- Magyarországi barokk és rokokó művészet jellegzetes művei

Művészet a 19. században:
- A klasszicizmus építészetének, szobrászatának és festészetének áttekintése magyarországi példákkal
- A romantika művészetének jellemzői és sokszínűsége (romantika a művészeti ágakban, képzőművészetben, irodalomban, zenében, a romantika építészete, historizmus, történelmi festészet, eklektika, akadémizmus)
- Realizmus (portré- és tájképfestészet)

Követelmény:
A tanuló ismerje:
- a tanult művészettörténeti korok, korszakok főbb stílusjegyeit
- a művészettörténeti korok, korszakok legkiemelkedőbb alkotóit és jellemző alkotásait
- a reneszánsztól a realizmusig terjedő korszakok változásainak jellemző törvényszerűségeit

Legyen képes:

- a megismert művészettörténeti korok, korszakok, stílusok időrendi áttekintésére
- az egyes művészettörténeti korokra, korszakokra, stílusokra jellemző stílusjegyek felismerésére és szóbeli bemutatására
- műalkotásokat szóban és írásban elemezni tartalmi és formai szempontokból

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok:
- A tanuló szóbeli kifejező- és érvelési képességének fejlesztése
- A műelemzések során a stílusok és stílusirányzatok jellemzőinek és kölcsönhatásainak kiemelése
- A 20. század művészi és társadalmi problémáinak, kérdésfelvetéseinek megértetésére való törekvés az avantgárd stílusirányzatok egy-egy jellemző műalkotásának kiemelésével, közös elemzésével

Tananyag:

Az impresszionizmus és posztimpresszionizmus:
- Impresszionizmus (festők és műveik)
- Posztimpresszionizmus (festők és műveik)

Szecesszió:
- A századforduló építészete, képző- és iparművészete

A 20. század első felének avantgárd irányzatai:
- Fauvizmus (a modern francia festészet kolorista irányzata)
- Kubizmus (a látvány felbontása mértani formákra)
- Futurizmus (mozgás, dinamizmus)
- Expresszionizmus (kifejező forma- és színhasználat)
- Dadaizmus (a tagadás művészete)
- Szürrealizmus (álom és képzelettársítás)
- Konstruktivizmus (geometrikus kompozíciók síkban és térben)

Ipari formatervezés / dizájn:
- Bauhaus története és tevékenysége
- A kreatív tervezési folyamat fázisai
- Forma és funkció egysége

Vizsgadolgozat készítése:
- Műalkotásokkal, rajzokkal illusztrált műelemzés, műleírás

Követelmény:

A tanuló ismerje:
- a tanult művészettörténeti stílusok és stílusirányzatok főbb stílusjegyeit, jellemzőit
- a 19. század vége és 20. század első felének legmeghatározóbb alkotóit és legjellemzőbb alkotásait
- az egyes stílusirányzatok jellemző technikáit és kifejezési módjait

Legyen képes:
- a megismert művészettörténeti stílusirányzatok összehasonlítására és kölcsönhatásainak kiemelésére
- befogadni a modern művészet kísérletező jelenségeit
- művészeti, esztétikai élmények kifejtésére szóban, írásban és kompozíciós formai és színtani vázlatokban

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a megismert művészettörténeti korok, korszakok időrendjét
- a művészettörténeti korok, korszakok, stílusok és stílusirányzatok főbb stílusjegyeit és legkiemelkedőbb alkotóit, alkotásait
- a műalkotások elemzésének szempontrendszerét

Legyen képes:

- az egyes művészettörténeti korok felismerésére a jellemző stílusjegyek alapján
- műalkotásokat elemezni a megismert műelemzési szempontok szerint
- művészeti, esztétikai élmények felidézésére szóban, írásban és kompozíciós formai és színtani vázlatokban

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok:

- A már megismert művészettörténeti korok, stílusok és stílusirányzatok új összefüggésbe helyezése, formanyelvük és stílusjegyeik vizsgálata
- A művészeti ágak kapcsolatának bemutatása
- Műemlékek, múzeumok, gyűjtemények felkeresésével, kiállítások látogatásával a különböző kultúrák és a szűkebb környezet iránti elkötelezettség kialakítása

Tananyag:

Természetközeli népek, népcsoportok művészete egykor és ma:

- Afrika, Ausztrália, Óceánia, Amazónia törzsi művészete
- Észak-, Közép- és Dél-Amerika indián kultúrái
- Hitvilág, stílusok, szertartások, testfestés, tetoválás

A természetközeli népek, népcsoportok kultúrájának hatása a művészetre:

- A 20. századi izmusok és az ősművészet kapcsolata
- A természetközeli népek kultúrájának hatása napjaink művészetére

Népművészet:

- A népművészet fogalma, megközelítése
- A népi építészet háztípusai, felhasznált anyagai
- Hagyomány, életmód, szokások, ünnepek, zene, tánc, viselet, tárgykultúra
- Skanzenek Magyarországon
- Fenntarthatóság, újrahasznosítás, életmód és a népművészet hagyományai napjainkban

A városi folklór:

- Az ipari forradalom és a fogyasztói társadalom hatása a népművészetre
- Új életforma, új anyagok, új műfajok a városi folklórban
- Graffitik, utcai művészet
- A szubkultúrák művészete
- Műemlékek, múzeumok, gyűjtemények felkeresése, kiállítások látogatása
- Tárlatlátogatások a lakókörnyezeten belül és kívül a lehetőségekhez mérten
- Helyi művészek, alkotóközösségek felkeresése, műhely- és műterem-látogatások
- Művészeti ágak kapcsolatainak felfedezése, összművészeti kulturális programok látogatása, egyéni és csoportos elemzése

Követelmény:

A tanuló ismerje:

- tárgy- és környezetkultúra alkotásait – a tanult különböző természetközeli népek, népcsoportok tárgykultúrájának jellemző példáit
- a közvetlen lakókörnyezetében található múzeumokat, gyűjteményeket, kiállítótereket

Legyen képes:

- feltárni a különböző művészeti jelenségek, összefüggések mögött húzódó kapcsolatrendszereket
- különböző tárlatok látogatása alapján egyéni meglátásait mások számára is egyértelműen megfogalmazni

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok:
- A már megismert művészettörténeti, művészeti jelenségek új összefüggésbe helyezése, azok formanyelvének és stílusjegyeinek vizsgálata és összehasonlító elemzések végzése
- Az antik görög–római művészet a későbbi európai kultúrára gyakorolt hatásának megismertetése
- Műemlékek, múzeumok, gyűjtemények felkeresésével, kiállítások látogatásával a szűkebb környezet iránti elkötelezettség mélyítése

Tananyag:

Az ókori görög–római művészet hatása a későbbi korok művészetére:
- Építészeti újítások, oszloprendek
- Emberábrázolás az antik görög–római szobrászatban
- Ókori festészeti stílusok és technikák

Reneszánsz – az antikvitás újjászületése:
- Antik eszmények, formák és kánonok
- Az antik filozófia újjászületése
- Művészet és humanizmus
- A reneszánsz perspektíva
- Reneszánsz műemlékek, tárgyi emlékek Magyarországon

Barokk művészet térhódítása Európában:
- Egyházi barokk kifejezőeszközök előzményei, jellemzői és hatása a későbbi korok művészetére
- Világi építészet épületei Európában – kastélyok és paloták
- Magyarországi barokk műemlékek és a lakókörnyezet barokk emlékeinek megismerése

Klasszicizmus alapjai, jellemzői és hatása:
- Antik művészet formanyelvének hatása a klasszicizmus művészetére
- Magyarországi klasszicista építészet, szobrászat és festészet művei
- Gyűjtemények, múzeumok
- Az antikvitás hatása a hétköznapok tárgykultúrájában
- Az antik hagyományok hatása a 20. századi művészetre
- Az antik kultúra hatása napjainkban

Követelmény:

A tanuló ismerje:
- az antik görög–római művészet hatását a későbbi európai kultúrára
- a megismert művészettörténeti korok, korszakok legfontosabb alkotóit és alkotásait
- szűkebb környezetének műemlékeit, múzeumait, gyűjteményeit

Legyen képes:
- összefüggések megértésére a különböző korok és a műalkotások kapcsolatában
- összehasonlító elemzéseket végezni jellemző példák, műalkotások segítségével

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok:
- A művészettörténet és a vallástörténet kapcsolatának feltárása

- A műalkotásokban megjelenő vallási szimbólumok értelmezése

Tananyag:

Ókori kultúrák vallásai és hatásaik a művészetre:
- Ókori Egyiptom halotti kultusza
- Mezopotámia szakrális épületei és szobrai
- Ókori görög–római mitológia

Európán kívüli világvallások hatásai a művészetre:
- Az iszlám művészete
- A buddhizmus és a művészet
- A hinduizmus és a művészet
- A zsidó hiedelemvilág, életmód, kultúra és művészet

Európa művészete:
- A kereszténység kialakulása – az ókeresztény szimbólumok
- Keresztény művészet a középkorban
- Reneszánsz művészet és humanizmus
- Reformáció és ellenreformáció hatása a művészetre
- A felvilágosodás eszmerendszere
- 20. század ideológiái

Követelmény:

A tanuló ismerje:
- a főbb vallásokat a művészettörténet szempontjából
- a kereszténység történetét, szimbólumait, helyét, szerepét az európai kultúrában

Legyen képes:
- tájékozódni a vallástörténet és a művészettörténet nagy korszakaiban
- önálló, alkotó szellemű elemzéseket végezni jellemző példák, műalkotások segítségével

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok:
- A 19–20. századi művészet összefüggéseinek értelmezése
- Az avantgárd, a neoavantgárd és a posztmodern tendenciák áttekintése, jellemzői és céljai, kiemelt kortárs művészek és alkotások megismerése
- Művészet és kommunikáció, alkotó és befogadó viszonyrendszerének értelmezése
- Magyarországi kortárs művészek alkotásainak megismerése, egyéni és közös elemzése

Tananyag:

Realizmustól az impresszionizmusig:
- A plein air festészet jellemzői, festészeti technikái
- Az impresszionizmustól a posztimpresszionizmusig:
- Impresszionizmus (pillanatnyi benyomás)
- Pointillizmus (optikai színkeverés)
- Posztimpresszionizmus (a modernizmus előfutárai)
- Az építészet és az ipari forradalom kölcsönhatása
- A hagyományos historizáló építészet és az új utakat kereső modern építészeti megoldások

A szecesszió jellemzői, összművészeti stílusjegyei:
- A szecessziós építészet magyarországi mesterei és a legismertebb épületei
- A szecesszió és az alkalmazott művészetek, az iparművészeti alkotások és technikák jellemzői

A fotó és film kialakulása és hatása a képzőművészetre:
- Fotó- és filmtörténeti áttekintés választott/kiemelt példák alapján

Kreatív tárgytervezés / ipari formatervezés / dizájn:
- Bauhaus története, tevékenysége és hatása
- A kreatív tervezési munkafolyamat fázisai
- Forma és funkció összhangja

A 20. század első felének avantgárd irányzatai és összefüggéseik:
- Avantgárd mozgalmak jellemzői és céljai kiemelt művészek és alkotások alapján

A 20. század második felének képzőművészeti irányzatai:
- Absztrakt expresszionizmus jellemzői és hatása a későbbi művekre (lírai absztrakció, gesztusfestészet)
- Neoavantgárd művészet 1945-től az 1980-as évekig
- Pop art és rokonjelenségei (pop art jellemzői és hatása, újrealizmus, hiperrealizmus)
- Tudományos és technicista irányzatok (op-art, kinetikus és mobil művészet)
- Konceptuális művészet (koncept art, minimal art, arte povera, land art)
- Fluxus (mail art)
- Eseményművészetek / event (akció, happening, performansz, body art)

Posztmodern tendenciák az 1980-as évektől napjainkig:
- Újvad festészet / Heftige Malerei, transzavantgárd
- Graffiti alkotások a városi környezetben, utcai művészet és a közönség szerepe
- Magánmitológiák, magyarországi művészek – művészeti életutak
- Kortárs művek elemzése, megközelítési szempontok bővítése
- Intermediális művészet napjaink kortárs művészetében
- Művészet és kommunikáció, alkotó és befogadó viszonyrendszere
- Magyarországi kortárs művészek alkotásainak megismerése, a választott művek egyéni és közös értelmezése

Vizsgadolgozat készítése:
- Műalkotásokkal, rajzokkal illusztrált műelemzés, műleírás források megjelölésével, digitális prezentáció összeállítása

Követelmény:

A tanuló ismerje:
- a 19–20. századi művészet stílusait, stílusirányzatait, összefüggéseit
- a magyarországi kortárs művészet legmeghatározóbb példáit

Legyen képes:
- összehasonlító elemzéseket végezni jellemző kortárs művészeti példák, műalkotások segítségével
- önálló, alkotó szellemű műelemzésre, vélemények ütköztetésére, vitakészsége fejlesztésével más nézetek, vélemények megértésére, elfogadására

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:
- a művészettörténeti korok, stílusok és stílusirányzatok lényeges sajátosságait a legfontosabb alkotók és a legjellemzőbb alkotások tükrében
- a műelemzés szempontrendszerét
- a lakókörnyezetében lévő állandó és időszakos kiállítóhelyeket, gyűjteményeket, múzeumokat

A tanuló legyen képes:
- tájékozódni a művészettörténet nagy korszakaiban, stílusaiban, a 20. század stílusirányzataiban és napjaink kortárs művészetében
- felismerni koronként a jellemző alkotásokat, stílusjegyeket

- összehasonlító elemzéseket végezni jellemző példák, műalkotások segítségével
- összefüggések megértésére a kor és a műalkotások kapcsolatában
- művészeti, esztétikai élmények felidézésére szóban, írásban és kompozíciós formai és színtani vázlatokban – egyéni és csoportmunkában
- önálló, alkotói szellemű műelemzésre, vélemények ütköztetésére és elfogadására

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
- Szemléltetésre szolgáló technikai eszközök (projektor).
- Szemléltető anyagok (képek, szakkönyvek, folyóiratok, CD, DVD–k).

SZÍN-ÉS BÁBMŰVÉSZET

Az alapfokú színművészeti – bábművészeti oktatás célrendszere és funkciói
Az alapfokú művészetoktatás keretében folyó színházi–bábszínházi nevelés – figyelembe véve a tanulók érdeklődését, életkori sajátosságait, előzetes színházi – dramatikus tapasztalatait – lehetőséget biztosít a színművészet – bábművészet iránt vonzódó tanulók képességeinek fejlesztésére; ismereteik gyarapítására, művészeti kifejező készségeik kialakítására és fejlesztésére, a művészeti szakterületen való jártasság megszerzésére és gyakorlására, illetve felkészít a művészeti alapvizsgára és záróvizsgára.
A képzés lehetővé teszi mindkét területen:
– A tanulók számára önmaguk tudatos megfigyelését
– Az önértékelést annak érdekében, hogy képessé váljanak saját eredményeik felismerésére és azok színházi (bábszínházi) munka során történő alkalmazására
– Az önkifejezést, a közös alkotómunka örömteli együttlétének megtapasztalását
– Az élet más területein elsajátított tanulói ismeretek, készségek, attitűdök színjátékban (bábjátékban) való alkalmazását
– Drámával és színházzal (bábszínházzal) kapcsolatos tanulói aktív szókincs bővítését
– Színházi (bábszínházi) előadások egyéni vagy csoportos készítését, illetve mások által bemutatott produkciók megtekintését, értelmezését
A színművészet területén különösen:
– Változatos dramatikus tevékenységformákban való részvételt
– Az alapvető dramatikus technikák és a színházi konvenciók megismerését, alkalmazását differenciált feladatokban
– A színházi–drámai formával való kísérletezést, a színpadi megjelenítés jellemzőinek megismerését
– A színjáték kulturális hagyományainak megismerését
- A színjátéknak mint művészi kommunikációs formának a megtapasztalását

A színművészeti – bábművészeti oktatás általános fejlesztési követelményei
Kiemelt kompetenciák a színművészet területén:
Bemeneti kompetenciák:
- iskolai előképzettség nem szükséges
Szakmai kompetenciák:
- Színházi alapfogalmak/szakkifejezések alkalmazása
- Drámai/színházi konvenciók alkalmazása

- Meghatározó történeti és kortárs színházi stílusok felismerése
- A színházi műfajok felismerése
- A szöveg– és előadáselemzés meghatározó szempontjainak, a színészi alkotómunka fázisainak, főbb összetevőinak megismerése, alkalmazása
- Drámai szövegek értő – színészi szempontokat figyelembe vevő – olvasása
- Különböző színészi technikák megismerése és alkalmazása
- Színházi improvizáció
- Karakterábrázolás nyelvi, beszédtechnikai, illetve mozgásos eszközökkel
- Előadásban (játékban) szerepek megformálása
- A rendezői instrukciók mentén végzett munka
- Más művészeti ágak területéről származó ismereteinek alkalmazása a szerepalkotás során
- Színházi előadások elemzése, értékelése

Személyes kompetenciák:
- Önállóság
- Döntésképesség
- Érzelmi stabilitás, kiegyensúlyozottság
- Mozgáskoordináció
- Fejlődőképesség, önfejlesztés

Társas kompetenciák:
- Kapcsolatteremtő készség
- Kezdeményezőkészség
- Empatikus készség
- Tolerancia
- Kommunikációs rugalmasság
- Adekvát metakommunikáció
- Konfliktusmegoldó készség

Módszerkompetenciák:
- Kreativitás, ötletgazdagság
- Problémamegoldás
- Figyelem összpontosítás
- Helyzetfelismerés
- Kritikus gondolkodás

Színjáték

Főtárgy: Dráma és színjáték
Kötelezően választható tantárgy: Beszéd és vers
Választható tantárgyak:
A tanszak bármely tantárgya

Csoportlétszámok: 8-20 fő. Intézményünk nem él a csoportbontás lehetőségével.

Óraterv

Tantárgy	Évfolyamok		
	Előképző	Alapfok	Továbbképző

	1.	2.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Főtárgy	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Kötelezően választható tantárgyak			1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Választható tantárgyak	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Összes óra	**2–4**	**2–4**	**4–6**	**4–6**	**4–6**	**4–6**	**4–6**	**4–6**	**4–6**	**4–6**	**4–6**	**4–6**

DRÁMA ÉS SZÍNJÁTÉK

A dráma és színjáték főtárgy elsődleges célja, hogy a színházművészet – ezen belül is elsősorban a színjáték – iránt érdeklődő tanulók számára lehetőséget biztosítson a drámán és színjátékon keresztül történő önkifejezésre, közösségi alkotásra, a kommunikációs és előadói képességeik fejlődésére, a színházi alkotófolyamaton keresztül a színpadi munka alapjainak elsajátítására, a színházon keresztül önmagukra és a világra vonatkozó kérdések megfogalmazására és a válaszok keresésére.
A tantárgy oktatása során a célokat a közösségben végzett dramatikus tevékenység élményén, a játék örömén keresztül érjük el.
A tantárgy feladata, hogy a folyamatos fejlesztés eredményeképpen a tanuló váljon képessé a dráma és a színház értő befogadására, értelmezésére, illetve művészi együttműködésen keresztül, tanulótársaival együtt, drámai és színházi produktumok létrehozatalára.

Előképző
1. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
Ismertesse meg a tanulókkal:
– a csoportos játék örömét
– a csoportos játék szabályait
– az érzékszervek működésének jelentőségét
– az alapvető emberi, állati mozgássémákat
– a jelenet kezdetének és befejezésének fontosságát
– a szerepjátékokban való részvétel élményét
– a dramatikus munkához szükséges népi gyermekjátékokat, kiszámolókat, mondókákat, gyerekdalokat, énekes–táncos játékokat, gyerekverseket, népmeséket
Fejlessze a tanulók:
– érzékszerveinek működését, érzékelését
– ritmusérzékét
– megfigyelő– és utánzóképességét
– mozgásos ügyességét, koordinációját
– együttműködési képességét
– hallási figyelmét
– figyelemösszpontosító (koncentráló) képességét
– szabálytudatát
– közösségtudatát
Ösztönözze a tanulókat:

– környezetük megfigyelésére, megismerésére, az arról való véleményalkotásra
– társaikkal való nyugodt kapcsolat kialakítására, egymás elfogadására
– versek, mesék meghallgatására, értelmezésére
– a hétköznapi szabályok és a csoportos játék szabályainak betartására és betartatására
– a nemkívánatos (pl. agresszív) viselkedésformák visszaszorítására
– a játék örömének másokkal való megosztására
Tananyag:
Bemelegítő mozgásos játékok:
– Versenyjátékok, nagymozgásos játékok
– Népi kiszámoló– és fogócskajátékok
– Egyszerű mozgáselemeket is tartalmazó körjátékok, népi játékok
– Egyszerű mímes játékok tanári narrációra
– Rövidebb versek, mesék kísérése mozgással
Érzékelő játékok:
– Színek, formák, illatok, ízek felismerése, csoportosítása, megkülönböztetése
– Az érzékszervek által keltett érzetek megfogalmazása
– Az idő észlelésének fejlesztése
Ritmusgyakorlatok:
– Egyenletes lüktetés érzékeltetése mondókázással
– Szöveges és mozgásos ritmusjátékok
– Tempótartás (gyors és lassú) különböző térformákban
– Természetes ritmusok felfedezése és mozgásos lekövetése
Beszédgyakorlatok:
– Hangok utánzása
– Beszédszervek ügyesítése játékos formában (ajak–, nyelvgyakorlatok)
– Beszédre késztető játékok
Utánzó játékok:
– Testtartás és mozgás utánzása
– Hétköznapi tevékenységek utánzása
– Állatok mozgásának utánzása
Memória– és koncentrációfejlesztő játékok:
– Mondókák, kiszámolók, találós kérdések
– Mozgásos és szöveges figyelemfejlesztő játékok
Szerepjátékok, szabályjátékok:
– Népi gyermekjátékok
– Énekes–táncos játékok
– Mozgásos (testnevelési) játékok
– Egyszerű szerkezetű drámajátékok
Csoportos improvizációs játékok:
– Mondókák, gyerekdalok feldolgozása
– Gyerekversek feldolgozása
Komplex drámafoglalkozások:
– Mesei motívum vagy meserészlet vagy rövidebb mese feldolgozása tanári közreműködéssel (térmeghatározás, szimuláció, a teljes csoportot megmozgató szerepjáték, a tanár szerepben, szertartás, állókép, némajáték)
Követelmények:
A tanulók ismerjék:
– az érzékszervek működésének funkcióját, jelentőségét

– a jelenet kezdetének és befejezésének fontosságát
– a dramatikus munkához szükséges népi gyermekjátékokat, kiszámolókat, mondókákat, gyerekdalokat, énekes–táncos játékokat, gyerekverseket, népmeséket (mindegyikből legalább egyet)
Legyenek képesek:
– adottságaiknak megfelelően a látáshoz és halláshoz kapcsolódó differenciált és pontos érzékelésre
– a csoportos ritmusjátékokban való aktív részvételre
– alapvető emberi, állati mozgássémák utánzására, a csoportos utánzó játékokban való aktív részvételre
– legalább egy vers vagy rövid meserészlet önálló elmondására
– a beszéd és a mozgás összekapcsolására csoportos játék során
– a szerepjátékokban, csoportos improvizációkban való részvételre
– társaikkal való együttműködésre

2. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
Ismertesse meg a tanulókkal:
– a csoportos improvizációs játék örömét
– a csoportos játék szabályait
– az alapvető emberi, állati mozgássémákat
– a bemelegítéshez használható mozgásos (testnevelési) játékokat
– az alapvető ritmushangszerek használatát
– a dramatikus munkához szükséges újabb népi gyermekjátékokat, mondókákat, gyerekdalokat, gyerekverseket, népmeséket
– egyes drámajátékok szabályait
Fejlessze a tanulók:
– érzékszerveinek működését, érzékelését
– ritmusérzékét
– megfigyelő– és utánzóképességét
– mozgásos ügyességét, koordinációját
– együttműködési képességét
– hallási figyelmét
– figyelemösszpontosító (koncentráló) képességét
– kifejezőkészségét
– helyzetfelismerési képességét
– szabálytudatát
– közösségtudatát
Ösztönözze a tanulókat:
– környezetük megfigyelésére, megismerésére, az arról való véleményalkotásra
– társaikkal való nyugodt kapcsolat kialakítására, egymás elfogadására
– versek, mesék meghallgatására, értelmezésére
– az önállóan olvasott versek, mesék élményének megosztására
– a hétköznapi szabályok és a csoportos játék szabályainak betartására és betartatására
– a nemkívánatos (pl. agresszív) viselkedésformák visszaszorítására
– a játék örömének másokkal való megosztására
Tananyag:
Mozgásgyakorlatok:

– Fogójátékok
– Versenyjátékok, nagymozgásos játékok
– Mozgáselemeket tartalmazó körjátékok, népi játékok
– Mímes játékok tanári narrációra
Érzékelő játékok:
– Az érzékszervek által keltett érzetek megfogalmazása
– Színkompozíciók összehasonlítása
– Tájékozódás hangok segítségével, tapintással, szaglással
– Az idő észlelésének fejlesztése
Ritmusgyakorlatok:
– Szöveges és mozgásos ritmusjátékok
– Tempótartás különböző térformákban
– Futások irányváltoztatással
– Ritmushangszerek és mozgás
Beszédgyakorlatok:
– Beszédre késztető játékok
– Beszédgimnasztikai gyakorlatok
– Beszédszervek ügyesítése játékos formában
Utánzó játékok:
– Egyszerű mozgástükrözések
– Hétköznapi tevékenységek és mesterségek jellemző gesztusainak utánzása
– Állatmozgások, természeti jelenségekhez kapcsolódó mozgások utánzása
Memória– és koncentrációfejlesztő játékok:
– Versek, mondókák szöveg nélkül, csak mozgással
– Összetettebb mozgásos és szöveges figyelemfejlesztő játékok
Szerepjátékok, szabályjátékok:
– Népi gyermekjátékok
– Mozgásos (testnevelési) játékok
– Egész csoportos és páros munkára épülő drámajátékok
– Vetélkedőjátékok
Komplex drámafoglalkozások:
– Mesei motívum vagy meserészlet, vagy rövidebb mese feldolgozása tanári közreműködéssel (térmeghatározás, közös rajzolás, üzenetek, szimuláció, a teljes csoportot megmozgató szerepjáték, a tanár szerepben, szertartás, állókép, némajáték)
Követelmények:
A tanulók ismerjék:
– a csoportos játék szabályait
– az alapvető emberi, állati mozgássémákat
– a bemelegítéshez során használt mozgásos (testnevelési) játékokat
– a megismert ritmushangszerek használatát
– a dramatikus munkához szükséges népi gyermekjátékokat, mondókákat, gyerekdalokat, gyerekverseket, népmeséket (az újonnan – tanultak közül mindegyikből legalább egyet)
– egyes drámajátékok szabályait
Legyenek képesek:
– adottságaiknak megfelelően differenciált és pontos érzékelésre
– a csoportos ritmusjátékokban való aktív részvételre
– alapvető emberi, állati mozgássémák utánzására, a csoportos utánzó játékokban való aktív részvételre

– legalább egy újonnan tanult vers és rövid meserészlet önálló elmondására
– a beszéd és a mozgás összekapcsolására a játékok során
– a szerepjátékokban, csoportos improvizációkban való részvételre
– társaikkal való együttműködésre

Alapfok
1. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
Ismertesse meg a tanulókkal:
– a képzelet és az emlékezet szerepét, fontosságát
– az egyszerű mozgáselemek összekapcsolását
– a tér használatát és az abban való tájékozódást
– a helyszín fogalmát, jelentőségét
– a figyelemösszpontosítás fontosságát, alapvető technikáit
– a beszédtevékenység részeit (légzés, hangadás, kiejtés)
– rövidebb prózai mesék dramatikus feldolgozásának folyamatát
– a hang tulajdonságait (pl. mélység, magasság)
– a legfontosabb légző– és hangképző gyakorlatokat
– a ritmikus mozgással kombinált koncentrációs gyakorlatokat
Fejlessze a tanulók:
– együttműködő képességét
– képzelőerejét
– mozgásos improvizációs képességét
– térbeli tájékozódását
– figyelem–összpontosító képességét
– megfigyelő képességét
– problémamegoldó képességét
– ritmusérzékét
– légzőkapacitását
– hangképzését
– artikulációs képességét
Ösztönözze a tanulókat:
– maguk és környezetük egyre tudatosabb megfigyelésére
– a közlésformák egyre differenciáltabb alkalmazására
– társaikkal való együttműködésre
– gondolataik és érzelmeik pontos kifejezésére
– a csoporton belüli aktív és kezdeményező munkára
– kiscsoportokban önállóan végzett tevékenységre
Tananyag:
Mozgásgyakorlatok:
– Összekapaszkodó, érintésére törekvő, érintés elől elhúzódó, a gimnasztika gyakorlatait játékos szituációba tevő gyakorlatok (pl.: váll–, térdérintős játékok, nehezített speciális helyzetű fogók)
– Lazító és feszítő gyakorlatok
– Térformáló, térérzékelő játékok: játékos formában különböző térformák felvétele, formálása, kikerüléses gyakorlatokban térérzék–fejlesztés körjátékok, lánc–típusú népi játékok
– Szabad mozgás zenére önállóan és a társakkal együttműködve
Beszédgyakorlatok:

– Légzőgyakorlatok
– A saját és a társak légzésének megfigyelése nyugalmi állapotban, tevékenység során (pl. tűzfújás), beszéd közben; a tapasztalatok megfogalmazása
– Fúvójátékok (pl. lyukas kulcs, síp, szájharmonika fúvása) a kilégzés erejének és hosszának tanulmányozására; folyamatos és szaggatott fúvások
– Indirekt légzőgyakorlatok (pl. „gumibaba” felfújása, leeresztése)
– Hanggyakorlatok
– A hangadás megfigyelése (ásítás, nevetés, lelkiállapotok, hangulatok tükröződése a hangban)
– A hang tulajdonságairól szerzett tapasztalatok megfogalmazása (magas–mély, halk hangos)
– Egymás hangjának felismerése, utánzása
– Hangkitalálás (a saját hangtól eltérő hangzások játékos próbálgatása)
– Szavak, rövid mondatpárok játékos variálása
– Játékos hangerő–gyakorlatok
– Artikulációs gyakorlatok
– A kiejtés, az artikulációs mozgások megfigyelése
– A beszédszervek mozgásának „ügyesítése” szavak, szólamok ismételgető ejtésével
– Szájról olvasás – kezdetben hangok, majd szavak
– Szóláncok pontos hangzó– és szóvégejtéssel
– Hangsúlygyakorlatok
– A szóhangsúly gyakorlása (az első szótag nyomatékos ejtésének gyakorlása egyre hosszabb szavakban)
– Az összetett szavak előtagjának és a teljes személynév első tagjának hangsúlya
Fantáziajátékok:
– Elképzelt tárgyak, helyszínek, figurák részletes kigondolása csoportban
– A közösen kitalált figurák, helyszínek, tárgyak köré szervezett játék
Ritmikus mozgással kombinált koncentrációs gyakorlatok:
– Játékos, mozgással és szöveggel összekapcsolt ritmikus koordinációs gyakorlatok (pl.: versek, mondókák ütemezése tapssal, járással, mozgással különböző tempóban)
– Térkitöltő gyakorlatok
– Ritmikus, mozgással és szöveggel összekapcsolt számolós gyakorlatok
– Gyermekversek, mondókák ritmus– és mozgásváltással
Dramatikus játékok:
– Mimetikus (egyéni és csoportos) improvizációk zenére
– Szituációs játékok pl. szó, mondat, helyszín megadásával
Komplex drámafoglalkozások:
– Központi figura köré épülő dráma (hangaláfestés, szerep a falon, térképek és ábrák készítése, állókép, gyűlés, véletlenül meghallott beszélgetés, képaláírás, maszkok, beépített szereplő, gondolatkövetés konvenciók felhasználásával)
Követelmények:
A tanulók ismerjék:
– a tér használatát és az abban való tájékozódást
– a helyszín fogalmát, jelentőségét
– a figyelemösszpontosítás fontosságát, alapvető technikáit
– a beszédtevékenység részeit (légzés, hangadás, kiejtés)
– a hang tulajdonságait (pl. mélység, magasság)
– a legfontosabb légző– és hangképző gyakorlatokat
– a ritmikus mozgással kombinált koncentrációs gyakorlatokat
Legyenek képesek:

– egyszerű képzettársításra, annak játékbeli alkalmazására
– egyes érzelmi állapotok verbális és mozgásos kifejezésére
– a tanult mozgáselemek összekapcsolására
– az adott tér használatára és az abban való tájékozódásra
– a helyszín fogalmának alkalmazására, jelentőségének felismerésére
– a tanult beszédgyakorlatok tudatos alkalmazására
– tanári irányítás mellett zajló komplex dramatikus tevékenységben való részvételre

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok:
Ismertesse meg a tanulókkal:
– a figyelem–összpontosítás tudatos alkalmazását
– a megfigyelés és önmegfigyelés fontosságát
– a bizalomra épülő kapcsolatteremtés és kapcsolattartás szabályait
– a tiszta, érthető beszéd alapjait
– a történet, a jelenet, jelenet kezdete és vége, a főhős, a szereplők fogalmát
– a szereplők ábrázolását segítő egyes technikákat (pl. beszédstílus, testtartás)
– a beszédtevékenység részeinek egymásrautaltságát
– a feszítés–lazítás alapgyakorlatait
– a mimikai bemelegítés gyakorlatait
Fejlessze a tanulók:
– figyelem–összpontosító képességét
– megfigyelő képességét
– együttműködő képességét
– verbális megnyilvánulásainak tisztaságát
– fogalmazási és kifejező képességét
– dramatizáló képességét
– rögtönzési képességét
– elméleti drámaelméleti tudását
Ösztönözze a tanulókat:
– figyelmük tudatos összpontosítására
– a külvilág és önmaguk érzékeny megfigyelésére
– önálló és tudatos kapcsolatteremtésre
– a nemkívánatos viselkedésformák konstruktív visszajelzésére, megváltoztatására
– önálló verbális megnyilvánulásra
– pontos és kifejező szerepjátékra
– önálló dramatizálásra
Tananyag:
Mozgásgyakorlatok:
– Gimnasztikus gyakorlatok játékos helyzetekben, nehezített járásmóddal, fordított testhelyzetben
– Indítás és megállás különböző tempóban, helyzetben, magasságban történő gyakorlása versenyjátékok segítségével (pl. tapsos fogó, csendkirály – típusú játékok)
Lazító gyakorlatok:
– Feszítés–lazítás fekve, állva, ülve
– Az arc ellazítása, „kirázása” kilégzés közben
Beszédgyakorlatok:
– Légzőgyakorlatok

– A különböző légzéstípusok megfigyelése (váll, mellkas, rekesz)
– A célszerű beszédlégzés folyamatának ismertetése
– Saját légzés megfigyelése nyugalmi állapotban és beszéd közben
– Zörej nélküli belégzést követő kilégzés a laza testtónus megőrzése mellett
– Kapacitásnövelő gyakorlatok versekkel, mondókákkal a laza testtónus megtartása mellett (legfeljebb 40–50 szótag)
– Hanggyakorlatok
– Játékos hangerőpróbálgatás
– Hangok próbálgatása az erős érzelmi–indulati állapotok kifejezésére
– Artikulációs gyakorlatok
– Az áll nyitó mozdulatát megerősítő gyakorlatok
– Nyelvmozgást ügyesítő gyakorlatok
– Ritmus és tempógyakorlat
– Versek ütemezése kötött mozgással
– Hangsúly– és hanglejtésgyakorlatok
– Számnevek, évszámok hangsúlya
– A kijelentés hanglejtése
Koncentrációs gyakorlatok:
– Játékok számokkal
– Kérdés–felelet típusú játékok
– Mozgáskoncentrációs játékok
Kapcsolatteremtő és bizalomgyakorlatok:
– Kapcsolatteremtés szemkontaktussal, érintéssel, kézfogással, hanggal
– Vakvezető játékok alapváltozatai
Improvizációs játékok:
– Mimetikus improvizációk (mozdulatra, hangeffektusokra, tárgyakkal)
– Hétköznapi élethelyzetek felidézése mozgással és beszéddel
– Szituációs játékok (pl.: befejezetlen történetre, képzőművészeti alkotások reprodukcióival, a szereplők jellegzetes vonásainak megadásával)
– Rövid történetek (ismert mesék) elmesélése zenére, kisebb csoportokban előkészített improvizációkkal
Komplex drámafoglalkozások:
– Reális (de eltávolított) szituációk kibontása drámán keresztül
– Csoportról szóló drámaóra (a jelmezöltés, befejezetlen anyagok, interjú, forró szék, szerepcsere, kiscsoportos improvizáció, mímes játék, az igazság pillanata, belső hangok, szertartás, vita konvenciók felhasználásával)
Drámaelméleti alapok:
– Verses mesék, mesék, elbeszélések szerkezetének érzékeltetése (történet, jelenet, jelenet kezdete és vége, főhős, szereplők, helyszín)
Követelmények:
A tanulók ismerjék:
– a figyelem–összpontosítás tudatos alkalmazását
– a megfigyelés és önmegfigyelés fontosságát
– a bizalomra épülő kapcsolatteremtés és kapcsolattartás szabályait
– a tiszta, érthető beszéd alapjait
– a történet, a jelenet, jelenet kezdete és vége, a főhős, a szereplők fogalmát
– a szereplők ábrázolását segítő egyes technikákat (pl. beszédstílus, testtartás)
– a feszítés–lazítás alapgyakorlatait

– a mimikai bemelegítés gyakorlatait
Legyenek képesek:
– figyelmük tudatos összpontosítására
– társaik, önmaguk és a felnőtt világ érzékeny megfigyelésére
– a bizalom megélésére
– érzékeny kapcsolatteremtésre és a kapcsolat megtartására
– tiszta és kifejező verbális megnyilatkozásokra
– egy nagyobb lélegzetű vers vagy próza pontos, tiszta, érthető elmondására
– aktív szerepjátékra

3. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
Ismertesse meg a tanulókkal:
– az együttérző beleélés szükséges voltát
– a szavak nélküli közlések jelentőségét
– a nonverbális kommunikáció csatornák működését
– a kommunikációs jelek jelentéshordozó erejét
– a feszültség élményét és fogalmát
– az analógiás gondolkodás alapjait
– a karakter fogalmát
– a gyakran alkalmazott páros és kiscsoportos kooperációs játékokat
Fejlessze a tanulók:
– légzéskapacitását
– térhez igazodó beszédét
– artikulációs képességét
– empátiás képességét
– verbális és nonverbális kommunikációs képességét
– fantáziáját és kreativitását
– differenciált kifejezőképességét
– fogalmi gondolkodását
– kooperációs készségét
Ösztönözze a tanulókat:
– elfogadó együttműködésre
– érzelmeik és szándékaik pontos kifejezésére
– a nonverbális kommunikációs jelek tudatos használatára
– a nonverbális kommunikációs jelek minél pontosabb értelmezésére
Tananyag:
Mozgásgyakorlatok:
– Versenyjátékok, különböző típusú fogójátékok, nehezített fogó és üldözéses játékok a megfelelő intenzitású jelenlét megteremtésére és a feszültség elvezetésére
– Különböző tempójú, karakterű és funkciójú futástípusok
– Testrész–vezetéses futások, páros fogó, a vezetőt követő futás
– Lazító gyakorlatok
– Feszítés–lazítás testrészenként
Beszédgyakorlatok:
– Légzőgyakorlat
– A be– és kilélegzett levegő mennyiségének fokozatos növelése a laza testtónus megtartása mellett kapacitásnövelés versekkel, mondókákkal (legfeljebb 50–60 szótag)

– Hanggyakorlatok
– A térhez igazodó hangerő gyakorlása
– Az emelt hangvétel gyakorlása a test megfelelő tónusának összehangolásával (pl.: rikkancs, piaci árus, idegenvezető)
– Artikulációs gyakorlatok
– Nyelvtörő mondókák
– A hosszú magánhangzók pontos ejtésének gyakorlatai
– Szájról olvasási gyakorlatok (versek, verssorok)
– Ritmus és tempógyakorlat
– Ütemezés változó tempóban kitalált mozgássorral, tánccal, tapsjátékkal
– Hangsúly–és hanglejtésgyakorlat
– A kérdezés hangsúlya kérdőszóval és anélkül
– A kérdezés hanglejtése kérdőszóval és anélkül
Kapcsolatteremtő és kommunikációs játékok:
– Az arc, tekintet, gesztusok kifejezőképességét fejlesztő játékok, gyakorlatok
– Érzelmi állapotok kifejezése testtartással, gesztusokkal
– Üzenetek (pl.: utasítások, parancsok, kérések) küldése tekintettel és gesztusokkal
Fantáziajátékok:
– Tárgyjátékok, tárgyak megszólaltatása, képzeletbeli tárgyak
– Képzelt lények megszemélyesítése, beszéltetése
– Belső képek megjelenítése mozgással és beszéddel
Improvizációs játékok:
– Szituációs játékok vázlat megadásával
– Különböző karakterek megjelenítése páros vagy kiscsoportos improvizációkban
– Feszültségteli hétköznapi helyzetek megjelenítése és értelmezése
– Látott vagy hallott történetek feszültségteli jeleneteinek felidézése improvizációkban
Páros és kiscsoportos kooperációs játékok:
– Tükörjátékok
– Távolságtartó játékok
– Szoborjátékok
Ön– és társismereti játékok:
– Tulajdonságok megfogalmazásával járó játékok (apróhirdetés, tulajdonságok vására)
– Egyszerű visszajelzésekre építő játékok
Komplex drámafoglalkozások:
– Erkölcsi dilemmákat vizsgáló drámaórák (pl.: a szakértő köntösében, telefonbeszélgetés, az élet egy napja, fórum–színház, Hogyan történt? konvenciókkal)
Követelmények:
A tanulók ismerjék:
– az együttérző beleélés szükséges voltát
– a szavak nélküli közlések jelentőségét
– a nonverbális kommunikáció csatornák működését
– a kommunikációs jelek jelentéshordozó erejét
– az analógiás gondolkodás alapjait
– egyes karakterjellemzőket
– a gyakran alkalmazott páros és kiscsoportos kooperációs játékokat
– a belső feszültség élményét, szerepét a drámai történésekben
Legyenek képesek:
– a szavak nélküli közlések különböző élethelyzetekben való felismerésére

– a nonverbális kommunikációs csatornák használatára
– aktív részvételre különböző élethelyzeteket feldolgozó improvizációkban, komplex drámaórákban
– feszültségteremtő drámai jelenetek létrehozására
– beszédüket a térhez igazítani
– pontosan körülírt feladatok kiscsoportokban történő elvégzésére

4. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
Ismertesse meg a tanulókkal:
– az elemző gondolkodás lényegét, használatát
– különböző hétköznapi élethelyzetek és morális problémák dramatikus megjelenítésének egyes módjait
– a konfliktus és a feszültség fogalmát, különbözőségét
– a színpadi tér kreatív használatának alapjait
– az artikuláció ritmus– és tempóformáló szerepét
– az időmértékes versek ritmizálását
– a tagadás hangsúlyát
– az improvizáció szabályait
– a színpadi létezés alapszabályait
– a figyelem felkeltésének és megtartásának eljárásait
Fejlessze a tanulók:
– légzéskapacitását
– kifejező beszédét
– testkontrollját
– elemző gondolkodási képességét
– szóbeli és nem szóbeli kifejezőképességét
– fogalmazási képességét
– helyzetfelismerési képességét
– problémamegoldó képességét
– együttműködési képességét
– megfigyelési képességét
– analógiás gondolkodását
– előadói képességét
– improvizációs képességét
Ösztönözze a tanulókat:
– önmaguk és környezetük tudatos megfigyelésére
– kritikus és önkritikus gondolkodásra
– különböző élethelyzetek és morális problémák erőszakmentes kezelésére
– beszédük és mozdulataik koordinált és kifejező használatára
– a különböző közlésformák differenciált alkalmazására
– egy–egy életkoruknak megfelelő rövid vers vagy prózai mű részletének bemutatására
– a munkaforma önálló megválasztásra egy–egy probléma feldolgozása során
– életkoruknak megfelelő rangos színházi előadások, színházi nevelési programok, filmek megtekintésére és a látottak közös feldolgozására a dráma eszközeivel
Tananyag:
Mozgásgyakorlatok:

– Futásos és kikerüléses gyakorlatok: ritmus és irányváltásos futások (szituációval), testrész–vezetéses futások
– Egyensúly–játékok: toló és húzó mozdulatok játékos formában
– Lazítógyakorlat
– Feszítés–lazítás testrészenként
Beszédgyakorlatok:
– Légzőgyakorlatok
– Légzéskapacitás növelése a laza testtónus megtartása mellett (legfeljebb 60–70 szótag)
– Hanggyakorlatok
– Hangkitalálás
– Artikulációs gyakorlatok
– Nyelvtörők, versek pontos, pergő kiejtéssel
– Magánhangzók gyakorlatai (különös figyelemmel az időtartamra)
– Szinkronizálási (leolvasási) gyakorlatok versekkel
– Ritmus–és tempógyakorlat
– Időmértékes versek ritmizálása
– Hangsúlygyakorlat
– A tagadás hangsúlyai
Bizalomgyakorlatok:
– Vakvezetéses gyakorlatok
Improvizációs játékok:
– Rögtönzések életkori témákra
– Hétköznapi szituációkat feldolgozó páros rögtönzések
– Rögtönzések közmondásokra
– Rögtönzések megadott konfliktusra
– Rögtönzések megadott témára
– Rövid monológok különböző élethelyzetekben
Komplex drámafoglalkozások:
– Erkölcsi, életkori és társadalmi problémák feldolgozása drámával
– Ismert történetek, regények részleteinek feldolgozása drámán keresztül (pl.: riportkészítés, montázs, újrajátszás, stílusváltás, analógia, mélyítés konvenciók által)
Színjátékos gyakorlatok:
– A színpadi létezés alapszabályai
– Rövid vers vagy prózai mű részletének önálló előadása
– Rögzített kiscsoportos improvizációk nézők előtt
– A figyelem felkeltése és megtartása
Követelmények:
A tanulók ismerjék:
– különböző hétköznapi élethelyzetek és morális problémák dramatikus megjelenítésének egyes módjait
– a konfliktus és a feszültség fogalmát, különbözőségét
– a színpadi tér kreatív használatának alapjait
– az időmértékes versek ritmizálását
– a tagadás hangsúlyát
– az improvizáció szabályait
– a színpadi létezés alapszabályait
– a figyelem felkeltésének és megtartásának eljárásait
Legyenek képesek:

– mozgásuk, testtartásuk kontrollálására a csoportos gyakorlatok során
– véleményalkotásra a látott színművek, filmek és improvizációk elemző megbeszélésekor
– kifejező szóbeli és mozgásos megnyilvánulásokra
– különböző élethelyzetek kritikus és önkritikus elemzésére
– részvételre különböző élethelyzeteket feldolgozó improvizációkban, tanítási drámákban
– konfliktushelyzetek erőszakmentes megoldására
– a tér tudatos használatára
– a ritmus és tempó tudatos alkalmazására

5. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
Ismertesse meg a tanulókkal:
– a bizalom fontosságát
– a legfontosabb bizalomgyakorlatokat
– a kontraszt fogalmát, tudatos, jelentést hangsúlyozó és jelentésteremtő használatát
– a beszédszervek tudatos, célszerű és pontos használatának fontosságát
– a drámák alapvető munkaformáit
Fejlessze a tanulók:
– megismerő, önmegismerő képességét
– önfegyelmét, színpadi fegyelmét
– asszociációs képességét
– konstruktivitását
– elemző gondolkodási képességét
– kritikai és önkritikai képességét
– előadói képességeit
– improvizációs képességét
– problémamegoldó képességét
– együttműködési képességét
– analógiás gondolkodását
– előadói képességét
– improvizációs képességét
Ösztönözze a tanulókat:
– önálló döntéshozatalra
– hiteles és őszinte színpadi jelenlétre
– előrevivő, építő gondolkodásra
– a feszültségteli helyzetek, konfliktusok elemzésére, a konfliktusokkal való szembenézésre
– más csoportok munkájának beható megismerésére
– színházi és mozgásszínházi előadások megtekintésére
– színházi előadásokat bemutató tévéfelvételek, videofilmek, dokumentumfilmek megtekintésére
Tananyag:
Mozgásgyakorlatok:
– Egyensúlygyakorlatok
– Vezetéses gyakorlatok
– Forgás, gurulás, támaszhelyzetek talajon
Beszédgyakorlatok:
– Légzőgyakorlatok
– Nyelvtörő mondókák légzésszabályozással

– Hanggyakorlat
– Erős érzelmek, indulatok hangjának próbálgatása versekkel
– Artikulációs gyakorlat
– Szinkronizálás
– Ritmus–és tempógyakorlat
– Az időmértékes versek gyakorlása tetszőleges ritmuskísérettel
– Hangsúly–és hanglejtésgyakorlat
– Számnevek, évszámok, összetett szavak, nevek, ikerszavak hangsúlya
– Az összetett mondatok hangsúly– és hanglejtés–variációi
Fantáziajátékok:
– Irodalmi művek „új címe”
– Képzőművészeti alkotások „előzménye”
– Kevéssé ismert irodalmi művek befejezése, folytatása
– Tárgyak nem rendeltetésszerű alkalmazása
Bizalomgyakorlatok:
– Dőléses, billenéses gyakorlatok
Improvizációs gyakorlatok:
– Versek indulati tartalmaira épülő improvizációk
– Versek által keltett hangulatokra épülő improvizációk
– Mozgáselemekből építkező improvizációk
– Rögtönzés zenei effektek beépítésével
– Rögtönzések szimbólumok, ellentétek megadásával
– Etűdök (indulatok, hangulatok, érzelmek megadásával)
Komplex drámafoglalkozások:
– Erkölcsi, életkori és társadalmi problémák feldolgozása drámával
– Ismert történetek, regények részleteinek feldolgozása drámán keresztül (az eddig tanult konvenciók alkalmazásával)
Ön– és társismereti játékok:
– Vélemények közlését és fogadását lehetővé tévő szabályjátékok (pl. mi lenne, ha?, telefon, ilyennek látlak)
Színjátékos gyakorlatok:
– Rövid monológ önálló előadása
– Rögzített páros improvizációk nézők előtt
– Kapcsolattartás a partnerrel
Követelmények:
A tanulók ismerjék:
– a legfontosabb bizalomgyakorlatokat
– a kontraszt fogalmát
– a beszédszervek tudatos, célszerű és pontos használatának fontosságát
– a drámák alapvető munkaformáit
Legyenek képesek:
– ellentétek tudatos, jelentést hangsúlyozó és jelentésteremtő alkalmazására
– egy–egy drámai szöveg mozgásban és szóban való megjelenítésére
– a beszédfolyamat részeinek tudatos irányítására
– bonyolultabb feladatok kiscsoportokban történő elvégzésére
– a munka eredményének bemutatására
– véleményalkotásra a látott színművek, filmek és improvizációk elemző megbeszélésekor
– kifejező szóbeli és mozgásos megnyilvánulásokra

– részvételre különböző élethelyzeteket feldolgozó improvizációkban, tanítási drámákban
– a tér tudatos használatára
– a ritmus és tempó tudatos alkalmazására

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok:
Ismertesse meg a tanulókkal:
– különböző színházi terek jellemzőit
– a dobozszínházi tér hangsúlyos pontjait és irányait
– a színházi formanyelv alapelemeinek alkalmazását egy adott drámai szöveg megközelítésében
– a tanult drámai konvenciók alkalmazási lehetőségeit a szerepépítés folyamatában
– a mindennapi és a színpadi beszéd különbségeit
– a különböző szerkezetű tanítási drámák lényeges jegyeit
– az alárendelő mondatok hangsúlyozását, hanglejtését
– a „félre” és a monológ technikai alapjait
Fejlessze a tanulók:
– színházi fogékonyságát
– kritikai és önkritikai képességét
– más művészetek iránti fogékonyságát
– önállóságát, magabiztosságát
Ösztönözze a tanulókat:
– az előző évek során tapasztaltak, tanultak alkalmazására
– kísérletezésre, rugalmas gondolkodásra
– konstruktív együttműködésre
– drámai művek olvasására
– színházzal rokon művészeti tevékenységek megismerésére, gyakorlására
– önálló, magabiztos megnyilvánulásra
– más, hasonló művészeti tevékenységet folytató csoportok tevékenységének megismerésére
– őszinte, építő szándékú kritikai megnyilvánulásokra
– nyilvánosság előtti fellépésre
Tananyag:
Mozgásgyakorlatok:
– Lassított mozgás(különböző helyzetekben)
– A mozdulat megállítására vonatkozó gyakorlatok
Beszédgyakorlatok:
– Légzőgyakorlatok
– Koncentrációs légzőgyakorlatok mozgás közben
– Hanggyakorlatok
– Szöveges hangerő–gyakorlatok
– Életkorok hangadási karakterének tanulmányozása, próbálgatása
– Artikulációs gyakorlatok
– Pontos, laza pergő artikuláció járás, mozgás, fizikai terhelés közben
– Egymás artikulációjának megfigyelése, utánzása
– Ritmus–és tempógyakorlatok
– Ritmusgyakorlatok tempóváltással
– Hangsúly–, hanglejtésgyakorlatok
– Az alárendelő mondatok hangsúly–és hanglejtés variációi
Színházi alapismeretek:

– Színházi térformák (pl.: dobozszínház, körszínház)
– Mozgás a dobozszínház terében (a tér hangsúlyos pontjai és irányai)
– A „félre” technikája
– Monológ
Színjátékos gyakorlatok:
– Különböző drámai konvenciók (pl.: állókép, gondolatkövetés) alkalmazása az improvizációk és egy adott színdarab megjelenítésének előkészítésében
– Különböző drámai konvenciók (pl.: belső hangok, „forró szék”) alkalmazása a szerepépítés folyamatában
– Rögtönzések érzelmi állapotok, színjátékos stílusok, szöveg megadásával
– Rögtönzések drámarészletek alapján, a mögöttes tartalmának és a szereplők érzelmi állapotának kibontásával
Felkészülés a vizsgára:
– Improvizációk létrehozása és javítása tanári segítséggel
– Jelenet létrehozása és javítása tanári segítséggel vagy
Rövid előadás létrehozása tanári irányítással
Követelmények:
A tanulók ismerjék:
– a különböző színházi terek jellemzőit
– a dobozszínházi tér hangsúlyos pontjait és irányait
– a tanult drámai konvenciók alkalmazási lehetőségeit a szerepépítés folyamatában
– a mindennapi és a színpadi beszéd különbségeit
– a különböző szerkezetű tanítási drámák lényeges jegyeit
– az alárendelő mondatok hangsúlyozását, hanglejtését
– a „félre” és a monológ technikai alapjait
– az előző évek tapasztalatainak alkalmazási, hasznosítási lehetőségét
– a fejlesztő és szinten tartó beszédes játékokat, beszédgyakorlatokat
Legyenek képesek:
– alkotó és eredeti módon hasznosítani az előző évek tapasztalatait
– munkaformát választani az adott gondolat, érzelem kifejezése érdekében
– a munkaformák alkalmazására egy kötött drámai szöveg megjelenítésének előkészítésében
– a munkaformák tudatos alkalmazására egy komplex drámafoglalkozás során
– részvételre egy adott mű színpadi feldolgozásának előkészítésében
– a helyes színpadi beszédre dramatikus és színpadi munkájukban egyaránt
– az alapfokon elsajátított képességeiknek megfelelő improvizációban, jelenetben vagy színházi előadásban való közreműködésre

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után
A tanulók ismerjék:
– saját teste lehetőségeit, illetve érzékszervei hatékonyságát
– a különböző verbális és gesztusnyelvi megnyilatkozásokat, illetve saját eszköztára ez irányú fejlettségének mértékét
– a különböző, szerepjátékokban alkalmazható mozgásformákat, illetve saját eszköztára ez irányú fejlettségének mértékét
– az empátiás képesség szerepét társas helyzetekben, kortársaival és másokkal való kapcsolatában
– a kreatív dramatizálás alapvető eszköztárát, a dramatizálás egyes lépéseit

– a megismert munkaformák tudatos és kreatív alkalmazásának lehetőségeit saját ötletei, gondolatai kidolgozásában, illetve egy kötött drámai szöveg megjelenítésének előkészítésében
– azokat a dramatikus technikákat valamint a társművészetek alapvető kifejezőeszközeit, amelyek a körülöttük lévő világról való gondolkodásban, véleményalkotásban, s azok kommunikációjában segítséget nyújtanak
Legyenek képesek:
– figyelme tudatos összpontosítására, fegyelmezett feladatvégzésre
– társai, önmaga és a felnőtt világ érzékeny megfigyelésére
– a verbális, vokális és nonverbális kommunikációs csatornák tudatos használatára
– a bizalom átélésére, az empátiás képesség működtetésére társas helyzetekben
– személyes élményei felszínre hozására és a szerepjátékokban való alkalmazására
– drámában és színjátékokban a szerepnek és a helyzetnek megfelelő kapcsolatteremtésre
– pontos és érzékletes szerepjátékra társaival és egyénileg
– a dramatizálás alapvető eszköztárának önálló alkalmazására, kreatív dramatizálásra
– saját teste, mozgásai, illetve a tér és a térben mozgó társak differenciált és pontos érzékelésére, a tér kreatív használatára
– a megismert munkaformák tudatos és kreatív alkalmazására saját ötletei, gondolatai kidolgozásában, illetve egy kötött drámai – szöveg megjelenítésének előkészítésében
– társadalmi, életkori és erkölcsi problémákról szóló drámajátékokban való aktív közreműködésre, valamint a problémák életkorának megfelelő szintű vizsgálatára és megfogalmazására

A művészeti alapvizsga követelményei
A művészeti alapvizsga tantárgyai: dráma és színjáték, valamint beszéd és vers.
A vizsga részei: a vizsga gyakorlati vizsgarészekből áll.
Dráma és színjáték: improvizáció 2–3 perc, színpadi produkció: jelenet 3–5 perc, vagy előadás 15 perc.
A vizsga tartalma: a dráma és színjáték gyakorlati vizsga két részből tevődik össze:
- Improvizáció:
Az improvizáció megadott instrukciók (pl.: a jelenet témája, figurái, tárgyai, helyszíne, időpontja) alapján rögtönzött szöveges vagy szöveg nélküli 2–3 fős jelenet lehet. A szaktanárnak a tanulók életkori sajátosságainak megfelelő, legalább tíz tételből álló tételsort kell összeállítania. A tételsor tartalmazhat szöveg nélküli vagy szöveges feladatokat. Az egyes tételeknek tartalmazniuk kell a jelenet eljátszásához szükséges instrukciókat (helyszín, szereplők, cselekmény, konfliktus).
A felkészülési idő 5 perc.
- Színpadi produkció:
A produkció szabadon választott drámai vagy dramatizált mű, illetve rögzített improvizáció alapján tanári irányítással készített prózai színházi produkció (2–3 fős jelenet/csoportos előadás) vagy szerkesztett játék lehet. A tanuló a csoportban, közös akciókban, együttes játékban közreműködve, illetve egyéni színpadi feladatok megoldásával egyaránt számot adhat a tanulmányai során megszerzett képességeiről, jártasságáról.
A vizsga értékelése:
– Improvizáció
– Az instrukciók megértése, követése
– Együttműködés (közös jelenetépítés, társak ötleteinek elfogadása, cselekménybe illesztése),
– Színpadi jelenlét

– Figyelem, koncentráció (játékban maradás képessége, egyértelmű szerepbe lépés, szituációban maradás, egyértelmű kilépés a szerepből)
– Sűrítés képessége
– A jelenet szerkezete, íve (a jelenet nyitása, zárása, jelenetépítés)
– Színpadi produkció
– A színpadi helyzetek megértése, az önálló játékok közös játékba illesztése
– Együttműködés (a partner impulzusainak elfogadása, a partner felé irányuló impulzusok erőssége, közös cselekményvezetés, társakkal összehangolt váltások, közös játékstílus kialakítása, tartása)
– Figyelem, koncentráció
– Színpadi jelenlét
– Ritmusérzék (a jelenet tempójának közös kialakítása, együttes tempóváltás)
– Atmoszférateremtés
– Verbális kifejezőeszközök használata

Továbbképző
7. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
Ismertesse meg a tanulókkal:
– a túlzó karakteres ábrázolás formajegyeit
– a figurába lépés, kilépés, figuraváltás törvényszerűségeit, hatásmechanizmusát
– az intenzitás fogalmát
– a bemelegítés, ráhangolás gyakran alkalmazott szabályjátékait
– a koncentráció, az együttműködés jelentőségét a színjátszásban
– az alkat, a személyiség szerepét a színházi alkotómunkában
– a fokozás, kiállás, váltás gyakorlatát
– a foglalkozás legfontosabb munkaformáit
– a kollektív alkotás „játékszabályait”, a közös munka meghatározó normáit
– a társak játékát blokkoló vagy előmozdító megnyilvánulások különbségét
– az idő múlását, a helyszínváltozást, a figuraváltást jelző alapvető színházi konvenciókat (etűdön belül)
– a feszültség, a fordulat, a jelenetnyitás és –zárás szerepét, fontosságát
Fejlessze a tanulók:
– koncentrációját
– kezdeményezőkészségét
– megfigyelőkészségét önmaga és a társak reakcióinak megfigyelése terén
– arányérzékét hatás, idő, tempó, játékmód vonatkozásában
– együttműködési készségét
Ösztönözze a tanulókat:
– az együttműködésre, a társak játékából való építkezésre
– közösségi alkotásra
– diákszínjátszó előadások megtekintésére
– drámai művek olvasására
– a színjátékos tevékenységen keresztül az önkifejezésre és a valóságra való reagálásra
– közösségi alkotásra
– színházi előadások megtekintésére felvételről
Tananyag:

Ezen az évfolyamon az alapfokot elvégző, többnyire kamaszkorú fiataloknak a valóságtól a színpadig vezető út megkezdését kívánjuk lehetővé tenni. Önmaguk megismerése, saját személyiségük, képességeik adta lehetőségeik és korlátaik felismerése, a körülöttük lévő világ és a másik ember megfigyelése jelenti a munka első szakaszát. Ehhez szükséges, hogy félelem és gátlás nélküli légkör jöjjön létre a foglalkozásokon, amelyben mindenki képes felszabadultan játszani, ugyanakkor kíváncsian és türelemmel tudja követni társai játékát. Alkotó közösséggé kell, hogy formálódjon a csoport, ahol ki–ki kiteljesítheti a játékban személyiségét. Számos szabályjátékra, koncentrációs gyakorlatra, csoportépítő– és bizalomjátékra van szükség, hogy mindenkinél kialakuljon a felszabadult, egyben koncentrált színjátszói állapot.
Az alapfokú képzés során elsajátítottak tapasztalatait figyelembe véve a hétköznapi életanyagból építkező, kevés szereplős, rögtönzésre épülő etűdök létrehozása, kidolgozása jelentheti a színpad, a színpadi munka felé vezető út következő fázisát.
Szabályjátékok:
– Ismerkedő játékok
– Csoportépítő játékok
– Önismereti játékok
– Verbális és mozgásos koncentrációs játékok
– Bizalomjátékok
– Agresszióelvezető gyakorlatok
– Feloldó, felszabadító gyakorlatok
– Fantáziajátékok
Szobrok, állóképek:
– Egyéni szobrok
– Páros szobrok
– Csoportos állóképek (pl.: szobrok, megadott helyszínek, megadott figurák, megadott hangulatok, kapcsolatok pillanatai – két– és háromszereplős állóképek)
– Történetmesélés állóképekkel
– Drámai tartalmú állóképek (tablók)
Szabályokhoz kötött szituációs játékok:
– Szinkronjátékok
– Hotelportás
– Ismételd a mozdulatot
– Lavina
– Stoppos játékok
Hangjátékok:
– Történetmesélés hangokkal
– Atmoszférateremtés hangokkal
– Hangjátékok helyzetre, témára
Spontán improvizációk:
– Csoportos (egyidejű, egyénre épülő) improvizációk
– Spontán improvizációk egyéni vagy páros munkában, az improvizáció alapszabályainak betartásával (légy jelen; tartsd a szabályokat; tartsd a kapcsolatot; abba ne hagyd; ne nézz ki)
Etűdök:
– Etűdök szöveg nélkül
– Etűdök szöveghelyettesítő eszközökkel
– Etűdök tárgyak használatával
– Etűdök megadott szövegre
– Etűdök vágyképekre, álmokra, félelmekre, konfliktusos élethelyzetekre

– Etűdök indítása, fordulatai, tetőpontja, lezárása
– A kontraszt szerepe, alkalmazása; az ellenpont–technika
– Etűdök túlzó, elrajzolt, szélsőséges játékmódban
– Etűdsorozatok szerkesztési elvei
– Etűdsorozatok összeállítása önálló munkában
Mozgásgyakorlatok:
– Versenyjátékok és egyéb játékfajták: különböző típusú, a korábbi évek anyagában szereplő játékok ismételt feldolgozása a színházi jelenlét elvárásainak megfelelő intenzitással
– Lépés– és járásgyakorlatok: karakterformák keresése, ritmikai és dinamikai szempontok figyelembevétele különböző típusú lépés anyag és járásgyakorlat esetén
– A gerinc hullámmozgása, a láb karakteres vezetése, a kar plasztikus lehetőségeinek kibontása tervezési feladatban
Beszédgyakorlatok:
– Légzőgyakorlatok
– Kapacitásnövelés (90–100 szótag)
– Légzésszabályozás növekvő szólamokkal
– Koncentrációs légzőgyakorlatok a figyelem megosztásával (pl.: kötött mozgássor végrehajtása közben)
– Hanggyakorlatok
– A hangerőt szabályozó gyakorlatok (folyamatos és fokozatos erősítés és halkítás)
– A hangmagasságot szabályozó gyakorlatok
– Fizikai állapotok és azok változásának tanulmányozása hangadásban
– Artikulációs gyakorlatok
– A pontos, pergő artikuláció gyakorlása folyamatos szövegmondás közben
– Artikulációs gyakorlatok suttogva és hang nélkül
– Ritmus– és tempógyakorlatok
– Időmértékes versek gyakorlása néma szövegmondással, ritmizálva
– Verssorok fölismerése ritmusképük hallatán
– Saját és a társak nevének fölismerése azok ritmusa alapján
– Gyakorlatok a tempó fokozásával és csillapításával
– Hangsúlygyakorlatok
– Az értelmi–, érzelmi hangsúly tanulmányozása
Követelmények:
A tanulók ismerjék:
– a figurába lépés, kilépés, figuraváltás szabályszerűségeit
– a koncentráció, az együttműködés jelentőségét a színjátszásban
– a bemelegítés, ráhangolás gyakran alkalmazott szabályjátékait
– az alkat, a személyiség szerepét a színházi alkotómunkában
– a fokozás, kiállás, váltás eljárásait, hatását
– a foglalkozás legfontosabb munkaformáit
– a kollektív alkotás „játékszabályait”, a közös munka meghatározó normáit
– a társak játékát blokkoló vagy előmozdító megnyilvánulások különbségét
– az idő múlását, helyszínváltozását, figuraváltást jelző alapvető színházi konvenciókat
– a feszültség, a fordulat, a jelenetnyitás és –zárás szerepét, fontosságát
Legyenek képesek:
– a túlzó, szélsőséges, elrajzolt játékmód verbális és nem verbális eszközeit a kifejezés érdekében mozgósítani
– gesztusok felnagyítására, túlzó mimikára, karakteres megszólalásmódokra

– saját testi adottságaik, személyiségük szerint fogalmazni
– alkalmazni az idő múlását, a helyszín változását, illetve a figuraváltást jelző alapvető színházi konvenciókat egy jeleneten (improvizáción) belül
– csendben figyelni társaik játékát
– a kollektív alkotás „játékszabályait”, a közös munka meghatározó normáit figyelembe véve társaikkal együtt dolgozni
– a szituáció alapelemeit figyelembe véve improvizálni

8. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
Ismertesse meg a tanulókkal:
– a típus fogalmát, jelentőségét a színház művészetében
– a tipizáló és egyénített ábrázolásmód sajátosságait, eszközkészletét
– a túlzó ábrázolásmód sajátosságait, eszközkészletét, fokozatait
– az egyes színészi kifejezőeszközök (pl.: arcjáték, gesztus, megszólalásmód) együttes és elkülönített használatának jelentését, hatását, az ebben rejlő kifejezőerőt
– a történetmesélés színházi lehetőségeit
– a kollektív játék formai jegyeit (pl.: kórusmegszólalás, kóruscselekvés, helyszínek közös megjelenítése, a narráció formái)
– az előadásra készülés, a néző elé állás „játékszabályait”, morálját
– a szerepek kontextusba ágyazottságának fontosságát
Fejlessze a tanulók:
– képességét a koncentrált állapot megtartására
– a befelé figyelési képességét
– a helyes önértékelését, önkritikáját
– az odaadó, önfeledt, mégis tudatos játékképességét
– a vitakészségét, az érvelés kultúráját
– az ötleteinek, gondolatainak artikulációját
– a nyitottságát, empátiáját
– a felelősségérzetét a közösségi alkotás és annak produktumai iránt
Ösztönözze a tanulókat:
– az együttműködésre, a társak játékából való építkezésre
– saját ötleteik megfogalmazására, megvalósítására, önálló alkotásra a foglalkozásokon
– a színjátékos tevékenységen keresztül az önkifejezésre és a valóságra való reagálásra
– közösségi alkotásra, azok bemutatására
– diákszínjátszó előadások, fesztiválok megtekintésére
– színházi előadások megtekintésére
– a színházi portálok figyelemmel követésére
– a látottak, olvasottak értelmezésére, megbeszélésére
Tananyag:
A 8. évfolyam során végzett munka célja, hogy a tanulók legyenek képesek típusfigurákat, tipikus élethelyzeteket megjeleníteni improvizációkban és rögzített jelenetben egyaránt. Ismerjék meg és bátran használják a túlzó játékmód színjátékos eszközkészletét. Tudjanak lényegi vonásokat sűríteni és kiemelni. Előtérbe kerülnek az együttes játék, a közösségi alkotás munkaformái, mint a kórusos megszólalás, csoportos improvizáció.
Szabályjátékok:
– Összetett, többirányú figyelmet követelő koncentrációs gyakorlatok
– Ön– és társismereti játékok

– A bizalomgyakorlatok összetett változatai
Improvizációk típusfigurákkal:
– A lélektani típusok a hétköznapokban, típusfigurák megfigyelése
– Hétköznapi típusok megjelenítése: jellemzőik sűrítése
– Egyéni típusfigura–tanulmányok
– Hétköznapi típusfigurák különböző szituációkban
– Típusfigurák típushelyzetei
Színjátékos eszközök fejlesztése:
– A színészi kifejezőeszközök elkülönített használatára rávezető gyakorlatok
– A gesztusok felerősítésének, a megszólalások felhangosításának gyakorlatai
– A váltás technikái
– Kórusgyakorlatok
– Térérzékelés, térhasználat gyakorlatai
Etűdök, improvizációk:
– Csoportos improvizációk
– Etűdök típusfigurákkal
– Etűdök tipikus élethelyzetekkel
– Páros, hármas és csoportos improvizációk felkészüléssel és felkészülés nélkül, a szituáció több alapelemének megadásával
– Etűdök műalkotás (festmény, fotó, zene) alapján
– Etűdsor adott figurákra
– Jelenet építése
Drámaórák:
– A színpadra állított alkotás erkölcsi problémáit feldolgozó drámamunka
– A próbamunka során felmerült problémákat feltáró drámamunka
Mozgásgyakorlatok:
– Gyakorlattervezés: különböző típusú gyakorlatok gyakorlatsorrá fűzése, a színpadi elvárások figyelembevételével
– Tréningtervezés: egy adott feladathoz szükséges tréning megtervezése, s önálló levezetése, önálló, a saját színházi feladatának megfelelő bemelegítő mozgássor megtervezése és elvégzése
Beszédgyakorlatok:
– Légzőgyakorlatok
– Kapacitásnövelő gyakorlatok legfeljebb100–110 szótag
– Légzőgyakorlatok fizikai igénybevétel közben
– Légzőgyakorlatok a suttogott és a hangos beszéd váltogatásával)
– Hanggyakorlatok
– Szöveges hangerőgyakorlatok
– Szöveges hangmagasság gyakorlatok
– A lágy/meleg hangvétel; a kemény/hideg hangvétel; a hangerő és a hangmagasság váltásai szöveges gyakorlatokban
– Az érzelmek, indulatok hangformáló szerepének tanulmányozása, megszólaltatása
– Artikulációs gyakorlatok
– A suttogott és a halk beszéd célszerű artikulációja
– Gyakori artikulációs hibák fölismerése hallás útján
– A beszédtempótól, hangerőtől és –színtől független, pontos, kifejező artikuláció gyakorlása
– Ritmus– és tempógyakorlatok
– Ritmusjátékok hangos és néma szövegmondással

– A hangsúlyos verselésű és az időmértékes versek gyakorlása; egyszerű prózai szövegek ritmizálása
– Hangsúly és hanglejtés gyakorlatok
– Az érzelmek hangsúlyai
– A szórend és a hangsúly kapcsolata
Követelmények:
A tanulók ismerjék:
– a tipizáló és egyénített, a túlzó és személyes ábrázolásmód sajátosságait, különbségeit, viszonyát, eszközkészletét
– az egyes színészi kifejezőeszközök (pl.: arcjáték, gesztus, megszólalásmód) együttes és elkülönített használatának gyakorlati alkalmazását
– a kollektív játék formai jegyeit (pl. kórusmegszólalás, kóruscselekvés, helyszínek közös megjelenítése, a narráció formái)
– egy előadás feszültségének, fordulatainak, a kezdetnek és végnek jelentőségét
– a történetmesélés színházi eszköztárát
– az előadásra készülés, a néző elé állás „játékszabályait”, morálját
Legyenek képesek:
– alkalmazni a tipizáló ábrázolás eszközeit
– a színészi váltás alaptechnikáinak alkalmazására
– egyes színészi kifejezőeszközök együttes és elkülönített használatára
– személyes élményeiket, gondolataikat figurába, jelenetbe fogalmazni
– a kontextust figyelembe véve rögtönözni
– instrukciókat az improvizációba építeni
– különböző munkaformákban együtt dolgozni társaikkal
– ötleteiket az alkotófolyamathoz igazítani, mások ötleteit eljátszani
– jelenet nyitni és zárni, jelenetet építeni

9. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
Ismertesse meg a tanulókkal:
– tipizáló ábrázolásmód mélyítésének, egyénítésének lehetőségeit
– a kellékhasználat szabályszerűségeit, alapelveit
– a jelmez figurateremtő jelentőségét
– a realista–naturalista játékmód sajátosságait, eszközkészletét
– az élményfelidézés (pl.: belső képek, emlékek, mozdulatok) lehetőségeit, technikáit
– a színjáték hitelességét, személyességét, mélységét szolgáló módszereket (csendek, belső hang, belső monológ, mozdulatlan – „eszköztelen játék”, ellenpontozó játék, elhallgatottat feltáró cselekvés)
– az elmélyítés technikáit (figurák előélete, jelenet előzményei, feszítő körülmények, cselekvések, döntések következményei)
– szó és gesztus ellentmondásának jelentését és hatását
– a drámai dialógus sajátosságait
– az egyszerű státusjátékokat
Fejlessze a tanulók:
– képességeit az érzetek felidézése terén
– verbális kifejezőerejét
– érzékenységét
– toleranciáját

– konfliktuskezelő képességét
– megjelenítési képességét az összetett, ellentmondásos figurák és helyzetek ábrázolása során
Ösztönözze a tanulókat:
– önálló alkotásra egy előadás elkészítésének során
– a diákszínjátszás legfontosabb eseményeinek figyelemmel kísérésére
– különböző műfajú színházi előadások megtekintésére
– jelentős színházi alkotások megtekintésére felvételről
– az ismertebb színházi folyóiratok olvasására
Tananyag:
A típusfigurák egyéni vonásokkal való felruházása (egyénítése) a jellemábrázolás felé tett jelentős lépés: a tanév első szakaszában ezzel foglalkozunk – tudva azt, hogy az egyénített típus nem azonos a jellemmel. Az embert megmutatni változásai folyamatában, fejlődésében, a vágyaival és törekvéseivel, kinyilvánított akaratával és titkaival, érzelmeivel és gondolataival – mindez a színészi munka magasiskolájához tartozik. Ezt az alapfokú művészeti képzés során csak elemeiben sajátíthatják el a tanulók.
A jellemábrázolás felé törekedve ismerik meg a realista–naturalista játékmód színészi eszközkészletét, és azokat az eljárásokat, amelyek segítségével elmélyíthetik, gazdagíthatják és árnyaltabbá tehetik az ábrázolást. Megtapasztalják a szöveg és a nem verbális jelek ellentmondásainak jelentését, az ebben rejlő kifejezőerőt, és képessé válhatnak összetett jelentés színjátékos megfogalmazására, annak megértésére. Ellentmondásos és szélsőséges érzelmeket követelő élethelyzetekben hitelességre törekedve tudnak megnyilvánulni. Megvizsgálják az emberi cselekedetek mozgatórugóit, a kommunikáció természetét, ezáltal gazdagodik önismeretük és emberismeretük.
- A típusfigurák egyénítése improvizációkban
- Típusfigurák atipikus helyzetben
- Egyéni jellemrajz–tanulmányok
- Egyazon figura különféle helyzetekbe helyezésével
- Jellem változását ábrázoló etűdsor
- Etűdök a figura „hátterének” kidolgozására
- A realista–naturalista játékmód sajátosságai, eszközkészlete
- A drámai feszültség növelésének technikái
- Egy drámai mű jelenetének kapcsán a lélektani háttér kidolgozása
- Az élményfelidézés (pl.: belső képek, emlékek, mozdulatok) lehetőségei, technikái
- A színjáték hitelességének feltételei, törvényszerűségei
- A színjáték hitelességét, személyességét, mélységét szolgáló módszerek (csendek, belső hang, belső monológ, mozdulatlan – „eszköztelen játék”)
- „belülről kifelé”: az érzetektől a kifejezésig
- „kívülről befelé”: a cselekvéstől az érzetekig, állapotig
- A kellékhasználat szabályszerűségei, alapelvei
- A kellékhasználat gyakorlatai
- Etűdök kellékekkel
- A jelmez figurateremtő jelentősége
- Színjáték jelmezben
- Szó és gesztus ellentmondása a színészi kifejezésben
- A drámai dialógus természete
- Emberi taktikák és stratégiák: páros vagy csoportos improvizációk egy cél elérésének különböző stratégiáira
- Emberi taktikák és stratégiák: fórum–színház

- Egyszerűbb státuszjátékok
Követelmények:
A tanulók ismerjék:
– a kellékhasználatra épülő rögtönzések gyakorlatát
– a jelmez figurateremtő jelentőségét
– az élményfelidézés (pl.: belső képek, emlékek, mozdulatok) lehetőségeit, technikáit
– a színjáték hitelességét, személyességét, mélységét szolgáló módszereket (csendek, belső hang, belső monológ, mozdulatlan – „eszköztelen játék”, ellenpontozó játék, elhallgatottat feltáró cselekvés)
– a drámai feszültség növelésének technikáit
– egy–egy jelenet lélektani hátterének jelentőségét
– a realista–naturalista játékmód sajátosságait, eszközkészletét
– a drámai dialógus sajátosságait
Legyenek képesek:
– egyszerűbb státusjátékokat játszani
– a rögtönzések visszaidézésére, újraformálására, csiszolására
– önállóan, tanári instrukciók nélkül alkalmazni a sűrítés, drámai feszültség növelésének egyes technikáit
– kelléket használva improvizálni
– jelmezben improvizálni
– hitelességre törekedve játszani
– a színjáték hitelességét, személyességét, mélységét szolgáló módszerek valamelyikének alkalmazására
– emberi taktikák és stratégiák jelentbe emelésére
– típusfigurák elmélyítésére

10. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
Ismertesse meg a tanulókkal:
– a stilizáció eljárásait
– szimbolikus ábrázolás eljárásait
– a szerepépítést elősegítő egyes munkamódszereket, eljárásokat (pl.: belső monológ, szereplők elő– és utóéletének megírása, emblematikus tárgy, gesztus)
– a szerep felépítésének nélkülözhetetlen feltételeit (pl. szereptudás, darabismeret, háttérismeretek)
– a jellemábrázolás legfontosabb követelményeit
– a cselekvő elemzés alapjait
– egy előadás stiláris egységének jelentőségét, a stiláris elmozdulásban rejlő kifejezőerőt
– a drámai alapanyag színrevitelének állomásait és ezek célját
– egy előadás hatásdramaturgiájának alapvető tényezőit (pl.: tempó, kontraszt, várakozás)
– a státuszok jelentőségét
– a különböző státuszjeleket
Fejlessze a tanulók:
– közös célért, közösségben végzett tevékenységének lelki feltételeit
– szimbolikus színpadi jelek alkotására és értelmezésére irányuló képességeit
– szerepformálási képességeit
– a jeleneteken átívelő folyamatos jelenlét képességét
Ösztönözze a tanulókat:

– rendszeres színházlátogatásra (ezen belül diákszínpadi előadások megtekintésére)
– a diákszínjátszás és az alternatív színházi világ legfontosabb eseményeinek figyelemmel kísérésére
– színházi irodalom és szaksajtó olvasására
– az elsajátított színjátszói képességek, készségek, ismeretek közönség előtt történő bemutatására
– legalább egy – a tanultak elsajátítását segítő – színvonalas (élő) színházi előadás megtekintésére

Tananyag:

A záró évfolyamon a tanulókkal magasabb szinten ismételjük a továbbképző legfontosabb gyakorlatait, ezáltal tudatosítjuk bennük az általuk és velük bejárt utat, lehetőséget nyújtunk a színjátszói készségek, képességek és ismeretek szintetizálására. Új elem, hogy stlilizációval, szimbolikus ábrázolással tudjanak összetettebb, ambivalensebb, egyetemesebb jelenségek kifejezésére kísérletet tenni. Ezáltal elmélyülnek a művészi ábrázolás, színházi jelentésképzés kérdéseiben.

A tanulók megismerkednek a státuszjátékok alapjaival és a bonyolultabb szerkezetű, hosszabb időt igénybe vevő improvizációkkal.

A tanév során készülő jelenetek, ezekből szerkesztett játék vagy előadás egyfajta szintézisre ad lehetőséget, ezzel együtt a képzés során megszerzett tudás alkalmazására: a következetes, igényes színházi alkotómunka megismerésére, annak megtapasztalására, hogy a színházi jelek rendszerében minden elemnek tudatos alkotói szándékot kell tükröznie. Ennek részeként a tanulók a színészi munka mellett kapjanak módot arra, hogy egy produkció létrehozásához szükséges más színházi tevékenységekben is (csoport szinten: az összes alapvető fontosságú színházi munkában) kipróbálhassák magukat.

Szabályjátékok:

- Ön– és társismereti játékok („helyem a csoportban”)
- Összetettebb, nagyobb koncentrációt igénylő bizalomgyakorlatok
- Fantáziát fejlesztő feladatok a szimbolikus kifejezés jegyében
- Státuszjátékok alapjai, „sajátstátusz”–játékok, státuszok váltogatása
- Etűdök különböző stílusokban – stílusgyakorlatok
- A szerepek, a kontextus, az atmoszféra tartása hosszú improvizációkban
- Hosszú improvizációk a stílus, a státusz, a színpadi kapcsolat tartásával, illetve ezek tudatos váltásával
- A színész játéka – amikor a mozgásé, a gesztusé a főszerep
- Gesztikus tartalmak a szimbolikus kifejezés érdekében)
- A vokális kifejező eszközök színpadi használata

Etűdök zenei motívumok alapján:

- A különböző auditív színházi eszközök alkalmazása (pl.: emberi és zenei hang, zörej)
- A szöveg, mint a stilizáció kiindulópontja (asszociációkeltő alapanyag)
- A szöveg, mint vokális alkotás alapja

Követelmények:

A tanulók ismerjék:

– a drámai alapanyag színrevitelének állomásait és ezek célját
– a cselekvő elemzés alapjait
– egy előadás stiláris egységének jelentőségét, a stiláris elmozdulásban rejlő kifejezőerőt
– a szimbolikus ábrázolás és a stilizáció gyakorlati jelentőségét, hatását

– a szerepépítést elősegítő egyes munkamódszereket, eljárásokat (pl.: belső monológ, szereplők elő– és utóéletének megírása, emblematikus tárgy, gesztus) illetve feltételeket (szereptudás, darabismeret, háttérismeretek)
– a státusz jelentőségét
– a különböző státuszjeleket
– egy előadás hatásdramaturgiájának alapvető tényezőit (pl.: tempó, kontraszt, várakozás)
– a stilizáció és a szimbolikus ábrázolás színpadi lehetőségeit
Legyenek képesek:
– a megszerzett készségek alkalmazására a kifejezés érdekében
– a kifejezés érdekében az „eszköztelen" színpadi létezéstől az expresszív játékmódig tartó skálán különböző megnyilvánulásokra
– több jeleneten áthúzódó szerepív ábrázolására
– különböző státuszú figurák megformálására
– jeleneten belül státuszt módosítani
– jellemfejlődés alapszintű bemutatására
– társaikkal kisebb csoportokban önálló jelenetalkotási munkára
– az improvizáció stiláris egységének megőrzésére, a stiláris váltás tudatos használatára
– ötleteiket az éppen készülő jelenethez, illetve a színre állított produkcióhoz, a színre állítás folyamatához igazítani

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után
A tanulók ismerjék:
– a leggyakoribb drámai/színházi konvenciókat, azok alkalmazását
– a legfontosabb kortárs és/vagy történeti színházi stílusokat, színházi műfajokat
– egy jelenet indításának, zárásának, fordulatainak, feszültségének, tétjének gyakorlati jelentőségét és hatását
– a színházi alkotófolyamatot, illetve az együttjátszást szolgáló cselekvésformákat, technikákat
– a szerepépítés legfontosabb módszereit, a színészi játék alapvető iskoláit
– a színészi alkotómunka fázisait, főbb összetevőit
Legyenek képesek:
– koncentráltan, társaira figyelve, velük együttműködve részt venni tréningeken, próbamunkában, előadásokon
– a színjátékot, mint kommunikációs formát használni az önkifejezésre, a valóság tanulmányozására,
– színházi improvizációra
– az improvizációk elemzésére, értékelésére
– egyes színészi technikák tudatos alkalmazására
– karakterábrázolásra mozgásos, nyelvi, beszédtechnikai eszközökkel
– alkattól, képességektől függően különféle szerepek megformálására
– rendezői instrukciók mentén végzett munkára
– drámai szövegek értő, színházi megközelítésű olvasására

A művészeti záróvizsga követelményei
A művészeti záróvizsga tantárgyai: dráma és színjáték, valamint beszéd és vers.
A vizsga részei: a vizsga gyakorlati vizsgarészekből áll.
A vizsga tantárgya és időtartama: Dráma és színjáték: improvizáció 3–5 perc, színpadi produkció: jelenet 5–7 perc vagy előadás 15–30 perc.
A vizsga tartalma: a dráma és színjáték gyakorlati vizsga két részből tevődik össze:

- Improvizáció:
Az improvizáció megadott instrukciók (pl. a jelenet témája, figurái, tárgyai, helyszíne, időpontja) alapján rögtönzött szöveges és szöveg nélküli kétfős jelenet lehet. A szaktanárnak – a tanulók életkori sajátosságainak megfelelő – legalább tíz kétfős improvizációs feladatból álló tételsort kell összeállítania. A tételsornak szöveggel és szöveg nélkül elvégzendő feladatokat egyaránt kell tartalmaznia. Az egyes tételekben meg kell adni a jelenet eljátszásához szükséges instrukciókat. A vizsgán a tanulók szabadon vagy a szaktanár irányításával párokat alkotnak, és közösen húznak a feladatokat tartalmazó tételek közül. Az etűd bemutatása után a vizsgabizottság instrukciók alapján variációk bemutatását kéri. A felkészülési idő 5 perc.
- Színpadi produkció:
A produkció szabadon választott drámai vagy dramatizált mű, illetve rögzített improvizáció alapján készített prózai színházi produkció (2–3 fős jelenet/csoportos előadás) vagy szerkesztett játék lehet. A produkcióban a tanulónak egyéni feladatok, önálló akciók végrehajtásával kell közreműködnie.
A vizsga értékelése:
– Improvizáció
– Az instrukciók megértése, követése
– A színpadi megjelenítés alapvető szabályainak alkalmazása (érthetőség, láthatóság)
– Együttműködés (közös jelenetépítés, társak ötleteinek elfogadása, cselekménybe illesztése, rugalmasság – reakció váratlan történésekre)
– Stílusérzék (közös játékstílus kialakítása, a választott stílus megtartása, illetve együttes stílusváltás, vagy a játékstílusok tudatos ütköztetése a kifejezés érdekében, az egyes elemek – gesztus, beszédmód, nyelv, mozgás – egysége)
– Figyelem, koncentráció
– Karakterábrázolás (a karakter tartása, a karakter tipikus jegyeinek kiemelése, a karakterépítés eszköztárának gazdagsága)
– A színjáték hitelessége (az ábrázolás mélysége, igazságtartalma, személyessége, a figurák közti viszonyok, viszonyváltozás érzékletes ábrázolása)
– Az improvizáció „dramaturgiája” (a jelenet indítása, jelenet zárása, cselekményépítés, sűrítés képessége, feszültségteremtés, fordulatok)
– Atmoszférateremtés
– Színjátszói kifejezőeszközök, intenzitás
– Fantázia, ötletesség, humor
– Színpadi produkció (előadás, jelenet)
– Koncentráció, figyelem
– Együttműködés (a jelenet tempójának közös kialakítása, a partner impulzusainak elfogadása, erős impulzusok küldése a partner felé, közös cselekményvezetés, társakkal összehangolt váltások, közös játékstílus kialakítása, tartása)
– Hiteles játékmód (nyelvi és nem nyelvi kifejezőeszközök hiteles alkalmazása, személyessége, életélmények, tapasztalatok játékká formálása, a figurák közti viszonyok, viszonyváltozás érzékletes ábrázolása)
– A játék intenzitása
– Karakterábrázolás (a karakter tartása, a karakter tipikus jegyeinek kiemelése, a karakterépítés eszköztárának gazdagsága, a karakterábrázolás elmélyítése, személyessé tétele)
– Stílusérzék (alkalmazkodás a produkció játékstílusához, közös stílushoz illeszkedő színjátékos kifejezőeszközök)
– Ritmusérzék (a játék tempójának érzékelése, tartása, pontos, társakhoz igazodó tempóváltás)
– Feszültségteremtés

– Atmoszférateremtés
– Verbális kifejezőeszközök használata

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
- Színpad vagy dobogók.
- Egészalakos tükör.
- Ritmus– és dallamhangszerek.
- CD–lejátszó vagy magnó.
- Tévé, videó– vagy DVD–lejátszó.
- Videokamera.
- Alapvető fénytechnika (reflektorok, állványok, fényszabályozó egység, árnylámpák, spotlámpák, mobil fényforrások).
- A gyakorlatokat, improvizációkat, etűdök vagy előadások létrehozását segítő CD–k, DVD–k
- Tornaszőnyeg.

BESZÉD ÉS VERS

A beszéd és vers tantárgy tanításának célja, hogy hozzásegítse a tanulókat beszédük oldottá, természetessé válásához és maradásához, dramatikus és színpadi munkájukban egyaránt – az adottságaiknak és a képességeiknek megfelelő szinten — könnyen érthetővé és élvezhetővé fejlesztéséhez. A tantárgy ugyanakkor keltse fel az érdeklődést a tudatos beszédművelés, valamint a vers– és prózamondás mint önálló pódiumi műfaj iránt.
A tantárgy feladata, hogy a tanulók a különböző képességfejlesztő gyakorlatokon, játékos feladatokon, szövegelemzéseken és memoritereken keresztül váljanak képessé a magyar nyelv magas szintű, tudatos használatára, az irodalmi műalkotások értő befogadására és értelmezésére, jussanak el a lírai és prózai szövegek interpretálásának magas színvonaláig. A tantárggyal való ismerkedés során erősödjön befogadói és előadói attitűdjük, váljanak képessé a verskultúra ápolására.

Alapfok
1. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
Ismertesse meg a tanulókkal:
– a beszédfolyamat eseményeit (légzés, hangadás, kiejtés)
– a vers zenei–ritmikai jellemzőit
Fejlessze a tanulók:
– hallási figyelmét
– megfigyelőképességét
– ritmusérzékét
– a csoportos munkára való készségét
Ösztönözze a tanulókat:
– képességeik megismerésére
– megfigyeléseik megfogalmazására
– versolvasásra, fantáziájuk, asszociációs képességeik felszabadítására
– csoportos versjátékokra
Tananyag:
Lazítógyakorlat:

– Lazítás–feszítés
Légzőgyakorlat:
– A légutak és a légzés folyamatának megfigyelése
– Légzőgyakorlatok hangokkal
– Szabályozott légzés egyszerű szólamokkal, mondókákkal
– Fúvójátékok folyamatosan, szaggatottan, lágyan, erősen
Hanggyakorlatok:
– Játékos hangutánzás (állatok, gépek, tárgyak) magassági és dinamikai váltásokkal)
Hallásgyakorlat:
– Egymás hangjának felismerése
– A környezet hangjainak megfigyelése
Artikulációs gyakorlatok:
– Beszédmozgás–ügyesítés szavakkal, szólamokkal, nyelvtörő mondókákkal
– Szájról olvasás – hangok
Ritmus– és tempógyakorlatok:
– Versek ütemezése tapssal, járással, ütőhangszerekkel
– Kis vers–zenei kompozíciók készítése közmondásokból, ritmikus szólásokból
Hangsúlygyakorlat:
– A szóhangsúly
– Szövegek memoriterként való rögzítése
– A közös szövegtanulás (mondókák, ritmikus gyermekversek, párbeszédes versek)
Követelmények:
A tanulók ismerjék:
– az egyszerű mozgásügyesítő gyakorlatokat
– artikulációs és ritmusgyakorlatokat
– az általában érvényes hangsúly–szabályokat
Legyenek képesek:
– figyelmüket a saját beszédükre irányítani
– a szöveg zenei–ritmikai elemeinek kiemelésére
– csoportos ritmusjátékokra
– csoportban történő vers–előadásra

2. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
Ismertesse meg a tanulókkal:
– a célszerű beszédlégzés folyamatát és egyszerű gyakorlatait
– a hétköznapi beszéd stílusteremtő erejét
– a vershelyzetek felismerésének lehetőségeit
– az egyszerűbb képek, hangulatok kibontásának lehetőségeit
– a mimika és a testbeszéd szerepének jelentőségét
Fejlessze a tanulók:
– hangszínnel való bánásának képességét
– szabad asszociációs készségét
– hanggal történő karakterábrázoló képességét
Ösztönözze a tanulókat:
– a saját és mások beszédének megfigyelésére
– különböző hangulatú szövegekkel való munkára
– kifejezőeszközeik bővítésére

Tananyag:
Légzőgyakorlatok:
– Légzéstípusok ismertetése, megfigyelése
– A célszerű beszédlégzés folyamatának ismertetése és egyszerű gyakorlatai
Hanggyakorlatok:
– Hangkitaláló játékok (pl. állatok, mesefigurák, tárgyak elképzelt beszéde)
– Személyek és hangulatok megszólaltatása (hangszín–játék)
– A természetes alaphang gyakorlatai mindennapi szólamokkal, verssorokkal
Artikulációs gyakorlatok:
– Ajak és áll gyakorlatok
– A magánhangzók gyakorlatai
– A szóvégejtés játékos gyakorlatai
Ritmus és tempógyakorlatok:
– Versek, mondókák ütemezése kötött mozgással
– Versek, mondókák lassuló és gyorsuló tempóban egyaránt, hangerőváltásokkal
Hangsúlygyakorlatok:
– Az állítás (kijelentés) hangsúlya
– Ereszkedő beszéddallam
– Számnevek, évszámok hangsúlya
– A név hangsúlyai
– A név a cím, és a szöveg kapcsolata szöveggel való munkák
– Játék a szöveggel (ismert gyerekdalokkal, versekkel)
– Képek felismerése, szétválasztása, saját szavakkal történő leírása
– A hangulatváltó–pontok tudatosítása
– Hangkulissza készítése szabad asszociációkkal
– Mozgás–improvizáció a szövegre (szöveg nélkül)
– Szöveg és mozgás összekapcsolása
Szövegek memoriterként való rögzítése:
– Rövidebb szövegek kiválasztása, bemutatása a gyerekirodalom klasszikusaitól,– az egyéni választások szabadságával
Követelmények:
A tanulók ismerjék:
– a természetes és a szerep–beszédhang jellemzőit
– a vers képekre tagolásának módjait az artikuláció ritmus– és tempóformáló szerepét
Legyenek képesek:
– légzésük egyszerű szabályozására
– különféle hangszínekkel karakterek és hangulatok megjelenítésére
– egyszerűbb költői képek felismerésére és kibontására
– a szövegek tartalmának kifejtésére
– a szöveg memoriterként való rögzítésére

3. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
Ismertesse meg a tanulókkal:
– a természetes beszédhang tulajdonságait
– a hétköznapi beszéd stílusteremtő erejét
– a saját középhang megtalálásának módjait
– a meseszövés alapvetéseit

– a mesék, verses mesék, kisprózák illetve a prózaversek előadói különbségeit
Fejlessze a tanulók:
– koncentrációs képességét
– artikulációs ügyességét és pontosságát
– a belső képek előhívását
– a történetmeséléshez szükséges készségeket
Ösztönözze a tanulókat:
– az otthoni gyakorlásra
– saját élményeik szabatos megfogalmazására
– mese és novella olvasására
– eredményeik bemutatására
– mesélésre, nagy mesemondó egyéniségek lemezeinek vagy előadásainak meghallgatására
Tananyag:
Légzőgyakorlatok:
– Kapacitásnövelő légzőgyakorlatok zaj és látvány (vállemelés) nélkül
– Légzésszabályozó gyakorlatok
Hanggyakorlatok:
– A mellkasi rezonancia megerősítése
– Mondókák mellhangon és fejhangon
– A közép hangsáv felismertetése
– Hangelőrehozó gyakorlatok
Artikulációs gyakorlatok:
– A zárhangok gyakorlatai, kettőzésük technikája
– A hosszú magánhangzók ejtésének gyakorlatai
– Szájról olvasás (ismert verssorok, mondókák)
Ritmusgyakorlatok:
– Ütemezés kitalált mozgássorral
– Időmérték – ütemhangsúly (támaszkodni a ritmusra, ellene dolgozni…)
– Ritmus a prózában
– A tagolás módozatai
Hangsúly–gyakorlatok:
– A kérdezés hangsúlya és hanglejtése kérdőszóval és anélkül
– Közbevetések
– A mesélő és a beszélő elkülönítése
– Értelmi és érzelmi hangsúlyok
– Felkiáltások, óhajtások, jelző és jelzett szó kapcsolata
A szöveggel való munkák:
– Közös mese–költés (pl.: egyszerű láncmese vagy ismeretlen történetek végének kitalálása, nem várt fordulat beiktatása)
– Így mesélte anyukám – kedves mesék után–mondása
– Saját élményű történetek és viccek mesélése
– Mesélési technikák felismerése
– Közös mesemondás, dramatizálással
– A szereplők elkülönítése, megszólaltatása
– Nonverbális kommunikáció, mimika, testbeszéd
Mesehallgatás, meseolvasás:
– Mesemondókkal való ismerkedés, előadás, hangos–könyv vagy mese–lemez segítségével
– Régi és új „mesék” olvasása (népmesék, majd rövid műmesék)

Követelmények:
A tanulók ismerjék:
– a kérdezés, felkiáltás, közbevetés helyes dallamvonalát
– a szereplők elkülönítésének néhány variációját
– az alapvető testbeszéd–formákat
Legyenek képesek:
– széles hangterjedelemben, játékosan és könnyedén mondani szöveget
– rövid történetek, mesék értelmezésére, élményszerű felépítésére, közönség előtti önálló előadására

4. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
Ismertesse meg a tanulókkal:
– a koncentráció szerepét a beszédben
– a vers–kommunikáció fogalmát
– a művek befogadásának, értelmezésének és közvetítésének lehetőségeit
– a versmondó versenyek mibenlétét, és az azokon való részvétel ismérveit
– a balladamondás sajátosságait
Fejlessze a tanulók:
– ritmusérzékét
– kommunikációját
– a személyes közlés és a saját gesztusrendszer tudatosítását
– képi fantáziáját
– előadói technikai tudását
Ösztönözze a tanulók:
– eleven hanghasználatát
– produktív fantáziáinak előhívását
– önálló szövegválasztását
– „házi" vers– és prózamondó alkalmainak szervezését
– önálló véleménynyilvánítását
Tananyag:
Légzőgyakorlatok:
– Szöveges gyakorlatok mozgás közben
– A lopott (pót) levegővétel technikája
Hanggyakorlatok:
– A mellkasi rezonancia megerősítése
– Skálázás szavakkal, verssorokkal, legfeljebb egy oktáv terjedelemben
Artikulációs gyakorlatok:
– A j–l–r hangok gyakorlatai
– Az artikulációs hibák fölismerése hallás útján
– „Szinkron–játék" (szájról olvasás) versekkel
Ritmusgyakorlatok:
– Időmértékes versek ritmizálása
– Játék a magyaros versformákkal
Hangsúlygyakorlatok:
– A tagadás hangsúlya
Szöveggel való munka:
– Változatos hangulatok, érzelmek megmutatása (kreatív hangfestés)

– Vershelyzetek, szituációk – helyzetdalokban, zsánerképekben
– Lírai dalok – hangszín, hangulat, érzelem, tempó
– Ismerkedés a balladákkal – sűrített érzelmek, feszültségek megjelenítése
Szövegek memoriterként való rögzítése:
– Választott nép– vagy vígballada
– Kisprózák (műmesék, novellák)
– Vidám, rövid időmértékes versek
Követelmények:
A tanulók ismerjék:
– a légzés szövegtagoló szerepét
– beszédhibáik korrekciós lehetőségeit, a kreatív hangfestés eszközeit
– a hangszín szerepét a hangulatteremtésben
– a pódiumi kiállás, megszólalás alapvető ismérveit
Legyenek képesek
– légzésük tudatos irányítására
– oldott, természetes középhangjuk használatára
– saját kiejtésük megfigyelésére és elemzésére
– különböző ritmusú lírai művek érzékletes megszólaltatására
– felépített produkciók bemutatására

5. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
Ismertesse meg a tanulókkal:
– a hallás és beszédállapot kapcsolatát
– a gyakran hallható beszédhibákat, és azok korrekciós lehetőségeit
– az érzelmek, indulatok hangsúlymódosító szerepét
– a verselemzés előadói központú megközelítését
Fejlessze a tanulók:
– hallásfigyelmét, hallási megkülönböztető képességét
– képzelőerejét
– érzelmi intelligenciáját
– empatikus és műértelmező képességeit
Ösztönözze a tanulókat:
– a gesztusok és a mimika természetes használatára
– a versek saját élményű megfogalmazásának közelítésére
– önálló választású szövegek megformálására
– csoportos versműsorokban való részvételre
Tananyag:
Légzőgyakorlatok:
– Fizikai terheléssel
– Koncentrációs légzőgyakorlatok
– Nyelvtörők légzésszabályozással
Hanggyakorlatok:
– A térhez igazodó középhang gyakorlatai
– Indulati fokozás–csillapítás egyszerű szólamokkal
Artikulációs gyakorlatok:
– Nyelvtörők a sziszegő és a susogó hangok gyakorlására
– A gyakran előforduló beszédhibák egyszerű korrekciós gyakorlatai

Ritmusgyakorlatok:
– Időmértékes versek tetszőleges és kötött ritmuskísérettel
Hangsúly és hanglejtésgyakorlatok:
– Mondatok hangsúly–variációi
– Az indulat és érzelem hangsúlyai
Szöveggel való munka:
– Tartalom és forma; gondolati ívek
– Személyes közelítés a szöveghez
– A szöveg és a testbeszéd egymásra hatása
– A megszemélyesítések játékai (párbeszédes versek)
– Ismerkedés a szónoki beszéd alapjaival – az érvelés tagolási technikái
– Erő, dinamika, gondolat a szövegben
– Elbeszélő költemények – (narrátor, több szereplő…)
– Rövid, ismeretlen szövegek első olvasatú, értelmezett, kifejező felolvasása
Szövegek memoriterként való rögzítése:
– Az irodalomórai kötelezők előadói feldolgozása
– Válogatás, önálló választás alapján, a kortárs irodalomból
Követelmények:
A tanulók ismerjék:
– a szövegelemzés előadói szempontú alapfolyamatát
– a művészi előadás gondolati (érzelmi) és beszédtechnikai feltételeit
– a hangsúly és érzelmi többletek jelentés–módosító szerepét
Legyenek képesek:
– alkalmazkodni a térhez
– megfelelő hangerővel, tartósan, érthetően szöveget mondani
– a verbális, vokális és nonverbális kommunikációs csatornák tudatos használatára

6. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
Ismertesse meg a tanulókkal:
– a beszédtechnikai váltások szerepét
– a leíró költészet és a gondolati líra sajátosságait, előadói követelményeit
Fejlessze a tanulók:
– figyelemmegosztó képességét
– esztétikai érzékenységét
– képközvetítési készségeit
Ösztönözze a tanulókat:
– hangi adottságaik eleven használatára
– önismeretük pontosítására
– saját közlésvágyuknak megfelelő szövegek kiválasztására, tolmácsolására
– csoportos és egyéni előadói munkára
– ünnepi műsorok szerkesztésében való kreatív részvételre
– az irodalmi előadó–művészet fórumainak megismerésére
Tananyag:
Légzőgyakorlatok:
– Koncentrációs légzőgyakorlatok mozgás közben
Hanggyakorlatok:
– Szöveges hangerőgyakorlatok:: a középhangerő, az erős és az intim hangvétel

– Szöveges hangmagasság gyakorlatok legfeljebb egy oktáv terjedelemben
Artikulációs gyakorlatok:
– Pontos, pergő tempójú szöveges gyakorlatok mozgás és fizikai terhelés közben
Ritmus és tempógyakorlatok:
– Időmértékes szövegek gyakorlatai tempóváltásokkal
Hangsúly és hanglejtésgyakorlatok:
– Összetett mondatok hanglejtése
– A „lebegő" szólamvég
Szöveggel való munka:
– Gondolati és leíró versek színei
– Hangszín–váltások, hangerő, tempó, ritmus
– Érzelmek – átélés, és/vagy közvetítés
– Instrukció–adás (pl.: egymás versmondásának megfigyelése, értékelése, a véleménynyilvánítás mikéntje)
– Saját élmény keresés a versekben
– Ismeretlen szövegek első olvasatú, értelmezett, kifejező felolvasása
– Ünnepi műsorok szerkesztési gyakorlata (szövegek és zenék gyűjtése, válogatása)
Szövegek memoriterként való rögzítése:
– Az iskolai kötelezőkön túli önálló választások
– Műballadák
Követelmények:
A tanulók ismerjék:
– az írásjelek megszólaltatásának lehetőségeit
– a kifejező beszéd lehetőségeit és hatáselemeit
– saját előadói lehetőségeiket és korlátaikat
Legyenek képesek:
– figyelmük megosztására
– érzelmeik kondicionálására
– fantáziájuk és előadókészségük felszabadítására
– ismeretlen szövegek értelmezett felolvasására
– önmaguk és egymás teljesítményének többirányú értékelésére

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után
A tanulók ismerjék:
– a lazító és koncentrációs játékokat és gyakorlatokat
– a fejlesztő és kondicionáló beszédtechnikai játékokat, gyakorlatokat
– az általában érvényes hangsúly–szabályokat
– az artikuláció ritmus– és tempóformáló szerepét
– a szövegválasztás alapvető kritériumait
– a lírai és az epikus művek előadásmódja közötti különbségeket
– a testbeszéd jeleit
– a pódiumi szereplés alapvető követelményeit
– saját előadói lehetőségeiket és korlátaikat
– a szövegelemzés előadói szempontú alapfolyamatát
Legyenek képesek:
– a beszédfolyamat részeinek és egészének tudatos irányítására az adottságaiknak legjobban megfelelő beszédállapot elérése érdekében
– hallás alapján fölismerni a követendő és az elvetendő beszédpéldát

– a fejlesztő és a korrekciós gyakorlatok alkalmazására beszédükben
– a szövegek zenei elemeinek kiemelésére, a ritmus és a vers gondolati összefüggésének felismerésére
– a szövegek tartalmának értelmezésére, memoriterként való rögzítésére
– mesék és versek, prózai szövegek önálló vagy csoportban történő előadására
– önmaguk és társaik teljesítményének értékelésére
– a kommunikációs csatornák eleven használatára

A művészeti alapvizsga követelményei
A vizsga részei: a vizsga gyakorlati vizsgarészekből áll
A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama: beszéd és vers,
– beszédgyakorlat–sor bemutatása 5 perc
– vers– és prózamondás 5 perc
A vizsga tartalma:
A beszéd és vers művészeti alapvizsga két részből tevődik össze:
- Beszédgyakorlat–sor bemutatása: tételsorból húzott gyakorlatsor bemutatása (a beszédtechnikai gyakorlatok közül a szaktanár által összeállított – és legalább 3 különböző feladatot tartalmazó – gyakorlatsor)
Vers– és prózamondás
A közösen feldolgozott művekből (kötelező memoriterek) a tanuló által választott két különböző hangulatú vers vagy próza előadása
A tanuló a kötelező memoriterekből választott tíz művel készül (vers, monológ, prózai mű részlet vegyesen, lehetőleg különböző hangulatú szövegek). A vizsgán a tanulónak a vizsgabizottság által választott műveket kell előadnia.
A vizsga értékelése:
Beszédtechnikai ismeretek:
– a gyakorlatok ismeretének szintje,
– a megvalósítás pontossága,
– oldott artikuláció és középhang,
– tudatos nyelvhasználat
A választott szövegek előadása:
– kifejező megszólaltatás,
– előadásmód,
– kiállás,
– jelenlét,
– közvetítő erő,
– előadói készségek

Továbbképző
7. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
Ismertesse meg a tanulókkal:
– a hangszín jelentésformáló szerepét
– az önálló szövegelemzés ismérveit
– a tartalom kibontásának kreatív formáit
Fejlessze a tanulók:
– ritmus– és tempóérzékét
– képességeit érzelmi megnyilvánulásaik megformálására

Ösztönözze a tanulókat:
– a rendszeres gyakorlásra
– beszédképességeik, a verbális és nonverbális csatornáik minél változatosabb használatára
– új képességek kibontakoztatására, felfedezésére
Tananyag:
Légzőgyakorlatok:
– Bemelegítő gyakorlatok
Hanggyakorlatok:
– Hangerőszabályozó gyakorlatok
Artikulációs gyakorlatok:
– A magánhangzók kapcsolódásainak helyes ejtése
Ritmus– és tempógyakorlatok:
– Ritmizálás az értelmi hangsúlyok visszahelyezésével
Önálló verstechnikai gyakorlatok, játékok:
– Versek, népdalok vakszövegként való használata
– Versépítés (a vers logikájának felismerése)
Szöveggel való munka:
– Fokozás, építkezés, poentírozás
– Hogyan mondjunk ma régi szövegeket?
– Idegen szavak a szövegben – megoldások
– Kor– és karakteridézés
– Ismeretlen szövegek első olvasatú, értelmezett, kifejező felolvasása
Szövegek memoriterként való rögzítése:
– Iskolai kötelezők melletti szabad választások
– Klasszikusokból szabadon választva
– Kortárs versekből való választás
Szerkesztési gyakorlat, csoportmunkában való részvétel:
– „Ismeretterjesztő előadás” szerkesztése – zenével
Követelmények:
A tanulók ismerjék:
– a magánhangzók kapcsolódásaira érvényes ejtési szabályokat
– a beszéd dallamának változatait és kifejező erejét
– az önálló szövegelemezés ismérveit
Legyenek képesek:
– beszédtechnikai ismereteik előadói helyzetben való tudatos alkalmazására
– klasszikus versformájú szöveg skandálás nélküli ritmikus megszólaltatására
– ismert karakter–hangzások megformálására, alkalmazására

8. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
Ismertesse meg a tanulókat:
– a szövegek tagolásának, földolgozásának módozataival
– a beszédtanítás nagy egyéniségeivel
Fejlessze a tanulók:
– hangadási bátorságát és erejét
– előadói önbizalmát, kifejező eszközeit
Ösztönözze a tanulókat:
– beszédük rendszeres gondozására

– önkifejező szövegek gyűjtésére, előadására
– versműsorok látogatására
Tananyag:
Légzőgyakorlatok:
– Gyakorlatok suttogott és hangos beszéd váltakozásával
Hanggyakorlatok:
– Szinten–tartó /bemelegítő/ gyakorlatok
Artikulációs gyakorlatok
– A mássalhangzók kapcsolódásának helyes ejtése
Ritmusgyakorlatok:
– Gyakorlatok tempóváltásokkal
Szöveggel való munka:
– A nagy érzelmek verseinek megszólaltatása
– Tragikum a közlésben
– Szerelmes versek
– Realista és groteszk szövegek (novellák)
– Nonszensz versek
– A tudatos szövegválasztás ismérvei
– Saját mondanivaló megtalálása és kifejezésre juttatása (közlésvágy)
– Ismeretlen szövegek első olvasatú, értelmezett, kifejező felolvasása
Szövegek memoriterként való rögzítése:
– Iskolai kötelezők melletti szabad választások
– Kortárs versekből való választás
– Kisprózák –egypercesek, prózaversek
– Repertoár–építés, gyarapítás
Szerkesztési gyakorlat, csoportmunkában való részvétel:
– „Ilyenek vagyunk” „önismereti előadás” szerkesztése – zenével
Tájékozódás a beszédtanítás szakirodalmában
Követelmények:
A tanulók ismerjék:
– a bemelegítő hang–gyakorlatokat
– a beszéd dallamának változatait és kifejező
– erejét
– a beszédtanítás hazai nagyjainak nevét és fontos műveit
Legyenek képesek:
– halkan és suttogva is szöveget mondani
– önállóan, személyiségükhöz illő verset/szöveget választani
– csoportmunkában együtt dolgozni

9. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
Ismertesse meg a tanulókkal:
– a beszédtechnikai váltások szerepét a kifejezésben
– az önálló versválasztás, feldolgozás ismérveit
– a kifejező előadás kritériumait
– a különböző pódiumi műfajokat
Fejlessze a tanulók:
– „beszéd–elemző” hallását

– érzelmi rugalmasságát
– előadó–technikai felkészültségét
Ösztönözze a tanulókat:
– a változatos hanghasználatra
– a kifejező–eszköztár tudatos használatára
– önálló repertoár–építésre
– csoportos pódiumi előadások létrehozására
Tananyag:
Légzőgyakorlatok:
– Gyakorlatok suttogott beszéddel
– Koncentrációs gyakorlatok figyelemmegosztással
Hanggyakorlatok:
– Gyakorlatok suttogott és hangos beszéd váltakozásával
– Váltások a beszédben (hangerő, hangszín, hangmagasság)
Artikulációs gyakorlatok:
– Beszédmozgás ügyesítő gyakorlatok
Ritmusgyakorlatok:
– Prózai szövegek ritmizálása
Hangsúlygyakorlat:
– A hangsúly és a szórend viszonya
Szöveggel való munka:
– A kifejező előadás ismérvei váltakozó hangulatú, tartalmú szövegekben
– A vershelyzet megteremtése, felidézése, a hangulatváltások gyakorlása
– A tudatos szövegválasztás ismérvei
– Versmonológok – drámai monológok (azonosságok és különbségek)
– Ismeretlen szövegek első olvasatú, értelmezett, kifejező felolvasása
Szövegek memoriterként való rögzítése:
– Kortárs versekből való önálló választás
– Monológok, versmonológok, szerepversek
– Repertoár–építés, gyarapítás
Szerkesztési gyakorlat, csoportmunkában való részvétel:
– Szertartásjátékok, oratóriumok, nagyobb lélegzetű irodalmi művek csoportos megszólaltatása
– Vers–színház (új kifejezési formák keresése)
Követelmények:
A tanulók ismerjék:
– az artikulációs mozgás–ügyesítés gyakorlatait
– a pódiumi műfajokat
– a különböző hangulatú versek, szövegek előadásának technikai ismérveit
Legyenek képesek:
– egyéni beszédfeladataik önálló, eredményes elvégezésére
– saját repertoár–építésre
– önállóan, személyiségükhöz illő vers– vagy prózai szöveg kiválasztására
– csoportos munkában pódiumi előadások létrehozására

10. évfolyam
Fejlesztési feladatok:
Ismertesse meg a tanulókat:
– a beszéd–bemelegítő gyakorlatok jelentőségével

– az önálló versformálás felelősségével
– a pódiumművészet kiemelkedő alakjaival
– a versmondás szerepével.
Fejlessze a tanulók:
– önállóságát
– értelmi és érzelmi intelligenciáját
– kommunikációs készségeit
– értő befogadói attitűdjét
Ösztönözze a tanulókat:
– önképzésre
– a szakirodalom tanulmányozására
– a verskultúra ápolására előadói estek látogatására, verslemezek hallgatására
– a tudatos nyelvhasználat elmélyítésére
Tananyag:
- Összetett gyakorlatok: a légzés–hangadás–artikuláció összehangolása
- Összetett beszéd–bemelegítő gyakorlatok
- Rövid elméleti áttekintés a pódiumművészet történetéről
- Vershallgatás – a pódiumművészet nagyjai
- Szöveggel való munka
- A kifejező előadás ismérveinek rögzítése
- Ismeretlen szövegek első olvasatú, értelmezett, kifejező felolvasása
- Szövegek memoriterként való rögzítése
- Kortárs versekből való önálló választás
- Tematikus versmondó versenyekre való felkészülés
- Repertoár–építés, gyarapítás
- Szerkesztési gyakorlat
- Önálló estek szerkesztési alapelvei
Követelmények:
A tanulók ismerjék:
– a szinten–tartó és a továbbfejlesztő beszédtechnikai gyakorlatokat
– a verselemzés, a szövegértelmezés folyamatát
– a szerkesztés alapvető technikáit
– a pódiumművészet történetének rövid krónikáját, és kiemelkedő előadóit
Legyenek képesek:
– önállóan bemelegíteni szöveges szerepléseik) előtt
– önálló szövegválasztásra és annak megformálására
– rövidebb lélegzetű önálló műsorok szerkesztésére

Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után
A tanulók ismerjék:
– az önálló szövegelemzés ismérveit, a tartalom kibontásának kreatív formáit
– a beszéd dallamának változatait és kifejező erejét
– a beszéd váltásait (erő, magasság, hangszín, tempó)
– a szövegek tagolásának, feldolgozásának lehetőségeit
– a különböző hangulatú szövegek előadási technikáit
– a pódiumművészet történetét, kialakulását, és ismert alakjait
– a pódiumi műfajokat
Legyenek képesek:

– dramatikus és színpadi munkájukban az e tantárgy keretében tanultak alkalmazására
– önállóan, személyiségükhöz illő vers– vagy prózai szöveg kiválasztására
– ismeretlen szövegek kifejező megszólaltatására
– saját repertoár–építésre
– a választott és megtanult szövegek hiteles tolmácsolására

A művészeti záróvizsga követelményei
A vizsga részei: a művészeti záróvizsga gyakorlati vizsgarészekből áll
A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama: Beszéd és vers,
– beszédgyakorlat–sor bemutatása 5 perc
– vers– és prózamondás: előadás repertoárból 12 perc, ismeretlen szöveg felolvasása 3 perc
A vizsga tartalma:
- Beszédgyakorlat–sor bemutatása: a tételsorból húzott gyakorlatsor bemutatása (pl.: bemelegítő gyakorlatok, az artikulációs biztonságot és pontosságot fejlesztő feladatok, szöveg ritmizálása)
- Vers– és prózamondás
- Repertoárból való vizsga: a tanuló repertoárjából választott három különböző hangulatú vers vagy próza előadása. A tanuló szabadon választott tíz művel készül (vers, monológ, prózai mű részlet vegyesen, lehetőleg különböző hangulatú szövegek). A vizsgán a tanulónak a vizsgabizottság által választott műveket kell előadnia.
- Ismeretlen szöveg értő megszólaltatása: a tanuló a vizsgabizottság által hozott irodalmi anyagból – a helyszínen történő választás és rövid felkészülés után – értelmezett, bemutató felolvasást tart, s ezzel kapcsolatban kérdésekre is válaszol.
A vizsga értékelése:
– Beszédtechnikai ismeretek
– A tudás technikai szintje
– A megvalósítás pontossága
– Természetes, oldott artikuláció és középhang
– Választott szövegek előadása
– Szövegválasztás (önismeret és önértékelési szint)
– Értelmezés (a szövegek gondolati és érzelmi síkjai, az előadás építkezése)
– Előadásmód (kiállás, jelenlét, közvetítő erő, előadói készségek)
– Elméleti felkészültség
– Helyes nyelvhasználat
– Ismeretlen szöveg előadása:
– A felolvasás gördülékenysége
– A szöveg értő megszólaltatása
– A szöveg alaphangulatának közvetítése
– Helyes nyelvhasználat

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
- Alapvető fénytechnika.
- CD–lejátszó vagy magnó.
- Tévé, videó– vagy DVD–lejátszó.
- CD–k, DVD–k , videofelvételek neves előadóművészek előadásaiból.
- Hang–, zörej–, és zajkeltő eszközök.

8. ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

8.1. A Pedagógiai Program elfogadása

A Pedagógiai Programot a 2011. évi CXC. Törvény a nemzeti köznevelésről 26. § (1) bekezdése alapján a nevelőtestület fogadja el, és az igazgató hagyja jóvá. A fenntartó egyetértési jogot gyakorol a Pedagógiai Program azon elemei tekintetében, amelyekből a fenntartóra többletkötelezettség hárul. Az igazgató a Pedagógiai Programot az intézmény honlapján közzéteszi.

8.2. A Pedagógiai Program felülvizsgálata

A Pedagógiai Program felülvizsgálatát minden tanév kezdésekor, illetve jogszabályváltozás esetén el kell végezni.

Örkény, 2026.10.08.

.....
Tóth Antal
igazgató

CZIFFRA GYÖRGY ALAPFOKÚ MŰVÉSZETI ISKOLA ÖRKÉNY

8.3. Legitimitási záradék

A Cziffra György Alapfokú Művészeti Iskola Pedagógiai Programjának véleményezése az alábbiak szerint megtörtént:

Véleményező szerv	Dátum	Dokumentum iktatószáma
Nevelőtestület	2026.10.08.	klik040058001/02010-1/2026
Szülői Szervezet	2026.09.28.	klik040058001/02010-2/2026
Diákönkormányzat	2026.09.28.	klik040058001/02010-3/2026

Cziffra György Alapfokú Művészeti Iskola

Az intézményben működő egyeztető fórumok nyilatkozatai

A Pedagógiai Programot az intézmény Diákönkormányzata 2026.09.28. napján tartott ülésén megismerte és megtárgyalta. Aláírásommal tanúsítom, hogy a Diákönkormányzat véleményezési jogát gyakorolta.

Kelt: Örkény, 2026.09.28.

Fábián Eszter
.....
Diákönkormányzat képviselője

A Pedagógiai Programot a Szülői Szervezet 2026.09.28. napján tartott ülésén megismerte és megtárgyalta. Aláírásommal tanúsítom, hogy a Szülői Szervezet véleményezési jogát gyakorolta.

Kelt: Örkény, 2026.09.28.

Rajnai Dániel Gábor
.....
Szülői Szervezet képviselője

A Pedagógiai Programot az intézmény nevelőtestülete 2026.10.08. napján tartott értekezletén elfogadta. A Pedagógiai Program jogszabályváltozás miatt 2026.09.01-től hatályos.

Kelt: Örkény, 2026.10.08.

.....
hitelesítő nevelőtestületi tag

Teljességi nyilatkozat

Alulírott Tóth Antal, az örkényi Cziffra György Alapfokú Művészeti Iskola (040058) igazgatója nyilatkozom, hogy intézményünk Pedagógiai Programjának módosítása a fenntartó számára finanszírozási többletköltséget nem jelent.

Kelt: Örkény, 2026.10.08.

.....
Tóth Antal
igazgató

CZIFFRA GYÖRGY ALAPFOKÚ MŰVÉSZETI ISKOLA * ÖRKÉNY *

Cziffra György Alapfokú Művészeti Iskola

JÓVÁHAGYÁSI ZÁRADÉK

A Cziffra György Alapfokú Művészeti Iskola Pedagógiai Programját a 2011. évi CXC. Törvény a nemzeti köznevelésről 26. § (1) bekezdése alapján jóváhagyom.

Kelt: Örkény, 2026.10.08.

.....

Tóth Antal
igazgató

CZIFFRA GYÖRGY ALAPFOKÚ MŰVÉSZETI ISKOLA • ÖRKÉNY •